

COLLOQUIORUM

Defiderii Erafmi Roterodami

FAMILIARIUM

OPUS AUREUM.

Cum Scholiis quibusdam antehac non editis, quæ difficiliora passim loca diligenter explicant.

Editio omnium (quæ lucem viderunt hactenus) absolutissima.

1. Collatis optimis usquequaque exemplaribus.

2. Additis seorsim in fronte Argumentis unicuique Colloquio.

3. Adjecto Indice novo rerum & verborum memorabiliorum locupletissimo.

LONDINI,

Impensis Gutt. Framan ad Insigne Bibliorum, ex adversum Medii Templi Portam, in vico dicto Fleet-street, 1697.

GOLLOQUIONUM

Defiderit ramiRojerodami

OPUS AUREUM.

Guro ischolas quibuldam antehac non celitis, que difficitiona paffan loca* dil genter explicant

I'ditio opynium. (quas lucein videram hast abiologifima.

I Collisis opt in a afgregandine evenplaribus.

Colleguio. 3. Adjello Indicenova verum Everborum metrovalidiorum les vietilimo.

TONDINE

Impenfis Sud. Araman ad lafigne Bibliorum; es adverlum de dir Templi Portan, in vico dirio diriorett, 1697.

DES. BRAS. ROTERODAMUS DA

Optima fpei Puero, I milo bolla JOANNI ERASMIO FROBENIO

TIcit Libellus tibi dicatus expectationem nostram, Erasmi melletissime : tuum erit videre ne fallas expectationem nostram. Ille sic adamatur, sic rapitur, sic teritur manibus studiose juventutis ut & patri tuo fuerit subinde typis excudendus, & mibi novis accessionibus identidem locupletandus: dicas & illum Epaguor quempiam effe, deliciasque Musarum facra id eft, amabi colentium. Quò magis adnitendum evit ut tu quoque lem, est fimul fis quod diceris, boc eft, ut literis & morum probitate nomen ausis omnibus bonis charissimus. Vehementer autem pudendum fuerit, si (cum tam multos hic libellus & Latiniores reddiderit & meliores) tu commiseris ut ad teipsum non redierit eadem utilitas quæ per te pervenerit ad omnes: cumque tam multi fint adolescentes qui tibi nomine Colloquiorum gratias agunt; nonne merito censeatur absurdum, si tua culpa factum videatur quò minus mibi possis eodem nomine gratias agere: Accrevit libellus ad justam voluminis magnitudinem; tibi quoque conandum est ut quantum accrescit atas, tantum accedat & bonesta eruditioni & morum integritati. Sustines non vulgarem expectationem cui respondere necessarium, vincere pulcberrimum fuerit : certe fallere fine summo dedecore non potes. Nec hor dico quod hactenus pæniteat profectus tui, fed ut currenti calcar addam, quò curras alacrius; prafertim cum eam ætatem ingressus fis, qua non alia contingat felicior ad imbibenda literarum ac pietatis semina. Fac igitur ut hac Colloquia vere tua dici possint. Dominus Jesus servat istam ætatem tuam puram ab omnibus inquinamentis sempérque ad meliora provehat. Vale. Bafilee, Cal. Aug. An. M. D. XXIV.

Ad Lectorem antegous I.C. S. P. D.

el. civil. will a fides ietasq; viris ui castra (èmusur.

Lucan, I.10. Alod olim Lucanus nequitiæ * militum, id ipfum (murato paulum nomine) incuriæ (dicam enim mollissime) typographorum nunc temporis, citra omnem facile calumniam, exprobrandum est, viz.

Nulla fides pietasque viris qui prela segunntur. Adeò enim late ifthæc jam repfit gangræna, ut (quod

t Sulmonentis ille)

Me tam. lib. I.

Ut quod Erasmusolim

de fuaD Hie-

ron. operum Editione, u-

num illud &

verè dican

& audacter.

Minoris arbitror Hierony.

mo juos confti-

riffe libros conditos quam

mobis resting-

Fos , & panci-

eribus vigilais apud illum

natos fuiffe,

enecarim,

dum ledulo

adnitor ut

in facinus jura (le putes In aliis istud libris passim editis (à multis, heu!) nimis compertum est: hinc illæ studiosorum lacrymæ: In hoc ter maximi illius Erasmi Colloquiorum opere ipse testari possum. Dabatur enim mihi corrigendum mendofishmum illud exemplar, Argentorati lummo studio excusum 1623, magnifico planè titulo, sed mendacissimo.

At verò Augeæ jam ecce stabulum tibi repurgavimus. Desiderium tuum Erasmum (desideratissimum totius orbis literarii desiderium) desideratiorem tibi reddidimus, ut qui-olim fuit 'Eegous, (& meritiffime) de-

incipiti mox seculo eggruwng fiat.

Ausim enim ego hoc met tiki præstare fide, ut hæc Erasmianorum Colloquiorum editio sit longè omnium longéque emendatissima * quæ Solem viderunt uspiam, ab iplo illo tempore quo magnus ille literarum præles supremam manum isti imposuerat operi. Et nè me ceu parum modeste loquentem argueres, scire te velim, Nos restaurasse hanc,

1. Correcti fimam,

quam apud mas rematos. Tantum hic Laboris exan-* atum eft, ut parum a fuit quin me:pfum Hieronymus. renascatur ; neque verebor illud vel jure- 2 jurando confirmare, minoris ipfi Hieronyma conftitiffe, &c. Eraim in Ep. ad Leonem decim. Pap.

collatis undecim optimis undequag; impressionibus, viz. Duabus veteribus, quibus exciderat præ senio titulus. Basileensi excus. 1528. & ab authore ipso tum recognità. Parifiensi excus. 1528. apud Franciscum Regnalt. Basileensi impress. 1550. apud Viduam Michael. Coloniæ Agrip.impr. 1563. apud hæred. Arn. Birkman. Antverpiensi edita 1564. à Christoph. Plantino. Lugdunensi typis Vogelianis.

Basileensi excus. 1621. quæ sanè emendatissima est omnium quas mihi uspiam videre contigit,

Amstelodamensi apud Gulielmum Snium 1628.

ADLECTOREM.

Ad quarum omnium fidem emendatissimam hanc fecimus, innumeris fœdissimarum hallucinationum locis castigatis, integrarum sententiarum restitutione, linearum dictionúmque interpositione, syllabarum literarúmque (pro natura sua) vel adjectione, vel abjectione, unà cum notis marginalibus.

2. Commodissimam

& aptissimani usui tecimus hanc, additione Argumentorum fronti cujusque Colloquii præfixorum, ut primo mox intuitu cognoscas subjectum & materiam insequentis Colloquii. Quod quam sit suturum Lectori utile, (in longioribus saltem Colloquiis) relinquo aliis æstimandum, cum antehac ignoraret Lector quid in quosibet Colloquio tractaretur, usque dum totum perlegerat.

3. Locupletiffimam.

Indice novo rerum omnium memorabiliorum & dictionum in toto sparsim opere occurrentium, ut nihil serè desiderari poterit quod primà statim indagine non profiliat, seque exhibeat disquirenti. Et hinc adeò est ut hanc à me summà fide, maximà curà, Herculeo cum labore emittendam (omni procul jactantià) considentissimè contendam.

Quod verò liberis, id ipsum libris in lucem edendis multoties accidir, ut vel ab imperita vel incauta obstetrice tam puerpera quam partus (author opsique) crucietur, dislocetur, mutiletur miteré. Excutiat se hic totum typographus, ut quod suum est faciar; & hunc tam suavem, tersum, facetum, elegantem, ingeniosissimum, Latinissimum, mellitissimum Erasmum (admirandi eloquii virum, Scriptorem supra omnem invidiam celeberrimum) emendatiorem sua cura reddat, si non prorsus (homines enim sumus, erramus, labimur) emendatum.

Tum interim fruere laboribus nostris, (Lector ingenue) ac in precationibus tuis D. O. M. commendatum

habe indignissimum Jesu Christi servulum,

Joan. Clarke.

Lincolnia, 3. Nonar. Septemb. 1631.

no.

ADLECTOREM

fui file & for rit que de

m

fil

illi

Fi

til

di

d

d

l

Del Eralmi Roterodami

s, integrarum for ciutum refinizione, linearum mi Aque interportione, lythabavin literaty nique nitripa final vel adjectione, vel abjectione, una

Eliderius Eralinus Roterodymus natus est ad 5 Cal. Novemb. Anno Christi 1465. Rorecodami Hollandia, interioris Germania, quam olin Baravi incoluerunt. Drajecti primuni in templo Cantor fuic & pedra Davonniam venit, ubi Procepiore usus est. Alexandro Hegio West, phalio, qui cum Rodolpho Agricola recenter ex tralia reverso amicitiam contraverat, et ab codem Grace docebatur. Orbanas paulo post inroque parcini, in Comobium Cahonicorum quos, Launa interpretatione addita, Regularis appellant, turonis improbitate, ex Daventrienti, ichola detrufus eft, ubi Galielmum Hermannum Gondensem, juvenem diligentissimum in literis soldaten allquot annos habnit. Audita siominis ejus fama, in aulam fuam reach Comeracentis profit, qui fimul ingchium Erafmi contemplans, sumptibus eum instruxit by Lutetiam proficisceretur, & illic Theologie Scholastice daret operam: sieque Scotista factus est in collegio Mortis agend. Christie Vitam collegiament durigiem experiretur, non invitus dailgravir ad Anglum quendam generosum adelescences duos secum habouten, atque hic coepit in Anglia innotescere in quam insulam paulo post freeffit ; a dicipolis illis fuis domum regreffis invitatus. Ibi aliquandiu egit. Abiens ex Anglia, bonis fire omnibus antequam navem conficenderer eff exum. O Demm permafas ab camicis, quod undem strafilm viderer, cum filis Baptille Bochi Genuenfis, Regii in Britannia Medici, Bononiam profectus eff. In itinere cum focto Anglo Taurini in Alpibus Cortiis Theologiæ Doctor factus est. Bononiæ agens cultum Canonicorum, quo usus fuciaci imperraro à Julio fecundo Pontifice diplomand: non levi de caufa futurarir, modò vefte facerdotali uteretur. Interim libro Proverbiorum conferipto, Venetias profectus est, ut Aldo Manutio excudendum traderer; utili ad tempus commoratus, notimalia feripta exaravit, flumnorum & dochilimorum virorum confuertidine wirs. Sub id remous Alexandery Jacobi Scotorum Regis filius, Archiepitcopus Ecclefia Divi Andrea: in Scotia, Pa-tavii operam literis dabat. Is Erafinim in rhetoricis fibi præceptorem adfeifeit, ethe quo potica Senas confilleravie, aque ab eo commeatum imparient giriran Romani invisqueli abli cum maximo literatorum hominum caudio & plausu est exceptus. Oblata est Prenitentiani dignitas, si Roma manire vellet. Sed redecindum suit ad Archiepiscopum, cum quo postea Roman dehuo adiit, ac ulterlorent final Italia pattern Curnes ufque per-Justravit, ac antrum Sibylla, quod istic ab accolis oftenditur, subintravit. Post obitum Archiepiscopi, admodum prædari juvenis, reditum in patriam instituit: Itaque per Alpes Rhæticas Argentoratum venit, unde lecundo -Rherio in Hollandiam vector-eff. Mor amicis fuis Antvernie & Lovanii fa-Justis, Angliam rur (is adit) ubl intes ceretos, quos per multos eo loço fui fludiolitimos habiar, à (a) Waramo Cantuariensi Archiepiscopo, & torius Angliae Primate & Cancellarie, non pecunia solam, sed etiam Sacerdotio Ecelefia Aldingtonerifis in agro Cantuarenfi, donatus est. Interea cum cognovisser pleraque sua scripta Basileze sub przelis Joannis Frobenii esse, motus & typorum ejus officinz elegantia & diligentia simul editionis, ipse quoque cò se contulit, simulans iter ad urbem voti solvendi gratia. Receptus in ades Probenianas, plurimum laboris feribendo exhaufit.

a Waramum commendat Erafmus noster in Colloquio cui nomen Peregrinatio Religionis ergô, 142, 272.

VITA AUTHORIS.

in Germaniam inferiorem propter negotia rediir. Mox Colonia Ubiorum fuit, sub conventum Vormaciensem. Solutis Vormaciensibus comitiis, Bafileam propter librorum aliquorum editionem repetitt. Multorum Regum & Podrificum maximum benignitatem & munificentiam expertus cft. Nec solum à principibus honoratus est, sed etiam à civitatibus, si quas transierit. Lovanii trilingue Collegium Erasmi suasu institutum est ex opibus quas Arienfus prepotitus Hieronymus Buflidius moriens in ufus fludioforum destinarat. Atque co ex instituto motus Franciscus Galliarum Rex, Erasmum per literas evocavit, ut fimile collegium Lutetiæ Parifiorum ejus confilio institueretur: verum cause alique intervenerunt que prosectionem îllam impedierunt. Friburgi propriam domum emit, quam post septimum afrium vendidit, ac Basileam cum universo supellectili ad Hieronymum Frobenium reversus est, simul ut coeli mutatione reliquias morbi discuteret. Interim articularis morbus, qui aliquandiu conquieverat, rurfus eum corripit, ut se loco movere nequirer, frustrà codo mutato. Sic languentem & viribus destinatum dysenteria ferme mensem integrum yexavit, & paulatim exhauftum, in fumma æquanimitate & tolerantia tandem in ædibus Hieronymi Frobenii 5. Id. Jul. an. 1536. cum natus effet annos 70. mentes 8. dies ty. sub mediam noctem extinxit. Cum autem vite finis instarer, clara Christianæ parientiæ & animi religiosi documenta edidit, quibus in Chris ftum se spem omnem figere testabatur, assidue clamans; Domine, Misericordia; Domine, litera me; Domine, fac finem; Domine, miserere mei: & Germanica Lingua, Liever Gort, hoc est, Chare Deus. Testamentum condidit, in quo clariff. virum Bonifacium Amberbachium Jureconfultum nominatum hæredem fidei commisso, de bonis suis in pauperes, ætare, valetudineve infirmos, in puellas nupturas, ut harum pudicitize fuccurretur, in bonæ spei studiosos adolescentes, ac in quosvis hujusmodi dignos auxilio, distribuendis collocandisque, honoravit; adjunctis eidem duohus executoribus, Hieronymo Frobenio & Nicolao Episcopio. Statura fuit infra proceritatem, supra tamen notabilem prorsus humilitatem; corpusculo satis compacto & eleganti, sed quod esset tenerrima complexionis, & minimarum etiam rerum mutatione facile offenderetur. In fenio quoque crebris calculi doloribus obnoxius. Cute corporis & faciei candida, capillitio in juventa substavo, oculis cæsiis, vultu festivo, voce exili, lingua pulchrè explicata, cultu honefto & gravi, memoria felicissima, ingenio comico (in amicitia constans, in egenos, maxime verò in bonæ spei & indolis adolescentes studiosos viarico destitutos liberalis, in convictu comis & suavis, citra omne supercilium, ut non immerito "Hazous dictus fuerit.

INDEX

Expedimus.

Englishming form

Exlequia Seraphica, 412

tsenlia juda. Hoppoplanus.

Virgo mist and. Virgo facultans

Synodus Crammat corum

MAH.

. ....

INDEX COLLOQUIORUM.

A	Pag.	I	Pag.
A Bhatis & Eruditæ		Impostura jocosa.	351
A "Ajau & jau &	344	Inquisitio de Fide.	173
Alcumittica.	216	'Ix Suopazia.	275
Amicitia.	424	Tameis avina .	337
Aporheofis Capnionis.		L	
Aregodlivooa	356	Lufus pueriles.	27
Ars Notoria.	382	M	
'Ας εσηαλισμός.	363	Miles & Carthusianus	138
gen i C	× 1	Monita Pædagogica.	26
Charon.	336	+ N	X2 II'N
Concio, seu Merdardus	.384	Naufragium.	146
Conjugium.	128	Νηφάλιον συμπίστον.	379
Fabulofum.	228	0	3 12
Convi-) Poericum.	160	Opulentia fordida.	405
vium) Prophanum.	54	P	
(Religiofum.	76	Person (Domestica.	11
Copiæ Compendium.	72	Percon- De variis. 5	,6,7
Cyclops.	352	tantis Reducem.	8
D		Peregrinatio Rel. ergo	.253
De captandis Sacerdotiis-19		Philetym' & Pleudoch	143
De Rebusac Vocabulis		Philodoxus.	397
Diluculum.	374	Πολυδαιτά.	329
Diversoria.	152	Problema.	437
E	.,,	Procus & Puella.	111
Echo.	327	Πτωρολογία.	225
Epicureus.	443	Ππωχοπλέσιοι Francisca	mi.
Epithalamium Petri			192
gid.	205	Puerpera.	239
Euntes in lud. Literar	43	S	
Exfequiæ Seraphicæ.	and the second	Senatulus.	369
Exorcismus.	412	Scortym & adolescens	.157
Exorcimus.	210	Synodus Grammatico	rum.
Funus.			340
runus.	313	V	
The state of the s	182	Venatio.	41
Гедовтодоріа.	102	Virgo μισογαμ.	119
		Virgo Pœnitens.	126
Herilia justa. Hippoplanus.	24		
L'HDDODIAILUS.	222	P.A	MI-

FAMILIARIA COLLOQUIA.

SALUTANDIIN PRIMO CONGRESSU.

ARGUMENTUM.

Hoc colloquium docet comitatem & urbanitatem in salutationilus; quosnam, quando, que nomine salutare debeamus.

ON temere docet quidam, ut (a) falutemus libenter a Ext Comis enim & blanda salutatio sæpè conciliat amici- præcepi tiam, inimicitiam diluit; certè mutuam benevolen- Catuncat tiam alit augétque. Quidam usque adeò (b) Demeæ sunt, in- puerorum. genióque agresti, ut vix salutati resalutent. Nonnullis hoc Solemus enim propriis vitu conciliavit educatio verius quam natura.

Urbanitatis est salutare obvios, aut eos qui nos adeunt, aliquando uaut quos adimus ipfi colloquendi gratià. Item operis ali- ti pro appelquid agentes, cœnintes, ofcitantes, fingultientes, flernutan- lativisfic Extes, tussientes. In ructu crepituve ventris falutare, homi-cliones avaros, nis est plus satis urbani. Sed incivilius etiam eum salutare riosos, Ballioqui reddit urinam aut alvum exonerat.

Salve pater, salve matercula, salve mi frater, salve præ- appellamus. ceptor observande, salve multum mi patrue, salve dulcissi-

5 7

7

8 6

6

9

5

1

8

3 3 7

9

7

I

5

9

9

٥

Urbanum est addere cognationis aut affinitatis titulum, nisi cum habet aliquid odir sum enim præstat abuti minus e Quod ab quidem propriis, sed plausibilioribus: veluti cum novercam pracipi videfalutamus matrem, privignum filium, vitricum patrem, mus, Frater, fororis maritum fratrem, fratris uxorem fororem. Idem in ætatis aut officiorum titulis faciendum. Gratius Ve cuique est enim fuerit si senem patrem, aut virum eximium, salutes, que facetus quam ætatis cognomine; etiam olim honoris causa dice- adapta. batur (d) & riegy . Salve præfecte, salve tribune : non au- d id eft, o tem, Salve caligarie, aut caleearie. Salve adolescens, salve senex, qued juvenis. Senes ignotos adolefcentulos filiorum cognomento apud Hom. falutant; adolescentes vicissim illos patres aut Dominos.

eft obvium.

BLAN-

SALUTANDI Formulæ.

BLANDIOR SALUTATIO IN-

TER AMANTES.

mea Corneliola. mea vita. mea lux. meum delicium. meum fuavium.

Salve, 2 mel meum.

mea voluptas unica. meum corculum. mea fpes. meum folatium.

meum decus.

HONORIS GRATIA, AUT SECUS.

Salvehere. Ohe, salve tu quoque, bone vir. Salve, vir ornatissime, clarissime. Salve etiam atque etiam, literarum decus. Salve plurimum, amicorum optime. Salve, mi. Mæcenas. Salve, patrone fingularis. Salve vir spectatissime. Salve, unicum hujus ætatis ornamentum. Salve, Germaniæ delicium. Salvete, quorquot estis, una falute omnes. Salvete pariter omnes. Salvete, belli homunculi. Salve, vini pernicies Salve, congerro lepidiffime. Responsio. Salve & ru, gurges helluoque placentarum. Salve multum, virtutis omnis antistes. Resp. Salve tantundem, totius probitatis exemplar. Salve, annicula annos nata quindecim. Refp. Salve, puella annorum octoginta. Bene sit tibi cum tuo calvitio. Resp. Bene tibi cum lacero naso. Ut salutaris, ità resalutaberis: si malè dixeris, pejus audies. Salve iterum atque iterum. Resp. Et tu salve perpetuum. Salve plus millies. Resp. Equidem malim salvere semel. Salve quantum vis. Refp. Et tu quantum mereris. Salvere te jubeo. Refp. Quid fi nolim? Equidem agrotare malim quam tua falute falvere.

de ignera masser a mis (Sanctitas, 10 11) Amplitudo, magis vulgo recepta funt Majestas, quam pro-

eft obvien.

SLAN-

o Abbi - in non : anudin - In tertia perfora.

Sapidus Eralmo suo salutem dicit, Sapidus Beatum suum anoli loge Sapidus Eralmo ino ialutem dicit, Sapidus beatum illumi

ALIA

ALIA FORMA.

Salvus fis, Crito. Bene tibi fit, vir optime. Refp. Et tibi melius. Pax tibi frater, Christiana salutatio est à Judais profecta, neque tamen repudianda. Similis est, Bona vita. Ave, præceptor. Refp. (a) Equidem malim habere quam ave- a Jocus eft re. Xaige. Refp. (b) Memento te Bafilez elle, non Athenis. in ambigua Cur tu igitur audes Romane loqui, cum Roma non fis!

BENE PRECANDI. Formula.

Et bene precari salutationis genus est. Gravida. 10001

Faxit Deus ut feliciter parias ; ut maritum pulchra prole exLucillio de facias parentem. Faxit illa Virgo mater, ut feliciter fias ma- Scevola rirer. Precor ut hic tumor uteri feliciter Subfidat. Velint dente Albu-Superi, ut non majore molestià elabarur quam illapsum fantem Roeft, quicquid hoc est oneris quod gestas. Donet tibi Deus mæ, lib. r. felix puerperium. ob objecte son su and de Finibus.

Convivis . A .q

Sit felix convivium. Bene fir universo cœtui. Precor omnia læta vobis omnibus. Deus bene fortunet vestrum convivium. Valeto omnes. Hen itantimetal senmo stole V rectiliante va

Sit faustum & felix. Servet te Deus. Sit salutiferum. Bene vertat Deus. V 11 ,1200 Che agmot one Aufpicanti quippiam. (a) stal Santon qu folle

Sit felix & faustum reipublica. Bono sir omnibus quod Negorium. labores. Faveant Superi tuis conatibus! Queso ut quod in-Miraiffi, fuperis bene fortunantibus, feliciter absolvas. Bene fortunet Christus opt, max. quod in matibus est. Feliciter cedar quod instituisti. Feliciter exeat quod aggreffus es. Rem fancham aggreffus es, precor ut felix fit exitus, ac ainance is profperum numen afpiret pulcherrimis despeis. Christin bene cepta fecundet. Prospere fuccedar quod auspicatus es Deum optimum maximumque precor ut istud confilium quam est honestum, tam fir & felix. Bonis avibus cœpta resmelioribus exeat. Precor ut bonis avibus Itaham adeas, meliori- Iter. bus redeas. Opto tibi felicem cursum, & recursum feliciorem. Faxit Deus ut; irinere hoc feliciter peracto, brevi tibi profperum reditum gratulemur. Contingat tibi feliciter & navigare & renavigare. Sit iter latum, reditus latior. Utinam ista profectio tibi fuccedat ex animi tui fen-

fignificarine avere, namid ipfum & cupere fignificat. b Allufum eft ad id quod, refert Cicero tium græcif-

BENE PRECANDI Formula.

· Horatiana verba ex ode 3. lib. 1. Annum.

Diem.

Noctem.

tentià. Utinam tibi tam jucunda sit ista prosectio, quam nobis erit interim molestum tui desiderium. Bonis auspiciis folyas anchoram. Precor ut ex utriusque votis succedat hoc iter. Precor ut hic contractus commodo bonóque sit utrisque. Precor ut hoc matrimonium voluptati sit omnibus nobis. Sospitet te Jesus opt. maximus. Superi propitii te nobis incolumem restituant. Servet te Deus, * anima dimidium mea. Opto tibi reditum incolumem. Precor ut hic annus tibi lætis auspiciis ineat, lætioribus procedat, lætissimis exeat, ac fæpiùs recurrat semper felicior. Resp. At ego vicissim tibi multa fecula felicissima precor, ne tu gratis sis nobis benè precatus. Precor ut hic dies tibi candidus illuxerit. Precor ut hic Sol tibi felix furrexerit. Refp. Tantundem tibi reprecor. Sit felix exortus hujus diei, & fit utrique nostrum prosperrimus. Opto tibi noctem prosperam, pater. Precor tibi noctem placidam. Contingat tibi felix fomnus. Det Deus placidam quietem. Det somnum absque somniis. Faxit Deus ut aut placide dormias, aut feliciter somnies. Sit tibi fausta nox. Resp. At ego tibi, quando gaudere soles lucro, pro una fausta mille precor faustissimas.

VALE IN DIGRESSU.

Valete omnes. Benè vale. Cura ut quam rectissime valeas. Valetudinem tuam cura diligenter. Jubeo te bene va-Jam me tempus aliò vocat, tu valebis. Valeto quam optimé. Vale (a) pancratice, aut si mavis athleticé. Vale ur dignus es. Vale ut meritus es. In hoc biduum valebis. Si me dimittis, valebis in craftinum. Numquid vis? Eft aliud quod me velis? Resp. Nibil, nisi ut prosperè valeas. rum habitus Da operam ut sis prospera valetudine. Age cunam valetufanitati gra- greffu te letum ac nitidum videamus. Jubeo te curare cuut totus valeas, tum corpore, tum animo. Refp. Dabitur quidem opera. Valebis tu quoque. Tibi vicisim precor profperam valetudinem. the cottention de confidentale ne cor

-5

ST.

ald eft, optime & fortinfime. Ut Hippocrates ait Athlera-

SALUTANDI PER ALIUM.

Frobenium jubebis meo nomine falvere plurimum. Erafmiolum item mea caula falurabis diligenter. Tum matri more mieris Gerrrudi quam potes officiosissime ex me salutem digito. Die me omnibus omnia læta precari. Salutabis mihi fodalitatem diligenter. Amicos omnes meis verbis salutato. Uxori

untur.

l'ideft, re-

Uxori falutem ex me annunciabis. Pratri tuo in literistuis meo nomine salutem ascribes. Mei vice salutabis affinem meum. Numquid tuis mandas per me? Resp. Ut recte valeant. Estine quod velisad tuos perferri me nuncio? Resp. Multam falutem omnibus, sed præcipue patri. Sunt quos per me ruo nomine velis salutatos? Resp. Omnes qui de me percontabuntur. Salutem quam mihi ab amicis attulifti, illis multo cum fænore referes. Quorum nomine mihi falutem attulisti, eos omnes mea gratia vicissim falutabis accuraté. In amicis falutandis sis queso mihi vicarius. Salutassem generum meum per literas, sed tu mihi apud illum epistola vice fueris. Heus, heus, quò properas? Resp. Rectà Lovanium. Refiste paulisper, est quod ribi mandem. Resp Atqui pediti non convenit sarcina. Quid rei est? Resp. Ut Goclenium, Rutgerum, Joannem Campensem, totumque chorum trilinguem mihi falutes. Resp. Si nil aliud imponis farcinæ preter salutes, facile perferam. Atqui ne gratis isthuc facias, precor uti tibi quoque eunti ac redeunti Salus sit comes.

REDUCEM QUOMODO SALUTARE OPORTEAT.

Salvum te advenire gaudemus. Sospitem adesse volupe est. Te nobis redditum esse voluptati est. Gratulamur tibi seticem reditum: Gratia superis quòd nobis incolumis redieris. Quò molestius suit nobis tui desiderium, hòc redditus conspectus tui jucundior est. Gratulamur & tibi & nobis, quòd vivus ac valens nobis restitutus sis. Hòc reditus tuus est nobis jucundior, quò minus expectatus. Resp. Ego vicissim letor quod incolumis vos incolumes offenderim. Quod te salvum repererim, vehementer gaudeo. Non viderer mihi redisse salvus, niss vos salvos reperissem. Nunc demum mihi videor sospes, cum vos incolumes ac pulchre valentes conspicio.

PERCONTANDIFORMA IN PRIMO CONGRESSU.

ARGUMENTUM

Hoc Colloquium docet formulas percontande in primo congresse, Unde venis?

GEORGIUS, LIVINUS.

Gr. L'X qua tandem corte aut cavea nobis ades? Li Quid de la lita? Ge. Quia mate faginatus. Quia macie pelluces totus, arriditate crepitas. Unde prodis? Li. E collegio Montis

m

iis

OC

if-

0-

0-

li-

us

at,

m

2-

e-

e-

m

or

e-

it

bi o,

a-

2-

n

le

s.

ft

s.

1-

1-

1-

n

j-

)-

-

ri

٥.

-

).

a Fortaffis

Querceto-

Sententia-

Montis Acuti. Ge. Ergò ades nobis onustus literis. Li Imo pediculis. Ge. Pulchre comitatus advenis. Li. Sane, nec tutum est nanc viatorem ire incomitatum. Ge. Agnosco sodalitium seholasticum. Ecquid novarum rerum anfers è Luteria? Lie Illud imprimis quod scio, tibi videbitut incredibile, Lucetiæ (a) Beta fapit, & Quercus concionatur. Natalem Be- Ge. Quid tu parras? Li. Hoc est quod audis. Ge. Quid ego dam & N. de audio ? Li. Hoc quod narro. Ge. Monftri, fimile, Oportet illic fungos & lapides esse auditores, ubi tales concionenrios Parifien- ture Li. Arqui fic res habet. Nec audita narro, fed comfes Magistros perta. Ge. Oportet igitur illic plutimum sapere homines. fi fapit Beta & Quercus. Li, Recte conjectas.

> this pon convent tercina. Oud recent? Refs. Un sicelena PERCONTANDI DE VALETUDANE

Reffie nation, of anot tibi mendem. Refe

Ge. Valeine ? Li. Contemplare vulgum, Ge. Quin potius lotium jubes ? An me putas medicum? Non rogo quid valeas, nam facies ipfa loquitur te belle valere; fed quomodo tibi placeas? Li. Corpus quisteth belle habet, fed animo male eft. Ge. At non valet qui ifthat parte laborat. Li. Sic res habent meæ : Corpus valet, fed ægrotat chumena, Ge, Facile ifti morbo medebitur maren. Ur valuifti pique did. Varie ut funt tes mortalium. Ge Satin recte vales ? Salvane ies? Satin' falve res? Fuiffine fempet profpera valetudine? Li. Profperrima gratia superism Ego; Dei beneficion perpetud belliffime valui! "Semper prospera valetudine fumuufus. Hactenus Bona valerudino fin ufaufta Jincolumi ofelici. profpera; fecunda integra, Bafilicagiathletica paneratica, Valertidine. Ge Fakint fuperi ut ifthucir perpetutm to pro-Drium. Letus ifthuc audio Webstatem mihi huncias. Eft ifther milioguditu perquam incondismo Sermonem iftum ex te audire fupra modum gaudeoo Iftud haud jayitus audio. Oppido letor isthuc audire ex te: Ut idem femper facias opto. Ut ad iftum modum quam diutidime, valeas opto. Tibi gratulor, mihl gauded, Gratia Superis. Gratiam habeo superis D. Equiter putchre valeo, si tu vales. Ge Nibil interim moleftic fuit & Li Nihil nifi quod veftra consuetudine frui non licuit. Ge Que pacto vales de Mig Recte, pulchre, belle, perbelle, bellifant, (perpulchre, felicitel commode; minima males Water ut volo power nuem wie mereor: 170 balilice; panoratice; athlerice. Ge. Expe-Cabam ut diceres etiam taurice anique eten le a curon eso MALE

6 Id eft, regiè & magnifice fen fplendidé. Solent fiquidem diligentiùs curare valetudinem reges. Montie. MALE VALERE.

Ö

7

i.

0-

id

Ó-

00

ic

a-

la-

ne

e?

ję-

u-

Çi,

eâ,

rp-

jąs.

4m

Vi-

m-Va-

ra-

les.

ftrâ

Re-

lici-

más

kpe-

Ge. Recténe vales? L. Vellem quidem. Non admodum ex fententia. Equidem utcung; valeo. Sic fatis. Valeo ut possum Proverbitis quando ut volo non licer. Ut foleo. Ità ut superis visum est possumus, Non optime fane; sic ut antehac pejus nunquam. Valeo ut quando ut ve folitus fum. Valeo ut folent quibus cum medicis res eff. Ge. Ut vales? Li. Secus quam vellem. Ge Qua valetudine es? Li. Haud sanè commoda, incommoda, perquam incommoda, infelici, parum prospera, parum secunda, mala, adversa, infausta, imbecilli, dubiâ, mediocri, vix mediocri, longè alia quam vellem, tolerabili, qualem optem hostibus meis. Ge.Rem mi. hi fanè quam acerbam narras. Prohibeant Superi. Avertat Deus. Bona verba. Hic cupiam te vanum esse. Bono sis animo oportet. Forti infractoq; sis animo. Multum juvat animus in re mala bonus. Fulciendus est animus spe fortunæ secundio- De morbe. ris, Quid morbi est? Quod mali genus est? Quis te morbus habet? Quo morbo teneris? Quid habes morbi? Quis te tenet morbus? Li. Nescio, & hoe laboro periculosius. Ge. Verum. Nam ad sanitatem gradus est, novi fe morbum. Nullosne consuluisti medicos? Li.Et quidem permultos. Ge. Quid respondent? Li. Id quod advocati Demiphoni apud comicum. Alius negat, alius ait, alius deliberandum censet. In hoc consentiunt omnes, me miserum esle. Ge. Quampridem habet te hoc mali? Diu est quod teneris isto morbo? Quantum temporis est quod te malum hoc corripuit? Li. Dies plus minus viginti. Fermè-mensis est. Jam tertius est mensis. Mihi quidem seculum videtur quod ægrotare cœpi. Ge. Adnitendum cenfeo, nemorbus fiat familiaris. Li. Jam nimium affuevit. Ge: Num est hydrops? Li. Negant. Ge. Num dysenteria? Li. Non arbitror. Ge. Num febris? Li. Opinor febris esse speciem, sed novam, ut nunc novi subinde morbi exoriuntur, antehac incogniti.. Ge. At plus fatis erat veterum. Li. Ità visum est natura nimium noverca. Ge. Quoto die recurrit dolor? Li. a Pars marie Quoto die narras? Imò quotidie, sæpius quam (a) Euripus: sæpius in die Ge Papæ! malum abominandum! Unde contraxifti morbum? reciprocans. Unde suspicaris hoc esse collectum mali? Li Ex inedia. Ge. At Vide Provernon foles ufque aded superstitiosus esse, ut te jejunio macera- bium Euripus res. Li. Non erat religio, sed inopia. Ge. Quænam? Li. Quia non dabatur cibus. E frigore natum arbitror. E putribus ovis morbum ortum suspicor. E vino plus satis diluto. E crudis malis contracta est stomachi cruditas. Ge. Vide ne eximmodico aut intempestivo studio conciliaris hoc mali, aut ex Potatione largiore, aut Venere parum moderata. Quin accersis medicum?

Divis.

De medico.

dicum,? Li. Timeo ne cirius morbum augeat quam adimat. Metuo ne pro remedio det venenum. Ge. Deligendus est igitur cui tuto fidas. Li Si moriendum est, malo semel mori, quam tot pharmacis excarnificari. Ge. Fac igitur ut iple tibi fis medicus. Si diffidis homini medico, precor ut fit tibi medici vice Deus. Sunt qui tecti cuculla Dominicali aut Franciscana revaluerunt. Li. Idem fortassis evenisset si lenonis pallio tecti fuiffent: verum ista diffidenti nihil conducunt. Ge. Fide igitur, ut reviviscas. Alii morbo levati sunt nuncuparls alicui Divo votis. Li. At ego cum divis non paciscor. Ge. Proinde tu vel'à Christo, cui fidis, pete sanitatis beneficium. Li. At ego an beneficium sit nescio. Ge. Annon beneficium est liberari morbo? Li. Nonnunquam mori felicius est. Ab illo nihil peto, nisi ut quod scit optimum ese, mihi largiatur. Ge. Sume quod alvum dejiciat, Li. Jam fua sponte cira est. Ge. Clendus est alvus, movendus est alvus. Li. Ima fistendus est magis, nam plus satis profluit.

PERCONTANDI REDUCEM. ARGUMENTUM.

Percontandi reducem de itinera, de bello, de rebus privatis, de spe frustrata, de promissis magnificis, mare puerpera, periculis, amissis opibus, &c.

Redeunti peregre.

Ballum.

a Monarchæ penes quos folos fumme rerum eft.

bld eft, clanculum inci-Prover. e Hoceft in tuto. De privatis,

Ge. L'Uitne tibi hoc iter faustum & commodum? Li, Sie fatis; nisi quod nihil usquam tutum est à latronibus. Ge. Hic eft belli ludus. Li. Eft, sed sceleratissimus. Ge. Pedes advenis an eques? Li. Partim pedeffri itinere, partim vehiculo, partim equo, partim navigio. Ge. Quo in statu funt res Gallicæ? Li. Sane turbulento. Magnæ bellorum minæ funt. Quid mali allaturi fint hostibus, nescio: certe Galli jam ipsi non dicendis malis affliguntur. Ge. Unde proficifcuntur isti bellorum tumultus? Li. Unde, nisi ex ambitione (a) Monarcharum? Ge. At horum prudentia conveniebat fedari rerum humanarum tempestates. Li. Sedant illi quidem, sed ut Auster mare. Persuadent sibi se Deos esse, suaq; causa mundum hunc effe conditum. Ge. Imò Princeps Reipublicæ gratia constituitur, non Respublica Principis causa. Li Imò non defunt Theologi qui (b) frigidam suffundant, & ad hos tent. Vide tumultus classicum canant. Ge. Istos ego statuerem in prima acie. Li. At illi fibi (c) cavent post principia. Ge. Ista publica fatis curanda relinquamus. Tuæ res quo tandem in statu funt? Li Optimo, felici, mediocri, tolerabili. Ge. Quo pacto se res habent tuæ? num ex voto? Li. Imò fupra votum, fupra meritum, fupra fpem. Ge. Satin' ex fententia? Satin' falva omnia? Satisne prospera omnia? Li.Res in pejore statu esse non potest.

n

potest. Pejore in loco negotium non potest esse. Ge, Non ce- d Diana, vepisti igitur quod captabas? Non contigit præda quam venanationis Deâ. baris? Li. Venabar equidem, sed (d) irata Delia. Ge. Nihil reli- 8 nas anagas quum est spei? Li. Spei permultum, sed rei nihil. Ge. Episco- Sperandum, pus nihil oftendit spei? Li. (e) Tota plaustra, totasque spei s Quem Plininaves, fed prærerea nihil. Ge. Nihil adhuc milit? Li. Promi- us triuncem fit quidem largiter, at ne (f) teruncium quidem misit. Ge Er-mulus est, in gò fpe alendus est animus. Li. Sed hac non faginatur venter, vilitatis proqui spe aluntur, pendent non vivunt. Ge. Attamen hoc eras verbium verà ad iter expeditior, quod nihil effet oneris (g) in Zona. Li.Fa- fus; est quarteor, atque etiam tutior. Nulla enim sunt arma certiora adta pars assis, g Illic milites versus latrones. Sed ego malim & onus & periculum. Ge. Nigestabant pehilne tibi ademptum est in via? Li. Mihine? Quæso quid e- cuniam. ripias * nudo? Aliis citiùs periculum erat à me. Licuit mihi va- "Nudo]Prov. cuo (h) viatori per totum itercanere & esurire. Numquid vis? nudior Leteri-Ge. Quo nunc hinc abis? Li. Rectà domum, falutaturus pena- h Allufum eft tes jamdiu non visos. Ge. Precor ut illic offendas omnia læta. Vulgato Ju-Li. Utinam ità velint superi. Nihil interim extitit novi domi venalis. nostræ? Ge.Nihil, nisi quod reperies auctam familiam. (1) Nam Cantabir vatura Catula peperit tibi catulum absenti: Tua gallina peperit trone viator. tibi ovum. Li. Bene nuncias. Grata nuncias. At ego tibi pro t Locus eft in isto nuncio polliceor (k) Evangelium. Ge. Quodnam? secun- paronomasia. dum Matthæum? Li. Non, sed secundum Homerum. En, ac- Locus est ex cipe. Ge. Tibi ferva tuum Evangelium. Mihi faxorum fatis ambiguo. eft domi. Li Ne sperne munusculum: * aetites eft qui gravidis gelium diciadmotus in nixu maturat partum. Ge. Quid ais? Est mihi sanè tur, munus gratissimum. Despiciam unde possum hoc donum perifare. Li, quod datur Abunde pensatum puta si boni consulueris. Ge. Imo nihil ac-cidere potuit magis in tempore; nam uxori meæ jampri- Actives, dem tumet uterus. Li. Illud igitur abs te (1) stipulabor, ut arentiteen fi masculum ediderit, me susceptorem asciscas. Ge Polliceor, Lapidis geac tuum indetur puero nomen. Li. Quod utrifque bene ver- nus ab Aquitat. Ge. Imò nobis omnibus.

MAURITIUS, CYPRIANUS.

Ma, Redîsti nobis obesior solito: Redîsti procerior. Cy. At / Scipulatur equidem mallem prudentior, aut doctior. Ma Imberbis abie- qui promifras: redîsti barbatulus. Contraxisti tibi absens nonnihil senii. sum accipit : Quid fibi vult hic pallor? quid macies? quid frons caperata? tur & qui Cy. Ut est fortuna, sic est corporishabitus. Ma. Num adversa? promittit & Cy. Nunquam mihi quidem alias secunda, sed nunquam quà cui promittinunc (a) reflavit odiosiús. Ma Doleo vicem tuam. Dolet mi- a Metaphora hi tua calamitas. Sed quid isthuc mali est? Cy. Universæ pe- ab adverses

a

n

la nomen habens. Plin. 1-37.c.

cuniæ ventis,

ram feci. Allegoria.

e Metaphora à fartoribus defumpta.

d Discrucior animo.

Videft, jetto- curice (b) naufragium feci Ma In mari? Cy. Non, fed in litofe, nondum navem ingressus. Ma. Ubinam? Cy. In litore Britannico. Ma Bene habet quod ipse nobis vivus enatasti. Prastat pecuniæ jacturam facere quam vitæ. Levius est pecuniæ dispendium quam famæ. Cy. Vita famaque incolumi, periit pecunia. Ma. Vita (c) farciri nullo pacto potett, fama agrè potest, pecunia facile alicunde sarcietur. Qui malum hoc accidit? Cy Nescio, nisi quòd sic erat in satis meis. Sic vifum est superis: sic libuit genio meo malo. Ma, "Vides igtour " doctrinam ac virtutem tutifimas effe divitias, que neceripi " poffunt, nec gravant circumferentem. Cy. Pulcre tu quidem philosopharis, fed interim ego (d) ringor.

CLAUDIUS, BALBUS.

Cl. Gratulor tibi reduci, Balbe. Ba. Et ego tibi fuperstiti, Claudi. Cl. Gratulor tibi in patriam reverso Ba Imò gratulare magis e Gallia profugo. Cl. Quid ità? Ba Quia illic bellis fervent omnia. Cl. Quid Musis cum Marte? Ba Atque illic ne Musis quidem parcitur. Ct. Tu igitur feliciter elapsus es. Ba. At non fine periculo Cl. Totus alius nobis redîsti. Ba. Quî fic? Cl.Ex Hollando versus es in Gallum. Ba Quid? (a) an capus eram cum hinc abirem? Cl. Vestis indicat te mutatum ex Batavo in Gallum. Ba. Hanc (b) metamorphofin malim quam in gallinam. Sed (c) ut suculla non facit Monachum; ita nec vestis Gallum. Cl Jamne calles Gallice Ba Sic fatis. Cl. Quo pacto didicifti? Ba A magistris haudquaquam (†) mutis. + Multi magi- Cl. Quibus? Ba. Mulierculis quovis turture loquacioribus. Cl. În tali ludo facile dicimus loqui. Sonasne probe sermonem Gallicum? Ba. Imò & Latinum fono Gallicé. Cl. Nunquam igitur scribes bona (d) carmina. Ba. Cur ità? Cl. Quia periit tibi syllabarum quantitas. Ba Mihi satis est qualitas. Cl.Quid, éstine Luteria immunis à pestilentia? Ba. Non est. Sed perpetua non est: aliquando remittit sese, mox recrudescit; nonram pronun- nunquam intermittitur, deinde recipit sese. Cl. Non sat erat malorum ubi bellum eft? Br. Erat, nisi secus effet visum superis. Cl. Annonæ caritatem ifthic esse oportet. Ba. Imò penuriam. Omnium rerum illic inopia est præterquam sceleratorum militum. Bonorum virorum illic est mira vilitas. Cl Quid accidit Gallis, ut bellum fuscipiant cum (e) Aquila. Ba. Quia movet illos exemplum (f) scarabæi, qui non cessit aquilæ. In-bello nemo fibi non videtur Hercules. Cl. Non te remorabor diutius. Alias latius nugabimur, cum erit utrique

DOME-

 Metaphora ab aguis fumpta. a Jocus eft ex ambigua voee gallus. & Transformatio. c Proverbium vulgi. ftri , prover.

d Allusit ad học quốd vulgus Gallorum perpeciat accentus.

id eft, libri.

e Imperatorum infignia. (f) Vid. prov. quilam. (g) Negotiola דמת בוז שדוב arrogantia vitande cau commodum. Nunc aliò me vocant (g) negotiola quædam.

12.

DE REBUS DOMESTICIS.

DOMESTICA CONFABULATIO. ARGUMENTUM.

Colloquium hoc mutua consuetudinis verba, jocos, & familiarium dicteria, & mores tradit. 1. Deambulandi foris. Evocandi socios. 2. Raro invisandi. Rogandi de uxore, filia, filis. 3. De otio; timitus auris; deformis puella descriptio; invitat ad nuptias. . 4. Nimium studes, &c.

I. PETRUS, MIDA puer, JODOCUS.

Pe. T TEus, heus, puer; nemon' huc prodit? Mi. Hic opinor effringet fores. Familiarem oportet esle. O lepidum caput. Quid affers, mi Petre? Pe Meipsum. Mi. Nætu rem haud magni pretii huc attulisti. Pe. Atqui magno constiti patri meo. Mi Credo pluris quam revendi possis. Pe Caterum, Jodocus estine domi? Mi. Incertus sum, sed visam. Pe. Quin tu porius abi, & roga ipsum an velit nunc esse domi. Mi. Abi tu porius, sisque tibi ipsi Mecurius. Pe. Heus, Jodoce, num es domi? Jo Non fum. Pe Impudens, non ego audio te loquentem? 70. Imo tu impudentior: Nuper ancillæ tuæ credidi, te non effe domi, & tu non credis mihi ipsi? Pe. Æquum dicis, par pari relatum. Jo. Equidem ut non omnibus Vide prov. dormio, ità non omnibus sum domi : tibi posthac semper ero. Pe. Non omnibus Sed tu mihi vidêre cochleæ vitam agere. Jo. Qui sic? Po. Quia perpetuò domi latitas, nec usquam prorepis. Non secus atque (a) claudus futor, jugiter domi defides. Tu tibi domi firum a Plautinum contrahis 70. (b) Est quod agam domi, forls nihil est nego- est. tii: Et si quid esset, tamen hoc cœlum me dies aliquot à pub- 6 A'lusum est Rico cohibuiffet. Pe At nunc sudum est, & invitat ad deambufandum. Vide ut blanditur. Jo. Si prodeambulare lubet, non Olusi Bialerecufo. Pe.Plane videtur hoc utendum colo. Jo. Asciscendus por in ini est unus aut alter congerro. Pe Fiet, modò dicas quos velis. BaxBipor vo Jo. Quid fi Hugonem? Pe Haud multum interest inter Hu- 3000001. gonem & nugonem. Jo. Agè, placet. Pe Quid fi Alardum? Deambulation Jo. Homo minime mutus est. Quod auribus diminutum est, lingua pensat. Pe. Si videbitur, Navium adjungemus. Jo. Siquidem dabitur illius copia, nunquam erit fabularum inopia. Placent confabulones, superest ut locum despicias amænum. Pe. Ego verò fibi locum offendam, ubi nec nemoris umbram, nec pratorum fmaragdinum virorem, nec fontium vivas scatebras desiderabis. Dices dignam Mulis sedem. Jo. Magnifice polliceris. Pe. Nimium affixus es libris. Nimium affides libris. Immodico studio teiplum maceras. 70. Malim studio macrescere quam amore. Pe. At non ideo vivimus ut studeamus, sed ideo studemus ut suaviter vivamus. Jo Mihi verò vel immori chartis dulce est. Le. Equidem immorari probo, immori non probo. Ecquid volup-

3.

1-

le 1.

ascobe!

tati fuit hac deambulatio? Jo. Me quidem vehementer oblestavit.

2. ÆGIDIUS, LEONARDUS.

Rard invifis.

De uxore.

Filia.

Ag. Quò noster Leonardus? Le. Ad te ibam! Ag. Istud quidem facis infolens. Le. Quamobrem? Æg. Quia jam annus est quod nos non inviferis. Le. Malo in hanc peccare partem ut desiderer, quam ut obtundam. Æg. Imo boni amicinulla est apud me satietas. Imò quò crebrius venies, hoc mihi venies gratior. Le Quid interim agitur domituæ? Æg.Multa fane que nolim. Le Non miror, sed jamne peperit uxor? Æg. Jamdudum, & quidem gemellos. Le. Quid ego audio? Æg, Sic res habet; atque illi jam denuo tumet uterus. Le, Iffhoc pacto folet augeri familia. Eg Sed utinam fortuna fic augeret pecuniam ut uxor familiam. Le. Jamne elocasti filiam? Ag Nondum. Le. Vide ne parum tutum fit, virginem tam grandem definere domi. Quærendus est gener aliquis Æe Nihil opus. Jam proci complures illam ambient fponsam. Les Quid igitur superel, mili ut è multis deligas qui tibi maxime fit accommodus? Æg. Omnes ejulmodi funt, ut nesciam quem cui præferam : sed abhorret à nuptiis filia. Le. Quid ais? Atqui, ni fallor, jamdudum nubilis eft, jamdudum eft apta viro, matura conjugio, jampridem est tempestiva viro. Æg. Quidni, annum egrefla jam decimum feptimum? major annis duodeviginti: annum jam agens undevigefimum: annos nata decem & octo. Le. Cur abhorret igitur a matrimonio? qui abdudunt Eg. Air fe velle Christo nubere. Le. Sane multas habet ille

Plagium furti genus, unde plagiacipia aut lie Id eft, cum Monachis temad vocem μονομαχείν, di. De filiis.

eculis.

aliena man fponfas. An malo genio nuplit, quæ calle vivit cum marito? Æg. Mihi quidem non videtur. Le. Quis Deus hunc affectum beros ctiam. afflavir filiæ? Æg. Nefcio, sed abduci ab hoc proposito nullis rationibus potest. Le. Vide ne fint incantatores, qui instigent eld est, cum & allectent. Æg. Novi ego issos (a) plagiarios. Sedulo arceo. hoc hominum genus ab ædibus meis. Le Quid igitur est. pugnare. Al. in animo? Morem geres animo puella? Æg. Equidem oblufum eft au- luctabor quoad licebir. Nihil non experiar, quo mutem illius. fententiam. Quod si pertendit ut cœpit, non pugnabo cumquod eft fin- illius animo, ne forte videar (b) Seque xir, vel potius (c) gulari certa- μογορομαχών. Le. Religiose tu quidem loqueris. Sed etiam mine congre- atque etiam fac explores virginis constantiam, ne post factipoeniteat, cum mutare non erit integrum. Eg. Equidem adnitar pro mea virili. Le. Quid rerum gerunt filii? Ag. d Removi ex Natu maximus jamdudum maritus est, breyi pater futurus. Minimum (4) ablegavi Lutetiam, Nam hie nihil aliud quam

ludebat.

Judebat. Le. Quid eó? Æg. Ut magister nobis redeat stultior quam exierat. Le. Bona verba. Æg. Medius jam cepit initiari facris? Le. Precor ut bene vertat omnibus.

MOPSUS, DROMO. Mo. Quid fit? quid agitur? Dromo, Dr. Sedetur. Mo. Vi. De orio. deo. Sed quomodo se res habent tuæ? Dr. Ut solent is quiinquit lib. 1.
bus superi sunt parum propitii. Mo. Issue ominis aversat Arilius erudi-Deus. Quid agis? Dr. Equidem otium ago. Id quod vides, tistimé smul nimirum nihil. Mo. (a) Præstat otiosum esle, quam nihil a- & facetissime gere. Ego te fortassis occupatum seriis negotus interpello. dixit.

Dr. Imò maxime vacuum; jam enim me ceperat orn tædi- b Proverbiaum, & congerronem desiderabam. Mo. Fortassis impedio, in. liter cum interrumpo, interturbo tua negotia. Dr. Imò tædium otil dif- tervenit de cutis. Mo. Da veniam si te parum in tempore interpellavi. quo mentio. Dr. Imò ipío in tempore advenis. Opportune te huc attuli- rium. Vulgò fti. Optatus ades, Interventus tuus est mihi vehementer gra- dicunt, cum tus. Mo. Fortaffis, aliquid feriæ rei inter vos agitur, cui no- aures tinnilim effe impedimento. Dr. Imò (b) lupus, quod aiunt, ader in unt, de nobis fabula. Nam de te fermo erat. Mo. Facile crediderim, nam verba fieri. mihi huc venienti mirè (r) tinniebat auris. Dr. Utra? Mo. ab hoc, quod Læva: unde conjicio, nihil magnifice de me fuille pradica- cft apud Thetum. Dr. Imo, nihil non honorificum. Mo. Vanum igitur fu- ocritum noerit oportet. Sed quid est bonæ rei? Dr. Aiunt te venatorem tissimum. esse cactum. Mo. Imò jam intra casses meos est (a) piæda 28. cap. 11. quam venabar. Dr. Quænam? Mo Lepida puella, quam pe- d Allufum eft rendiè ducturus sum, vosq; oro, ut meas nuprias vestra præ. Ovidiano iti. - fentia dignemini honestare. Dr. Quænam est sponsa? Mo A. Incidit in cafloifia Chremetis filia. Dr. Egregium spectatorem formarum ! fes prada jeti-Tuis oculis adlubuit "illa nigro capillitio, fimis naribus, ore . Deformis prælargo, ventre prominulo? Mo. Definite. Mihi eam duxi, puella. non vobis. Non fat est quod ( ) suo regi pulchra est regina? e Vide prov. Ità demum illa mihi placebit, si vobis non admodum placear. Suum cuique

4. SYRUS, GETA

Sy. Opto tibi multam felicitatem. Ge Et ego ribi condupli- cum. catum opto quicquid optas mihi. Sy. Quid agis rei? Ge. Con- Horarius, fabulor. Sy. Quid? confabulare folus. Ge. Utivices. Sy. For- Eft modus in taffe tecum proinde tibi videndum ut cum homine probo rebus, sunt Tabuleris Ge Imo cum lepidiffino congerrone confabulor. Sy fines, Ques ni-Quo? Ge. Apuleio. Sy Istad quidem nunquam non facis. tra citraque Sed (a) amant alterna camiente. Tu perperuo filides. Ge neouit confi-Non eff tilla Podiorum farieras sy. Venum fed f eft tamen flere redum. modus

a Hemistichi-

b Horatianum
eft.

• Elegans

• μοσινμία,

aNunc.)Si interponatur pronomen tu, integer erit pentameter.

- ERRITACTI

do_ob

-off S. Lit

Jon td: /

per son is

All a com

Simple Alla

של מו מו מו

Minimal AT *

modus quidem. Non omittenda quidem funt studia, sed tamen intermittenda nonnunguam. Non abficienda funt, sed relaxanda; 'nihil fuave quod perpetuum. (b) Voluptates commendat rarior wfw. (c) Tu nihil alind quam ftudes. Perpetuo ftudes Continenter incumbis literis. Indesmenter inhares chartis. Studes noctes ac dies. Nunquam non fludes. Affidaus es in studio. Jugiter intentus es libris. Nullum facis studendi finem, neque modum. Nullam studiis tuis requiem intermifces. Nunquam studendi laborem nec intermitris, nec remittis. Ge Age, tuo more facis. Rides me, ut foles. Nunc ludis tu quidem me. Salse me rides. Satyricum agis Naso me suspendis adunce. Non me fallit tuum scomma. Nunc plane joco mecum agis. Sum tibi rifui. Rideor abs te. Pro delectamento me habes (d) Nunc (tu) me tudos deliciasq; facis. Eadem opera affue mihi auriculas afini. Iph codices pulvere firuque obdu-Et louwntur quam sim immodicus in studio. Sy. Emoriar. ni loquor ex animo. Dispeream, si quid singo. Ne vivam, si quid simulo. Loquor id quod fentio. Quod res eff dico. Seriò loquor. Ex animo loquor. Non secus sentio quam loquor.

CUR NON VISIS

Gi Quid causa est quòd tamdiu nos non inviseris? quid rei est quòd nos tam raro visis? quid accidit quòd tanto tempore nos non adieris? quare tam rarus es salutator? quid sibi vust quòd nos tamdiu non conveneris? quid obstitit quò minus visis nos frequentius? quid impedimento suit quò minus jamdiu seceris nobis tui videndi copiam?

NON LICUIT PER OCCUPATIONES.

Sy Non licuit per otium. Volui quidem, at non licuit mihi per mea negoria. Hactenus non finebant negotia ut te viserem. Non patiebantur (s) undæ negotiorum quibus involvebar, ut te falutarem. Occupatior fui quam ut potuerim. Tam variis distringebar curis, ut mihi non fuerit liberum adire te. Vix ipsi mihi fuit copia mei, sic me totum modesta quædam negotia possidebant. Negotiis meis imputabis, non mihi. Non defuit voluntas, sed vetuit necessitas. Hactenus non vacavit. Hactenus non contigit otium. Hactenus non suit vacuum. Non licuit per valetudinem. Non licuit per tempestatem. Ge. Equidem accipio tuam excusationem, sed hac lege, ne sapius utaris. Excusatio tua justior est quam vellem, siquidem valetudo suit in causa. Hac lege mihi purgatus eris, si quodcessatum est of-

aUt Unda curarum apud Catul, pro immensis curis & negotiis.

terr

CARLS.

ATTON TO

a garage

ficio farcias; si superiorem cessationem crebra visitatione penfes. Sy. Tu nihil moraris istiusmedi officia nimium vulgaria. Amicitia nostra firmior est quam ut sit officiis istis vulgaribus alenda. Satis crebro visit qui constanter amat. Ge. Male fit iffis curis quæ te nobis adimunt. Quid imprecer istis negotiis quæ talem amicum nobis invident? Pessime sit isti febri quæ nos tam gravi desiderio torsit tui, Male pereat ista febris, te quidem incolumi.

MANDANDI AC POLLICENDI. JACOBUS, SAPIDUS.

0

Ja. Quæso ut hæc res tibi cordi sit. Etiam atque etiam rogo ut hec negotium tibi fit cura. Hac in re velim ut totum Sapidum exeras. Si me amas, causam hanc tractabis diligenter. Hac in re quæso ut advigiles. Curabis hanc rem mea causa diligenter. Si verè is es quem semper esse te mihi perfuafi, fac ut fentiam hac in caula quanti me facias. Sa. Define, ego tibi hoc effectum reddam, & quidem propediém. Eyentum præftare non possum; illud polliceor, mihi nec fidem nec studium defuturum.. Curabo diligentius quam si mea res ageretur; quanquam meam esse duco quæ sit amici: faciam ut in me quidvis desideres citius quam fidem ac diligentiam. Tu fac in utramq; dormias aurem, ego tibi hoc confectum dabo. Tu quietus esto, in me recipio provinciam omnem. Gaudeo mihi datam occasionem qua declarem animum in te meum. Equidem oratione nihil polliceor, fed re præstabo quicquid est amici sinceri, & ex animo bene Nolim te lactare vana spe. Illud efficiam, ut divolentis. cas hoc negotii mandatum amico.

SUCCESSUS.

Sa. Res successit opinione melius. Fortuna votis utriusque favit. Si Fortuna tibi nupfisset, non potuisset esse obse- 6 Fortuna quentior: Res tua (a) & ventis & amne secundo processit cognomen-Vicit etiam vota nostra fortunæ faventis afflatus. Opinor tum està loce te litaffe (b) Ramnuliæ, cui fic ex fententia cadunt omnia. quemadmo-Plus impetravi quam fuissem aufus optare. Ventis per om- Paphiam & nia secundis hic cursus nobis peractus est. Res omnis ceci- Cypridem. dit exfententia. Pulchre nobis cecidit hæc alea. Opinor Litat autem (c) volaffe noctuam, adeò feliciter exiit nobis parum fapien- non quifquie ter institutum.

GRATIARUM ACTIO.

7 A. Equidem & gratiam habeo, & habiturus fum quoad rolling. vivam

a Metaphora à navigantifacrificat, fed cujus facrum Deo placuit

a Quia verba tenus amant, re ipfa nihil minus præ-Mant quam promiffa.

 Devincire & diffolvere : eleganter taphora. b Diarium, codicillive ; commentaritarum in fin- gere. gulos dies.

a rong right

- DELLE TOPE

COC. 1. 47 WILL

· Ombarret

Com in a crash

Str. San

anguer - taxes

ainthup non

Rolfger, fod

coins facture

The placenin

wide phone

And acretaint.

Jame Cont

sammed A . • 19 4000

vivam, maximam. Pro isto tuo in me officio pares agere gratias vix possum, referre nequaquam. Video quantum debeam tuo in me studio. Nihil miror, neque enim tu quicquam novi fecifii; & hoc magls debeo. De ifthoc tuo in me officio amo te, mi Sapide, ut par est, maximé. Quod hac in causa præstiteris amicum minime (a) aulicum, & habetur à me gratia, & semper habebitur. Quod meum negotium tibi cordi fuerit, amo te & habeo gratiam. Isthoc officio gratiam intsti apud me maximam. Pergratum est quòd causam meam egeris bona fide. Ex omnibus officiis que tu plurima in me contuliffi, hoc est longe gratissimum. Referre gratiam parem nequaquam possum, agere accuratias inter nos supervacaneum sit; quod unum possum, habebo dum vixere. Ifthoc beneficio fateor tibi me magnopere devinctum effe. Hoc nomine plus tibi debeo quam ut unquam solvendo esse queam. Hoc beneficio arctius me tibi devinxisti quam ut possum dissolvere. Obligatiorem me tibi reddidifti quam ut nomen meum è tuo (b) diario possim unquam expungere. Hoc officio me fic tuum reddidiffi, ut manet in me- pullum mancipium æque sit in rebus heri sui. Hac re me tibi devinctiorem reddidifti quam ut unquam æs alienum possim resolvere. Plurimis nominibus tibi debeo, sed non alio plus quam hoc. Pro mediocribus beneficiis agenda funt ola rerum ac- gratiæ; hoc magis est quam ut conveniat verbis gratias a-

RESPONSIO.

Sa. Aufer milii ista. Major est nostra necessitudo quam ut vel tu mihi, vel ego tibi pro ullo officio debeam gratias agere. Non contuli hoc in te beneficium, fed retuli. Mihr quidem abunde relatam gratiam arbitror, fi gratum est quod feci sedulo. Non efficur mihi graties agas, si pro tot tuis in me beneficiis non vulgaribus hoc officiolum rependi. Equidem nihil laudis mereor, ingratissimus habendus si defuittem amico. Quicquid est in rebus meis, quicquid mea cura præstari potest, hoc tam tuum esse ducito quam id quod est maxime tuum. Videor mihi beneficium accepisse, quod nostrum officium boni consulis. Pro tantillo officio mihi tam accurate gratias agis, quasi non multo majora tibi debeam. Sibi bene facit qui bene facit amico. Qui bene meretur de amico, non dat beneficium, sed fænerat Si ex animo probas officium in te meum, fac utare fæpiús. Ità credam tibi gratum esse quod feci, si quoties desiderabis operam meam, hon roges, fed imperes quod voles. ARGU-

(

E

ti

C

2

d

(0

r

147

ARGUMENTUM.

-

e

ı

is

1.

i-

.

ıt

1-

18

n

it

e

n

n

it

a-

el

e.

m e-

ne

m

i-

eft

bd

hi

e-

e-

ex

tà 0-

U.

Colloquium hoc de tribus pracipue agit. 1. De Superstitiosa quorundam peregrinasione, ad Hierofolymam & loca Sacra, Sub religionis pratextu. 2. De Votis temere non suscipiendis, inter compotatiunculas, frivola de causa; illud temporis impensarum, operaque, in aliis que ad veram propius pietatem accedunt infumendumeffe. 3. De indulgentiarum Pontificiarum & diplomatum futilitate & absurditate.

ARNOLDUS, CORNELIUS. Ar. CAlve multum, Corneli, jam toto seculo desiderate.

Co. Salve & tu, fodalis exoptatissime. Ar. Jam desperabamus reditum tuum. Ubi tamdiu peregrinatus es? Co. Apud inferos. Ar. Non admodum veri diffimile dicis, adeò nobis redîsti squalidus, macilentus, ac pallidus. Co Imo ab Hierofolymis adfum tibi, non à profundis manibus. Ar. Quis deus aut quis ventus te illuc adegit? Co. Quæ res adegit alios innumeros? Ar Stultitia, ni fallor. Co Igitur hoc convitii non in me solum competet. Ar. Quid illic venabare? Co the mifer essem. Ar. Isthuc licebat domi, Estine illic quod tu putes spectatu dignum? Co. Ut ingenuè fatear tibi, propemodum nihil. Oftenduntur quædam monumenta vetustatis, quorum mihi nihil non videbatur commentitium, & excogitatum ad alliciendos simplices & credulos. Imò nec hoc arbitror illos certò scire, quo loco sita fuerit olim Hierosolyma. Ar. Quid igitur vidisti? Co. Magnam ubique barbariem. Ar. Nihilo fanctior redis? Co. Imò multis partibus deterior. Ar. Nummation ergo? Co. Imo (a) nudior Leberide. Ar. An a vide Chinon pænitet igitur tam longinquæ peregrinationis frustra liad. susceptæ? Co. Nec pudet, quia tam multos habeo stultitiæ mes fodales: nec pæniter, quia frustra jam sit pænitere. Ar. Nihil ergo fructus refers è tam difficile Peregrinatione? Co. Multum. Ar Quid tandem? Co. Quia posthac vivam suavius. Ar. An quia (b) jueundum est meminisse laborum actorum? b vide pro-Co Est istud quidem normihil, sed non in hoc funt omnia. At verbium. Effine aliud pramium? Co. Eft fane Ar. Quod? Effare. Co. Mag- Alli labores, na voluptate, quoties libebit, & ipse me afficiam & alios mentiendo, quoties itinerarium meum recitabo in conciliabulis aut in conviviis. Ar. Profecto non tu procul aberras à scopa. Co Deinde; non minus capiam voluptatis, cum alios audiam mentientes de rebus quas nec audierunt unquam nec viderunt. Idque faciunt tanta confidentia, ut cum narrent (c) Siculis gerris vaniera, tamen fibi etiam perfuadeant fe ve- e-vide Chira loqui. Ar: Mira voluptas! Non omnino tibi (c) periit ole- liades, um & opera, quod anunt. Co. Imd hoc arbitror, aliquanto d'vide Chiconfultius liades:

ducti proficiscuntur in militiam, omnium scelerum scholam. Ar. Sed illiberalis est voluptas, ex mendaciis voluptatem capere. Co. Verum hoc aliquantò liberalius, quam obtrectatione

vel delectare vel delectari, aut alea tempus & rem perdere. Ar. Cogor equidem pedibus in tuam ire fententiam. Co. Verum est & alius fructus. Ar. Quis? Co. Si quis erit amicus egregiè charus affinis huic infaniæ, eum admonebo domi maneat: ut nautæ solent ejecti naufragio monere navigaturos quid periculi fit vitandum. Ar. Utinam mihi monitor adfuiffes in tempore. Ca. Quid? Num fimilis morbus te quoque corripuit? Num afflavit & te huius mali contagium? Ar. Vifi Romam & Compostellam. Co. Deum immortalem! quanto mihi folatio est, te contigisse stultitiz mez socium? (e) e Allufit ed Que Pallas ifthoc tibi misit in mentem? Ar. Non Pallas sed qui sæpe Palipla Moria, præfertim cum domi haberem uxorem integra adhuc ætate, liberos aliquot, & familiam que pendebat ex me, & opera mea quotidiana alitur. Co. Oportuit fuisse feria rei quippiam quod te à chariffimis tuis distraxerit. Narra, obsecto. Ar. Pudet dicere. Co. Non apud me, qui, ut scis, eodem teneor malo. Ar. Comporabamus aliquot vicini. Ubi vino incaluerat animus, erat qui prædicabat, fibi effe in animo falutare divum Jacobum, erat alter qui divum Petrum. Illico non defuit unus aut alter qui sponderent se comites fore. Tandem visum est ut omnes irent simul. Ego,ne viderer parum commodus compotor, pollicitus fum & ipfe. Mox agitari coeptum, utro potius iremus, Romam, an Compostellam. Factum est Senatusconfultum, ut bonis auspiciis utroque postridie proficisceremur omnes. Co.O grave decretum, dignius quod vino inscriberetur quam æri! Ar. Ac mox ingens obambulat patera, quam ubi suo quisque ordine ebibisset vorum factum est inviolabile. Co. Nova religio! fed num omni-* Trusopha- bus contigit reditus incolumis? Ar Omnibus, præterquam on, correction tribus: quorum unus in profectione moriens, mandavit nobis ut fuis verbis fatutem diceremus Petro & Jacobo : Alter periir Rome, jussitque ut suo nomine salutaremus uxo-rem ac liberos: Terrium reliquimus Florentie valetudinis plane deplorate. Opinor jam esse apud superos. Co. A-deone pius erat? Ar. Imo nugator maximus. Co. Unde

igitur isthoc suspicate? Ar. Quia peram habebat indulgentiis largissimis distentam. Co. Audio, sed iter est lon-

Ted!

ladem facit huic aut illi fuggerentem' quid facto ht opur.

Homerum,

*Ridiculo u- gum in coclum, nec fatis, ut audio, tutum, ob + latrunsitur diminu- culos qui obsident regionem aeris mediam. Ar. Verum NYO.

DE CAPTANDIS SACERDOTIIS

sed ille sat erat munitus diplomatibus. Co. Qua lingua descriptis? Ar. Romana. Co. In tuto est igitur? Ar Est, nisi forte incidat in genium aliquem qui Latine nesciat, tum effet illi redeundum Romam, & novum diploma impetrandum. Co. Bullæ venduntur illic & mortuis? Ar. Maximé. Co. Sed interim illud mihi monendus es, ne quid effutias incogitantiús. Jam enim (f) corycais plena sunt om-fideft obles nia. Ar. Ego vero nihil elevo indulgentias, sed combibonis vatoribus. mei stultitiam rideo, qui cum esset alioqui nugator nuga- Vide prov. cislimus, fasutis suæ (g) proram, ut aiunt, ac puppim in mem- g vide Chille brana collocavit potius quam in correctis affectibus. Sed quando fruemur illà voluptate quam modo prædicabas? Co. Cum erit commodum adornabimus compotațiunculam aliquam, vocabimus nostri ordinis homines, ibi certabimus mentiendo, nólque affatim mutuis mendaciis oblectabimus. Ar. Age fiat.

ARGUMENTUM.

3

i

t

is

1-

1-

1-

In hoc Colloquio taxantur illi qui Romam cursitant, venanturque Sacerdotia; crebro gravi jactura cum morum, tum fecunia. Monentur Sacerdotes pro Concubina, lectione bonorum authorum semet oblectare. focularia de oblongo

PAMPHAGUS, COCLES.

A UT parum prospiciunt oculi, aut Coclitem veterem . Ulyffis compotorem meum video. Co. Imò, nihil te fallunt canis. oculi tui, vides fodalem ex animo tuum. Pa. Nulla cuiquam a Id eft, adulerat spes reditus tui qui tot annos abfueris, ignoris omnibus terum. Horat. quæ te terrarum haberet regio. Sed unde? dic quæso. Co. Quarenti Ab Antipodibus. Pa. Imò ab insulis opinor, fortunatis. Co. faurum mon-Gaudeo quod agnoveris sodalem tuum, nam verebar ne sic tem. domum redirem quemadmodum rediit Ulysses. Pa. Quo- b Sic appelnam pacto rediit ille? Co. Nec ab uxore est agnitus. Solus * lat maritum canis jam verulus motà caudà dominum agnovit. Pa. Quot qui nimium annos illedomo abfuerat? Co. Viginti. Pa. Tu plures abfuifti; Nan Ulrinec tamen fefellit me tua facies. Sed quisiffhoc narrat de U- fem reducem lysse? Co Homerus. Pa Oh, ille, ut aiunt, pater est omnium nullus agnofabularum; fortassis uxor interim asciverat (a) taurum alium vit prater & ideirco non agnovit (b) Ulyssem sum Co Imò nihil illà Canem. castius; sed Pallasaddiderat Ulysii senium, ne posset agnosci. mulieres, Pa. Qu'i tandem agnitus est? Co.E tuberculo quod habebat in que oculos digito pedis. Id animadvertit nutrix jam admodum anus, habent quidum illi pedes lavat. Pa. O curiofam (c) lamiam! At tu mi- bus prospiciraris, si ego te agnovi ex isto tam insigni naso? Co. Nihil unt omnia me poenitet hujus nafi. Pa Nec est cur poeniteat, cum orga- funt, doma

num excutions

2 Instrumenta quibus injectis attrahunt navem commissuri bellum.

Diana
†Prov Aureo
piscari hamo.

e Vide Chiliades, & allufurn eft ad nomen Pamphagus, quod Gracis fonat omnia somedont em.

num tibi fit ad res tam multas utile. Co. Ad quas? Pa. primum ad extinguendas lucernas erit cornu vice. Co. Perge. Pa. Deinde, si quid hauriendum erit è cavo profundiore, fuerit loco promuscidis. Co. Papæ! Pa. Si manus erunt occupatæ, licebit uti vice paxilli. Co. Etiámne ampliús? Pa. Conducet excitando foculo, si defuerit follis. Co. Belle narras. Quid præterea? Pa.Si lumen officiat scribenti, præbebit umbraculum. Co. Ha, ha, he: est præterea quod dicas? Pa. In bello navali præbebit usum (d) harpagonis. Co. Quid in bello terrestri? Pa. Erit loco clypei. Co. Quid deinde? Pa. Findendis lignis erit cuneus. Co. Probé. Pa. Si præconem agas, erit tuba : si classicum canas, cornu : si fodias, ligo : si metas, falx: si naviges, anchora: in popina fuerit fuscina: in piscando, hamus. Co. O me felicem! nesciebam me circumferre tam ad multa conducibilem supellectilem. Sed quis in terim terrarum angulus te habuit? Pa. Roma. Co. At qui fieri potuit, ut in tanta luce nemo tesciret vivum? Pa. Imò nusquam magis latent boni viri, adeò ut sæpe clarissima luce neminem videas in frequenti foro. Co. Redis igitur nobis onustus sacerdotiis? Pa. Venatus equidem sum sedulò, at parum favit Delia Nam cum plures illic + piscantur hamo, quod dici folet, aureo. Co. Stultum piscandi genus. Pa. Et tamen pulchre succedit nonnullis: sed non omnibus feliciter cadit hæc alea. Co. An non infigniter stulti funt qui plumbum commutant auro? Pa. Sed non intelligis in plumbo facro venas auri fubesse. Co. Quid igitur? redisti nobis nihil aliud quam Pamphagus? Pa. Non. Co. Quid igitur? (e) Lupus hians. Co. Felicius redeunt qui Asini redeunt, sacerdotiorum sarcina graves. Cur mavis facerdotium quam uxorem? Pa. Quia mihi placet otium. Arridet Epicurea vita. Co. At mea fententià suaviùs vivunt quibus est lepida puella domi, quam comple-Chantur quoties libet. Pa. Sed adde, nonnunquam cum non libet. Amo voluptatem perpetuam: qui ducit uxorem, uno mense fælix est; cui contingit opimum sacerdotium, in omnem usque vitam fruitur gaudio. Co. Sed triftis est solitudo, adeò ut nec Adam suaviter victurus suerat in Paradiso, nisi Deus illi adjunxisset Evam. Pa. Non deerit Eva cui sit opulentum facerdotium. Co. Sed voluptas non est voluptas quæ cum mala fama maláque confcientia conjuncta est. Pa. Verum dicis, & idcirco mihi in animo est, confabulatione librorum solicudinis tædium fallere. Co. Istis quidem sodalibus nihil jucundius. Sed redifne ad tuam piscationem? Pa Redeo, fi liceat parare novam escam. Co. Aureamne an argenteam?

Pa. Utramlibet. Co. Bono animo es, pater fuppeditabit. Pa. Nihil illo tenacius. Nec crediturus est denuo cum intellexerit mihi fortem etiam periisse. Co Verum ista lex est alex. Pa. Sed ille non delectatur hac alea. Co. Si pernegabit ille, commonstrabo tibi unde possis quantum voles pecunia sumere. Pa. Tu verò mihi voluptatem narras: age, monstra; jam cor mihi falit. Co. In promptu est. Pa. Nactus es thefaurum aliquem? Co. Si nactus essem, mihinactus essem, non tibi. Ps. Si queam corradere centum ducatos, revixerit fpes. Co. At ego tibi commonstro unde possis haurire centum millia. Pa. Quin tu igitur me beas? Nè diutiùs eneca. Dic unde. Co. Ex Affe Budæi: illic reperias innumeras myriades, five auream malis monetam, five argenteam. Ps. Abi quò dignus es cum tuo joco, illinc tibi resolvam quod debuero pecuniæ. Co. Refolves, sed quod illinc tibi numeraro. Pa. Age,novi nasum tuum. Co. At mihi præte nasus est nullus. Pa. Imò nihil te nasutius. Nihil es nisi nasus. Ludis in referia! Hac in re(f) ringi possim citius quam ridere. Res gra- f Ringium vior est, quam ut ridere libeat. Tu, si hic esses, non luderes. iratus, non ri-Sum tibi ludibrio. Illudis mihi, & illudis me. Joco me tra- igitur est di-Etas in re neutiquam jocofa. Co. Minimè rideo, id quod res dufio labioest dico. Non rideo quidem, imò rem ipsam dico, Seriò lo- rum, sed præ quor: ex animo loquor. Simpliciter loquor. Vera loquor. Pa. dolore, cum Ita tibi semper (g) ftet in capite pileum, ut ifta tu simpliciter risus sit ex loqueris. Sed cesso abire domum cogniturus quo statu sint g Proverb. et illic omnia? Co. Ossendes nova permulta. Pa. Credo, sed in cos qui diutinam omnia ex animi sententia. Co. Isthoc optare licet versum sentiomnibus, fed hactenus obtigit nemini. Pa Hoc quoque com- unt ab iisquz moditatis adferat utrique nostrum sua peregrinatio, quòd est prepodulcior erit posthac domus. Co. Nescio, nam video quosdam stere feet pisepties illò recurrere. Adeo scabies illa fine fine solet prurire, leum. fi quem femel invaferit.

ARGUMENTUM.

Taxatur hic scelestissima Militum vita. Docetur effe calamitosa: Bellum effe confusionem; sentinam vitiorum, ubi nec fanis nec profanis parcitum est. Spes prada allectat in bellum. Facinora militia ex impia hac militis confessione proponentur, ut adolescentes ab hoc vita instituto abhorreant.

HANNO, (a) THRASYMACHUS.

TNde redis nobis * Vulcanus, qui Mecurius hinc tum militi. abieras? Th. Quos Vulcanos, aut quos Mecurios • Vulcanos mihi narras? Ha. Quia alatus videbare cum abires, nunc claus fingitur claus dicas. Th. Sic à bello rediri folet, Ha. Quid tibi cum bello, dus, Mercuri

ald eft, asdax in pugna, homo us alatus.

6 Pecunia è fpoliis collecta. e Vide Prov. Zonam perdi-

homo quovis dama fugacior? Th. Spes prædæ reddiderat fortem. Ha. Multum igitur refers (b) manubiarum? Th. Imd (c) Zonam inanem. Ha. Tantò minus gravare farcina. Th. Atque sceleribus onustus redeo. Ha Gravis profecto farcina, fi verum dicit Propheta, qui peccatum appellat plumbum. Th. Plus illic scelerum & vidi & patravi, quam unquam antehac in omni vita. Ha. Ecquid igitur arridet vita, militaris? Th. Nihil neque scelestius, neque calamitosius. Ha. Quid igitur in mentem venit istis qui nummo conducti, nonnulli gratis, currunt ad bellum non aliter quam ad convivium? The Ego nihil aliud conjectare possum, quam illos agi malis furiis. seseque totos malo dæmoni ac miseriæ devovisse, nec aliud quam hic manes fuos anticipare. Ha Ita quidem videtur. Nam ad res honestas vix ullo pretio conduci queant. Sed expone nobis quomodo gestum sit prælium, & utro sese inclinarit victoria. Th. Tantus erat strepitus, tumultus, tubarum bombi, cornuum tonitrua, hinnitus equorum, clamor virorum, ut neque videre potuerim quid gereretur, adeò ut vix scirem ubi essem ipse. Ha. Unde igitur cæteri qui ex bello veniunt fic depingunt fingula, quid quisque dixerit aut gesserit, quasi nusquam non adfuissent otiosi spectatores? Th. Ego credo istos mentiri splendidé. In tentorio meo quid gestum sit; scio: quid in prælio, prorsus ignoro. Ha. Anne hoc quidem scis, unde tibi venerit claudicatio? Th. Vix, ità me Mavors posthac malè amet: suspicor aut saxo, aut equi calce læsum genu. Ha, At ego scio. Th Scis? an tibi narravitaliquis? Ha. Non, sed divino. The Dic igitur. Ha. Cum fugeres pavidus, collapsus humi offendisti in cilicem. Th. Dispeream nisi rem acu tetigisti. Aded verisimile est quod divinasti. Ha. Abi docomio lauda- mum & uxori narra tuas victorias. Th.Illa mihi occinet haud ri qui foriter suave (d) encomium, qui nudus redeam. Ha Sed unde restitues quod rapuisti? Th. Jampridem restitui. Ha. Cui? Th. Scortis, (e) Oenopolis & iis qui me vicerunt aleà. Ha. Satis militariter; par est, ut quod male partum est, pejus dispereat. Verum à facrilegiis, opinor, temperatum est. Th.Imò illic erat (f) facrum nihil. Nec profanis parcitum est, nec fanis. Ha. Quo pacto farcies? Th. Negant oportere farciri quod in bello commissum tit: jure fit quod'illic fit. Ha. Jure belli fortassis. The Tenes. Ha. At istud jus summa est injuria. Te non patriæ pietas, sed prædæ spes pertraxit in bellum. The Fareor, & arbitror paucos illuc ire fanctiore proposito. Ha Est aliquid infanire cum multis Th Concionator è suggesto pronunciavit, bellum esse justum. Ha Suggestum illud non folet mentur

CI

ta

ol

H

m

d Selent enfe geffiffent in bello. eld eft vinorum venditoribus, cauponis. f Allutum eft ad proverb. Ordir tipor. tametfi de-Bexit in alimm fenfum.

mentiri. Sed ut justum sit principi, non continuò justum est tibi. Th. Audivi ex (g) Rabbinis, quod licet sua cuique arte vivere. Ha Præclara ars incendere domos, diripere g Vocant Hetempla, violare facras virgines, spoliare miseros, occidere do nostri Mainnoxios. Th. Lanii conducuntur ad mactandum bovem; giftros nocur nostra ars reprehenditur, quod conducimur ad mactan. stros. dos homines? Ha. Non eras solicitus, quonam esset migratura anima tua, si contigisset in bello cadere? Th. Non admodum: bona spes habebat animum meum: nam divæ Barbaræ me semel commendaram. Ha. Receperat illa tutelam tui? Th. Sic mihi visa est annuere capite aliquantulum. Ha. Quando isthuc tibi visum est? mané? Th. Non, sed à cœna. Ha. Sed tum, ut arbitror, etiam arbores tibi vifæ funt ambulare. Th. Ut hic divinat omnia! fed præcipua spes erat (b) in divo h Allusumen Christophoro, cujus imaginem quotidie contemplabar. Ha. vulgi opini-In tentoriis? Unde illic divi? Th. Carbone pinxeramus il- oni, unde lum in velo. Ha. Nimirum haudquaquam (i) ficulneum, ut Christophoaiunt, prasidium erat carbonarius ille Christophorus. Sed ros cum hos extra jocum, non video qu'i possis expiari à tantis flagitiis, disticho pinisi te conseras Romam. Th. Imò novi viam brevierem. Ha. cos, videas, Quam? Th. Ibo ad Dominicales, illic paulo transigam cum fancti specieres commissariis. Ha. Etiam de sacrilegiis? Th. Etiam si Chri-quicunque su-stum ipsum spoliassem, ac decollassem etiam; tam largas ha- etur, illo nembent indulgentias, & authoritatem componendi. Ha. Bene ha- pe dienon morbet, si vestram compositionem Deus gatam habuerit. Th. I- te mala morimò magis metuo nè diabolus non habeat ratam. Nam Deus i Id eft, panatura placabilis est. Ha. Quem tibi sacerdotem deliges? Th. rum utile & Cui cognovero quam minimum esse frontis ac bonæ mentis. validum. Vi-Ha. Nè non habeant similes labra lactucas. Ab illo purus ab- de Chiliades. ibis ad corpus Dominicum? Th. Quidni? Posteaquam semel effudero fentinam in illius cucullum, ego me exoneravero Metaphora farcina : iple viderit qui absolvit. Ha. Qui scis an absolvat! à navibus de-Th. Scio. Ha. Quonam indicio? Th. Quia manum imponit sumpta, pro capiti, admurmurans nescio quid. Ha. Quid si reddat tibi nora. omnia peccata tua, cum manum imponit, hæc admurmurans. Absolvo te ab omnibus benefactis, quæ nulla in te comperio, & restituo te tuis moribus, talémque dimitto qualem accepi! Th. Viderit ille quid dicat: mihi fatis est quod me credo absolutum. Ha. Sed ishuc tuo periculo credis. Fortasse non fuerit satis Deo, cui debes. Th. Unde tu mihi obvius, qui mihi conscientiam è serena nubilam redderes? Ha. Felix occursus. Bona avis est obvius amicus qui bene moneat. Th. Nescio quam bona, certè parum suavis.

a

d

6. Ìs

e-

ic

S.

in

r-

on

r,

li-

0-

let

iri

ARGU.

ARGUMENTUM.

Colloquium hoe Herilia tractat mandata, & Famuli officia. t. Sufcit at herus dormientem fervum, julet adornare domum. Responsat servus, Nihil de prandio, &c. 2. Mistendi in varia negotia. 3. Equitandi.

I. SUSCITANDI DORMIENTEM.
(4) RABANUS, SYRUS.

a Aprum heri nomen, ut Ra.T TEus, heus furcifer, jamdudum raucesco clamore, nec Syrus fervi ex omnibus Comædiis ; & Cicero Judæorum & Syrorum gentem ferafferit.

10 081110

-laiquis.u

26.W , 1110

אכנווונוסעפ ortgoffin

con mun not

enbis.

trate to

Catalog fine

.ha oddinih

at mor ch

I tu tamen expergisceris : vidêre mihi vel cùm gliribus certare posse. Aut ocyus surge, aut ego tibi fuste somnum istum excutiam. Quando crapulam hesternam edormieris? Non te pudet, fomnium hominis, in multam lucem stertere? Qui frugi funt famuli solent exortum Solis antevertere, cuvituti natam rareque ut herus surgens reperiat omnia parata. Ut ægre divellitur à nido tepefacto cuculus! Dum scalpit caput, dum distendit nervos, dum ofcitat, tota abit hora. Sy. Vixdum diluxit. Ra Credo, tibi. Nam tuis oculis adhuc multa nox est. Tibi nox adhuc est concubia Sy Quid me jubes facere? Ra. Fac ut luceat foculus, verre pileum ac pallium, exterge calceos & crepidas; inverfas calligas primum intus purga fcopis, mox foris; deinde suffitum aliquem facito purgando aeri; accende lucernam; muta mihi lineum indusium, ac ad ignem fumi expertem ficca lotum. Sy. Fiet Ra. Atqui move te ocyus: (b) Jam hæc fecisse oportuit. sy Moveo. Ra. Video, fed nihil promoves: ut incedit testudo! Sy. Non poffum simul sorbere & flare. Ra Eriam sententias loqueris, carnifex! Tolle matulam, compone lecti stragulas, revolve cortinas, verre pavimentum, verre solum cubiculi, adfer aquam lavandis manibus. Quid ceffas, afine? Annus est priusquam accendas candelam. Sy. Vix reperio scintillam ignis. Ra. Sic heri condidifti! Sy Nec follem habeo. Ra. Ut responsat nebulo? quasi qui te habeat, careat folle, Sy. Quam imperiofum habeo dominum! vix hujus juffis decem expediti famuli fecerint fatis. Ra. Quid ais, cessator? Sy. Nihil, omnia recté. Ra Non ego te audio murmurantem? Sy Equideth precor. Ra. Credo, Pater noster inversum. Precationem opinor Dominicam præposteré. Quid gannis de imperio? Sy Precor tibi ut fias Imperator. Ra. Et ego tibi, ut

has homo ex caudice. Sequere me ad templum ulque; mox

domum recurrito, lectos concinnato, hæc confusa suo quæ-

que loco digerito: Fac ut niteat tora domus, matulam de-

fricato, hac fordida submoveto ab oculis. Fortaffis invisent

me quidem aulici. Si quid sensero prætermissum, vapulabis

largiter. Sy Hic fane novi benignitatem tuam. Ra. Pro-

inde cave, si sapis. Sy At interim de prandio nulla mentio.

& Terentianum eft. been mail 5 - ion blass

ag Alo

Stallar mi

IV .mubile

to Chilledos.

spoileer 1/

avibusde

.sicerni c d sumo

* A MU por. 0vix, vel etiam artippasis, id eft, animum verberandi cupidum.

Re. Vah! ut hic mentem habet furcifer? Non prandeo domi, Itaque sub horam decimam ad me transcurrito, addu-Eturus me eò ubi sum pranturus. Sy. Tibi quidem prospe-Etum, sed hic interim nihil est quod ego edam. Ra. Si non est quod edas, est quod esurias. Sy. Nemo fit esuriendo satur: Ra. Est panis. Sy. Est, sed ater & furfuraceus. Ra. Delicias hominis! Te quidem fœnum elle oportuit, si pabulum detur te dignum. An possulas ut te asinum tantum placentis faginem? Si fastidis panem citra obsonium, adde porrum, aut, si mavis, cepe.

2. MITTENDI IN VARIA NEGOTIA.

n

n

X

ça

1-

n,

11

13. J-

is,

ve

ai-

is.

e.

m

Xi-

13

e-

n-

ut

OX æ-

le-

nt bis

0io.

24.

Ra Est tibi abeundum in forum. Sy Tam procul? Ra Non funt nin fex paffus; tibi pigro funt bis mille. Confulam autem tuæ pigritiæ. Eadem legatione multa conficies negotia: tu supputa in digitos, ut memineris. Primum deflectes ad vestiarium, ac thoracem (a) undulatum, fi jam perfectus est, a Undulatum * b eo recipies. Hinc quæres Cornelium (b) veredarium; is vulgo de Chaplerumque est in Cervo; ibi poritat; rogabis si quid habet li- melot. terarum ad me, & ad quem diem sit profecturus. Deinde con- b Quem vulvenies mercatorem pannarium, rogabis meis verbis nè quid go curforem aut postam folicitus fit quod pecuniam non milerim ad diem præfcrip- vocamus, tum; numerabitur propediem. Sy. Quando? ad Calendas Gracas? Ra, Rides, ganeo? imò ante Calendas Marrias. In reditu deflectes ad lævam, & ex bibliopolis disces si quid advectum sit novorum libellorum è Germania; cognosce qui sint. & quanti venales. Post hac rogabis Goclenium, ut mihi dignetur effe conviva alioqui conaturo foli. Sy. Etiam convivas vocas? non habes domi unde vel murem pascas. Ra Proinde tu, confectis cæteris, abi ad macellum, & eme nobisarmum ovillum: eum curabis eleganter aflum. Audin hæc? Sy Plura quam vellem. Ra. At vide ut meminens. St. Vix potero dimidium. Ra Etiam hic has, cellator? Jam rediffe oportuit. Sy. Quis possit anus tot rebus obeundis sufficere? Deduco ac reduco. Sum illi à icopis, à matula, à pedibus, à manibus à poculis, à libellis, à rationibus, à jurgus, à legationibus: postreme non videorilli sat occupatus nisi sim & coquus.

3 EQUITANDL

Ra, Profer ocreas, nam equitandum est. Sy. En adfunt. Ra. Probe quidem abs te curatæ; totæ albent fitu. Opmor nec exterías nec unctas hoc anno, adeò rigent præ ficcitate. Exterge subuvido panno: mox unge ad ignem diligenter,

ac macera donec mollescant. Sy. Curabitur. Rs. Ubi calcaria? Sy. Adsunt. Rs. Verum, sed obdusta rubigine. Ubi frænum & ephippia? Sy. Sunt in promptu. Rs. Vide nè quid desit, aut nè quid ruptum aut mox rumpendum, ne quid nobis sit in mora cùm erimus in cursu. Proper ad sellarium & hoc lorum cura sarciendum seversus inspice soleas sive calceos equorum, num qui clavi dennt aut vacillent. Quàm macilenti funt equi, quam se strigosi? Quoties abstergis aut pectis illos in anno? Sy. Imò con le. Rs. Nimirum res ipsa loquitur. Jejunant, opinor, on nunquam totum triduum. Sy. Minimé. Rs. Negas tu quio m, sed aliud dicturi sunt equi, si loqui liceat: quan man satis loquuntur ipsa macie. Sy. Curo sedulo. Rs. Cur. sunt tu habitior equis? Sy Quia non pascor seno. Rs. Hoe sp. restar. Adornamanticam celeriter. Sy. Fiet.

ARGUMENTUM

Monita Padagogica docent puerum veresundiam, civilitatem, & mores atati sua decoros; quo gestu standum alloquenti majores, de cultu, sermone, de moribus in convivio, in schola.

PÆDAGOGUS, PUER.

Gestus.

Vultus.

Veftis.

Sermo.

Paucus.

Pe. T U mihi videre non in aula natus, fed in caula, adeò moribus es agrestibus. Puerum ingenuum decent ingenti mores. Quoties alloquitur te quilpiam cui debes honorem, compone te in rectum corporis statum, aperi caput: vultus fit nec triftis, nec torvus, nec impudens, nec protervus, nec inflabilis, fed hilari mbdeftia temperatus; oculi verecundi, semper intenti in eum cui loqueris; juncti pedes, quietæ manus. Nec vacilles alternis tibiis, nec fint gesticulosæ manus, nec mordero labrum, nec scabito caput, nec fodito aures. Vestis item ad decorum componatur, ut totus cultus vultus, gestus, & habitus corporis ingenuam mo--destiant & verecundamindolem præse festat. Pu. Quid si mediter? Pa. Fac. Pa. Siccine fatis? Pa. Nondum. Pu Quid fi fic? Pa. Propeniodum. Pu. Quid fi fic ? Pa Hem, fatis est isthuc tene. Ne fissinepte loquax aut præceps, nec vagetur animus interim; fed fis attentus quid ille dicat. Si quid erit respondendum, id facito paucis ac prudenter, subindè præfatus honorem, nonnunquam & addito cognomento honoris gania: arque identidem modice flectas alterum genu; præfertim ubi responsum absolveris. Nec abeas nisi præfatus veniam, aut ab ipso dimissias. -- Nunc age, specimen aliquod hujus rei nobis præbe. Quantum temporis

temporis abfuisti à maternis adibus? Pu. Jam fex ferme menses. Pa. Addendum erat, Domine. Pu. Jam sex ferme menses, Domine. Pa. Non tangeris desiderio matris? Pu. Nonnunquam sané. Pa Cupis eam revisere? Pu. Cupio, Domine, si id pace liceat tua. Pa. Nunc flectendum erat genu. Bene habet. Sic pergito. Cum loqueris cave ne præcipites Nec præceps. fermonem, aut hæsites lingua, aut fed distincte, clare, articulate contuelo immurmures: oferre verbatua. Siquem præteribis natu granden, magistratum, sacerdotem, doctorem, aut alioqui virum savem, memento apperire caput, nec pigeat inslectere gent. Itidem facito cum præteribis Ædem facram, aut imaginem Crucis. In convivio fic Ircibis. te præbebis hilarem, ut semper memineris quid deceat ætatem tuam: postremus omnium admoveto manum patinæ. Si quid datur lautius, recusato modeste: si instabitur, accipe, & age gratias: mox decerpta portiuncula, quod reliquum est illi reddito, aut alicui proximè accumbenti. Si quis præbibet hilariter, illi bene precato, fed ipse bibito modicé. Si non sitis, tamen admoveto cyathum labiis. Arride loquentibus: ipse nè quid loquaris, nisi rogatus. Si quid obscœni dicitur nè arride, sed compone vultum quasi non intelligas. Nè cui obtrectato, nè cui temet anteponito, nè tua jactato, nè aliena despicito. Esto comis etiam erga tenuis fortunæ sodales. Neminem deferto. Ne sis lingua surili. Ita siet ut grga condi-sine invidia laudem invenias. & amicos pares. Si videris con-scipulos. vivium esse prolixius, precatus veniam, ac salutatis convivis, fubducito te à mensa. Vide ut horum memineris. Pu. Dabitur opera, mi præceptor. Numquid aliud vis? Pa. Adito nunc libros. Pu. Fiet.

ARGUMENTUM.

Ludendi veniam impetrant pueri misso ad praceptorem legato Coolite, qui honestas recreationes animo corporique necessarias oftendit. Monet praceptor ut gregatim ludant, &c. 1. Ludendi pilâ palmariâ: elizendi partes. 2. Ludendi globis: plebiscita Spharisterii. 3. Ludendi spharâ per annulum serveum. 4. Saltandi ; nonsaltandum mox a prandio ; ranarum saltus : Currendi, Natandi.

NICOLAUS, HIERONYMUS, COCLES, PÆDAGOGUS.

Ni. TAmdudum & animus, & coelum, & dies invitat ad ludendum. Hi. Invitant quidem hæc omnia, sed solus præceptorfion invitat. Ni. Subornandus orator quispiam qui veniam extorqueat. Hi. Aptè quidem dictum, extorqueat. Nam citius clavam extorleris è mand Herculis, quam ab hoc ludendi veniam. At olim illo nemo fuit ludendi avidior. Ni. Verum; sed jam olim isse oblitus est se fuisse puerum. Ad verbera facillimus est & liberalis; hie parcissimus idémque dissicissimus. Hi. At tamen protrudendus est aliquis legatus non admodum verecundæ frontis, quem non illico protelet suis sævis dictis. Ni: Est qui volet, ego carere malo quam rogare. Hi. Nemo magis accommodus ad hanc legationem quam Cocles. Ni: Nemo prosectó. Nam perfrictæ frontis est ac bene kinguax; deinde sensum hominis pulchre callet. Hi. I, Cocles, ab omnibus nobis magnam initurus gratiam. Co. Equidem experiar seduló. Verum si non successerit, nè conferte culpain in oratorem vestrum. Hi. Bene ominare; si te satis novimus, impetrabis. Abi orator, redibis exorator. Co.

Eo. Bene fortunet legationem meam Mercurius.

Salve, Præceptor. P. Quid fibi vult nugamentum hominis? Co. Salve, præceptor observande. Pæ Insidiosa civilitas! Satis jam falveo. Dic quid velis. Co. Totus discipulorum tuorum grex orat ludendi veniam. Pa. Nihil aliud quam luditis etiam absque venia. Co. Scit tua prudentia vigorem ingeniorum excitari moderato lufu, quemadmodum nos docuisti ex Quintiliano. Pa Sanè; ut isthuc tenes quod pro te facit? Laxamento opus est iis qui vehementer laborant: vobis, qui segniter studetis & acriter luditis, fræno magis opus est quam laxatis habenis. Co. Adnitimur pro viribus; & fi quid hactenus ceffarum est, post diligentia farcietar. Pa. O fartores! Quis erit fide justor aut sponsor isthuc futurem? Co Ego capitis mei periculo non dubitem esse sponsor. Pa. Imò culi periculo potius. Scio quam non sit turum tibi credere; tamen hic periculum faciam quam sis bonæ fidei. Si dederis verba, posthac nequicquam mecum egeris. Ludant, fed gregatim in campis. Nè divertant ad comporationes, aut alia nequiora. Mature se recipiant domum ante Solis occubitum. Co. Fiet.

Exoravi, quanquam ægre. He O lepidum caput! omnes amamus te plurimum. Co Sed interim cavendum ne quid peccemus, alioqui de meo tergo dependendum foret; fide justi vestro omnium nomine. Quòd si quid accidat, non est quòd me posthac utamini legato. Hi. Cavebitur. Sed quod lusus genus potissimum placet? Co, De hoc in campo consultabimus.

I. LUDENDI PILA.

Ni. Nulla res melius exercet omnes corporis partes quam pila palmaria; sed aptior hyemi quam æstati. Hi. Nullum

Nullum anni tempus nobis parum accommodum est ad ludendum. Ni. Minus sudabitur, si ludamus reticulo. Hi. Imò reticulum piscatoribus relinquamus; elegantius est palma uti. Ni. Age, nihil moror: fed quanti certabimus? Hi. Talitro, sic parcetur pecuniæ. Ni. At ego malo fronti parci quam pecuniæ. Hi. Et mihi frons charior est Pecunia. Aliquo periculo certandum est, alioqui friget ludus. Ni Sic res habet ut dicis. Hi. Utra pars prior evicerit tres lulus, ei victa pendet fextam drachmæ partem: fed hac lege, ut quicquid è victoriis collectum fuerit, infumatur in convi-vium, ad quod pariter vocentur omnes. Ni. Placet lex, tes. & rata esto. Superest igitur ut sortiamur partes. Nam sumus ferme pares omnes, ut non admodum referat quis cui conjungatur. Hi. Tu tamen me longè peritior es. Ni. Ut fim, sed tu felicior. Hi. Etiam hic valet fortuna? Ni. Illa nusquam non regnat. Hi. Age, fiat sortitio. Euge, bene cecidit; contigêre quos volebam. Ni. Et nos nostræ sodalitatis non poenitet. Hi. Agedum, fimus viri- Amat victoria curam. Suum quisque locum gnaviter tueatur. Tu mihi confiste à tergo, excepturus pilam si me transvolet. Tu ifthic observa, repulsurus huc ab adversariis revolantem. Ni. Nè musca quidem hâc prætervolarit impuné. Hi. Agite bonis avibus, mittite pilam in tectum. Qui miserit nihil præfatus, frustrà miserit. Ni. Hem, accipe igitur. Hi. Mittito. Si miseris extra lineas, aut infra suprave tectum, vestro damno fuerit, aut certè nobis fraudi esse nolim: Tu sanè parum commodè mittis. Ni. Tibi quidem, at nobis commodé. Hi. Ut miseris, ita remittam. Par pari referam. Sed præstat ingenuè legitiméque ludere. Ni In ludo pulchrum est arte vincere. Hi. Fateor, atque etiam in bello. Sed habet utraque pars suas leges. Et sunt artes illiberales. Ni. Credo, plures septem. Signa terminum testula. aut rudere, aut, si mavis, pileo tuo. Hi. Tuo malim. Ni. Rursus accipe pilam. Hi. Mitte, pone notam. Ni. Habemus duos terminos fatis longinquos Hi. Utcunque, sed tamen vincibiles. Ni. Plane vincibiles, finemo repugnet. Hi. Euge! priorem metam prætercurrimus. Vicimus quindecim. Heus, præbete vos viros: viceramus & hîc, si tu tuo constitisses loco. Sumus igitur pares. Ni. Non diu futuri. Vicimus triginta, vicimus quadraginta quinque. Hi. Sestertia? Ni. Non. Hi. Quid igitur? Ni. Numeros. Hi. Quò pertinent numeri, si nihil est quod numeres? Ni. Noster hic ludus est. Hi. Præpropere tu quidem, Ante victoriam canis triumphum.

triumphum. Vidi qui vincerent ab hoc nomero qui nihil habebant. Varia est, ut Martis, ità lusus alea. Habemus triginta. Jam rursum pares sumus. Ni. Nunc seriò res agitur. Euge, successit; habemus potiores. Hi Non diu habituri. Dixin'? Rursum æquali fortuna sumus. Ni. Diu nutat sortuna, velut anceps utris velit addicere victoriam. O Fors Fortuna, si nobis saveris, dabimus tibi maritum. Euge, audivit votum; penes nos est hujus certaminis victoria. Pone notam cretaceam, nè excidat. Hi Jam (a) appetit vespera & sudatum est satis; præstat à ludendo desistere, nè quid nimis. Supputemus lucrum. Ni. Nos evicimus tres drachmas, vos duas. Restat igitur una ad compotatiunculam. Sed interim quis solvit præsium pilarum? Hi. Omnes ex æquo, pro sua quisque portione. Nam lucrum exilius est, quam ut inde possit aliquid decidi.

a Pro instat, quoties est verbum neutrale.

ADOLPH. BERNARDUS, ARBITRI.

Ad. Tu toties apud me gloriatus es, te mirum quendam esse arzificem in certamine mittendorum globorum. Age, libet experiri qui vir sies. Be. Nihil detrecto, huc si quid libet. Nunc tu plane, quod dici folet, in planitiem provocas equum. Ad. Et tu senties me non esse asinum. Be. Placétne (a) monomachia, ut unus cum uno congrediatur? an mavis adjungi socios periculi! Ad. Malo (b) uovouayeir, nè qua pars victoriæ decidatur alteri. Be. Isthuc & ipse malo, ut laus in solidum sit mea. Ad. Hi spectatores erunt & arbitri. Be. Recipio. Sed quod erit victori brabium, aut quæ victo pœna? Ad. Quid si victo amputetur auricula? Be. Imò testium alter exsecetur potius. Non est magnificum certare pro pecunia. Tu Germanus es, ego Gallus: decertemus pro sua uterque gentis gloria. Si vicero, tu ter exclamabis, Floreat Gallia: Si victus (quod absit) fuero, totidem verbis celebrabo tuam Germaniam. Ad. Agè, placet conditio. Be. Adfit fortuna. Quando periclitantur hoc ludo duæ maximæ nationes, fint æquales fphæræ. Ad. Noffi faxum illud prominens haud procul à porta? Be. Novi. Ad. Ea erit meta, & hæc linea. Be. Esto; fed fint, inquam, pares globi. Ad. Magis discernas ovum ab ovo aut ficum à ficu. Sed mea non refert, utrum malis elige. Be. Mitte. Ad. Heus, tu mihi non brachium sed balistam habere vidêris, ita torques globum. Be. Satis momordisti labrum, fatis rotafti brachium; tandem mitte. O vires Herculeas? fed

Vide Prov.

a Singulare
certamen.
b Singulari
certamine
congredi.

fed tamen vinco. Ad. Nifi sceleratus ille laterculus obstitisset, præverteram te. Be. Consiste in sphæræ tuæ vestigio. Ad. Non utar dolo milo. Cupio virtute, non fraude vincere quandoquidem' de gloria certamen est. Bene verrat. Be. Ingens profecto jactus. Ad. Ne ride priusquam viceris, Adhuc pene fumus pares. Be. Nunc res agitur. Uter prior matam contigerit, is vicerit. Ad Vici, canta. Be. Sed definiendum erat quoto ludo constaret victoria: nam primo nondum incaluerunt vires. Ad. Definiant arbitri. Ar. Tertio. Be. Placet. Ad. Quid ais? Agnoscisse victorem? Be. Tibi fortuna magis afpiravit, viribus & arte non tibi ceffero. Sed quod arbitri pronunciaverint, id fequar. Ar. Germanus vicit, & hoc gloriofior est victoria, quòd talem artificem vicerit. Ad. Nunc canta, Galle. Be. (c) Sum e Allufit ad raucus. Ad. Hoc gallis novum non est; sed tamen coc- gallos gallicyffa. Be. Floreat Germania ter. Ad Imo ter hoc erat ca- naceos, quinendum. Be. Contraximus fiticulam; camus ad compota- adeft vox tiunculam, ibi perficietur cantio. Ad. Non recufo, si ità rauca, qui videtur arbitris. Ar. Ità commodius est. Melius canet Gal- proprie dilus (d) colluto gutture.

3. LUDUS SPHERÆ PER ANNULUM FERREUM.

GASPER, ERASMUS.

Ga. Age, nos auspicabimur. Visto succedet Marcolphus. -- Guttur Er. Sed quod erit victori præmium? Go. Victus extem-rit. Solet epore faciet & recitabit distichon in laudem victoris. Er. nim medica-Accipio legem. Ga. Visne sortiamur uter prior incipiat? mentis vox Er. Esto tu prior, si libet, ego malim esse Abbas. Ga. Hoc fieri mollior, tua conditio potior est, quod tibi nota est area. Er. Ver- quod hic fic faris in tua arena. Ga. In hac exercitatior fum quam in libris. Tamen istud perquam exigui momenti est. Er. Æquum est ut tantus artifex in hoc certamine mihi largiare nonnihil. Ga. Imò ifthuc abs te peterem justiùs : sed parum est honesta precaria victoria. Is demum vincit, qui fuo Marte vincit. Ità sumus pares, ut non melius commisfus fuerit olim cum (a) Bitho Bacchius. Er. Tua sphæra a vide Chicommodior est mea. Ga. Et tua vola vincit meam. Er. Lu-liad. dito legitime, absque technis ac dolo malo. Ga. Dices tibi um locus in rem esse cum homine probo. Er. Sed priùs audire cupio quo Sphæris hujus (b) sphæristerii plebiscita. Ga. Quaternio ludum ab- luditur. Hasolvit. Qui hanc lineam præterierit, in damno est: reli- bent autem quos limites si transilias, sine fraude siet. Qui globum suo culiares suas

cyffare; unde & Galli vulgo vocant gallum cocq. d Ita Perfius

Signum pro re fignata. i. e. victori-

loco moverit, perdet jus feriendi. Er. Intelligo. Ga. En occlusi tibi portam. Er Sed isthinc te excutiam. Ga. Id si feceris, cedam tibi hujus certaminis * palmam. Er. Bona fide? Ga. Optima. Non enim potes alia via, nisi sic mittas Iphæram tuam in parietem ut reliliat in meam. Er. Id experiar. Quid ais, bone vir? Nonne depulsus es? Ga Fateor; utinam tam fapiens esses quam es felix. Sed isthuc centies tentanti vix semel successerit. Er. Imò si quid audes deponere pignoris, nisi tertio quoque experimento successerit, vinces. Sed interim redde pactum præmium. Ga. Quodnam? Er Distichon. Ga. Reddam. Er. Et quidem extempore. Quid arrodis unguem? Ga. Habeo. Er. Recita claré. Ga. Clariffimé.

e Philosophus quidam apud Laertium videns quendam lasciva falratione gestientem, Quo melzus inquit, feceris,

be deterins facies: in re mala, quò melior es artifex boc vir espejor. a Saburra onus navis, quo libratur Sumus. 6 Spectrum

unde & dedere. Currendi

magnitudo

Plaudite victori juvenes hic quot quot adestis : Nam me qui vicit (c) doctior est nebulo.

Nonne distichon habes? Er. Habeo; sed quale abs te allatum est, tale tibi referetur.

4. SALTUS.

VINCENTIUS, LAURENTIUS.

Vi. Libétne decertare faltu? La. Ludus iste non convenit pransis. Vi. Quamobrem? La. Quia ventris (a) saburra adversis flu. gravat corpus. Vi. Non admodum sanè iis qui pransi sunt Aus, & Plaut, in pædagogio. Nam hi plerumque cænaturiunt priufquam inquit de foe absolverint prandium. La. Quod igitur saliendi genus plamina, Nos mu- cet? Vi. Auspicemur ab eo quod est simplicissimum à saltu lieres saburra locustarum, sive mavis ranarum, utraque tibia, sed junctis pedibus. Qui longissimè promoverit cingulum, coronam feret. Hujus ubi erit satietas, aliud atque aliud genus expeest apud Ari-riemur. La. Equidem nullum recusabo genus, nisi quod guod apparet geritur cum periculo tibiarum : nolim mihi rem esse cum chirurgis. Vi. Quid fi certemus unicâ tibià? La, Iste luunica tibia, dus est (b) Empusæ; valeat. Vi. Hastæ innixum salire Grecinomen comprimis est elegans. La. Liberarius est certare * cursu. Siquidem hoc certaminis genus apud † Virgilium prot s. Aneid. posuit & Æneas. VI. Verum, sed idem proposuit & Alias certa cæstuum certamen; quo non delector. La. Defigna (c) ftadium. Hoc loco sit carcer, quercus ista sit meta. Vi. en, alias locus Sed utinam adesset Æneas, qui proponat & præmia in quo curri- victori. La. Victori abunde magnum præmium est glo-Herba neu- ria. Vi. Victo potius dandum erat præmium, folatii gra-* & spinoa. tià, La. Sit igitur victo præmium, ut (d) lappà coronatus natus redeat in urhem. Vi. Equidem non recusarim, si tu præcedas tibià canens. La Est ingens æstus. Vi. Nec mirum cum fit (e) folftitium æftivum. La. Præftiterat " natare. Vi. e Allufam eft Mihi non placet ranarum vita. Animal fum terrestre, non Virg. isti, (f) amphibium. La. Seil tamen hoc exercitamenti genus olim Soljtii um pecumprimis habebatur liberale. Vi. Imò etiam utile. La Ad cort desendite, jam unit a quid? Vi. Si fugiendum sit in bello, ibi potissimum valent fas Tirrida. qui sese cursu pedum & natatu exercuerunt. La. Artem nar- Namindi. ras haudquaquam aspernandam. Neque enim minu; laudis f. Amphibia est aliquando bene sugere quam fortiter pugnare. Vi. Sum simul & in aplanè rudis & imperitus natandi, nec fine periculo versamur qua vivunt in alieno elemento. La. Sed affuescere oportet : Nemo nasci- & in terra ut tur artifex. Vi. At ego istius generis artifices permultos au- Crocodilus,adio natasse, fed non enatasse. La. Experieris primum innixus nates, anseres, (g) suberi. Vi. Nec suberi sido magis quam pedibus. Si vo- g Grace piabis cordi est natatio, spectator esse malo quam certator.

ARGUMENTUM.

Confabulatio has puer lem animum piis imbuit praceptis. Religio quibus consistit. unde qui dif-Quid agendum mane, in lecto, a lecto, domi, schol a, ante cibum, a cibo, sub som- cunt natare, num. Auspicandi diens, precandi, gerendi se in schola studiose. Parsimonia tem- suber subjiciporis. Atas definit. A cona quid. Qualiter dormiendum. Geftus in facro unt pedori, coru. Applicanda omina nobis. Meditatio pia anima in templo. Conciona. Hor. Nabis tores qui potissimum audiendi. Jejunium pueris noxium. Confitendum Christo. fine corrice: Malorum societas vitanda. De genere viva serio deligendo. Sacerdotium & Matrimonium non ineunda ante annum atatis duodetrigesimum. Poeta quinam & quomodo legendi.

ERASMUS, GASPER.

INde nobis prodis? E popina quapiam? Ga. Bona verba. Er. E spinaristerio? Ga. Ne hoc quidem. Er. Ex 'cenopolio? Ga. Nequaquam. Er. Quando non affe. Græcument quor divinando, dic ipse. G.s. Ex Æde Virgini matri sacra. olionimios, Er. Quid illic tibi negotii eft? Ga. Salutem dixi nonnullis. ria. Er. Quibus? Ga. Christo, ac Divis aliquot. Er. Religiosior tu quidem es quam pro ætate. Gs. Imò nullam ætatem non decet religio. Er. Si cupiam esse religiosus, patiar mihi injici cucullum. Ga. Atque ego idem facerem, fi quantum caloris adfert, tantundem pietatis adferret cucullus. Er. Aiunt vulgo, * pueros angelicos in Satanam verti ubi consenuerint. * Angelicus Ga. Sed ego proverbium isthuc ab autore Satana natum ar- juvenis semibitror. Imd vix existimo senem esle vere pium, nisi qui à bus satanir. teneris annis affueverit. Nihil feliciùs discitur quam quod in amis. ab ipfa statim pueritia discitur. Er. Quid igitur est * reli- * Religio gio? Ga. Est purus cultus Numinis, & observatio præ- quid fit

AG, corticis genus femper fluitans

ceptorum illius. Er. Quæ funt illa? Gs. Longum eft ; fed ut in summa dicam, in rebus quatuor est sita. Er. In quibus? Ga. Primum ut recte piéque sentiamus de Deo, de Scripturis divinis: atque ut illum non vereamur modò tanquam Dominum, verum etiam amemus ex intimis affectibus, ut 2 patrem beneficentissimum. Secundum, ut summa cura tueamur innocentiam : ea est, ne quem lædamus. Tertium, 3.

• Пу жире Вих דו ל ו יף בצת, Ti por dior in פידואנים א. Pythag. a Metaphora ducta à calculatoribus.

ut teneamus charitatem; hoc est, ut de omnibus (quantum datur) bene mereamur. Quartum, ut servemus patientiam; ea præstat ut mala nobis illata, si mederi nequeamus, patienter toleremus, non ulciscentes, nec malum malo referen-Er. Næ tu probus es concionator. Sed præstas ista que doces? Ga. Equidem adnitor pro mea virili. Er. Qu'i potes pro virili, cum sis puer? Ga. Meditor pro viribus. & quotidie mecum ineo rationem *: si quid cessatum fuerit corrigo: illud præter decorum, hoc dictum petulantiùs, hoc factum incircumspectius, hoc taceri præstiterat, illud omissum. Er. Quando (a) subducitur ista ratio. Ga. Ferme fub noctem, aut si quando magis vacat. Er. Sed agè, die mihi, quibus studiis totum transigis diem? Ga. Nihil celabo tam fidum fodalem. Manè fimulatque fum expergefactus, (id ferè fit ad sextam, aut quintam) pollice signum crucis pingo in fronte & in pectore. Er. Quid deinde? Ga Auspicor initium diei, In nomine Patris & Filii & Spiritus Sancti. Er. Piè fané. Ga. Mox paucis faluto Chriflum. Er. Quid illi narras? Ga. Ago gratias quòd eam no-Etem mihi voluerit esse prosperam: precorque ut diem itidem illum totum mihi bene forgunet, ad ipfius gloriam & animæ meæ salutem; útque is, qui est vera lux occasum nesciens, Sol æternus omnia vivificans, alens, exhilarans b Metaphora dignetur illucescere menti mez, nè usquam (b) impingam in ullum peccatum, sed ipsius ductu perveniam ad vitam æternam. Er. Haud inauspicarum diei exordium. Ga. Deinde falutatis parentibus, quibus secundum Deum primam debeo pietatem, cum tempus est, confero me ad ludum literarium, sed ut per templum, si commodum est, sit mihi transitus. Er. Quid illic? Ga. Rursus tribus verbis saluto Jesum, ac divos divásque omnes; sed nominatim Virginem matrem, tum eos quos habeo mihi peculiares. Er. Næ tu mihi probè legisse videris illud Catonis. Saluta libenter. Non fat erat mane salutasse, nisi mox denuò salutares? An non vereris nè molestus sis immodico officio? Ga. Amat Christus subinde appellari. Er. Sed ineptum videtur alloqui

ab offendentibus ad lapidem aut aliud quippiam,

qui quem non vides. Ga. Nec eam mei partem video qua illi loquor. Er. Qua? Ga. Animo. Er. Sed otiofum eft salutare non resalutantem. Ga. Resalutat frequenter arcano afflatu. Denique abunde resalutat qui dat quod petitur. Er. Quid hic ab illo flagitas? Nam video tuas falutationes esse petaces, cujusmodi ferè sunt mendicorum. Ga. Sanè non procul aberras à scopo. Precor enim ut, qui puer duodecim annos natus, fedens in remplo docuit ipfos doctores, cuique Pater cœlitus emissa voce dedit authoritatem docendi mortalium genus, cum diceret, His est filius meus dilectus, in quo mibi complacitum eft, ipfum audite, quique est æterna sapientia summi Patris, illustrare dignetur ingenium meum ad perdifcendas honestas literas, quibus utar ad ipfius gloriam. Er. Quos autem habes divos tibi peculiares? Ga. Ex Apostolis Paulum, ex martyribus Cy-Divi. prianum, ex doctoribus Hieronymum, è virginibus Agnetem. Er. Quæ res istos tibi conciliavit? Electio, an cafus? Ga. Sortitò obvenerunt. Er. Atque istos nihil aliud quam falutas? An ab his quoque mendicas aliquid? Ga. Precor ut me suis suffragiis Christo commendent, efficiantque ut illius munere aliquando contingat in ipsorum venire contubernium. Er. Sane rem non vulgarem petis. Quid tum postea? Ga. Ad ludum propero, & quod is locus postulat toro ago pectore. Sic enim imploro Christi præsidium, quafi citra illius opem nihil efficiat nostrum studium : sic stu- . on po A deo, quasi ille nihil auxilii sit laturus nisi gnaviter laboranti. scino poli Ac modis omnibus do operam ne merito vapulem, ne quid toxie rose. dicto factove vel præceptorem offendam vel fodales meos. Er. Probus es cum ista cogitas. Ga. Cum dimissus à ludo domum propero, rursus, si licet, per Ædem sacram iter facio, rursusque tribus verbis saluto Jesum. Si quid est obsequi præstandum parentibus, obeo. Quod si quid etiam superest temporis, mecum, aut cum sodali, repeto quod prælectum est in schola. Er. Næ tu perparcus es * temporis. * Innafis Ga. Nec mirum, si parcus sum rei ut multò pretiosissimæ, vel computaità irrecuperabilis. Er. At Hesiodus docet, in medio parcendum esse; in principio præproperam, in fine + seram esse par- + vide prov. cimoniam. Ga: Recte Hesiodus de vino; sed ætatis nulla Sera in findo est intempestiva parcimonia. Dolium si sinas, non exhauri- Parcimenia. tur: at ears nunquam non defluit, five dormias, five vigiles, Er. Fateor, sed quid deinde rei geritur? Ga. Adornatà parentibus mensà recito consecrationem; deinde prandentibus ministro, donec jubeor & ipse prandium su-

Correctio.

male.

rum altera mordax eft, altera . ביצור העום.

mere. Actis gratiis, si quid vacat, lusu quopiam honesto laxo animum cum fodalibus, donec hora revocat in ludum à lufu. Er. Ac turfum salutatur Jesus? Ga. Salutatur, si commodum eft. Sin eft cur aut non vacet, aut non fit tempestivum, tamen præteriens templum cogitatiunculà saluto. Rurfus in ludo totis viribus hoc agitur quod locus postulat. Domum reversus idem ago quod ante prandium, A cœna suavibus fabulis memet oblecto: mox prosperam noctem precatus parentibus ac familiæ, mature me con-Elegans mo- fero ad nidum: illic flexis ante lectum genibus, mecum, ut dixi, reputo quibus studiis is dies peractus sit. Si quid est gravioris admissi, Christi clementiam imploro ut ignoscat, polliceórque meliora: si nihil est, ago gratias illius beneficentiæ; quod me fervaverit ab omni vitio. Deinde me totum illi toto pectore commendo, ut me protegat ab infidiis mali Genii & ab obscemis somniis. His factis, le-Etum ingressus, frontem ac pectus signo crucis imagine, ac me compono ad fomnum. Er. Quo pacto te componis? Ga. Nec pronus cubo, nec supinus, sed primum lateri dextro innitens, brachiis ità transversim seu decussatim complicatis, ut pectus muniant figura crucis, dextra manu finifiro admotâ humero, læva dextro, ità dormio suaviter, do-Milwis nec aut expergiscar ipse, aut exciter. Er. Sanctulus es qui duplex, qua- ista possis. Go. Imo stultulus es qui ista dicas. Er. Lando institutum, si queam assequi. Ga. Velis tantummodo. Nam ubi affueveris pauculos menses, erunt hac etiam fuavia, adeò vertentur in naturam. Er. Sed nihil audio de facris. Ga. Nec hac parte mihi defum, diebus præcipuè festis, Er. In his guomodo te geris? Ga. Primum omnium excurio meipfum, num qua labe peccati fit animus contaminatus. Er. Id fi comperias, quid tum? fubducis te ab altari? Ga. Nequaquam corpore, sed animo me submoveo, ac veluti procul stans, nec audens attollere oculos ad patrem Deum. quem offendi, tundo pectus meum, dicens illud ex Evangelio cum Publicano, Domine, Propitius esto mihi peccatori. Deinde, si sensero quempiam offensum à me, eum curo placandum è vestigio si licet : sin minus, statuo in animo strihi, cum primum licebit, reconciliare proximum. Si quis offendit me, remitto vindictam, doque operam ut qui kelit, agnoscat errorem suum & resipiscat. Sin ejus rei nulla spes est, vindictim omnem Deo relinquo. Er. Isthuc durum est. Ga. An hoc durum, condonare levem noxam -fratri tuo. cujus ignoscentià tibi mutua sit frequenter STE I opus:

opus: cum Christus omnia commissa nostra nobis semel condonarit, & quotidie condonet? Imò mihi videtur hæc non esse liberalitas in proximum, sed sceneratio apud Deum: perinde quali conservus ex pacto remittat conservo Arguit ex tres drachmas, ut ipsi Dominus condonet talenta decem. majoriadmi-Er. Perpulchre tu quidem philosopharis, si modò certum nus. sit quod ais. Ga. An postulas aliquid certius Evangelica cautione? Er. Non est æquum. Sed funt qui se non credunt esse Christianos, nisi quotidie Missam (ut appellant) audierint. Ga. Horum inst tutum equidem non damno, præsertim in his qui abundant otio, quive totos dies occupantur profanis negotiis. Tantum illos non approboqui fibi superstitiose persuaferint, diem fore parum faustum nisi fuerint eum auspicati à Missa; & statim à sacro fe conferent vel ad negotiationem, vel ad prædam, vel ad aulam: ubi si quod per fas nesasque gerunt successerit, Misse imputant Er. Suntne qui sic desipiunt? Ga. Magna pars homnium. Er. Sed redi ad facrum. Ga. Si licet, adsto vicinus altari facro, quò percipere queam ea quæ facrificus recitat, præsertim Epistolam & Evangelium. Ex his conor aliquid decerpere, quod infigam animo meo: id mecum aliquandiu (c) rumino. Er Nibil interim oras? Ga. Oro, sed cogitatione magis quam strepitu labiorum. Ex translatum his que recitat facerdos arripio precandi occasionem. Er. pecoribus ro-Die istud explanatius, nam non fatis assequor quid velis minantibus. Ga. Dicam : Finge recitari epistolam, Expurgate vetus fermentum, ut sitis nova conspersio, sicut estis azymi. Ad hæc verba sic mecum loquor Christo; " Utinam verè sim azymus " purus ab omni fermento malitiæ. Sed tu, Domine Jesu, " qui folus es ab omni malitia purus ac fincerus, largire ut " indies & iple magis ac, magis expurgem verus fermen-" tum. Rurfum, fic forte legatur Evangelium, de seminante semen suum, sic oro mecum; " Felix ille qui meretur esse terra bona, precorque ut me ex terra parum frugifera fua " benignitate faciat terram bonam, fine cujus beneficio nihil omnind bonum est. Sint hæc exempli causa dicta: nam fingula persequi prolixum sit. Sed si contingat facrificus mutus (quales multos habet Germania) aut non detur adelle propiusaltari, fere libellum paro in quo descriptum fit ejus diei Evangeliurn & Epistola: inde ipse aut pronuncio, aut oculis lego. Ex Intelligo; sed quibus cogitationibus potissimum transmittis hoc tempus? Ga. Ago gratias Jefu Christo pro ineffabili charitate, quod genus humanum

manum sua morte redimere dignatus est; & oro ne patiatur suum sacrosanctum sanguinem pro me frustrà fusum esse; sed suo corpore semper pascat animum meum, suo fanguine vivificet spiritum meum, ut paulatim adolescens virtutum auctibus, efficiar idoneum membrum corporis illius mystici, quod est, Ecclesia; nec unquam deficiam ab illo fanctissimo fœdere quod in extrema cœna, distributo pane & porrecto poculo, pepigit cum discipulis suis electis, & per hos cum omnibus qui per baptismum in societatem illius insiti sunt. Quod si sensero vagari cogitationem, lego pfalmos aliquot, aut aliud quippiam pium quod animum ab evagando cohibeat. Er. Habes in hoc píalmos certos? Ga. Habeo; sed quos non ità mihi ipsi indixi, quin omittam, si cogitatio quæpiam incidat quæ magis reficiat animum meum quam illa pfalmorum recitatio. Er. Quid de jejunando? Ga. Cum jejunio mihi nihil est negotii. Sic enim me docuit Hieronymus, non effe valitudinem atterendam jejuniis, donec corpus atate robur justum collegerit. Nondum autem egressus sum annum decimum septimum. Causa finalis. Sed tamen si sensero opus, prandeo comoque parcius, quo me præbeam alacriorem studiis pietatis per diem festum. † Metaphora, Er. Posteaquam cœpi semel, † expiscabor omnia. Quomodo id eft, seisci-affectus es erga conciones? Ga. Optimé. Ad has non minus religiosè accedo quam ad facram synaxin. Et tamen deligo quos audiam: Sunt enim quos præstat non audisse. Quòd si talis contingit, aut si nemo contingit, tempus hoc transigo sacrà lectione: lego Evangelium & Epistolam, cum interpretatione Chrysoftomi aut Hieronymi, aut si quis alius occurrit pius ac doctus interpres. Er. Sed magis afficit viva vox Ga. Fateor, & audire malo, si detur concionator tolerabilis: sed non videor omnino carusse concione si Chryfostomum aut Hieronymum scripto loquentem audiero. Er. Non opinor. Sed quid te delectat Confessio? Ga. Magnopere; nam confiteor quotidie. Ex. Quotidie? Ga. Sic est. Er. Alendus est igitur tibi proprius facerdos. Ga. Sed illi confiteor qui verè solus remittit peccata, cui est potestas universa. Er. Cuinam? Ga. Chrifto. Er. An istud sat esse putas? Gs. Mihi quidem sat esset,

fi sat esset Proceribus Ecclesiæ & consuerudini receptæ. Er. Sed quos tandem appellas Ecclesiæ Proceres? Ga. Pontifices, Episcopos, Apostolos. Er. Et inter hos annumeras Chriffum? Ga. Is est omnium fine controversia

* Colophon. Er. Et hujus receptæ confessionis autor?

Jejunium.

Conciones. Ratio ab utili.

Prov. Viva box magis officit.

Confessio.

Περίφρασις Dei, vel, ut fose explicat Se. Christi.

Præcipuus & caput.

Ga. Is quidem author est omnis boni : sed an ipse instituerit hanc confessionem qualis nunc est in usu Ecclesiæ, Theologis excuriendum relinquo: mihi puero & idiotæ fufficit majorum authoritas. Hæc est certè præcipua confessio; nec est facile confiteri Christo. Non confitetur illi, nisi qui ex animo irascitur suo peccato. Apud illum expono, deploríque, fi quid admisi gravius; clamo, lacrymor, ploro, meipsum exector, illius imploro misericordiam; nec finem facio, donec sensero peccandi affectum penitus expurgatum è medullis animi, & fuccedere tranquillitatem aliquam & alacritatem, condonati criminis argumentum. Atque ubi Eucharistia. tempus invitat ut adeam Sacrofanctam mensam corporis & fanguinis Dominici, confiteor & facerdoti, fed paucis, & non nisi ea quæ certò videntur crimina; aut ejusmodi, ut vehemens suspicio sit crimina esse. Neque verò protinus arbitror ese piaculum, hoc est, enorme crimen, quod admittitur adversus quaslibet constitutiones humanas, nisi contemptus accesserit malitiosus. Imò vix arbitror crimen capitale, cui non fit adjuncta malitia, hoc est perversa voluntas. Er. Laudo quod fic es religiofus, ut tamen superflitiofus non sis: Hic quoque puto locum esse Proverbio, Nec omnia, nec passim, rec quibuslibet. Ga. Deligo mihi sacerdotem cui credam arcana pectoris. Er. Ifthuc-est * sapere. Verbum lo-Sunt enim permulti, quod compertum est, qui quod acci- co Nominis piunt in confessionibus, effutiunt. Sunt improbi quidam substantivi. & impudentes, qui percontantur à confitente quæ præsti- i. sepientia. terat tacuisse. Sunt indocti & stolidi, qui ob sordidum quæstum præbent aurem verius quam animum, cum nec dijudicent inter noxam & recte factum, nec docere posfint, nec consolari, nec consulere. Hac sic habere frequenter audivi ex multis, & ipse partim expertus sum. Ga. Et ego nimium. Proinde deligo mihi virum non indoctum, gravem, spectatæ integritatis, linguæ continentis. Er. Profectò felix es qui ista mature sapere cœperis. Ga. Denique illa prima mihi curarum est, nè quid committam quod cum periculo credam facerdoti. Er. Nihil melius, fiquidem possis cavere. Ga. Nobis quidem difficillimum est, sed auxiliante Christo facile est. Primum est, ut adsit bona voluntas. Eam mihi fubinde renovo, præfertim diebus Dominicis. Deinde subduco meipsum, pro viribus, ab improborum confortio, & fodalibus integerrimis me adjungo, quorum convictu fiam melior. Er. Recte tibi consulis; Corrumpunt enim mores bonos colloquia prava. Ga. Otium ceu pestem

I nfus

† Id eft, illerum confortium effugio. • Invalit, inceflit, cepit.

fild est; temere conjecerint.

*Qui & quomodo legendi. † Illustratio, 2b exemplo.

pestem quandam, fugio. Er. Nec mirum; nam nihil malorum non docet otium. Sed ut nunc funt hominum mores. folus vivat oportet qui velit abesse à malorum confortio. Ga. Non omnino vanum est quod dicis. Plures enim mali. ut Græcus ille fapiens dixit. Sed ex paucis optimos deligo. Et probus fodalis nonnunquam fodalem reddit meliorem. Vito lufus qui provocant ad nequitiam, utor innoxiis. Comem me præbeo omnibus, sed familiarem non nisi bonis. Quod si quando incidero in malos, aut corrigo blande monendo, aut diffimulo toleróque, si videor non profecturus; certe cum primum licet memer ab illis + fuffuror. Er. Nunquamne 'titillavit animum tuum libido capiundæ cucullæ? Ga. Nunquam, sed crebrò solicitatus fum à quibusdam, ab hoc seculo, velut à naufragio, ad portum Monasteriorum vocantibus. Er. Quid ego audio? Captabant prædam? Ga. Miris technis adorti funt & me & parentes. Sed mihi ftat fententia non addicere me vel matrimonio, vel facerdotio, vel instituto monachorum, aut ulli vitæ generi unde post me non queam extricare, priufquam mihi fuero pulchre notus. Er. Quando iffhuc erit? Ga. Fortaffe nunquam. Sed ante annum vigefimum octavum nihil statuetur. Er. Cur ità? Ga. Quia audio passim tam multos facerdotes, monachos, & maritos deplorantes quod fese + temere præcipitarint in servitutem. Er. Cautus es, qui capi nolis. Ga. Interim tria mihi curæ funt. Er. Quænam ista. Ga. Ut proficiam in probitate morum. Dein, si id nequeam, certe tuear illibatam innocentiam ac famam. Postremò, paro mihi bonas literas ac disciplinas, in quovis vitæ genere futuras usui. Er. Sed interim à * poetis absti-Ga. Non in totum, sed castissimos quosque potissimum lego. Quòd si quid insiderit parum verecundum, prætercurro; † quemadmodum Ulysses obturatis auribus Sirenas præternavigavit. Er. Sed cui interim studiorum ge. neri te potissimum addicis? Medicinæ, Juri Cæsaræo aut Pontificio, an Theologiæ? Nam linguæ, bonæ literæ, Philosophia, pariter conducunt ad omnem professionem. Ga. Nondum ulli me plane addixi, sed ex omnibus gustum aliquem capio, nè cujusquam planè sim rudis; útque degufratis fingulis certius eligam cui fim accommodus. Medicina ubivis terrarum certiffimum viaticum est: Juris prudentia viam aperit ad dignitates: Theologia mihi cumprimis placeret, nisi me mores quorundam & morosæ inter iplos contentiones offenderent. Er. Non facile labitur qui

fic pedetentim incedit. Complures hifce temporibus abstinen à Theologia, quòd vereantur ne vacillent in fide Catholica, cum videant nihil non vocari in quæstionem. Ga. Ego quod lego in facris literis & in fymbolo (quod dicitur) Apostolorum, summa fiducia credo, nec ultra scrutor: Cætera permitto Theologis disputanda, ac definienda, si velint. Si quid tamen receptum est usu populi Christiani, quod non plane pugnet cum facris liters, hactenus fervo, ne cuiquam fim offendiculo. Er. * Quis Thales te docuit istam philoso • Thaleti priphiam? Ga. Fuit mihi admodum puero consuerudo domesti- mas tribuunt ca cum integerrimo viro loanne Coleto. Nôstin' hominem? inter sapiene Er. Quidni? tanquam te. Ga. Is eam atatem hujufmodi tes. præceptiunculis imbuit. Er. Non invidebis, fi me præbeam * æmulum instituti tui? Ga. Imo isthoc nomine mihi futurus es multò charior. Scis enim similitudine morum conglutinari familiaritatem ac benevolentiam. Er. Verum; sed non inter competitores ejusdem magistratus, cum simili laborent morbo. Ga. Nec inter ejusdem sponsæ procos, cum pariter laborent amore. Er. Sed extra jocum, experiar imitari rationem istam. Ga. Precor ut tibi vertat quam optimé. Er. Fortassis asseguar te. Ga. Utinam & præcurras. Sed interim non Operiar te; quin ipse quotidie meipsum superare contendo: fed tamen adnitere, si potes, ut antevertas.

ARGUMENTUM.

Hoc colloquium venandi, piscandi, lubricos è terra educendi, ranas configendi, artem tradit.

PAULUS, THOMAS, VINCENTIUS. LAURENTIUS, BARTHOLUS.

Th. Placet & mihi: fed ubi canes? ubi venabula? um Virg. ex ubi casses? Pa. Valeant apri, ursi, cervi & vulpes, nos insi- Bucol. diabimur cuniculis. Vi. At ego laqueos injiciam locustis: infidiabor gryllis. La Ego ranas captabo. Ba. Ego papiliones venabor. La. Difficile est sectari volantia. Ba. (a) Dif- a Allusum nes venabor. La. Difficile est lectari volantia. Ba. (a) Difest ad prov.
ficile, sed pulchrum; nisi pulchrius esse ducis sectari lumDifficilia qua bricos aut cochleas, quia carent alis. La. Equidem malo in-pulchra. fidiari piscibus; est mihi hamus elegans. Ba. Sed unde pora- Piscandi. bis escam? La. Lumbricorum ubique magna est copia. Ba. Est, si tibi velint prorepere è terra. La. At ego mox efficiam ut multæ myriades profiliant. Ba. Quo pacto? incanta- b Ars pifcamentis? La. Videbis (b) artem. Imple hanc situlam aqua. Hos torize inferviens. juglandium fummos cortices virentes confractos immittito. Illustratio ab D 2

Hâc exemplo.

Hâc aqua perfunde solum. Nunc observa paulisper. Vides emergentes? Ba. Rem prodigiosam video. Sicolim, opinor exiliabant armati ex fatis serpentis dentibus. Sed plerique pisces delicationis & elegantionis sunt palati quam ut esca tam vulgari capiantur. La Novi quoddam infecti genus quo talibus infidiari foleo. Ba. Tu vide an possis imponere piscibus, ego ranis facessam negotium. La Quomodo? reti? Ba. Non, sed arcu. La Novum piscandi genus, Ba. At non in-Videbis, & fateberis. Vi. Quid si nos duo (b) jucundum. micemus digitis? Pa Ignavum est ac rusticum lusus genus. Ad focum desidentibus magis convenit quam in campo verfantibus. Vi. Quid si certemus nucibus? Ps. Nuces admodum pueris relinquamus, nos grandiusculi sumus. Vi. Et tamen nihil aliud adhuc quam pueri fumus. Pa. Sed quibus decorum est ludere nucibus, iisdem non indecorum est equitare in arundine longa. Vi. Tu igitur præscribito lusus genus; sequar quocunque vocâris. Pa. Et ego futurus sum omnium horarum homo.

b Vid. Cic. de divin. 1. 2.

ARGUMENTUM.

Colloquium hec fludia scholaftica & artestradit Padagogicas. 1. Pueri euntes in ludum literarium : Herologii sonitus, Praceptor plagosus, Repetendi lectionem. Metus officit memoria. 2. Scribendi, charta perfluit, apparandi pemam, cuffide duriuscula, melliere; Scritendi celeriter, bene.

SYLVIUS, JOANNES.

Ur aded curris, Joannes? Jo. Cur lepus, ut aiunt 1 pro canibus? Sy. Quid hoc proverbii est? Jo. Quia niss adfuero in tempore, ante recitatum Catalogum, actum est de pelle mea. Sy. Hac quidem ex parte nihil est periculi. Modò præterita est quinta. Inspice horologium; manus nondum attigit punctum quod horam ab hora æquis spatiis dirimit. Jo. At ego vix habeo fidem horologiis: mentiuntur nonnunguam. Sy. At mihi fide, qui campanæ vocem audivi. Jo. Quid loquebatur? Sy. Horam effe quinram. Jo Sed eft & aliud unde magis etiam timeam. Redclis corporis denda est memoriter hesterna lectio satis prolixa. Vereor ut poslim. Sy. Commune periculum narras. Nam & ipse vix latis teneo. Jo. Et nôsti præceptoris sævitiam. Omnis illi noxa capitalis est. Nec * magis parcit nostris natibus quam fi corium eslet bubulum. Sy. Verum is non aderit in ludo. To Quem igitur vicarium constituit? Sy. Cornelium. Jo. + Strabum illum? Væ noffris natibus! Is vel (a) Orbilio plagolior eft. Sy. Verum dicis, & ideo non raro fum illius brachio

Causa efficiens folicitudinis. · Illustratio à fimili. + Ab adjuncircumfcriptio. 4 Literatorem Horat. plagefum Appellat. Lege Suct. Lib. de clar. Gram.

brachio precatus paralysim. Jo. Non est pium imprecari præceptori: nobis potius cavendum nè incidanus in illius Tyranni manus. Sy. Reddamus inter nos vicissim, altero recitante, altero codicem inspiciente. Jo. Pulchre mones. Sy. Fac præsenti sis animo. Nam metus officit memoriæ. Jo. Facilè deponerem pavorem si non adesset periculum. At in tanto discrimine quis possit esse securus animo? Sy. Fateor; attamen non agitur de capite, sed de parte diversa.

2. SCRIBENDI.

CORNELIUS, ANDREAS. Co. Scitè tu quidem pingis, sed charta tua perfluit. Charta subhumida est, ac transmittit atramentum. An. Quæso ut appares mihi pennam hanc. Co Deest mihi gladiolus scriptorius. An. Entibi. Co. Hui, quam obtufus! An Accipe coticulam. Co. Utrum amas scribere cuspide duriuscula, an molliore? An. Attempera ad manum tuam. Co Ego molliore foleo? An. Quæso ut mihi describas ordine figuras elementorum. Co. Gracas, an Latinas? An. Latinas primum conabor imitari. Co. Suppedita ergo chartam! An Ac. cipe. Co. Sed meum atramentum dilutius est subinde infusa aquâ. An.At meum linteolum prorfus exaruit. Co Immunge, nisi mavis immeire, An. Imo potius rogabo alicunde. Co. Præstat habere domi quam rogare commodató, An. Quid est scholasticus absque calamo & atramento? Co. Quod miles absque clypeo & gladio. An. Utinam mihi essent articuli tam celeres. Equidem non possum dictantis vocem scribendo assequi. Co. Prima cura sit, ut bene scribas; proxima. ut celeriter. Sat citò, si sat bene. An. Belle; sed istam cautionem cane præceptori cum dictat, Sat citò, si sat bene.

> AGENDI GRATIAS, Formula. PETRUS, CHRISTIANUS.

Pe. Gratum mihi fecisti quòd aliquoties ad me scripseris. Habeo gratiam quòd ad me crebriùs scripsisti. Amo te, quòd interdum ad me literas dare non dedignatus es. Habeo gratiam quòd crebris literis me viseris. Ago tibi gratias qui literarum sasciculis nos oneraris. Maxima tibi ame habetur gratia, qui nos aliquando literis sacessiveris. Pergratum mihi fecisti, quòd nos dignatus sis tuis literis. Debeo tibi permultum pro tuis humanissimis ad me literis. Magni beneficii loco duco, quòd non es gravatus ad me scribere.

D 3

Respon-

Petit veni-

Responso. Ch: Imò meum est deprecari culpam impudentiæ, qui am, fumpto non veritus sim tibi, homini tum occupatissimo, tum doctifargumento à personæ qua. simo, meis illiteratis literis obstrepere. Agnosco solitam tuam humanitatem, qui meam audaciam boni confulueris. Verebar nè quid offendissent te mez literz, quòd nihil omnino responderes. Non est quod agas gratias: mihi plùs fatis est si sedulitatem meam accepisti in bonam partem.

DE NOVIS ROGANDI,

Formula.

Pe. Nihilne novarum rerum adfertur è patria? Numquid novi de nostratibus accepisti? Quid novi? Ecquid novarum rerum apportas? Num quid novi fertur? Num quæ res novæ è patria nunciantur?

Responso.

Ch. Novi quidem permultum, at nihil veri. Novarum quidem retum fatis, at nihil comperti. Nova permulta, at explorati nihil. Non parum novi, at veri non multum. Nihil adfertur novi. Novarum rerum nihil prorfus accepi. Certi nihil, novi nonnihil. Rumores adferuntur permulti, sed dubii. Plurima est sama, at verum nihil, firmi nihil. Si vana te capiant, adfero tota plaustra mendaciorum. Fabularum totos modios apporto. Tantum mendaciorum adfero quantum vix una navis vehat. Pe. Exonera te quam primum, nè succumbas tanto oneri. Ch. Nihil habeo præter ea quæ jactantur in tonstrinis, in vehiculis, & in navibus.

ANNON ACCEPISTI LITERAS?

Formula.

Pe. Nihilne literarum accepisti? Num aliquas è patria recepisti literas? Nullæ tibi sunt redditæ literæ? Num quid scriptorum accepisti? Num quas accepisti epistolas? Ecquas ab amiculis accepisti literas? Nihil epistolarum advolavit è Gallia?

Responsio.

Ch. Literarum nihil accepi. Nè pilum quidem literarum accepi. Ne tantulum quidem adfertur literarum. Nemo literam ad me. Nè verbum quidem à quoquam redditur. Tantum literarum accepi jamdiu, quantum vides in oculo meo. Equidem pecunias quam literas malim. Argenrum accipere malim quam epistolas. Nummos recipere malim

malim quam epistolas. Nihil moror literas, modò veniat argentum. Equidem numerari malo mihi quam scribi-

CREDO. Formula.

Pe. Facile credo. Haud difficile creditu est. Credi istud perfacilè potest. Istud tibi quis non credat? Admodum incredulus fuerit qui hoc tibi non credat. Profectò habeo/tibi fidem. Istius rei mihi facile fidem facis. Credo tibi vel injurato. Veresimile dicis. Adferunt tamen nonnihil solatii literæ. At ego alterutrum malim, quam neutrum.

UTILITATIS, Formula.

Ch. Quorsum spectant literæ sine pecunia? Ad quid tandem inanes conducunt literæ? Quorfum valent, ad quid conferunt, faciunt, profunt, proficiunt literæ vacuæ? Cui gratæ, cui acceptæ literæ fine nummis? Quid emolumenti adferunt literæ inanes? Cui bono sunt otiosæ literæ? Quid juvant? Cui funt ufui? Ad quid conducibiles funt? Quid fecum adferunt momenti? Cui rei sunt utiles inanes epistolæ? Responsio.

Pe. Podici tergendo utiles, idoneæ, accommodæ. Conducunt natibus tergendis. Si usum nescis earum, ad anum a Id est, subexpurgandum valet. Ad nates tergendas. Ad posticum pur- inde, allust gandum. Conferunt ad eam corporis partem mundandam ad prov. quæ semet (a) identidem inquinat. Valent convestiendis τη πρωκτά (b) fcombris. Involvendo thuri funt accommodæ.

אנףוץווסוננישע. b Nec Scombros metuentia carmina, nec thus. Ho-

BENE PRECANDI.

1. Viro, cui uxor est gravida.

Pa. Quid? valéntne amiculi? Quid uxor agit tua? Ch. Rectè: eam apud matrem reliqui, & quidem prægnantem. Pe. Bene & tibi & illi vertat: tibi quòd pater; illi, quòd mater futura sit. Adsit Deus. Ut utrique vestrum faustum fe- Qui ut Calíxque fit, precor optóque. Quælo, oro superos omnes, tullus inquit ut incolumis prolem vobis dignam pariat, & pulchra faciat corpus evirat te prole parentem. Laudo te, quod virum te præstiteris. Veneris im-Gaudeo te virum præstitisse. Gallum te esse declarasti, at modico usu. non (c) Cybeles. Abi, virum te judico. Ch. Ludis, idque cerdotes Galfacis tuo more. Age, age, est tibi jus apud me loquendi los vocarinoquælibet.

2. In

2. IN PATRIAM REDEUNTI.

Ch. Audio te patriam nuper revisisse. Pe. Sic est factum. Nam diutiuscule jam absueram. Non serebam tam diuturnum patriæ desiderium. Non poteram à parentum conspectu abesse diutius. Torquebat me diutinum amicorum desiderium. Ch. Piè secisti, humanus es, qui ista cogites. Ducimur enim omnes admirabili quodam amore ejus regionis quæ nos aluit atque edidit.

Ut Ovidius.

Nescio qua natale solum dulcedine cunctos Ducit, & immemores non sinet esse sui. Dic quaso quonam in loco illic ossendisti omnia.

NOVA OMNIA,

Formula.

Pe. Nihil non novum. Mutata omnia. Novata singula. Universa nova. Vide quàm repente tempus res mutet humanas. Videbar mihi in alium venire mundum. Vixdum Decennium absueram, & non secùs omnia admirabar quàm Epimenides somniatorum princeps, vix tandem expergesactus. Ch. Quænam ista est fabula? Quid issue est fabulæ? Pe. Dicam equidem, si vacat. Ch. Nihil fuerit jucundius. Pe. Sellam igitur una cum pulvino mihi poni jube. Ch. Rectè admones nam sedens commodius mentieris. Pe. Fabulantur historici de Epimenide quodam Cretensi, qui deambulandi gratia solus urbem egressus, cum subita pluviæ vi compellente in quandam speluncam ingressus obdormisset, quadraginta septem perpetuos annos somnum continuarit.

Unde proverbium, Epimenidis fomnium dormis.

NON CREDO,

Formula.

Ch. Quid narras? Incredible dictu. Non verisimile dicis. Somnium mihi narras. Non sit mihi simile veri. Monstri simile narras. Non pudet tam improbæ vanitatis? Digna sabula quæ addatur veris narrationibus Luciani. Pe. Imò rem narro à gravissimis proditam authoribus: nisi sortè tibi param spectatæ sidei est Aulus Gellius. Ch. Mihi verò, quæ scribit ille, solia Sibyllæ sunt omnia. Pe. Quid tandem Theologum tot annos somniasse reris? Nam Theologum suisse proditum est. Ch. Audire gestio.

Be. Quid aliud quam quæ postea prodidit Scotus, & hujus

hujus farinæ sodeles? Sed bene cum Epimenide aftum est qui vel tandem ad se redierit. Multi Theologi nunquam expergiscuntur à suis somniis. Ch. Age, facis ut poetà dignum est: sed perge mentiri. Po. Epimenides igitur somno solutus è spelunca prodit, circumspicit, mutata videt omnia, sylvas ripas, flumina, arbores, agros; breviter, nihil non novum. Ac- Epimenides cedit ad urbem, percontatur, manet illic aliquandiu, neque non est agninovit quempiam, neque à quopiam agnitus est. Alius homi- tus à suis. num cultus, nec idem vultus; mutatus fermo, diversi mores. Nec miror hoc Epimenidi post tantum annorum evenisse. cum mihi idem propemodum evenerit, qui pauculos annos abfuissem. Ch. Quid uterque parens? vivuntne? Pe. Vivunt ambo & valent, utcunque senio, morbo, denique bellorum calamitate confecti. Ch. Hæc est humanæ vitæ comœ-Hæc eft fatorum lex inevitabilis.

AFFINITATIS VOCABULA.

Pa. Conabis hodie domi? Ch. Foris conaturus fum. Foris cœnandum est mihi. Pe. Apud quem? Ch. Apud socerum meum, apud generum meum, apud nurum meam, apud affinem meum. Affines dicuntur † qui non fanguinis, fed matrimonii conjunctione copulati funt. Pa. Quæ funt † Affines qui. igitur usitata vocabula affinitatum? Ch. Maritus & uxor nota funt nomina.

Socer, uxoris meæ pater eft. Gener, filiæ meæ maritus. Socrus, uxoris meæ mater. Nurus, filii mei uxor.

Levir, mariti frater. Levir dicitur ab uxore, ut Helena Hectorem levirum vocat, quòd esset nupta Paridi.

Fratria, fratris mei uxor. Glos, mariti foror.

Vitricus, matris meæ maritus.

Noverca, patris mei uxor,

Privignus, uxoris aut mariti filius.

Privigna, filia alterutrius.

Rivalis, qui amat eandem.

Pellex, que amat eundem; ut Thraso rivalis est Phoedria? & Europe pellex est Junoni.

INVITANDI AD CONVIVIUM.

Cras mecum prandeas.

Pe. Ago gratias. Laudo te. In crastinum igitur te ad cœnam

nam voco. Cras ergo ut mecum cœnes oro. Cras igitur mecum prandeas, rogo. Cras igitur te mihi convivam volo.

Timeo ne non poffim.

Ch. At vereor ne non licuerit. Ut possim, metuo. Veniam si quidem licebit, at metuo ne non queam.

Quare.

Pe. Cur non licebit? Qui sic? Quid itá? Quamobrem? Quo pacto? Quid causa? Quid obstiterit quo minus possis?

Domi me effe oportet.

Ch. Tum quidem mihi manendum domi est, ut domi no-Resim necesse est. Tum certe foris esse non licebit. mihi quoquam ire foràs liberum non erit. A prandio abesse mihi integrum non erit. Aliquot ipse convivas eo die t operior. Aliquot amiculi constituêre eà nocte domi nostræ cœnare. Ipsi mihi convivæ sunt ea nocte tractandi, alioqui lubens venirem. Ni id esser, haud gravatim facerem. Quod ni esset, haud me ribi difficilem præberem. Non excusarem, si liceret. Non paterer bis rogari, si queam. Parcèrogatus, vel invocatus adessem, si quo pacto liceret. Haud gravate tibi obsequerer, si possim. Frustrà rogas eum cui non est liberum: frustrà item rogaturus si liberum esset. Nunc, ut maximè cupiam, non possum: tunc supervacaneum esset rogare volentem. Pe. Vel perendie apud me sis oportet. Saltem perendino die ad cœnam venias necesse est. Quarto abbinc die non gravaberis mihi præbere convivam. Die Jovis proximo non potes effugere quin venias.

Ab impoffi-

bili.

f Id oft, ex-

specto.

Non possum promittere.

Ch. Non possum polliceri. Affirmare istud tibi non possum. Promittere certum nequeo. Veniam ubi utrique nostrum videbitur commodissimum.

Diem dicere debes.

Pe. Diem igitur mihi constituas volo, ad quem mecum sis cœnaturus. Diem igitur assignes oportet. Diem igitur promittas necesse est. Diem certum mihi præsiniri, præsicribi, præstitui, constitui cupio. At certum diem condicito. Diem mihi dicas velim.

6h. Equidem non foleo dicere diem amicis. Cum quibus mihi

mihi, parum convenit, iis foleo (a) diem dicere. Præscium a Jocus ex te esse nolim. Præscire te nolo. De improviso te opprimam. Inopinato te opprimam. Te nec opinantem oppresse nam illis diem ro. Te nihil suspicantem oppressurus sum. Non exspectatus dicimus quos adfuero. Adoriar te nec opinantem. Veniam ultroneus, & in- in jus vocasperatus conviva.

Præscire volo.

Pe. Biduum præscire volo. Biduum præscius esse cupio. Præmoneto biduo prius quam venias. Fac me biduo antè certiorem. Ch Si me urges, dico tibi diem Sybariticum, nè desit apparandi spatium. Pe Quid hoc verbi eft? Ch. Sybaritæ convivas invitabant in annum proximum, ut utrinque effet justus apparatus. Pe. Valeant (b) Sybaritæ cum suis molestis conviviis: ego congerronem voco, non satrapam.

b vide prov. Sybaritica menfa.

Tuo malo optas.

Ch. Equidem tuo detrimento Tuopte quidem malo. In damnum tuum istud optas. Incommodo istud precaris tuo. Pe. Quid ità? Quamobrem? Ch. Ego instructus accedam. Ego munitus veniam. Aggrediar te paratus. Instructus multâ fame accedam; tu vide ut vulturem expleveris. Parabo ventrem, ac dentes exacuam; tu vide quibus lupum exfatures. Pe. Age, ad hoc certamen te provoco. Age fac pro viribus, pro virili, si quid potes. Ch. Veniam, sed non incomitatus. Pe. Tantò venies gratior. Sed quo comite venies? Ch. (c) Umbra. Pe Nec secus possis, si modò luce venias. c vide prov. Ch. Sed umbram adducturus sum dentatam unam atque alteram, nè tu me vocaris impuné. Pe. Agé ut libet, modò nè (d) larvas adducas. Sed explana, si libet, quid sibi velit d Nam umumbra vocabulum. Ch. Apud eruditos umbra vocantur, qui bras 70 67ipfi non vocati comitantur eum qui vocatus est ad convivi. Pana, hoc est um. Pe. Talium umbrarum adduc quantum voles.

defunctorum animas,quandoque appel-

Ea lege promitto.

Ch. Veniam quidem, ac hac lege, ut tu postridie ejus diei vicissim apud me coenes. Faciam ego quidem pacto, ut deinde mihi quoque sis conviva. Eà lege cœnam condico, ut tu rurfum mihi sis conviva. Spondeo futurum, sed hac exceptione si tu postero die itidem apud me sis. Recipio tibi facturum me. Do fidem futurum, his quidem legibus, ut tu mecum postridie prandeas. Pe. Age, fiat. Esto. Sit ità ut vis. Si jubes faciam. Novi Gallorum magnificentiam. Non vis gratis

moria.

apud me cœnare, nisi vices retuleris. At isto quidem pacto redire solent in orbem convivia. Sic nascitur conviviorum atd est, cir-longa (e) periodus. Hac vicissitudine siunt sine sine recicumductio. proca convivia. Ch. Nihil suavius, si minimum accedat apparatui quotidiano.

Cæterum ego te detineo, alio fortassis iturum. Pe. Imò ego te, opinor. Sed cras latiùs & familiariùs confabulabimur. Verum crastino die plura nugabimur. Interim fac valeas. În-

terim cura ut bene valeas. Interim valebis.

QUO VADIS?

Formula.

Ch. Quò tu nunc abis? Quò tu nunc properas? Quò tu tam celeri gradu tendis? Quonam te confers? Quò nunc iter est?

EO DOMUM.

Pe. Domum me recipio Domum revertor. Domum repeto. Domum me confero. Viso quid domi agitur. Accerso medicum. Rus hinc concedo. Constitui ad hanc horam cum viro quodam gravissimo colloqui. Statui hâc horâ congredi cum viro gravissimo. Ch. Quonam? Pe. Cum Curione multiloquo. Ch. Precor igitur tibi præsentem Mecurium. Pe. Quid opus Mercurio savente? Ch. Quia res erit cum linguaci. Pe. Atqui hâc gratia magis conveniebat mihi Memoriam. Memoriam precari propitiam. Ch. Quid ità? Pe. Quia Hic pro dea patientissimis auribus opus erit potiùs quam strenua lingua.

posuit Me- At auris Memoriæ dicata est.

Ch. Quanam iturus es? Quà ibis. Pe. Hàc ad sinistram. Hàc illac, per forum. Ch. Comitabor igitur te. Assectabor, ac deducam te ad diverticulum usque. Pe. Non patiar te circumagi. Nolim te tantum laboris meâ causà capere. Isthuc ossicii serva cùm erit usus, nunc nihil opus est. Nè meâ gratia facias viæ tuæ dispendium. Ch. Mihi quidem compendium est frui tantisper amico. Nihil habeo quod agam, & non sum piger, ni tibi sim molestus comes. Pe. Netno jucundior assecta. At non sinam ut mihi claudas lævum latus; non admittam ut mihi sinister ambules. Hîc te superis commendo. Nolo te longiùs comitem. Ulteriùs nolo me comiteris.

GOM-

COMMENDANDI,

m

ci-

lat

go

r.

n-

C

Formula.

Ch. Tu me Curioni magnopere commendato. Fac me Curioni multiloquo quam commendatissimum facias. Me Curioni commendatum quam diligentissime curato. Jube ut me sibi commendatissimum habeat. Ego me illi per te commendatum facio. Me tibi etiam atque etiam commendo. Me tuæ humanitati quam possum diligentissime commendo. "Recommendo, pro commendo, barbaris relinquito. Vide ne pauca cum multiloquo loquaris. Vide ne cum multiloquo sis pauciloquus.

OBSEQUII, Formula.

Pe. Vis me tibi morem gerere? Vis me tibi obsequi? Vis tibi obsecundem? Te igitur imitari me jubes? Quandoquidem ità vis, saciam libentissimé. Ne sis mihi diutiùs in mora, imò ne uterque alteri. Ch. "Sed priusquam abeas, quas so te, ne graveris me docere quo pacto his sit utendum, in mora, incausa, in culpa, qui soles elegantia studiosus esse. "Quare age, doce obsecio, dissere amabo.

IN CULPA, IN CAUSA, IN MORA.

Pe. Mos gerendus est tibi. Non est culpa in me, non est culpa in te. Mora est in te. In te causa est, grammatice quidem dicitur, at multo elegantius.

In culpa.

Non sum in culpa. Culpa non est mea. Vaco culpâ. Quòd nihil proficis tua desidia in causa fuit; non præceptor, non pater tuus. In culpa omnes estis. Utrique in culpa estis. Utrique culpandi estis. Ambo accusandi estis. Ambo in culpa estis. Incidisti in morbum tuo ipsius vitio, tuâ ipsius culpa "Itidem dicuntur in vitio esse, quibus culpa debet imputa"ri; & in crimine esse, qui culpandi sunt; & in damno esse, "qui damno afficiuntur. Hoc genus sermonis non temere "licet invertere. Damnum in illo est, Vitium in illo est.

Quò minus ad te scripserim morbus in causa fuit. Quòd rarius ad te scripserim mea negotia in causa fuerunt, non negligentia. Quid in causa fuit? Quid causa fuit? Ego non sum in causa. Quòd nullas à me literas acceperis tabellarius in causa fuit. Quod tam macilentus es, amor non studium in causa. Hoc est causa.

14

In mora.

Non ero vobis in mora. Quidnam vobis in mora fuit? Tu nobis in mora fuisti. Tu semper in mora es. Quid te remoratum est? Quis te remoratus est? habes quod petebas; tuum est memoriæ insculpere. Habes affectatiunculæ tuæ præmium Vale, mi Christiane. Ch. Vale in crastinum & tu, mihi Petre.

CHRISTIANUS, AUGUSTINUS.

Ch. Salve multum, jucundissime Augustine. Au. Salve tantundem, mi humanissime Christiane. Felix sit tibi hujus diei exortus. Prosper sit tibi hic dies. Quid tandem agitur. Ch. Suaviter, ut nunc res nostræ sunt. Et cupio omnia qua vis. Au. Meritò te amo. Amo te. Amandus es. Benignè dicis. Comis es. Habeo gratiam.

Hor. Serm.

IRASCOR TIBI,

Formula.

Ch. At ego nonnihil tibi succenseo. At ego tibi subirascor. Verùm ego sum tibi subiratus. Atqui ego sum in te stomachosior. Atqui nonnihil est (vel habeo) quod tibi succenseam.

QUA CAUSA,

Formula.

Au. Quidnam est istud, obsecro? Quid ità? Quamobrem, tandem, oro? Quid admis sceleris? Quid commerui? Pro"mereor bona, aut laudem; Commereor mala, aut pœnam:
"illud in bonam, hoc in malam partem sumitur. Demeremur"
eum quem nobis beneficio reddimus obnoxium.

QUIA NON CURAS ME.

Ch Quòd nulla mei ribi cura sit. Quòd nihil nos respicis. Quòd tam rarò nos revisas. Quod nihil nos cures. Quòd me planè negligis. Quòd nostrì curam videris abjecisse. Au. At nihil est causa cur succenseas. At præter meritum meum. At immeritò succenses; neque enim meà culpà accidit quod te rarius visam. Dabis veniam occupationibus meis, per quas mihi non licet toties quoties cupio te revisere. Ch. Ità demum tibi ignoscam, si hodie apud me cœnes. Eà conditione purgatus mihi eris, si vesperi ad cœnam venias. Au Haud iniquas pacis leges præscribis, Christiane; quare haud invitus faciam. Equidem faciam volens. Istud quidem fecero perlubenter.

Invitat ad

Nota.

Promereor

Commercor.

Demereor.

Libenter.

benter. Haud gravate faciam. Hic fane non me præbebo difficilem. Nihil hac re fecero libentius. Animo faciam lubenti. Ch. Laudo tuam facilitatem & hac in re, & in cæteris omnibus. Au. Sic soleo amicis obsequi, præsertim non iniqua petentibus. Ridiculum! an tu me reculaturum putabas oblatum, quod ultro etiam erat rogandum?

t?

re-

25;

uæ &

re

15

r.

e

iè

NE FALLAS ME, Formula.

Ch. Age, at cave ne me deluseris. Cave fallas, Cave spem frustrà foveam. Cave luseris expectantem. Cave mihi verba dederis. Vide nè me frustrà habeas. Vide nè me vana spe lactes. Au. Nihil opus jurejurando. In cæteris, in aliis time perfidiam; hac in re non fallam. Sed heus tu, cave quicquam paraveris præter quotidiana: meâ causa diem festum nolo. Scis me convivam minime edacem, bibacem multo minus. Nôsti enim me convivam non multi cibi, sed joci plurimi. Ch. Curabitur diligenter. Ego te (a) Pythagorica cœna exci- a Quando piam, aut fortasse frugaliore. Au. Imò Diogenica, si me Oleribus & delectare voles. Ch. Certè (b) Platonica cœna te excipiam, bellariis tanin qua multum sit literatarum fabularum, cibi minimum, cu- tum vescejus voluptas duret etiam in posterum diem : alioqui qui pro- bantur, factlixè fuerit acceptus, fortassis eo die suaviter afficitur, sed umut tenupostridie dolet caput, crudus est stomachus. Apud Plato- conam Pynem qui cœnabat, unam voluptatem capiebat ex apparatu- thogoricam facili fabulisque Philosophicis; alteram postridie, quòd nec vocaremus. capitis gravedinem nec stomachi cruditatem sentiret. Ità 6 Cona Plaprandebat etiam suaviter ex condimento coenæ pridianæ. tonica qualis-Au. Placet, fiat ut mones. Ch. Tu vide omnes curas tuas ac nugas etiam istas domi relinquas. Huc præter nugas & rifum nihil adferas; & ut inquit Juvenalis.

Protinus ante meum quicquid dolet exue limen.

Au. Quid? literas mecum venire non vis? Musas meas mecum adducam, nisi quid aliter censes. Ch. Tetricas Mufas una cum negotiis domi claudas. Blandas Camænas, omnes deinde fales tuos, dicteria, scommata, facetias, lepores, ridicula omnia tecum adducito. Au. Ità fiet. Exporrigemus frontem. Bellos homunculos agemus. Ridebimus affatim. CuraBimus cutem. Indulgebimus genio. Genialiter cœnabimus. Epicureos agemus. Bonum vultum faciemus, & erimus boni focii. Inelegantium elegantiæ funt, qui fuam habent linguam sibi peculiarem. Ch. Quò nunc properas? Au. Ad generum meum. Ch. Quid illic? quid eó? quid illó? Au.Au-

dio nescio quid turbæ inter eos natum: ut redigam eos in gratiam, ut reducam in concordiam, ut pacem inter eos componam. Ch Benignè facis, quanquam nihil te opus esse arbitror: nam ipfi inter se melius hoc bellum composuerint. Au. Fortassis & induciæ jam indista sunt, noctu de pacis legibus agetur. Sed numquid me aliud vis? Ch. Vocabo te per puerum meum Au Ubi voles, domi ero. Bene vale. Ch. Bene sit tibi. Fac hic ad quintam horam adsis.

Heus Petre, accerse ad conam Augustinum, qui mihi hodie, ut scis, coenam condixit. Pe. Eho! Salve, poeta, Coena jamdudum parata est: te herus expectat domi; ubi voles,

accedas. Au. Venio.

CONVIVIUM PROPHANUM.

ARGUMENTUM.

Totum hic convivii apparatum Erasmus noster elegantissime proponit; Hospitum & convivarum fermones, mores, Oc. Guttum & patinam ante discumbendum; Stoicos, Epicureos; formam consecrandi mensam; Vinum bonum quod. 4. senfibus placer. Bacchus guare poetarum Deus, cur puer pingitur. Carnes ovilla maxime salutares. Homo quidem nec pane nec vino vistitabat. Somnus saginat alignos. Ferina caro, cara. De ceruis, de leparitus, de anseribus ; illi Romanum olim Capitolium defenderunt. De gallis, capis & piscibus. Hic obiter de jejunio, delectu ciborum, superstitione quorundam hac in re; de crudelitate eorum qui hac exigunt ad his quibus noxii funt, cum esus piscium nec necessarius est, nec à Ciristo imperatus. Medicis damnatur piscium esus. Fracipuus luxus olim in piscibus. Perpetua vita sobrietas observanda. Convivarum numerus quis. Secunda menfa instructio. Gallerum magnificentia. Conviviorum prifca lex. ล่ สเดเ, ล่ ฉัสเดิเ. Variantur phrases. Gratiarum actio post cibos.

AUGUSTINUS, CHRISTIANUS, PUER.

Rore pascitur. **b** Nepotum omnium , at Plin. inquit altifimus gurges, c De legibus fumptuariis lege Gel. 1.2. C. 24. Fest. Pomp. in dictione Centenaria eang. Plin. L 10. c. 50. Macrobium

Vide Prov. Au. CAlve, mi Christiane. Ch. Bene factum quod venisti. Gaudeo te advenisse. Gratulor mihi quòd venisti. Nondum quinta fonuit, credo. Pu. Imò jamdudum præterita est. Haud longe sexta abest. Instat hora sexta. Mox sextam audies. Au. Parvi refert an post quintam venerim necne, modo ne post coenam. Nam post festum venire miserum est. At quorsum tantus apparatus? Quorsum tot epulæ? Num me lupum existimas? Num tibi lupus videor? Num me vulturem putas? Ch. Non vulturem, sed tamen nec cicadam, (a) ut rore vivas. Nihil est luxus. Mundities mihi semper placuit, sordes detestor. Nec (b) Apitius mihi placer, nec Diogenes. Præstat aliquid superesse, quam deesse. Si præter cicer nihil apponeretur & fuligo, fortè illapsa in ollam condiret legumen, quid tum ederetur? Nec omnia sapiunt omnibus. Itaque mihi placet 1. 3. Sat.c.17. moderata varietas. Au. Non tu metuis (a) leges sumptuarias? Ch. Imò

is

,

Ch. Imo peccavi frequenter in diversum. Nihil nobis opus lege Fannia. Satis nos docet frugalitatem ipfa tenuitas. Au. Haud ità convenerat, Longe aliter policitus es. Ch. Age, inepte, nec ipfe conventa fervas. Convenerat enimo ne quid præter nugas inferres. Quin hæc milla faciamus, Lavemus, ac discumbamus. Heus tu, puer, cape guetum ac patinam, linteum ex humero suspende, ministra aquam: quid ceffas? Lava, Augustine. Au Lava tu prior. Ch. Bona verba. Hoc anno perpetuò illorus coenare mallem. Au. Ridiculum! Non honoratiori fed turpiori ante alios layandum est; lava igitur ut immundior. Ch. Tu es urbanus plus fatis. Urbanior es quam fat eft, quam par eft. Quorfum attinet ista urbanitas? Hujusmodi ceremonias ineptas mulierculis relinquamus, que nunc & ab aulicis faftidiuntur; unde tamen olim profecte funt. Lavetis termi aut quaterni simul. Ne teramus tempus hujusmodi moris. Ego nulli defignabo locum; fumat fibi quisque quem volet. Qui delectatur igni, hie commodius accumbet: qui offenditur luce, deligat hunc apgulum : quem delectat prospectus, hit sedeat. Agite, satis morarum. Accumbite. Ego domi fum; vel frans comabo, fi lubeat, vel obambulans. Ceffatis? At interim come corrumpitur. Au. Vivamus nunc, (a) curemusque cuticulam. Simus nunc Epi- a Proverb. curei. Nihil nobis cum fronte Stoical. Valeant cure. Ab- cuticulamenfit omnis livor, exulet obtrectatio. Sit mens læra, frons rare; Bacchahilaris, fermo lepidus. Ch. Quinam, funt isti Stoici atque nalia vivere, Epiquieia Augustine? Au. Stoici Philosophorum quoddam indulgere. genus eft trifte feyerum, jejunum, qui hominis fummitten bonum baneffe, nescio quo metiuntur. Epicurei his longe diversi felicieatem! hominis weluptate terminant, Chi Tu igitur cujas es tandem? Stoicus an Epicureus? An Zenonem Jaudo, at Epicurum vivo, Ch. Quod tu jocoodicis, Augustine, id feriò factitant hodie non pauci pallio tantum & barba Philosophi Au. Imd isti vel (6) b Asoti popu-Alotos superant luxu: Che Heus, Dromo, ades huc. Tuo lus luxu permunere fungere: confecra conama Pu (c) "Quicquid ap nomen ha-"positum est, & quicquid apponetur, felix ac sacrum esse bens, Grecis " jubeat qui sua benignirate pascir itriversa. Amen. Ch. Ap-jenim Asotus pone epulas. Quid cumeramur huno capum decerpere? quid dicitur intentrepidamus hunc gallum lacerare? Au Ego Herculem præ perans param-Rabo, ac belluam hanc conficiam. Utrum mavis de ala, an e Precatio and de poplitibus ? Ch. Utrum vis, nihil mea refert. Au. In te cibum. hoc genere alis prime partes tribuuntur, in cateris poplites lautiores

· Id eft, voraci; appellativum loco appellativi.

lautiores putat vulgus. Ch. Tu multum laboris mea causa capis. Tu permultum laborem mea causa fumis. Tu omnibus ministras, ipse nihil edis. Ego tibi hanc alam ministrabo e at ea lege, ut dimidium mihi restituas. Au. Itane aginer? At istud est tibi ministrare, non mihi. Tibi serva. ego enim fum impudentior quam cui ministrari quicquam debeat Ch. Probe facis. Au Eho, tu * lupo cibum miniffras A Vulturem invitas? Ch. At jejunas, non coenas, Au Imo me uno nihil edacius. Ch. Imo mendacius nihil. Proinde agito ac si domi sis tuz. Au Istud jam plane mihi perfual. Iftud fam in animum induxi. Sic ffat fententia Confilium est istud facere. Ch. Quid tibi hoc vinum placetant Quid hoc vith delectar? Au. Mihi quidem perplaten Me certe vehementer juvat. Me farls delectat. Me non mediocriter juvatil Ch. Utrum mavis ? rubrum, an Lagra candidum? -ov meno defenabo locum cumate oden leb

inp : found out Non refert que fit colore.

a Juxta, adverb. fonat eque.

Equidem utroques (a) juxtà delector, so Nihil refert quo far colore, modourapor placear. Non laboro quantum odulis placest vinum, thedo palatum julet .: Nihilane movel afgectus, fi fapur placear. Parvi refert quo fit colore offeth habear colorent it ifapiat benezu Non cupio oculos palders, uf palato fatisfacere queat ; mode palatum juvare polite. Whil moror colorem, modd bratus fie fapon no

& Carius inducitur apud Hor. Conaticæ Philosophiæ ad unguem doctus. tuor sensibus placere debet d Vulgo Bear num vocant

Stole Credo, Arquistime (b) Conatice Philosophia cumprinis periti, qui regant vinum elle probindum nifi quod placeat (v) quatuor fenfibus : oculis a colore; paribus odore palato, fapore pauribus, fama & pomine. AuriRia dienfum quid fame conducit ad potum & Ch. Tantum, ut malei non ftopidis pietiti vehementer probarint villum Loe Vinum qua- vanio berndeulum, coum crederent reflo (d) Belnenfe. I Au. Portafie jam large potacione palatom offingduerat, ich Imo nondumattigerant poculum. Tomenjudicium ruum audire cupio, hoministals in relais peritifilial Au Albain noffrates rubro prefetune, quod rubrom: fie paula seerbies. & alterum extlinequidem, fedillud mitius, Beringar-Hujus anni, bitror, Talubrius, Ch Habenius & fubgibeding & flavoring & manorum di Graner capit veraltas. Habemus druguadeimum dedi am viriz dobil vappelen ac definition femo. Ætate vigor evanuled au (6) are full, East Bucuffi divitias audio. Ch. Heus puer ubi collàs 20 nos se varronis. He plane negligist mon vides quanta fit bio ficeitas a Quid

.

e

140

1

S.

.

e

1

é

DE SC

fi hoc rerum flatu incendium contingeret? quo restingueremus? Dato fingulis plenos cyathos. Augustine, quid habes quòd parum es hilaris? Quid accidit tibi, quòd sedes triftior? Quid est tibi, quod minime gaudes? Aut doles, aut carmina condis. Tu nunc * Chrylippum agis? Simile oc. Melissa tibi opus est. Au Quam hic mihi fabulam narrat? cultum, vel Gh. Chrylippus adeò fertur intentus fuiffe fuis argutis Lo- etiam arforegicis, ut ad meniam etiam fame periturus fuerat nifi ancilla pas ixus pro-Meliffa cibum in os ingeffiffet. At Ille verò indignus erat prium pro qui servaretur. Sed si te offendit taciturnitas, placétque appellativo, convivium vocalius, est quo id efficias. Ch. Memini. Recté admones, liberalius bibendum : largius, meracius oportet Liver par la stque appone cal are la Puerran habes admodumeredid

gementer band Chat of the Rem attigifier of LAS County

Au. Rem acu tetigisti. Reche judicas. Scopum attigisti. memilionio manaremi Nam, money and a Vector a rotares

+ Facundi calices quem von fecere disertum? 1 1 Comproba-

Ch. Perdocte ru quidem, Augustine, ut omnia: sed quo- rio à testiniam in fermonem vinarium, quando in mentionem incidi- monio. mus vinorum, liber interrogare, quonam concilio veteres illi Bacchum quem vini authorem videri volebant, * poëtarum * Bacchus Deum dixerint. Quid enim illi temulento Deo cum Poetis, cur poetarum Musarum Virginum cultoribus? An Quæstio ità me Bac- Deus. chus amet, poculis digna! Verum, quorfum tuz quæftiones spectent satis intelligo. Ch. Quorsum amabo. Au. Aftute de vino disputationem injicis Gallica techna, quam didicifle Parifiis te suspicor, nimirum quo minus interim absumatur vini. Abi, virum te judico; non frustrà in tanta schola versatus es. Che Accipio tua dicha; referam paria scommata ubi erit commodum. Sed ad rem. An. Dissolvam " ubi "Vinum acubibero. Siquidem absurdum fuerit sicco palato de quæftio- it ingenium, ne vinosa disputares Prebibo tibi, Christiane. Propino tibi & facundiam hunc Tcyphamo dimidiatum. Oh Accipio abs te libenter. Sit faluti. Profit to Au. Jam accingor, ut me missum facias. Ego meo more prapostere faciam. Quòd Baccho pue- Bacchus rielae effigiem tribuerint, id habet mysterii, quod vinum quare pueri potum curas & folicitudines animis nostris eximit, hilari- effigie pinge tatémque quandam inducit. Quare senibus quoque ipsis ju-tur. ventam quandam reddere videtur, dum & hilariores facit & formoliores. Id quod Horatius cum mulcis in locis, tum præcipue his veefibus, aperte testatur

Promisen'milit 5 cost all magno ore placuerunt, qui official

Ad mare cum veni; generofum O lene requiro, Quad curas abigut, quad cum fpe divite manet In venas animumque meum, quod verba miniftret, Quod me Lucana juvenem commendet amica.

a Appellari. vum loco proprii, ab

of There are b Hoc eft dilurus.

c"Ensertis. Id eft, poculo gemmato: ourex oxixãs fumptà parte præstantiore

AUGUSTON H

Nam quod huic poëras dicarunt (a) Deo, id fignificatum voluifle fulpicor, quod vinum & ingenium excitet & facundiam ministret : que duo poëte sunt aptissima. Unde frigent carmina que scribuntur aque potoribus. Est quidem igneus funpte natura Bacchus; fed (6) adhibitis nymphis redditur temperation; Habes quod quatebas? Ch. Nihil unquam audivi verifimilius dici ab homine poeta: dignus es qui bibas (c) gemma Heus, puer, tolle hanc patinam, atque appone cætera. As. Puerum habes admodum inurbanum. Ch. Est veterator nequissimus. Au. Cur non instituis alio pacto? Ch. Difficile eff canem vetulum loris affuefcere. Difficillimum est veteratoris mutare mores. Vetulus canis pro toro po! non facile affuefcit loro. Me quidem dignus eft. Dignum culo gemmis patella operculum. mandan a a alament

> Si kognoscerem quid te oblectet, tibi minifrarem : Bormula. invento

Au. Decemperem tibi quippiam, fi palatum tuum tenerem. Ministraremotibi, il gula tua mihi fatis cognita effet. Apponerem tibi, fi quid potissimum juvaret scirem. Sinossem ingenium palati tui, ellem tibi fiructor, Equidem tantundem palaro quantum animo fapio. Ch. Ralatum habes eruditiffirminaniNihil tue palato doctius. Net eo te puto inferiorem de cujus fingulari peritia teltatur Satyricus,

Oftren callobat prime deprendere merfu, - aus An Er femel afpetti dicebal littus echini, 1997 an alar start

d Carius Fpicureus fuir & comarum author; ab Horat. lib. 2 philofophiæ ad unguem doctus.

Au Et tu mihi, Christiane, ut par parireferam, ipsum audivile Epictrum, aut in (chole (d) Catiana inflittutus videris Quid enim tua gula fapientius, aut faftidiolins? Ch. Si oratoriam aque artem utogulinariam callerem, hec Cicero? ipfe me vinceret. Au. Equidem fi alterung carendum effet. Serm induci- culinariam quam thetoricam mallem. Che Subscribe quo jutor conatice dicio e gravitor, acute, vereque judicas lo Quid enim oratotam confert loquacitas; mill quod aures oriolas inani voluntare demulcet? Culinaria brum palatum rum ventrems rum totum hominem, quantus est, pascie ac reficie. Concedato laurea lingua, inquit Cicero nat utraque concedet Culing. Nunquam mihi Stoici illi magnopere placuerunt, qui omnia ad fuum (nelcio quod) bonestum referentes, cutis ac palati

palati nullam rationem habendam patant. Dici non potest quanto Diogene Sapientior Aristippus mihi fuisse videtur. Au. Ego Stoicos cum fuis jejuniis contemno. Epicurum magis laudo ac probo quam Diogenem illum Cvnicum, qui crudis oleribus ac fimplici aqua victitabat. Quare nihil miror, si Alexander Rex fortunatissimus se Alexandrum quam Diogenem esse maluit. Ch. Nec ego sane, quamlibet vilis homuncio, cum Diogene meam Philosophiam commutarem: fortassis & Catius tuus facere recufaret. Melius nostri temporis Philosophi sentiunt, qui contenti Stoicorum more disputare, vivendo ipsum etiam Epicurum vincunt. At ego quidem rem in primis præclaram Philosophiam puto, si parce adhibeatur. Nimiùm philosophari non laudo. Est enim res perquam jejuna, sterilis atque triffis. Ubi in calamitatem aut ægritudinem incidi, tum demum ad philosophiam tanquam ad medicum confugio. Ubi convalui, rurfum illi Vale renuncio. Tuam rationem probo. Bellè philosopharis. Salve igitur, Philosophe, non è (a) Stoa, sed è Culina. Ch. Quid tan- a Porticus dem habes, Erasmi, quòd parum sis hilaris? Quid sibi vult Athenis, uncorrugata frons? Quid filentium? An mihi succenses quod de dict. Stoite frugaliore cœna acceperim? Er. Imò tibi fum iratus, c. quòd tantum impendii mea causa sit factum. Interminatus erat Augustinus, nè sua causa diem festum faceres: vis nos posthac redire nunquam ? Nam talem conam dare folent ii qui unam duntaxat dare constituissent. Quos tandem convivas videris accepisse? Non amiculis, sed satrapis coenam paraffe videris. An nos helluones effe credis? Hoc non est dare coenam, sed triduanam saturitatem. Ch. Etiam tu pergis esse Demæa? Cras ut lubet disputa; hodie Mitionem te præbeas, oro. De impendio cras sobrii disputabimus, nunc nil nisi meras nugas audire libet. Au. Christiane, utrum de bubulis, an de ovillis carnibus mavis? Ch. Bubulis quidem magis delector, at ovillas magis falutares arbitror. Ità ingenium est hominum, ut perniciosissima quæque appetant vehementissimé. Au. Galli fuillas carnes mirum in modum amant. Ch. Galli amant quæ parvo constant. At Hac una in re Judæus fum; nam nihil æquè odi arque carnes fuillas. Ch. Nec injuria; quid enim infalubrius? ego in hoc non cum Gallis, sed cum Judæis sentio. Er. At ego ovillas pariter amo & fuillas, fed diversa ratione. Nam ovillis quod ament, libenter vescor: suillas præ amore non attingo, ne quid offendam. Ch. Bellus homo les, Erasmi,

as feltivus. Equidem mirari mecum foleo, unde tanta in palatis humanis divertitas. Nam, ut Horatiano carmine utar.

Tres mihi conviva prope diffentire videntur,

Pessantes vario multim diversa palato. Er, Quanquam, ut ait Comicus, Quot haminer, tot fententia, & fuus cuique mos; tamen nemo me adduxerit, ut credam plus ingeniis inesle varietatis quam palatis. Ità vix duos reperias quos eadem juvent. Permultos vidi qui butyri ac casei ne olfactum quidem ferrent. Sunt quibus carnes naufez fint: alius elixis, alius affis abstinet. Multi aquam vino præferunt. Et, quod incredible eft, vidi hominem qui nec pane, nec vino uteretur. Ch. Quibus tandem miler ille victitabat? Quibus vescebatur? Er. Cæterorum nihil fastidiebat, non carnes, non pilces, non olera, non poma. Ch. Vis ut istud tibi credam? Er. Si lubet. Ch. Credo, at ea lege: ut vicissim mihi mentienti fidem sis habiturus. Er. Age, faciam, modò verecunde mentiaris. Ch. Quali verò sit quicquam tuo commento impudentius. Er. Quid dicet from tua, fi hominem tibi commonstrem? Ch Macilentum quempiam ac (a) monogrammum elle opportet. Er. Imò diceres athle-Ch. Polyphemum potius. Er. Hoc tibi mirum videri demiror, cum multi fint quibus pisces vento durati fint panis loco; nonnullis hoc præstent herbarum radices, quod nobis panis. Ch. Credo, fed perge mentiri. Er. Quendam in Italia, cum illic agerem, vidisse memini, qui nullo neque cibo neque poru adjutus fomno faginabatur. Ch. Ut nihil pudet! Non possum illud Saryricum non dicere, Tune immensa cavi spirant mendacia, folles. Tu poëtaris. Tu nunc poëtam agis. Nam mentiris dicere mihi religio eft. Er. Mentiar fi non: (b) Plinius author certiflimus scriplit, ursum quatuordecim dies solo somno mirum in modum saginari: Quo tamen ità altè premitur, ut nè vulneribus quidem queat excitari. Imò quò magis mireris, addam quod Theophrastus scribit, per id tempus urforum carnes, coctas quoque, fi afferventur, reviviscere. Ch. Vereor ne Parmeno ille Terentianus ista non continear. Mihi facile fidem facis. Ministrarem tibi de cervinis carnibus, si satis essem urbanus. Er. Unde tibi nuno venatio? Unde ferina? Ch. Midas homo hominum qui vino vunt liberalissimus, nostrique amantissimus, mihi misit don no; dono quidem, fed fic, ut ego minoris emam fæpenumero. Er. Qui sic? Ch. Quia famulis plus dandum quam daretur in macello vendenti. Er. Que res cogit, hoc facere? Chi-Tyrannus

a Monogrammi dicuntur homines prætenues ac pufilli, à picturis in quibus unicâ lineâ notantul homunculi, velut procul apparentes. (b) Plinius I. 8. cap. 36. Tyrannus omnium violentiffimus, Er. Quis eft? Ch. Mos. Er. Profecto tyrannus iste frequenter iniquissimas leges obtrudit mortalibus. Ch. Idem fug more nudiustertius hunc cervum venatus eft. Quid tu qui foleas istius studii esse amantiffimus? Au. Equidem hoc studio plane relicto jam præter literas nihil venor. Ch. At mihi videntur literæ, quovis cervo fugaciores. Au. Duobus tamen potissimum canibus assequimur, admiratione scrilicer, atque improbitate laboris. Nam & admirari plurimum discendi ardorem miniftrat; & ut facundissimus poëta scripsit.

Labor omnia vincit Improbus .-

Ch. Amanter admones, Augustine, ut soles: propterea non delistam, non conquiescam, non defarigabor, donec confequar. Au. Carnes cervinæ funt nunc admodum tempestivæ. (a) Meminit Plinius de hoc animante quiddam admirabile. a Lib.8.c.32. Ch. Quidnam? obsecro. Au. Quoties arrexere aures, acerrimi esse auditus; at contra, cum remisere, surdos. Ch. Istud ipsum mihi sæpenumero evenit. Nam si guando siat fermo de recipiendis aureis, nihil ram auritum; hic enim cum Pamphilo illo Terentiano aures arrigo: ubi de numerando verba fiunt, illico demitto. Au. Laudo te, facis ut te decet. Ch. Vis de his leporinis clunibus? Au. Tibi sumito. Ch. An de tergo mavis? Au. Hoc animal præter ilia & clunes nihil habet apperendum. Ch. Vidistine unquam leporem candidum? Au. Sæpenumero, Plinius in (b) Alpibus candi- b Lib. eodem dos reperiri scribit, quibus hybernis mensibus nivem pro ci- cap. 55. batu esse sit creditum. An verum sit, Plinius ipse viderit. Quod si leporis cutem candidam reddit nix stomachim habeat candidum necesse eft, Ch. Mihi verisimile non fit. Au. Accipe magis admirandum, at fortaffe tibi non inauditum. Idem utramque vim fingulis inesse testatur, maris & fceminæ, ac fæmellas fine mare æquè gignere. Iftud ipfum multi asseverant; præsertin venandi studiosi. Ch. Est irà ut dicis. Sed hos cuniculos, si placet tentemus, quia pinguiusculi funt ac tenelli. Ministrarem illi Nymphæ, fi propius astiderem. Augustine, istius tibi vicinæ curam age, si libet : calles enim quo gestu sit ministrandum istis Veneribus. Au, Teneo quid dicas, nasute. Ch. Quid te anserina carnes delectant? An. Me quidem non mediocriter juvant, ut sum minime fastidiosus. At hicanser, nescio quo pacto nihil me eln Epigram-juvat: nihil emm in vira vidi siccius: siccior est pumice, initium, Fuaut etiam noverca. Furii illius in quem (c) Catullus mul- ei cui neque tum jocatur. Ligneus milli videtur. Et, mehercule, quan- ferous, &c.

E 4

ceravir. Aiunt enim anserem inter omnia animalia longè esse vigilantiffmum. Et profecto, nisi conjectura fallor, hic anser ex corum numero est qui, canibus una cum excubiforibus fomno sopitis, Romanum olim Capitolium defenderunt. Gh. Verisimile (ita me Deus amet) dicis, nam ex eo feculo relictum, arbitror. As. Hec quoque gallina aut parcum faginatorem habuit, aut amavit, aut certe Zelotypa vixit : quo quidem morbo hoc animantis genus maxime laborat. Hic capus longè melius pinguet. Vide cura quid faciant. Quod fi ex Theodorico nostro Gallo faceremus capum, multò citius pinguesceret. Th. Non sum gallus. Au. Fateor, non es Gallus Cybeles, neque gallus gallinaceus, at forte Gallus gallaceus. Ch. Quid hoc verbi est? Au. Hoc znigma tibi conjectandum relinquo: ego Sphingem præstiti, tu Oedipus esto. Ch. Dic mihi bona fide, Auguffine, nulla tibi cum Gallis unquam fuit necessitudo? Nihilne affinitatis tibi cum Gallis contraxifti? Nullum fuit commercium? Au. Nihil fane. Ch. Tanto es nequior. Au. Sed eum Gallabus nonnihil. Ch. Libétne de (a) jecore anselib. 10. c. 22, rino, quod apud veteres in deliciis cumprimis habebatun? Au. Non fum rejecturus quod à tuâ manu venerit. Ch. Non est quod exspectes Romanas delicias. Au Quas? Ch. Carduos, cochleas, testudines, colubros, fungos, boletos, tubera. Au Mis omnibus ego vel rapam præferam. Liberalis es, benignus es, Christiane. Ch. Has perdices nemo attingit, ne columbos quidem. Cras est dies jejunii ab Ecclesia indicti; adverfus hanc esuriem munite vos. Onerate saburra navim adversus imminentem tempestatem. Bellum instat; instruite ventrem commeatu. Au. Utinam isthuc verbi tacuisses, hilariores surrexissemus à coena. Miseros nos reddis ante tempus. Ch. Quid ità? Av. Quia minus anguem odi quam pisces. Ch. At non tu folus. Au Quis hoc tædii nobis invexit? Ch. Quis commonstravit (b) aloen, absynthium & scammonium dare in remediis? Au. Sed ista dantur ægrotis. Ch. Sic hac dantur nimiùm rectè valentibus. Aliquando præstat ægrotare, quam plus satis valeres Au. At mihi videtur minus oneris olim impositum Judæis. Equidem ab anguillis & porcis facile temperarem, modò liceat capis & perdicibus expleri. Ch. In plerisque non res, sed animus nos discernit à Judæis. Illi manum abstinebant à certis cibis, velut ab' immundis & animum inquinaturis: nos cum intel-

ligamus omnia munda esse mundis, tamen carni lascivi-

b Herbæ & Pharmaca a-

maritudinis

33334 3454 3

notæ,

enti.

enti, velut equo ferocienti, pabulum fubduzimus, quò magis dicto sit audiens spiritus. Nonnunquam immoderatum luavium rerum usum abstinentiæ molestia castigamus. Au. Audio; sed eadem opera defendi posser circumcisio præputii. Moderatur & illa coitus pruritum, & crueiatum adfert. Si omnes itidem abhorrerent à piscibus atque ego, vix à parricida tam atrox supplicium exigerem. Ch. Quorundam palato gratior eft (a) pilcium quam carnium efus. a Pilces qui-Au. Congruunt igitur his qui gulæ ferviunt, non valetu- bus uriles. dini. Ch. Equidem audivi quondam apud (b) Æsopos & b Esopi & Apitios præcipuum luxum in piscibus fuisse. 'Au Qui con-Apitii luxus veniunt igitur deliciæ cum supplicio? Ch. Non omnibus teris nobilifunt (c) murænæ, aut scari, aut acipenseres. Au. Ergo tatus est: & tenues foli discruciantur, quibus satis male est etiam cum stiviter auvelci licet carnibus. Fit enim non rarò, ut cum licet vesci tem mutato per Ecclesiam, non liceat per crumenam. Ch. Durum me-numero luxu-hercle interdictum! Au. Quod si interdictus carnium esus Asopos & divitibus vertitur in delicias, & si pauperibus sæpe non li- Apinios, cebit vesci carnibus etiam cum licet, ac nè piscibus qui quemadmodem, qui serè cariùs emuntur, cui igitur bono erit interdiadum esseminatos dicinus Sardanacebit vesci, aut cepe porrumve arrodere. Mediocres detra- palos. hent nonnihil quotidianis obsoniis, Quod si quid divites e Murana, deliciabuntur hac occasione, suæ gulæ imputent, non in-Scarus, Acicusent Ecclesiæ constitutionem. Au. Pulchre dixti. Sed in- penser, Piscer terim à tenuibus qui summis sudoribus alurs sumilier sum lim caterim à tenuibus, qui fummis sudoribus alunt familiam, & rissimi, & in procul absunt ab omnibus ac lacubus, exigere carnium ab- deliciis diviflinentiam, est indicere famem, aut (d) Beaspier magis tum habiri. Arqui, si quid Homero credimus, longe (e) miserrimum mor-d Bunista ett tis genes eft, perire fame. Ch. Sic visum est Homero cœco: at ximos enim apud Christianos, miser non est qui bene moritur. Au. Esto fames & By sanè, sed tamen durum est à quoquam exigere ut moriatur. syllaba au-Cb. Nec hoc animo Pontifices interdicunt esum carnium, ut get, quant tointereant homines; sed ut vel affligantur moderate si deli-furiataliquis. querunt, vel subducto lætiore pabulo, corpora minus fero- e Homer. ciant adversus spiritum. Au. Isthuc ipsum efficier modera. dous. p. Jo. tus carnium esus: Ch. Sed in tanta corporum varietate cer-junii finic. tus carnium modus præscribi non potest, cibi genus potest. Au. Sunt & pisces qui multum addant alimenti, funt carnes quæ minimum. Cb. Sed in genere plus alunt carnes. Au. Age, dic mihi, si quò tibi foret iter utrum malles equum alacriorem ac fublascivum, an morbidum, qui subinde collabens sessorem dejiciat in terram? Ch. Quorfum

Pisces mor- fom istud? Au. Quia piscium esus corruptis humoribus bos pariunt.

Pifers quie

· Landrock

go win

0 1117 133

36 rough in

· dilli

corpora nostra reddit magnis morbis obnoxia, ut iam spiritui non possint subservire. Ch. Quibus morbis? Au Podagræ. febri, lepræ, morbo regio. . Ch. Qui scis? Au Credo medicis: id malim quam experiri. Oh Id fortaffis in paucis accidic. Au Equidem arbitror in pluribus Porrò, quoniam animus agit persorgana materialia corporis, que malis aut bonis humoribus afficiuntur, vitiatis instrumentis, non potest, ut vult : exercre vim fuam. Ch. Scio medicis magnopere damnatum esse piscium esum; sed secus visum est majoribus nostris, quibus obtemperare religiosum est. Au. Religiosum erat & olim non violare fabbatum: fed prius erat, fervare hominem sabbato. Ch. Suæ quisque saluti consulat. Au. Imò si Paulo volumus auscultare, Nemo que sua sunt querat, sed quisque que alterius. Ch. Sed unde hic novus Theologus in convivio? Unde novus hic ac fubitus Magister noster. Au. 30207 80.000 Quia mihi mulè convenit cum piscibus. Ch. Quid igitur? Annon abstines à carnibus? Au Abstineo, sed obmurmurans, nec fine meo magno malo. Ch. Charitas omnia suffert. Au. Verum: sed eadem quam minimum exigit. Si suffert omnia, cur non ferunt nos his vesci cibis quos indulsit libertas Evangelica? Cur hi à quibus Christus toties amorem sui a Noxii & a- flipulatus est, patiuntur tot hominum & (a) corpora periclitari morbis capitalibus, & animas eternæ damnationis 6 Id eft, leg: periculo, ob rem nec interdictam à Christo, nec per se necessariam? Ch. Ubi aliud suadet necessicas, cessat humanæ Nome Serres constitutionis vigor, cessat & voluntas (b) nomothetæ. Au. e Id eft, gui Ar non cessat offendiculum infirmorum. Non cessat scrupiscibus. Est pulus mericulosæ conscientiæ. Postremo, non satis constat populus inde quibus limitibus finiatur ista necessitas. An cum coeperit nomen has (e) ichthyophagus agere animam? Serò morienti porrigunbens de la cum totum corpus habet (d) epialus? Non trur carnes. An cum totum corpus habet (d) epialus? Non tanti erat ciborum delectus. Ch. Quid igiturtu velles præbenens, omi feribi? Au. Scio, fi quis mihi credat Ecclefiafticæ rei dictanis canfa fic turam. Ch. Quid ifthuc verbi eft? Au. Si fummus effem dicta. Epia- Pontifex, hortarer omnes ad perpetuam (e) vitæ sobrietatem, lus, quafi pla- fed præcipue fub diem festum. Cæterum jus facerem euique eide affiliens, vescendi quibus vellet pro corporis salubritate, dum modedum Furiæ rate, & cum gratiarum actione: darémque operam ut hoc dicuntur Eu- quod detraheretur observationibus hujusmodi carrialibus, acmenides, cum cresceret ad Audium veræ pietatis. Ch, Nimirum ikud nulli bene ve- mea quidem sententia tanti est, ut te faciamus Pontificem. e Vitze fobri. All Rides; fed tamen cervix fied fufficeret vel triplici, (a) coronæ

nimabus & : corporibus. aiet bonis, his .

etas.

(a) corone fustinende. Ch. At interim vide ne ista scriban. a Pontificis tur inter articulos Parisiensium. . Au. Imò quicquid dictum diadema trieft, scribetur in vino, ficuti par est dicta inter pocula. Sed plici corona infignirum. fatis est jam Theologia in convivio. In coma fumus, nont Gymnasium in (b) Sorbona. Ch. Quid vetat dici Sorbonam; ubi bene Parifiense. forbetur ? Au Sorbeamus igitur, non disputemus, ne nobis e Pomi genus à (e) Sorbis dicatur Sorbona, non à forbendo

CHRISTIANUS, CONVIVÆ, MIDA, fauces; ur quædem oc-ERASMUS, PUER, AUGUSTINUS, cident eti-

Ch. Agite, hospites humanissimi, quæso ut cænulam no- am. stram, licet tenuem, æqui bonique consulatis. Præbete vos hilares ac lubentes, quamvis convivium tenue fit & frugale. Ego vestra facilitate fretus familiariter vos vocare sum ausus. Et est sane vester mihi adventus conspectusque non modò gratiffimus, verum etiam jucundiffimus. Co. Cona tua, Christiane optime, multis modis elegans lautaque nobis videtur. Quòd excufas, id unum habet accufandum. Nam magnificentior fuit quam fat est. Si quidem hoc convivium opiparum imprimis ac lautum judicârim, quod primum simplicibus epulis, deinde hilaritate, risu, jocis, salibus sit, conditum? que omnia nostro convivio non defuerunt. Verum * de convivarum numero hîc mihi quiddam in mentem * Numerus venit, quos neque pauciores tribus, neque plures novem elle convivarum oportere scripsit Varro. Tres enim funt (d) Charites, idelf, quis olim. Gratie, humanitatis ac benevolentiæ præsides; & novem lib. 13. c. 13. funt Muse honestiorum studiorum duces. At hic decem convivas esse video, virginibus exceptis. Au. Nihil convenientius accidere potuit. Nos sumus Varrone ipso paulò Sapientiores. Nam tres puellas lepidissimas, tanquam tres Charites, adhibuimus. Deinde, quia à novem Musarum choro Apollo abesse nunquam credendus est, jure decimum adjecimus convivam. Ch. Poëtice dixisti. Si mihi laurus adesset laurea corona caput tuum cingerem, fieresque Poeta laureatus. Au. Si malvà coronatus essem, malvatus. Tantum honoris mihi non arrogo. Honor hic major est quam ut mihi conveniat,

Haud equidem tali me dignor honore. Ch. Vultisne singuli tantundem mea causa facere quantum vestrà sum facturus, Co. Volumus ac lubentes quidem. Ch. Ebibetis igitur ordine suum quisque calicem: à me exemplum capietis. Tibi hoc primum propino, Mida. Mi. Accipio abs te libenter. "Pro quo vulgus prastelor dicit. Equi-

Green Cad-

mercen le

·iv...o /il sts

.2...

intereft

i-

e-

i-

i-

ł,

re

15

e ò

d

n

Z. 5

-

t.

t

. ii

5

e

.

t

q

B

di

il

A

ar

n

t

a Inde prov.
omnis servins
hero monosil-

....

6 Bellaria.

s A Damafoo monte, non ab oppido, Gracis Sad-Suax etiam dicuntur. d Gallorum magnificentia in conviviis.

e ld eft, aut bibe, aut abi,

dem non recufo. Nihil tua causa recufabo. Ch. Tu deinde cæteris propina. Mi. Erasmi, præbibo tibi dimidiatam pateram. Er. Precor ut sit tibi bono. Sit tibi bonum atque commodum. Profit tibi. " Profitiat, durius dicitur. Ch. Sed cur ceffat patera? Cur non obambulat? Deficit nos vinum? Ubi funt oculi tui, (a) furcifer? Vola, adfer ejusdem generis sextarios duos. Pu. Erasmi, salve, quidam pro foribus te conventum expetit. Er. Quisnam est? Pu. Mori famulum fe dicit, herum ejus ex Britannia advenisse, cupere ut se visas, quandoquidem prima luce paratiter in Germaniam. Er. Christiane, subducatur ratio, nam mihi quidem abeundum. Ch. Rationem, Erasmi doctissime, hujus cœnæ ego confecero. Non est quod calculum frustrà teras. Gratiam habeo: qui dignatus fis nostro adesse convivio. Sed avocari te molestum eft, nondum peractà fabulà. Er. Quid superest nisi ut dicam, Valere & plaudite? Ch. Age, boni consulemus, quando tu non ab equo ad afinos, sed ab amicis ad amicissimos properas. Er. Ego pariter tibi gratias ego, quòd pro tua humanitate ad hoc convivium longè fuavissimum me vocaris. Valete, sodales optimi. Bibite non segniter, & vivite suaviter. Ch. Heus, Dromo. Sedetis jamdudum otiofi omnes: Libetne cuiquam quicquam amplius? Con. Nihil omnino. Strenue munus nostrum administravimus. Ch. Tolle igitur hæc, ac (b) bellaria appone. Muta quadrulas atque orbes. Tolle cultrum meum, qui humi decidit. Pyra vino perfunde. Adfunt mora præcoqua, etiam domi nostræ nata. Con. Tantò erunt suaviora, quod vernacula. Ch. En pruna cerea, en (a) Damascena, rarum apud nos spectaculum. En mitia mala. En mali novum genus, cujus matrem ego hisce manibus consevi. Nuces castanez omne deliciarum, quas horri nostri benignè effundunt, genus. Au. Sed flosculi defunt. Ch. Isti (d) Gallici sunt apparatus, qui magnificentiam cam potiffimum amant quæ minimo conftat. Nobis non eft ea mens, aut ingenium. Au. Non apud Gallos tantum reperies quibus ea placent que minimo constant. Ch. Sed heus to, Augustine, num tu credis te hic immunem bibisse? Egone te meis immunem tinxero poculis? Ar interim propinatori tuo dimidium fcyphi debes. Au Is jamdudum me milfum feeit. Is mihi hujus debiti gratiam fecit. Ch. Unde ille fibi vendicar tantum authoritatis? Vix Romanus Pontifex hoc vinculi relaxer Nofti priscam conviviorum legem, (e) ? 2131; i ams. Au Remittendi jurisjurandi jus habet cui factum eff, & cujus intererat fervari. Cb. Sed omnium convivarum interest

interest fervari leges inviolabiles. Au. Age, quando hec est Germanorum * religio, extorbebo quod religium est. Sed Morreligioquid tibi rei mecum eft? Ch. Impendium reddas oportet fe observaunus nomine omnium. Quid expaluisti ? Ne verere, perfacile poteris. Fac quod fæpe fecisti, ut aliqua elegantia doctiores à cœna furgamus. Neque enim clam te est, veteres illos in secundis mensis hilariora quædam disputare solitos. Age igitur, quibus & quot modis hæc oratio potest enunci-

INDIGNUM AUDITO Formula. " mices Communication to a

Ay. Dixti pulchre per posterius supinum, auditu minime eft dignum. Indignum eft audiri. Haud dignum eft quod audiatur. Est ut audiatur indignum: Levius est quam quod audiri debeat. Vix operæ pretium est referre. Non tanti est ut audiatur. Ineptius est quam quod audiatur. Non est operæ pretium narrare. Ch. Quot modishæc sententia verti potest, Magno mihi constat?

FRENDEND LETEMENDER VARIANDI RATIO HANC ORATIONE M.

Magno mihi conftat. coal omnin

Au. His verbis impendo, infumo, impertio, conflat. Ut, multum in te docendo infumph laboris. Plurimum ea in re operæ infumpfi. Non minus pecuniæ qua curæ in eam rem impendi. Non parum infumpli pecunia, temporis permultum, laboris plurimum, ingenia nonnibil. Muluim lucubrationis impendi. Multis vigiliis hæc res mihi constat, multon sudore, multa opera, plurimo labore, sumptu ingenti, pecunia magna. Pluris mihi conflat quam credas. Minoris mihi conflat uxor quam equus meus. Ch. At quid fibi vult, Auguftine, quod verbo ifti,confrat, modò ablativum, modò genitivom cafum apponis à Mu. Quastionem perutilem ac late Conflex. patentem movisti. Venim ne convivas loquacitate mea premam pauciffimis abfolvamou Sed cupio fingulorum hao de re audire sententiam, ne ouiquam, ut dixi, fim moleftus. Ch. Quidnicupiant idem vel puelle? Au Illa fane nihila- Nomen preliud quam audient. Accingan igitur, Grammatica bene for tii. ablat. & ninante. L'Scis verba emendi ac vendendi, aliaque, effe confi- genit, cat. " milislignificatu, quibus opponantur hi genitivi feli, tanti, TORDIN.

" quanti

quanti, pluris, minoris, tantidem, quantivis, quanticunque: at ità, fi substantiva non appomantur; que fi accedant, utraque in ablativum casum vertuntur. Quod si pretium certum apponatur, pones in ablativo. Si per adjectivum "fubstantive positum, in ablativo pones, nisi per adverbia " loqui malis. Ch. Quænam verba funt de quibus præcipis ? " Au. Hæc fere funt, emo, mercor, redimo (id eft, aut captum " aut perditum) wende, venunde, rewende, (id eft, rurius ven-" do quod mihi venditum erat) veneo, (id est, vendor) cujus " præteritum venivi vel venii, supinum venum; hinc ve-" nalis. Ab illo, jd est vendo, vendibilis manat. Mereo, pro in-" fervio & stipendium facio. Comparo, id est, emo, vel com-" mitto. Commuto, muto, permuto, Cambire penitus barbarum in hoc fenfu. Eftime, taxo, Indico pro Aftimo, cen-" feo. Liceor, liceris, licitor, licitaris, addico. Deftraber, id " eff circumferor ut veneam. Merior, pro æstimo, aut taxo. " Conftat pro emitur: Conducere, locare. Fænero, ad foenus do. Baneror, ad feenus accipio. Pacifcor, pactus fum Pango " pepigi, ideft, pachim facio. Chi Da exemplum de in

Cambire barbarum.

VENDENDI ET EMENDI, Formula.

Au. Quanti istum agrum in lingulos annos locas? Respondebimus, Vigenis libris Francicis. Hui: nimio locas. Imò locavi olim multò pluris. At ego tanti non conducam. Si conduxeris minoris, pereams Imo jam vicinus vitul Chiemes agrum obculit, ac rogat. Quanti? Tantidemoquantum tu petis. Ar multo melioremi Mentiris. Facio ut folent qui licentur. Tu ipfe tanti posside. Quid liceris, vel licitaris, cum nihil fis empturus? Quantieunque addixeris, folvam his impendit the rights he optima fide. store; miki apta armorabone

WENDENDI ET EMENDIL angem and the idil to Alterum exemplane in the proxy talent

Congrum iftum, Syra, quanti vendis? Decemo obolis Nimio, turpiffima Imò minimo : mullatibi vender minoris, Emoriar fi non ranti mihi constat, aut certe non multo minoris. Mentiris, venefica; quoniam duplo vis vendere aut triplo. Et centuplo, fi queam? fed fatuos non inversor Quid 200 10000 filiciter reiplam? Quanti affinge et ? Ur hiberus Quanti te liceris? Quanti indicas te ? Dies quanti te tavas in Opanu! Ti- teipfath inferibis? Decom Seutris, Hui! taat!? that! an to minoris me aftinus? Ego olimi non femel phiris in

unam

ti

n

E

upam noctem sum conducta. Credo; at nunc non paulo minoris æstimo quam pifcem. Abi in malam rem, ganeo ; tantidem te zifimo, quanti tu me. Qui te teruncio emerit, nimio emerit. Aut pluris emar, aut non vendar. Si magno venire cupis, larva cibi opus est; nam roge iste non finunt ein Pfenut carnis vendaris. Ei qui tanti me nolit; non fum venalis. Ego nè culmo quidem te emero. Confliti pluris.

Tertium exemplum. Auctioni hodiernæ interfui. Ain' ru? Licitatus sum ve-Rigalia. Quanti tandem? Decem millibuso Hui! tanti? Frequens Ne mireris, eranc qui multo pluris licitarentur, pauci qui mi- in numerariis noris. Cui tandem addicta funt vectigalia? Chremeti, uxo-fummis deferis tuzo fimmo & maximo amico. Sed divina, quanti funt clusi Decem addicta Decem. Imò quindecem. Deus bone! Ego mibi millibus, subhominem ipsum cum tota familia dimidio addictum no- audifiniminis, lim At ille uxorem tuam duplo emptam cupie "Animade aut fimile." "vertifting in his omnibus, ubicunque adfit fubitantivum " pretii, id in ablativo poni, cæteris aut in genitivo politis, " aut in adverbium mutatis? Comparativum nunquam au-" disti fine substantivis, exceptis illis duobus pluris & mino-"tiph? Sunt & alia verba, de quibus fumus loquuti non admodum diffimilia, fum, fucio, habeo, duco, aftimo, pendo, que " idem fere fignificant; fo itidem. Jungantur aurem his "feregenitivis multi, magni, parvi, pluris, plurimi, minorit; " William; manimi, banti, quanti, flocci, pili, nihili, nauci,

out te veniame Del C.N. Wil Issi Ries, Copolici me mue typen, Illo cous rei to habitavenendus es, quod in his fe-

Scis quanti te femper fecerim? ranti fies apud homines quanti virtutem hicies: Præceptores meos femper feut plurimi. Aurum hao tempellate magni penditur, liteminili, five pro milio, ducuntur. Aurum minoris habeo quam credas. Tuas minas flocci facio: Promifla tua duco minimi. Non pili te facio. Si tanti fapientia penderetur quanti pecunia, nemo auto egeret. Pluris apud nos fit aurum ane fapientia, quam fapientia fine auro! Hoc pluris te habed, quod doctus fis Minoris hic fies, quod mentiri minime; calleds. His mult lant qui nigrani in candida vertunt. Hoc mini pluris es, quod literas amas Tanti apud omnes eris, quantum poffidebis! Tanti ubique habeberis, quantum habebis Non quanti habears, led quanti fis, interest Panti Christianum meuin facio quanti alium neminem? tup '

2:

g.

m

n

ia

n

. -

1

. Scutatus mille apros propofuit : fuit: Vitellius in uno convivio fuit : Cleopatra unionem incredibilis pretii, de qua Bap. me impudentiæ, ipse impudentissimus. Lepidus postulatus Fulg. lib. 9. est repetundarum. Accersitus est capitis. Si hominem insi-

"Inveniuntur & alla verba cum his genitivis & ablativis, " que natura fua non fignificant emptionem aut aliquid fi-" mile. Petrus ofculum puellæ (a) fcutato emit. Sit illi fauein Schelt, nu- flum. Nolim ego basiare tanti. Quanti luditis? Quanti cœoris Germa- nastis? Quosdam (b) sexcentis Settertiis cœnâsse legimus, at Galli sæpenumero Liardo coenitant. Faustus quanti docet ? b Antonius Parvo. At pluris quam Delius. Quanti igitur? Undeviginin una coena ti aureis. Non discam mentiri tanti. Phædra apud Terentium & rem & seipsum perdidit. At nolim ego amare tanti. Heliogabalus Quidam magno dormiunt. Demosthenes pluris siluit quam 600. ftru- alii loquebantur. Æqui, boni confulas, oro. "Eft & aliud thionum ca- "verborum genus, quæ accusativum una cum genitivo aut pita propo- " ablativo casum exigunt : quæ sunt, Accuso, Id est, objicio crimen, aut culpo, etiam absentem : Incufo, culpo extra judicium; Arguo, reprehendo; Insimulo, impingo suspicionem 2000. pifci. culpæ; Postule, in jus voco; Accerso, defero; Damnos conum, & 7000. demno, pronuncio illum esse in culpa; Admoneo, comavium, appo- monefacio. Ch. Exempli caufa.

> ACCUSANDI, Formula. Au. Scipio accusatus est ambitus, aut de ambitu. Arguis

mulabis avaritiæ, male audies. Admoneto eum pristina fortunæ. Mortales ipio vocabulo fuæ conditionis admonentur. Commonefacito Lepidum promissi... "Sunt pleraque qua " accusativum geminum admittant. Doceo te literas. Ex-" orat te veniam. Dedocebo te istos mores, poposcit me mu-"tuum. Hic ejus rei mihi admonendus es, quòd in his fe-"cundum acculativum etiam passiva obtinent, in aliis ge-"nitivus manet. A me doctus es literas, Postulant me furti. "Postulor furti. Accusas me sacrilegi. Accusor sacrilegii. Scio te nondum expletum. Scio acimo tuo nondum esse. fatisfactum. Quando enim tantus elegantiarum helluo fatietur? Sed convivis partendum eff. quos hec non omnes perinde delectant. A coma, inter deambulandum, id quod rationi deerit, persolvemus, nisi quid aliud censes. Che Piet ex tua sententia Agamus grarias benignitati divine deinde paplifper deamhulaturi, Mi. Pulchre dies. Nihil enim boc. velpertino coelo amornius nihil falubrius, Ch. Petre adefdunt! Tolle fuo quaque ordine, ac vinum cyathis infunde. Pe Jubeine agi gratias? Cb. Age. Po. " Grace mavis, an Latinb? Ch. Utroque modo. Re. Gratias agimus tibi, pater celefiis,

qui

" qui tua ineffabili potentia condidifti omnia, tua inferu- Gratiarum a-" tabili fapientià gubernas univerfa, tuâ inexhausta bonitate ctio post ci-cuncta pascis ac vegetas: largire filiis tuis, ut aliquando prum Latine; " tecum bibant in regno tuo nectar illud immortalitatis quod promisisti ac præparasti verè diligentibus te, per Jesum Christum. Amen. Ch Dic eadem Græce, ne cæteri quid Græce. dicas intelligant. Pe. Eugaeis uiv ou, marie segrie, o Th άρρητω (s Juvalues κήσας τα πάν]α, ο τη ανεξερευνήτω (ε σσφία κυβερνών άπαξάπανία, ό τη άνεξαντλήτω (ε χρηςό-The Exast Tesponinos To x augaran pacico Tois viois (& के परित दि महीर मालिए के मांड वे जैवएवर्णवड़ एर्मीवर, है रेकर्द्य में ntoluards tois annows anamori or, Ind Inos Leise, Te 48 Cs, To Kueis nuov, To usla (s ζων) & βασιλεύοντΟ ον ένοπη το πνεύμα Ο άριε οις τές αίωνας. 'Αμήν. Ch. Habeo vobis, hospites candidissimi, gratiam, qui ad hoc conviviolum venire dignati sitis; oro æqui bonique consulatis. Con. Nos vicissim gratiam referre volumus, non tantum habere. Proinde, ne multis agantur gratiz. Quin potius surgamus, & expatiemur. Au. Ducamus nobiscum virgines, nam eò minùs molesta erit deambulatio. Ch. Re-&è sentis: Nè desint nobis flosculi, si fortè locus flores non habebit. Utrùm mavis nostris in hortis (a) more poë- a Alludit ad tico reptare, an foris ad amnem expatiari? Au. Habent carmen Hoquidem horti tui amœnitatis permultum: verum eam volu- rat. Epift. ad ptatem matutinis deambulationibus serva. At Sole incli-Tibul. An nato amnium aspectus oculos mirum in modum juvat. Ch. raenum ju-Antecede igitur, Augustine, ut poëtadignum est: latus tu- tare salubres. um claudam. Au. Bone Deus! quantum comitum, quantam pompam nobiscum ducimus! Dici not potest, Chrishane, quantum mihi placeam. Satrapas mihi videor. Ch. Age, nunc promissum præsta. Solve quod recepisti. Au. Quid me potissimum vis dicere? Ch. Ego quondam in Pollionis oratione cum multa, tum illud imprimis solebam admirari, quòd tam facilè, tam crebrò, tam venustè orationem verteret: que res non modò singularis ingenii, verum etiam multi usus mihi videtur. Au. Haud injurià istud in Pollione admiratus es, Christiane. Ille enim tum hac in te divinam quandam vim obtinet; quam quidem illi cum ingenii dexteritate quadam, tum plurimo & dicendi, & legendi, & scribendi usu contigisse opinor potius quam ratione aliqua aut præceptione. Ch. At ego rationem aliquam istius rei, si fieri potest, expecto. Au. Ita ut dixi res habet. Verum quia te tantopere video vel-

le, quantum potero morem geram; eásque ratiunculas quas in Pollionis orationibus mihi visus sum animadvertere, ut potero, reddam. Ch. Age, percupio. Au. Accingor.

ARGU MENTUM.

Brevis de hac Copia Praceptio. Orationem suavissime, copiose, facile, crebro & venuste variare docet; Regulis breviter traditis, & praxi earum in elegantissima phrascos unius versione.

a Id eft, contra linguæ àlicujus reguconfequens verbum autecedenti non a commodatur; ut, Eco deambulans, corrait murus. Dicitur aut.m à So-10: & ofxes. Eft autem Soloe oppiextructum, quo puritas Atrici fermonis primum corrupta. Ita translatio. peccantes dicti funt oo-אסוצוקפוץ, סס-אסואודעופה, אכי-28 aususes Sana orationis vibex aut flagellum, Erymolog. Sylb. Diog. Laert. A. Gel. 1. 5. c. 20. Severus instir. Elocut.

1. DRincipio, resipsa puris, electis ac Latinis verbis efferenda est: quod ipsum posse, non mediocris artificis est. Sunt enim permulti, qui nescio quo modo copiam & varielas loqui, cum tatem orationis affectant; cum ne femel quidem rem possint. aptè explicare. Isti, tanquam semel balbutisse sit parum, balbutiem fuam aliis atque aliis modis reddunt balbiorem. tanquam ipli fecum certamen susceperint, ut quam barbarissimè dici possit dicant. Itaque inepta synonyma quædam congerunt, aded interdum inter se dissidentia, ut ipsa mirentur quo pacto convenerint. Quid enim absurdius quam hominem pannofum, cui nè una quidem, quam fine pudore possir induere, sit vestis, eum tamen subinde suos pannos mutare, ac mendicitatem fuam pro opibus oftentare? At nihilo minus ridiculi videntur isti varietatis affectatores, qui cia à Solone cum barbare semel dixerint, repetunt idem multo barbarius, demum iterum atque iterum indoctius. Hoc est non oratio-& ab eo no ne, fed (a) folecismis, abundare. Imprimis igitur, ut dixi res minatum, in ipsa apris arque electis verbis est explicanda. 2. Deinde mutatoriis verbis utendum, fiqua quæ idem efficiant reperiantur ; reperiuntur enim permulta. 3. Demoth ubi propria florebat, post deficient, translatitiis erit utendum, si modo verecunda sit 4. Ea quoque ubi deerunt, si per activa dixisti ad passiva revertendum erit, que nobis totidem orationes reddunt quot ex activis constabant. 5. Postea verba, si licebir, aut in nomina verbalia, aut in participia commutabimus. 6. Postremò, ubi modò adverbia in nomina, modò nomina in alias arque alias par es commutaverimus, per contrarium dicemus. 7. Aut affirmativam orationem in negativam commutabimus, aut retrorfum. 8. Aut certe, quod pronunciative dictum, perinterrogationem efferemus. Nunc exempli causa, hanc sententiam sumamus.

> LITERÆ TUÆ MAGNOPERE ME DELECTARUNTES STORES MADE

> > Litera.

Epistola, epistolium, scripra, schedæ, literæ. Mag-

. willi a reupris rando

Magnopere. 11 y and 61 hadramana V

Mirum in modum, miris modis, majorem in modum, mirandum in modum, supra modum, plurimum, non mediocriter, fummopere, maximopere.

Animum meum, pectus meum, oculos meos, cor meum, Christianum. non Allionvinon Allegon sine rotaroastes !

Delect arunt.

Voluptate affecerunt, recreaverunt, exhilararunt, voluptati fuerunt, oblectarunt, voluptate perfuderunt, mellitifli-

mæ fuerunt, jucundissimæ, &c. Jaigiziden sh il minst

Habes materiam, tuum erit componere. Experiamur igitur. Faciamus periculum. Ch. Tua litera magnopere me delestarunt. Tua epistola mirifice nos exhilaravit. Au. Verte activum, in passivum, alia erit facies. Ut, Dici non possit quam tuis sim scriptis exhilaratus.

ITEM PER ALIA VERBA IDEM

m EFFICIENTIA Tuis ex literis incredibilem cepi voluptatem. Ex epistola Cellitudinis tuæ plurimum voluptatis accepi. Non mediocrem lætitiam tua mibi scripta attulerunt. Gaudio tua me scripta quantus eram; perfuderunt. "Hic non ità liceret mutare in paffiva, nisi in illo postremo, perfusus gaudio, quod ufitate dicitur. Capiebatur à me voluptas, allatum est gaudium, non perindè usitate dixeris. Per Afficio.

Singulari voluptate litera tuz me affecerunt.

Muts in Passivum.

Tuis scriptis incredibili sum affectus voluptate. Non parum gaudiorum tuum nobis epistolium peperit. Lill sires Sum El Nomina

Juz mihi litera multis modis jucundissime fgerunt. Fuit tua illa epistola sanè quam gratissima.

Per Nomina Substantiva.

- Ineffabili voluptati tua nobis epistola fuit. Incredibili jucunditati fuerunt tuæ literæ.

Commuta in Negationem. tuis literis accidit jucundius. " Quanguam hac ratione aliquoties jam uli fumus, quæ non est neg ligenter prætereuncare volumus per contrarium verbum idem efficiemus, Ur

Irans.

Vehementer te amat Henricus: haud vulgariter te amat. Mukum me juvat vinum: haud parum juvat. Eft vir fingulari ingenio: est vir ingenio non vulgari. Est homo doctrinà admirandà: est homo non contemnendà doctrinà. Thomas est summo apud suos loco natus: non infimo loco natus. Augustinus eloquentissimus fuit: non ineloquens fuit. Carneades orator fuit nobilis, non ignobilis, non obfcurus. "Et " id genus fimilia, quæ nunquam non ufu veniunt. Sed ad-" monuisse rem clarissimam satis est. Nec te lateat bifariam nos hujufmodi orationum genere uti: modestiæ causa, præfertim si de nobis ipsis loquamur; tum etiam amplificandi gratia. Nam non ingratum, pro valde gratum; non vulgariter, pro fingulariter, rectè & venuste dicimus. 1. Modestiæ causa. Ego literis meis nonnullam doctrinæ sum opinionem confecutus. Semper curavi ut in literaria gloria non postremas partes tenerem. 2. De Amplificatione superiora sunt exempla: nunc ad nostra revertamur. Nihil tuà epistolà unquam evenit gratius. Nulla res majori unquam voluptati fuit quam tua scripta. Nulla unquam ex re tantundem cepi voluptatis quantum ex tuis literis amantissimis. " Hoc modo fingulæ orationes superiores poterunt variari per inter-" rogationem. Quid tuis literis in vita jucundius esse potuir duid epistola illa tua nobis evenit dulcius? Quid ita oblectavit unquam ut proxima tua litera? Hoc modo rurfum singulas ferè orationes variare licebit.

Interrogati-

Periphra-

Ch. Quid deinde fiat? Au. Jam paulò liberiùs totam orationem vertemus, ut unam dictionem pluribus verbis circum loquamur. Ch. Dic exempli causa. Au. " Quod modò per nomen incredible, modo per adverbium incredibiliter, dictum erat, unam dictionem aliquot verbis commutabimus, Literis confequi nequeam quantum tuis literis sim delectatus. Et mihi scriptu, & tibi creditu perdifficile fuerit, quantæ jucunditati tua mihi scripta fuerint. Explicare prorfum nequeo quam sim tuis literis gavisus, "Et item in infi-" nitum rurfum alio pacto. Nam hactenus & per negatio-"Inem & per interrogationem, postremò per infinitas oratio-" nes variavimus. Nunc per subjunctivas five conditionales " variabimus, hoc modo; Moriar, si unquam quicquam fuit tuis literis aut optatius, aut dulcius. Peream, si ulla res majori voluprati fuit quam tuæ literæ. Ità me Deus amet, ut nihil in vita tuis literis accidit jucundius. "Et item alia multa in "thung modum excogitare licebit. Ch. Quld deinde? A. Nunc ad translationes, similitudines & exempla fugiendum.

Trans-

Translatio eft in his.

Accepi literas tuas, quæ mellitæ fuerunt. Nihil nifi meræ deliciæ tua mihi scripta videntur. Mera voluptas sunt tuæ literæ. " Et hujusmodi plurima. Sed cavendum nè ob-" foletis aut durioribus translationibus utamur; quale est

Jupiter hybernas cana nive conspuit Alpes. " Et (a) quale est illud, Cana tuorum scriptorum me suavisi- a Apud Furi-" mis epulis refecit.

um, de quo A.Gell.li.13. cap. 11.

Comparatio à Simili.

Tua scripta omni vel ambrosià vel nectare suaviora suere. Literæ tuæ quovis melle mihi fuere dulciores. Epistola humanitatis tuæ & (b) siliquam omnem, & mel Atticum, b Siliqua fru-& faccharum omne, nectar ambrofiamque deorum longè fu- cus prædulperavit. "Hîc quicquid dulcedine nobilitatum est, in me-lus stomacho. " dium adduci potest.

Ab Exemplo.

Nunquam adducar ut credam Hero Leandri sui literas tus vocatur; aut majore voluptate aut pluribus ofculis accepisse, quam absimilis tuas accepi. Vix crediderim aut Scipionem eversa Cartha quantitate gine, aut Paulum Æmylium capto Perseo, magnificentio- mespilo, sed rem egisse triumphum quam ego simulac suavissima tua rubicundus feripta tuus mihi tabellarius reddidit. "Hujusmodi tum ex eft. " fabulis tum ex historiis infinita possunt inveniri. E Physica "verò fumuntur rerum similitudines, quarum quampluri-" marum naturas memoriter tenere necesse est. Nunc si libet, in alia fententia tentemus.

Arbor Græcis xouxpa, Latinis Arbu-

NUNQUAM DUM VIVAM TUI ERO IMMEMOR.

Semper dum vivam tui meminero. Quoad vivam nunquam me tui capiet oblivio. Priùs vivere desinam quam tui meminisse.

Per Comparationes.

Si umbram' corpus poterit effugere, & hic animus tui Quem Poequibit oblivisci. Tui memoriam ne (c) Lethæus quidem ta interpreamnis paterit abolere.

um oblivio-

Pra- num fontem.

• Impossible quod fieri nequit. • In horum copiam Ovidius sufficere potest.

Praterea, per (a) d Nivelov, (b) aut, more Poetico, per Contratia.

Dam juga montis aper, fluveos dum piscis amabit.

Ante leves ergo, &c.

que non est multi negotii excogitarel Verum nè immodici videamur, his in presentia contenti simus. Aliàs, si voles, copiosius hac de re colloquemur. Ch Ego te, Augustine,
jam planè, exhaustum putabam. Sed tu prester expectationem novum thesaurum indicasti, quem si pergas explicare,
nox antè occupaverit, quam tibi eadem de re desint verba Au.
Si ego hoc mediocri & doctrinà & ingenio præsto, (c) quantum Ciceronem ipsum valuisse credis, qui cum Roscio histrione certasse legitur? Sed Sol nos relinquit; humescit cœlum: præstat imitari aviculas, tectóque ac lecto nos condere:
Proinde vale, mi Christiane suavissime, in crastinum. Ch.
Tu itidem bene valeas, Augustine omnium doctissime.

crob. l. 3. Sat. cap. 14.

ARGUMENTUM:

Religi fum Convivium docet qualia effe debeant Christianorum omnium convivia. Natura rerum non est muta, sed undiquaque loquax; suppeditans contemplationis materiam. Horti elegantissimi descriptio; shi de herbis varia dis-putatio. De amaraco, chelidonia, aconito, hellebero. De bestiis, Scorpiis, Chamaleonte, Basilisco, Suibus, Fermicis Indicis; de Delphinis, de Alcinoi regis hortis. Menfa erat Ethnicis religiofa. De ablutione manuum ante cibum. Consecratio mensa ex Chryfostomo. Canities honoranda, & quare. Lectio Seriturarum in convivio utilifima. Idiotis fas eft de Scripturis confabulari. Locus Prov. 21. V. 1, Illustratus. Deus quomodo adversatur sacrificia præ misericordia, Hof. 6. Nemo laditur nisi a seipso. In vino veritas. Agyptiis Sucerdetibus nefas erat vinum bibere. Locus I Cor. G. Omnia mihi licent, aperitur. Spiritus Chrifti in Ethnicis & Poetis fuit. Scotus contemnitur pra Cicerone & Plutarcho. Locus ex Cicer & Caton. maj. citatur & commendajur. Dare omni petenti, intelligendum quomodo. Dandum Christi pauperibus, non Monasteriis. Mos sepeliendi in templis taxatur. Dandum cum delectu quantum, quibus, & quatenus. Detrahend m nobismet, ut largiamur pauteribus. Nemo potest duobus Dominis inservire exponitur. Gratiarum actio post Cibos ex D. Chryfostomo.

a Pius.
b Charus Deo,
vel charum
habens Deum.
c Amans Dei.
d Auream
habens linguam,
c Calefiis.

(a) EUSEBIUS, (b) TIMOTHEUS, (c) THEOPHILUS, (d) CHRYSOGLOTTUS, (e) URANIUS.

En. CU M omnia nunc vernent & rideant in agris, demiror esse qui sumosis urbibus delectentur. Ti. Non
omnes capiuntur aspectu slorum, aut pratorum vernantium
aut sontium amniumve: aut, si capiuntur, est aliud quod
magis juvet. Ità voluptas voluptate, veluti clavus clavo,
pellitur. Eu. Tu mini sortasse scenaros, aut his simillimos negotiatores avaros. Ti. Istos quidem, sed non solos

los, (ô bone) imò cum his innumeros alios, usque ad ipsos. facerdotes ac monachos, qui fere quæstus gratia malunt in urbibus, iisque frequentissimis, versari, dogma sequuti non Pythagoricum aut Platonicum, sed cœci cujusdam mendici cui dulce erat premi turbis hominum, quod dicerer illic esse quæstum ubi esset populus. Eu. Valeant cœci cum suo quæflu. Nos philosophi sumus. Ti Et Socrates Philosophus urbes præferebat agris, quòd ellet discendi cupidus, & urbes haberent unde disceret: in agris esse quidem arbores & hortos, fontes & amnes, qui pascerent oculos, cæterum nihil loquerentur, ac proinde nihil docerent. Eu. Est nonnihil quod dixit Socrates, fi folus obambules in agris. Quanquam mea sententia non est muta rerum natura, sed undiquaque loquax est, multaque docet contemplantem, si nacta fuerit hominem attentum ac docilem. Quid aliud clamitat illa tam amœna naturæ vernantis facies, quam opificis Dei sapientiam bonitati parem? Sed Socrates in eo secessu quam multa docet Phædrum fuum, ac vicissim ab eo discit? Ti. Si tales adessent aliquot, nihil esse posset amænius rusticatione. Eu. Libet igitur hujus rei periculum facere? Est mihi prædiolum suburbanum non amplum, sed nitide culrum; eò vos in crastinum diem ad prandium voco. Ti. Plures sumus: exederemus totum prædium tuum. Eu. Imò totum convivium apponetur herbaceum, ex dapibus, ut (a) in- 4 Est & apud quit Flaccus, inemptis apparatum. Vinum ipse locus suppeditat : pepones, melones, ficus, pyra, mala, nuces, ipfæ pæne ftoria. arbores porrigunt quemadmodum fit in infulis Fortunatis e Cors cortis (6) fi Luciano credimus. Accedet fortaffis (c) è corte galli- spatium cir-Ti. Age, non recufamus. Eu. At fuam quifque (d) um- feptum; unbram fecum adducat, quam volet. Ità cum fitis quatuor, de cortis aequabimus numerum Musarum, Ti. Fiet. Eu. Unum illud ves, & inde vos præmonitos volo, fibi quifque condimentum fuum ad- militum coferat: Ego cibos duntaxat apponam. Ti. Quod condimen- hors quod tum narras? piper an faecharum? Eu. Imò aliud vilius ex agris legì fed fuavius. 7. Quodnam? Eu. Famem. Eam dabit ho- d Non ipfe die cœna tenuis: cras acuet stomachum ambulatiuncula, vocarus, sed Et hoc quoque commodi rusculo meo debebitur. Verum quemadducit ad quam horam libet prandere? Tr. Ad decimam, priuf-comitem voquam invalescat æstus Solis. Eu. Curabitur.

Puer. Here, adsunt convivæ pro foribus. Eu. Bonæ fidei qui excipit,& est quod venistis; sed bis gratum est quod venistis mature conviva qui una cum umbris vestris longe gratissimis. Sunt enim qui- excipitur dam inciviliter civiles, (e) qui convivatorem mora fua tor- convivio.

e Convivator

quent. Ti. Eò maturius venimus, ut effet otium lustrandi vifendique regiam istam tuam, quam audimus undique miris deliciis variam, nusquam non testari domini sui ingenium. Eu. Regiam, spectabitis tali dignam rege. Mihi certè nidulus est quavis regia gratior. Et si regnat qui libere vivit ex animi sui sententia, hic plane regno. Sed præstat, opinor, interim dum culinæ præfecta parat holusculum, & adhuc moderatus est solis calor, visere hortos nostros. Ti. Est alius præter hunc? Nam hic sane mire cultus blandissimo aspectu statim ingredientes salutat, & comiter excipit. Eu Hinc igitur decerpat fibi quisque flosculos ac frondes aliquot nequid offendat domûs pædor. Non idem odor æque gratus omnibus. Quare fibi quisque deligat. Nè parcitè; nam quicquid hic nascitur, penè publicum esse patior. Neque enim unquam clauditur oftium hujus vestibuli, nisi noctu. Ti. En tibi in offio Petrus. Eu. Hunc ego malo janitorem quam Mercurios, centauros, aliaque portenta que quidam pingunt in foribus fuis. Ti. Isthuc homine Christiano dignius est. En. Nec mutum habeo janitorem; tribus linguis alloquitur ingredientem. Ti. Quid loquitur? Eu. Quin ipse legis? Ti. Intervallum aliquanto longius est quam ut prospectus oculorum assequatur. En tibi perspicillum quod te vel Lynceum reddet. Ti Latina video: Si vis ad vitam ingredi, serva mandata, ald eft, non dem, at illa (s) non vident me: quare (b) lampadem hanc melligo. trado Theophilo qui nunquam no trado Theophilo qui nunquam non cantillat Græca. Th. (c) Nolunt chim Me myonode vi omses Late. Hedean To Telto. Cb. Hevidere quem bræa mihi fumam ; (d) ירוק באטיותו ירויה באטיותו ירויה Eu. An vobis videtur incomis janitor, qui statim monet ut avertamur à vitiis, & convertamus nos ad studium pietatis; deinde, vitam non contingere ex operibus Mosaicis, sed per fidem Egotium. Vide vangelicam: postremo, servandis Evangelicis præceptis iter Proverb.

e Id est, Ad esse ad immortalem vitam? The Et ecce mox ad dextram mentem redite ingressus oftendit sacellum perquam elegans. In altari Je-& converti- fus Christus suspiciens in cœlum, ad Patrem & Spiritum mini, Actor. 3: Sanctum illinc prospicientes, atque codem dextram porrid Justus in si- gens, læva velut invitat & allectat prætereuntem. Eu. Nec de sua vivet, is è linguis nos excipit: vide Latina, Ego sum via, veritat, קבו בנים שטעי לי יראת ירור. אלמרכם (בים שטעי לי יראת ירור. אלמרכם (בים שטעי לי יראת ירור. obedite mihi, Th. Læto nimirum omine nos falutavit Dominus Jesus. Eu. Timorem Do- Sed nè videamur inciviles, fortaffis par est ut illum resaluseto, Pal.34, temus, precemurque, ut quando ex nobis ipfi nihil poffumus,

non agnofcunt. 6 Eft alteri tradere ne-Abac. 2.

II.

sumus, ille sua inæstimabili bonitate non sinat nos nunquam aberrare à via falutis, sed, abjectis umbris Judaicis & hujus mundi præstigiis, per veritarem Evangelicam perducat nos ad vitam æternam, hoc est, ipse per se trahat nos ad fe. Ti. Æquissimum est, & ipsa loci species invitat ad precandum. Eu. Multos hospites allicit hujus horti amonitas: sed ità ferè apud omnes invaluit consuetudo, ut nemo prætereat Jesum insalutatum. Hunc ego vice fædissimi (a) Priapi custodem posui, non solum horti mei, sed a Gentilitas omnium quæ possideo, denique corporis pariter atque ani- Priapum Demi. Adest, ut videtis, fonticulus saluberrimis aquis non in- um nudum & amoene scatens, utcunque repræsentans unicum illum fontem qui cœlesti latice refocillat omnes laborantes, & one- hortistanratos, & ad quem anhelat anima delaffata malis hujus mun- quam tuteladi, non aliter quam, juxta Plalmistam, cervus affuans siti rem conftitugustatis serpentium carnibus. Hinc gratis haurire licer quif- ebat. quis sitit. Nonnulli & religionis gratia sese aspergunt. Quidam etiam bibunt, non sitis, sed religionis causa. Video vos invitos avelli ab hoc loco. Sed interim hora monet ut vifamus hunc cultiorem hortum, quem in quadrum cingunt muri regiæ meæ. Si quid erit visendum intus, à prandio spectabitis, cum Solis æstus nos veluti cochleas, domi cohibebit horis aliquot. Ti. Papæ! (b) Epicureos hortos mihi b Quicquid videre videor. Eu. Torus hic locus voluptati dicarus est, sed voluptuosum honestæ: pascendis oculis, recreandis narribus, reficiendis est, id Epicisanimis. Nihil hic nalcitur præter odoratas herbas, nec eas reum vocant. quallibet, sed eximias duntaxat. Unumquodque genus suas habet areas. Ti. Nec herbæ mutæ funt apud te guantum video. Eu. Probè dicis: alii domus habent opulentas, ego loquacissimam habeo, nè quando solus videri possim: id magis etiam dices ubi totam videris. Ut herbæ funt velut in turmas digestæ, ità singulæ turmæ singula habent vexilla cum inscriptione. Velut amaracus hic, (c) Abstine, inquit, e Subus amafur, non tibi fpiro. Cum enim fit suavissimæ fragrantiæ, sues racinum untamen hoc odore vehementer offenduntur. Itidem fingula guentum et genera habent fuos titulos, aliquid indicantes quod ad pe- dum veneculiarem ejus herbæ vim pertinet. Ti. Nihil adhuc vidi hoc num eft. fonticulo festivius, qui medius velut arridet herbis omnibus ac refrigerium illis pollicetur adversus æstum. Sed alveolus hic quia tantà gratià totam aquam ostendit oculis hominum, hinc atque hinc æquis spatiis hortum dirimens, in quo sese utrinque herbæ, velut in speculo contemplari gestiunt, num marmoreus est? Eu. Bona verba, unde huc mar-

gumentum quod parietiducitur.

mor? E contulis cementis factitium marmor est's colorie a Est superte- candor additus est (a) incrustamento. Ti. Quò tandem sese condit tam amabilis rivus? Eu Vide incivilitatem humabus aut calce nam. Posteaquam hic satis exhilaravit oculos nostros, proaut gypso in- luit culinam, ejusq; sordes secum defert in cloacam. Ti. Crudele ità me Deus bene amet! Eu. Crudele, ni & in hunc usum parasset æterni numinis benignitas. Tum crudeles sumus, cum fontem divinæ Scripturæ, longè hoc amæniorem, recreandis simul ac purgandis animis nostris datum, conspurcamur vitiis nostris pravisque cupiditatibus, abutentes ram ineffabili dono Dei. Nam hac aqua non abutimur, si partiamur in varios usus in quos illam dedit is qui nihil non affatim suppeditat usibus humanis. Ti. Verissima funt que narras: sed cur tibi virent etiam horti septa manu facta? Eu Nequid hic non vireat. Quidam rubra malunt, quòd is color aditus virentibus gratiam adjungat. Hic mihi magis arridet, (ut est sua cuique sententia etiam in hortis.) Ti Sed horti per se ameenissimi jucunditatem propemodum obscurant ambulachra tria. Eu. In his vel studeo, vel obambulo folus, aut cum amiculo confabulans; vel cibum capio, si videtur. Ti. Columnæ paribus intervallis sustinentes ædificium innitens, miraque colorum varietate blandientes, suntne marmoreæ? Eu. Ex eodem marmore quo factus est hic alveus. Ti. Lepida profecto impostura. Vel dejerassem esse marmor. Eu Quare cave nè vel credas, vel deieres quicquam temeré. Non rarò fallit species. Quod opibus deest, arte sarcimus. Ti. Non tibi sat erat hortus? tam nitidus, tam excultus, nisi pingeres insuper alios hortos? Eu. Non capiebat omnes herbarum species unus hortus. Præterea, bis delectamur cum pictum florem cum vivo decertantem videmus: & in altero miramurartificium naturæ, in altero pictoris ingenium, in utroque benignitatem Dei, qui in plum nostrum largitur hæc omnia, nulla in re non mirabihis pariter & amabilis. Postremò, non semper viret horens, non semper vivunt flosculi: hic hortus etiam media bruma viret & adblanditur. Tr. At non spirat. Eu. Sed rursum non eget cultura. Tr. Tantum pascit oculos. Eu. Verum, sed hoc perpetuò facit. Ti. Habet suum & pictura senium. En. Habet; nobis tamen est vivacior, & illi ferè gratiam addit ætas quam nobis detrahit. Ti. Utinam hic vanus esses: Eu. In hoc ambulacro quod spectat Occidentem, Sole fruor oriente; in hoc quod spectat Orientem, apricor interdum, in hoc guod spectat Austrum, sed patet ad Septentrionem, recreor

recreor ab æstu Solis. Obambulabimus, si videtur, guò spectetis propius. En vernat ipsum etiam solum : habent enim & tessellæ colorum gratiam, & flosculis pictis adblandiuntur. Hoc nemus, quod videtis hoc toto pariete depictum, exhibet mihi varium spectaculum. Primum, quot videtis arbores, tot videtis arborum genera, fingulis ad nativam imaginem non pessimè expressis. Quot cernitis aves tot videtis avium species, præcipuè si quæ sint rariores & infigni re quapiam nobiles. Nam anteres, gallinas & anates quid attinet pingere? Infernè funt quadrupedum fpecies, aut earum avium quæ vivunt humi, more quadrupedum. Ti. Mira varietas! nec quicquam est otiosum. Nihil eft quod non aut agat aut loquatur aliquid. Quid nobis narrat noctua, penè latitans sub frondibus? Eu Attice a Ideft, Pruloquitur Attica: (a) Swopeyer, inquit & many in lines. Iu- dens esto; non bet nos confultò agere, quod non omnibus feliciter cedat in- omnibus volo. consulta temeritas. Hic aquila discerpit leporem, frustrà de noctua Aobtestante (b) scarabæo. Adstat scarabæo (c) trochilus, & theniensium. ipse capitalis inimicus aquilæ. Ti. Hac hirundo quid gerit b Scarabans ore? Eu. Herbam chelidoniam. Nam hac restituit pullis acquilam. exoculatis visum. Agnoscitis herbæ figuram? Tr. Quodnam Vide Prov. hoc novum lacertæ genus? Eu. Non eit lacerta, sed chamæ- avicula naleon. Ti. Est hic ille longo nomine celebratus chamæleon? tura aquilis-Belluam esse credidi leone majorem, quem vincit etiam vo. infesta. Loge cabulo. Eu. Hic ille est semper hians & semper jejunus cha-Plin. l. 10. mæleon. Hæc arbor est caprificus, apud quam solam sævit, Hirundine, aliasinnoxius. Nam venenum habet, nè contemnas hiantem Idem, lib. 25. bestiolam. Ti. At non mutat colorem. Eu. Verum; quia non cap. 8. De mutat locum: ubi mutarit locum, videbis & colorem alium. Chameleon-Ti. Quid hic fibi vult tibicen? Eu. Nonne vides in proximo te, 1.8. c. 33. camelum faltantem? Ti. Video novum spectaculum, Came- d Molles omhus (d) cinadus est, & simius (e) choraules. Eu. Sed his singula- pratibus detim ac per otium contemplandis aliàs dabitur vel totum tri- diti. duum; nunc fatis erit veluti per transennam vidisse. In hac e Qui Choreregione depictum est ad nativam esfigiem quicquid est in- as ducentibus fignium herbarum: quodque jure miremini, hic venena, quantumvis præsentanea, tutò non solum spectantur, verum etiam contrectantur. Ti. En scorpius, rarum in hisce regiqnibus malum, sed frequens Italiæ: Quanquam color mihiparum respondere videtur in pictura. Eu. Qui sic? Ti. Quia magis nigrent apud Italos; iste pallidior est. Eu. Annon agnoscis herbam in cujus folium incidit? Ti. Non fatis Ex. Nec mirum. Non enim nascitur in hortis nostratibus. Aconitum

cap. 74. De

" Vide Plin. nitum est. (a) Ei veneno tanta visest, ut Scorpius ad hujus 21.C. 26.

6 Ideft, Reperit Deus mcentem.

e Extat hac de re lepidum epigramma apud Cræcos, Alpair alpiwas, id eft, & Autor Plin. Súntque Liburpicæ nafpectat ad

contactum stupescat pallescatque, se séque vinci patiatur. Sed offensus veneno, à veneno petit remedium. Videtis in propinguo utrumque genus hellebori. Si Scorpius sese potuerit explicare à folio aconiti, & album helleborum contingere, recipiet pristinum vigorem, diversi veneni contactu solvente torporem. Ti. Actum est igitur de isto Scorpio: nam is se nunquam explicabit ab aconiti folio. Etiam loquuntur hic scorpii? Eu. Et quidem Græcé. Ti. Quid ait? Eu. (6) Euge Seos & akirpov. Hic præter herbas videtis omne serpentium genus. En vobis Basiliscus, oculis igneis, iplis etiam nocentissimis veneni formidabilis. Ti. Et is loquitur aliquid. Eu. Oderint, inquit, dum met uunt. Ti. Plane regia vox. Eu. Imò nihil minus regium; sed tyrannica vox est. Hic pugnat lacerta cum vipera. Hic diplas insidiatur tecta putamine ovi struthiocameli. Hîc videtis politiam totam formicarum, ad quarum imitationem nos vocat Hebraus ille Sapiens, arque etiam Flaccus noster. Hic videtis formicas Indicas, quæ aurum egerunt, ac servant. Ti. Deum immortalem! cui possit obrepere tædium in hoc theatro versanti? Eu. Aliàs, inquam, licebit vel ad satietatem usque spectare. Nunc procul tantum spectate tertium parietem. Is habet lacus, amnes & maria, & in his quicquid est infignium piscium Hic est Nilus, in quo Delphinum illum captans capi- videtis, hominum amatorem, cum Crocodilo depugnantem, quo non est alius hostis homini capitalior. In ripis ac litoribus videtis ea quæ funt auoi Bia, ut cancri, phocæ, fiber, Hic est polypus captator, captus à concha. Ti. Quid loquiviculæ intex- tur? (e) aigav aiguat. Mire pictor fecit aquam pellucidam. ze viminibus En. Aut hoc erat illi faciendum, aut nobis opus erat aliis • Ædes qui- oculis. In proximo est alter polypus summà æquoris aqua bus estadjun- velificans, (d) Liburnicarum gaudens imagine. Videtis torduas habens pedinem proftratam in arena concolori, quam hic tuto vel ma Januas, anti- nu contigeris. Sed alio properandum est. Hec pascunt ocucam & posti- los, at ventrem non explent : properemus ad reliqua. Ti Eticam: antica ámne ampliús? Eu Mox videbitis quid nobis præbeat (e) popublicam vi. sticum. Hic videtis horrum satis spatiosum in duas divisum am, postica partes: in altera est quicquid est herbarum esculentarum, in ducit ad hor-iquarregnant uxor & famula mea: in altera, quicquid est metum. Posti-cum quoque dicarum, præsertim insignium. Ad lævam est pratum libe-cus proxi-cus proxi-cus proxius posticz. sepe perpetua, è spinis implexis, sed vivis, contextà. Illic nonnunquam vel ambulo, vel lusito cum sodalibus. Addexteram

teram est pomarium, in quo cum erit otium, videbitis plurimas arbores peregrinas, quas paulatim docto nostro cœlo affuescere. Ti. Papæ! næ tu vincis vel ipsum (a) Alcinoum. a Alcinoi re-Eu. Hic aviarium est in confinio adhærens ambulacro su- gis horti aperiori, quod videbitis à prandio; videbitis formas varias, pud Homevariásque linguas audieris. Nec minus varia sunt ingenia. mendantur. Inter qualdam cognatio est & mutuus amor, inter nonnullas simultas irreconciliabilis. Sunt autem omnes aded cicures & mansuetæ, ut si quando como illic aperta fenestra devolent in mensam, cibumque vel è manibus capiant. Si quando ingredior, in ponticulo penfili, quem videtis, fabulans cum amico, affident, aufcultant, infident humeris aut brachiis; adeo didicerunt non timere, quia sentiunt neminem lædere. In extremo pomario (b) apum regnum est. Nec b Allust ad illud sanè spectaculum inamœnum. In prasentia non si- id, quod & nam vos amplius contemplari, quo fit quod vos postbac re- apes regem vocet tanquam ad novum spectaculum. A prandio cætera habere finvobis oftendam. Puer. Uxor & famula clamitant corrumpi guntur. prandium. Eu Jubeto illas esse æquanimes, nos jam accurremus. Lavemus, amici, ut puris manibus & animis ad menfam accedamus. Etenim fi Ethnicis quoque religiofa erat menfa, quanto magis oportet esse facram Christianis, qui habent imaginem quandam illius facrofancti convivii quod Dominus Jesus postremum egit cum suis discipulis? Et ob id receptum est, abliere manus, ut fi quod odii, livoris aut turpitudinis alicui forfitan resident in animo, id ejiciat antequam accedat ad cibum capiendum. Sic enim opinor & corpori salubriores esse cibos, si sumantur animo defecato. Ti. Istud verissimum esse credimus. Eu. Quoniam hoc exemplum nobis ab ipfo Christo traditum est, ut ab (c) hym- c Nihil aliad no cibum auspicaremur, (nam id arbitror, quod frequen- quam divins ter in Evangelio legimus, illum benedixisse, aut gratias egiffe patri, priulquam cibum frangeret) & rurfum hymno finiremus; si videtur, recitabo vobis hymnum quem divus Chryfostomus miris laudibus prædicat in homilia quadam, dignatus etiam interpretari. Ti. Imo ut velis rogamus. Eu. " Bi-" nedictus Deus, qui me pascis à juventute mea, qui cibum præ-" bes omni carni, reple levitid & gaudio cordanostra, ut affatim 4 guod fatis eft habentes, abundemus in omne opus bonum, in " Christo Jefu Domino nostro, cum que tibi gloria, honor & imperium cum fancto Spiritu, in omne avum Ti. Amen Eu Nunc accombite, ac fuam quisque umbram sibi adjungat. Canitiei tuz debitur primus locus. Timothee. Ti Verbo dignitatem univerfam

Sophronius temperatus : Nephalius, fobrius.

universam meam-complexus es. Hoc solo nomine sum cæ. teris anteponendus. Eu. Cæterarum dotium æstimator est Deus, nos ea fequimur quæ videmus. * Sophroni, adhære Eulalius, bene corpori tuo. Tu Theophile, & Eulali, dextrum menfælatus loquens; The occupate. Chryloglottus & Theodidactus occupabunt læodidactus, di- vum Uranius & Nephalius, quod superest. Ego hunc anguvinitus doctus, lum tuebor. Ti. Non patiemur. Hospiti debetur primus locus. Eu. Tota domus hæc mea est, simulque vestra: quod si mihi permittitut jus in regno meo, is locus debetur hospiti quemçunque fibi delegerit. Nunc utinam Christus ille exhilarator, omnium, & fine quo nihil verè fuave est, dignetur. huic nostro interesse convivio, suaque præsentia exhilarare animos nostros. Ti. Spero dignabitur. Sed ubi sedebit, jam omnibus locis occupatis? Eu. Utinam ille se misceat omnibus & patinis & poculis, ut nihil illum non sapiat; sed potissimum illabatur animis nostris. Id quò magis dignetur, & nos tanti hospitis reddamur capaciores si molestom non pturarum ineft, auscultabitis paululum è sacra lectione; sed ità, ut inteter cibos utirim nihilo fecius admoveatis manus ovis & lactucis, filibet. Ti. Id faciemus libenter, sed auscultabimus libentius. Eu Is mos mihi multis nominibus videtur amplectendus; quòd hac ratione vitentur inanes fabulæ, præbearurque materia confabulationis frugifere. Multum enim ab illis diffentio qui putant non esse lætum convivium nisi quod scateat ineptis ac lascivis fabulis, quod perstrepat obiccenis cantiunculis. Vera hilariras nalcitur è pura finceraque conscientia: atque hi fermones verè læti funt, quos femper & dixifse juvet aut audisse, & semper delectet meminisse; non quorum mox pudeat, quique conscientiam pænitudine discrucient. Ti. Utinam ista tam perpenderemus omnes quam sunt vera. Eu. Hæc, præterquam quod certam & infignem habent utilitatem, etiam jucunda fiunt, ubi vel mensem unum affueveris. Ti Nihil igitur confultius quam optimis affuefcere. Eu Recita, puer, distincte & clare, Pu. Sieut divisiones aquarum, ità cor Regis in manu Domini: quocunque voluerit, " inclinabit illud. Omnis via viri necta fibi videzur; appendit autem corda Dominus. Facere misericordiam & judicium magis placet Domino guam victime. Eu. Sit boc fatis, Præstat enim pauca avide discere, quam multacum tædio devorare. T. Præstat sane, sed non hic tantum. Plinius scripsit, Officia Ciceronis nunquam de manibus deponenda; & funt fanè digna quæ cum ab omnibus, tum præcipuè, ab iis qui destinati sunt administrandæ Reipublicæ, ad verbum edil-

cantur,

Prov. 21. 1. 2, 3.

liffima.

cantur, mea quidem sententia: sed hunc Proverbiorum libellum semper dignum arbitratus sum qui semper à nobis circumferatur. Eu Quoniam sciebam prandium fore dilutum & infipidum, idcirco hanc procuravi nobis condituram. 77. Nibil hic est non lautissimum; & tamen si nihil esset præter (a) beras absque pipere, vino & aceto, talis lectio condi- a Allusit ad ret omnia. Eu. Mihi tamen plus adderet gratiæ, si quod audio illud Marriapenitus intelligam: Atque utinam adesset aliquis verè The- fatua fabroologus, qui ista non intelligeret folum, verum etiam saperet. rum prandia Nobis idiotis nescio an fas sit hiscè de rebus confabulari. Ti. E- beta; O quam go verò puto vel nauris esse fas, modò absit definiendi teme- sape peter vina piperq; coritas. Fortaffe & Christus, qui pollicitus est fese adfuturum quus! ubicunque duo convenirent de ipso tractantes, aspirabit nobis tam multis. Eu. Quid si igitur partiamur inter nos novem tres sententias? Conviva. Non displicet, modò à convivatore incipiat ordo. Eu. Non detrectarem provinciam; sed vereor ně hîc vos pejus accipiam quam cibis accipio. Age, necubi videar difficilis convivator, omissis variis conjecturis quas in hunc locum congerunt interpretes, mihi videtur hic esse sensus moralis; "Alios mortales posse flecti monitis, "increpationibus, legibus ac minis: regis animum, quoni-" am neminem metuit, si repugnes, magis irritari. Et idcirco quoties principes vehementer contendunt aliquid, fuo animo relinquendos: non quòd semper velint optima, sed quòd illorum stultitià malitiave Deus nonnunquam abutatur ad emendandos eos qui deliquerunt. Quemadmodum vetuit Jer.37, & 28. relisti Nebuchadonosori, quòd illius ministerio decrevisset castigare populum suum. Fortassis illud est quod ait Job, Job 34- 30-Qui regnare facit hominem hypocritam propter peccata populi. Arque huc fortalle pertinel quod air David deplorans peccatum fuum, Tibi feli peccavi, & malum coram te feci. Pfalst. 4. Non quod reges non peccent, ingenti/populi malo: sed quod non habeant hominem cujus authoritate condemnentur; cum Dei judicium nemo, quamlibet potens, possit effugere. 7. Non displicet interpretatio. Sed quid sibi-volunt divisious aquarum? Eu. Adhibita est similitudo quærem explanet. "Violenta res & impotens, est regis animus concitatus, " nec huc aut illuc duci potest, sed impetu suo fertur velut " (b) aftro divino percisus: Quemadmodum mare fefe spargit b Id et. foin terras, ac lubinde curlum mutat, contemptis agris, ædifi- rore, fimulo cus, & quicquid obstat; alicubi se condit sub terras: cujus Vide Prov. impetum si coneris inhibere, aut alio deslectere, nihil agis. Idem accidit in magnis fluminibus veluti fabulæ quoque nar-

rant

Acarnaniæ. Vide Strab.

6 Postremum refugium.

a Amnis est rant de (a) Acheloo. Minus autem mali capitur si commode obsecundes, quam si volenter repugnes. Ti. Nihil igitur remedii adversus malorum regum impotentiam? Eu. Fortaffe primum fuerit, leonem in civitatem non recipere : proximum, sic authoritate senarus, magistratuum ac civium moderari potentiam illius, ut non facilè erumpat in tyrannidem. Sed omnium potissimum, dum adhuc puer est, & se principem esse nescit, sanctis præceptis formare pectus illius. Profunt & preces ac monita, sed blanda ac tempestiva. (b) Extrema anchora est, votis fatigare Deum, ut regis animum incliner ad ea quæ Christiano rege digna sunt. Ti. Quid ait, idiota? Si Baccalaureus essem Theologiæ, minime puderet istius interpretationis. En. An vera sit, nescio: mihi satis est quòd sensus non sit impiusaut hæreticus. Morem geffi voluntati vestræ. Nune, ut decet in conviviis, vicissim audire cupio. Ti. Si quid defertis his quoque canis, mihi videtur hoc dictum & ad abstrusiorem sententiam accommodari posse. Eu Credo, & audire cupio. Ti. "Rex intelligi potest vir perfectus, qui domitis carnis affectibus, so-" lo divini Spiritus impetu ducitur. Porrò qui fit hujusmo-"di, hunc non convenit fortaffis humanis legibus in ordi-" nem cogere, sed suo domino, cujus spiritu agitur, relinquendus est: nec judicandus ex hisce rebus quibus im-" becilliras imperfectorum utcunque provehitur ad veram pietatem; fed si quid secus facit, dicendum est cum Paulo Dominus assumpsit illum: Domino suo stat aut cadit; item " illud, Spiritualis homo omnia dijudicat, ipse verò à nemine judicatur. Talibus igitur nemo præscribat: sed Dominus qui præscripsit terminos mari & amnibus, habet cor sui re-" gis in manu sua, & quocunque voluerit inflectit illud. Quid enim opus est præscribere illi qui suapte sponte præstat meli-" ora quam exigunt humanæ leges? aut quæ temeritas sit il-" lum hominum constitutionibus astringere, quem certis ar-" gumentis constat divini Spiritus afflatu gubernari? Eu. Tu verò, Timothee, non solùm canos habes capillos, sed pectus etiam habes eruditionis canitie venerabile. Atque utinam inter Christianos, quos omnes oportebat esse reges, hujusmodi plures reperirentur hoc digni cognomine. Sed jam fatis eft ovatum & oleribus prælufum. Jubete hæc tolli, & apponi quod superest. Ti. Nobis affatim satisfactum est hac (c) ovatione, etiamsi nihil præterea successerit vel supplicationis vel triumphi. Ex. Verum quoniam, aspirante Christo, sicut opinor, successer res in prima sententia, velim ut umbra tua nobis enarret 20.97

e Supplicatio & ovatio funt infra tri umphum. allulum eft autem ad ova

oppofira,

enarret alteram, quæ mihi videtur aliquanto obscurior. Soph. Si boni voletis consulere quitquid dixero, sedulo dicam quod mihi videtur. Alioqui qu' fieri potest, ut rebus obscuris lucem adferat umbra? En Equidem recipio fururum omnium nomine, & tales umbræ lucem fuam habent aptiorem oculis nostris. So. Idem docere videtur quod Paulus: divertis vita rationibus contenditur ad pieratem. Alii placet Sacerdotium, alii cœlibatus, alii conjugium, alii (a) a Vita priva-fecessus, alii respublica, pro varietate corporum o ingeni- ta aut mona-Rurlus, altus vescitter quibuflibet, aliur diftinguis chismus, inter cibum O cibum; alius judicat inter diem & diem, alius judicat oninem diem. In his Paulus vult unumquemque fuo frui affectu citra contumeliam alterius; nec oportet quenquam ex hujulmodi judicare, sed judicium deferre Deo qui expendit corda. Fit enim sæpenumero, ut vescens gratior sit Deo quam non vescens, & diem festum violans acceptior fit Deo quam is qui videtur observare, & matrimonium hujus gratius fit oculis Dei quam multorum colibatus. Dixi umbra. Eu. Utinam mihi lepe contingat cum talibus umbris colloqui. Rem, ni fallor, non acu (quod aunt) fed lingua terigifil. Sed adeft qui coelebs vixit, non de numero bestorum gat fe caffraverunt propter regnum Der ; fed hic castrarus est vi, quò magls placeret veneri, donec & hunc & efens destruxerit Deus. Capus est ex corte mostra. Elixis magis delector. Jus est non inelegans, quod in eo hatat , lactuce funt selectiffime. Sumat sibi quisque quod gratum est animo. Sed ne quid vos fallam, succedir huic affi honnihil, mox (b) bellaria, deinde fabulæ (e) caraftro- b Tragemata phe. 71. Sed interim excludimus uxorem è convivio. Ex fecundæ obi vos venietis comitati vestris, accumbet & mea. Nunc mense. quid aliud effet quam (d) muta persona ? & illa suavins gar- comcediz dint mulier inter mulieres, & nos liberius philosophamur. citur Protafis; Alioqui periculum fit, ne nobis accidat quod accidit So. fecunda Epicrati, cui cum effent conviva philosophi, quibus magis tasis, in qua tumultus eft placerent hujusmodi fabulæ quam cibus, & in longum pro- vehementisferretur difputatio, Xantippe commota mensam subvertit. simus; tertia B. Nihil minus à tua metuendum arbitror. Est enim mulier Catastrophe, moribus placidiffimis. Eu. Mihi certe talis, ut commutare que componor cupiam, etiamfi liceat; arque hoc nomine mihi vel præ- nit tumultum. cipue videor fortunatus. Nec enim mihi placet eorum fen- fona in fabutentia, qui fortunatum putant, uxorem habuisse nunquam : lisquæ oftenmagis arrider quod ait fapiens Hebræus, ei bonam fortem ditur quidem, obrigiffe, chi obrigit uxor bona. Ti. Sæpe nostro vitio malæ fed non lo-

funt quitur.

r-

n

IS

Id eft. divi-

funt uxeres, vel quia tales diligimus, vel quia tales reddimus, vel quia non ut oportet formamus & instituimus. Eu. Vera prædicas, fed interim expecto tertiæ fententiæ enarrationem ; & jam mihi dicturire videtur Sebweeds @ Theophilus. Th. nirus afflatus. Imo mihi animus erat in patinis: dicam tamen, quando licet imppné. Eu. Etiam cum gratia licebit errare, vel sic præbebis occasionem inveniendi. Th. Mihi videtur eadem fententia quam protulit Dominus apud Ofee Prophetam capite fexto, Mifericordiam volui & non sacrificium, & scientiam Dei plas quam bolocausta: cujus vivus & efficax interpres est Dominus Jesus in Evangelio, Matt. 9. Cum enim convivium agitaret in domo Levi, qui erat publicanus, isque multos sui ordinis susque quæstus homines invitasset ad convivium. Pharifæi, qui tumebant religione Legis, cum ea precepta negligerent unde tota Lex pendebat & Prophetæ, quò discipulorum animos alienarent à Jelu, rogabant illos cur Dominus admifceret se convivio peccatorum, à quorum sonfortio abstinebant Judzi qui volebant haberi fanctiores, & si quando contigisset cum ejusmodi congredi, reversi domum abluebant corpus. Cumque discipuli, rudes adhuc, non haberent quod responderent. Dominus & pro le & pro discipulis respondit, Non of opus, inquit, medico valentibus, fed male habentibus. Euntes autem diffite quid eft, Miserier deam volo; & non facrificium. Non enim veni vo-care justos, fed peccatores. Eu. Pulchre tu quidem collatione locorum rem explicas, id quod in divinis literis præcipuum eft: fed dicere velim quid appellat faerificium, quid misericordiam. Nam qui constitit ut aversetur sacrificia Deus, que fibi tot præceptis justerit exhiberi? The Quomodo Deus aversetur sacrificia, docet ipse nos apud Esaiam do averfatur capite primo. Sunt enim quadam præscripta Judæis in Lege, que fignificant magis fanctimoniam quam præstant: quod genus funt dies festi, sabbatismi, jejunia, sacrificia. Et funt que semper præstands funt, que suapre natura bona funt, non quia justa. Judzos autem aversatur Deus non quod observarent Legis ricus, sed quod his stulte tumidi, negligerent ea que Deus maxime vult præstari à nobis; ac madentes avaritia, superbia, rapinis, odio, livore, ceterisque vitiis, existimabant Deum ipsis multum debere quòd diebus festis versarentur in templo, quòd immolarent victimas, quod abstinerent à cibis vetitis, quod illi nonnunquam jejunarent: umbras amplectebantur, rem negligebant. Quod autem ait, Misericordiam wolo, O non sacrifcium

Deus quomofacrificia.

Hof. 6. 6.

oter lan

tiem; opinor ex idiomate fermonis Hebrzi dictum, pro o quod erat, mifericordiam wolo potius, quam facrificium, quemadmodum illud interpretatur Solomon, cum ait, Facere misericordiam & judicium magis placer Domino quam vi- Prov. 21; Gime. Porro, omne officium quod impenditur sublevando proximo, Scriptura Milericordiam vocar & Eleemofynam, que & ipla nomen duxit à miserendo. Victimas appellari puto quicquid pertinet ad ceremonias corporales, & aliquid habet affine cum Judaismo : quod genus sunt delectus ciborum, veffitus præscriptus, jejunium, sacrificium, preces veluti pensum absoluta, quies diei festi. Hæcenim ut pro tempore non funt omnino negligenda; ita Deo fiunt ingrata, si quis observationibus hujusmodi confisus negligat milericordiam, quoties fratris necessitas exigit officium charitatis. Habet speciem sanctimoniæ, etiam colloquia vitare malorum: fed hoc cessare debet, quoties aliud fuadet, charitas proximi. Obedientia oft quiescere diebus festis: fed impium fit, ob (a) religionem diei finere fratrem peri- a Religio re. Itaque servare diem Dominicum victima est, ut ità lo- proprie est quar: reconciliari fratri misericordia est. Porro, judicium, corum que quanquam potest ad potentes referri, qui frequenter vi oppri- veluti sepuirespondeat illi quod est apud Osee, & scientiam Dei plus proxima est quam holocausta. Non servat Legent qui non servat juxta superstitio.

Religio enini mentem Dei. Judæi fublevabant alimum in foveam collap- immodica fum fabbatis; & Christum calumniabantur, qui servaret superflitio. torum hominem in fabbatp. His erat præposterum judi- Alludir ad tum, & aberat scientia Dei: nesciebat enim quod ista locum Pauli, propter hominem essent instituta, non homo propter illa. Col a. as. Ad hac impudenter diccere viderer, nisi vestro justu dicesom. Malim ex aliis rectiora discere. En. Ista mihi videntur aded dicta imprudenter, ut existimem Dominum Jesum loqui per organum oris tui. Sed interim dum largiter pascimus animos nostros, ne negligantur college. The Quinam? En Corpora noftan nonne college funt animorum? Hoc enim malim, quam instrumenta, vel domicilia, vel sepulchra. Ti. Hoc nimirum est affatim refici, ubi totus homo reficitur. E4. Video vos fegniter attingere. Quare, fividetur, jubebo proterriaffa, nè pro lauto convivio longum præbeam. Videtis hujus prandioli summam. Armus est ovillus, b Lege in sed exquisitus, capus, & perdices quatuor. Has solas à mer. Chiliadibus catu sumpsi, reliqua suppeditat hoc prædiolum. Ti. Epicu- prov. Sybereum prandium video, ne dicam (6) Sybariticum. En Imparitied methe

Id eft, in vino veritas.

a wender

fis Singoig

בסועתו משפי

reverenur,

lugel inte.

rogima eft

Relieio enim

tuperfinio.

soibolaine inperfittie.

bsaifolla

Col 2, 23

locum Pauli,

vix Carmeliticum. Sed quale quale eft, boni confuletis. Animus certe parus eft, fi parum lautum est convivium. Ti. Adeò, non est muta tua domus, ut non solum parietes, sed & cyathus loquarur aliquid. Eu. Quid tibi loquitur? Ti. Nemo nife à leipfo laditur. Eu. Cyathus patrocinatur vino. Nam vulgus febrim aut capitis gravedinem è potu contractam imputare solet vino, cum ipsi sibi malum accersierint immodice bibendo. Soph. Meus Græce loquitur, Ev oi. vo alingra. Eun Admonet non elle tutum Sacerdotibus aut regum famulis indulgere vino, quod vinum fere transferat in linguam quicquid latebat in corde. Soph, Apud Ægyprios olim nefas erat facerdotibus bibere vinum, cum nondum illis mortales sua committerent arcana. Es. Nunc licet quidem omnibus bibere vinum; an expediat nescio. Enlali, quid libelli profers è crumena? perquam elegans vi-detur, nam foris etiam totus aureus est. Eulal. Sed idem intos phis quam gemmens eft. Sunt Epistolæ Paulinæ, quas ut unicas delicias meas semper mecum circumfero; quas ideo profero! anod ex occasione fermonis tui venit in mentem focus quidam qui me nuper diu torfit, nec adhuc fatis fibi facil arinids. Is est in Epistole prioris ad Corinthios capi-1 Cor 6. 12. te fexto. Omnia mihi licent! fed non omnia empediunt. Omnia milbi breent, fed ego fub melliur redigar poteft atem. Primum fixStoreis credimus, nitiil aft utile quod non idem honestum. Quomodo igitur Paulus diffinguit id quod liest ab eo quod expedir? Oerre Corrari aut mebriari non licet quomodo ightif licent omnia? Quod fi Paulus de certo genere re rem localifur, quarum omnlum vult effe licentiam, non poffurn faits ex ipfo look tenore divinare quodnam fie illud gettad Ex iis que mox huic loco fubjiciuntur conficere H. cet enn logui de ciborum delectu. Quidam enim abstinebant ab Lidolothytis, quidam à cibis per Molen interdictis. Et de idelothytis agit capite octavo. Ruffis, cap. 10. Vellet explicans Abjus locifententiam, ait, Omnia mibi licent, fed non comin expediunt Donnia mibi libent, fed non omnia adificant. Nemot good fuum reft quaratt fed? quod alterius? Omne quod in macello vente, manducate. 1100 quod hic fub jicit Phulus congrueze videcur cum eo gaod hipra dixerat, Bleat Other & venter vefeit of bune & bas deffruet Dens! Quod autem respexie hio etiam ad Judaicum ciborum dele-Etam. indicat claufula decimi cap. Sine offensone eftoto Judais & gentibus & Ecclefia Dei ; ficut O ego per omnia omini

. buf places, non querens quod mili acilo oft fed and multis;

+ Id eft, ide lis facrificatis, oblatis.

ut falvi frant. Nam quod ait gentibus, pertinere videtur ad Idolothytum ; quod ait Judais, referri videtur ad delectum ciborum; quod ait Ecclesia Dei, pertinet ad infirmos ex utraque gente collectos. Licebat igitur vescr quibuslibet cibis, & omnia munda mundis. Verum incidit cafus, ut non expediat. Quod omnia licebant, libertatis erat Evangelicæ: fed charitas ubique spectat quid conducat ad falutem proximi, enque frequenter abstinet & a lieitis, malens obsecundare commodo proximi quam sua mi libertare: Sed hic mihi geminus obstrepit scrupulus. Primum, quod in fermonis contextu nihil præcedat aut fequatur quod cum hoc sensu cohæreat. Nam objurgarat Corintmos, quod effent sedition, quod scortationibus, adulteris, atque etiam incestis impuri, quod litigarent apud judices impios. Cum his qu'i cohæret, Omnia mi hi licent, sed-non omnia expedient? Et in his que sequentur redit ad causam impudicitie, quam repetierat & ante, intermisso negotio litium! Corpus autem, inquit, non fornicationi, fed Domino; & Dominus corpori. Verum hunc quoque scrupulum postum ucunque discutere, quod paulo superius in catalogo vitiorum meminisset & idololatria, Nolite errare, neque fornicarii, neque idolis servientes, neque adulteri. Porto esus idolothytorum vergebat ad speciem idoloktriz. Et ideo mox fubdit, Esca ventri, & venter escie; fignificans, pro neceffitate corporis, pro tempore licere vesci quibushibet, nisi aliud fuaferit charitas proximi : fed impudicitiam femper & ubique detestandam esse. Quod vescimur necessitatis est, que tolletur in refurrectione mortuorum : quod libidinamur, malitiz eft. Sed alterum scrupulum non queo dissolvere, quomedo ad hæc quadret illud, Sed ego sub mullius redigar potestatem. Ait enim sibi potestatem esse omnium, fe tamen in nullius potestate fore. Si is dicitur esse in potestate aliena qui, nè offendat, abstinet, idem capite nono de se prædicat, Gum liber essem ab omnibus, omnium me Jervum feci, ut omnes lucrifacerem. Hoc, opinor, offenfus scrupulò, fanctus Ambrofius putat hunc effe germanum Apostolistenfum, ut viam præstruat illi quod ait capite nono, sibi quoque potestatem elle faciendi quod cæreri faciebant vel Apostoli vel Pseudapostoli, famendi victum ab his quibus prædicabat Evangelium. Sed ab hoe, tametil licebat, temperabat, quod sic expediret Corinthiis, quos de tam multis & infignibus vitis objurgabat. Porrò quilquis accipit, fit quodammodo obnoxius ei à quo accipit, & aliquid

0

1.

b

£

d

9.

1

r,

, 1 e l

y.i

10

1

it

92

quid decedit de vigore authoritatis. Siquidem qui accipit, minus libere objurgat; & qui dedit, non perinde fert objurgari ab eo cui benefecit. In hoc igitur Paulus ablimuit ab iis. que licebant, ut consuleret Apostolice libertati, quam in hoc volebat nulli esse obnoxiam, ur liberius ac majore cum authoritate reprehenderet illorum vitia. Mihi sanè non displicit Ambrofiana fententia. Attamen si quis mallet, hunc locum, ad cibos accommodare, mea sententia quod ait Paulus, Sed ego fab nullius redigar potestatem, sic accipi posset; Tametti nonnunguam abstineam à cibis immolatitis, aut le-· ge Molaica vetitis, aut confulam faluti proximi ac profectui Evangelico: tamen animus meus liber est, qui seit sibi licere vesci cibis quibuslibet pro necessitate corpusculi. At pleudspostoli conabantur hoc perfuadere, quosdam cibos per se impuros elle, nec abstinendum per occasionem, sed semper ab his temperandum, tanquam natura malis, nec aliter quam abstinemus ab homicidio & adulterio. Hoe quibus erat persuafum, redacti erant sub alienam potestatem, & exciderant ab eyangelica libertate. Solus, quod quidem meminerim, Theophylactus fententiam inducit ab his omnibus diversam; Licet vesci quibuflibet cibis, sed non expedit smmo dice: Nam ex luxu nascitur impudicitia. Hie fensus quanquam, impius non est, tamen mihi non videtur hujus loci germanus effe. Oftendi que me torqueant : veftre charitatis erit me ex his scrupulis eximere. En Næ tu probe tuo respondes nomini. Qui sic novit proponere quastiones, non opus haberalio qui diffolvat. Sic enim propoluifti dubitationem tuam, ut ego dubitare desierim. Tametsi Paulus in ea epistola (quoniam multa simul decrevit agere) sæpe ab uno argumento in aliud devolvitur, & rurium quod intermiserat repetit. Cb. Nisi vererer nè vos mea loquacitate avocem à capiendo cibo, & si crederem sas esse tam sacris colloquiis admiscere quicquam ex profanis authoribus, proponerem & ipse quiddam quod hodie legentem me non torsit, sed unice delectavit. Es. Imò profanum dici non debet quicquid pium est, & ad bonos mores conducens. Sacris quidem literis ubique prima debetur anthoritas; fed tamen ego nonnunquam offendo quædam vel dicha à veteribus, vel feripra ab ethnicis, etiam poetis, tam cafte, tam sancte, tam divinitus, ut mihi non possim persuadere quin pechus illarum, cum illa scriberent, numen aliquod bonum agitaverit. Et fortaffe latius fe fundit spiritus Christi quam nos interpretamur. Et multi funt in confortio Sanctorum qui

qui non funt apud nos in Catalogo. Fateor affectum meum apud amicos; non possum legere librum Ciceronis de Sene-Aute, de Amicitia, de Officiis, de Tufculanis quæffionibus, quin aliquoties exofculer codicem, ac venerer fanctum illud pectus, afflatum cœlesti numine. Contrà, cum hos quosdam recentiores lego de Republica, Oeconomica aut Ethica præcipientes, Deum immortalem! quam frigent præ illis! imò quam non videntur fentire quod scribunt! ut ego citius patiar perire totum * Scotum cum aliquot fui fimili- * Scotus Plubus, quam libros unius Ciceronis aut Plutarchi: non quòd tarcho & Ciillos in totum damnem, fed quod ex his fentiam me reddi ceroni postmeliorem, cum ex illorum lectione furgam, nescio quo- ponitur. modo, frigidiùs affectus erga veram virtutem, sed irritatior ad contentionem. Quare ne verere quicquid ifthuc est proponere. Ch. Cum plerique libri M. Tullii quos scripsit de Phisosophia divinitatis quiddam spirare videntur, tum ille quem Senex scripsit de Senectute plane mihi videtur (a) xuxveor a oua, quemadmodum Græcis eft in (a) Id eft, proverbio. Eum hodie relegi, atque hæc verba, quoniam Cymea cantia. præ cæteris arridebant, edidici. Quod si quis Deus mibi lar- Vide Chilia-giatur ut ex hac ætate repuerascam, & incunis vagiam, valde recusem: nec vero velim quasi decurso spatio à calce ad carceres revocari. Quid enim habet hac vita commodi? quid non potius laboris? Sed non habeat fane, habet certe tamen aut satietatem aut molestiam. Non libet enim mihi deplorare vitam, quod multi, & hi docti, sape fecerunt. Nec me vixisse pænitet; quoniam ità vixi, ut fruftra me natum non exiftimem. Et ex vita ista decedo tanquam ex hospitio non tanquam è domo. Commorandi enim natura diversorium nobis, non habit andi, dedit. O præclarum illum diem, cum ad illud animarum concilium catumque, proficifcar, & cum ex hac turba & colluvione discedam! Hactenus Cato. Quid ab homine Christiano dici potuit sanctiús? Utinam talia effent colloquia monachorum omnia, vel cum facris virginibus, quale fuit illud ethnici fenis colloquium cum ethnicis adolescentibus. Eu: Jam aliquis causabirur colloquium esse confictum è Cicerone. Ch. Isthuc mea non magni refert, five hoc laudis tribuatur Catoni, qui talia senserit dixerstque; sive Ciceroni, cujus animus sententias tam divinas cogitatione complexus, fit, cujus calamus res egregias pari facundià depinxerit. Quanquam equidem arbitror & Catonem, etiamli non dixit eadem, ramen simiha dicere folitum in colloquiis. Nec enim tam impudens erat M. Tullius ur alium Catonem finxerit quam fuerit :

& in dialogo parum meminerit decori, quod imprimis spe-Ctandum est in hoc scripti genere, præsertim cum ejus viri memoria recens adhuc hæreret animis ejus ætatis hominum. Th. Vehementer probabile est quod narras: sed dicam quid mihi venerit in mentem, te recitante. Sæpenumero me-cum admiratus sum, cum omnes optent longævitatem, & mortem exhorreant, tameh vix quemquam comperiri tam felicem, non dico senem, sed provectioris etatis hominem. qui rogatus, an si detur, velit repuerascere, usurus per omnia iifdem bonis ac malis quæ illi jam contigissent in vita, responderer idem quod Cato dicit: præsertim si recolat animo quicquid annis retroactis seu triste seu lætum obrigisset. Nam frequenter & suavium rerum recordatio vel cum pudore, vel cum conscientiæ molestia conjuncta est, ur animus ab his etiam recolendis non minus abhorreat quam à tristibus. Id, opinor, nobis indicarunt sapientissimi Poetæ, qui scribunt tum demum animas capi desiderio corporum relictorum, posteaquam ex amne Lethæo longa biberint oblivia. Uran. Est ishuc profecto dignum admiratione, & mihi quoque compertum in nonnul-Verum illud guam mihi blandiebatur. Nec me vixiffe panitet! At quotusquisque Christianorum sic moderatur vitam fuam, ut hujus fenis vocem fibi possit usurpare? Vulgus hominum existimat se non frustrà vixisse, si per fas nesasque congestas divitias relinquant morientes. At Cato ideo non putar se frustrà natum, quòd integrum & sanctum civem præstiterit Reipublicæ, guod incorruptum magistratum, quòd posteritati quoque virtutis & industriæ suæ monumenta reliquerit. Jam illo quòd dici potuit divinius? Discedo tanquam ex hospitio, non tanquam è domo. Hospitio tantisper uti licet donec holpes jubeat exire: è domo sua nullus facilè pellitur. Et tamen hinc quoque sæpenumera propellit vel ruina, vel incendium, vel alius casus quispiam. Ut horum nihil accidit, tamen senio collabens ædificium admonet esse demigrandum. Nephal. Non minus elegans est quod apud Platonem loquitur Socrates, Animam humanam in hos corpore welut in prasidio positam effe, unde fas non sit decedere injuffu imperatoris, uec diutius m eo immorari quam vifum fic ei qui collocavit. Illud fignificantius est in Platone, quod pro domo dixerit prasidium: siquidem in domo tantum commoramur, in prælidio deffinati fumus functioni quam nobis delegavit Imperator noster: non abludens à nostris literis, quæ vitam hominis; nunc militiam, nunc certamen effe dicunt. Urana

Uran. At mihi quidem oratio Catonis pulchre congruere videtur cum oratione Pauli, qui scribens Corinthiis, cœlestem mansionem quam expectemus post hanc vitam diniar vocat & dixn nelov, domum five domicilium. Caterum hoc corpusculum appellat tabernaculum, Græce oxnvG. Nam & qui sumus, inquit, in hoc tabernaculo, ingemifcimus gravati. Ne. Nec abludit a sermone Petri: Jufium autem, inquit, arbitror, quamdiu fum in hoc tabernaculo, fuscitare vos in commonitione, certus, quod relox eft depositio tabernaculi mei. Quid autem aliud clamat nobis Christus. quam ut fic vivamus ac vigilemus, tanquam illico morituri: sic incumbamus honestis rebus, tanquam semper victuri? Jam illud cum audimus O praclarum diem! nonne videmur audire Paulum ipsum loquentem, Cupio dissolvi, & effe cum Ghrifto? Ch. Quam felices funt qui tali animo mortem expectant! Sed in oratione Catonis quanquam præclara est, tamen fiduciam aliquis taxare posset, ut ab arrogantia profectam, quam multum oportet abesse ab homine Christiano. Proinde mihi nihil unquam legisse videor apud Ethnicos quod aptius quadret in hominem verè Christianum, quam quod Socrates, paulò post bibiturus cicutam, dixit Critoni: An opera (inquit) noftra fit probaturus Deus, nescio: certo sedulo conats sumus ut illi placeremus. Ef mibi tamen bona spes quod ille conatus nostros sit boni consulturus. Vir ille sic diffidit factis suis, ut tamen ob animi propensam voluntatem obtemperandi voluntati divinæ, bonam spem conceperit fore ut Deus, pro sua bonitate, boni confulturus esset, quòd studuisset bene vivere, Ne. Profectò mirandus animus in eo qui Christum ac sacras literas non noverat. Proinde cum hujusmodi quadam lego de talibus . Sancte So. viris, vix mihi tempero quin dicam, * Sancte Socrates, ora crates, ora pro nobis. Ch: At iple mihi sepenumero non tempero, quin pro nobis. bene ominer fanctæ animæ Maronis, & Flacci. Ne. At ego quot vidi Christianos quam frigide morientes: Quidam fidunt in his rebus quibus non est fidendum; quidam ob conscientiam scelerum, & scrupulos quibus indocti quidam obstrepunt morituro, penè desperantes exhalant animam. Ch. Nec mirum eos sic mori, qui per omnem vitam tantum philosophati funt in ceremoniis. Ne. Quid isthuc verbi est? Ch. Dicam, sed illud etiam arque etiam præfatus, me non damnare, imò vehementer probare, Sacramenta & ritus Ecclesiæ: sed quosdam vel improbos, vel superstitiosos, vel sut mollissime dicam) simplices & indoctos, qui docent popuremmaruf

Ceremonia pontificie damnantur.

lum hisce rebus fidere, prætermissis his quæ nos verè red. dunt Christianos. Ne. Nondum satis intelligo quorsum eas. Ch. Faxo ut intelligas. Si vulgus Christianorum species. nonne prora & puppis vitæ illis in Ceremoniis eft? In Baptismo, quanta religione repræsentantur prisci titus Ecclefie? Commoratur infans extra fores templi, peragitur exorcifmus, peragitur Catechifmus, fuscipiuntur vota, abjuratur Satanas cum pompis & voluptatibus fuis; tandem ungitur, confignatur, falitur, tingitur, datur negotium fusceptoribus ut puerum curent instituendum. Illi dato nummo redimunt libertatem. Et jam puer Christianus dicitur, & est aliquo modo. Mox rursus ungitur: tandem discit confiteri, sumit Eucharistiam, consuescit quiescere diebus festis. audire facrum, jejunare nonnunquam, abstinere à carnibus. Et hæc si servat, habetur absolute Christianus. Ducit uxorem, accedit aliud facramentum: initiatur facris, rurfusungitur & confecratur, mutatur veftis, dicuntur preces. Atque hæc quidem omnia quòd fiunt, probo: fed quòd hæc fiunt magis ex confuetudine quam ex animo, non probo: quod nihil aliud adhiberur ad Christianismum, vehementer improbo. Siquidem magna pars hominum dum his fidit, nihilo fecius interim per fas nefafque congerit opes, servit iræ, fervit libidini, servit livori, servit ambitioni: sic tandem venitur ad mortem. Hic rurfus ceremoniæ paratæ. Adhibetur confessio semel atque iterum, additur unctio, datur Eucharistia; adfunt cerei sacri, adest crux, adest aqua sacra. Adhibentur indulgentiæ; expromitur, aut illic etiam emitur, morienti diploma Pontificis, ordinantur (a) parentalia magnificè celebranda; fit rurfus stipulatio solennis, adest qui clamet ad aurem morientis, imò nonnunquam occidit ante tempus, si contingat, ut læpe fit, vocalior, aut bene potus. Hæc ut re-Etè adhibentur, præsertim que nobis tradidit Ecclesiastica confuerudo; ità funt alia quædam reconditiora, que nobis & Phafiani & hoc præstant, ut cum alacritate spiritus, ut cum Christiana Anagenes, si- fiducia migremus hinc. Eu. Piè tu quidem ista vereque concionaris, fed interim nullus admovet manum cibis. Caveat quisque nè se fallat. Ego prædixi, nihil expectandum præter fecundas mentas, eafque rusticanas, nè quis sibi promittat (6) Phalides aves, aut attagenas, aut (2) Attica bellaria. Hee amoveto, puer, & quod reftat apponito. Videris non copia fed inopize notire cornu. Hie est proventus hortiforum quos vidiffis. Ne parcite, si quid artidet. Tr. Tanta varietas est, ut vel ipso recreemur aspectu. En Atqui ne plane contemnatis

i

t í

i

ŀ

(

t

tid

d Pff

· Tufta funt & pro morquis facrificia, vulgo Exequiæ.

ve, ut alii malunt, attages aves in deliciis habitæ. (c) Attica bellaria de lautitiis& cupediis dicitur.

remnatis frugalitatem meam, hæc patina exhilaraffet Hilarionem monachum Evangelicum, comitatum vel centum monachis illius feculi. Paulo verò atque Antonio, vel menfrans commeatus esse potuisset. Ti. Imò nec Petrus ille Princeps Apostolorum fastidisset, opinor, cum apud Simonem coriarium diversaretur. Eu. Imò nec Paulus, opinor. cum coactus egestate sutoriam nocturnis horis exerceret. 77. Debemus benignitati divinæ. Sed ego malim esurire cum Petro ac Paulo, modò quòd deesset corporis alimonia. abundaret in deliciis animi. Eu. Imò difcamus à Paulo. O abundare & penuniam pati. Cum deerit, gratias agamus lefu Christo, qui nobis suppeditet & frugalitatis & patientiæ materiam. Cum supererit, gratias agamus illius munificentiæ, qui nos sua liberalitate invitet ac provocet ad amorem fui: ac modice parcéque fruentes iis que largiter præbuit divina benignitas, pauperum memores simus, quibus Deus deesse voluit quod nobis superest, ut utrifque per alteros fit occasio virtutis. Siquidem nobis largitur, unde subvenientes egestati fraternæ misericordiam ipsius promereamur; & illi nostra liberalitate recreati, gratias agant Deo pro bona mente nostra, nosque precibus suis illi commendant. Et recte venit in mentem. Heus, puer, die uxori, ut ex affis quæ superat mittat Gudulæ noftre. Est vicina quædam gravida, tenui fortuna, sed animo beatissima. Maritus nuper decessit, homo profusus & ignavus, qui nihil uxori reliquit præter liberorum gregem. Ti. Christus justit dare omni perenti: idisi facerem, intra mensem ipsi mihi mendicandum esset. Eu. Opinor Christum sentire de his qui petunt necessaria. Nam qui petunt, imò qui flagitant, vel extorquent potius, magnas fummas quibus exfruant + conationes Lucullianas, aut, quod pejus est, qui- + Constio bus alant huxum ac libidinem fuam, iis negare quod pe- locus est ubi tunt eleemofyna est: imò rapina est largiri malè usuris, culli Romani quod debebatur præsenti necessitati proximorum. Unde mihi videntur vix excufari posse à peccato capitali qui sum- tia multorum ptibus immodicis aut extruunt aut ornant monasteria seu literis celetempla; cum interim tot viva Christi templa fame pericli- brata eft. tentur, muditate horreant, rerumque necessariarum inopiàdiscrucientur. Cum essem apud Britannos, vidi tumbam divi + Thomz gemmis innumeris fummique pretii onustam, præter alia miracula divitiarum. Ego malim ifta quæ fuper- + Beckeru flua funt elargiri in usus pauperum, quam servare satrapis Cantuar. aliquando femel omnia direpturis, ac tumbam ornare

ė

i.

t

t

ż

• Italiæ populus, qui Mediolanum tenent.

frondibus ac flosculis; id, opinor, gratius effet illi fanctisfimo viro. Cum essem apud * Insubres, vidi monasterium quoddam ordinis Carthufiani, non ità procul à Papia. In eo templum est intus ac foris, ab imo usque ad summum, candido marmore constructum; & ferè quicquid inest rerum marmoreum est, velut altaria, columnæ, tumbæ. Quorfum autem attinebat tantum pecuniarum effundere, ut pauci monachi folitarii canerent in templo marmoreo, quibus ipsis templum hoc oneri est, non usui, quod frequenter infestentur ab hospitibus, qui non ob aliud eò se conferunt, nisi ut spectent templum illud marmoreum? Atque illic cognovi, quod stultius est, illis legata in singulos annos tria millia ducatorum in structuram Monasterii. Et sunt qui putent esse nesas eam pecuniam in pios avertere, præter mentem Testatoris; maluntque demoliri quod instaurent, quam non ædificare. Hæc quoniam infignia funt, vifum eft commemorare: quanquam funt passim in templis nostris exempla permulta fimilia. Hæc mihi videtur ambitio, non eleemolyna. Divites ambiunt fibi monumentum in templis, in quibus olim nec Divis locus erat. Curant fe sculpendos ac pingendos, additis etiam nominibus, ac beneficii titulo. Atque hisce rebus bonam Templi partem occupant, olim, opinor, postulaturi ut ipsorum cadavera in ipsis reponantur altaribus. Dicet aliquis, An horum munificentiam existimas rejiciendam? Nequaquam, si templo Dei dignum sit quod offerunt. Sed ego, si Sacerdos aut Episcopus essem, hortarer crassos illos aulicos, aut negotiatores, ut, si vellent sua peccata redimere apud Deum, ista clanculum effunderent in subsidium eorum qui verè pauperes sunt. Isti putant perire pecuniam quæ sic frustulatim & clanculum in præsentem egestatem tenuium sublevandam dissipatur, cujus nullum exftet apud posteros monumentum. Ego puto nullam melius collocari ea quam ipse Christus sibi vult imputari, certiffimus debitor, Ti. An non putas recte collocari quod datur monasteriis? Eu. Et his darem nonnihil, si dives essem; sed darem ad necessitatem, non ad luxum; tum his inter quos sentirem vigere studium veræ religionis. Ti. Multi judicant non admodum belle collocari quod datur iftis mendicis publicis. En Etiffis nonnihil dandum eft aliquando, fed cum delectu. At mihi consultius videatur, fi fingulæ civitates fuos alerent nec ferrentur errones huci& illuc circum curlitantes, præfertim validi, quibus opus fuppeditandum fentio potius quam pecuniam. Ti. Quibusigi-

tur potissimum dandum censes, quantum, & quatenus? Eu. Hoc mihi ad unguem describere difficillimum sit. Primum. animum adesse oportet qui cupiat omnibus subvenire. Deinde, pro mea tenuitate, quod possum impertio, quoties sese offert occasio; præsertim his quorum & paupertas & Integritas mihi nota est: hortor & alios ad beneficentiam. fi me defecerint facultates. Ti. Sed permittisne nobis hic in tuo regno libere loqui? Eu. Imò liberius quam fi domi veffræ sitis. Ti. Non probas in templis sumptus immodicos; & has ædes multo minoris ædificare poteras. Eu Equidem arbitror has intra munditiem confifere, aut, si mavis, elegantiam; certe absunt à luxu, ni fallor. Ædificant magnificentiùs qui mendicatò vivunt : Et tamen hi ipfi horti mei, quales quales funt, vectigal pendunt egenis: & quotidie Sumptibus aliquid detraho, in me meosque frugalior, quò posim ese in pauperes munificentior. Ti. Si istum animum obtinerent omnes, permulti melius haberent quos nunc egestas gravat indignos; &, ex adverso, multi minus essent obeli, digni quos egestas doceat sobrietatem ac modestiam. Eu. Fortaffe sic res habet. Sed vultifne ut hæc insipida bellaria re quapiam suavi condiamus? Ti. Plus satis est deliciarum: Eu. At ego hinc depromam quod nè faturi quidem fastidiatis? Ti. Quid est? Eu. Codex est Evangeliorum, ut quod fautissimum habeo vobis depromam in fine convivii. Recita, puer, ab eo Ioco ubi proxime destitifti. Pu. Nemo po- Mat. 6: 24. teft diobus Dominis fervire. Aut enim unum edio habebit & alterum diliget: aut unum fustinebit, & alterum contemnet. Non poteftis Deo fervire & mammona. I deo dico vobis, ne foliciti fitis anima vestra, quid manducetis, neg, corpori, quid induamimi Nonne anima plus est quam esca, & corpus plus quam vestimentium? En Redde codicem. In hoc loco mihi Jesus Christus videtur bis idem dixisse. Etenim pro eo quod priùs dixif, odio habebit, mox ponit, contemnet; & pro eo quod prius poluerat, diliget, mox vertit, suffinebie: commutatis perfonis existit eadem sententia. Ti. Non satis assequor quid velis. Ex. Demonstremus igitur ratione mathematica, fi videtur. In priore parte pro une pone A, pro altere B. rurfus in posteriore pro une pone B, pro altere A, verso ordine. Aut erim A odio habebit, & B diliger; aut B fustinebit, & A contemnet. Nonne hac palam est, Abis edio haberi, & B bis diligi? Ti. Perspicuum est. Eu. Arqui hec conjunctio aut, præfertim repetita, habet emphasim fententiæ contrariz, aut cerre diverfæ; alioqui nonne abfurde diceretur, Aut Petrus

0.7

III

V n

die

cta fomniorum dijudicandorum ratio eft. Conjectores.

Petrus me vincet, & ego cedam: aut ego cedan, & Petrus me vincet? Ti. Lepidum, ità me Deus amet, sophisma? Eu. At tum demum mihi videbitur lepidum, fi hoc ex vobisdidice. ro? Th. Animus fomniat ac parturit mihi nescio quid : si jube. a Divinatores tis, quicquid est, proferam in medium; vos eritis vel (a) oniquibus exa- ropoli, vel obsterrices. Eu. Quanquam vulgò mali ominisha. betur fomniorum meminisse in convivio, & parum sit verecundum coram tot viris fœtum eniti; tamen nos istud fomnium, five mavis partum animi tui, libenter excipiemus. Th. Mihi videtur in hoc fermone res commutari potius quam persona. Et hanc vocem unum, & unum, non referri ad A. & B. fed utraque pars refertur ad utrumlibet, ut utrumcunque delegeris, ei jam opponatur quod fignificatur per alterum. Quali dicas, aut excludes A, & admittes B; aut A admittes, & excludes B. Hic videtis, manente persona, rem esse translatam. Atque hoc ità dictum est de A. utnihil referat si idem enuncies de B, hoc pacto; aut B excludes, & admittes A; aut admittes B, & excludes A. Eu, Sand argute tu quidem problema nobis explicuitti, neque quisquam mathematicus melius depinxisset in pulvere. Soph. Illud me magis mover, quod prohibet esse solicitos de crastino, cum Paulus ipse laboravit manibus victus parandi causa, atque idem acriter increpat otiofos & ex alieno vivere gaudentes, admonens ut laborent, ac manibus operentur quod bonum eff. ut fit unde tribuant aliquid necessitatem patienti. An non pii fanctique labores funt quibus maritus tenuis alit uxorem fibi chariffimam dulcésque liberos? Ti. Ista questio, mes sententia, variis modis dissolvi potest. Primum, ut ad illa tempora potissimum pertineat: Apostolis, ob Evangelii prædicationem late vagantibus, eximenda erat folicitudo victus undecunque suppeditandi, quibus non vacabat opera manuaria cibum quærere, præfertim cum nullam artem feirent præter piscationem. Nunc alia ratio temporum est. & otium amplectimur omnes, laborem fugimus. Altera diffolvendi ratio est: Christus non interdixit industriam, sed solicitudinem; & folicitudinem intelligit juxta vulgarem hominum affectum, qui nulla de re magis anxii funt quam de parando victur ut emnibus rebus omissis hoc solum agant, fruic uni cura fint addicti. Id propemodum indicat-ipse Dominus cum negat eundem duobus dominis fervire poffe. Servit enim qui toto pectore addictus est. Præcipuam igitur curam vult esse Evangelii propagandi, non solam. Ait enim, Primum quærite regnum Dei; & hac adjicientur gobis. Non dixit.

dixit, folum quarite : fed, primum quarite. Cæterum in voce craftini puto hyperbolen effe, cum fignificer in longinguum. Oui mos est avaris hujus mundi, ut posteris etiam anxiè parent & quærant. Eu. Accipimus tuam interpretationem : led quid fibi vult quod air, Ne foliciti fitis anima veftra, quid edatis? Corpus veste tegitur, at non edit anima. Ti. Animam, ut opinor, hic vitam appellat. Ea periclitatur, si cibum subduxeris; non item & vestem detraxeris, quæ magis datur pudori quam necessitati. Et si quem affligit nuditas, non statim occidit: at inedia certissima mors est. Eu. Non faris video quomodo conæreat cum hac sententia quod adjecit, Nonne anima plus eft quam esca, & corpus plus est quam vestimentum? Nam si vita magni pretii est, tantò magis advigilandum ne pereat. Ti. Hoc argumentum non adimit nobis folicitudinem, sed auget. Eu. Ar non hoc fentit Chriflus quod interpretaris, sed hoc argumento nobis addit fiduciam de patre. Si pater benignus gratis & de suo dedit id quod carius est, etiam adjiciet id quod vilius est. Qui dedit animam, non negabit alimoniam: qui dedit corpus, adjiciet alicunde vestem. Illius igitur benignitate freti, non est quod discruciemur solicitudine curaque rerum infimarum. Quid igitur superest, nisi ut atentes boc mundo tan. quam non utamur, totam curam ac studium nostrum transferamus in amorem rerum coleftium, atque rejecto mammona, imo toto Satana cum omnibus suis præstigiis, uni Do- Præstigiæ mino toto & alacri pectore serviamus, qui non destituet sir laces revum lios tuos? Sed interim nullus attingit bellaria. His certe focies. cum gaudio vesci licet, que non magna cura nobis domi proveniunt. 77. Abunde farisfactum est corpusculo. Eu. Vellem equidem & animo. 77. Atque uberius eriam animo. Eu. Hæo igitur tolle puer, ac labrum appone. Lavemus amici, ut si quid forte commissum est in hoc convivio, purgati canamus hymnum Deo. Perficiam, fi videtur, quod coperam ex Chrysostomo. Ti. Rogamus. Eu. Gloria tibi, domine : gloria tibi, Jauste; gloria tibi, rex; quoniam dedifti nobis, actio in fine esous ; imple nos gaudio & latitid in Spiritu Sancto, ut inveni- convivu. amur in conspectu tuo acceptabiles; nec pudefiamus, quando reddes micuig secundum opera sua. Pu. Amen. Ti. Profecto pius & elegans est hymnus. Eu. Hunc divus Chryfoft: non dedignatur etiam interpretari. Tr. Quonam loco? Eu. In Matthaum homilia 56. Ti. Non omittam quin hodie legam. illud unum interim ex te cupio discere, Cur ter optamus Christo gloriam idque triplici cognomine, domini, fancti, & regis ? trulue's

S

r

1

n

Ċ

1

regis. Eu Quoniam illi debetur omnis gloria: sed nobis triplici nomine potissimum est glorificandus. Quòd suo sacro fancto sanguine redemerit nos à tyrannide diaboli, sibique asseruerit; unde & Dominum illum vocamus. Deinde, quod non contentus gratis condonasse nobis omnia peccata, per fpiritum fuum contulit nobis & justitiam fuam, ut sectemur ea quæ funt sanctimoniæ; atque ob id Sanctum euth vocamus, quòd sit sanctificator omnium. Postremò, quòd ab eodem speramus præmium regni coelestis, ubi ille jam sedet ad dextram Dei Patris; & hinc nobis Rex dicitur. Atque hanc totam felicitatem illius erga nos gratuitæ bonitati debemus, quòd pro domino vel tyranno potrus diabolo, Dominum habemus Jesum Christum: pro immunditia & sordibus peccatorum; innocentiam ac fanctimoniam; pro Gehenna, gandia vitæ cœlestis. Ti. Pia Profecto sententia. Eu. Quoniam nunc primum vos hic accepi convivio non dimittam vos abfque (a) xeniis, sed talibus qualisfuit apparatus. Heus, puer, profer apophoreta nostra. Sive fortiri placet, sive fibi hospitibus ab quisque malit deligere, minimum refert; ejusdem serè pretil funt omnia, hoc est nullius. Non enim funt fortes Hehogabali, ut huic obveniant equi centum, illi totidem mulca. Sunt libelli quatuor, horologia duo, lucernula, & theca cum (6) calamis Memphiticis. Hæc arbitror magis convenire vobis quam opobalfamum, aut dentifricium, aut specu-lum, si vos novi satis. Ti. Adeo bella sunt omnia, ut nobis 6 Out chartis difficilis sit electio: iple magis pro tuo arbitratu distribuferviunt, ob ito; lic gratius etiam erit quicquid obtigerit. Eu. Hic libellus in membranis habet Proverbia Solomonis; fapienciam docet, & auro picfus est, quod aurum habeat sapientia symbolum. Hoc dabitur cano nostro, ut juxta doctrinam E-vangelicam, Habenti lapientiam detar lapientia, & exube-Ti. Certe curabitur ut minus egeam. Eu. Sophronio congruet horologium huc ex extrema Dalmatia provectum, ut vel fic commendem munufculum meum. Navi enim and quam ille fit parcus temporis, quam nullam omnino portionem rei pretiolissime smat abire fine fructu. grum admones diligentie. Eu. Hic libellus habet in membranis Evangelium secundum Matthæum: gemma tegi metebatur, nisi nullum esset illi scrinium aut theca carior, quam pectus hominis. Illic igitur recondito, Theopile, quo magis hoc sis quod diceris. Th. Efficiam ne prorsus male collocasse videaris tuum munus. Eu. Hic sunt Episto-Pauli; quas tu libenter tecum circumfers. Eulali, qui Paulum

a Munufcula quæ dantur amicis. Apophoreta, que dantur in fine conviviorum, auferenda, ficui videatur.

id probatif-

fimi.

d

f

Paulum semper habere soleas in ore; nec haberes in ore, nisi esfet in pectore: posthac commodius erit etiam in manibus oculifque. Eul. Isthuc non est dare munus, sed dare confilium. Porrò bono confilio nullum est munus preriosiis. Euf. Lucernula conveniet Chry foglotto, (a) anagnosta a Ledori infatiabili, &; ut M. Tullius inquit, librorum helluoni maximo. Ch. Bis habeo gratiam: primum; pro munere non vulgariter eleganti: deinde, quòd fomniculofum admones vigilantiæ. Euf. Theca calamaria debetur Theodidacto, felicissime (b) πολυγράφω atque hos ego calamos felicissimos b Qui multa effe judico, quibus celebrabitur gloria Domini nostri Jesu scribir, qualis Christi, tali præsertim artifice. Theod. Utinam & pectus sup- fuit Chrysippeditare possis, quemadmodum suppeditas instrumenta Eu. pus ae Didy-Hic codex habet aliquot Plutarchi libellos de moribus, sed felectos, & à quodam Græcæ literaturæ peritissimo non plutarchus inscite descriptos; in quibus tantum reperio sanctimoniæ, diviniss, Ethut mihi prodigio simile videatur, in pectus hominis ethni- nicus. ci tam Evangelicas potuisse venire cogitationes. Hic dabitur Uranio juveni & (c) φιλέλληνι. Superest horologium; id cedat nostro Nephalio, parcissimo temporis dispensatori. c Amatori Neph. Habemus gratiam, non folum pro munufculis, verum Gracitatis. etiam pro testimoniis. Nam istuc non tam est distribuere xenia quam (d) elogia. Eu. Imo ego vobis habeo gratiam d Sunt rerum duplici nomine: primum quod nostram exilitatem boni gestarum consulitis; deinde, quòd eruditis juxtà ac piis sermoni- propria restibus refeciftis animum meum. Ego vos quomodo acceptos monia: pledimittam nescio; certe vos relinquam melior ac doctior. bonam par-Scio vobis non esse cordi fistulas; aut moriones, ac multo tem sumitur minus aleam. Quare, si videtur, fallemus horulam spectan-dictio. dis reliquis regiæ meæ miraculis. Tr. Ifthuc eramus abs te flagitaturi, Eu. Apud bonæ fidei promissorem non est opus flagitatore. Hanc aulam æftivam opinor vos jam fatis contemplatos. Habet triplicem prospectum, & quoquoverfum deflectas oculos, occurit viror hortorum gratistimus. Vitreis fenestris volubilibus, si videatur, licet excludere cœlum, si nebulis aut ventis sit incommodius: licet & denhis valvis forls admotis, & tenuibus intus, excludere Solem, fi quid offendat estas. Hic cum prandeo, videor in horto prandere, non in domo. Nam parietes virentes suos habent inspersos flosculos: sunt & pictura non invenusta. His Christus supremam compotationem agitat com electis discipulis. Hic naralitia celebrat Herodes funesto convivio. Hic Evangelicus ille Dives epulatur splendide, mox descensu-Brothin C Gronnens or Male

a Lege vitam illius apud Plutar. & Plin. cap. 15. lib. 9.

rus ad inferos: Lazarus repellitur à foribus, mox excipiendus sinu Abrahæ. Tr. Hoc argumentum non satis agnoscimus. En. (a) Cleopatra est cum Antonio luxu decertans: primam unionem ebibit, alteri manum admovit detractura. Hic pugnant Lapithæ. Hic Alexander magnus hasta transverberat Clytum. Hæc exempla nos admonent sobrietatis in convivio, & à crapula luxuque deterrent. Nunc adeamus bibliothecam, non illam quidem multis inftru-Cham libris, sed exquisitis. Ti. Locus hic plane, divinitatitem quandam præ se fert, aded nitent omnia. Eu. Hic videtis præcipuam partem opum mearum. Nam in mensa nihil vidiftis nisi vitreum ac stanneum; nec est in tota domo vas ullum argenteum, præter unum poculum inauratum, quod ob amorem ejus qui dono dedit religiosè servo. Hac fphæra penfilis torum orbem ponit ob oculos. Hic in parietibus fingulæ regiones fusiore spatio depictæ sunt. In reliquis parietibus videtis infignium authorum imagines. Nam omnes depingere fuerat infinitum. Christus primum habet locum, porrectà manu sedens in monte, capiti imminet pater, dicens, Ipsum audite. Spiritus Sanctus expansis alismultà luce complectitur illum. Ti. Opus, ità me Deus bene amat, Apelle dignum! Eu. Adjunctum est bibliotheca (b) uso nor quoddam angustum, sed elegans, quod submora tabulà oftendit foculum, si quid offenderit frigus. In æffate videtur solidus paries. Tr. Hic mihi gemmea videntur omnia. rum facra flu- Est & mira odoris gratia. Eu: Hoc mihi præcipue studio est, ut niteat domus, & bene oleat. Utraque res minimo constat. Haber bibliotheca fuum ambulacrum penfile, spectans in hortum: & huic adhærer facellum. Ti. Locus numine dignus! En Nunc adeamus illa tria ambulacra que imminent iis que vidiffis ad hortum domesticum spectantia: in his superioribus utroque prospectus est, sed per fenestras, quæ possunt occludi, præfertim in his parietibus qui non spectant hortum interiorem, quo domus fit tutior. Hic ad lævam, quia plus est lucis, & paries paris fenestris interruptus ordine depicta est tota vita Jesu ex narratione quatuor Evangelistarum usque ad missum Spiritum Sanctum, & primam prædieationem Apostolorum, ex Actis, Addita funt & locis notæ, ut agnoscat spectator juxta quod stagnum, aut in quo monte, res gesta sit. Additi sunt tituli paucis verbis subnotantes totum argumentum; velut illud quod dicitur à Jesu, Volo mundare. Ex adverso respondent figura & vaticinia Veteris Testamenti, præsertim è Prophetis & Psalmis, qui nihil

16

15.

& Locus in ædibus semotior, ubi Musas;

Iâ

į.

C

i.

i-

.

0

1,

C

-

n

S.

n

-

E

Ł.

e

t

ı

nihil aliud habent quam Christi vitam & Apostolorum aliter narratam. Hic nonnunquam obambulo mecum fabulans & animo contemplans illud ineffabile confilium Dei, quo per (a) Filium suum restituere voluit genus humanum. a Redemptio Nonnunquam adest uxor comes, aut amicus quispiam qui humani gerebus piis delectetur. Ti. In hac domo cui possit obrepere neris per tædium? Eu. Nulli qui didicerit secum vivere. In summa Christum est ora picturæ, velut extra ordinem, addita funt capita Pon-mirandiftificum Romanorum cum fuis titulis. Ex adverso capita fimum. Cæfarum ob memoriam historiæ. In utroque cornu prominet penfile cubiculum, ubi liceat interquiescere, & unde fpectare licer pomarium & aviculas nostras. Hic in extremo angulo prati videtis aliud ædificiolum, ubi cœnamus nonnunguam æstivis mensibus, & ubi curatur, si quem fortè è familiaribus corripuerit morbus ob contagium formidabilis. Ti. Quidam negant hujufmodi morbos elle vitandos. Eu. Cur ergò vitant foveam aut venenum? An hoc minus timent, quia non vident? nec basilisci venenum videtur quod afflat oculis. Ubi res poscat, non dubitem pro necessariis venire in vitæ discrimen. Sine causa subire vitæ periculum, temeritas est; alios in vitæ periculum adducere, crudelitas. Sunt & alia quædam non injucunda spectatu; ea mandabo uxori ut ostendat. Manete hic vel totum triduum & hano domum putate esse vestram. Pascite oculos, pascite animos. Nam me negotia quædam aliò vocant. Est equitandum in pagos aliquot vicinos. Ti. Ob rem pecuniatiam? Eu. Ego tales amicos non relinquerem pecuniæ gratia. Ti. Fortassis venatio parata est alicubi. Eu. Plane venatio est: sed aliud venor quam apros ut cervos. Tr. Quid igitur? Eu. Dicam; in uno pago decumbit amicus quidam non fine periculo vitæ. Nam corpori metuit medicus: ego magis metuo animæ illius. Siquidem mihi videtur parum recte compositus ad emigrandum sicut dignum est Christiano. Huic adero meis hortatibus, ut five moriatur, five revalescat, bono ipsius fiat. In altero diffidium acre natum est inter duos, non malos quidem illos, fed tamen pervicacis ingenii viros. Quod fi exasperetur, vereor nè plures secum trahat in confortium fimultatis. Adnitar totis viribus ut hos redigam in gratiam. Nam utrique fum veteri necessitudine junctus. Hæc funt quæ venor. Quod si venario succefferit ex animi fententia, fimul hic celebrabimus (b) 67mi- bid eft, Fafta zia. Ti. Pia venatio! precamur ut tibi pro Delia Christus pro victoria aspiret. Eu. Hanc prædam ego malim, quam obvenire adopta. H 2

030 3LL L L h

Trin is

B0 49 1

mihi hæreditate bis mille ducatos. Ti. Mox rediturus? Eu. Non nifi tentatis omnibus. Quare certum tempus non pofsum præscribere. Vos interim meis perinde ac vestris fruamini & valete. Ti. Dominus Jesus te feliciter deducat ac reducat.

ARGU MENTUM.

Apotheofis Capnionis (feu, de incomparabili Heroe, Johanne Reuchlino, in Divorum numerum relato) docet quantum henoris viris debeatur e regiis, qui vigiliis suis bene meriti sunt de studiis literalibus.

Nec misere quisquam, qui bene vixit, obit.

a Petafus genus calceaniens itinerancibus. & Camelum dixit detracta litera r arlı Kapus-DITY.

POMPILIUS, BRASSICANUS. Po. UNde nobis (a) petasatus? Br. E Tubinga. Po. Nihil-ne isthic rei novæ? Br. Equidem demiror usque amenti gran deò mortales omnes teneri fiti quadam reruin novarum. At dioris conve- ego Lovanii (b) Camelura quendam audivi concionantem, fugiendum quicquid effet novum. Po. Vocem Camelo dignam! Dignus erat homo (si tamen homo fuit) qui nunquain mutet veteres calceos, aut putre subligar, semper vescatur putribus ovis, nec alfud bibat quam vappam. Br. At idem, ne sis inscius, non usque adeò delectaeur rebus vereribus, ut malit jus pridianum quam recens, Po. Sed omiflo Camelo, die si quid novi affers. Br. Adfero quidem, sed ut ille afebat, malum. Po. Atqui isthuc ipfum olim erit vetus. Ità fieri necesse est, ut si omnia vetera sint bona, omnia nova mala, quæçung; nunc bona funt fuerint olim mala, & quæ nunc funt mala; fint olim futura bona. Br. Ità videtur, juxta decretum Cameli. Imò consequitur, ut qui olim adolescens fuit malus fatuus, quia recens, idem nunc fit bonus fatuus, quia senuit. Po. Sed age, prome quiequid est. Br. Egregius ille trilinguis eruditionis Phœnix Joannes Reuchlinus vita defunctus est. Po Rem certam narras? Br Certiorem quam vellem. Po. Sed quid ifthuc mali, relied posteris honestiffimi nominis immortali, memoria, ab huprs vitæ malis demigrare in confortium beatorum? Br Quis isthuc t bi indicabat? Po. Res ipfa. Nec enim poteffaliter mori, qui fic vixit? Br. At magis etiam ifthuc diceres, h feias quod ego. Po. Quid.

t

Po Quidnam, obsecro? Br. Non est fas referre. Po Quam ob rem? Br. Quia qui credidit, stipulatus est arcani silentium. Po Eadem lege committe & mihi. Recipio tibi silentium optima fide. Br. Quanquam ista fides me jam sæpenumero fefellit, tamen age, committam; præfertim cum res fit ejus generis, ut expediar etiam elle notam bonis omnibus. Est l'ubingæ quidem instituti Franciscani vir, omnibus habitus eximiæ fanctimoniæ, præterquam ipfi, Po. Mognum dicis argumentum veræ sanctimoniæ. Br. Agnosceres hominem, & farereris verum, si nomen ederem. Po. Quid si divinem? Br. Licet Po Admove aurem. Br. Quid opus cum fimus foli? Po Ità mos est. Br Isiple est Po, Est homo certissimæ fidei Mihi (a) Sibyllæ folium erit quicquid ille di- a Sibylla Cuxerit. Br. Audi igitur totum dialogum bona fide Ægrota- mana scribebat noster Reuchlinus satis quidem periculose, sed ità ut bat oracula bona spes esse foret ut revalesceret; vir dignus qui nun-in folis. Unquam fenesceret, ægrotaret aut moreretur. Mane visebam Credite me vomeum Franciscanum, ut animi mei molestiam oratione bis folium refua leniret. Nam ægrotabam una cum ægrotante amico, citare Sibylla, quem amabam ut patrem. Po. (b) Phy! quis illum ulquam id est, rem certifimam. non amavit, nisi vir pessimus? Br. Hic Franciscanus meus, Quod genus Brafficane, inquit, emove penitus ex animo mærorem om- & illud Etrinem: Reuchlinus noster desiit ægrotare. Quid? inquim, pode dichum an fubitò revaluit? Nam ante biduum non admodum læ. Puta. ta promittebant medici. Tum ille, Revaluit, inquit, sed ità, b Interjectio ut posthac non sit illi formidanda valetudo adversa. Noli flere (nam videbat erumpentes lacrymas) priufquam audias rem omnem. Sex dies funt quod hominem non inviferam, fed tamen quotidianis precibus illius falutem Domino commendabam. Hodierna nocte, cum me à matutinis hymnis in strato composuissem, blandus quidem miniméque gravis somnus obrepsit. Po. Nescio quid læti mihi præsagit animus. Br. Non est tibi læva mens. Visus sum mihi, inquit, consistere ad ponticulum quendam per quem transitus erat in pratum quoddam longe amænissimum. Adeo blandiebatur oculis graminum & frondium plusquam smaragdinus viror, sic arridebant incredibili colorum varietate flosculorum stellulæ, sic spirabant omnia, ut quod erat pratorum citra rivum, quo dirimebatur felicissimusille campus, nec vivere nec virere videretur, sed mortua, inamæna, putidaque esse omnia. Atque interim dum totus fum in eo spectaculo, commodum præterierat Reuchlinus; præteriens Hebraice precatus est pacem. Jam medium pontis transierat priùs H 3

t

0

1-

e.

i.

6

ut

15.

0-

æ

ta

hs

15,

us

ta.

m ri-

le-

n-

ic

0. id.

humanum. · Samfucini, unguentum, idem cum Amaracino. † Foliatum unguenti genus, de quo Juvenalis, Mechis foliata parantur. 6 Thymiama fuffitus eft.

quam fentirem : parantem accurrere respiciens vetuit. Nondum fas, inquit. Quinto abhinc anno nos fequêris. Interim eorum quæ aguntur testis ac spectator assistito. Hie ego. Nudus erat, inquam, Reuchlinus, an vestitus; solus, an comitatus? Vestium, inquit, nihil habebat, præter unam candidiffimam. Damascenam esse dixisses, candore mire lucido. Ponè sequebatur puer incredibili specie alatus; suspicabar illius esse genium bonum. Po. Sed nullusne comitabatur genius malus? Br. Imò aliquot, ut Franciscanus ille arbitrabatur. Procul, inquit, à tergo sequebantur aves aliquot pennis cætera nigris, nisi quòd explicatu alarum gilvas verius quam candidas plumas oftenderent. Picæ, inquit, videri poterant colore & voce, nisi quòd singulæ sedecim picas æquarent magnitudine corporis, nihilo minoris vulturibus, crestam gestantes vertice, rostris & unguibus aduncis, ventre prominente. Harpyiæ videri poterant, si tres modò fuissent, Po. Quid moliebantur istæ furiæ? Br. Procul, inquit, obstrepebant hero'i Reuchlino, & impetituræ videbantur, filicusset. Po. Qu'i minus licuit? Br. Quia versus Reuchlinus objectà manu crucis imaginem exprimens, Abite, inquit, quò dignum est, malæ pestes. Satis sit vobis negotium facessere mortalibus: in me jam immortalibus adscriptum nihil habet juris vestra dementia. Vix ea dixerat, inquit Franciscanus, mox abierant . Eft fteras fædiffimæ volucres, fed relicto fætore, ad quem collatum (a) oletum videri possit ' samfucinum, aut † foliatum. Dejerabat se citius vel ad inferos descensurum, quam sustineret iterum afflari tali (6) thymiamate. Po. Male fit illis pestibus. Br. Sed audi cætera quæ narravit mihi Franciscanus. Dum hæc intentus contemplor, inquit, jam ponti vicinus erat Divus Hieronymus, qui Reuchlinum hisce verbis compellabat; "Salve " collega fanctissime. Datum mihi est hoc negotium, ut te exceptum deducam in confortium cœlitum, quod tuis fan-" Etissimis laboribus destinavit divina benignitas. Simulque vestem protulit qua Reuchlinum induit. Tum ego, Dic, inquam, mihi quo cultu, quave specie videbatur Hieronymus? Eratne tam senilis quam illum pingunt; aut cucullum habebat, aut galerum, aut pallium Cardinalitium, aut leonem comitem? Ad hæc ille, Nihil, inquit, istiusmodi. Species erat amœna, quæ sic ætatem testabatur, ut nihil haberet squaloris, dignitatis plurimum. Quorsum autem illic opus erat comite leone, quem illi pictores adjunxerunt? Vestem gerebat ad talos usque demissam; crystallum diceres pellucidam. Ejusdem erat formæ quam Reuchlino tradidit. Tota

Tota undique picta erat linguis triplici colorum varietate. Quædam (a) pyropon præ se ferebant, nonnullæ smarag- a Lapides dum, tertiæ sapphirum. Pellucebant omnia, nec mediocrem sunt lucidissigratiam addebat ordo. Po. Conjicio id fuisse insigne trium mi. linguarum quas calluerunt. Br. Non est dubium. Nam & fimbriæ, ut aiebat, trium linguarum literis triplici colore diffinctis visebantur inscriptæ. Po Num incomitatus aderat Hieronymus? Br. Incomitatus, inquis? Totusille campus obsidebatur myriadibus Geniorum; nec aliter oppleverant aërem totum, quam videmus in Solis radiis volitare minuta corpuscula, quæ vocant (b) a Toua. Si tamen à re tam hu- 6 id eft, mili huc ducenda est comparatio. Neque cœlum videre licu- insecabilia. isset, neque campum, nisi pellucerent omnia. Po Euge Reuchlino gratulor. Quid deinde factum est? Br. Hieronymus, inquit, honoris gratià complexus dextrum Reuchlinum deduxit in medium pratum. Ibi collis erat in medio prominens: in hujus vertice uterque alterum blando osculo complexus est: Atqui interea vasto hiatu cœlum superne diduxit fele, majestatem quandam inenarrabilem exhibens, sic ut ad eam speciem cætera penè sorderent, quæ tamen antea videbantur esse mirifica. Po. Non possis aliquam imaginem nobis depingere? Br. Qu'i possim ego qui non vidi? Is qui vidit, negavit se ullis vocibus vel somnium rei posse depingere: tantum hoc aiebat, se vel millies mori paratum, si liceret iterum eo spectaculo quamlibèt exiguo momento frui. Po. Quid tandem? Br. Ex hiatu cœli demissa est ingens columna igne pellucido, fed amœno: per eam in complexu duæ fanctiffimæ animæ fubvectæ funt in cælum, choris angelicis tantà melodià delinientibus omnia, ut Franciscanus negat se unquam ejus voluptatis meminisse posse quin erumpant lacrymæ. Sequuta est mira fragrantia. Ubi somnus reliquit hominem, si tamen ille somnus dicendus est, erat dementi fimilis. Non credebat sese esse in cellula sua: requirebat pontem ac pratum fuum; nec aliud loqui, nec aliud cogitare poterat. Seniores ejus collegii, ubi fenferunt rem non esse fabulosam, (nam compertum est readem horâ terris excessisse Reuchlinum, qua visio viro illi fanctiffimo apparuit) concordibus animis egerunt gratias Deo, qui benefacta piorum præmiis amplissimis remuneratur. Po. Quid igitur superest nist ut sanctissimi viri nomen adscribamus calendario Sanctorum? Br. Id ego facturus eram, etiamfi nihil tale vidiffet Franciscanus; & quidem aureis literis, proxime divum Hironymum. Po. Emo-H 4 riar

penates, hoc & dii dicebarbare dicunt pro co quod eft in tur aliquot varumque nomina.

riar nisi idem facturus sum in codice meo. Br. Quin & in a Lararium meo (a) larario stabit aureus inter divos selectos. Po. Stalocus ubi re- bit & in meo vel gemmeus, si suppetat animo facultas. Br. ponuntur dii Ponetur & in bibliotheca Hieronymo proximus, Po. Addeeft, domesti- tur & meæ. Br. Imo fi grati volunt esse, idem facient omci; & apud nes qui colunt & amant linguas ac bonas literas præfer-Veteres fele- tim facras. Po Dignus est videlicet. Sed nihil te movet ille scrupulus, quòd nondum relatus est in numerum divorum oantur præcipui, ii fue- authoritate Romani Pontificis? Br. Quis (b) canonizavit (fic runt numero enim vocant) Divum Hieronymum? quis Paulum? quis Virginem matrem? Utrorum memoria fanctior apud pios b canonizare omnes? horum quos infignis pieras, quos ingenii vitæque monumenta commendant affectibus omnium; an Catharing Senensis, quam in divarum numerum retulisse numerum di- fertur Pius ejus nominis secundus, in gratiam ordinis & vorum refer- urbis? Po. Vera prædicas. Ille demum verus cultus est. re, quòd in qui sponte cœlo dignis meritis defunctorum exhibetur, to recensean- quorum beneficia perpetuò fentiuntur. Br. Quid igitur? puras tu hujus viri mortem deplorandam? Diu vixit, fi divorum di- quid ea res facit ad felicitatem hominis. Reliquit nunquam intermoritura virtutis sue monumenta. Benefactis confecravit nomen fuum immortalitati. Nunc exemptus malis cœlo fruitur, & cum Hieronymo confabulatur. Po. At multa passus est in vita. Br. Sed plura passus est Divus Hieronymus. Felicitas est, ob bona pati à malis. Po. Fateor certè; ob optima à pessimis multa perpessus est Hieronymus. Br. Quod olim fecit Satanas per Scribas & Pharifæos in Dominum Jesum, hoc & nunc facit per Pharifaicos quosdam in optimos quósque viros, ac de genere mortalium fuis vigiliis bene merentes. Nunc ille metit optimam messem pro semente quam fecit. Interim nostræ partes erunt, illius memoriam habere sacrosanctam, illius nomen ferre laudibus, ac subinde illum salutare verbis hujusmodi, "O fancta anima, fis felix linguis, fis felix linguarum " cultoribus; faveto linguis fanctis, perdito malas linguas " infectas veneno gehennæ. Po. Ità faciam, ac sedulò prædicabo cæteris ut idem faciant. At non dubito multos futuros qui precatiunculam aliquam desiderent, quandoquidem hoc receptum, qua fanctissimi herois memoriam celebrent. Br. Hoc dicis quod ifti Collectam appellant? Po. Scilicet. Br. Hanc paraveram & ante mortem. Po. Recita, quæso. Br. Amator humani generis, Deus, qui donum linguarum, " quo quondam Apostolos tuos ad Evangelii prædicatiole

à

S

C

nem per Spiritum tuum fanctum cœlitus instruxeras, per electum famulum tuum, J Reuchlinum, mundo revocafti; da, ut omnibus linguis omnes ubiq; prædicant gloriam filii a Cum cantui lefu, ut confundas linguas pseudapostolorum, qui con- didatus quijurati fubstruunt impiam turrim Babel, tuam gloriam ob. dam, qui co-"fourare conantes, dum fuam fludent attollere; cum uni tibi ci filius habedebeatur omnis gloria, cum Jesu Filio tuo unigenito, Do-Cicerone ab " mino nostro & Spiritu sancto, in æterna secula, Amen. alio quopiam Po. Elegans profectò & pia precatio: dispeream nisi mihi suffragium quotidie dicetur. Et hunc occurfum mihi felicem duco, qui peteret; Cirem tam lætam ex te didicerim. Br. Isto gaudio diu fruere, cero cavilac vale. Po. Vale tu quoque. Er. (a) Valebo, fed non coquus. quoque, inquit, tibi favebo. Jocus autem est in dictione ambigua, quoque & coce, quod ad pronunciari. onem attinet: Unde liquet olim alium fuiffe fonum harum literarum q & e quam nunc eft. Qui si fuisset diversus, non crat jocus ex voce plura significante. Nunc litera e aliud sonat precedens, 4,0, 10, quam e, i, y. quod idem fit in Grecis; cum ejus varietatis nulli verufti Grammatici meminerint, quod equidem sciam. Et Fabius in primo libro disputat q & k redundare ; non redundarent autem, si quid aliud sonarent quam c, nisi quod c adponitur aspiratio, quum rejiciunt q & k. Cæterum u adjunctum q evanescit, alioqui Cotidie & quotidie non folum differrent scripturà, verùm etiam sono; quòd secus effe licet ex Fabii verbis colligere, cap. de Orthographia. Porrò jocus Ciceronis ad quem hic alluditur, refertur apud Quinctilianum libro sexto, cap, de Risu.

ARGUMENTUM.

Colloquium hoc precationem exhibet castissimam, Philosophica multa jocis admificens; De non pracipitando conjugio; de delectu non solum corporum, sed multo magis animorum; de sirmitate conjugii; de non contralendo conjugium sine consensu parentum; de caste colendo matrimonio; de santie educando liberos. Anima est non ubi animat, sed ubi amat. Viri desormis descriptio: Conjugium Virginitati pralatum: non capistrum, ut vulgo. Assectus non adhibendi in consilium, sed Ratio.

PAMPHILUS, MARIA.

Pa. Alve crudelis, falve ferrea, falve adamantina. Ma. Salve tandem & tu, Pamphile, quoties & quantum voles, & quocunque libet nomine. Sed interim mihi videris Pa. At Martiam dici oblitus nominis mei: Maria vocor. oportuit. Ma. Quid ità, quæso? Quid mihi cum Marte? Pa. Quia quemadmodum illi Deo pro ludo est homines interficere, ità & tibi; nisi quòd tu, Marte crudelior, occidis etiam amantem. Ma. Bona verba. Ubinam strages ista mortalium quos ego occidi? Ubi fanguis interfectorum? Pa. Unum cadaver vides examine, si modò me vides. Ma. Quid ego audio? Mortuus loqueris, & obambulas? Utinam mihi nunquam occurrant umbræ formidabiliores. Pa. Ludis tu quidem; tamen interim miserum exanimas, & crudelius occidis quam si consoderes telo. Nunc longo cruciatu excarnificor

t

i

.

1

P

ti

C fi

fi

n

fa Ň

d li

at

Ti

M

Q

tu

ci

tu

gi

ak

le

fit

QU di

au ni

V

Pa

eti

eft

hu

cie effe

der

carnificor miler. Ms. Eho! dic quot gravidæ ad tuum occursum abortierunt? Pa. Atqui pallor arguit asanguem magis quam ulla fit umbra. Ma. Atqui iste pallor tinctus est violà. Sic palles ut cerasum maturescens, aut uva purpurafcens. Pa. Satis procaciter rides miserum. Ma. Atqui i mihi non credis, admove speculum. Pa. Non optarim aliud speculum; nec arbitror esse clarius ullum quam in quo me nunc contemplor. Ma Quod speculum mihi narras? Pa, Oculos tuos. Ma. Argutator, ut semper tui similis es! Sed unde doces esse examimem te? An cibum capiunt umbræ? Ps. Capiunt, sed insipidum, qualem ego. Ms. Quibus igitur vescuntur? Pa Malvis, porris & lupinis. Ma. Atqui tu non abstines à capis & perdicibus. Pa. Verum, sed interim nihilo plus fapiunt palato meo quam si malvis vescerer, aut betis absque pipere, vino & acero. Ma. O te miserum! & tamen interim obefulus es. An & loquuntur examimes? Pa. Sic ut ego, voce perquam exili. Ma. Atqui nuper cum audirem te convitiantem rivali tuo, vox non erat admodum exilis. Sed obsecro te, num etiam ambulant umbræ? num vestiuntur? num dormiunt? Pa. Etiam coëunt, sed suo more. Ma. Næ tu suavis nugator es. Pa. Sed quid dices si argumentis * Achilleis evincam & me esse mortuum, & te esse homicidam? Ma. Absit omen, Pamphile; sed aggredere fophisma. Pa. Primum, illud mihi donabis, opinor, mor-& irrefraga- tem nihil aliud esse quam abductionem animæ à corpore. bile est apud Ma. Largior. Pa. Sed ità, ut nè reposcas quod dederis. Ma. Non fiet. Pa. Tum haud inficiaberis eum qui alteri adimit animam, homicidam esse. Ma. Accedo. Pa. Concedes & illud, quòd à gravissimis authoribus dictum tot seculorum suffragiis comprobatum est, animam hominis non illic este ubi animat, fed ubi amat. Ma Isthuc explana crassius, non enim faths affequor quid velis. Pa. Et hoc fum infelicior, quod iffhuc non æque fentis atque ego. Ma. Fac ut fentiam. Pa. Eadem opera fac ut sentiat adamas. Ma. Equidem puella fum, non lapis. Pa. Verum, sed adamante durior. Ma. Sed perge colligere. Pa. Qui corripiuntur afflatu divino, nec audiunt, nec vident, nec olfaciunt, nec sentiunt, etiamsi occidas. Ma. Audivi sané. Pa. Quid conjectas esse in caufa? Ma. Dictu, Philosophe. Pa. Nimirum quoniam animus est in cœlis, ubi habet quod vehementer amat, & abest à corpore. Ma. Quid tum postea? Pa. Quid tum? dura. Illud consequitur, & me esse mortuum. & teesse homicidam. Ma. Ubi est igitur anima tua? Ps. Illic ubi amat. Ms. Quis autem

Achilleum argumentum fortiffimum Ariftotelem, libro de Phyfico auditu.

2

ii

0

s, d

IT

n

.

it

1-

0.

1-

n

n

0

fi

te è.

r-

e. a. it

1-

f.

le

n

r,

1.

1-

ø.

o, 1-

1-15 à

d

a.

1m

tem ademit tibi animam? Quid suspiras? Dic libere : dices impuné. Pa. Crudelissima quædam puella, quam ego tamen nè mortuus quidem odiffe possum. Ma. Humanum ingenium! Sed cur illi viciffim non adimis fuam animam, Par pari, quod aiunt, referens? Pa. Nihil me felicius, fi quidem liceat facere permutationem, fic ut illius animus vicissim demigret in pectus meum, quemadmodum meus a- a Athenis nimus totus demigravit in corpus illius. Ma. At licétne mihi tecum vicissim sophistam agere? Pa. Sophistriam. Ma. de capitali-Num fieri potest ut idem corpus fit animatum & exanime? bus, unde ri-Ps. Non eodem quidem tempore. Ms. Cum abest anima, dicule defle-Pa. Non codem quidem tempore. Pas. Culti abeti anni dit vocem rum mortuum est corpus? Pa. Est. Ma. Nec animat nisi dit vocem ad grammacum adest? Pa. Esto fané. Ma. Qui fit igitur ut, cum ibi ticos. fit ubi amat, animat tamen corpus unde demigravit? Quod a Amphichyfi animat etiam cum amat alibi, quomodo vocatur exani- onum concime corpus quod animatum est? Pa. Argutare tu quidem lium erat fatis sophistice; sed me talibus pedicis non capies. Ani- quod apud Thermopylas ma quæ moderatur utcunque corpus amantis impropriè cogi folebat dicitur anima, cum revera fint tenues quædam animæ re- ad quod duoliquiæ; non aliter quam odor rofarum manet in manu, eti- decim populi am rosa submora. Ma. Difficile est, ut video, vulpem cape- conveniebant re laqueo. Sed illud responde, Nonne agit qui occidit? Pa. ayone Deu-Maximé. Ma. Et patitur qui occiditur? Pa. Scilicet. Ma. calionis filio, Qui fit igitur ut, cum qui amat agat, quæ amatur patia- Jones, Dores, tur, occidere dicatur que amatur, cum amans potius ocBocoti, Magcidat feipfum? Pa. Imò contrà, qui amat patitur, que amanetes, Achei, tur agit. Ma. Ishuc nunquam evinces apud (a) Areopagitas Phthii, Moligrammaticos. Pa. At evincam apud (b) Amphictyones di- enfes, Doloalecticos. Ma. Verum ne graveris & illud respondere, Vo- Pes, Æmolens amas, an nolens? Pa. Volens. Ma. Cum igitur liberum pes, Delphi, Phocenfes. sit non amare, videtur homicida sui quisquis amat, præter- Sic & Dialeque jus accusat puellam. Pa. Atqui puella non ideo occi- &corum vadit quòd amatur, sed quòd non amat mutuum. Occidit riæ sunt seautem quisquis servare potest, nec servat. Ma. Quid si juve- car. nis amat inconcessam, hoc est, uxorem alienam, aut virginem Solis insignis Vestalem? Num illa amabit mutuum, ut servet amantem? venesica. Ps. Sed hic juvenis amat quod amare fas piúmque est, atque d Fascinum etiam æquum & bonum, & tamen occiditur. Quòd fileve veneficii ge-eff homicidii crimen, & veneficii ream peragam. Ma. Ist-mines oculo-mines oculohuc prohibeant superi. An (c) Circen quampiam ex me fa- rum maleficies? Pa. Aliquid & ista crudelius. Nam porcus aut ursus cio ad extreeffe malim quam id quod nunc fum, exanimis. Ma. Quo tan- mos miferidem veneficii genere perdo homines? Pa. (d) Fascino. Ma. arum terminos dem veneficii genere perdo homines?

medetur Om-

men habet.

tridens Nepruni, hafta-Palladis.

Pa. Bona verba. Imò magis adflecte. Ma Si mihi funt oculi fascinatores, qu' fit ut non contabescant & cæteri quot obtueor? Itaque suspicor fascinum istud esse in tuis oculis. non in meis. Pa. Non lat tibi erat jugulare Pamphilum, ni infultes insuper? Ma O lepidum mortuum! Sed quando parabuntur exequia? Pa. Opinione tua celerius, ni tu fuccurras. Ma. Egon' rem tantam possum? Po Potes vel mortuum ad vitam revocare, idque minimo negotio. Ma Si quis mihi porrigat (a panacen Pa Nihil opus herbis, tantum redama Quid autem facilius? imò quid æquius? mbus morbis, Non aliter absolvents ab homicidii crimine. Ma. Apud unde & no- quod tribunal peragar rea? Areopagitarum? Pa. Non, fed apud tribunal Veneris. Ma Aiunt deam esse placabi-Iem. Ps. Imò nullius ira perinde formidabilis. Ms. Habet b Fulmen est (b) fulmen? Pa. Non Ma. Habet tridentem? Pa. Neguaquam. telum Jovis, Ma Habet hastam? Pa Minime, sed est Dea maris. Ma Non navigo. Pa. Sed habet puerum Ma. Non est formidabilis ætas. Pa. Vindicem ac pervicacem. Ma. Quid is mihi faciet? Pa. Quid faciet? prohibeant omnes fuperi. Nolim enim illi malum ominari cui bene volo. Ma. Tamen effare: nulla mihi superstitio est Pa. Dicam ergó. Si hunc spreyeris amantem non omnino mutuo indignum amore, nili fallor, ille fortasse justu matris immittet tibi pessimo veneno tin-Etum jaculum, ut in fordidum aliquem depereas, qui te tamen non redamet. Ma. Supplicium narras abominandum. Ego sanè vel mori præoptarim, quam perditè amare deformem, nec amore mutuo respondentem. Pa. Atqui nuper hujus fuit mali exemplum infigniter editum in puellam quandam. Ma. Ubi locorum? Pa. Aurelia. Ma. Quot anni funt? Pa. Quot anni? Vix funt menses decem. Ma. Puellæ quod erat nomen? Quid hæres? Pa. Nihil: novi tanquam te. Ma. Quin igitur edis nomen? Pa. Quia non placet omen. Utinam alio quovis nomine dicta fuisset. Idem habebat nomen quod tu. Ma Pater quis erat? Pa. Vivit adhuc inter jureconsultos præcipui nominis, re splendida Ma. Adde nomen. Pa. Mauritius. Ma. Cognomen. Pa. Aglaius. Ma. Vivitne mater? Pa. Nuper reliquit superos. Ma. Quo morbo periit? Pa. Quo morbo rogas? mœrore. Et pater, tametsi vir cum primis fortis periclitabatur. Ma Licétne scire matris quoque nomen? Pa. Maxime; Sophronam nemo non novit. Sed quid fibi vult ista percontatio? an me putas apologum comminisci? Ma. Egon' de te suspicarer hoc? Hæc suspicio pronior est in

fexum

fexum nostrum. Sed narra quid acciderit puella. Pa. Puella erat honesto loco nata, ut dixi, re lauta, forma perquam eleganti; quid multis? digna principi marito. Hujus nuptias ambiebat procus quidam, illi non diffimilis. Ma. Quo nomis ne? Pa Hei mihi! offendor omine. Pamphilus & ille dictus eft. Illa nihil non tentantem pertinaciffime sprevit. Iuve. nis dolore contabuit. Nec ità multò post, illa deperire cœpit in quendam fimium verius quam hominem. Ma. Quid ais? Pa. Adeò perditè, ut fatis dici non queat. Ma. fam elegans puella tam deformem? Pa. Vertice acuminato, raro capillitio, cóque lacero & impexo, furfure ac lendibus oppleto; pleramque cranii cutem nudaverat (a) alopecia; oculis refu- a Defluvium gis, naribus simis ac sursum hiantibus, oresparso, dentibus pu- capillorum tridis, balbutiente lingua, mento scabiolo: scapulas deforma- morbus foebat gibbus; venter prominulus, crura vara. Ma. Therfiten dus. quempiam mihi depingis. Pa, Imò aiunt illi non fuisse nisiunam auriculam. Ma Altera perierat illi fortaffe in bello. Pa. Imò in pace. Ms. Quis hoc aufus est? Ps. Dionylius carnifex. Ma. Fortasse formæ infelicitatem pensabat res ampla domi. Ps. Imò decoxerat, ac plus quam animam debebat. Cum hoc marito tam infignis puelta nunc degit ætatem, ac fubindè vapulat. Ma Rem miseram narras. Pa Sed veram. Sic visum est (b) Nemesi juvenis spreti contumeliam ulcisci. Ma. Ego b Dea vincitius optarim extingui fulmine quam talem ferre maritum. dex infoles. Pa. Ergò nè provoca Nemetim, & amantem redama. Ma. Si tiæ. quidem ifthuc fatis eft, redamo. Pa Sed optarim iftum amorem esle perperuum ac proprium : conjugium ambio, non amicam. Ma Neg; me id fugit, sed din deliberandum est in eo quod femel coptum rescindi non potest Pa. Apud me quidem nimium diu deliberandum est. Ma Vide autem ne tibi imponat amor non optimus confultor. Nam cœcum effe ferunt. Pa Sed oculatus eft, qui ex judicio nascitur, non ideo mihi talis vidêris,quod amem te; fed ideo te amo, quod talem te conspexerim. Ma. At vide ne non fatis me perspectam habeas Si(e) calceum c Alludit ad induiffes, tum demum fentires qua parte te urgeret. Pa (d) Ja- dictum Pauli cienda est alea:quanquam ego multis auguriis colligo rem me. Æmilii,repuliùs cessuram. Ma Etiam augur es? Pa. Sum Ma Quibus igitur diatà uxore. auguriis colligis? An volavit noctua? Pa Illa volat stultis. am, facere Ma An à dextris advolavit jugum columbanum? Pa. Nital periculum. istiusmodi. Sed mihi jam annis aliquot perspecta est probitas tuorum parentum; ea primum avis est non pessima, è bonis prognatum esle. Neg; me clam est quam salubribus monitis, quam fanctis exemplis apud hos sis instituta. Et plus est

25

cu-

uos lis,

ni

n-

tu vel

Si

is,

5 3

ud

n,

1-

et m.

on

lis t?

1.

la

is

r,

1-

1.

1.

.

r

-

d

١.

S

fet.

b Quod in cere Volo, volo, fed his bile vincu-Lucas -

Ad hæc meis majoribus non omnino malis, ni fallor, jam olim cum tuis amicitia non vulgaris intercedit: quin & nos inter nos à teneris, quod aiunt, unguiculis noti fumus; nec malè convenit geniis nostris. Jam ætas inter nos, res, dig. nitas, nobilitas inter utriusque parentes, penè paria sunt. Demum, quod est in amicitia præcipuum, tui mores mihi videntur non pessime quadrare ad meum ingenium. Potest enim per se præclarum esse, quod tamen non sit aptum. Quam mei vicissim tuo congruant, nescio. Hæ videlicet aves (mea lux) mihi promittunt fore inter nos felix, perpetuum, ac lætum a Id eff,recu- jucundúmque connubium, modò nè tuusanimus (a) mali ominis cantionem-nobis occinat. Ma. Quam cantilenam optas? Pa Ego præcinam, Sum tuus: tu fuccine, Sum tua. Ma. Brevis quidem cantiuncula, sed longum habet (b) epiphofine acclama- nema. Pa. Quid refert quam longum, modo lætum? Ma. Adeò mihi es invisus, ut nolim te committere cujus in po-Facile est di- sterum poeniteat. Pa. Desine male ominari. Ma. Fortassis alia tibi videbor ubi morbus aut ætas hanc formam immuduobus ver- taverit. Pa Nec hoc corpus, ôbona, semper erit æquè sucbis contrahi-culentum. Sed ego non contemplor tantum istud undique tur indiffolu- florens & elegans domicilium; hospitem magis adamo. Ma. Quem hospitem? Pa. Animum istum tuum, cujus decor femper cum ætate crescet. Ma. Næ tu plus quam Lynceus es, si istum perspicis per tot tectoria, Pa. Animum animo perspicio. Ad hæc, in communibus liberis subinde repubescemus. Ma. Sed interim perit virginitas. Pa. Verum Sed eho, die mihi, si tibi esset elegans pomarium, optares illic nihil unquam gigni præter flores? an malles, delapfis floribus, videre arbores maturis pomis gravidas? Ma. Ut argutatur? Pa. Saltem illud responde, Utrum est elegantius spectaculum, vitis humi jacens & computrescens ; an amplexa palum aut ulmum, eamque purpureis uvis degravans? Ma. Responde tu mihi vicissim, Utrum spectaculum amœnius, rosa nitens & lactea in suo frutice; an decerpta digitis, ac paulatim marcesens? Pa. Ego rosam existimo feliciorem que marcescit in hominis manu, delectans interim & oculos & nares quam quæ senescit in frutice; nam & illic futurum erat ut marcesceret: quemadmodum felicius est vinum quod bibitur antequam acescat. Quanquam non statim marcescit flos puellæ, si nupserit: imò video multas quæ ante nuptias pallebant, languebant, ac velut extabescebant, ex congressuviri sic enituisse, ut tum demum florere

florere coeperint. Ma. Attamen favorabilis ac plausibilis. apud omnes est Virginitas. Pa. Elegans quidem res puella virgo; fed quid juxta naturam prodigiofius anu virgine? Nifi matri tuæ defluxisset flos ille, nos istum flosculum non haberemus. Quòd fi, ut spero, non sterile fuerit nostrum conjugium, pro una virgine multas dabimus. Ma. Attamen aiunt rem Deo gratissimam esse castitatem. Pa. Et ideo castam puellam mihi cupio nubere, ut cum illa caste vivam. Magis erat animorum quam corporum conjugium. Gignemus Reipublicæ, gignemus Christo. Quantulum aberit hoc matrimonium à virginitate? Et fortassis olim sic convivemus quemadmodum vixit cum Maria Joseph. Sed interim discemus virginitatem? Non enim statim pervenitur ad fummum. Ma. Quid ego audio? Violanda virginitas, ut discatur? Pa. Quidni? Quemadmodum paulatim bibendo vinum parciùs, discimus effe * abstemii. Uter tibi videtur Qui non bitemperantior qui in mediis deliciis accumbens abstinet, an bunt vinun, qui semotus ab iis quæ provocant intemperantiam? Ma. quafi dicas, Arbitror eum fortius temperantem, quem parata copia non potest corrumpere. Pa. Utri verius debetur laus castitatis, eine qui semet exsecat, an qui membris integris tamen abstinet à Venere? Ma. Equidem posteriori meo calculo tribuerim laudem castitatis, priori dementiam. Pa. An qui voto adstricti abjurant matrimonium, nonne quodammodo exfecant sese? Ma. Videtur. Pa. Jam non est virtus non coire. Ma. Annon est? Pa. Sic accipe. Si per se virtus esset non coire, vitium effet coire. Nunc incidit ut vitium fit non coire, coire virtus. Ma. Quando hoc incidit? Pa. Quoties ab uxore jus suum petit maritus, præsertim si prolis amore quærit complexum. Ma. Quid fi lasciviat? non est fas negare? Pa. Fas est monere, vel rogare potius blandius, ut temperet: pernegare instanti fas non est. Quanquam hac quidem in parte raras audio querelas maritorum de fuis uxoribus. Ma. At dulcis est libertas. Pa. Imò gravis est sarcina Virginitas. Ego tibi rex ero, tu mihi regina: imperabimus familiæ nostro arbitratu. An tibi videtur ista esse fervitus? Ma. Vulgus conjugium capiftrum vocat. Pa. Sed Conjugium ipsi vero capistro digni sunt qui sic vocant. Dic mihi, qua- capitana fo, an non animus tuus est alligatus corper? Ms. Videtur. Pa. Non aliter quam avicula caveæ. Et tamen consule illum. an cupiat esse liber. Negabit, opinor. Quamobrem? Quia libenter est alligatus, Ma. Resest utrinque modica. Pa Tanto tutior. Eam tu domi augebis Parsimonia, que non fine causa

meras curas secum adferunt liberi. Pa. Sed iidem innumeras

hoc guod ridicule dixerat Juvenis, funt, nec futuri funt, plus aut minus felices

fiant boni.

voluprates, ac sæpenumero multo cum fænore reponunt parentibus officium. Ma. Misera quardam res est orbitas. Pa. An nunc orba non es? Quid autem opus in re dubia malè ominari? Dic mihi utrum malles nunquam nasci, an nasci moritura? Ma Equidem malim nasci moritura. Pa. Sic miserior est orbitas: quæ prolem nec habuit, nec habitura est; quemadmodum feliciores sunt qui vixerunt, quam Jocatur in qui nec nati funt, nec nascentur unquam. Ma. Qui sunt isti qui non sunt, nec erunt? Pa. Quanquam qui reculat ferre casus humanos, quibus omnes ex requo sumus obnocum qui non xii five plebei fumus, five reges, is è vita migret oportet; & tamen quicquid acciderit, tu non feres nisi dimidium, ego majorem portionem in me transferam. Ità si quid acciderit læti, gemina fiet voluptas ; si quid mali, societas adimet dici non por dimidium ægritudinis. Mihi verò, si fata vocent, dulce suerit vel immori tuis complexibus. Ma. Facilius ferunt homines quod juxta communes naturæ leges accidit : fed video quantò plus molestiarum adferunt nonnullis parentibus liberorum mores, quam mortes. Pa. Istius rei ne quid accidat, maxima ex parte in nobis situm est. Ma. Qui sic? Liberi unde Pa. Quoniam ferè boni nascuntur ex bonis, quod ad indolem attinet. Neque enim è columbis nascuntur milvi. Dabimus igitur operam ut ipli boni fimus. Deinde curabimus liberos nostros ab ipso statim lacte sanctis præceptis & opinionibus imbuendos. Plurimum refert quid infundas rudi testulæ. Ad hæc, curabimus ut domi habeant exemplum vitæ quod imitentur. Ma. Difficile est quod narras. Pa. Nec mirum, quia pulchrum est : arg; ob hoc ipfum tu quoque difficilis es. At tanto studiis acrioribus huc enitemur. Ma. Habebis sequacem materiam: tu vide ur me formes fingasque. Pa Sed interim pronuncia tria verba: Ma, Nihil facilius; fed verba simulatque semel evolarint, non revolant. Dabo concilium utrique commedius. Ages cum tuis ac meis parentibus ut utrorumque voluntate res transigatur. Pa. Ambire me jubes; tu potes tribus verbis rem certam reddere. Ma An possim, nescio; mei juris non sum. Nec fine majorum an horitate olim coibant conjugia. Verum, utcunque est, arbitrot auspicatius fore nostrum conjugium, fi parentum authoritate coeat. Et vestrum est ambire; nobis decorum non est. Gaudet enim rapi virginitas, etiamsi nonnunquam vehementius amemus. Pa. Non pigebit ambire, modò

li

V

-9

e Ti

E

jar

ur

Ca

modò nè me, frustretur tuum unius suffragium. Ma Non frustrabitur: bono animo esto, mi Pamphile. Pa. Tu mihi hic religioliot es quam vellem. Ma. Emò tu tuum iplius fuffragium apud te priùs expende. Nec affectum istum tuum a Ovidius. adhibe in confilium, fed rationem. Quod effectus decernit, A fegere dutemporarium eft: quod autem dictat ratio, perpetud solet dum, que placere. Pa. Næ tu pulchrè philosopharis; itaque parere cer- primum herplacere. Pa. Næ tu puichre philosopharis; maque parete cel bascit deinde tum est tuis consiliis. Ma. Non poenituerit obsequii. Sed bascit deinde fent aristas heus tu, incidit interim scrupulus qui meum animum male tandem flahabet. Pa. Valeant scrupuli Ma. Vin' me nubere mortuo? vescit ad Pa Neguaguam, sed revixero Ma. Amovisti scrupulum. Be- messem. ne vale, mi Pamphile. Pa. Isthoc to cura. Ma. Precor tibilæ- dictum. tam noctem. Quid fuspiras? P. Lætam noctem, ais? Uti- Nam fi fit nam largiare quod precaris. Ma. Nè quid præpropere; ad- genitivus a hut (a) tua meffis in herba est. Pa. (b) Nihilne tui mecum tu, petit oauferam? Ma. (c) Hunc pastillum, qui tibi cor exhilaret. sculum, si auferam? Ma. (c) Hunc pastillum, qui tibi cor exhilaret. sculum, se Pa. Adde saltem osculum. Ma. Cupio tibi virginitatem in tit aliud. Ar tegram & illibatam tradere. Pa. An ofculum aliquid decer- illa fecis inpit virginitati? Ma. Vis igitur ut aliis quoque largiar of terpretatur cula? Pa. Nequaquam; mihi fervari volo mea ofcula. quamille Ma. Tibi fervo. Quanquam est aliud cur in præsentia nec au- fenterat. Ofim dare ofculum. Pa Quid ifthuc. Ma. Ais tuum animum nil habet ille penè totum demigraffe in corpus meum, in tuo quam mi- mei. nimum fuperelle; Vereor itaque ne in osculo hoc ipsum c Pastillus est quod in te superest transiliat in me, tuque jam totus fias ex- sphærula ex animis. Accipe igitur dextram, mutui amoris fymbolum, fecta, quam ac bene vale. Tu gnaviter rem gere. Ego interim Christum manibus circomprecabor, ut quod agitur, utrique nostrum velitesse fe- cumferunt. lix ac faustum.

S

5 S

n

.

.

r.

2

5

n

1

.

C 1,

-

ARGUMENTUM.

Virgo abhorrens a nuptiis fieri vult Monacha. Suadetur in contrarium, ut fuis bac in re moderetur affectibus, neque invitis parentibus tentes quippiam ; potius ut nubat. Virginitas enim potest effe in vita conjugali. Mores Monachorum in Canobiis suis perstringuntur. Liberi unde dicuntur. Detestatur . plagiarios istos qui adolescentes & puellas in Monasteria pelliciunt, quasi mila alibi daretur Salus! Unde multa feliciffima ingenia sepeliuntur viva.

EUBULUS, CATHARINA.

Eu. Audeo tandem finitam elle coenam, ut liceat frui I hac deambulatione qua nihil amoenius. Ca. Et me jam tædebat fessionis. Eu. Quam vernat, quam arridet undique mundus! Hæc nimirum est illius adolescentia. Cath. Sic est. Eu. At cur tuum ver non æque arridet?

Horatius, Pastillos Rufilius olet, Gorgonia us hircum.

a Depomit magiftratum qui se abdicat magistraeu; deponit pigms qui ponit qui rem fuam fervandam madit alienæ fidei. bes, age, Depone tutis auribus. 3/11/79

A CALLS, FOR

country for the little

det Ergen-

25 313

Ca. Quamobrem? Eu. Quia subtristis es. Ca. An videor alio vultu quam soleo ? Eu. Vis oftendam te tibi? Ca. Maximé. Eu. Vides hanc rosam sub imminentem noctem foliis contractioribus? Ca. Video. Quid tum postea? Eu. Talis est vultus tuus. Ca. Bella collatio. Eu. Si mihi parum credis, in hoc fonticulo contemplare teiplam. Quid fibi tandem volebant & inter conandum istà tam crebra suspiria? Ca. Desine percontari quod tua non refert scire. Eu. Imò mea refert maxime, qui non possum este hilaris nisi te quoque videam hilarem. Ecce autem iterum suspirium, hui! quam ex imo pectore ductum! Ca. Est quod angat animum, sed essari non est tutum. Eu. Mihi non dices, qui te chariorem habeo forore propria? Mea Catharina, nè verere; quicquid est reis tuto (a) depones his auribus. Ca. Ut tuto dicam, vereor ne frustrà dicam non auxiliaturo. Eu. Qui scis? Si non re insa, fortassis consilio consolandoque juvero. Ca. Non possum eloqui. Es. Quid ifthue est rei? odisti me? Co. Sic odi, mihi ut minus charus fit meus germanus: & certat, & des tamen animus non fert ut eloquar : Eu. Fateberis igitur, fi divinaro? Quid tergiversaris? Promitte, alioqui non omittam urgere. Ca. Age, promitto. Eu. Prorsus ego non video quid tibi desit ad summam felicitatem. Ca. Utinam ve-Sic Horatius, ra predicares. Eu. Primum adest ipse flos ætatis. Nam, ni-Quicquid ha- fi fallor, agis annum jam decimum feptimum. Ca. Sic eft. Eu. Nondum igitur, opinor, discruciat te metus senectæ. Ca Nihil minus. Eu. Adest forma nulla parte non felix. Est & iftud precipium Dei donum. Ca. De forma, qualis qualis eft, nec glorior, nec queror. Eu. Tum color & habitudo corporis indicat te esse prosperà valetudine, nisi quid est morbi occultioris. Ca. Nihil istiusmodi, gratia Deo. Eu. Fama est integra. Ca. Ità confido. Eu. Adest ingenium isto dignum corpore, felicissimum, & quale mihi oprem ad liberales disceplinas. Ca. Si quod est, Dei munus est. Eu. Nec deest morum amabilis gratia, quam in felicissimis etiam formis non rarò desideramus. Ca. Optarem equidem mores me dignos. En. Multorum animos de l'cit generis infelicitas: tibi parentes funt & bene nati, & probi, & re laura, & tui amantissimi. Ca. Hinc nihil querer. Eu. Quid multis? Ego mihi ex omnibus puellis, quas habet hæc regio, non deligerem aliam sponsam quam te, si quod sidus mihi prosperum affulgeret Ca. Nec ego deligerem alium sponsum, si placeret ullum conjugium. En Et tamen magnum guiddam esse deber quod fic discruciat animum tuum. Ca. Est omnino non leve.

leve. Eu. Non ægre feres si divinem. Ca. Jam pollicita fum. Eu. Expertus novi quanta crux fit amor. Age, fatere nunc, promififti, Ca. Amor eft in caufa, fed non ejus generis, cujus tu fuspicare. Eu: Quod senus tu mihi narras? Ca. Divina. Eu Equidem confumpli omnem divinationem meam. Et ramen non omittam hanc martum donec extorfero quid fit. Ca. Ut violentus es! En. Depone in finum meum quicquid ifthuc eft curæ. Ca. Quando fic urges, dicam. Jam inde à teneris annis me mirus quidam affectus habebat. Eu. Quis? obfecto. Ca. Ut adjungerer collegio facrarum virginum. Ea. Ut fieres monacha? Ca. Sic habet. Eu. Hem! (a) pro thefauro carbones. Ca. Quid ais, Eubule? Eu. a Cum aliud Nihil, mea lux; ruffiebam. Sed perge dicere. Ca. Huicani. invenitur mo meo semper pertinacissimè restitere parentes. Eu. Audio. quam expe-Ca. Ego contrà precibus, blanditiis, lacrymis oppugnabam parentum pietatem. Eu. Res mira. Ca. Tandem, cum ego nullum facerem finem orandi, obsecrandi, lacrymandi, polliciti funt, ubi pervenissem ad annum decimum septimum sese obtemperaturos voluntati mez, si modò tum idem perfraret animus. Venit is annus, manet idem animus, parentes tamen contra promissum pernegant. Hoc est quod discruciat animum meum. Aperui morbum meum; tu nunc medicum age, fi quid potes. Eu. Primum, illud dabo confilium, fuavissima virgo, ut modereris affectibus tuis; & si id non contingit quod vis, id velis quod possis. Ca. Emoriar nisi quod volo affequar. Es. Et unde cepisti istum fatalem affectum? Ca. Olim admodum puella ducta fum in quoddam virginum collegium, circumducebamur, oftendebantur omnia: placebant virgines vultibus nitentibus, videbantur angelæ; in templo nitebant omnia, atque etiam fragrabant, nitebant horti cultissimi. Quid multis? Nihil non arridebat, quocunque verrebam oculos. Accedebant ad hac blandissima virginum colloquia. Unam atq; alteram illic reperi quacum olim infantula lufitare consuevi. Ex eo tempore etepit animus ardere ejus vitæ defiderio. Eu. Non fum improbaturus facrarum virginum institutum; quanquam non omnia conducunt omnibus: sed habità tui genii ratione, quem mihi videor ex vultu moribusque tuis collegisse, suaferim ut nubas mariro tui simili, tuæque domi novum instituas collegium, cujus maritus agat patrem, tu matrem. Ca. Emoriar citius quam virginitas propositum deseram. Eu. Res est egregia virginitas, si pura sit: sed nihil necesse est ut hac gratia dedas te in collegium, unde non possis postea eximi:

d

ì,

0.

fi

t-

1-

e-

t.

æ.

ft

lis

T-

bi

ft

m

i-

0-

n

S.

1-

1-

hi

m

f-

et

e-

nc e.

tres.

& fectam

monacho-

al locum,

Matt. 23.

dicibus.

Licet apud parentes virginitatem tueri tuam. Ca. Licet, at non perinde tuto. Ea. Imò, ut ego arbitror, aliquantò tutius quam apud illos sollos, temper cibo diftentos mona. Menachi Pa- chos. Nec enim calitati funt, ne tu fis infciens. Patres vocontor ac frequenter efficient ut hoc nomen verè competat intipsos. Olim nusquam virgines honestius vivebant quam anua parentes, nec alium habebant patrem quam Episcopum. Sed biscro, die mihi, quod tibi collegium ex omnibus de-Jegisti, cui re addicas intervitutem? Ca. Chryfercium. Eu. Agaofrol edibus paterais vicinum. Ca. Recté. Eu. Arqui pulchre novi totum hoc fodalitium; dignum verò ob quod -patrem ac matrem & cognatam tibi honessamque familiam pepudies! Nam ille patriarcha jampridem & ætate & vino & matura delieus eft; nec illi quicquam jom fapit præter ovinum. Habet dues sodales se dignos, Joannem & Jodocum. Quorum Jeannes ut fortafle vir malus non elt, ità mihil habet viri præter, barbam; eruditionis ne pilum quidem prudentiæ non multa plus. Jodocus aded flupidus eft, ne nifi vefte facra commendaretur, obambularet publicitus -in quebla fatui cum auriculis ac, zintinnabulis, Ca. Mihi vi--dentur viri boni. En Malius iftos novi quam tu, mea Catharina. Ifti fortaffe funt tibi patroni apud parentes, ut efficiant te (a) proselytage pam. Ca Jodocus maxime favet. Eu. a Advenam O fautorem! Sed far ithic nunc effe virus doctos ac bonos; in verbis in oras serunt indocti ac mali: & quicunque obtigerint, tibi professionem rerunt ferendi. Co Offendunt me in edibus paternis crebra convivia, nee femper virginea funt que illic dicuntur inrum, inque terreonjugates, & liquoties fit ut olculum negare non illorumverba possim Eu. Qui vitare studet quicquire offendit, is è vita Al- migiet oportet: Ità funt aures affuefaciendi, ut audiant omlufum fimul mil hec' tamen nife bona transmittant in animum. Parentes, ropinor, permittunt sibi cubiculum peculiare. Ca. Maximé. 6 Titulus me- En Ed te subducas licebit si quod convivium accident turrici, qui folet bulentius. Et dum alle porant ac nugantur, tu confabulare addi in lega-scum iponfo tuo Christo; ora, pialle, gratias age. Non te intis aut in munere. Ego quinabit domus parerna; sed tu reddes eam puriorem. Co. At-feribendum tamen tutius est esse in sodalitio vinginum. Eu. Non imarbitror elegi-probo castum sodalitium, nolim tamen te falli falsa imagium ab impu-natione. Ubi illic verlata fueris aliquandiu, ubi propius tando, quan-inspexeris, fortallis non perinde nitebunt omnia ut tibi quam recla-mantibus co- quondam nitere videbantur. Nec oranes virgines funt, mihi crede, que velum habent. Ca Bona verba. Eu. Imo bona werba funt quæ vera funt. Nifi fortaffe (b) elogium quod nos hactenus

hactenus judicavimus effe Virgini Matri proprium, ad plures transit ut dicantur & à partu virgines. Ca. Abominor. Eu. Quin infuper, nec alioqui inter illas virgines funt omnia virginea. Ca Non? Quamobrem? obfecto. Eu. Quiaplures inveniuntur que mores emulentur (a) Sapphûs, quam que a Genitivus referent ingenium. Ca Isthuc quid fit non fatis intelligo, est Gracus, Eu Arque ideo hac verba facio, ne quando intelligas, mea Hujus ing-Catharina. Co. Attamen animus eò fertur; atque hinc colli- nium mir go hunc spiritum à Deo proficifci, quòd tot jam annis per-prædicatur, feverat, & indies fit acrior. En Imò mihi hoc nomine suspe- inf mantur Etus est iste tuus spiritus, quod sic repugnant optimi paren- quod fuerie tes. Afflaffer & illorum animos Deus, si pium esset quod ToiBis. Id moliris. Sed istum spiritum haussti ex illis nitoribus quos enim rectè admodum puella vidisti, ex blandis virginum alloquiis, ex fignificatum affectu erga veteres sodales, ex cultu sacro, ex ceremoniis fanè quam speciosis, ex improbis horraribus stultorum monachorum, & qui in hoc te venantur ut largius potent. Sciunt patrem esle liberalem ac benignum: aut illum habebunt convivam, fed hac lege, ut fecum adferat vinum quod decem strenuis pororibus fat sit : aut ipsi porabunt apud illum. Quare tibi fuerim author, ne quid novi tentes invitis parentibus, in quorum potestate nos Deus esse voluit. Ca. In hoc negotio pium est contemnere patrem ac matrem. Eu. Christi causa pium est alicubi negligere patrem ac matrem, neque enim pie faciat qui, Christianus, patrem Ethnicum, Quomodo cujus omne vitæ præsidium pendeat à filio, deserat sinat- pegligendi que perire fame. Si nondum elles professa Christum in bap. Parentes ob tismo, & parentes vetarent te baptizari, piè faceres si Chri- Liberi unstum præferres impiis parentibus. Aut si nunc parentes de. adigerent ad impietarem aut turpitudinem, contempenda b Nescit sereffet illorum authoritas. Sed quid hocad collegium? Et do- viturem nomi Christum habes. Natura dictat, Deus approbat, Paulus bilis illa mehortatur, leges humanæ fanciunt, ut filii obediant parenti- Francia. In bus: & tu te subduces ab authoritate parentum optimorum, westphalia ut pro vero patre te dedas factitio, & pro vera matre tibi & nonnullis adsciscas alienam, aut potius ut pro parentibus tibi domi- Germania nos ac dominas adsciscas? Nam parentibus ità es obnoxia, partibus «d-nuc est fer-ut tamen te liberam esse velint. Unde & liberi vocantur si-vorum gelii-familias, quod abfint à conditione servorum. Nunc nus. Venete pro libera tendis ultrò fervam reddere. Christiana cle- tiæ vendunmentia maxima ex parte fubmovit omnem illam veterum tur Mauri & fervitutem, nifi quòd (6) in paucis regionibus adhuc ejus aliter quàm resident vestigia. At inventum est sub prætextu religionis boves. novum

novum fervitutis genus, ut nunc fanè in plerisque monasteriis vivitur. Nihil ibi licebit nisi ex præscripto; quicquid obvenerit tibi illis accrescet; si quo pedem moveris, retraheris è fuga perinde quali parentem veneno necaveris. Quoque fit evidentior fervitus commutant vestem quam dedêre parentes. & ad exemplum priscum eorum qui olim servos essent mercati, commutant nomen in baptismo inditum, ac pro Petro five Joanne, vocant Franciscum, aut Dominicum, aut Thomam. Petrus dedit nomen Christo, & Dominico initiandus vocatur Thomas. Si militaris fervus abjiciat vestem à domino datam, videtur abdicasse dominum; & nos applaudimus illi qui vestem accipit quam Christus omnium dominus non dedit? & ob hanc mutatam graviùs punitur, quam si centies abjiciat vestem imperatoris ac domini sui, que est mentis innocentia. Ca. Atqui hoc ipfum aiunt eximii meriti, si quis se sponte dedit in hanc servitutem. Eu. Ista verò doctrina Pharifaica est. Paulus contrà docet, ut qui liber vocatus sit, nè velit sieri serous; sed potins operam det ut fiat liber. Atque hoc infelicior eft fervitus, quod pluribus dominis tibi serviendum sit, quòd plerumque stultis & improbis, quod incertis, ac subinde novis. Illud mihi responde. * Emancipant te leges à jure pamanumittunt, rentum? Ca. Nequaquam. Eu. Licétne igitur tibi emere aut vendere fundum invitisparentibus? Ca. Minimé. Eu. Unde igitur tibi jus ut teipsam dedas nescio quibus, invitis parentibus? An non tu illis charissima maximéque propria es possessio? Ca. In negotio pietatis cessant natura leges. Eu. Negotium pietatis potissimum agitur în baptis mo: hic tantum agitur de veste mutanda, déque genere vitæ, quod per se neque bonum est neque malum. Jam illud mihi confidera, quantum commoditatum fimul amittas cum libertate. Nunc tibi liberum est in tuo cubiculo legere, orare, pfallere, quantum & quando gratum est animo tuo. Quòd si rædet cubiculi, licet audire cantiones ecclesiasticas, adelle facris, audire facras conciones; & fi quam videris matronam aut virginem egregiè probam, ex ejus colloquio fieri meliorem; si quem virum insigni probitate præditum, ex eo discere quod te reddat meliorem: licebit & concionatorem deligere qui purissimè Christum doceat. Has res omnes, ex quibus præcipuus est profectus ad veram pietatem, amittis semel addicta collegio. Ca. Sed interim non ero monacha. Eu. Adhuc te movent nomina? Rem iplam perpendito. Illi jactant obedientiam. Num ea laus tibi

Hoc eft. libere vivere finunt.

tibi deerit si obedias parentibus tuis, quibus Deus jubet obediri? si Episcopo tuo, aut pastori tuo? Num paupertatis, cum in parentum manibus fint omnia: Quanquam olim in facris virginibus præcipuè laudabatur à fanctis viris liberalitas in pauperes: eam præstare non poterant, si nihil possidebant. Porrò castitati tuæ nihil decedet, etiamsi vivas apud parentes. Quid igitur superest? Velum, linea vestis ex intima versa in extimam, ceremoniæ quædam, quæ per fe nihil facient ad pietatem, neque quempiam commendant oculis Christi, qui spectat animi puritatem. Ca. Nova prædicas. Eu. Sed verissima Cum igitur non sis emancipata à jure parentum, cum tibi jus non sit vendendi vestem aut agrum, quomodo tibi jus facis dedendi te in fervitutem alienam? Ca. Jus parentum, ut aiunt, impedit ingressum religionis. Eu. In Baptismo nonne professa es religionem? Ca: Sum. Eu. Nonne religiosi sunt quicunque sequentur præcepta Christi? Ca. Maximé. Eu. Quæ est igitur ista nova religio, que facit irritum quod & Nature lex fanxit, & vetus Lex docuit, & Evangelica lex comprobavit, & Apostolica do-Etrina confirmavit? Ishuc decretum non est à Deo proditum, sed in monachorum senatu repertum. Sic definiunt quidam, & matrimonium esse ratum quod insciis, aut etiam invitis parentibus inter puerum & puellam per verba de prasenti (sic enim illi loquuntur) contractum est. Atqui ifthuc dogma nec naturæ fenfus approbat, nec veterum leges, nec Moses ipse, nec Evangelica aut Apostolica doctrina. Ca. An igitur putas mihi non esse fas nubere Christo, nisi comprobantibus parentibus? Eu. Jam, inquam, nupsisti Christo, & illi nupsimus omnes. Quæ bis nubit eidem viro? Tantum agitur de loco, de veste, de ceremoniis. Ob has res non arbitror esse contemnendum jus parentum. Et a Hoc dicit videndum est, nè, dum paras nubere Christo, (b) nubas ali- proptercolleis. Ca. At isti prædicant nihil esse sanctius quam hic con- gia virginum temnere parentes. Eu. Ab istis igitur doctoribus exige, ut vunt juxta proferant aliquem è sacris libris locum qui hoc doceat? regulam, in quod si non poterunt, jubeto eos ebibere calicem vini (b) quibus non-Belnensis; hoc poterunt. Ab impiis parentibus ad Christum nunquam, confugere pietatis est. Sed à piis ad monachifmum, hoc est proh dolor una nubit (quod non raro usu venit) à probis ad improbos, qua, rogo, multis. pietas est? quanquam & olim ad Christum à paganismo b Belna oppiconversus idololatris parentibus debebat obsequium, quate- dumin ducanus citra pietatis jacturam fieri poterat. Ca. Damnas igitur tu Burgundihoe rorum vica institutum? En Nequaquant Verbm quem- laudatissima, admodum

admodum nemini fuadere velim, ut quæ fe in hoc vitæ genus conjecerit, luctetur emergere: ità non dubitem hortari puellas omnes, præsertim indolis generosæ ne se temere eò præcipitent unde post sese non possunt explicare. præsertim cum in ipsis collegiis sæpè gravius periclitetur virginitas, ac domi præstare valeas quicquid ibi præstatur. Ca. Urges tu quidem multis ac magnis argumentis, tamen hic affectus meus eximi non potest. En Si non persuadeo, quod tamen optarim, saltem illud fac memineris, * Eubulum monuisse Interim, pro meo in te amore, precor ut ab so tene & tuus iffe affectus felicior fit meo confilio.

bene confulit, BYAN confili-

ARGUMENTUM.

Virgo panitens ante peractam professionem ad parentes suos domum revertit. Deteguntur hic Menachorum prastigia, qui spectris & visis terrent & impellunt rudes animes in sua comobia.

EUBULUS, CATHARINA.

Eu. TAles janitrices mihi semper optarim. Ca. Et ego semper tales pulsatores. Eu. Sed vale, Catharina, Co. Quid ego audio? Valebo priusquam salveam? Eu. Non huc veni ut te viderem lacrymantem Quid fibi vult, quod protinus me confpecto lacrymis fuffusi sunt oculi? Ca. Quò fugis? mane, mane, inquam; fumam alium vultum & ridebimus affatim. Eu. Quas aves hic video? Ca. Est illius collegii patriarcha. Nè subducito te; jam perpotârunt : accumbe paulisper; illo digresso confabulabimur nostro more. En. Age; obtemperabo tibi, quæ mihi noluifti. Nunc foli fumus narra totam fabulam; malim enim ex te cognoscere. Ca. Ex tot amicis, quos putabam sapere plurimum, nunc sentio nutlum fuisse qui mihi prudentius ac senilius confilium dedenit quam tu omnium natu minimus. Eu Dic mihi, quomodo expugnasti parentum affectum? Ca. Primum improbis horraribus monachorum ac monacharum, deinde etiam meis precibus ac blandimentis labefactatus est matris animus; pater nullo pacto quibat perpelli. Tandem omnibus admotis machinis, & hic victus atque oppressus est potius quam assensit. Id factum est inter pocula: minitabantur homini malum exitium; fi Christo fuam sponsam pernegaret. En O improbitatem stolidorum! Quid fit deinde? Ca. Servor triduo domi clam: interim semper aderant mulieres aliquot ejus collegii quas illi Conversas vocant, hortatibus suis addentes animum ut persisterem in sancto proposito, ac solicitè caventes nequa cognatarum aut fodalium adiret me,

quæ

1

1

que mentem videretur mutatura. Interim adornabantur vefles aliaque quæ ad convivium attinebant. Eu. Tibi quid interim erat animi? Num vacillabas? Ca. Non, sed passa sum quiddam tam horrendum, ut malim emori decies quam iterum perpeti. En Quafo, quid ifthuc erar? Ca. Non possum effari. Eu. Quod mihi dixeris, amico tuo dixeris. Ca. Promittis filentium? Eu. Id præstiturus eram etiamti nulla fuisses stipulata. Quasi verò me nondum nôris. "Ca. Apparuit mihi spectrum horribili specie. Eu. Is nimirum erat genius tuus malus, qui te eò instigabat. Ca. Prorsus opinor fuisse cacodæmonem. Eu. Dic mihi, quæ species erat? Estne talis qualis pingitur, roftro adunco, longis cornibus, Harpyiarum unguibus, prælonga cauda? Ca. Tu ludis. At ego malim mihi terram dehiscere quam denuò tale videre spectrum. Eu. Interim aderant mulieres ille hortatrices? Ca. Non; nec unquam illis indicavi, tametsi valde sciscitantibus quid effet mali, cum me roram exanimatam offenderint. Eu. Vis tibi dicam quid fuerit? Ca. Si quidem potes. Eu. Illæ mulieres incantaverant te vel potius excantaverant tibi cerebrum. Sed interim tu persistebas in sententia? Ca. Maxime: nam aiebant id multis accidere qui se consecrant Christo: verum si primo illo congressu superetur tentator, post tranquilla fore omnia. Eu Quà pompa producta es? Ca Adornant me toto mundo meo, demittunt capillos: itaque non aliter quam auptura sponso. Eu. * Cras- Hoc dicir fo monacho : hem! male sit huic tussi. Ca. Ex ædibus pa- adversus, & ternis clarà luce deducor ad collegium multis ad spectacu- fingit tustim. lum concurrentibus. Eu. O scitos histriones! ut nôrunt agere suas fabulas simplici popello! Quot dies egisti in illo fancto virginum collegio? Ca. Ferme duodecim. Eu. Sed. quæ res verterat animum tuum tam pert nacem? Ca. Non dicam quid fit, sed aliquid magni fuit. Post sex ab ingressu dies accerso matrem, obtestans, obsecrans, si me vivam vellet, ut me eximeret ab eo collegio. Illa reluctatur animo meo, & hortatur ad .constantiam. Post accerso patrem. Ille etiam objurgat, addens se ægre vicisse suos affectus, ut vicissim nunc vincerem animum meum, nec hoc dedecus conciliarem fibi, quòd refiliissem ab instituto. Tandem ubi video me nihil proficere, respondeo parentibus, me, si ità jubeant, in gratiam illorum morituram. Nam hoc mihi certum esse, nisi maturè eximerer. Hoc audito, reduxerunt domum. Eu. Bene habet quod mature resilieris, priusquam servitutem æternam esses professa. Sed nondum audio quæ res mutarit

in

pi

nidi

in

m

fa

il

te

bi

B

m

de

u

he

fc

ci

ta

CT

ne

in

pt

te

tu

CO N

fer

iti

ne

113

Pé

ur

id

ftu

fu

tu

m

qu

de

121

fin

m

ali

tarit animum tuum tam subitó. Ca. Hoc nemo mortalium ex me scit hactenus, nec tu scies. Eu. Quid si divinem? Ca. Nec divinabis sat scio: & si divines, non dicam. Eu. Tametsi conjecto. Verum interim periit sumptus. Ca. Plus a comos deus quam quadraginta coronati. Eu. O (a) comessatores nupett luxus, in- tiales; Gaudeo tamen periisse pecuniam te nobis incolumi: & Latine co. posthae ausculta melioribus consiliis. Ca. Ità faciam, &, cum meffari, quod piscatore, (b) icta sapiam.

de xoux zer, est genialiter & cum luxu vivere. Non à comedendo. b Vide proverbium, Pi-Cator ictus

Sapit, ubi quis

fao malo do

ctus fapit.

ARGUMENTUM.

enim dicitur Hoc colloquium quod inscribitur Conjugium, sive Uxor Mentivano multa tradit que ad mutuam conjugum benevolentiam alendam pertinent. De celan-, dis maritorum vitiis ; de non interrumpenda conjugum benevolentia ; de sarciendis offensis; de corrigendis maritorum moribus; de obsequiis erga maritos, Ornatus multerum qualis. Seipfam dehonestat que maritum dehonestat. Uxo. rem marito cedere equum est. Irata uxore non irascendum marito, & contra, Concordia studendum, quoniam non detur jam consilio locus. Vitia novisse oportet conjugum, non odiffe. Penes uxorem effe ut maritus sit bonus, qua debet esse jucunda marito, observans illius affectum, quibus rebus vel irritetur vel delineatur. Omnia placeant domi, cibus paretur quo delestatur. Si maritus fit tristis, uxer ne rideat; si iratus, blandins alloquatur, aut silentio concedat irascenti. Absque testibus sit monitio. Methodus admonendi. Non querendum aliis, nist parentibus mariti: aut amicis, qui sua prudentia mederi que an vitiis. Exemplum prudentis viri juvenculam uxorem morosam optime tra-tiantis, delata ad socerum querela. Uxoris item prudentis, qua maritum suum machantem sua correxit humanitate. Item viri qui uxorem percusserat iratus. Mansuetudine, comitate & officiis vincendi mariti. Non rixandum in letto aut eubiculo, fed curandus su illic omnia festiva sint ac jucunda. Ce-stus Veneris morum est suavitas. Proles mutuam conciliat gratiam. Nihil fæmina divulsa marito. Sit semper memor reverentia viro debita.

a Probe ac Suaviter loquens. b Rixofa, quòd Socra. rio fit nobilitara.

(a) EULALIA, (b) XANTIPPE.

Eu. C'Alve multum, exoptatissima mihi Xantippe. Xa. Salve tantundem, mihi charissima Eulalia. Vidêre mihi folito formolior. En. Itane statim me scommate excipis? Xa. Non profectò, sed ità mihi videris. Eu. Fortasse nova rippe hoc vi- vestis commendat formam. Xa. Recte conjectas. Nihil jamdiu vidi elegantius. Suspicor pannum esse Britannicum. Eu. Lana Britannica est, tinctura Veneta. Xa. Mollities byffum superat. Quam verò blandus purpuræ color? Unde tibi tam egregium munus? En. Unde decet honestas matronas accipere nifi à maritis suis? Xa. O te felicem, cui talis contigit sponfus! At ego vellem me nupsifie (c) fungo, Jamus homi- cum meo nuberem Nicolao. Eu. Quid ità? quasfo te. Tam citò male convenitinter vos? Xa. Nec unquam convernet cam tali. Vides quam fim pannola: fic patitur uxorem fuant incedere! dispeream nist sæpe pudet me prodire

e Ita appelnes ftultos ac aihili.

im

m?

Eu.

lus

ni:

m

lt4

an-

ci-

05. XO.

74.

17-

bet

le-

fit lat

m

nt

4-

at

i

in publicum, cum video quam cultæ fint aliæ quæ multò pauperioribus nupfere maritis. Eu. Matronarum ornatus non est in vestibus aut reliquo corporis cultu, quemadmodum docet divus Petrus Apostolus, (nam id audivi nuper in concione) sed in castis ac pudicis moribus, & in ornamentis animi. Meretrices coluntur oculis multorum. Nos fatis cultæ fumus, si placeamus uni marito. Xa. Sed interim ille bonus vir, tam in uxorem parcus, strenuè prodigit dotem quam ex me non mediocrem accepit. Eu. Quibus rebus? Xa. Quibus ipfi visum fuerit; vino, scortis, aleà. Eu. Bona verba. Xa. Atqui sic res habet. Deinde cum mihi temulentus ad multam noctem redit domum diu expectatus destertit noctem totam, nonnunguam & lectum convomens. ut nè quid addam. Eu. (a) St! teipsum dehonestas cum de- a Interiectio honestas maritum. Xa. Emoriar nisi mallem dormire cum est innuens scropha quam cum tali marito. Eu. Non tu tum istum ex- filentium; fic cipis jurgio? Xa. Ita ut dignus est; sentit me non esse mu- legendum tam. Eu. Quid ille contra. Xa. Initio reclamabat sevissime censent illud credens fore ut me sævis verbis protelaret. Eu: Nunquam- ex Phormione rixa incruduit usque ad verbera? Xa. Semel duntaxat eò ne Terentii, incaluerat utrinque contentio ut minimum res abfuerit à Act.s. Scen.t. pugna. Eu. Quid ego audio? Xa. Librabat fustem, sevis in-quem semper terim clamoribus intonans ac dira minitans. Eu. Non ibi me- te effe dictitamebas tu? Xa. Imò vicissim ego corripiebam tripodem: si sti. Chr. St. contigisset me digito, sensisset mihi non deesse manus. Eu. So. Quid has Novum clypei genus. Deerat colus lanceæ vice. Xa. Sensis-Quo loco pro set sibi cum viragine rem esse. Eu. Ah! mea Xantippe, non St, depravaità decet. Xa. Quid decet? Si ille me non habet prouxore, tum eft, eft. nec illum habitura fum pro marito. Eu. At Paulus docet. uxores oportere subditas esse viris cum omni reverentia. Et Petrus nobis exemplum proponit Saræ, quæ maritum fuum Abraham dominum appellabat. Xa. Audivi ista. Sed idem Paulus docet, ut viri diligant uxores fuas, ficut Chrifus dilexit sponsum suam Ecclesiam. Meminerit ille officii fui, ego meminero mei. Eu. Sed ramen ubi res in eum statum devenit ut alteri cedendum fit, æquum est uxorem marito cedere. Xa. Si modò ille maritus est appellandus qui me habet pro ancilla. Eu. Sed dic, mea Xantippe, post desiit minitari verbera? Xa. Desiit & sapuit, alioqui vapulaffet. Eu. Sed tu non desiisti rixari cum illo ? Xa. Nec definam. Eu. Quid ille interea? Xa. Quid? nonnunquam dormit sommum hominis; interdum nihil aliud quam rider; aliquoties arripit testudinem, in qua vix tres habet fides

enim docti

Placeronia

Zidoo. ... T

-ileiduanos

20

ol

ir

20

po

le

qt

ef

28

h

qı

at

m

X

Ш

po

pe lù

01

ri

P

E

a ri lo Co a ri

Ъ

d

ti

fi

п

Ù

k

e

Eu Ea res male urit te? Xa. Sic ut dici vix possit. Aliquan. do vix tempero à manibus. Eu. Mea Xantippe, permittis mihi ut liberius loquar apud te? Xa. Permitto. Eu. Idem jus erit tibi apud me. Hoc certe postulat nostra necessitudo ab ipfis penè incunabulis inter nos inita. Xa. Vera narras, nec ulla fodalium unquam charior fuit animo meo. Eu. Qualis qualis est tuus maritus, illud cogita, non esse jus permutandi. Olim immedicabilibus dissidiis remedium extremum erat divortium: nunc hoc in totum ademptumest: usque ad extremum vitæ diem ille tuus sit maritus oportet, & tu illius uxor. Xa Superi male faxint, qui jus hoc nobis ademerunt. Eu Bona verba; sic visum est Christo. Xa. Vix credo. Eu. Sic habet. Nunc nihil superest, nisi ut uterque ad alterius mores & ingenium accommodando sese concordiæ studeatis. Xa. An ego possom illum resingere? Eu. Non minimum momenti est in uxoribus, quales sint mariti. Xa. Pulchre convenit tibi cum tuo? Eu. Nunc tranquilla omnia. Xa. Ergo turbarum nonnihil erat initio? Eu. Nihil unquam tempestatis; sed tamen, ut sit inter homines, nonnunquam nubeculæ quædam adoriebantur quæ poterant gignere tempestatem, nisi commoditate morum fuisset occurfum. Habet suos quisq; mores, & est sua cuique sententia! &, si verum fateri volumus, sunt sua cuiq; vitia, (a) quæ, si ulquam, certè in matrimonio noville oportet, non odiffe. Xa. Recte mones. Eu. Fit autem frequenter, ut diffiliat benevolentia mutua inter maritum & uxorem, (b) antequam alter alteri fatis notus fit. Id est imprimis cavendum. Semel enim ortà simultate, ægre sarcitur gratia, præsertim si res ad atarch in Præ- trocia convitia processerit. Quæ glutino committuntur, si ceptis connu- statim concutias, facile distrahuntur: cæterum ubi siccato glutine semel cohæserint, nihil firmius. Proinde in initio nihil non faciendum ut inter uxorem & maritum coalescat confirmeturque benevolentia. Id maxime fit obsequio morumque commoditate. Nam benevolentia quæ sola formæ gratia conciliatur ferme temporaria est. Xa Sed narra nobis, oblecro, quibus artibus pertraxeris maritum ad tuos mores. Eu. Dicam in hoc, ut imiteris. Xa. Si queam. Eu. Facillimum erit si velis; nec adhuc serum est; Nam & ille jue Heceadem venis est, & tu adhuc puella, ac nondum annus, opinor, expletus est à nuptiis. Xa. Vera prædicas. Eu. Dicam igitur sed taciture. Xa. Maximé. Eu. (c) Illa prima mihi cura fuit, ut in omnibus estem juounda marito, ne quid este quod illius animum

a Allusit ad verficulum proverbia-lem, Mores amici noveris. non oderis. 6 Hoc Plubialibus.

Plutarch, in Præceptis connubialibus.

it.

n-

tis

m

u-

ru.

us

X-

1:

t,

0.

4.

r-

1-4.

1.

la

il

1-

5.

n

ſi

0

animum offenderet: observabam affectum ac sensum illius; observabam & tempora, & quibus rebus deliniretur, quibus a Ad vocem irritaretur, quemadmodum facere solent ii qui elephantos hominis equi ac leones cicurant, aut fimilia animantia, que vi cogi non redduntur possunt Xa. Tale animal mihi domi est. Eu. Qui adeunt e- mitiores. Peplephantos, non gestant vestem candidam: nec puniceam, est propemoqui tauros: quòd his coloribus compertum fit ea animantia dum imitans efferari. Quemadmodum & tigres tympanorum sonitu sic ventris crepiaguntur in rabiem ut seipsas dilanient. Et qui tractant equos tum, qui fit hibent (a) voces, habent poppysmata & palpum, aliaque ore aut mani-bus apre comquibus ferocientes mitigent. Quanto magis decet nos his ploss, non artibus uti erga maritos, quibufcum nobis, velimus noli- fine humore mus, per omnem vitam est tectum ac lectus communis? Aut.Plin.ful-Xa Perge quod copisti. Eu Hisanimadversis, attemperabam getras adorame illi, cavensnè quid offensæ pasceretur. Xa. Qu'inam id re poppysmaporeras? Eu. Primum in cura rerum domesticarum, quæ lim consensus peculiaris est provincia matronarum, advigilabam, non so- erat; unde lum cavens ne quid effet prætermiffum, verum etiam ut eft illud A. omnia congruerent ad illius fensum, in rebus etiam minu-ristoph. riffimis. Pa. Quibus? Eu. Puta, si maritus hoc aut illo cibo pportis apeculiariter delecterur, si cibus placeat hoc aut illo modo ποπέρδαν. toctus, fi lectus hoc aut illo modo frratus. Xa. At quo pa- De palpo Hodo attemperares te ei qui domi non esset, aut esset ebrius ? rat. Cui male Es, Mane, (b) isthuc ibam. Si quando maritus videbatur i palpere, readmodum triftis, nec effet appellandi tempus, nequaquam pari autem ridebam ac nugabar, quemadmodum nonnullæ mulieres est vola levifolent; fed fumebam & ipfa vultum fubmæstum ac solicitum. ter percutere Quemadmodum enim speculum, si probum est, semper red-ferocientis. dit imaginem intuentis: ità decet matrem-familias ad affe. ald eft, hoc chum mariti congruere, ne sit alacris illo mœrente, aut hila- eram dicturis illo commoto. Quod si quando commotior erat, aut ra. Terentii blando fermone leniebam, aut silentio concedebam iracun- verba sunt. die, donec ea (c) refrigerata, tempus se daret vel purgandi refrixit, five vel admonendi. Idem faciebam fi quando plus æquo potus deferbuit, redibat domum, nec id temporis nifi jucunda loquebar illi: Ità Fabius, tantum blanditiis pertrahebam ad lectum. Xa. Infelix verò refrigerato uxorum conditio, si iratis, ebriis, & quiequid libet patran-inventionis a-tibus maritis, tantum obsequentur. Eu. Quasi verò hoc non recanduisse sit mutuum obsequium. Coguntur & illi multa ferre in dicitur ira. moribus nostris. Est ramen tempus cum in re seria fas est d'Idest, quauxori monere virum, fi quid est alicujus momenti: nam ad fi clausis oculevia præstat (d) connivere. Xo Quod tandem? En Cum re te non ent animo vacuo, nec commotus, nec folicitus, nec potus, videre quod

tum absque testibus blandè monendus, vel rogandus potius, ut in hoc aut illo melius consulat rei, aut famæ, aut vale. tudini suæ. Atque hæc ipsa admonitio leporibus ac facetiis erat condienda. Nonnunquam præfatione ab illo stipulari soleo, nè mihi succenseret, si quid stulta mulier admonerem quod ad illius honorem, aut valetudinem, aut falutem face. re videretur. Ubi monuissem quæ volebam, amputavi ser. monem illum, & ad alia jucundiora deflectebam. Est enim ferè hoc nostrum vitium, mea Xantippe, ut semel exorsa loqui, finem facere nequeamus. Xa. Aiunt. Eu. Illud imprimis cavebam, nè præsentibus aliis maritum objurgarem, aut ne quid querelarum domo efferrem. Facilius farcitur, si quid iter duos commissium est. Quod si quid exstiterit ejus generis ut nec ferri possit, nec uxoris admonitione fanari, civilius est ut uxor querelam deferat ad parentes & cognatos mariti quam ad suos, & ita querelam temperet, nè videatur odisse maritum, sed vitium potius mariti. Nec tamen effutiat omnia; ut hic quoque tacitus agnofcat, & amat mich! uxoris civilitatem. Xa. Philosopham esse oportet que ista præstet. Eu. Imò talibus factis maritos ad similem civilia-S. Sille 40 tem invitabimus. Xa. Sunt quos nullà civilitate corrigas Eu. Equidem non arbitror: fed fac esse. Primum, illud cogita, Maritus ferendus est, qualis qualis est. Præstabilius igitur est ferre vel sui similem, vel paulo commodiorem factum nostrà civilitate, quam nostra savitià pejorem indies. and state of Quid si proferam maritos qui simili civilitate correxerunt fponfas fuas? Quanto magis decet nos idem præstare adverfus maritos? Xa. Narrabis igitur exemplum meo marito dissimillimum. Eu. Est mihi familiaritas cum homine quodam nobili, docto fingularique morum dexteritate. Is duxerofam, quam rat puellam virginem annos natam decem & feptem, ruri in fua emenda parentum ædibus perpetud educatam, ut nobiles fere gauvit proden- dent habitare ruri, ob venatum & aucupium, Rudem volebat ille, quò facilius illam ad fuos mores fingerer. Copir eam instituere literis ac musica, paulatimque assuefacere ut redderet ea que audisset in Concione, ceterisque rebus ornare que post essent usui futura. Hac quoniam erant pova puella, qua domi sua fuerat in summo otio, & mter famulorum colloquia lufúfque educata, cœperunt effe rædio. Stomachus Detrectabat obsequium; & cum maritus urgeret, illa sine pro ira fre- fine flebat, nonnunquam & in terram abjiciebat fele, occipitium illidens folo, quasi mortem optans. Earum rerum cum nullius effet finis, maritus diffimulato * stomacho invitabat

Vir nobilis qui uxorem Tuvenculam duxerat mo-

A SOFT

of Section

quentiffime apud Latine loquentes.

ùs,

le.

tils

ari

em

ce-er-

im

ſæ

11ut

iid

CI-

08

en

at

(ta

ra-

25.

ud

US

es.

nt

T.

to

0-

in

U-

0-

e.

e-

e-

nt er

0.

1-

at

vitabat uxorem, ut animi relaxandi gratia una proficifcerentur rus ad ædes foceri. Ibi lubens obtemperabat uxor. Eò cum ventum ellet, maritus reliquit uxorem apud matrem & forores; ipse cum socero prodibat venatum. Ibisubmotis testibus, denarrat socero, se sperasse jucundam vitæ sociam; nunc habere perpetuò lacrymantem, ac sese discruciantem, nec ullis monitis sanabilem: orat ut sibi adfit in medendo filiæ morbo. Socer respondet, (a) Se semel a Semel non illi tradidisse filiam; quòd si illa non obtemperaret verbis, réfertur ad uteretur suo jure, & verberibus eam emendaret. Tum ge-rat totum finer, Novi, inquit, jus meum, fed malim eam tuâ vel arte vel lie jus traauthoritate fanari, quam ad hoc extremum remedium ve- ditum sponnire. Socer pollicitus est se curaturum. Post unum arque so. alterum diem captat tempus ac locum ut solus esset cum filia: ibi vultu ad severitatem composito, incipit commemorare quam illa esset infelici forma, quam non amabilibus moribus, quam sæpe metuisset ne ullum illi possit in venire maritum. At ego meo maximo labore, inquit, talem inveni tibi qualem nulla non optaret fibi, quantumvis felix. Et tamen tu, non agnoscens quid pro te fecerim, nec intelligens te talem habere maritum, qui, nisi esset humanisfimus, vix te dignaretur habere in ancillarum numero, rebellas illi. Ne longum faciam, fic incanduit patris oratio, ut vix videretur manibus temperare. Est enim vir ingenio mirè vafro, qui (b) citra perfonam omnem possit quam- perfonati vis agere comcediam. Ibi puella partim metu, partim ve hiltriones & ntate commota accidit ad patris genua, rogans ut præteri- gebant fabatorum vellet oblivisci, se in posterum memorem fore offi- las: Persona cii fui. Ignovit pater, pollicitus fe quoque fore patrem as autem en famantissimum, si quod polliceretur præstaret. Xa. Quid de uria inde? Eu. Puella digressa à colloquio parentis, redit in cul biculum, offendit maritum folum, accidit illi ad genua, & ait, Marite, hactenus non novineq; te neq; meiplam, posthae videbis me aliam factam; tantum obliviscere superiorum. Hanc vocem maritus excepit osculo, & omnia policirus eff. fi illa perfisteret eo animo. Xa. Quid? perfisit? Eu. Usque ad mortem, neque quicquam erat tam humile quod illa non alacris ac volens obiret volente marito. Tantus amor inter eos natus est & confirmatus. Post annos aliquot puella crebro fibi gratulata est, quod contigisset tali marito nubere, qui nifi contigisset, eram, inquit omnium mulierum perditissima. Xa. Talium maritorum non minus rara eft copia quam alborum corvorum. Eu Jam, fi moleftum non est

Maritus correctus prudentià uxo-Tis.

a Deperit alideperit in aliquam qui ardentiffimé.

b Pro trattaretur, quemadmodum bene habiti dicuntur. Ità Terent. Accipit bomit nem nemo melius.

c Inclinata ad fenium. d Id accidit Socrati. dicatur in persona Xantippes, que uxor erat Socratis.

10000

referam tibi quiddam de marito commoditate uxoris correctò, quod nuper accidit in hac ipsa civitate. Xa. Nihil est quod agam, & perquam grata mihi est tua confabulatio. Eu. Est vir quidam non postreme nobilitatis: is, ut solet hoc hominum genus, plerumque venabatur. Ruri incidit in puellam quandam pauperrime muliercule filiam; (a) in eam cœpir deperire, homo jam provectioris ætatis; atque quam qui ar- hujus gratia frequenter pernoctabat foris. Prætextus edenter amat; rat venatio. Uxor hujus, mulier infigni probitate, nescio quid suspicans, pervestigavit furta mariti sui, & eò profe-La, nescio quò, adiit casam illam rusticanam: expiscata est de toto negotio; ubi dormiret; unde biberet, quis esser apparatus convivii. Nihil erat ibi supellectilis, sed mera paupertas. Abiit matrona domum, ac mox rediit, secum-adducens lectum commodum & apparatum, vafa aliquot argentea: addidit pecuniam, admonens ut si quando redieret ille tractarent eum civilius: dissimulans interim sese uxorem esse, ac sororem esse simulans. Post dies aliquot redit eò furtim maritus; videt auctam supellectilem, & apparatum lautiorem. Rogat unde is nitor infolitus. Aiunt, matronam quandam honestam illi cognatam hæc advexisse, ac mandasfe ut honestins posthac (b) acciperetur. Illico terigit animum illius suspicio, uxoris hoc esse factum. Reversus domum rogat, num illie fuiffet. Illa non negat. Rogavit, & que tandem confilio missifet ed supellectilem. Mi vir, inquit, affuetus es vitæ commodiori. Videbam illic te durius accipi: purabam elle officii mei, ut quando ità tibi cordi est lautius illie habereris, Xi. O matronam nimium bonam! Ego citius pro lecto fubstravissemilli fasciculum urticarum ac tribulorum. Eu Sed audi finem. Vir, perspecta tanta probitate tantág; mansuetudine conjugissue, nunquam deinde usus est furtivo concubitu; sed domi femet oblectavit cum suo. Scio tibi notum esse Gilbertum Batavum. Xa. Novi. En. Is, ut scis, florenti etate duxit, uxorem jam provectiorem ac Sic ca voce (c) vergente ætate. Xa. Dotem fortalle duxit, non uxorem absolute usus Eu. Sic est. Is fastidiens uxoris, adamabat mulierculam, cum eft Sueronius, qua se subinde oblectabat foris. Rarò domi prandebat aut coenabat. Quid tu hic eras factura, Xantippe? Xa. Quid? Quocirca hoc ego illi adamatæ involassem in capillos, & maritum exeuntem ad illam (d) perfudiffem lotio, ut fic unclusiret ad conviyium, Eu Ar quanto hæc prudentius? Invitabat mulierculam domum suam. comiter accipiebat. Ita maritum quoq; sine veneficiis domum pertraxit. Et fi quando foris consbit cum illa,

illa, misit eò missum aliquem elegantiorem, jubens ut suaviter viverent. Xa. Ego malim mori quam este lena mei mariti. Eu. Verum interim rem ipsam expende. Nonne hoc' multò fatius erat, quam si sævitia sua prorsus alienasset maritum, ac totam ætatem in jurgiis exegisset? Xa. Fateor minus esse mali; sed ego non possem. En Unum adjiciam, atque ità discedam ab exemplis. Hic vicinus noster, vir probus & integer, sed paulò iracundior, quodam die pulsaverat uxorem suam fæminam laudatissimam. Ea se recipit in intimum conclave, atque illic lacrymans atque fingultiens decoquebat animi ægritudinem. Aliquanto post, per occasionem eodem ingressus est maritus, reperit uxorem sientem, Quid inquit, hic lacrymas ac fingultis puerorum more; Tum illa prudenter, Quid ? inquit, an non hoc fatius, ut hic deplorem malum meum, quam si in via vociferer, quemadmodum solent aliæ mulieres? Hoc dicto tam uxorio fractus ac victus hominis animus: datà dextrà, pollicitus est uxori se posthac nunquam in illam conjecturum manus; nec fecit. Xa. Ego idem impetravi a meo diversa ratione. Eu. Sed interim est inter vos bellum perpetuum. Xa. Quid igitur velles me facere? Eu. Primum (a) mulfanda est tibi omnis injuria a Diffimumariti, & animus illius officiis, comitate, mansuetudine pau- landa, vel latim conciliandus: aut vinces tandem, aut certe multo com- tacite ferenmodiore utêris quam nunc uteris. Xa. Ille ferocior est quam da ut ullis officiis mansuescat. Eu. Eja, ne dixeris. Nulla est fera tam immanis, quin officiis cicuretur; nè desperes in homine. Fac periculum menses aliquot; me accusa nisi senseris confilium hoc tibi fuille bono. Sunt etiam quædam vitia ad quæ tibi connivendum est. Illud ante omnia tibi cavendum censeo, nè quid rixæ moveas in cubiculo aut in lecto, sed curandum est ut illic omnia sint festiva ac jucunda. Etenim si is locus, qui diluendis offensis sarciendaque gratia confecratus est, lite aut ægritudine quapiam (b) profanetur, b Sacra proam sublatum est omne remedium benevolentiæ reconci- fanari dicunllandæ. Sunt enim feminæ quædam tam morosæ, ut in ipso tur, lectulus etiam coitu querantur ac rixentur, eamque voluptatem, quæ eft dicatus diluere folet, ex animis virorum fi quid inerat molestiæ, mo-reconcilianrum fastidio reddant insuavem, pharmacum ipsum vitian- de benevotes cum licuisset mederi offensis. Xa. Istud miki frequen-lentiæ. ter accidit. Eu. Arqui tametli semper est cavendum uxori, Hæc est sennè qua re moleffa sit viro ; tamen id maxime studere debet, chi in Præut in eo congressu se viro præbeat modis omnibus commo- ceptis conjudam & jucundam. Xa. Viro? mihi cum bellua res est. Eu. galibus.

Mitte

Ceftus Veneris. a Medicamentum, ut pharmacon, us our eft.

6 Epictetus feriplit unicuique rei duas effe anfas, alteram qui teneri poilit, alteram quâ non porlit : fignificans in unaquaque re effe aliquid commodi, rurfum aliquid incommodi. Stultus arripit anfam malam, · fapiens alterant. Huic itaque nihil non to-Icrabile. e Alludit ad vertam qui tonium. zusia.

Mitte male loqui : ferè nostrà culpà viri mali sunt. Sed ut ad rem redeam: qui versantur in priscis fabulis poëtarum, narrant Venerem (eam faciunt deam connubii præsidem) habere Cestum arte Vulcani confectum; in eo intextum esse quicquid est amatorii (a) medicamenti : eo se cingit quoties congressura est cum marito. Xa. Fabulam audio. Eu Verum: led audi quid fibi velit fabula. Xa Dic. Eu Illud docer, uxorem omnem curam adhibere oportere ut in congressu connubiali jucunda fir marito, quo recalescar ac redintegretur amor ille maritalis, & discuriatur ex animo, si quid erat offensionis aut tædii. Xa. Sed unde nobis cestus ille? Ex Nihil opus veneficiis aut incantamentis. Nullum incantamentum efficacius quam morum probitas cum suavitate conjuncta. Xa. Ego tali marito blandiri non possum. Eu. At hoc tua refert, ut defin t elle talis. Si Circes artibus polles maritum vertere in suem aut ursum, faceres? Xa. Nescio Eu Nescis? An malles habere suem maritum quam hominem? Xa. Equidem mahin hominem. Eu. Age, quid fi Circes artibus posses ex temulento reddere sobrium, ex prodigo frugalem, ex ceffatore diligentem? Nonne faceres? Xa. Plane facerem, led unde mihi ista artes? Eu. Arqui istas artes habes in te, si modo velis adhibere. Tuus, velis nolis, fit oporter. Quò meliorem eum reddideris, hoc magis confulueris tibi. Tu tantum oculos habes defixos in illius vitia, eaque tibi exaggerant odium; & (b) hac ansa tantum arripis illum quà teneri non potest. Illa potius contemplare que bona funt in illo, & hac ansa prehende illum qua teneri potelt. Antequam illi nuberes, tempus erat expendendi quid haberet malorum. Oportebat enim non oculis folum, verum-eriam auribus maritum-deligere. Nunc medendi tempus est, non acculandi. Xa. Que mulier auribus unquam cepit maritum? Eu. Oculis capir quæ nihil aliud spectat quam corporis formam: auribus, quæ diligenter observat quid fama de illo prædicet. Xa. Pulchre mones, fed feró. Eu At non serum est studere corrigendo marito. Ad eam rem conducer, si quid pignoris ex te natum suerit viro. Xs. Jam natum est. Eu Quando? Xa. Jampridem. Eu. Quot menses proverbialem funt? Xa. Ferme septem. En. Quid ego audio? Tu nobis (c) Triniestris fœtûs jocum renovas ? Xa. Nequaquam. Eu. est apud Sue- Ità necesse est, si tempus à nuptiarum die supputas. Xa. Imò ante nuprias fuerar mini cum eo colloquium. Es. An ex colrese ioloxico loquio nascuntur pueri? Xa. Forre solam nactus cœpit alludere, titillans axillas ac latera, quò me provocaret ad rifun.

fum. Ego hon ferens titillationem me resupinabam in le-Etum: ille incumbens figebat ofcula, nec fatis fcio quid egerit præterea: certè paucis post diebus uterus cœpit intumescere Ex. I nunc, & maritum contemne qui si lusitans gignit liberos, quid faciet cum feriò rem agat? Xa Suspicor & nunc me gravidam esfe. Eu Euge! contigit (a) feli- a Sic Plantus ci fundo bonus cultor. Xa Hac in parte plus præstat quam locutus est, vellem. Eu. Ista querela tibi cum paucis uxoribus est com-alienum, de munis. Sed inter vos intercellerat pactum connubiale? Xa. adultero. Intercesserat. Eu. Levius igitur peccatum est. Estne proles mascula? Xa. Est. En. Illa vos rediget in gratiam, si tu vel paululum temet accommodes. Quid alii prædicant de tuo marito sodales, & quibuscum habet commercium foris? Xa. Prædicant eum esse moribus commodissimis, comenis liberalem, amicum amico. Eu. Et ista mihi bonam spem faciunt, illum fore qualem volumus. Xa. At mihi uni talis non eft. En. Sed tu te illi prabeto qualem dixi; méque pro (6) Eulalia voca Pseudolaliam, nisi tibi quoque talis esse cœ- b A bene loperit. Quin & illud cogita, illum adhuc juvenem effe, non- quendo nodum opinor egressum annos viginti quatuor; nondum novit men habet, quid fit esse patrem-familias. Jam non est tibi cogitandum de mendaci lodivortio. Xa. At frequenter cogitavi. Eu. Veium ea cogita- quacitate. tio si quando tibi inciderit in mentem, primum reputa tecum, quam nihili res fit fæmina divulsa a viro. Summum decus matronæ est morigeram este suo conjugi. Ità natu-12 comparatum est, ità voluit Deus, ut mulier tota pendeat à viro. Tantum cogita id quod res est maritus est, alius non potest obtingere. Deinde veniat in mentem puellus ille duobus communis. Quid de illo statues? Auferes tecum? fraudabis maritum fua possessione. Relinques apud illum? spoliabis teipsam eo quo nihil habes charius. Postremo, dic mihi, habesne que tibi male velint? Xa. Habeo (c) nover- c Non de cam germanam; præterea focrum huic fimillimam. Eu Aded gente aut tibi malè volunt ? Xa. Cuperent extinctam. Eu. Et istæ tibi fed germafac ut in mentem veniant. Quid enim illis possis facere nam dixit gratius quam si videant te divulsam a marito, viduam, imò veram. Noplus quam viduam vivere? Nam viduis licet alteri nube- vercarum re. Xa Equidem probo tuum confilium, sed tædet diuturni odisse priviglaboris. En. At reputa quantum laborum sumpseris, prius nos. quam hunc plittachum docueris quadam humana verba fonate Xa Plurimum profecto. Eu. Et piget operam sumere in fingendo márito, quicum perpetuò fuaviter degas atatem? Quantum laboris fumunt homines ut equum fibi commo-

n

t

ń

n

is

u.

8

1-

1-

1-

n.

dum reddant? & nos pigebit adlaborare ut maritis utamur commodioribus? Xa. Quid faciam? Eu. Jam dixi. Cura ut domi niteant omnia, ne quid sit molestiæ quod illum exigat ex edibus. Tu te illi comem præbe, semper interim memor reverentiæ cujusdam quam uxor debet marito. Absit triffitia, sed & absit perulantia: nec putida sis, nec lasciva. Sit apparatus domi lautus. Nosti palatum mariti: quod illi fuavissimum est, id coquito. Quinetiam iis quos ille amat comem & affabilem te præbeto. Hos frequenter ad convivium voca. In convivio facito ut læta plenáque hilaritatis fint omnia. Denique, si quando ille vino lætior pulsabit suam testudinem, tu voce accinito. Sic assuefacies maritum manere domi, & minues impensas. Sic enim ille cogitabit tandem; Næ ego infigniter infanio, qui foris magna rei famæque jactura victitem cum fcorto, cum domi habeam uxorem multò lepidiorem meique amantiorem, apud quam nitidiùs ac lautiùs accipi liceat. Xa. An credis fucceffuriim, si tentem? Eu. Me vide: Ad me recipio. Interim & maritum tuum aggrediar; admonebo & iNum fui officii Xa. Laudo confilium: at vide ne quid hujus rei suboleatipsi, misceret calum terra. En Ne metue. Ità menti pertur- per ambages temperabo fermonem, ut ipfe mihi narret quid inter vos fit turbarum. Hoc facto, meo more tractabo illum chum est pro- blandiffime, & ut spero, tradam eum tibi commodiorem. De te per occasionem mentiar, quam amanter de illo sis loqueta. Xa. Christus bene fortunet quod agimus. Eu. Aderit fundas, homo modo nè desis tibi.

· De vehebatione diverb. Juven. Licet & Mare calo confum.

ARGUMENTUM

Colloquium, boc juvenum depingit infaniam ad bellum procurrentium ; & pii Carthufiani vitam, qua fine fludiorum amore non poteft non effe triftis & inamana. Mores Militum; mores & victus Carthulianorum. Confilium in Vita genere deligendo. Commodi quid ex rasura. Vestis ad duplicem usum ad. bilbetur. Solitudinis commoditat, ut lectioni & meditationi vacemus. Milites profami ob vilem sape mercedulam jugulant homines. Bellum quomodo gerendum. Periculum militia quotidianum.

MILES, CARTHUSTANUS.

Mi. CAlve, mi frater. Ca. Salve, & ru, germane chariffime. Mi. Vix te agnosco. Ca. Adeone consenui intra biennium? Mi. Non: fed caput rasum, nova vestis, faciunt ur mihi videaris aliud quoddam animal. Ca. Itane non agnosceres

agnosceres uxorem tuam, si tibi occurreret indutà novà veste? Mi. Non, si tali. Ca. At ego te probe agnosco; cui non solum vestis mutata est, verum etiam facies, totusque corporis habitus. Quot coloribus pictus es? Nulla avis æquè variat plumas suas. Tum, quam omnia secta! quam nihil juxta naturam aut morem communem! Adde tonfum verricem, barbam semirasam, tylvam quæ supra labrum superius est perplexam, nec aliter hine & hinc prominentem quam folent in felibus pili longiores. Nec una cicatrix fœdavit vultum; ut (a) Samius quispiam literatus videri possis, a In cicatride quo jocus est proverbii. Mi. Sic decet redire è ballo. cosos proverb. Vide Sed die mihi, erat hie tanta bonorum medicorum inopia? Chiliades. Ca. Quamobrem? Mi. Quia nulli commiseris sanandum cerebrum tuum priufquam in hanc fervitutem te præcipitem dares. Ca. Itane videor infanisse? Mi. Maxime. Quid erat necesse hic te (b) sepeliri ante tempus, cum esset unde b Alludit commode viveresin mundo? Ca. At nunc non videor tibi huic, quod in mundo vivere? Mi. Non, per Jovem. Ca. Dic quamob- dicuntur rem. Mi. Quia non licet ambulare quò velis. Huic loco velut tui. caveæ includeris. Adde rafuram, vestem prodigiosam, solitudinem, piscium perpetuum esum, ut mirer teipsum non verti in piscem. Ca. Si verterentur homines in omnia quibus vescuntur, tu jampridem porcus elles: nam suilla soles delectari. Mi. Non dubito quin jamdudum pœniteat te instituti: paucos enim comperio quos non capiat pœnitudo. Ca. Hoç illis ufu venit qui se in hoc vitæ genus velut in puteum præcipitant: ego descendi sensim & consultò, prius explorato meipso, peripectaque tota hujus vitæ ratione, jam annos natus viginti octo, qua ærate sibi quisque notus effe potest. Quod ad locum attinet, tu quoque loco angusto concluderis, si totius mundi consideres amplitudinem. Nec refert quam spatiosus sit locus, modò nihil desit ad vitæ commoditatem. Multi rarò aut nunquam exeunt civitate in qua nati funt; qui si vetarentur exire, magnopere fibi displicerent, & incesseret illos mira libido relinquendæ civitatis. Hic affectus vulgaris est, quo ego careo. Imaginor hic totum esse mundum, & hæc tabula mihi totum terrarum orbem repræfentat, quem ego cogitatione jucundiùs simul & tutiùs perambulo, quam is qui navigavit ad novas infulas. Mi. Hic tu propemodum dicis verum. Ca. Rafuram damnare non potes, qui volens tondearis, utique commoditatis gratia. Mihi ratura, fi nihil aliud, certè reddit caput purius, ac fortaffe falubrius. Venetiis quam multi patritii

ń

ri-

li-

6-

e.

nt

n

es

patritii torum etiam caput radunt? Quid autem habet prodigiosum vestis? Nonne tegit corpus? Ad duplicem usum adhibetur vestis, ut depellatur injuria cœli, eaque velet quæ pudor jubet tegi. An non hos usus præbet hæc vestis? Sed offendit color. Quis color magis decet omnes Christianos quam is qui datus est omnibus in baptismo? Dictum est tibi quoque, Accipe vestem candidam. Hæc itaque vestis admonet me quid promiserim in Baptismo, nimirum innocentiæ perpetuum studium. Porrò solitudinem si vocas turbæ fugam, hoc exemplum est non nostrûm, sed veterum Prophetarum, atque etiam Philosophorum ethnicorum, & quibuscunque bonæ mentis cura fuit: imò Poetæ. Astrologi, ac fimilibus artibus dediti, quoties aliquid magni ac fupra vulgus hominum moliuntur, secessum quærere solent. autem voces hanc folitudinem? Unius amiculi confabulatio pellit solitudinis tædium Hic babeo sodales omnium rerum plus quam sedecim. Ad hæc intervisunt amici crebriùs quam vellem, aut expedit; & tibi videor in solitudine vivere? Mi. At non semper licet cum his confabulari. Ca. Nec semper expedit. Atque hoc jucundior est confabulatio, quòd voluptaris gratiam augeat (a) interrupta copia. Mi. Non pessimè conjectas. Nam mihi quoque suaviores sunt carnes revoluto paschate post quadragesimam. Ca. Nec interim tamen, cum maxime videor folus, defunt mihi confabulones, longè festiviores ac suaviores istis vulgaribus congerronibus. Mi. Ubi funt? Ca. Vides hic codicem Evangelicum? in hoc mecum fabulatur ille, qui olim additus facundus comes in via duobus discipulis proficiscentibus in Emauntem, effecie ut non fentirent itineris laborem, sed fentirent dulcissimum cordis ardorem, inhiantes mellitis illius sermonibus. In hoc mihi loquitur Paulus, in hoc Efaias, cæteríq; Prophetæ. Hic mecum confabulatur dulcissimus ille Chryfollomus, hic Bafilius, hic Augustinus, hic Hieronymus, hic Cyprianus, cæterique non minus eruditi quam facundi doctores. An nôsti ullos tam amœnos confabulones, quos cum his conferas? An in tali sodalitio, quod mihi nunquam non adest, reputas obrepere posse solitudinis tædium? Mi. Mihi frustià loquerentut non intellecturo. Ca. Jam quid refert quibus rebus hoc corpusculum alatur? cui minimo satisfit, si juxta naturam vivamus. Uter nostrûm habitior? tu, qui vesceris perdicibus, phasianis & capis; an ego, qui vivo piscibus. Mi. Si tibi eslet uxor, ut mihi est, minus haberes fucci. Ca. Et ideo sufficit quilibet cibus, & quantumvis exiguus.

a Juven. Voluptates commendat rarior usus. S

S

-

a

r

.

1

guus. Mi. Sed interim agitas viram Judaicam. Ca. Bona verba. Christianam si non assequimur, certe sequimur. Mr. In veste, cibo, preculis exterisque ceremoniis ponitis fiduciam, neglecto studio pietatis Evangelicæ. Ca. Quid alii faciant, non est meum judicare: ego his rebus nequaquam confido minimumque tribuo; fed in animi puritate & in Christo colloco fiduciam. Mr. Cur igitur observas? Ca. Ut mihi pax fit cum fratribus meis, & nè cui quoquo modo sim offendiculo. Nolim autem offendere quemquam ob hujufmodi res leviculas, quas nihil est negotii servare. Ut sumus homines quacunque veste recti, minutissimarum etiam rerum fimilitudo aut diffimilitudo conciliat aut dirimit concor-Rasum caput, aut vestis color, per se quidem non commendat me Deo. Sed quid diceret populus fi comam alerem, aut tuam istam vestem somerem? Reddidi tibi rationem mei confilii; nunc quæfo ut mihi vicissim tui confilii rationem reddas, dicalque ubi cessarint omnes boni medici, cum relictà domi uxore juvenculà & liberis, proficiscereris in militiam, vili falario conductus ad jugulandos homines, idque tui quoque capitis periculo. Neque enim tibi res erat (a) cum fungis aut papaveribus, sed cum armatis viris a Fungi fra-Utrum verò putas infelicius, jugulare Christianum hominem giles fant, & ob mercedulam, à quo nunquam sis læsus, an teipsum simul, lens decollari & corpus & animam, in æternum exitium mittere? Mi. Fas b culo. est occidere hostem. Ca. Fortassis est, si impetat patriam tuam. Tum pium videri porest pugnare pro liberis & uxore, pro parentibus & amicis, pro (b) aris & focis, pro tran- b Verba funt quillitate publica Quid ifthuc ad tuam militiam merce. Historicis nariam? Ego, si periisses in hoc bello, non redimissem ani- Per aram mam tuam vitio à nuce. M. Non? Ca Non, ità me Chri-fignificant stus bene amet. Jam utrum existimas durius obedire bono religionem viro quem nos Priorem vocamus, qui vocet ad preces, ad deorum, per facram lectionem, ad doctrinam falutarem, ad pfallendum focum, rem Deo; an obedire barbaro cuipiam Centurioni, qui fape nam focus magnis ac nocturnis itineribus vocet quò lubet ac revocet, facci ciat qui bombardarum ictibus objiciat, qui jubeat te stare loco, laribus. aut occifurum, aut occidendum? Mi Minus narras quam res habeat malorum. Ca Si quid ego deflexero à disciplina hujus instituti, pæna est Admonitio aut aliud leve quiddam : tibi, si quid committas adversus leges imperatorias, aut pendendum est, aut nudo inter intentatas in fe lan e rum cuspides eundum. Nam plecti capire beneficium est Non pollum refragari veris. C. Jam cultus ille latis indi-

morum mihi jampridem nè pilus quidem fuit; imò multum

æris alieni conflavi. Proinde huc deflexi, ut me instruas vi-

atico. Ca Utinam huc deflexisses cum properares in scele-

1

2

6

ratam istam militiam. Sed unde tanta nuditas? Mr. Rogas unde? quicquid ex falario, quicquid ex prædationibus, facrilegiis, rapinis, furtis parare licuit, id totum absumebatur in vina, scorta, & aleam. Ca. O te miserum! Et interim uxorcula, cujus gratia Deus justit relinqui patrem & matrem, domi mærebat deferta cum parvis liberis. Et interea tibi videbaris vivere, in tantis mileriis, in tantis sceleribus? Mi. Hoc fallebat fenfum malorum, quod innumeros haberem malorum socios. Ca. Quin illud vereor, nè uxor te non agnoscat. Mi. Qu'i sic? Ca. Quia sic cicatrices pinxerunt ti. bi novam faciem. In fronte quam fossam habes? Videtur tibi exfectum fuisse cornu. Mi. Imò, si rem nosses, gratulareris mihi hanc cicatricem. Ca. Quamobrem? Mi. Minimo minus aberat quin perierim. Ca. Quid erat mali? Mi. Cuidam tendenti rupta est balista chalybea; ejus fragmentum infilit in frontem. Ca. Et in bucca cicatricem habes palmo longiorem. Mi. Hoe vulnus accepi in pugna. Ca. Bellica? Mi. Non: inter aleam ortum est desidium. Ca. Jam & in mento video nescio quid gemmarum. Mi. Nihil est. Ca. Suspicor tibi contractam scabiem quam vocant Hispanicam. Mi. Rectè divinas, mi frater. Tertiùm ea laboravi usque ad vita periculum. Ca Unde hoc mali accidit tibi ut fic incurvus incedas quasi esses nonagenarius, aut quasi messor quispiam, aut quasi (a) delumbatus esses fuste? Mi. Morbus ità contrahaber fractos xit nervos. Ca Næ hic magnificam passus es metamorphoaut casu, aut sin. Antehac eras eques, nunc ex centauro factus es animal semireptile. Mi, Hæc nimirum est alea Martis. Ca. Imò hæc est inlania tuæ mentis. Quas verò (b) manubias uxori tuæ liberisque tuis referes domum? Jepram? Nam ista scabies nihil aliud est quam lepræ species: nisi quod ideo non vitetur, quia multorum est communis, præcipuè nobilium : at ob hoc ipsum magis debebat vitari. Nunc istud malum affricabis iis qui tibi debuerant esse charissimi, & ipse per omnem vitam putre cadaver circumferes. Mi. Quæso te, frater, ut definas; fatis malorum est etiamsi non accedat objurgationis molestia. Ca. Quotam autem malorum partem commemoravi? ista corporis duntaxat funt. Jam animam verò qualem reportas? quanta scabie putrem? quot vulneribus fauciam? Mi. Tam puram refero quam est cloaca Parifiis,

alio quovis infortunio. b Pecunia ex spoliis redada.

m-

um

Vi-

ele-

gas

1a-

tur

IX-

m,

ibi Mi.

m

on

ti.

ti-

ris

11-

m

iic

1-

1i. to

or

i.

æ

15

1,

3-

)-

ò

i

Parifiis, in via quæ dicitur vulgo Maberti, aut latrina publica. Ca. Vereor ne multo pejus oleat apud Deum & Angelos ejus. Mi Sed jam rixæ satis est: dic aliquid de sarciendo viatico. Ca. Mihi nihil est quod dem, experiar quid velit Prior. Mi. Atqui fi quid daretur, essent tibi paratæ manus: nunc multæ obstant difficultates quando numerandum est aliquid. Ca. Quid alii faciant, ipsi viderint : mihi nec ad accipiendum nec ad dandum funt manus. Verum de his à prandio; nunc tempus monet ut accumbamus.

ARGUMENTUM.

Colloquium Pseudochei & Philetymi. Mendacis ingenium & naturam depingit qui natus videtur ad mentiendum pro lucro subdole. Mendax est furax. Lucrum ex mendatio turpius quam ex lotio. Egregius fallendi mos aperitur. Fraudulenti mercatores fuavius agunt quam veraces.

(a) PHILETYMUS, (b) PSEUDOCHEUS. Ph. I Nde tibi scatet tanta mendaciorum vis? Pf Unde mus, amans Suppetunt araneæ fila ? Ph. Non est igitur artis, sed beritatem. naturæ? Pf. A natura profecta funt femina ; ars & ufus auxère us, mendacia facultatem. Ph. Non te pudet? Pf Non mag is quam coccycem fundens. fuæ cantionis. Ph. At tibi in manu est mutare cantionem tuam; & in hoc est homini data lingua, ut vera prædicet. Ps Imò ut conducibilia. At non femper expedit vera dicere. Ph Ità nonnunquam conducit habere manus furaces. Et hoc vitium esse tuo cognatum testatur etiam populare (c) proverbium. Pf. c Qui men. Utrumque vitium honestis nititur authoribus : illud habet dax, idem & Ulyssem tantopere laudatum ab Homero; hoc Mercurium, etiam Deum, si poëtis credimus Ph Cur igitur vulgus execratur mendaces, fures etiam subiguntur in crucem. Pf. Non ideo quod mentiantur aut furentur; fed quod inscite mentiantur aut furentur, vel quia præter naturam, vel quia non fatis callentes artem. Ph. Estne scriptor quispiam qui tradit artem mentiendi? Ps. Bonam artis partem monstravere tui rhetores. Ph. Hi quidem tradunt artem benè dicendi. Ps. Verum: sed bona pars bene dicendi est scitè mentiri. Ph. Quid est Scitè mentiri scite mentiri? Pf. Vis definiam? Ph. Volo. Pf. Est ità men- quid. tiri ut lucro sit, nec deprehendi possis. Ph. At quotidie deprehenduntur multi. Pf. Isti non sunt artifices absoluti. Ph. Es igitur tu absolutus artifex? Ps. Propemodum. Ph. Experire an me possis mentiendo fallere. Ps. Et te quoque possum, vir optime, si libeat. Ph. Dic igitur aliquod mendacium. Pf. At jam dixi: Non deprehendisti? Ph. Non. Pf Age,

fac fis attentus. Nunc incipiam mentiri. Ph. Sum attentus,

a Philety-

dic

1

C

T

t

1

C

1

ſ

1

1

erravit

hendente. Pb. Equidem nihil adhuc audio mendacii. Pl. Au. diffes, si calleres artem. Ph. Proinde commonstra tu. Pf. Pri. mum appellavi te viram optimum Annon isthuc est infigne mendacium, cum ne bonus quidem fis? etfi bonus effes, optimus dici non possis, cum fint innumeri te meliores. Ph. Hic plane fefelleras! P/Jam fac periculum,an possisalterum mendacium ex te deprehendere Ph. Non possum. Pf. Hic de. sidero ingenium quòd alibi præstas. Ph Fateor; oftende tu Pf. Cum dicerem, nunc incipiam mentiri, nonne magnifice mentiebar, cum tot annos assueverim mentiri, & paulò ante quam hoc dicerem essem mentitus? Ph. Mirum præstigium! Pf. Sed nunc faltem monitus, arrige aures, ut de prehendes mentientem. Ph Arrexi, dic. Pf Imò jam dictum eft. & tu meum mendacium es imitatus. Ph. Tu mihi perfuadebis quod nec aures habeam nec oculos Pf. Cum ho. mini fint aures immobiles, ut nec arrigi possint, nec demit ti, mentiebar te arrecturum aures. Ph. Talibus mendaciis plena est omnis hominum vita. P/ Non talibus tantum, ô bone. Nam hæc ludicra funt : funt quæ rem adferunt. Ph. a Alludir ad Turpius est lucrum ex mendacio qu'am ex (a) lotio. Pf. Ve. rum est, inquam; sed iis qui mentiendi nesciunt artem. Ph. Quam igitur tu calles artem? Pf. Non æquum est ut te gratis doceam: numera, & audies. Ph. Non emo malas artes. Pl. Donas igitur gratis fundum tuum? Ph Non fic infanio. Pl. At ego ex hac arte mea certiores capio fructus quam tu ex tuo fundo. Ph Manebit tibiars tua; tantum profer (b) specimen, ut intelligam non omnino vanum esse quod dicis. Pf. Accipe igitur specimen: Multis multorum negotiis memet admisceo; emo, vendo, recipio, sumo, mutuò accipio 6 Id eft, gu- depositum. Ph Quid tum postez? Ps. Atque hic potissimum capto eos à quibus non facile deprehendar. Ph. Quos? Pf. Stupidos, obliviosos, incogitantes, longe semotos, & mortuos. Ph Certum est mortuos neminem redarguere Pf Si quid cui vendo in diem, diligenter annoto in libellis rationem. Ph. Quid deinde? Pf. Ubi reddenda est pecunia, plus imputo mercium emptori quam acceperit. Is si incogitans est aut obliviosus, mihi certum est lucrum. Ph. Quid si deprehendat? Pf. Profero librum rationalem. Ph Quid fi is doceat & evincat fe non accepisse quod imputas? Pf. Reclamo quantum possum. Nam in hac arte prorsus inutilis est pudor. Denique (c) extrema anchora est, ut aliquid comminiscar. Pb. Quid palam deprehensus? Pf. Nihil est facilius,

Vefpafiani dictum, Lucri bonus est oder ex re qualibet. Nam is vectigal collegit ex lotio, re male olente, at non malè olebat p cunia. flum, five exemplum,

premum refugium. Vide prov. de facra anchora.

ire.

An.

Pri.

gne

op-

Ph.

um

de.

tu.

icè

ulò

ræ.

de.

um

er-

ho.

nit. ciis

· ô

Ph.

le.

Ph.

tis

PJ.

PJ.

ex

pe-

1e-

oio

m

Pſ.

or.

Si

0.

us

ns

le-

15

e-

lis

n.

US,

rit

erravit famulus, aut ipse lapsus sum memoria. Scitum est multas simul miscere rationes : hic facilius est imponere. Exempli causà; Sunt quædam difpuncta, quòd foluta fit pecunia; funt alia, pro quibus nihil numeratum est. Hæc in posterioribus codicillis misceo, sic ut nihil dispungam. Ubi supputatur, contendimus, & vinco plerumque, vel perjurio. Est & hoc artis; ferè rationem ineo cum accincto ad iter, & imperato. Nam mea mihi semper parata sunt. Deponitur aliquid apud me, fervo clam apud me, nec reddo. Longum est priusquam resciscat ille ad quem res missa est. Tandem si non licebit inficiari, dico mihi periisse; aut contendo me milisse quod non misi; incuso aurigas. Postremo, si vitare non possum quin reddam, reddo accisum. Ph. Bella verò ars! Ps. Nonnunquam eodem (a) nomine bis accipio a Nomen, hic pecuniam, fi liceat : primum domi deinde illic quò profi- titulus eft deciscor, & nusquam non sum. Interim tempus inducit obli- biti, unde & vionem, confunduntur rationes, aliquis moritur, aut suscipium pro debitorilonginquam peregrinationem: ut omnia pessimè cadant, tur nomina. faltem interim ulus lum aliena pecunia. Nonnullos etiam capto specie benignitatis, ut faveant mentienti, sed semper de alieno: de meo nec matri darem teruncium. Quanquam autem in fingulis videatur lucrum exiguum, ex multis tamen (multis enim memet, ut dixi, milceo) nascitur acervus haudquaquam pænitendus. Porrò, nè deprehendar, cum multæ funt technæ, tum illa præcipua; omnes omnium epifolas, quas possum, intercipio, resigno, ac lego. Si quid obfuturum fuspicor, premo; aut ti reddo, reddo meo tempore. Ad hæc, inter longo semotos intervallo mendaciis meis sero simultatem. Ph. Quis est hinc usus? Ps. Geminus: Primum, fi non præstatur quod alterius nomine promisi, & quo nomine munus etiam accepi, (nam (b) fumes hujusmo- b Vide Prov. di magno vendo) fingo per illum aut illum sterisse quò minus fumos vendeperfectum fit. Ph. Quid fi neget ille? Pf. Is procul abest, puta Basiliæ; ego polliceor dare in Anglia. Deinde sit, ut orta simultate, neuter alteri credat, si quid incuser. Habes specimen artis. Ph. At istam artem nos crassiores solemus vocare furtum, qui ficum vocamus ficum, & (e) scapham e Graca vox scapham. Ps. O hominem juris Cæfarei rudem! An licet in- ambigua eft, tendere actionem furti ei qui suppressit depositum, aut qui melius verti abjurat mutuum, aut fimili techna imposuit? Ph. Oportu- per ligonem it. Pf. Proinde vide prudentiam artificum. Ex his plus est à σκάπλω, lucri, aut certe tantundem, & minus est periculi. Ph. Male quod est, fosit tibi cum tuis technis ac mendaciis. Non enim libet discere.

Vale.

· Ulyffes ab Homero fingitur vafer ac mendax. Mercurius adfert lucrum, vafer & ipseac furax.

Vale. Pf. Tu ringere cum tua pannola veritate; ego interim suaviter agam cum meis furtis ac mendaciis, dextro * Ulysse ac Mercurio.

ARGUMENTUM.

Naufragium hie navigantium pericula; varias & ftultas nautarum superstitiones explicat. Tempestatis descriptio elegans. Jahuram vere faciunt qui res suas & merces pretiofas in mare jaciunt. Nauta B.V. Mariam, D. Christophorum, imo ipsum mare impie inclamant. Non invocandi Sancti, sed unus Deus.

ANTONIUS, ADOLPHUS.

incipit collocomædiarum.

b Quæ nonnihil habebat lucis.

e Vide Plin. lib. 2. c. 37.

d Id eft, adftet lateri. Sic Horatius, Ut ne tegam Spurco, claudamque latus.

e Tempestatis descriptio elegans. f Id eft, tubercula. Sic lor, collem verrucam ap pellavit.

Ex abrupto An. (a) [ ] Orrenda narras. Est isthuc navigare? Prohibeat Deus ne mihi quicquam unquam tale vequium, more niat in mentem. Ad. Imò quod hactenus memoravi lusus merus est præ his quæ nunc audies. An. Plus satis malorum audivi: inhorresco te memorante, quasi ipse periculo intersim. Ad. Imò mihi jucundi sunt acti labores. Es nocte quiddam accidit quod magna ex parte spem salutis ademit nauclero. An Quid? obsecro. Ad. Nox erat (b) sublustris, & in summo malo stabat quidam è nautis in galea, (sic enim vocant, opinor) circumspectans, si quam terram videret: huic cœpit assistere sphæra quædam ignea: id nautis tristissimumostentum est, si quando solitarius ignis est: felix, cum gemini. Hos vetustas credidit (c) Castorem & Pollucem. An Quid illis cum nautis, quorum alter fuit eques, alter pugil? Ad. Sic visum est poetis. Nauclerus qui clavo assidebat; Socie, inquit, (nam eo nomine se mutuò compellant nautæ) vidésne quod sodalitium tibi (d) claudat latus? Video, respondit ille, & precor ut sit felix. Mox globus igneus delapsus per funes devolvit sese usq; ad nauclerum. An. Num ille exanimatus est metu? Ad. Nautæ assuevere monstris. Ibi paulisper commoratus, volvit se per margines totius navis; indè per medios foros delapsus evanuit. Sub meridiem cœpit magis ac magis incrudescere tempestas. Vidistine unquam Alpes? An. Vidi. Ad. (e) Illi montes (f) verrucæ funt, si conferantur ad undas maris. Quoties tollebamur in altum, licuisset Lunam digito contingere : quoties demittebamur, videbamur dehiscente terra recta ire Cato, ni fal- in tartara. An. O infanos, qui se credunt mari! Ad. Nautis frustrà luctantibus cum tempestate, tandem nauclerus totus pallens nos adiit. An. Is pallor præfagit aliquod magnum malum. Ad. Amici, inquit, desii esse dominus navis meæ, vicêre venti; reliquum est ut spem nostram colloce-

mus

S

T

c

Pit

0

êŝ

as 4,

S

c

mus in Deo, & quisque se paret ad extrema. An O verè (a) " Ideft, du-Scythicam concionem! Ad. Imprimis autem, inquit, exone- fam, Vide randa est navis. Sic jubet necessicas, durum telum: præstat zx.92 consulere vitæ dispendio rerum, quam simul cum rebus in- incis. terire. Persuasit veritas; projecta sunt in mare plurima vasa plena pretiosis mercibus. An. Hoc erat verè (6) jacturam 6 lactura facere. Ad. Aderat Italus quidam, qui legatum egerat apud domnum est regem Stotiæ: Huic erat scrinium plenum vasis Argenteis, & jacturam annulis, panno, ac vestimentis sericis. An. Is nolebat deci- facere dicidere cum mari? Ad. Non, sed cupiebar aut perire cum (c) tur, quisquis danno efficiamicis opibus fuis, aut simul cum illis servari. Itaque refra- tur : hic erat gabatur. An. Quid nauclerus? Ad. Per nos, inquit, liceret vere jactura tibi cum tuis perire folum; sed æquum non est ut nos om- à jaciendo dines tui scrinii causa periclitemur: alioqui te una cum scrinio da. dabimus in mare præcipitem. An. Orationem (d) verè tis. nauticam! Ad. Sic Italus quoque jacturam fecit, multa mala d Semper precans & superis & inferis, quod suam vitam elemento nautæ fintam barbaro credidisset. An. Agnosco vocem (e) Italicam, guntur im-Ad. Paulò post venti, nihilo mitiores facti nostris muneri- le est ele-bus, rupere funes, disjecere vela. An. O calamitatem! Ad. Ibi mentum, tarurfus nos adiit nauta. An. Concionaturus? Ad. Salutat; les funt & il-Amici, inquit, tempus hortatur ut unusquisque Deo se com- iimendet ac mori se præparet. Rogatus à quibusdam nautice e Nam Itali rei non imperitis, ad quot horas se crederet posse tueri navem, macho barbanegavit se posse polliceri quicquam, sed ultra tres horas non rum vocant polle. An. Hæc concio durior etiam erat priore. Ad. Hæc quicquid eft ubi loquutus est, jubet incidi funes omnes, ac malum usque ad peregrinum. (f) thecam cui inferitur incidi ferra, ac fimul cum antennis f Quodvis redevolvi in mare. An. Cur hoc? Ad. Quoniam sublato aut la. positorum. cero velo erat oneri, non ufui: tota speserat in clavo. An. Quid interea vectores? Ad. Ibi vidisses miseram rerum faciem: nautæ canentes, Salve Regina, implorabant matrem virginem, appellantes eam stellam maris, reginam cæli, dominam mundi, portum salutis, alissque multis titulis illi blandientes quos nusquam illi tribuunt Sacræ literæ. An. Quid illi cum mari, quæ nunquam, opinor, navigavit? Ad. Olim Venus agebat & Ea natura curam nautarum, quia nara credebatur ex mari: ea quoni- cem adferet, am desiit curare, suffecta est huic matri non virgini Virgo ac tranquillet Mater. An. Ludis. Ad. Nonnulli procumbenets in tabulas omnia; etiadorabant mare, (g) quicquid erat olei effundentes in un. am mare, quo das, non aliter illi blandientes quam folemus irato principi. nonaliud cle-An Quid aiebant? Ad. O clementissimum mare! ô genero- placabilius. fissimum mare! ô ditissimum mare! ô formosissimum mare!

mitesce serva. Hujusmodi multa occinebant surdo mari. An. Ridicula superstirio! Quidalii? Ad. Quidam nihil aliud quam vomebant, plerique vota nuncupabant. Aderat An. glus quidam, qui promittebat montes aureos Virgini Wal. finghamicæ, si vivus attigisset terram. Alii multa promittebant ligno Crucis quod effet in tali loco, alii rurfum quod effet in tali loco. Idem factum est de Maria Virgine, qua regnat in multis locis; & putant votum irritum nisi locum exprimas. An. Ridiculum! quafi Divi non habitent in cœlis. Ad. Erant qui le promitterent fore Carthusianos. Erat unus qui polliceretur se aditurum divum Jacobum, qui habitat Compostellæ, nudis pedibus & capite, corpore tantùm lorica ferrea tecto, ad hæc cibo emendicato. An. Nemo meminit Christophori? Ad. Unum audivi non fine rifu qui clara voce, nè non exaudiretur, polliceretur Christophoro, qui est Lutetiæ in summo templo, mons verius quam statua, cereum tantum quantus esset ipse. Hæc cum vociferans quantum poterat identidem inculcaret, qui fortè proximus affistebat, illi notus, cubito terigit eum, ac submonuit. Vide quid pollicearis; etiamfi rerum omnium tuarum (a) auctionem facias non fueris folvendo: Tum ille voce jam pressiore, nè videlicet exaudiret Christophorus. Tace, inquit, fatue, an credis me ex animi sententia loqui? Si semel contigero terram, non daturus fum illi candelam sebaceam. An. O craffum ingenium! fuspicor fuisse (b) Batavum, Ad. Non, sed erat Zelandus An. Miror nulli in mentem venisse Paulum Apostolum, qui ipse olim navigavit, & fracta navi desilierit in terram. Is enim haud ignarus mali didicit miseris succurrere. Ad. Pauli nulla erat mentio. An. Precabantur interim? Ad. Certatim. Alius canebat, Salve regina; alius, Credo in Deum. Erant qui peculiares quasdam preculas habebant, non diffimiles magicis, adverfus pericula. An. Ut afflictio facit religiosos! rebus secundis nec Deus, nec Divus quifquam nobis venit in mentem. Quid tu interea? nulli Divorum nuncupabas vota? Ad. Nequaquam. An. Cur ità? Ad. Quia non pacifcor cum divis, Quid est enim aliud quam contractus fuxta formulam, Do, si facias; aut, Faciam, fi facias: Dabo cereum, fi enatem; Ibo Romam, fi ferves? An. At implorabas alicujus divi præsidium? Ad. Ne id quidem. An. Quamobrem aurem? Ad Quia spatiosum est cœlum. Si cui divo commendaro meam salutem, puta did a digit fancto Petro, qui fortaffe primus audier, quod adfter offio, priùs quam ille conveniat Deum, priùs quam exponat

& Auctio venditionis genus, in quo licitantibus intenditur pretium. 6 Vulgari joco Batavi dicuntur eraffi.

Afflictio facit religiofos.

· Land Communication

T.

caulain

cát

Re

lis

N

de

tia

N

tai

pa

qu

ill

ta

na So

0

fe

VE

ju it

qu

n

A

D

il

A

el

b

ta

e

CV

n

n

n g

CI

causam, ego jam periero. An. Quid igitur faciebas? Al. Recta adibam ipfum Parrem, dicens, Pater nofter qui es incelis. Nemo divorum illo ciriùs audit, aut libentius donat quod petitur. An: Sed interea non reclamabat tibi conscientia? Non verebaris appellare Patrem, quem tot sceleribus offenderas? Ad Ut ingenuè dicam, deterrebat nonnihil confcientia; fed mox recipiebam animum, ità mecum cogitans: Nullus est pater tam iratus filio, quin si videat eum periclicantem in torrente aut lacu, capillis arreptum ejiciat in ripam. Inter omnes nullus fe tranquilliùs agebat quam mulier quædam, cui erat infantulus in finu quem lactabat. An. Quid illa? Ad. Sola nec vociferabatur, nec flebat, nec pollicibatur; tantum complexa puellum precabatur tacité. Interea dum navis subinde illideretur vado, nauclerus metuens ne tota solveretur, rudentibus eam cinxit à piora & à puppi. An O misera præsidia! Ad. Interim exoritur quidam sacrificus fenex, annos natus fexaginta; nomen erat Adamus. Is abjectis vestibus usque ad indulium, abjectis etiam ocreis & calceis. justit ut omnes itidem pararemus nos ad natandum. Atque ità stans in medio navis, concionatus est nobis ex Gersons quinque veritates de utilitate Confitendi, hortatus omnes, ut fe quisque præpararet & vitæ & morti. Aderat & Dominicanus quidam. His confessi sunt qui volebant. An. Quid tu? Ad. Ego videns omnia plena tumultus, tacitè confessus sum Deo, damnans apud illum meam injustitiam, & implorans illius misericordiam. An. Quò migraturus, si sic periisses? Ad. Hoc committebam judici Deo. Neque enim volebam esse mei ipsius judex: tamen bona quædam spes interim habebat animum meum. Dum hæc aguntur, redit ad nos nauta lacrymabundus. Parer, inquit, se quisque; nam navis non erit nobis usui ad quartam horæ partem. Jam enim locis aliquot convulsa hauriebat mare. Paulò post, nauta renunciat nobis se videre procul turrim sacram, adhorrans ut Divi, quifquis effet ejus templi præses, auxilium imploraremus. Procumbunt omnes & orant ignorum Divum. As. Si nomine compellassetis eum, fortassis audisset. Ad. Erat ignotum. Interim nauclerus quantum potest eò navim dirigit jam laceram, jam undique combibentem undas, ac plane dilapfuram, ni rudentibus fuillet subcincta. An. Dura rerum conditio! Ad. Eò provecti sumus, ut ejus loci incolæ prospicerent nos periclitantes; ac procurrentes catervatim in extremum littus, sublatis togis, & galeris in lanceas impofitis, invitabant ad fefe, ac jactatis in cœlum brachiis figniticabame

d

d

n

S,

ŀ

u

15

n

)-

ŀ

ł.

evenerit. Ad. Jam mare totam navim occuparat, ut nihilo

i

f

t

tutiores essemus futuri in navi quam in mari. An Hic ad facram anchoram confugiendum erat. Ad. Imò ad miseram. Nautæ scapham exonerant aqua, ac demittunt in mare. In hanc omnes fese conantur conjicere, nautis magno tumultu reclamantibus, scapham non esse capacem tantæ multitudinis; arriperet sibi quisque quod posset, ac nataret. Res non patiebatur lenta confilia: alius arripit remum, alius contum, alius alveum, alius fitulam, alius tabulam, ac fuo quife: præsidio nitentes, committunt se fluctibus. Au: Quid interim accidit illi mulierculæ quæ folanon ejulabat? Ad Illa omnium prima pervenit ad litus. An. Qul potuit? Ad. Imposueramus eam repandæ tabulæ, & sic alligaveramus ut non facile posset decidere; dedimus illi tabellam in manum, qua vice remi uteretur; ac bene precantes exposuimus in fluctus, conto protrudentes, ut abesset à navi, unde erat periculum. Illa læva tenens infantulum, dextra remigabat, An. O viraginem? Ad. Cum jam nihil superesset, quidam avullit ligneam statuam Virginis Matris, jam putrem atque excavatam à (a) foricibus camque complexus cœpit natare. vulgo glirem An Scapha pervenit incolumis? Ad. Nalli prius periere. vocant. Colu- Porrò triginta sese in eam conjecerant, An. Quo malo fato id factum est? Ad. Priùs quam posset se liberare à magna navi, illius vacillatione subversa est. An. O factum malé! Quid tum? Ad Ego dum aliis consulo, penè perieram. An. muribus infe- Quo pacto? Ad. Quia nihil supererat aptum natationi. An. flantur. The Illic fubera fuiffent ufui. Ad. In eo rerum articulo maluifodoreus, in sem vile suber quam candelabrum aureum. Circumspicienti tandem venit in mentem de ima mali parte : eam quoniam folus eximere non poteram, adfcifco focium, huic ambo innixi, committemus nos mari, fic ut ego dextrum cor-Serapidis ido- nu tenerem, ille lavum. Dum sic jactamur, sacrificus ille concionator nauticus medium injicit se in humeros nofros. Erat autem ingenti corpore. Exclamamus, Quis ille, tertius? Is perdet nos omnes. Ille contrà placide, Sitis, ribus frange- inquit bono animo, sat spatii est. Deus aderit nobis. An. rent & caput Cur ille tam serò coepit esse natator? Ad. Imò futurus erat ejus abstulis- in scapha una cum dominicano: Nam omnes hoc honoris foricum inde illi deferebant. Sed quanquam erant invicem confessi in navi, tamen obliti nescio quid circumstantiarum, rursus ibi in ora navis confitentur, & alter alteri manum imponit : interim scapha perit: nam hæc mihi narravit Adamus. An. Quid

a Sorex animal quod mella, Vites qua secundum adificia funt, à soricibus aut Historia ecclefiaftica. refert; cum Christiani him, quod grande habe-batur Alexandriæ, fecufent, greges procurriffe.

bin

ilo

ad

m.

In

tq

di-

On

n-

ſq;

te-

n-

ut

n,

in

at,

it.

m

je |

e.

e.

0

12

n.

n.

-

1-

.

e

1-

,

ı.

S

Quid actum est de Dominicano? Ad. Is, ut idem narrabat, implorată divorum ope, abjectis vestibus, nudum se commisit natationi. An Quos divos invocabat? Ad Dominicum, Thomam, Vincentium, & nescio quem Petrum; sed imprimis fidebat Catharinæ Senensi. An. Christus illi non veniebat in mentem? Ad. Ità narrabat Sacrificus. An. Melius enatasset, si non abjecisset sacram cucullam; ea deposita, qui potuit agnoscere illum Catharina Senensis? Sed pergè narrare de te. Ad. Dum adhuc volveremur juxta navim, arbitrio fluctuum huc & illuc se volventem, clavis illisus frangit femur ejus qui tenebat lævum cornu. Sic ille revulfus eft. Sacrificus, precatus illi requiem æternam, fuccessit in locum illius, adhortans me ut magno animo tuerer cornu meum, ac strenuè moverem pedes. Interim potabamus multum aquæ falfæ. Aded Neptunus nobis non balneum tantum falfum, sed potionem etiam salsam temperarat, quanquam sacrificus ei rei monstraret remedium. An. Quod? obsecro. Ad. Quoties unda nobis occurreret, ille opposuit occipitium, ore clauso. An. Strenuum senem mihi narras. Ad. Ubi jam aliquandiu sic natantes nonnihil promovissemus, sacrificus, quoniam erat miræ proceritatis. Bono, inquit, es animo; fentio vadum. Ego non ausus tantum sperare felicitatis, Longius, inquam, abfumus à litore quam ut vadum sperandum sit. Imò, inquit, sentio pedibus terram. Est, inquam, fortallis è scriniis aliquod quod huc devolvit mare. Imò, inquit, scalptu digitorum planè sentio terram. Cum adhuc aliquandiu natassemus, ac rursus sentiret vadum. Tu fac, inquit, quod tibi videtur factu optimum, ego tibi cedo malum totum, & vado me credo: simúlque expectato fluctuum decessu, pedibus sequutus est quanto potuit cursu. Rurfus accedentibus undis, utráque manu complexus utrumque genu obnitebatur fluctui, occultans fese sub undis quemadmodum solent mergi & anates : rursus abeunte sluctu promicabat & currebat. Ego videns hoc illi fuccedere, fum Stabant in arena qui porrectis inter se prælongis hastilibus fulciebant sese adversus impetum undarum, viri robusti & sluctibus assueti, sic ut ultimus hastam porrigeret adnatanti. Eà contactà omnibus in litus se recipientibus, tutò pertrahebatur in ficcum. Hac ope servati sunt aliquot. An. Quot? Ad. Septem, verum ex his duo soluti sunt tepore admoti igni. An. Quot eratis in navi? Ad. Quinquaginta octo. An. O sevum mare! saltem decimis fuisset contentum, quæ sufficiunt sacerdotibus. Ex tanto numero tam paucos reddidit? Ad. Ibi experti fumus incredibilem gentis humanitatem, omnia nobis mirà alacritate suppeditantis, hospitium, ignem, cibum, vestes, viaticum. An. Quæ gens erat? Ad. Hollandica. An Istà nihil humanius, cum tamen feris nationibus cincta sit. Non repetes, opinor, posthac Neptunum. Ad. Non, nisi mihi Deus adernerit sanam mentem. An At ego malim audire tales fabulas quam experiri.

ARGUMENTUM.

Colloquium hoc varios gentium mores, & civilitatem in recipiendis & trastandis advenis indicat. Hospitium Lugduni ex solis mulieribus. Gallorum mores in pandocheis suis, qui fabulas narrare solent & Jocos. Germani longe inciviliores in advenis tractandis, rudes & plane inhospiti. Hospites ipsi suos curant equos. Mos accipiendi per hypocaustum. Non parant ecenam nist metis prius hospitibus: quotquot ed node venturi sunt promiscue discumbunt. Omnes idem solvunt, quantumvis alii plus duplo atforbuerint vini.

BERTULPHUS, GULIELMUS.

Be. Ur ità visum est plerssque biduum aut triduum commorare Lugduni? Ego semel iter ingressus non conquiesco donec pervenero quò constitui. Ga. Imo ego admiror quenquam illinc avelli posse. Be. Quamobrem candem? Gu. Quia illic locus est unde non poterant avelli socii Ulyssis. Illic Sirenes. Nemo domi fuæ tractatur melius quam illic in (a) pandocheo. Be. Quid fit? Gu. Ad mensam semper adstabat aliqua mulier quæ convivium exhilararet facetiis ac leporibus. Et est illic mira formarum felicitas. Primum adibat materfamilias, quæ falutabat, jubens nos hilares esse, & quod apponeretur boni consulere. Huic succedebat filia, mulier elegans, moribus ac linguâ adeo festivis, ut posfit vel ipsum (b) Catonem exhilarare. Nec confabulantur ut cum hospitibus ignotis, sed veluti cum olim notis ac famibus asperis, ab liaribus. Be. Agnosco Gallica gentis humanitatem. Gu, Quoniam autem illæ non poterant adesse perpetuò, quòd essent obeunda munia domestica, reliquique convivæ consalutandi, continenter adstabat puellula quædam ad omnes jocos instructa; una satis erat omnium jaculis excipiendis: hæc fustinebat fabulam, donec rediret filia. Nam mater erat Be. Sed qualis erat tandem apparatus? natu grandior. Nam fabulis non expletur venter. Gu. Profecto lautus, ut ego mirer illos tam vili posse accipere hospites. Rursus peracto convivio, lepidis fabulis alunt hominem, ne quid obrepat tædu. Mihi videbar domi esse, non peregré. Be. Quid in cubiculis? Gu. Illic nufquam non aderant aliquot puella ridentes

4 Hospitium publicum ità dictum quòd in eo omnes promifcuè accipiuntur.

& Cato tetricus & moriauthoribus prædicatur.

i-

æ m

m.

is

ridentes, lascivientes, lustrantes: ultrò rogabant si quid haberemus vestium fordidarum; eas lavabant, ac lotas reddebant. Quid multis? nihil illic vidimus præter puellas ac mulieres, nisi in stabulo: quanquam & huc frequenter irrumpebant puellæ. Abeuntes complectuntur, rantoque affectu dimittunt, ac si fratres essent omnes, aut propinquæ cognationis. Be. Fortaffis isti mores decent Gallos. Mihi magis arrident Germaniæ mores, utpote masculi. Gu. Mihi nunquam contigit videre Germaniam; quare te quæso, nè gravere commemorare quibus modis accipiunt hospitem. Be. An ubique sit eadem tractandi ratio nescio; quod ego vidi narrabo. Advenientem nemo salutat, ne videantur ambire hospitem. Id enim fordidum & abjectum existimant, & indignum Germanica severitate. Ubi diu inclamaveris, tandem aliquis per fenestellam * æstuarii (nam in his de- "Id est, hygunt verè usque ad solstitium æstivum) profert caput non pocausti, aliter quam è testa prospicit testudo. Is rogardus est an est, illud La: liceat illic diversari. Si non renuit, intelligis dari locum: tinum. Rogantibus ubi fit stabulum, motà manu commonstrat. Illic licet tibi tuum equum tractare tuo more. Nullus enim famulus manum admovet. Si celebrius est diversorium, ibi famulus commonstrat stabulum, atque etiam locum equo minime commodum. Nam commodiora servant venturis, præsertim nobilibus. Si quid causeris, statim audis. Si non placet, quære aliud diversorium. Fænum in urbibus ægrè ac perparce præbent, nec multo minoris vendunt quam ipfam avenam. Ubi consultum est equo, totus commigras in hypocaustum, cum ocreis, farcinis, luto; id est unum omnibus commune. Gu. Apud Gallos designant cubicula ubi sese exuant, extergant, calefaciant, aut quiescant etiam, si libeat. Be. Hic nihil tale. In hypocausto exuis ocreas, induis calceos, mutas, fi voles, indufium; veftes pluvià madidas fuspendis juxta hypocaustum, ipse te admoves, ut sicceris. Est & aqua parata, si libeat lavare manus, sed ità munda plerumque, ut tibi post alia quærenda sit aqua qua lotionem eam abluas. Gu. Laudo viros nullis deliciis effœminatos. Be. Quòd fi tu appuleris ad horam à meridie quartam, non cœnabis tamen ante nonam, nonnunquam & decimam. Gu. Quamobrem? Be. Nihil apparant nist videant omnes, ut eadem opera ministretur omnibus. Gu. Quærunt compendium. Be. Tenes. Itaque frequenter in idem hypocaustum conveniunt octoginta aut nonaginta, pedites, equites, negotiatores, nautæ, aurigæ, agricolæ, pueri, fæminæ, fani,

thit caput, alius abstergit sudorem, alius repurgat perones aut ocreas, alius eructat allium. Quid multis? Ibi linguarum ac personarum non minor est confusio quam olim in

a Id est, vita ægroti. Gu. Isthuc verè (a) comobium est. Be. Alius ibi pe. Communis.

turri Babel. Quòd si quem conspexerint peregrinæ gentis, b Vide proverb. Africa semper aliquid adfert novi.

qui cultu dignitatis nonnihil præ fe fert, in hunc intenti funt omnes, defixis oculis contemplantes, quafi novum aliquod animantis genus adductum fit (b) ex Africa; adeò ut posteaquam accubuerint, reflexo in tergum vultu continenter aspiciant, nec dimoveant oculos, cibi immemores. Gu. Romæ, Lutetiæ, ac Venetiæ nemo quicquem miratur. Be. Nefas est interim tibi quicquam petere. Ubi jam multa est vespera, nec sperantur plures adventuri, prodit famulus fenex, barba cana, tonfo capite, vultu torvo, fordido vestitu. Gu. Tales oportebat Cardinalibus Romanis esse à poculis. Be. Is circumactis oculis tacitus dinumerat quot funt in hypocausto: quò plures adesse videt, hòc vehementiùs accenditur hy pocaustum, etiamsi alioqui Sol æstu sit molestus. Hæc apud illos præcipua pars est bonæ tractationis, si sudore diffluant omnes. Si quis non assuerus vapori aperiat rimamfenestræ nè præfocetur, protinus audit, Claude. Si respondeas, Non fero; audis, Quære igitur aliud diversorium. Gu. Atqui mihi nihil videtur esse periculosius quam tam multos haurire eundem vaporem, maximè resoluto corpore, atque hic capere cibum, & horas complures commorari: jam enim omitto ructus alliatos, ventris flatum, & halitus putres; multi funt qui morbis occultis laborant, nec ullus mor-Balnea pro. bus non habet suum contagium. Certè plerique scabiem hapriè que sua bent Hispanicam, sive ut quidam vocant, Gallicam, cum sit natura calida omnium nationum communis. Ab his opinor non multò minus esse periculi quam à leprosis. Jam tu divina quantum therme que discriminis sit in pestilentia. Be. Sunt viri fortes; ista riartificialiter dent ac negligunt. Gu. Sed interim multorum periculo fortes sunt. Be. Quid facias? Sic assueverunt, & constantis est animi non discedere ab instituto. Gu. Atqui ante annos viginti quinque nihil receptius erat apud Brabantos quam hic puer de- (c) thermæ publicæ: eæ nunc frigent ubique. Scabies enim nova docuit nos abstinere. Be. Sed audi cætera. Post redit fit à poculis; ille (d) barbatus Ganymedes, ac linteis insternit mensas quot putat esfe satis illi numero. Sed ô Deum immortalem, quam non (e) Milesiis! cannabea diceres ex antennis e Texta mol- detracta. Destinavit enim unicuique mensæ convivas ad minimum octo. Iam quibus est notus mos patrius, accumbunt, ubi

1

b

i

funt : Vocanzur item calefcunt. d Ironice dixit Ganymedem, quòd licatus Jovi at mox, torvus ille Ganymedes.

ti

j-

It

i.

ta

15

s.

1-

1-

S.

1.

n.

1-

m

1-

r-

it

n

j-

r-

ft

OS

m

m

it

25

is

bi

ubi cuique libitum fuerit. Nullum enim discrimen inter pauperem ac divitem, inter herum ac famulum. Gu. Hæc est illa vetus æqualitas, quam nunc è vita submovit tyrannis. Sic opinor vixisse Christum cum suis discipulis. Be. Postquam accubuerunt omnes, rurlum prodit torvus ille Ganymedes, ac denuo dinumerat fua fodalitia: mox reversus apponit singulis pinacium ligneum, & cochleare ex eodem argento factum, deinde cyathum vitreum, aliquantò post panem; eum fibi quisque per otium repurgat dum coquuntur pultes. Ità nonnunquam fedetur ferme horæ spatio. Gu. Nullus hospitum interim efflagitat cibum? Be. Nullus cui notum sit regionis ingenium. Tandem apponitur vinum, Deus bone ! quam non fumofum! Non aliud oportebat bibere Sophistas: tanta est subtilitas & acrimonia. Quod fi quis hospes, etiam oblata privatim pecunia, roget ut aliunde paretur aliud vini genus; primum dislimulant, sed eo vultu quali interfecturi: fi urgeas, respondent, Hic diverfati funt tot Comites & Marchiones, neque quisquam questus est de vino meo: si non placet, quære tibi aliud diverforium. Solos enim Nobiles suæ gentis habent pro homihibus, & horum infignia nufquam non oftentant. Jam igitur habent offam quam objiciant latranti stomacho: mox magna pompa veniunt disci. Primus ferme habet offas panis madefactas jure carnium, aut, si dies est pisculentus, jure leguminum. Deinde aliud jus; post aliquid carnium recoctarum, aut. salsamentorum recalfactorum, rursus pultis aliquid; mox aliquid solidioris cibi: donec probè domito flomacho apponant carnes assas ut pisces elixos, quos non possis omnino contemnere; sed hic parci sunt, & subitò tollunt. Hoc pacto totum convivium temperant, quemadmodum solent actores fabularum; qui Scenis admiscent Choros; ità isti alternis miscent offas ac pultes. Curant autem ut (a) extremus actus fit optimus. Gu. Et hoc est boni Poetæ. a Sententia Be Porrò piaculum sit, si quis interim dicat; Tolle hunc di- Ciceronis eft. scum, nemo vescitur. Desidendum est usque ad præscriptum Alluditur ad spatium, quòd illi clepsydris, ut opinor, metiuntur. Tandem actus fabulae, quorum ultiprodit ille barbatus, aut (b) pandocheus ipse, vestitu minimum mus est quina famulis differens : rogat, ecquid animi nobis fit. Mox ad- tus. Vide fertur vinum aliquod generosius. Amant autem eos qui prov. Surrebibunt largius, cum nihilo plus solvat ille qui plurimum mum fabula hauserit vini quam qui minimum. Gu. Mirum gentis inge. 6 Ipse hospes nium! Be. Cum nonnunquam fint qui duplo plus absumant qui accipit in vino quam solvant pro convivio. Sed antequam finiam omnes.

tumultus, postquam omnes cœperunt incalescere potu.

Quid multis? Surda omnia. Admiscent se frequenter ficti moriones; quo genere hominum, cum nullum sit magis detestandum, tamen vix credas quantopere delectenter Germani. Illi cantu, garritu, clamore, faltatione, pulfu, faciunt ut hypocaustum videatur corruiturum, neque quisquam alterum audiat loquentem. At interea videntur sibi suaviter vivere; atque illic desidendum est volenti nolenti, usque ad multam noctem. Gu. Nunc tandem absolve convivium. Nam me quoque tædet tam prolixi. Be. Faciam. Tandem sublato caseo, qui vix illis placet nisi putris ac vermibus scatens, prodit ille barbatus, adferens secum (a) pinacium escarium, in quo cretà pinxit aliquot circulos ac semicirculos: id deponit in menfa, tacitus interim ac tristis; Charontem quempiam diceres. Qui agnoscunt picturam, deponunt pecuniam, deinde alius atque alius; donec expleatur pinavum pinaci- cium. Deinde notatis qui deposuerunt, supputat tacitus: si nihil desit, annuit capite. Gu. Quid si quid supersit? Be. Fortaffe redderet, & faciunt hoc nonnunguam. Gu. Nemo reclamat iniquæ rationi? Be. Nemo qui fapit. Nam protinus audiret. Quid tu es hominis? Nihilo plus folves quam alii. Gu. Liberum hominum genus narras. Be. Quòd fi quis ex itinere lassus cupiat mox à cœna petere lectum, jubetur expectare donec cæteri quoque eunt cubitum. Gu. Videor mihi videre civitatem (b) Platonicam. Be. Tum fuus cuique nidus oftenditur, & vere nihil aliud quam cubiculum: tantum enim ibi lecti funt, & præterea nihil quo utaris, aut (c) quod fureris. Gu.Illic mundities est? Be. Eadem quæ in convivio; lintea forte lota antè menses sex. Gu. Quid interim fit de equis? Be. Ad eandem disciplinam transfantur ad quam homines. Gu. Sed est eadem ubique tractatio? Be. Alicubi civilior est, alicubi durior quam narravi; verum in genere talis est. Gu. Quid si ego tibi nunc narrem quibus modis hospites tractentur in ea parte Italiæ quam Longobardiam vocant, rursus in Hispania, deinde in Anglia & in Wallia? Nam Angli partem Gallos, partim Germanicos mores obtinent, ut ex his duabus gentibus mixti. Walli se prædicant (d) aurox Sovas Anglos. Be. Queso te ut narres. Nam mihi nunquam contigit eas adire. Gu. In præsentia non est otium. Nam nauta justit adossem ad horam tertiam, nisi vellem relinqui, & habet farcinulam: alias dabitur opportuni-

ARGU-

a Miraktabulam fignificat, propriè latam & tenuem, unde diminutium, quod nunc pro tatella, nunc pro scutella ponitur.

6 Uhi æqualia funt omnium omnia. cQuo furaris.

d Id eft, indigenas: aiunt enim Anglos caeteros ex Gallis & ex Saxonibus effe mixtos.

tas ad fatietatem usque garriendi.

ARGUMENTUM.

Divinum certe colloquium, quod lupanar ipsum castum facit! Deus non potest falli, ejus oculus in abditissima penetrat. Adolescentibus pudicitiam cura esse debere. Puella ad quastum exposita ab instituto non minus turpi quam erumnoso revocatur.

ADOLESCENS ET SCORTUM.

LUCRETIA, (a) SOPHRONIUS.

a Continens, temperans.

Lu. L Uge, mi lepidissime Sophroni, tandem nobis redditus es? nam mihi videris abfuisse seculum. Prima fronte vix te agnoscebam. So. Quamobrem? mea Lucretia. Lu. Quia pro imberbi nobisredîsti barbatulus. Quid rei est? meum corculum. Nam vidêre solito torvior. So. Cupio tecum seorsum colloqui familiarius. Lu. Au, au : non solæ sumus? mea mentula. So. Secedamus in locum fecretiorem. Lu. Age, concedamus in cubiculum interius, si quid liber. So. Nondum hic locus mihi videtur fatis fecretus. Lu. Unde ifte novus pudor? est mihi (1) museion ubi repono mun- pro secredum meum, locus adeò obscurus ut vix ego te visurus sim, tiore-cubicuaut tu me. So. Circumípice rimas omnes. Lu. Rima nulla lo dictument. est. So. Nullus est in propinquo qui nos exaudiat? Lu. Nè musca quidem, mea lux. Quid cunctaris? So. Fallemus hic oculos Dei? Lu. Nequaquam; ille perspicit omnia. So. Et Angelorum? Lu. Illorum oculos non licet effugere. So. Qu'ì fit igitur ut non pudeat homines id facere coram oculis Dei ac testibus fanctis Angelis, quod puderet facere in confpe-&u hominum? Lu. Quid hoc novæ rei est? venisti huc concionaturus? Indue cucullam Franciscanam, conscende fuggestum, & audiamus te, barbatule, So. Nec iftud gravarer facere, si te queam ab isto vitæ genere revocare, non sohim turpissimo, verum etiam miserrimo. Lu. Quamobrem? ô bone. Victus alicunde parandus est. Sua quemque alit ars. Hoc est nostrum opificium, hic (c) fundus noster. So. c Id est, re-Optârim, mea Lucretia, ut excussa paulisper ista animi te- ditus. Nam mulentià, rem ipsammecum consideres. Lu. Serva concionem fructus annuos reddit tuam in aliud tempus; nunc (d) vivamus, mi Sophroni. So fundus, Tu quæstûs gratia facis quicquid facias. Lu. Non multum d Pro gauaberrafti à scopo. So. Nihil deceder tuo lucro, dabo qua- deamus, five druplum ut aufcultes tantum. Lu. Dic quæ voles. So. Pri. keti agamus.

mum.

d

t

mum, illud mihi responde, Habesne que tibi male volunt? Lu. Non unam. So. Et quas tu vicissim odisti? Lu. Ut merentur. So. Proinde si possis illis facere rem gratam, faceréfne ? Lu. Citius miscerem illis toxicum. So. Atqui cogita nunc, an illis quicquam potueris facere gratius quam quòd vident te vivere hanc vitam dedecorosam ac miserrimam. Quid autem poteras facere molestius iis qui tibi benè volunt? Lu. Sic erat fatum meum. So. Jam quod esse solet omnium difficillimum iis qui deportantur in Infulas, aut relegantur ad extremos orbis barbaros, hoc tu tibi tuapte sponte sumpsissi. Lu. Quidnam est istud? So. An non sponte renunciasti omnibus affectibus, patri, matri, fratribus, sororibus, amitæ, materteræ, cæterísque quoscunque tibi natura conjunxit? Nam & illos tui pudet, nec tu fustines in illorum venire conspectum. Lu. Imò feliciter commutavi affe-Etus meos; pro paucis enim nunc habeo plurimos, quorum tu es unus, mihi fratris loco semper habitus. So. Mitte jocos, ac rem ipsam, ut habet, expende serió. Quæ tam multos habet amicos, ea nullum habet amicum, mihi crede, Lucretia. Nam qui ad te commeant, non habent te pro amica, sed pro matula potius. Vide quò teipfam dejeceris, misera. Christus te tam charam habuit, ut te suo sanguine redemerit, ut te cœlestis hæreditatis consortem esse voluerit, & tu te facis cloacam publicam, ad quam commeant quilibet fordidi, impuri, scabiosi, suamque spurcitiam in te repurgant. Quod si nondum ejus lepræ contagium quam vocant scabiem Hi-Spanicam attigit te, non diu poteris effugere. Quod si fiat, quid te infelicius, etiamfi cætera essent secunda, puta res & fama? quid aliud eris quam vivum cadaver? Matri gravabaris esse morigera: nunc servis lenæ turpissimæ. Parentis audire monita tædebat : hic fæpè tibi vapulandum est ab ebriis & infanis scortatoribus. Pigebat aliquid operis facere domi quo victum quæreres: hic quos tumultus, quæ pervigilia sustines? Lu. Unde nobis hic concionator novus? So. Jam mihi & illud fac cogites: Iste formæ flos qui tibi conciliat amatores, brevi defluxerit. Quid tum facies, mifera? Quod sterquilinium te fuerit abjectius? Fies ex meretrice lena. Non omnibus contingit ista dignitas, & si contingat, quid sceleratius? aut quid diabolicæ malitiæ vicinius? Lu. Vera funt, mi Sophroni, propemodum quæ dicis omnia. Sed unde tibi ista nova fanctimonia, qui soleas esse nugator omnium nugacissimus? Nemo te uno frequentius aut intempestivius huc commeabat. Audio te suisse Roma. So. Fui

So. Fui. Lu Atqui indè solent redire deteriores. Quo pasto tibi diversum accidit ? So. Dicam : quia non eodem animo modoque Romam adii. Cæteri ferè ideo eunt Romam, ut redeant deteriores: & ad eam rem ibi suppetunt affatim occafiones. Ego cum probo viro profectus fum, cujus hortatu pro lagena libellum mecum attuli, Novum Testamentum ab Erasmo versum. Lu. Ab Erasmo? Aiunt illum esse sesquihæreticum. So. Num & huc pervenit illius viri nomen? Lu Nullum celebrius apud nos. So. Vidistin' hominem? Lu. Nunquam; sed optarim vidisse, de quo tam multa audivi mala. So. Fortaffis à malis. Lu. Imò à viris reverendis. So. A quibus? Lu. Non expedit dicere. So. Quamobrem? Lu. Quia si tu effutires. & res permanaret ad illos, meo questui non minima portio decideret. So. Nè metue; lapidi dixeris. Lu. (a) a Eft hoc ufu Admove aurem. So. Inepta, quid opus est admota aure cum res filendas, fimus foli ? An, ne Deus exaudiat ! Proh Deum immorta- etiamfi duo lem! video te piam meretricem, quæ mendicos (b) subleves soli fint in eleemofynà. Lu. At ego ex istis mendicis plus capio lucri agro, tamen quam ex vobis divitibus. So. Spoliant matronas bonas ut dicat voce effundant in meretrices malas. Lu. Sed perge de libro. So. submissiore, Faciam, & præstat. Ibi me docuit Paulus, qui nescit mentiri, cum nihil fit quod nec scorta nec scortatores regni calestis hareditatem con- opus. sequentur. Hoc ubi legissem, sic cœpi cogitare apud me, Mo-b Videtur significasse dica res est quam expecto ex hæreditate paterna, & tamen nescio quid malim renunciare fcortis omnibus quam à patre exhæredari : de monachis quanto magis cavendum est nè me exhæredet Pater cœle- mendicitaflis? Et adversus exhæredantem aut abdicantem patrem ali- tem professis. quod præsidium porrigunt humanæ leges: adversus exhæredantem Deum nihil est (c) suffugii. Itaque mihi protinus c Alias sufinterdixi omnem scortorum usum. Lu. Si quidem possis con- fragii. tinere. So. Bona continentiæ pars est, ex animo continentem esse velle. Postremò, superest extremum mali remedium uxor. Romæ in pænitentiarii finum totum (d) Augeæ d vide prostabulum effudi. Is multis prudenter hortatus ad puritatem verbium, de animi & corporis, ad facram lectionem, ad crebras preces, diu collectionem, ad vitæ sobrietatem; pro pæna nihil aliud indixit quam ut flexis genibus ad fummum altare dicerem Pfalmum Miserere mei, Deus: &, si mihi suppeteret pecunia, darem egenti cuipiam Carolinum unum. Admiranti mihi quod pro tot scortationibus tantillum pænæ infligeret, satis facetè respondit, Fili, inquit, si verè pœnitet, si vitam commutas, nihil moror pænam: sin pergas, ipsa libido tandem abs te plus satis pænarum exiget, etiamli facerdos non indicat. Me vide lippum, tremu-

ta d

it

2

tremulum, incurvum : At olim talis eram qualem te haclenus fuisse prædicas. Sic ego resipui. Lu. Ergò, ut video, perdidi meum Sophronium. So. Imò lucrefecisti. Nam antè perierat, nec sibi amicus, nec tibi: Is nunc te verè amat ac tuam fitit falutem. Lu. Quid igitur fuades? mi Sophroni. So. Ut quam primum te subducas ab ista vita. Adhuc puella es : quod contractum est labis potest elui. Aut nube marito; nos aliquid ad dotem conferemus: aut confer te in collegium aliquod facrum, quod lapfas recipit: aut commutato loco dedas te in familiam alicujus honeste matrone. Ad horum quodliber offero tibi operam meam. Lu. Amabo te, mi Sophroni, circumspicito; sequar tuum consilium. Sa. Sed interim hinc te submoveto. Lu. Hui? tam citò? So. Cur non potius hodie quam cras, si dilatio damnum habet, mora periculum? Lu. Quò me vertam? So. Colliges omnem mundum tuum, eum trades mihi vesperi : famulus clam deferet ad fidelem matronam : aliquantò post ego te producam, veluti deambulandi gratià: apud eam matronam latitabis meo sumptu, donec tibi prospexero : id fiet brevi. Lu. Age, mi Sophroni, trado me totam in tuam fidem. So. Gaudebis olim facto.

ARGUMENTUM.

Convivium Poeticum docet studiosos convivari : inter quos Parsimonia cum fessivistate, bilaritas sine turpiloquio, literasis fabulis condire debet convivium. Iambi cruenti. Poeta viri judicio parum admirando. Bona famula tres dotes primaria, Fidelitas, Desormitas, Ferócitas. Locus ex Eunuchi Terentiani prologi jilustratur. Locus in Epodis Horat. ad Canidiam. Locus Seneca, Aliud prologi pilustratur. Locus ex Locus Aristot. Elenchor. explicatur. Thema Poetici variatur, diverso metro. Sententia defumentur ex storibus & arboribus in horto. Carmina item Graca componuntur.

HILARIUS, LEONARDUS, CRATO, CON-VIVÆ, MARGARETA, CARINUS, EU-BULUS, SBRULIUS, PARTHENIUS, MUS feryus Hilarii.

Metri funt ufque ad Enge. H

Hi: * Le Canam finistro es auspicatus omine.

Hi. Imò absit omen triste. Sed cur boc putas?

Le. Crueni lambi haud congruunt convivio.

Cr. Eugè, certum est adesse Musas, effluunt carmina imprudentibus.

(a) Hi.

II C

(a Hi. Si rotatiles trocheos mavelis, en accipe; Vilis apparatus hic eft, animus eft lautiffimus.

r

è

Ú.

in

1-

æ.

10

4.

io.

t,

1-

35

te

0-

et

m

a Trochaici funt tetrame-

Quanquam & Iambi olim ad rixas ac pugnas nati, post didicerunt omni servire materia. O pepones! habetis pepones in horto nostro natos. En (b) lactucas fessiles, succo te- 6 Quod non nerrimo suo nomini respondentes. Has delicias quis sanus erigant, sed non præferat apris, murænis & attagenis? Cr. Si licet in humi sparconvivio poetico vera loqui, quas tu lactucas vocas betæ funt. gunt fefe. Hi. Hoc omen avertant superi. Cr. Sic res habet : vide figuram. Tum ubi fuccus lacteus? ubi moles aculei? Hi. Facis ut addubitem. Heus, accerse huc famulam. Margareta, Tiliphone, quid tibi venit in mentem, ut pro lactucis nobis apponeres betas? Ma. Data opera feci. Hi. Quid ais venefica? Ma. Volebam experiri, an inter tot Poeras effet qui lactucam dignosceret à beta; nam scio te non posse dignoscere ? Dicite mihi bona fide, quis animadvertit effe betas ? Con Crato, Ma. Facile divinabam non fuiffe poeram. Hi. Siquid tale posthac designaris, ego te pro Margareta vocabo e Alludit ad (a) bliteam. Co. Ha ha he. Ma Ista nomenclatura nec obe- gemmam

forem me reddunt, nec macilentiorem. Sæpè vicies in laudatissi-die mihi commutat nomen: Ubi quid cupit eblandiri, vo- Græci betam cat me (d) Galateam, Euterpen, Calliopen, Callirrhoen, appellant Melissam, Venerem, Minervam; quid non? Ubi quid sto- Bairor unde machatur, repente fio Tifiphone, Megæra, Alecto, Medufa, bliteos appel-Baucis, aut aliud quicquid illi fuggefferit (e) fplendida ac nihili, ed bilis. Hi. Abi hinc cum tuis betis, Blitea. Ma. Quorsum quòd beta artinebat huc evocare? Hi.Ut redires unde veneras? Ms. Ve- vilis, & infitus dictum est, Proclivius est evocare cacodæmonem quam pida herba, abigere. Co. Ha ha he; apposité. Ut tibi res habet, Hilari, est. onus est aliquo carmine magico quo illam hinc abigas. Hi. Heo: Euter-Habeo in promptu.

(f) Devixee xav Sacides, Dino ayero upur Soind. Ma. Quid ais? Æfope. Cr. Cave tibi, Hilari: impinget fae nomen colaphum : fic abegisti tuo Græco carmine. O magum egre- at pulchritugium! Hi. Quid tu credis, Crato, esse hanc? Ego tali carmi- dine vultus: ne abegiffem decem magnos cacodamones. Ma. Pili non facio Callirrhoe, tuos versus Græcanicos. Hi. Adhibendus est igitur, ut video, nympha;

bombus magicus; aut, si nec hic sufficiet, (g) Mercu-quod pulchra Auat : Milisfa, apis, opinor fuisse ancillam Chrysippi: Baucis, anus & paupercula apud Ovid. e. Allufit ad illud Horat. Sive aliud nomen, justit quod filendida bilis, id est, insania. f. Hoc carmen Plin indicat usurpari solere in magicis remediis; id est, Fugite cantharides, lupus crudelis vos Persequitur. Cantharis insecti genus venenum habens lethale. g. Hac virga dat & adimit fomnos, hac animas evocat orco, & rurfum quos velit in tartara mittit. Lege Virg.4. Æn.

pe, à dele-Hando; Mu-

rii caduceum. Cr. Mea margareta, scis Poetarum genus effe afflatum; non aufum dicere furiofum: rogo te ut istam rixam in aliud tempus proroges, nósque hâc cœnà vel meà causa suaviter tractes. Ms. Quid mihi cum istius versiculis? Sæpenumero cum est eundum ad macellum non habet quod numeret, & interim cantillat versiculos. Cr. Sic sunt Poetæ. Sed age, fac sodes quod dico. Ma. Equidem faciam in tuam gratiam, quoniam novi te probum, qui nunquam contriveris cerebrum tuum in ejulmodi deliramentis: ac demiror quo fato in hunc incideris chorum. Cr. Unde id conjectas? Ma. Quia nasus obesior, & oculi nitentes, & corpus fucculentum. Nunc mihi hujus nafum contemplare & rifum Sardonium. Cr. Sed obsecro, meum suavium, ut istam iram mihi condones. Ma. Abeo, nec postulo ut quisquam cæterorum hoc nomine mihi gratias agat. Hi. Abiftne jam? Ma. Non tam procul quin audiat te. Mus. Jam Bonz Famu- est in culina, secum nescio quid murmurans. Cr. Famulam læ proprieta- habes minime mutam. Hi. Aiunt bonam famulam oportere tribus dotibus esse præditam ; ut sit sidelis, ut sit deformis, ut sit ferox, quam vulgo malam vocant. Fidelis non diminuit rem, deformem non ambiunt proci, ferox facile tuetur jus heri fui. Nam aliquoties opus est non solum lingua, verum etiam manibus. Hæc mea è tribus duas habet virtutes, deformis juxtà ac mala; de fide dubito. Cr. Linguam audivimus, sed ego metuebam tibi à manibus. Hi. Admovete manus peponibus: de lactucas actum est. Etenim si nunc juberem apponi lactucis, sat scio, carduos apponeret. Sunt & melones, si quis hoc genere magis capitur. En fici recentes; modò decerptos à matre telfatur lac in pedunculo. A ficis folet aqua fumi, ne quid obliment stomachum. En habetis è limpidissimo fonticulo vivam ac frigidissimam, utilem & vino diluendo. Cr. At ego nescio utrum diluam vinum aqua, an aquam vino, adeò mihi hoc vinum videtur haustum ex eodem fonticulo Musarum. Hi. Tale vinum conducit acuendis ingeniis Poetarum: vos crassi crassis delectamini. Cr. Utinam Crassus essem ille beatus. Hi. Ego malim effe Codrus aut Ennius. Quandoquidem mihi contigit habere convivas tam multos, tamque infigniter eruditos, non committam ut nihilo doctior eos dimittam. Eff locus in prologo Eunuchi qui multos torquet. Nam plerique codices fic habent.

Sic existimet, sciat, Responsum, non dictum esse, quia lasit prior, Qui bene vertendo, & eas describendo malè, & c.

In his verbis desidero sensum argutum ac Terentio dignum. Nec enim ideo læsit prior, quia malè vertit Græcas sabulas; sed quia Terentianas carpserat. En. Juxta vulgò jactatum proverbium, Qui pessimè canit, primus incipiet. Cùm essem Londini apud Thomam Linacrum, virum sic in omni genere Philosophiæ doctissimum, ut nihilo seciùs has Grammaticorum minutias ad unguem calleat, ossendit mihi codicem mirà vetustate in quo sic habebatur scriptum.

Sic existimet, sciat,
Responsum, non dictum esse, quale sit, priùs
Qui bene vertendo, & eas describendo malè,
Ex Gracis bonis Latinas secit non bonas;
Idem Menandri phasma nunc nuper dedit.

Sic autem ordinandus est sermo, ut quale sit indicet subjiciendum exemplum prioris dicti. Minitabatur se vicissim reprehensurum aliquid in fabulis ejus à quo fuerat reprehenfus. Atque hic negat videri debere convitium, sed respon-Jum. Qui lacessit, jacit dictum; qui regerit lacessitus, respondet. Hujus rei promittit exemplum; quale sit, quod Græcis dicitur olor, Latinis quod genus, aut veluti, five widelicet, aut puta. Deinde subjicit reprehensionem, in qua priùs adverbium respondet ad alterum adverbium veluti diversum, quod sequitur, nuper; quemadmodum pronomen qui responder ad dictionem idem. Veteres enim Lavinii fabulas in totum damnat, quoniam jam exciderant ex hominum memoria. In his quas nuper dedifset certa notat loca. Mihi videtur hæc germana lectio, verusque Comici sensus, nisi quid dissentit senatus popuhisque Poeticus. Con. Imo pedibus omnes in tuam descendimus sententiam. Eu. At ego vicissim à vobis quiddam leve ac facillimum discere cupiam, quo pacto metiendus fit hic verficulus.

Ex Gracis bonis Latinas fecit non bonas.

Micate digitis. Hi. Opinor more veterum elidis, ut secundo loco fit anapæstus. Eu. Accederem, nisi casus auserendi desineret in is natura longam. Itaque submota consonante nihilominus manet longa vocalis. Hi. Vera prædicas. Cr. Si quis illiteratus & ignotus ingrederetur, plane crederet nos inter nos micatione digitorum rusticorum

ludum renovare. Le. Nos, quantum video frustra micamus digitis: tu, si potes, expedi. Eu. Videte quantula res non-nunquam torquet homines etiam eruditos: præpositio expertinet ad sinem carminis præcedentis,

Qui bene vertendo, & eas describendo malé, ex

Gracis bonis Latinas facit non bonas:

Ità nihil est scrupuli. Le. Sic est, per musas. Ca. Quando. quidem copimus micare digitis, velim ut aliquis mihi ver.

fum hunc ex Andria digerat in fuos pedes,

Sine invidia laudem invenias, & amicos pares; nam mihi sæpe tentanti non successit. Le. Sine in, iambur eft; vidia, anapæstus; laudem in, spondæus; venias, anapæ. stus; & ami, rursus anapæstus. Ca. Habes jam pedes quinque, & superfunt tres syllabæ, quarum prima est longa; ut neciambum facere possis aut tribrachyn. Le. Profecto vera prædicas. Hæremus in vado: quis nos expediet? Eu. Nemo melius quam qui induxit in hoc vadum. Agè, Carine, nè cela, fi quid habes, intercandidos amiculos. Ca. Nifi me fallit memoria videor mihi quiddam tale legisse apud Priscianum, qui docet apud Latinos Comicos v confonantem perinde elidi ut vocalem, quemadmodum frequenter in hac dictione enimvero; fic ut pars enime faciat anapæstum. Le. Itaque metire nobis. Ca. Faciam: Sine inidi proceleusmaticus est, nisi ma vis elidi i, per Synæresin; ut cum Virgilius aures ponit in fine carminis heroici pro auro. Quod si placet, erat primo loco tribrachys; à lau, spondæus est; d, inveni, dactylus; as & a, dactylus; micas spondæus; pares, iambus. 8b. Carinus nos explicuit ex hoc fanè vado. Sed est in eadem fcena locus quem haud scio an quisquam animadverterit. H. Obfecro, profer. Sb. Illic hunc in modum loquitur Simo.

ł

t

Í

6

0

T ti h P o

Sine ut eveniat quod volo;

In Pampholo ut nihil sit mora restat Chremes.

Hi: Quid hit te offendit? Sb. Cum fine fit minitantis, nihil hic fequitur quod faciat ad minas. Proinde suspicor à Poeta scriptum suisses

Sin eveniat quod volo;

ut fin respondeat ad fi quod precessit,

Si propter amorem uxorem nolit ducere.

Proponit enim senex duas partes inter se diversas. "Si Pam"philus obamorem Glycerii recusat nuptias, erit quod cum
"illo expostulem; sin ille non recusarit, tum mihi restat
"exorandus Chremes," Porrò hyberbaton longius secit interpellatio Sosiæ, & stomachus Simonis in Davum, Hi Mus,
porrige

Us

n-

ez

0-

T-

US

e.

ė,

iee.

a,

ė.

qi nt

1-

18

2

n

0

59

12

portige mihi codicem. Cr. Committis tu muri codicem? M. Tutius quam vinum. Dispeream nisi verum dixit Sbrulius. Pa. Trade mihi codicem, ut oftendam alium fcrupulum. In prologo Eunuchi verfus hic non constat.

Habes alia multa, que nunc condonabantur. Quanquam enim Comici Latini præcipue fumunt sibi mulam libertatem in hoc genere Carminis, tamen nufquam memini illos Senarium claudere Spondæo, nisi forte legendum est condonabitur (a) aucocionos, ant condonabimus, a Sine persomurato numero personæ. Ma. O mores vere Poeticos! In na. iblo fimine convivii (b) micant digitis & librum adhibent. lufus effsvul-Lufus & literas præstat servare in mensas secundas. Cr. Non garis etiamomnino pessimum consilium dat Margareta; obtemperabi- num Italia. micabimus in disco. Hi. Videte luxum poeticum. Habium, Dignus quicum in temeis triplex ovorum genus, elixa, assa, frixa; omnia recenmetris mices. tissima funt, intra biduum nata. Pa. Ego butyri efum Metiebantur non fero: si frixa sunt oleo, perplacebunt. He Abi, puer, versus subladisce ex Margareta in utro frixa sint. Mus. In neutro, in tis ac represquit. Hi. Nec in butyro, nec in oleo? In quo igitur? Mus. id mulier pu-In lixivio, ut ait. Cr. Qualis percontatio, talis responsio. tat esse mica-Quid negotii est dignoscere butyrum ab pleo? Ca. Præserz re digitis. tim his qui tam facile discernunt lactucam à beta. His Habetis ovationem, fequitur aliquando rriumphus. Heus, puer circumfer oculos. Nihilne vides hic deeffe? Mus. Permulta. Hi! Hac ova defiderant condimentum, quo temperetur calor. Mus. Quod vis? Hi. Die ut ex contufis (c) vi- e Natura adtis claviculis mittat nobis fuccum. Mus. Dicamis Hi. Quid dir vicium hie redis inanis? Mas. Negat (d) è clavienlis fuccum exprimi folete. Le. O famulam! Sb. Certe fabulis condiemus dam, guibas ova nostra. In Epodis Horatianis offendi locum quendam, repir & atta non depravatum quod ad scripturam attinet, sed depravate gat sele; has interpretatum, nec à Mancinello solum caterisque recenti- Plinius vocat oribus, verum etiam ab iplo Porphyrione. Locus est in lib. 22 h carmine quo canit palinodiam Canidiæ veneficæ:

Tuusque venter partum ejus, & tuo Cruore rubros obstetrix pannos lavit, Utcanque fortis exilis puerpera.

Existimant enim omnes hic exilis nomen este, cum fit rat contundi. verbum. Adscribam verba Porphyrionis, si tamen illius esse credendum eft: " Exilem autem, inquit, sub illa specie, qua-"fi puerperio facta sit desormis; per exilitatem corporis maciem naturalem, dicit. Pudendus lapfus, si vir tantus non

claviculas, prologa d Perverfe responder,

fensit metri legem reclamare huic sensui. Neque enim quartus locus admittit Spondæum. Verum Poëta jocatur illam verè peperisse, quanquam non diu languisset ac decubuisset à partu, sed statim exilisset è lecto, quemadmodum so. lent quædam fortes puerperæ. Hi. Habemus tibi gratiam, Sbruli, qui tam laute, condieris ova nostra, Le. Isti non diffimile est quod legitur in primo Odarum libro. Odæ initium elt, Tu ne quasieris. Sie autem habet constans lectio: Neu Babylonios Tentaris numeros, ut melius quicquid erit pati. Hunc locum ità transiliunt veteres interpretes, quasi nihil habeat scrupuli: folus Mancinellus sentiens orationem imperfectam, jubet addi poffis. Sb. Habes aliquid de hac re compertius? Le. Nelcio: fed mihi videtur Horatius Græci fermonis idioma reddidisse, quod nullus Poëtarum facit libena Ideft, infi- tius aut frequentius: Nam Græcis est familiare (a) apawitum, at pa- remphaton adjungere huic dictioni as & ase. Sic Horatius, ut pati, pro at patiaris. Quanquam quod divinat Mancinellus non est prorsus absurdum. Hi. Mihi vehementer arridet quod dicis. Curre, Mus, & adfer si quid est reliquum. Cr. Quid ifthuc est novarum deliciarum? Hi. Hic est cucumis fectus in laminulas : hoc est jus ex coctis intestinis cucurbita : conducit lubricandis intestinis. Sb. O cœnam verè medicam! Hi. Boni consulite. Mox aderit gallina ex corte nostra. St. Commutabimus tibi nomen, & pro Hilario vocabimus Apicium. Hi. Age, nunc ridete quantum voletis; cras fortaffe feriò laudabitis hanc conam. Sb. Qui fic? Hi. Cum fenferis tibi probè conditum esse prandium Sb. (b) Fame ? Hi. Scilicet. Cr. Scis, Hilari, quod provinciæ te vellem fuscipere ? Hi. Sciam, si dixeris. Cr. Chorus canit Hymnos quosdam non indoctos, sed per indoctos multis locis depravatos: eos cuperem tua opera nobis restitui.

& Alloht ad um So dixis famem num om- Ut autem exemplum proferam, ità canimus? n & jucundiffimum stabile.

Heftis Herodes impie Christum venire quid times ?

Ordo dictionis unius inverfus geminum vitium invexit carmini. Nam bestis, cum trochæum efficiat, nullum habet locum in carmine lambico; & Here, spondæus, non recipitur in sede fecunda. Nec dubium est quin versus ità primum scriptus sit, Herodes, hoftis impie. Jam epitheton impie mollius coharet cum hoffir quam cum Herodes. Porrò quoniam Herodes di-Etio Græca est. n vertitur in s in casu vocandi: ut, Swrpaths a Zwzegles quemadmodum & in 'Azausuvov w mega rechi casus vertitur in o micron. Rursum ità canimus hymnum,

Fest

ĥ

HI

日のの事故のは日日

A THE THE PARTY AND IN

Jesu terona virginum, Quem mater illa concepit, Que sola virgo parturit.

ar-

m.

Tet

o.

m,

on

ni-

0:

14-

hil

m-

m-

er-

n-

14-

ti-

CI-

ar-

m.

u-

U-

/e.

ex

12

0

uî

m.

n-

US

1-

ni.

r.

m

de

it,

et

į-

16,

H

n,

Dubium non est, quin concipit sit pronunciandum. Nam temporis hypallage gratiam etiam addit fermoni. Ridiculum autem est nos offendi in concipit, cum fequatur parturit. Hi. Istius generis & ipse permulta offendi, nec pigebit olim buic rei aliquot dierum opellam dare: nam mihi videtur Ambrofius in hoc carmine non parum habere gratiæ: aded fere finit dimetrum dictione trissyllaba, & cæsuram fere collocat in fine dictionis. Id crebrius apud eum fit quam ut casus videri possit. Si quæritis exemplum: Deus Creator bic est penthemimeris: accinitur, omnium: Polique rector; accinitur, vestiens : Diem decoro; accinitur, lumine : Noctem Sed adest gallina satis obesa, quæ mihi totis decem annis perperit ova; & exclusit pullos. Cr. Indigna erat que necaretur. Ca. Si licet aliquid admiscere de studiis severioribus, habeo quod proponam. Hi. Modò nè nimium fit retricum. Ca. Non est. Coepi nuper legere Senece epistolas, & in iplo statim portu, quod aiunt, impegi Locus est in prima epistola, & si volueris, inquit, attendere, magne vita pars elabitur male agentibut, maxima nihil agentibus, tota aliud agentibus. In hac sententia affectat nescio quid argutiæ, quod ego non fatis affequor. Le. Divinabo, si voles. Ca. Maximé. Le. Nemo perpetuo peccat. Et tamen luxu, lindine, ambitione, cæterisque vitiis, magna vitæ pars perit, led multo major vitæ portio perit nihil agentibus. Porrò nibil agere dicuntur, non qui vivunt in otio, fed qui rebusfrivolis & nihil ad felicitatem conducentibus occupantur: inde proverbium, Satius est cessare quam nibil agere. Sed tota vita perit aliud agentibus. Aliud agere dicitur, qui non est attentus ad id quod agit. Perit igitur tota vita, quoniam cum vacamus vicils, aliud agimus; dum yacamus frivolis, aliud agimus; dum studemus philosophiæ, (quoniam id facimus supine & oscitanter) aliud agimus, parum attenti, velut ad rem minime feriam. Hæc interpretatio fi parum arridet, numeretur hac fententia Seneca inter eas quas in hoc fcriptore damnat. Aulus Gellius aut frivole argutas. fine fatls arridet : [Sed interim strenue ad gallinam, Nolim vos falli, nihil præterea parata est) quadrat enim ad id quod præcessit, Turpissima est jactura que per negligentiam fit. la autem declarat hac trimembri fententia. post videor mihi videre mendam, Mortem non prospicimus; Magna

quæ à fronte funt, fed procul Respicimus à tergo relicta.

Magna pars ejus jam praterit. Nam legendum arbitror Prospicious Mortem * prospicious. Prospicionus eam que procul absunt, cam mors magna ex parte præterierit nobis. Le. Si fibi permittunt philosophi ut aliquando divertant in prata Musarum. fortaffe non videbitur absurdum si nos aliquando vel animi gratia divertame in illorum regionem. Hr. Quidni ? Le Cùm nuper relegerem librum Aristotelis, quem inscripsit mei mir exerción, quorum argumentum est rhetoribus cum philofophis magna ex parte commune, comperi infignes errores interpretum. Neque dubitandum est quin hic qui Græcè nesciunt, in multis locis egregiè delirarint. Atistoteles enim proponit hujufmodi genus ambigui, quod nascitur ex voce, que eadem declarat diversa, on warsi-१४०१० 01 रेमाइबंधरावा नवे प्रवेष्ट बंगाव इत्याव मिराय धार अर्थ १४०१ ci γεσμματικοί το γαίς μαν θανειν ομώνυμον, το τε ξο. vievas Reductor The Strength, if it hauldvery the Strength id verterunt in hunc modum, " Quoniam discunt scientes ; nam fecundum os Grammatici difcunt. Difcere enim aquivocum, ad intelligere eum qui utitur disciplina, & accipere disciplinam. Hi. Visus es mihi nunc Hebraice loqui non Latiné. Le. Effne quisquam vestrum qui audivit bic ullam vocem æquivocam? Hi. Nullam. Le. Quid igitur stultius quam id velle vertere quod verti non poterat? Neque enim quemadmodum Græcis um saver, fonat na. Selv. & ua Ingever, ità Latinis discere, doffrinam accipere, aut tradere. Quanquam an hoc fit verum, nescio: magis arbitror fic, war Severy effe anceps apud Gracos, quemadmo dum cognoscere apud Latinos. Cognoscit enim qui novit, & cognoscii judex qui discit causam. Sic, opinor, Græcis um-Savety dicitur præceptor, qui exigit prælecta pueris, & puer quibus prælegitur. Quam verd venufte reddidit, ta pal атогран оцега пагвания об реацианной, пат вест dum os grammatici discunt ? cum vertere debuerit, nam grammatici que dictant, decent. Hic interpretis erat aliud exemplum supponere, quod non eadem verba, fed eandem rei speciem exhiberet. Quanquam hoc loco suspicor etiam in Græca Ccriptura nonnihil effe mendæ : fcribendum autem. ομωνυμον το τι ξυνιέναι κ το λαμβάνων. Paulò poft fubpicit aliud exemplum Ambigui, quod nascitur non ex vazio vocis ejusdem significatu, sed ex diversa connexione; Το βέλεθαι λαβείν με τές πολεμίες, velle me accipere pugnantes. Sic enim vertit, pro eo quod erat, velle me capere hofter. Et fi legas Benede, fermo fit dilucidior, Vultin me capen hoftes !

i

K

CH

2

10

771

it-

m.

mi

m

iv.

0.

0-

ui

riod

ď-

OI?

0

ny'

5 :

ui-

ciui.

nic

ur

4.

re,

ar-

10-

eri

aje

1471-

771-

m-

rei

m, ıb-

V2-

e;

es.

ett

5 }

beffer? Nam pronomen potest præcedere verbum capere. & potest fequi. Si præcedat, hic erit fenfus, Vultis ut ego capiam hoftes? Si fequatur, erit hic, Valtis ut hoftes me capiant? Subjicit ejusdem generis aliud exemplum, agg 6 Tis 21world. Thro revocat : id eff. an quod quis novit, boc novit? Ambiguitas est in 7870. Id si sumatur accusandi casu. sensus erit, Quicquid alicui cognitum est, id illi cognitum effe. Sin nominandi casu, sensus hic erit, quam rem quis intelligit, ea intelligit: quafi cognosci non possit, nisi quod vicifim cognoscat. Rurfus aliud fubjicit, a eg. o Tis oea, THE OCA; OCA " T xiova " WSE OCA O xiwy, An quod quis videt, id videt; sed videt columnam; columna igitur videt. Rurfus in 7870 est ambiguitas quam prius indicavimus. Verum hæc utcunque reddi poterant Latinis auribus, quod fequitur nullo modo reddi poterat; Lea o ou one in, 7870 ou one el). ons & ridov id. or apa ons rido avai. Quod illi fic reddiderunt, Putas quod tu dicis effe, hoc tu diest effe; dicis autem lapidem effe, tu ergo lapis dicis effe. Obfecto quis omninò fensus humanus ex his verbis pereipi possit? Ambiguitas enim partim pendet ex idiomate Græck fermonis, quæ est in majore ac minore. Quanquam in mapore est & alia ambiguiras in daubus dictionibus & 2870, que si capiantur nominandi casu, sensus erit, Quicquid te dieis effe, boc tu es. Sin accufandi, sensus erit, Quamcunque nem tu dicis effe, eam dicis effe. Et ad hunc fensum subsumit, Al Dov ons Lyau, fed ad priorem colligit, ou dez ons MISO Avai Græci sermonis proprietatem semel ausus est imitari Catullus,

> Phaselus iste, quem videtis, hospites, Ait fuisse navium celerrimus.

Sic enim ferebatur hic versus in antiquioribus editionibus. Hoc ignorato, necesse est multis modis delirare eos qui in hæc loca scribunt commentarios. Nè id quidem quod inibi continenter sequitur, Latino potest esse perspicuum, Kal aeá bet σηώντα λέγειν; εντθον γάς δει, το σηώντα λέγειν; εντθον γάς δει, το σηώντα λέγειν, το τε τ λέγειν εντθον γάς δει, το σηώντα λέγειν, το τε τ λέγειν εντθον και το τα λεγόωνα. Id reddiderunt hunc in modum, Et putas, est tacentem dieure? Duplex enim est, tacentem dicere, & hunc diceret acentem, or qua dicuntur. An non hæc Sibyllæ soliis obscuriora? Hi. Mihi nec Græca satis siquent. Le. Exponam pro mea divinatione. An possible est tacentem dicere? Hæc interrogatio auplicem habet sensum, quorum alter est fassus & absurdus, alter esse potest verus. Nam sieri non potest ut qui loquitur

M 2

non'

non dicat es que loquitur, hoc est, ut loquendo taceat ; sed fieri potest ut is qui loquitur taceat eum qui loquitur. Quanquam hoc exemplum recidit in alteram formam. quam paulò post subjicit. Rursum illud admiror, quod mox in genere ambiguitatis, quæ nascitur ex pluribus dictionibus conjunctis, mutarint Græci vocem feculi in literas, & sadas Ta yegunala, cum Latini codices habeant scire seculum. Hic enim duplex fenfus nascitur, vel utipsum secu. lum sciat aliquid, vel aliquis sciat seculum. Verum hoc mollius est in aiava, five in xoo wov, quam in yequuala. Nam literæ dicuntur absurde scire quippiam: verum nihil absurdi fit si quis dicat, aliquid nostro seculo notum esse, aut aliquem nolle fuum feculum. Jam aliquanto post ubi proponit exemplum ambigui ex accentu, non veritus eff interpres pro verbis Homeri supponere Virgiliana, cum eadem fuerit necessitas in illo exemplo. Quiequid dicis effe, bu Ex Homero refert Aristoteles, & xala mista ou Bea. Si & afperetur ac circumflectatur, fonat, cujus computrescit pluvià; fin & fit exile & acutum, fonat, non computrescit pluvià. Atque hoc quidem sumprum est ex Hiad. 4'. Alterum est Aduer 3 ci el y C agé Dai accentu collocato super pe nulrimam fonat, concedere illi; fin fuper primam, Nous, fonat, damus. At Poeta non fentit Jovem dicere, concedimus illi; fed Inpiter mandat ipfi fomnio, ut illi ad quem mittitur concedat potiri voto. Dictum est enim Debuer, pro A. deva: Pro his duobus Homericis subjecerunt hac ex nofris Poetis, velut illud ex Odis Horatii,

> Me tuo longas pereunte noctes, Lydia, dormis.

Etenin si accentus sit in me correpto, & eu sit grave, unique dictio est, metuo, id est, rimeo. Quanquam hac ambiguita pender non solum ex accentu, verum etiam ex compositione. Alterium suppositione ex Virgilio,

ſ

Heil quia nam tanti cinxerunt athera nimbi.

Quanquam hae quoque ex compositione nascitur ambiguitas. Hi Sunt ista quidem arguta, dignaque cognitu, Leonarde, sed înterim vereor, ne cui convivium hoc Sophisticum videatur magis quam poeticum: alias, si videbitur, veltotum diem venabimur Elenchos (a) in Elenchis. Le Hoc est, in luco ligna, in mari quæremus aquam. Hi Ubi est meus Mus? Mus. Adest. Hi. Mone Margaretam ut tradat bellaria. Mus. Abeo: Hi. Rursum ades vacuus? Mus. Negat se de bellariis cogitâsse, & ait satis diu sessum este. Hi. Vereor ne si diutius

a ld oft, redargusionibus, exercent enim redarguere oft. ed

47.

m, ox

11-

2:

le-

u-OC

14.

hil

Te.

ibi

eff

ea.

bos œ.

lu-

iâ.

eff

190

Let,

1115

ti-SI.

10-

iç2

itas

nė.

ui-

0.

Ai.

rel oc

us

12.

1

fi

ùs

diutius hic philosophemur, illa nobis mensam subvertit, quemadmodum Xantippe Socrati: consultius est igitur ut bellaria sumamus in horto; ibi simul & ambulabimus, & libere nugabimur. Interea fibi quisque decerpat ex arbore guod lubet. Con. Placet confilium. Hi. Est illic fonticulus quovis vino fuavior. Ca. Qui fit ut hortus tuus magis nireat quam aula? Hi. Quia hic versor frequentius. Si quid arridet hic, ne parcite nostris opibus hortensibus. Jam si fatis videtur deambulatum, quid si considamus hic sub tilia & Musas cieamus? Pa. Age, fiat. Hi. Thema suppediret horrus ipfe. Pa. Si præcesseris, sequemur. Hi. Age, faciam Prapostere facit cui variis deliciis niteat hortus, cum animum habeat nullis disciplinis, nullis virtutibus excultum. Le. Credemus adesse Musas, si reddideris eandem sententiam carmine. Hi. Hoc mihi longè proclivius, prosam orationem vertere carmine, quam argentum commutare auro. Le. Dic igitur. Hi. Cui renidet bortus undiquaque flosculis,

Animumque nullis expolitum dotibus Squalère patitur, is facit præposteré.

Habetis carmen Musis (a) & Apolline nullo. Sed elegans Qued scribis fuerit, si singuli hanc sententiam diverso genere carminis versus, hoc reddatis. Le. Qui vicerit, quid pramii feret? Hi. Hunc cala- Ciceronis hathum onustum malis, aut prunis, aut cerasis, aut mespilis, best. aut pyris, aut si quid aliud magis (b) adblanditur. Le. Quis cet, sicut arerit arbiter certaminis? Hi. Quis nisi Crato? Et ideirco ridere dicitur solus non certabit, quò magis auscultet. Cr. Vereor ne ta- quod placet. lem sitis habituri judicem, qualem olim habebant (c) coccyx Qui Latine & Iuscinia inter sese canendi glorià decertantes. Hi. Sat est dicitur Cucufi placet omnibus. Con. Placet arbiter. Incipe, Leonarde. ma producta. Le. Cui tot deliciis renidet hortus,

Herbis, floribus, arborúmque fætu. Et multo & vario, nec excolendum Curat pectus & artibus probatis Et virtutibus, is mibi videtur

Dixi. Lavo judicio parúmque recto. Hi. Carinus (d) arrodit unguem; expectamus aliquid ela- d Gestus est boratum. Ca. Nulla adest Musa.

Cura cui est ut niteat hortus flosculis ac fætibus, Negligenti excolere pectus disciplinis optimis. Hic labore mibi ut videtur, ringitur prapostero.

Hi. Non frustra arrosus est unguis. Eu. Quoniam ordo me vocat, nè nihil adferam,

a Allufit ad illud Martial. Musis & A.

Notus est apologus decertainine canendi inter lusciniam & cuculum, alino judice. cogitantis. Perf. Nec pluteum cadit. nec demorfos Sapit unques.

Idem, Chare, tratus ungues Arrode :s ait boc.

M 3

Qui

Qui studet ut variis niteat cultissimus hortus Deliciis, patiens animum squallere, nec ullis Artibus expoliens, buic est prapostara cura.

Hi. Non est cur exstimulemus Sbrulium. Nam ille sic scatet versibus, ut plerumque vel imprudens essundat carmina.

Sb. Cui vernat hortus cultus & elegans,
Nec pectus ullis artibus excolit,
Praposterà is curà laborat.
Sit ratio tibi prima mentis.
Pa. Quisquis accurat variis ut hortus

Pa. Quisquis accurat variis ut hortus
Floribus vernet, neque pectus idem
Artibus sanctis colit, hunc babet pra-

postera cura.

Hi. Nunc experiamur cui hortus suppeditet plures sententias. Le. Quidni faciat tam dives? Vel hoc rosetum mihi fuggeret quod dicam. Ut brevis est rosa nitor, ità fugax est juventus; properas carpere rosam priusquam marcescat; ma-gis adnitendum est, nè sine fructu tibi essuat juventus. Hi. Thema fatis aptum carmini. Ca. Ut inter arbores funs cuique fætus; it à inter homines sue cuique dotes sunt. Eu. Ut terra, fi excolatur, varias opes gignit in usus bumanos; neglecta, spinis ac vepribus obducitur: ità bomints ingenium, si excolatur optimis fludiis, plurimas edit virtutes ; fin negligas, variis occupatur vitiis. Sb. Hortus quot annis colendus eft, ut niteat; animus semel excultus bonestis studiis, perpetud floret ac vernat. Pa. Ut amenitas hortorum non avocat animum ab honestis studiis, sed ad bæc invitat potiús: ità quærendi sunt lusus ac joci qui non absunt à literis. Hi. Euge, video examen sententiarum. Nunc ad versus: sed antequam id aggrediamur, mea sententia, fuerit exercitatio nec inelegans, nec infrugifera, si primam sententiam toties reddamus Græcis versiculis quoties reddidimus Latinis. Hîc auspicabitur Leonardus, jam olim familiaris Musis Græcanicis. Le. Incipiam, si jubes. Hi. Jubeo atque impero.

Le. Ω κηπές δειν ανθεσιν γελών καλοίς,
Ο Νέ νθς μάλ αυχμών τοίς καλοίς μαθήμασιν,
Ουκ έςτ κόμ. Φ, έτ Θ εκ ός θώς φερνώ,
Περ πλείου Θ πριών τὰ φαῦλ ἢ κρέτουα.

Cui hortus est floribus ridens pulchris, Animus verò maximè squalens bonis disciplinis, Non est ornatus, hic non rette sapit, Pluris estimans deteriora quam meliora.

(a) Ego

1

(a) Ego præfulem egi : fuccedat qui volet. Hi. Carinus. Ca a Allusit ad Imò Hilarius. Le. Sed video Margaretam intervenire : ad. Salios facerfert nescio quid deliciarum. Hi. Si id fecerit, me fefellerit. ni fallor, qui Mea furia, quid adfers? Ma. Sinapi quo condiatis vestra saltabant in bellaria. An non pudet hic garrire in multam noctem? & pompa; Prapostea vos poetæ multa blateratis in loquacitatem soemi- sul autem qui narum. Cr. Haud male monet Margareta: jam tempus est ut saltat primus. fuum quisque nidum adeat. Alias in hoc pulcherrimo certa- busdam chominis genere vel folidum diem consumemus. Hi. Sed cui reis mos, ut addicis præmium? Cr. In præsentia quidem mihi ipsi ad- unus solus dico. Nullus enim vicit præter unum me. Hi. Qui vicisti, auspicetur qui non certaveris? Cr. Vos certâstis, at non decertâstis. unde quisquis Ego, quod nemo vestrum potuit, vici Margaretam. Ca Hi- aliis cunctanlari, æquum postulat; auferat calathum.

dotes Martis, ribusrem capit, dicitur incepille cho. ream.

ARGUMENTUM.

Inquisitio de Fide Summam continet & Synopsin Catholica professionis. Inducit b In libello Luther anum, ut sic orthodoxa ejus fide utramque partem trahat in concordiam. cui ritulus De excommunicatione, & brutis Papa fulminibus. Etiam cum impiis & Cato, nam bareticis consuescendum, sispes sit ulla corrigendi. Symbolum verbum est mi- is pueris litare. Paraphrafis divinissima & elegantissima in Symbolum Apostolicum.

AULUS, BARBATIUS.

Au. (b) DUerorum est cantilena, Saluta libenter. Verum vocant poëhaud scio an mihi fas sit tibi dicere salutem. Ba. tæ numen Equidem malim qui det falutem quam qui dicat. Sed quam. lævum, obrem isthuc ais, Aule? Au. Quamobrem? quia, si scire vis, d'vide Plin. oles aut sulphur, aut fulmen Jovis. Ba. Sunt & (c) Ve-joves, lib. 2. c. 45. funt (d) bruta fulmina, multum etiam origine dislidentia Bruta, quia à fatidicis. Nam, ut suspicor, tu de anathemate sentis. Au fine ratione Rem conjectas. Ba. Audivi quidem horrenda tonitrua, ful- veniunt, nec minis ictum non fensi. Au. Qui sic? Ba Quia nihilo pejus portendunt: concoquo, neque irrequietius dormio. Au Sed hòc pericu- Fatidica prælosius solet esse malum, quia non sentitur. Verum hæc bruta dicunt alifulmina, quæ tu vocas, (e) feriunt montes & maria. Ba. Fe- quid. riunt, sed irritis ictibus. Est (f) & fulgur è vitro, seu e Resert Plin. vase æreo. Au. Certe territat & hoc. Ba. Verum; sed pue- quem modo ros. Solus Deus habet fulmen quo feriat animam. Au. Quid citavi. si Deus est in suo vicario? Ba. Utinam sit. Au. Imò multi f Vide prov. demirantur te jamdudum non esse quovis (g) carbone atri- g Videturinorem. Ba. Finge me talem. Atqui tanto magis erat optanpiam excom. da salus perdito, si placet Evangelica Doctrina. Au. Op-municarum. M 4 tanda

prælegitur. c Sunt loves finistri & noxii. Sic

al q

q

9

V

S

C

B

t

t

q

2

1

2

Ċ

1

tanda quidem, at non dicenda. Ba Cur irà ? Au Quò pu-

a Id eft, in-Hator, nimirum cum invitit phreneticum. Vide ciant.

& Plautinum proverbium, pro, à capite usque ad pedes. c Qui baptizantur dant ratori Chrifto, cujus fa-Symbolum apud milites fignum eft quo inter ip le cft, five mutum. 211 (4) 101

in the

descat ictus fulmine, ac resipiscat. Ba. Si sic nobiscum egisfer Deus, perieramus omnes. Au. Quamobrem? Ba. Quia cum essenius inimici Dei, cultores idolorum, militantes in castris Satanæ, hoc est, modis omnibus excommunicatissimi, tum ille maxime nobifcum confabulatus est per Filium suum, suoque colloquio nos restituit in vitam cum essemus mortui. Au. Ista quidem vere narras. Ba Imò male ageretur cum omnibus ægrotis, si medicus fugeret alloquium quoties ingens morbus gravat miserum; imó tum maximè conveniebat adesse medicum. Au At ego metuo nè tu mihi citius affles aliquid tui mali, quam fiat ut tuo morbo medear. Nonnunquam usu venit ut pro medico fiat (a) palæffrites qui visit ægrotum. Ba Ità quidem usu venit in corporum morbis: verum in animi malis est tibi parata antidotus adversus omne contagium. Au. Quænam? Ba. Ada-Lapithas Lu- mantinum propolitum non divelli à sententia semel infixa, Deinde, cur palæstram metuis, ubi res verbis agitur? Au. Est aliquid quod dicis, si modò spes sit profectus. Ba. Proverbio dicitur, Donec spirat homo, sperandum effe. Et juxta Paulum, Charitas nescit desperare, quia sperat omnia. Au. Non pessime mones; atque hac spe puro mihi fas esse tecum miscere sermonem aliquantisper: ac, si pateris, medicum agam. Ba. Licet. Au. Vulgo funt invisi percontatores. Et tamen in medicis probantur qui percontantur de fingulis. Ba. Percontare (b) à cœlo usque ad terram, si libet. Au. Experiar, modo fidem des te responsurum ex animo. Ba. Do, modò sciam qua de re velis percontari. Au. De symbolo Apostolorum. Ba. Audio (c) militare verbum, nec recufo haberi pro hoste Christi si quid hic fefellero. Au Credis in Deum Patrem omnipotentem, qui condiderit calum & terram ? Ba. Et nomen impe- quicquid cœlo terraque continetur, atque etiam mentes angelicas. Au. Cum Deum dicis, quid sentis ? Ba. Sentio mencram utis au. tem esse quandam æternam, quæ nec initium habuerat, nec ctorentur : Et finem fit habitura, qua nihil esse potest nec majus, nec sapientius, nec melius. Au. Ista quidem fatis pic. Ba. Quæ nutu suo omnipotenti condidit quicquid est rerum visibilium aut invisibilium; quæ sapientia mirabili moderatur ac gusos convenir, bernat universa, sua bonitate pascit ac servat omnia, atque hominum genus collapsum gratuitò restituit. Au. Sunt quidem ista tria præcipua in Deo. Sed quid fructûs capis ex istorum cognitione? Ba. Cum Omnipotentem cogito, me totum illi submitto, ad cujus majestatem nihil est hominum aut

u-

in

ni,

u-

us

e-

m

nè li-

e-

e-

i-

a-

2.

u.

a

4.

n

.

ı.

aut Angelorum sublimiras. Deinde plena fiducia credo guod ab illo factum tradunt Sacræ literæ, simulque futurum quicquid ille promisit, quando nutu quicquid vult potest, quantumvis homini videatur impossibile. Ità fit ut meis viribus diffisus totus ab illo pendeam qui potest omnia. Ubi Sapientiam illius intueor, nihil tribuo meæ fapientiæ, verum credo omnia rectissime justissiméque ab eo fieri, etiamsi juxta fenfum humanum videantur abfurda aut iniqua. Cum Benitatem considero, video nihil esse in me quod illius gratuitæ beneficentiæ non debeam, & nullum arbitror effe tantum crimen quod ille nolit ignoscere resipiscenti, neque quicquam esse quod ille non sit largiturus cum fiducia petenti. Au. Num fatis esse putas quòd credis illum esse talem? Ba. Nequaquam: sed sincero affectu totam fiduciam ac spem in illum unum transfero, detestans Satanam, omnémque idololatriam, & quicquid est artium magicarum. Illum folum adoro, nihil illi nec præferens necæquans, non angelum, non parentes, non liberos, non uxorem, non principem, non opes, non honores, non voluptates: paratus & vitam illius causa perdere, si jusserir, certus enim non posse perire qui se totum illi tradiderit. Au, Nihil igitur colis, nihil times; nihil amas, nifi unum Deum? Ba. Si quid veneror, fi quid metuo, fi quid amo præter eum, ejus causa amo, metuo, colo, omnia ad illius gloriam referens, semper illi gratias agens, five læta contingunt, five triftia, five mori datur, five vivere. Au. Sana quidem est hactenus tua oratio. De secunda persona quid sentis? Ba. Sciscitare. Au. Credis Jesum fuisse Deum & hominem? Ba. Maximé. Au. Qu'i fieri potuit ut idem sit Deus immortalis, & homo mortalis? Ba. Istud illi facile fuit efficere qui quicquid vult potest. Et ob divinam naturam, quam eandem habet cum Patre, quicquid magnitudinis, sapientiæ & bonitatis attribuo Patri, idem tribuo & Filio; quicquid debeo Patri, debeo & Filio: nisi quod ità visum est Patri, ut per Filium conderet ac donaret nobis omnia. Au. Cur igitur Sacræ literæ Filium frequentius appellant Dominum quam Deum? Ba. Quia Deus. anthoritatis, hoc est, principatûs, est nomen, quæ Patri præcipuè convenit, qui simpliciter principium est omnium, atque ipsius etiam Deitatis fons. Dominus redemptoris & assertoris vocabulum est. Quanquam & Pater redimit per Filium; & Filius Deus est, sed ex Deo Patre. Solus autem Pater à nullo est, & in personis Divinis principem locum obtinet. Au. Ergò & in Jesu collocas tuam fiduciam? Ba. Quidni?

loco Teftimonii.

Objectio, ex ni? Au. Sed propheta maledictum dixit qui fidit in homine. Ba. Sed huic uni homini data est omnis potestas in calo & in terra, ut in nomine ejus flestatur omne genus cælestium, terrestrium, & inferorum. Quanquam nec in hoc fiduciæ speique mez sacram, ut aiunt, anchoram figerem, ni Deus effet. Au. Cur eum filium appellas? Ba. Ne quis somniet esse creaturam. Au. Cur unicum? Ba. Ut discernam natura filium à filiis adoptionis, cujus cognominis honorem nobis etiam impertit, ut neminem præter hunc alium exspectemus. Au. Cur eum qui Deus erat hominem fieri voluit? Ba. Ut homines homo reconciliaret Deo. Au. Credis conceptum citra virilem operam, opificio Spiritus fancti, ac natum ex incorrupta Virgine Maria, de illius substantia sumpto mortali corpore? Ba. Maximé. Au. Cur sic nasci voluit? Ba. Quia sic decebat nasci Deum; sic decebat nasci, qui nostræ conceptionis ac nativitatis sordes purificaret. Hominis filius nasci voluit Deus, ut nos in illum renascentes efficeremur filii Dei. Au. Credis illum versatum in terris ea egisse miracula, ea docuisse, quæ prodita sunt literis Evangelicis? Ba. Certius quam te eredo esse hominem. Au. Non fum inversus Apuleius, ut suspiceris asinum latere sub hominis specie. Sed credis hunc eundem esse Messiam illum quem delinearant figuræ Legis, quem promiserant oracula Prophetarum, quem tot seculis exspectarant Judæi? Ba. Nihil habeo persuasius. Au. Credis hujus doctrinam ac vitam sufficere ad perfectam pietatem? Ba. Admodum. Au, Credis eundem vere comprehensum à Judæis, vinctum, colaphis & alapis cæfum, consputum, irrisum, flagellatum sub Pontio Pilato, ac denique suffixum in crucem, atque inibi mortuum? Ba. Maximé. Au. Credis illum ab omni lege peccati cujuscunque fuisse immunem? Ba. Quidni? Agnum absque macula. Au. Credis illum sua sponte hæc omnia perpessum? Ba. Imò libenter, atque etiam sitienter, sed ex vo-Juntate Patris. Au. Cur Pater Filium suum unicum, innocentem, fibíque chariffimum, hæc tam atrocia pati voluit? Ba. Ut hac victima nos nocentes sibi reconciliaret, in illius nomen collocantes fiduciam ac spem nostram. Au. Cur Deus passus est sic collabi totum humanum genus? Et, si passus est, non patuit alia via farciendi ruinam nostram? Ba. Hoc mihi persuafit non humana ratio, sed fides, nullà ratione potuisse fieri melius, neque ad salutem nostram utilius. Au Cur hoc mortis genus illi potissimum placuit? Ba. Quia juxta mundum erat probrosissimum: quia diri lentique cruciatus; quia

1

1

quia conveniebat illi, qui porrectis in omnem mundi plamembris, omnes orbis nationes invitaret ad falutem. & nomines terrenis curis affixos evocaret ad coelefia: denique, at referret nobis ferpentem æneum, quem Moses suspenderat in ftipite, ut quicunque defigerent in illum oculos fanarentur à vulnere serpentum; fidémque Prophetæ liberaret, qui prædixerat, Dicite in nationibus, Regnavit à ligno Dei. Au. Cur & sepeliri voluit, idque tam accurate, oblitus myrrhà & unquentis, inclusus novo monumento è solido (a) vivoque faxo exciso, obsignato ostio, adhibitis etiam custodibus publicis? Ba. Quò magis constaret esse verè a An sara mortuum. Au. Cur non statim revixit? Ba. Hac ipsa de augescant caufa. Etenim si mors fuisset ambigua, fuisset & ambigua incertum. resurrectio: sed hanc voluit esse certissimam. Au. Credis Viva tamen hujus animam descendisse ad inferos? Ba. Hanc particu- saxa dicunhim non fuiffe quondam additam nec in Symbolo Roma-tur, quæ nonno, nec in Symbolo orientalium Ecclesiarum, testis est sunt amota. Cyprianus: nec recensetur apud Tertullianum vetustissimum fcriptorem. Ego tamen & hoc firmiter credo, vel quia congruit cum prophetia Pfalmi, Non derelinques animam meam in inferno, & rurfus, Domine, eduxifti ab inferno animam mem; vel quia Petrus Apostolus in Epistolæ prioris (de cuits authore nunquam fuit dubitatum) capite tertio scripsit hone in modum, Mortificatus quidem carne, vivificatus autem hiritu, in quo & his qui in carcere erant Spiritu veniens pradicavit. Verum, ut credo descendissead inferos, ità non credoillic aliquid esse passum: descendit enim, non ut illic cruclaretur, sed ut nobis frangeret regnum Satanæ. Au. Nihil adhuc impium audio. Sed mortuus est, ut nos peccato mormos revocaret ad vitam: cæterum cur revixit? Ba. Tribus potissimum de causis. Au. Quibus? Ba. Primum, ut nobis cerram spem faceret resurrectionis. Deinde, ut sciremus eum immortalem esse, nec unquam moriturum, in quo præfidia falutis nostræ collocavimus. Postremò, ut nos quoque per pœnitentiam mortui peccatis, per baptismum unà cum illo sepulti, per gratiam ejus revocemur ad vitæ novitatem. Au. Credisne quod idem corpus quod mortuum fuit in cruce, quod revixit in sepulchro, quod visum & contrectatum est discipulis, subvexerit in cœlum? Ba. Maximé. Au. Cur voluit relinquere terras? Ba. Ut illum omnes spiritualiter amaremus, neque quisquam in terris sibi Christum propriè vendicaret, fed omnes ex æquo tolleremus animos ratis à majori in coelum, scientes illic esse caput nostrum. * Etenim si ad minus.

nunc

ne.

6

en

le.

us

iet

ræ

ois

us.

Ut

m ex or-

t?

10.

115 e-

ea

n-

on

0.

m

la

i.

m

.9

2.

de

bi

ge

m

Te

0-

9.

us

ſŧ,

hi

00

13

figuram, cumque sic quidam oftentent sanguinem aut preputium Christi, & lac Matris Virginis, quid credis futurum, si mansisset in terris vestitus, comedens, loquens? Quæ dif. sidia parassent ista corporis peculiaria? Au. Credis illic immortalitate donatum affidere dextrum Patri? Ba. Quidni? ut rerum omnium Dominum, & totius regni paterni confortem. Hoc ipse discipulis promiserat futurum, atque hoc spectaculum exhibuit Stephano Martyri suo. Au. Cur hoc exhibuit? Ba. Ne nos ulla in re trepidaremus, gnari quam potentem patronum ac Dominum habeamus in cœlis. Au. Credis illum eodem corpore rediturum, ut judicet vivos & mortuos? Ba. Quam habeo certum esse hactenus peracta que Prophete de Christo prædixerant, tam habeo certum fore quicquid in posterum voluit nos exspectare. Prior adventus exhibitus est juxta vaticinia Prophetarum, quo venit humilis, ut nos institueret ac servaret. Exhibebitur & secundus, quo veniet sublimis in gloria Patris : ante cujus tribunal sisti cogentur omnes homines cujuscunque nationis, cujuscunque statûs, sive Reges, sive plebeii, sive Græci, five Scythæ: nec folum hi quos adventus ille deprehendet vivos, verum etiam omnes qui ab initio mundi usque ad illud tempus mortui fuerint, subitò reviviscent, & fuo quisque corpore conspiciet judicem. Aderunt & Angeli beati, tanquam famuli fideles: aderunt & dæmones judicandi. Tum è sublimi pronunciabit illam inevitabilem sententiam, quæ Diabolum cum his qui illi adhæserunt tradet æternis suppliciis, ut postea nulli possint nocere; pios transeret in consortium regni cœlestis, tutos ab omni molestia: quanquam hujus adventus diem nobis ignotum esse voluit. Au. Nihil adhuc audio * Morbi. Veniamus igitur à corpore ad ad tertiam personam. Ba. Ut videtur. Au. Credis in Spiritum animum, id fanctum? Ba. Credo hunc esse verum Deum, una cum Patre & Filio. Credo hoc Spiritu afflatos-fuisse qui nobis Veteris ac Novi Testamenti libros tradiderunt, sine cujus ope hemo pervenit ad falutem. Au. Cur appellatur Spiritus? Ba. Quia, quemadmodum corpora nostra vivunt halitu, ità tacito sancti Spiritus afflatu vivificantur animi nostri. Au. Annon licet Patrem vocare Spiritum? Ba. Quidni. Au. Annon igitur confunduntur persone? Ba. Non: nam Pater Spiritus dicitur quòd fit incorporeus; id quod omnibus personis est commune juxta naturam divinam : sed tertia persona dicitur Spiritus quod alicunde spiret, & per animos fele

 Metaphora eft erroris.

ræ-

m, lif.

lic

d-

ni

ue

ur

uri

P.

et

us

0

e.

n,

lefe transfundat insensibiliter, velut à terra seu fluviis spirant auræ. Au. Cur personæ secundæ tribuitur nomen Filii 2 Ba. Ob perfectam nature & voluntatis similitudinem. Au. Eft Filius similior Patri quam Spiritus sanctus? Ba. Non, juxta naturam divinam, nisi quod hoc magis refert proprietatem Patris, quod ab ipso quoque procedat Spiritus Sanctus. Au. Quid igitur prohibet Spiritum Sanctum appellare Filium? Ba. Quia cum divo Hilario nufquam hunc legogenitum, nec hujuslego patrem, Spiritum & procedentem lego. Au. Cur in fymbolo folus pater dicitur Deus? Ba. Elt pars 11-Oudd hic, ut dixi, simpliciter sit author omnium quæsunt, nis quæ præ. & rotius Deitatis fons. Au. Dic clarius. Ba. Quoniam ninil ceffit, Curin nominari potest cujus origo non manat à Patre. Siquidem sacris Filius hoc ipsum quod Filius ac Spiritus Sanctus Deus est, Patri frequentius acceptum referunt. Præcipua igitur authoritas, hoc eft, oriDominus ginis ratio, est in Patre solo, quod unus ille à nullo est. In quam Deus? Symbolo tamen fic accipi potest, ut Dei nomen non sit per- nunc poste sonæ proprium, sed in genere positum, quod mox per Pa- aquam est tris, Filii & Spiritus Sancti vocabulum distinguatur in u. & Spiritus num Deum; quæ naturæ vox comprehendit Patrem, Fili-rogat cur in um & Spiritum Sanctum, hoc est, tres personas. Au. Credis Symbolo ex in (anti am Ecclesiam!? Ba Non. Au. Quid ais? Non credis? tribus perso-Ba. Credo Sanctam Ecclesiam, que est corpus Christi, hoc nis solus Paeft, congregatio quædam omnium per universum orbem ter dictus sit qui consentiunt in fide Evangelica, qui colunt unum Deum nulla est du-Patrem, qui totam fuam fiduciam collocant in ejus Filio, bitatio, tanqui eodem hujus Spiritu aguntur; à cujus consortio rele- tum de concatur quisquis admittit crimen lethale. Au. Cur horres di- fuctudine Scripturacere Gredo in sanctam Ecclesiam? Ba. Quia sic me docuit Dirum est quevus Cyprianus, in folum Deum esse credendum, in quo sim- tio. pliciter omnem fiduciam reponimus. Ecclefia verò propriè dicta, quanquam non constat, nisi ex bonis tamen ex hominibus constat, qui ex bonis fieri possunt mali, qui falli possiint & fallere. Au Quid sentis de communione sanctorum? Ba. Hie articulus omnino non attingitur apud Cyprianum, cum ille nominatim indicit quid in quibus Ecclefiis plus habeatur aut minus. Sic enim ille connectit. "Se-" quitur hamque post hunc sermonem, Sanetam Esclesiam, re-" miffionem peccatorum, hujus carnis resurrectionem. Ac nonnullis videtur hæc pars non effe diverfa à superiore, sed explicare & infigere quod modò dictum erat, fanctam Ecclefiam; ut nihil aliud fit Ecclefia quam unius Dei,unius evangelii, unius fidei, unius spei protessio, ejusdem Spiritus, corundem

Sacramentorum participatio: breviter, talis quædam communio bonorum omnium inter omnes pios qui fuerunt ab initio mundi usque ad finem, qualis est membrorum corpo ris inter ipsa societas, sic ut aliorum benefacta subveniant aliis, donec viva funt membra corporis. Cæterum extra societatem hanc ne propria quidem benefacta conducunt cuiquam ad falutem, nisi reconcilietur fanctæ congregationi: & ideo fequitur, Remissionem peccatorum, quia extra Ecclesiam non est ulla peccatorum remissio, quantumvis homo maceret se pœnitentia, aut exerceat opera misericordia. In Ecclesia, inquam, non hæreticorum, sed sancta, hoc est, spiritu Christi congregata, est remissio peccatorum per baptismum, & post baptismum per pœnitentiam & claves Ecclesiæ datas. Au. Ista sunt adhuc sani hominis. Credisne futuram carnis Resurrectionem? Ba. Frustrà crederem catera, si hoc, quod est omnium caput, non crederem. Quid fentis cum dicis carnem? Bo. Corpus humanum humana anima animatum. An. Num unaquæque anima recipiet fuum corpori quod exanime reliquerat? Ba Idem hoc unde demigrârat. Et ideo in symbolo Cypriani additum est bujus carnis. Au. Qui fieri potest ut corpus jam toties ex aliis in alia vertum, possit idem reviviscere? Ba. Qui potuit quicquid, vult ex nihilo creare, an huic difficile sit, quod ex fua forma mutatum est in pristinam naturam reflituere? Non anxie disputo quibus modis id fiat; mihi fatis est, quod qui promisit hoc futurum, sic verax est ut mentiri non possit, sic potens est ut quicquid velit nutu valeat efficere: Au. Quid opus erit tum corpore? Ba. Ut totus homo glorificetur cum Christo, qui hic totus afflictus erat pro Christo. Au. Quid sibi vult quod addit, Es vitam aternam? Ba. Nè quis suspicetur nos sic revicturos quemadmodum sub vernum tempus reviviscunt ranz, rurfus moritura. Nam hic duplex mors eft, corporis, bonis ac malis omnibus communis, & animi. Mors autem animi peccatum est. At post resurrectionem piis erit æterna vita tum corporis tum animi. Nec enim corpus erit amplius obnoxium morbis, fenio, fami, siti, dolori, lassitudini, morti, aut ulli incommodo, sed, spirituale factum, spiritus arbitrio movebitur: nec animus deinceps ullis vitiis aut doloribus folicitabitur; sed fine fine fruetur summo bono qui est Deus, Contrà, impios mors aterna possidebit tum corporis rum animi. Nam & corpus habebunt ad æternos cruciatus immortale, & animum peccatorum stimulis semper

om.

at ab

rpo-

iant

xtra

unt

ati.

Xtra

nvis

liæ. eft,

ap-

Ec.

fne

2 Au.

14-

re-

OC

fle

ex

0-

it,

e-

hi

lt

ıs

S

S

per afflictum absque spe veniæ. Au. Credis hæc ex animo, c ferió? Ba. Sic, inquam, ut mihi minus certum fit te mecum colloqui. Au. Ego cum essem Roma, non omnes reperi equè fincerè credentes. Ba. Imò fi excutias, reperies & alibi multos quibus hac non aque perfuafa funt. Au. Cum in tam multis & arduis consentias nobiscum, quid obstat and minus totus fis nofter? Ba. Istud ex te audire cupio, Nam ipse mihi videor (a) orthodoxus: etiamsi vitam meam a Id eft, renolim (b) præstare ; tametsi sedulò conor ut professioni re- da opinionis, fpondeat. Au. Unde igitur tantum bellum inter vos & or- um est hærethodoxos? Ba. Exquire. Sed heus, medice, si non pænitet tici vocabuhujus procemii, fumes nobiscum prandiolum, & à prandio lum. per otium percontaberis de singulis; præbebo brachium b Qui sue pe atrumque, inspicies excrementa tum crassiora tum liquidi-riculo vitium ora. Denique facies, si videbitur, totius hujus pectoris ana-aut defendir. tomiam, quò certius de me judices. An. At religio est tecum mensam habere communem. Ba. Atqui id solent medici, quò meliùs observent quid affectent aut peccent ægroti. Au. Sed vereor ne videar favere hæreticis. Ba. Imo nihil est santius quam favere hæreticis. Au. Qui sic? Ba. Nonne Paulus optavit anathema fieri pro Judæis plus quam hæreticis? An non favet ille qui studet ut quis ex malo fiat bonus, ex mortuo vivus? Au. Maximé. Ba. Sic igitur fave, nec erit quod metuas. Au. Nunquam audivi ægrotum commodius respondentem. Age, duc me ad prandium. Ba. Medicè accipieris & ut decet apud ægrotum; & fic curabimus corpufcula cibo, ut nihilo fecius animus idoneus fit ad disputandum. Mr. Fiat (c) bonis avibus. Ba. Imò malis piscibus fiet, nisi eld eft, Hiforte nunc oblitus es esse diem veneris. Au. Id quidem est citer : aliter (d) præter fymbolum noftrum.

ex ambiguo.

os est ex ambiguo. Nam in symbolo Apostolorum nulla mentio est de piscibus : & dicuntur Symbola conviviorum.

ARGUMENTUM.

ald eft, Senile colloquisem ; oxuma vehiculum. Eusebius, pius: Pampirus, omnia expertus: Polygamus, qui sape duxit uxorem : Glycion, dulcis, five dulcior.

(a) Γεροντολογία, sive 'Οχήμα, velut in speculo exhibet qua vel fugienda sunt in vica, vel vitam reddunt tranquilliorem. Senes hic, è pueris olim familiares, post quadraginta jam elapsos amos conveniunt, Antverpiam profeduri simul. Qui equales olim annis, nunc magna videtur în his inequalitas. Polygamus valde fenex . Glycion nihil contraxit fenii, annos licet 66. natus qui methodum retardandi senectutem proponit; viz. 1. Consilium capit de eligendo vita instituto, usus judicio viri sents prudentissimi, qui suadet uxorem ducere parem, quam deligat judicio prius quam diligat. 2. Munere functus est publico; molestis tamen negotiis non obnoxio. 3. Res agit invidie non obnoxias. 4. Linguam cohibet. 5. Nihil vehementer expetit aut aversatur. Moderatur affectibus. Nullum patitur dolorem pernoctare apud illum. 6. A vitiis abstinet renovata indies panitentia. 7. De morte nihil Solicitus. 8. Non peregrinatur in alias regiones. 9. Nihil ei cum medicis negotsi. 10. Oblectat fe studiis, non macerat. Polygamus, contra, fenium accersivit intemperantia juventutis, potatione, scortatione, alea, aris alieni conflatione. Octies uxorem duxerat. Pampirus fit negotiator, sed Naufragium rei familiaris facit alea. Tum fit canonicus, tum Carthusianus, mox Benedictinus, tum Bernardinus, & videt Hierosolymam, postremo militian. Eusebius Sacerdotium nactus concionatur.

EUSEBIUS, PAMPIRUS, POLYGA-MUS, GLYCION; HUGUITIO, HENRICUS, aurigæ.

peregrinas, aves, Rara avis. c Significat vitrea perspicilla, & fascinatio est in oculis.

6 Alludit ad Eu (Uas (6) novas aves hic ego video? Nisi me fallit , animus, aut parum prospiciunt oculi, video tres veteres congerrones meos confidentes, Pampirum, Polygamum, & Glycionem. Cerce ipfi funt. Ps. Quid tibi vis cum tuis (c) vitreis oculis, falcinator? Congredere propius, Eufebi. Po. Salve, multum, exoptate Eusebi. Gl. Bene fit tibi, vir Eu. Salvete vos omnes una salute, pariter mihi optime. charissima capita. Quis Deus, aut casus Deo felicior, nos conjunxit? Nam nemo nostrům videt alium annis, opinor, jam quadraginta. Mercurius caduceo suo non potuisset meliùs nos in unum contrahere. Quid hîc agitis? Pa. Sedemus. Eu. Video; fed qua de causa? Po. Operimur currum qui nos devehat Antverpiam. Eu. Ad mercatum? Po. Scilicet; fed spectatores magis quam negotiatores: quanquam aliis aliud est negotii. Eu. Et nobis eodem est iter. Verum quid obstat quò minus eatis? Po. Nondum convenit cum aurigis, Eu Difficile genus hominum. Sed visne ut illis imponamus? Po Liberet, si liceret. Eu. Simulemus nos velle simul abire pedites. Po. Citiùs credant cancros volaturos, quam nos tam grandes pedibus hoc iter confecturos. Gl. Vultis rectum

rectum verumque confilium? Po Maximé. Gl Illi potant : id quò faciunt diutiùs, hòc plus erit periculi, necubi nos deficiant in lutum. Po. Admodum diluculò venias oportet, fi fobrium aurigam velis. Gl. Quò maturius perveniamus Antverpiam, nobis quatuor folis currum stipulemur. Contemnendum censeo tantillum pecunia. Hoc damni mulcis commoditatibus penfabitur; fedebimus commodius, ac mutuis fabulis suavissime transigemus hoc iter. Po Recte fuadet Glycion; ut in vehiculo quoque jucundus comes pro vehiculo fit. Quin &, juxta Gracorum proverbium, liberius loquemur, non de plaustro, sed (a) in plaustro, a Alludit ad Gl. Transegi; conscendamus. Vah! nunc mihi libet vivere, proverbium, posteaquam ex tanto intervallo videre contigit mihi cha- loqui, riffimos olim fodales. En Ac mili videor repubescere. Po. Quot annos supputatis ex quo Lutetia conviximus? En Arbitror haud pauciores quadraginta duobus. Pa. Tum videbamur omnes æquales. Eu. Ità ferme eramus; aut fi quid erat discriminis, perpufillum erat. Pa. At nunc quanta inaqualitàs? Nam Glycion nihil habet fenii, & hujus avus videri queat * Polygamus. Eu Profecto fic res habet. Quid rei * Qui fapius in causa? Pa. Quid? aut hic cessavit ac restitit in cursu, nuptias celeaut ille antevertit. Eu. Ohe! non cessant anni, quantum- bravit. vis cessent homines. Po. Dic bona side, Glycion, quot annos numeras? Gl. Plures quam ducatos, Po. Quot tandem? Gl. Sexaginta fex. Eu. O verè, (b) Tidovs ynegs! quod b Id est, Tiaiunt. Po. Sed quibus randem artibus remoratus es fenectu- thoni feneda, de long ava, tem? Nam neque canities adest, neque rugosa cutis; vigent sed florida, oculi, nitet (c) utrinquedentium series, color vividus est, cor- sene Aute. pus succulentum. Gl. Dicam artes meas, modo tu vicissim Vide provers narres nobis artes tuas, quibus senectutem accelerasti. Po. bium. Recipio me facturum. Dic.igitur, quo te contulisti relictà c Id cs. fu. Lutetià ? Gl. Reclà in patriam. Illic commoratus ferè an-fernè, est e. num, dispicere copi de deligendo vita genere; quam ego nim gemina rem non leve momentum habere credo ad felicitatem : cir-firies. cumspiciebam quid cuique succederet, quid secus. Po. Miror tibi tantum fuisse mentis, cum Luteriæ nihil fuerit te nugacius. Gl. Tum (d) ferebat ætas. Et tamen, ô bone, d id cft, ponon hic meo Marte rem omnem gelfi. Po. Mirabar. Gl. Pri- finlabar. usquam quicquam aggrederer, adii quendam è civibus natu grandem, longo rerum usu prudentissimum, totiusque civitatis testimonio probatissimum, ac meo quidem judicio etiam felicissimum. Eu. Sapiebas. Gl. Hujus usus consilio duxi uxorem. Po. Pulchrè dotatam? Gl. Dote mediocri ac

a Id est, pro mea sorte. Vide Prov. Pittaci, Agualem tibi ducito.

mihi res erat mediocris. Ea res mihi planè cessit ex animi fententia. Po. Quot annos tum eras natus? Gl. Viginti ferme duos. Po. O te felicem! Gl. Non totum hoc fortuna debeo, nè quid erres. Po. Qu'î sic? Gl. Dicam. Alii priùs diligunt quam deligant; ego judicio delegi quam diligerem: & tamen hanc magis duxi ad posteritatem quam ad voluptatem. Cum ea vixi suavissime annos non plures octo. Po. Reliquit orbum? Gl. Imò superest quadriga liberorum, filii duo, filiæ totidem. Po. Privatúfne vivis an magistratu fungeris? Gl. Est mihi munus publicum: poterant contingere majora; verùm hoc mihi delegi, quod tantum haberet dignitatis ut me vindicaret à contemptu, cæterum minimè molestis negotiis obnoxium. Ità nec est quod quisquam objiciat me mihi vivere, & est unde nonnunquam & amicis dem operam. Hoc contentus, nihil unquam magis ambii. Verum sic gessi magistratum, ut illi ex me dignitas accreverit. Hoc ego pulchrius duco, quam ex muneris splendore dignitatem mutud sumere. Eu. Nihil yerius. Gl. Sic inter cives meos consenui charus omnibus. Eu. Isthuc verò difficillimum est, cum non abs re dictum sit, Qui neminem habet inimicum, sum nec amicum habere quenquam; &, Felicitatis semper invidiam effe comitem. Gl. Infignem felicitatem comitari soler invidia; mediocritas tuta est. Et hoc mihi perpetuum studium fuit, nè quid mei commodi ex a. liorum incommodis compararem. Illam quam Græci vocant (b) aweg Eiar quantum liquit amplexus fum. Nullis negotiis ingessi memet, sed præcipuè continui me'ab his quæ sine offensa multorum suscipi non poterant. Itaque si juvandus erit amicus, sic illi benefacio ut hac de causa nullum mihi parem inimicum. Et si quid ortum fuerit simultatis alicunde, aut purgatione lenio, aut officiis extinguo, aut distimulatione patior intermori : à contentione semper abstineo; quæ si inciderit, malo rei quam amicitiæ facere jacturam. In cæteris (c) Mitionem quendam ago: nulli lædo os, arrideo omnibus, faluto ac refaluto benigniter; nullius animo repugno, nullius institutum aut factum dam-! no, nemini me præfero, patior fuum cuique pulchrum effe; quod taceri velim nemini credo; aliorum arcana non scrutor, & si quid forte novi, nunquam effutio; de his qui præsentes non sunt aut taceo, aut amice loquor ac civiliter. Magna pars simultatum inter homines nascitur ex linguæ intemperantia. Alienas fimultates nec excito, nec alo;

b Id eft, orium, five abftinentia à
negotiis.
Hinc verfus
proverbialis.
'Ατάπουσίς
ε΄ς τῶν κακῶν ἀπραξία.

e Ex Adelphis Terentii. mi

er-

næ

li-

1:

p-

0.

fi-

u

n-

et

iè

m

1

1-

C-

3-

ic

m

0.

1-

C

.

)-

is

fi

e

i

so: fed ubicunque datur opportunitas, aut extinguo, aut mitigo. His rationibus hactenus vitavi invidiam, ac benevolentiam civium meorum alui. I'a. Non fenfisti gravem cœlibatum? Gl Mihi quidem nihil accidit acerbius in vita unquam uxoris morte; ac vehementer optaffem illam una mecum confenescere, liberisque communibus frui : sed quando aliter vilum est superis, judicavi sic magis expedire utrique; neque causam putavi cur me inani luctu discruciarem, prafertim cum is nihil prodesset defunctæ. Po. Nunquamne incesset libido repetendi matrimonii, præsertim cum istud tibi feliciter ceffiffet? Gl. Inceffit; sed liberorum causa duxeram uxorem, liberorum causa rurius non duxi. Po. At miferum est cubare solum totas noctes. Gl. Nihil est difficile Tum cogita quantas etiam habeat commoditates coelibatus. Quidam omni ex re decerpunt si quid est incommodi: qualis fuisse videtur Crates ille, cujus titulo fertur epigramma, vitæ mala colligens. Nimirum his placet illud. (a) Optimum non nasci. Mihi magis arridet Metro- a vide prov. dorus undiquaque decerpens si quid inest boni. Sic enim fit vita dulcior. Et ego fic induxi animum, ut nihil vehementer vel oderim vel expetam. Ità fit, ut si quid obtingat boni, non efferar aut infolescam; si quid decedat, non admodum crucier. Pa. Næ, tu philosophus es vel ipso Thalete sapientior, si quidem issud potes. Gl. Si quid ægritudinis obortum est animo, (ut multa fert hujusmodi vita mortalium) protinus ejicio ex animo, five fit ira ex offensa, sive quid aliud indigne factum. Po. At funt quædam injuriæ quæ vel placidissimo moveant stomachum: tales funt frequenter & famulorum offensæ. Gl. Nihil ego patior residere in animo meo. Si mederi queam, medeor; sin minus, sic cogito, quid proderit me ringi re nihilo melius habitura? Quid multis? Patior ut hoc mox impetret à meratio quod paulo post tempus esset impetraturum. Certe nullus est tantus animi dolor quem patior mecum ire cubitum. Eu. Nihil mirum si tu non senescis qui tali sis animo. Gl. Atque adeò nè quid reticeam apud amicos, cum primis cavi ne quid flagitii committerem quod vel mihi vel liberis meis probro esle posser. Nihil enim irrequietius animo sibi male conscio. Quòd si quid culpæ admissum est, non eo cubitum prius quam me Deo reconciliaro. Veræ tranquillitatis leu, ut Grece dicam, (b) evoulas fons est, bene conve- bid est, nire cum Deo! Nam qui fic vivunt, his nec homines mag- mitranenifnopere nocere possunt. Eu. Num quando te cruciat metus litas.

mortis? Gl. Nihilo magis quam macerat dies nativitatis. Scio moriendum: ista solicitudo fortassis adimat mihi aliquot vitæ dies, certè nihil possit adjicere. Itaque totam hanc curam superis committo; ipse nihilaliud curo quam ut bene fuavitérque vivam. Non potest autem suaviter nisi qui bene. Pa At ego senescerem tædio, si tot annos degerem in eadem urbe, etiamli Romæ contingat vivere. Gl. Habet quidem loci mutatio voluptatis nonnihil; longinquæ verò peregrinationes ut prudentiam addunt fortaffis, ità plurimum habent periculorum. Mihi videor tutius totum orbem obire in tabula Geographica, neque paulo plus videre in historiis quam si viginti totos annos, ad Ulyssis exemplum, per omnes terras mariaque volitarem. Habeo prædiolum, quod abest ab urbe non plus quam duobus millibus passuum: ibi nonnunquam ex urbano fio rufticus; atque ibi recreatus, redeo novus hospes in urbem; nec aliter faluto ac falutor quan li renavigaffem ex infulis nuper inventis. Eu. Non adjuvas valetudinem pharmacis? Gt. Nihil mihi rei cum medicis. Nec incidi venam unquam, nec devoravi (a) catapotia, nec haufi potiones. Si quid oboritur (b) laffitudinis, moderatione viclus aut rufficatione propello malum. Eu. Nihilne tum cum studiis? Gl Est; nam in his est præcipua b Laffitudo vitæ oblectatio; verum his oblecto me non macero. Siquimillade causa dem vel ad voluptatem studeo, vel ad utilitatem vitæ, non autem ad offentationem. A cibo fumpto aut pascor literatis fabulist aut lectorem adhiben; nec unquam incumbo libris ultra horam : tum furgo, &, arrepta testudine, paulifper obambulans in cubiculo vel cantillo, vel repeto mecum quid legerim; &; fi in promptu est congerro, refero; mox ad librum redeo. Eu Dic mihi bona fide, nullane fentis incommoda fenectutis, quæ ferunt esse plurima? Gl. Somnus alfquanto descrior ett, nec perinde tenax memoria nifi quid infrxero (c) Liberavi fidem meam. Exposui vobis magicas artes meas quibus alo juventutem meam: nunc referat nobis pari fide Polygamus, unde tantum collegerit nim qui pro- fenii. Po Equidera mihil celabo tam fidos fodales: Eu. Narrabis etiam tacituris. Po, Cum agerem Lutetiz, quam non abhorruerim ab Epicuro, nostis ipli. Eu. Sane meminimus; fed arbitramur te mores eos una cum adolescentia Lutetiæ relicturum. Po. Ex mulcis quas illic adamaram unam mecum adduxi domum; eamque gravidam. En. In ædes paternas? Po Rectà; sed mentituseam este conjugemicujusdam amici mei, qui mox effet venturus. Gh ld credidic pater? Po Imò

a Cataporia G æci, trochilet live pillulæ, quas deglucimus. oborta fignificat morbum instare. Juxta medi-COS.

6 Id eft perfolvi quod debui : etemittit, obftringit fidem fuem.

Po. Imò rem olfecit intra quatriduum. Mox fæva jurgia. Nec tamen interim temperabam à conviviis, ab alea, cæterisque malis artibus. Quid multis? Cum pater non faceret objurgandi finem, negans se tales (a) gallinas alere vel: a N m po le domi, ac subinde minitans abdicationem, (6) verti solum o firepuor &.cum gallina mea gallus aliò demigravi: ea mihi genuit fiemine aliquot pullos. Pa Unde res suppetebat? Po Nonnihil fur. 6 De exalitim dabat mater, ac præterea conflatum est æris alieni plus bus proprié fatis. En Reperiebantur tam fatui ut tibi crederent? Po Sunt demigrant in qui nullis credant libentius. Pa. Quid tan lem? Po Tan aliam regiodem ubi pater seriò pararet abdicationem, intercesserunt nem. antici, ac bellum hoc his legibus composuerunt, ut nostra- e Alludit ad tem uxorem ducerem, cum Galla divortium facerem Jurisconsul-Eu. Erat uxor. Po Intercesserant (c) verba futuri tempo-torum, quem ris, sed accesserat congressus præsentis temporis. Eu Qui sequuntur & licuit igitur ab illa divertere? Po. Post rescirum est mez Theologi, si Gallæ Gallum esse maritum, unde pridem fe subduxerat. quis die at pu-En Ergo nunc habes uxorem? Po Non nifi præter hanc ella, Ducam octavam. 'Eu, Octavam? non fine augurio dictus es Poly. habeat rem gamus. Fortassis steriles omnes decessere. Po Imò nulla non cumilla, rareliquit aliquot catulos domi meæ. Eu, Ego malim totidem tum est magallinas quæ mihi ponerent ova domi. Non tædet Polyga-trimonium, miæ? Po. Aded tædet, ut si hæc octava moreretur hodie, dixisset, Duco perinde ducerem nonam. Imò hoc me male haber, quòd te. Hoc reti non liceat habere binas aut ternas, cum unus gallus gallina multi adoleceus tot gallinas possideat. En Equidem haud miror, gal- s mes capilinacee, si parum pinguisti, quodque tantum senii tibi colle suntur, magno geris: nihil enim æquè accelerat senectutem quam (d) im- centes hoc modicæ ac intempestivæ compotationes, impotentes amo- fightima. res mulierum, & falacitas immoderata. Sed quis alit fa- d Quid senemiliam? Po Ex obitu parentum accessit res mediocris, & durem magnaviter laboratur manibus. Eu Descivisti igitur à literis? rat. Po. Plane (e) ab equis, quod aiunt, ad afinos; ex (f) hepta- e Id eft, à techno factus (g) monotechnus faber. Eu Miser! toties tibi melioribus ferendus erat luctus, toties cœlibatus? Po Nunquam vixi ad deteriora, Vide prov. cœlebs ultra dies decem, sempérque nova nupta veterem lu-fid est se dum expulit. Habetis bona side vitæ meæ summam. Atque ptem artium utinam Pampirus narrat nobis suæ quoque vitæ fabulam, qui ferito. satis belle portat ætatem. Nam, ni fallor, me duobus aut g Hujus tantribus annis est grandiot. Pa Dicam equidem, si vobis au- tum artis pedire vacat tale fomnium. Eu. Imò volupe fuerit audire. Po. Ubi domum redissem, statim pater senex urgere copit ut . aliquod vitæ genus amplecterer, unde nonnihil quæstus accederet

e

,

r

n

n

•

1

n

n

.

S

t

. 1

a Retulit verba Perfii Herculi vovebatur décima bonorum pars: ità illo fayente putabatur res domestica pro. sperari. b De Malea promontorio hauftagiis nfami, vide prov. Maleam legens. e Vide prov. שינושון לעשו id eft, primum experienti ignescendum.

cederet rei familiari; ac post longam consultationem placuit negotiatio. Po. Miror boc vitæ genus arrifisse potissimum. Pa. Eram natura sitiens cognoscendi res novas, varias regiones, urbes, linguas, ac mores hominum. Ad id maximè videbatur appolita negotiatio. Quibus ex rebus nascitur & prudentia. Po. Sed misera, videlicet quæ plerumque magnis malis fit illis emenda. Pa. Sic est. Itaque pater numeravit fortem fatis amplam, ut (a) dextro Hercule, ac bene fortunante Mercurio, negotiationem auspicarer. Simúlque ambietur uxor cum amplissima dote, sed ea formà quæ vel indotatam commendare poterat. Eu. Successit? Pa. Imò priùs quam redieram domum periit & fors & usura. Eu. Naufragio fortaffis. Pa. Plane naufragio. Nam impegimus in scopulum quavis (b) Malea periculosiorem. Eu. In quo mari occurrit iste scopulus? aut quod habet nomen? Pa. Mare non possum dicere, sed scopulus, plurimorum infamis exitiis, Latine dicitur Alea; quomodo vos Græci nominetis nescio. En. O te stultum! Pa. Imo stultior pater, qui tantam fummam crederet adolescenti. Gl. Quid deinde factum est? Pa. Nihil actum, sed copi cogitare de suspendio. 'Gl. Adeon' erat pater implacabilis? Nam res farciri potest. & venia datur ubique (c) Protopiro; multò magis Pampiro debebatur. Pa. Verum fortaffe narras, sed interim mifer excidi ab uxore. Nam parentes puellæ simulatque cognoverunt hæc auspicia, renunciarunt affinitatem. Et amabam, ut qui perditissimé. Gl. Miseret me tui : sed quid interim confilii tentatum est? Pa. Id quod solet in rebus desperatis. Pater abdicabat, perierat res, perierat uxor, undique audiebam gurges, nepos, helluo. Quid plura? Seriò mecum deliberabam, an suspenderem me, an aliquò conjicerem memet in monasterium. Eu. Crudele consilium! Scio utrum elegeris, mitius mortis genus. Ps. Imò quòd mihi tunc vifum est crudelius, adeò mihi displicebam totus. Gl. Atqui complures eò se dejiciunt, ut suaviùs vivant. Pa. Corraso viaticulo furtim me subduxi procul à patria. Gl. Quo tandem? Pa. In Hiberniam. Illic factus fum Canonicus ex horum genere qui extimè linei funt, intimè lanei. Gl. Apud Hibernos igitur hybernafti? Pa. Non, sed duos menses apud bos versatus navigavi in Scotiam. Gl. Quid te offendit apud illos? Pa. Nihil, nisi quod institutum illud mihi videbatur mitius quam pro meritis ejus qui non uno suspendio dignus erat. Eu. Quid in Scotia designatum est? Pa. Illic ex lineo factus fum pelliceus apud Carthusios. Eu. Homi-

nes plane mundo mortuos. Pa. Ità mihi visum est, cum audirem illos canentes. Gl. Quid? canunt etiam mortui? Quot menses apud illos egisti Scoros? Pa. Propemodum fex. Gl. O constantiam! Eu Quid illic offendit ? Pa Quia mihi vifa est vita segnis ac delicata. Deinde multos illic reperi non admodum fani cerebri, ob folitudinem, ut arbitror. Mihi parum erat cerebri; verebar ne totum periret. Po. Quò deinde devolafti? Pa. In Galliam. Illic reperi quosdam totos pullatos, ex instituto divi Benedicti, qui colore vestis testantur se lugere in hoc mundo; & inter hos, qui pro summa veste cilicium ferrent reti simile. Gl. O gravem corporis macerationem! Pa. Hîc egi menses undecim. Eu. Quid obstitit quò minus illic maneres perpetuó? Pa. Quia plus illic reperi ceremoniarum quam veræ pietaris. Præterea audieram effe quosdam his multo fanctiores, quos Bernardus ad severiorem disciplinam revocasset, pulla veste mutata in candidam: apud hos vixi menses decem. Eu. Hic quid offendebat? Pa. Nihil admodum; nam hos reperi fat commodos sodales. Sed movebat me Græcorum proverbium.

r

Δει τας γελώνας η φαγείν, η μη φαγείν.

itaque decretum erat aut non esse monachum, aut insigniter esse monachum. Acceperam esse quosdam Brigidenses, homines planè cœlestes; ad hos me contuli. Eu Quot menses illic egisti? Pa. Biduum, nec id sanè totum. Gl. Usque adeò placuir hoc vitæ genus? Pa. Non recipiunt nisi qui mox obstringat se professioni. At ego nondum adeò insaniebam, ut facilè me præberem capistro quod nunquam liceret excutere. Et quoties audiebam canentes virgines, cruciabat animum uxor erepta. Gl. Quid deinde? Pa. * Ardebat animus amore sanctimoniæ, nec usquam satisfiebat a- dus erat. Tandem obambulans incidi in quosdam præferentes crucem. Hoc fignum mihi protinus arrifit ; fed remorabatur electionem varietas: alii gestabant albam, alii rubram, alii viridem, alii versicolorem; alii simplicem, alii duplicem, nonnulli quadruplicem, alii alia arque alia figura variatam. Ego nè quid intentatum relinquerem, omnes ferme formas gessi. Verum ipsa re comperi, longè aliud esse circumferre crucem in pallio, seu tunica, quam in corde. Tandem fessus inquirendo, sic mecum cogitabam; Ut semelomnem fanctimoniam affequar, petam Terram Sanctam, ac redibo

Vide prov. Testudines edeuda, aus

30

CO

re

re

fe

b

E

ti

0

q

a Id est, arrificusum quavis terra alit. Vide Chilides.

b Hor tum jactabant qui Julio aderant.

diho domum fanctimonià onustus. Po. Num eò profectus es? Pa. Maximé. Po. Unde suppetebat viaticum? Pa. Demiror istud nunc denique tibi venire in mentem ut rogares, ac non multo ante percontatum fuisse. Sed nosti proverbium, (a) The texusor maou yn Teepen. Gl. Quam artem circumferebas? Par Chirocaanticam. Gl. Ubi eam didiceras? Pa. Quid refert? Gl. Quo præceptore? Pa Eo qui nihil non docet, ventre Prædicabam præterita, futura, præfentia. Gl. Et sciebas? Pa. Nihil minus; sed divinabam audacter, idque tuto, videlicet priùs accepto pretio. Po. An ars tam ridicula poterat alere te? Pa. Poterat, & quidem cum duobus famulis. Tantum est ubique fatuorum & fatuarum. Attamen cum Hierofolymam adirem, addideram me in comitatum cujufdam magnatis prædivitis: qui natus annos feptuaginta, negabat le æquo animo moriturum nisi prius adiisset Hierosolymam. En Ac domi reliquerat uxorem? Pa Atque etiam liberos fex Eu. O fenem impiè pium! Arque illinc rediiti fanctus? Pa. Vis verum fatear? Aliquanto deterior quam iveram. Eu. Sic, ut audio, excussus est religionis amor. Pa. Imò magis incanduit. Itaque reversus in Italiam addixi me militire. Eu Irane religionem venabaris in bello? quo quid esse potest sceleratius? Pa. Erat sancta militia. En. Fortassis in Turcas. Pa. (b) Imò fanctius quiddam, ut tum quidem prædicabant. Eu Quidnam? Pa Julius secundus belligerabat adversus Gallos. Porrò militiam mihi commendabat etiam mulcarum rerum experientia. Eu. Multarum, sed malarum. Pa Ità post comperi. Et tamen hic durius vixi quam in monasteriis. Eu. Quid tum postea? Pa. Jam mihi vacillare coepit animus, utrum ad negotiationem intermiffam redirem, an religionem fugientem persequerer. Interim venit in mentem, utrumque alteri posse conjungi. Eu. Quid? ut simul esses & negotiator & monachus? Pa. Quidni? Nihil religiosius ordinibus Mendicantium, & tamen nihil fimilius negotiationi. Volitant per omnes terras ac maria, multa vident, multa audiunt, penetrant omnes domos, plebeiorum, nobilium, atque regum. En At non cauponantur. Pa. Sæpe nobis feliciús. Eu. Quod genus ex his delegisti? Pa. Omnes formas expertus fum. Eu Nulla placuit? Pa. Imò perplacuerant omnes, si licuisset statim negotiari. Verum perpendebam mihi diu fudandum in Choro priufquam crederetur mihinegotiatio: jámque cogirare cœpi de venanda Abbatia; sed primum non omnibus hiofavet Delia, & sæpe longa est venatio. Itaque consumptis hunc in modum annis octo,

es?

ror

on m,

m- 1 a. .

n

il.

1e la

is.

n

6-

)-

n i

n

octo, cum effet nunciata mors patris, domum reversus, ex confilio matris duxi uxorem, & ad veterem negotiationem redii. Gl. Dic mihi, cum tam subinde novam vestem sumeres, ac velut in aliud animal transformareris, qui potuisfi fervare decorum? Pa. Qui minus quam hi qui eadem fabula nonnnunquam aliam atque aliam fumunt personam? Eu. Die nobis bona fide, qui nullum vitæ genus non expertus es, quod omnium maxime probas? Pa. Non omnibus omnia congruunt: mihi nullum magls arridet quam hoc quod fecutus fum. En. Multa tamen incommoda habet negotiatio. Pa. Sic est. Sed quando nullum vitæ genus omnibus caret incommodis, hanc (a) Spartam quæ contigit orno. a vide pro-Verum nunc superest Eusebius, qui non gravabitur apud a- verbium, micos vitæ suæ (b) scenam aliquam explicare. Eu. Imo rotam Spartam nafabulam, si videtur: nam habet actus non multos. Gl. Erit etus es, hanc magnopere gratum. Eu. Ubi redissem in patriam, annum b Fabula diapud me deliberavi quodnam vitæ genus amplecti vellem; viditur in fimulque meipfum exploravi, ad quod genus effem propen- fcenas, ad id fus aut idoneus. Interim oblata est Præbenda, quam vocant, allustr, satis opimi proventûs: accepi. Gl. Vulgò malè audit hoc aperir qui vitæ genus. Eu. Mihi, ut funt res humanæ, fatis exoptandum operta patevidetur. An mediocrem felicitatem esse putatis, subitò ve- facit. lut è cœlo dari tot commoda, dignitatem, ædes honestas, beneque instructas, annuos reditus satis amplos, sodalitium honorificum, inde templum, ubi fi libeat, vaces religioni? Pa. Illic me luxus offendebat, & concubinarum infamia; tum quod plerique iftius generis odêre literas. Eu. Ego non speto quid agunt alii, sed quid mihi sit agendum : & melioribus me adjungo, si non possum alios reddere meliores. Po. In isto genere vixisti perpetuó? Eu. Perpetuó, nisi-quod interim quatuor annos primum egi Patavii. Po Quamobrem? Eu. Hos annos ità partitus sum, ut sesquiannum darem studio Medicinæ? reliquum tempus Theologiæ. Po Cur id? Eu. Quò melius & animum & corpus meum moderarer, nonnunquam & amicis consulerem. Nam & concionor nonnunquam pro mea sapientia. Sic hactenus satis tranquillè vixi, contentus unico facerdotio, nec præterea quicquam ambiens, recusaturus etiam si offeratur. Pa. Utinam liceret discere quid agant cæteri nostri sodales, quibuscum tum familiariter viximus. Eu. De nonnullis possum commemorare quædam; fed video nos non procul abesse à civitate: quare, si videtur, conveniemus in idem diversorium: ibi per otium de cateris conferemus affatim. Hugnitio Aurigan

eft.

Co.

for

for

fac

fati

rin

del

till

vii

eg

P

12

fil

8 P

21 if

C

il

P

F

1

rigæ Brabantini vel gratis, nonnunquam conducti.

rien. Unde tam miferam farcinam nactuses? lufce. Henrica Auriga. Imò quo tu defers istud lupanar? ganeo. Hu. De. a Facium hoc bueras istos frigidos senes alicubi (a) effundere in urticetum non raro au- ut calescerent. He. Imò tu istum gregem cura ut præcipites alicubi in profundam lamam, ut refrigerentur, nam calent plus fatis. Hu. Non soleo præcipitare farcinam meam. He. Non? Atqui nuper vidi te fex Carthufienses dejecisse in cœnum, fic, ut pro candidis emergerent nigri : tu interim quasi re bene gestà, ridebas. Hu. Nec injuria: dormiebant omnes, ac multum ponderis addebant currui meo. He. At mei senes egregiè sublevarunt currum meum, per totum iter perpetud garrientes. Nunquam vidi meliores. Hu. Non foles tamen talibus delectari. He. Sed hi feniculi boni funt. Hu Qu'i fcis? He. Quia per eos ter bibi per viam cerevisiam infigniter bonam. Hu. Ha ha he; fic tibi boni funt.

ARGUMENTUM.

Franciscani Taxonxyonos non excipiuntur telto à quedam Pastere rusticano. Pandocheus false jocatur in illos. Vestis non odio habenda. Mores & vita Franciscancrum. De stulta gloria vestium. Monachorum vestis per se non mala. Quales debeant effe monachi. Vestium usus, ad necessitatem & decorum. Decorum quid. Unde tot habitus & vestium genera apud monaclos: mulla olim in his superstitio.

CONRADUS, BERNARDINUS, PASTOR PANDOCHEUS, UXOR.

6 Nam à pa-Cendo dicitur pafter, & à pralendo Græcis paroc. Jocus eft lupa uxor lupi, & lupa fcorum. d Gallinam los liberos.

Tqui (b) pastorem decet hospitalitas. Pa. Pastor sum ovium; non amo lupos. Co. At non perinde fortassis odisti (c) lupas. Sed quo tandem merito sic abhorres à nobis, ut nè tecto quidem digneris? Neque enim te grava. bimus cœna. Pa. Dicam? quia si conspiceretis in ædibus meis (d) gallinam aliquam aut pullos gallinaceos, cras in exambiguo, concione traducerer apud populum. Hanc foletis referre gratiam communicati hospitii. Co. Non omnes sumus istiusmodi. Pa. Sitis cujusmodi voletis; ego vix sancto Petro fiderem si tali cultu veniret ad me. Co. Si ità stat sententia appellat con- faltem indica diversorium aliud. Pa. Est in hoc vico divercubinam, pul- forium publicum. Co. Quod habet fignum? Pa. In tabula penfili videbitis canem os inferentem in ollam: hoc agitur in culina. Ad abaeum rationalem fedet lupus. Co. fignum inauspicatum. Pa. Fruamini. Be. Quod genus pastoris hoc est? per illum liceret perire fame. Co. Si non melius pascit oves quam nos, oportet esse parum obesas. Be. In malis rebus opus est bono consilio. Quid fiet? Co. Perfricanda frons eft.

. Be. Nimirum inutilis est pudor cum urget necessitas. Co. Admodum, fanctus Franciscus aderit nobis. Be. Pro fortuna. Co. Non expectabimus Pandochei responsum pro foribus, sed rectà irrumpemus in ipsum vaporarium, nec facile patiemur nos ejici. Be. O facinus impudens! Co. Hoc farius quam noctem agere subdio, ac perire frigore. Interim depone pudorem in facculo, cras refumpturus, ubi videbitur. Be. Scilicet sic res ipsa suadet. Pan. Quod animantium genus hic video? Co. Servos Dei, filios fancti Francisci, vir optime. Pan. An Deus talibus fervis delectetur, nescio; ego mihi nolim multos esse domi. Co. Quamobrem? Pan. Quia ad edendum & bibendum plus qu'am viri estis, ad borandum nec manus habetis nec pedes. Ohe! vos estis filii fancti Francisci? Soletis prædicare eum esse virginem; & ille habet tot filios? Co. Spiritus filii fumus, non carnis. Pan. Infelix genitor ille! Nam quod in vobis pessimum est, animus est, corpore nimium valetis, planéque melius habetis ista parte quam expediat nobis qui alimus uxorem & filias. Co. Tu forte suspicaris nos esse ex eorum genere qui degenerant à progenitoris instituto: nos sumus Observantes. Pan. Ego igitur observabo, nè quid adferatis detrimenti nam istud genus ego odi pessimé. Co. Quamobrem? te quaso. Pan. Quia circumfertis den , nec circumfertis pecuniam. Hoc genus hospitum mihi est ingratissimum. Co. At laboramus vobis. Pan. Vultis oftendam vobis quomodo laboretis? Co. Offende. Pan Inspicite pideuram vobis proximam ad lævam: illic videtis vulpem concionantem, sed à tergo anser collum profert è cuculla. Rursum videtis lupum abfolventem confessum, sed prominet pars ovis occultatæ sub veste. Videtis simiam assidentem ægroto in veste Franciscana; altera manu profert crucem, alteram habet in crumena ægrotantis. Co. Non inficiamur hac veste nonnunquam tegi lupos, vulpes ac fimias; fed fatemur etiam fæpè tegi porcos, canes, equos, leones ac regulos, quin eadem vestis tegit multos bonos viros. Vestis ut neminem reddit meliorem, ità nullum reddit deteriorem. Proinde iniquum est quenquam ex veste æstimare: alioqui tua vestis, quia nonnunquam uteris, esset exsecranda, quæ multos tegit fures, homicidas, veneficos & adulteros. Pan. De veste cedam, si numeretis. Co. Rogabimus Deum pro te. Pan. Ego vicissim' pro vobis, operam opera pensans. Co. Atqui non ab omnibus accipiendum. Pan. Cur vobis religio est contingere pecuniam? Co. Quia pugnat cum professione nostra. Pon. Itidem

cur

De-

pi-

m.

in

m

nt At

er

t.

n

ge

Täl

ne

ci

ad

bi

hi

m

re

Ca

lu

C

P

d

Í

dem cum mea professione pugnat admittere gratuitum hospitem. Co. At nos cogit regula, non contingere pecuniam. Pan. At mea regula diversum præcipit. Co. Ubi est tua regula? Pan. Lege versus istos;

Hospes in hac mensa, fuerint cum viscera tensa,

Surgere ne properes, ni priùs annumeres.

Co Non erimus tibi fumptui. Pan. At qui mihi non funt fumptui, nè quæstui quidem sunt. Co Deus abunde pensa. bit, si quid officii nobis præstiteris Pan. Istis verbis non alo familiam. Co. Abdemus nos in angulum vaporarii, neque cui. quam crimus molesti. Pan Non fert tales homines hoc vaporarium. Co. Itane nos ejicis, fortassis hac nocte devorandos à lupis? Pan. (a) Lupus lupinam non est, ut nec canis caninam. Co. Crudelis esses, si hoc faceres Turcis: quale quales fumus, homines fumus. Pan Surdo canitis. Co. Tu molliter foves corpus tuum, nudus recubans post vaporarium: & nos extrudis frigore nocturno perituros, etiamli parcant lupi? Pan Sic vixit Adam in paradifo. Co. Vixit, fed Pan. Et ego innocens. Co-Fortaffis detractà fyl-Jaba prima. At vide, si tu nos nunc extrudis è paradiso tua, nè te Deus non recipiat in fuam. Pan. Bona verba. Ux Mi vir, tot tua malefacta saltem hoc beneficio pensa, patere hos hac noche tecto nostro uti; sunt viri boni : senties quæstum hinc fieri uberiorem posthac. Pan. Ecce deprecatricem: suspicor convenire inter vos: nec admodum lubens audio hoc elogium à muliere, Viri boni. Un. Hau: non ità est: sed cogita quoties peccaris alea, temulentia, rixis, pugnis: faltem hâc eleemosyna redime tua peccata, nec ejicias hos quos optâris tibi adesse morienti. Scurras & sanniones recipis sæpenumero. & hos extrudis? Pan. Unde ista concionatrix nobis? Abi tu, & cura rem culinariam. Ux. Id quidem fiet. Be. Mitescit, & sumit indusium lineum: spero fore recté. Co. Et mensam insternunt pueri. Bene habet quòd nulli veniunt hospites, alioqui nobis erat exulandum. Be. Feliciter cecidit quòd è proximo opidulo retulimus nobifcum lagunculam vini, & agni coxam assam; alioqui hic, ut video, nè fænum quidem impertisset nobis. Co. Jam accubuere pueri, adjungamus nos in mensæ partem, sic tamen nè cui incommodemus. Pan. Vobis imputandum arbitror quòd hodie nullum habeo convivam, præter domesticos & vos inutiles. Co. Nisi frequenter hoc accidit, imputa nobis. Pan. Frequentius quam vellem. Co. Noli laborare; vivit adhuc Christus qui non deserit suos. Pan. Audiyi vos dici Evangelicos;

a Allusit ad proverbium, Canis caninam non est.

gelicos? at Evangelium prohibet per viam circumferri peram aut panes, vos manicas habetis pro pera, ut video: nec panes modò circumfertis, verum etiam vinum & delicias carnium. Co. Fruere nobiscum, si liber. Pan Meum vinum ad iftud collatum vappa est. Co Gusta & de carnibus: nohis enim superest. Pan. O felices mendicos! uxor mea nihil hic hodie coxit præter caules & lardum rancidum. Co. Communicemus, fi videtur, nostros apparatus. Nam nostra nihil refert quibus vefcamur. Pan. Cur igitur non circumfertis caules & vappam? Co. Quoniam hac nobis obtrudere ma-Inerunt apud quos hodie pransi sumus. Pan. Gratis pransi? Co. Maximé. Imò gratias etiam egerunt, & abeuntes his (a) apophoretis onerarunt. Pan Unde venitis? Co. Basilea? a Ouz dan-Pan Hui! è tam longinquo? Co. Sic est. Pan. Quod tan-tur in fine dem genus hominum estis vos, qui fic oberratis fine ju- convivii, fic mento, fine crumena, fine famulitio, fine armis, fine com- ut liceat cuimeatu? Co. Vides qualecunque vestigium Evangelicæ vitæ. Domum au-Pan. Mihi videtur erionum vita, qui vagantur cum reticu- ferre, ut ante lo. Co Tales errones erant Apostoli, talis erat & Dominus dictum est. lefus. Pan. Noftin' artem chiromanticam? Co. Nihil minus. Pan. Unde igitur suppetit victus? Co Ab eo qui promisit. Pan. Quis ille? Co Qui dixit, Nolite effe foliciti, bac omnia adjicientur vobis. Pan Promifit, sed quarentibus regnum Dei. Co. Id facimus pro virili. Pan. Apettoli clarebant miraculis, fanabant agrotos; proinde non mirum illis ubique suppetille victum: vos nihil tale potestis. Co. Possemus si similes essemus Apostolis & si res posceret miraculum. At miracula data funt ad tempus incredulis: nunc nihil opus, nihi pià vità. Et sæpe felicius est ægrotare quam valere, sæpe selicius mori quam vivere. Pan. Quid igitur vos facitis? Co. Quod poslumus, pro sua quisque dote divinitus donata confolamur, exhortamur, admonemus, corripimus, ubi se dederit occasio, nonnunquam & concionamur, sicubi comperimus pattores mutos: si non datur prodesse, damus operam nè quem lædamus moribus & lingua. Pan. Utinam cras velis nobis concionari: nam dies est apud nos festus. Co. Cui divo? Pan. Antonio. Co. Fuit is quidem vir bonus: fed unde dies festus? Pan. Dicam: Abundar hic vicus subulcis propter vicinum nemus glandiferum? & perfuafum est, Antonio delegatam curam ejus pecoris; & ideo colunt illum, nè fæviat neglectus. Co. Utinam verè colerent illum. Pan. Quo pacto? Co. Sanctiffime coluit divos quilquis imitatus est. Pan. Totus hic vicus cras perstrepet comporationibus, saltationibus,

ho-

am.

re.

int fa.

ala

ui-

00-

n-

215

u

0fi

d

pere

vest

las,

in a

die

pel

not

tur

rio

fi f

tin

am

pel

be

CO

pe

qu

Co

m

pr

ce

di

q

G

20

ir

ft

V

ſ

9

f

a Vulgaris
jocus est in
ignarum.
b Vide proverb. Dignum patellà
operculum.

bus, lufibus, rixis & pugnis. Co. Sic ethnici quondam cole bant Bacchum fuum. Miror autem, fi fic cultus Antonius non favit in homines ipfo pecore stultiores. Qualem habe tis pastorem? mutum ac malum? Pan. Qualis sit aliis, ne. scio: mihi optimus est: nam hic potat totos dies; neque quisquam plures adducit aut meliores combibones, magno meo bono. Atque adeò demiror illum nunc abesse. Co. Nos experti fumus parum commodum. Pan. Quid audio? Salutaftis hominem? Co. Ambivimus apud illum hospitium: ille non aliter qu'am lupos abegit à limine, & huc justit abire, Pan Ha, ha; nunc intelligo. Hinc est quod noluit adeffe, quod scirer vos hic futuros. Co. Estne mutus? Pan. Mutus? Nemo illo vocalior in vaporario, ac strenuè boat in templo: concionantem nunquam audivi. Sed quid pluribus opus? Vosipli fenfistis, ut intelligo, non esse mutum. Co. Est. ne peritus facrarum literarum? Pan. Ait se peritissimum; fed quicquid talium rerum didicit, didicit (a) in fecren confessione, sigut fas non sit professe apud alios. Quid multa? Dicam in summa; qualis est populus talis est sacerdos, & plane nacta est suum (b) patella operculum." Go. Fortaste non dabit locum concionaturo. Pan. Dabit, ad me recipio; fed hac lege, ne quid in illum jaculere, quemadmodum plerique foletis. Co. Rei malæ affueverunt qui hoc folent : ego clam admoneo paftorem, fi quid offendit; quod superell, Episcoporum est munus. Pan. At tales aves huc raro devo-Equidem video vos esse viros bonos. Sed quid sibi vult ista vestium varietas? Nam plerique hoc ipso judicant vos est malos, quòd sic vestiamini. Co. Unde id? Pan. Nelcio nisi quod tales multi comperiantur. Co. Multi hoc ipso judicant nos esse sanctos, quòd sic vestiamur: peccant utrique; sed tamen humanius peccant qui ex veste bene de nobis Sulpicantur, quam qui malé. Pan. Esto sané. Sed quæ tandem utilitas tot discriminum? Co. Quid tu censes? Pan. Mihi quidem nulla videtur, nist in (c) pompis, aut in bellis. In pompis enim circumferuntur variæ personæ, Sanctorum, Judæorum, Ethnicorum; has ex diverfo cultu dignofcimus. In bellis autem hæc præftaret cultuum varietas, ut fuum quæque vexillum copiæ sequerentur, neque fieret ordinum confulio. Co. Pulchrè dicis, & hæc vestis est militaris: alius alium ducem fequimur, fed omnes militamus fub uno Cæfare, Christo. Verum in veste tria spectanda sunt. Pan. Qux? Co Necessitas, usus, & decorum. Cur sumimus cibum? Pan. Nè pereamus fame. Co. Sic aliquando fumenda vestis, nè pereamus

e Pompæ funt fpectacula quæ populo exhibentur, vulgò nunc vocantur proceffiones; à verbo πέ-μπω.

ole.

uus

be.

ne.

lue.

no

VOS

14-

il-

re.

id-

n.

n.

us

A.

1;

ta

1

s, Te

pereamus frigore. Pan. Fateor. Co. Hoc melius præftat hæc vestis quam tua, tegit enim & caput, & collum, & scapulas, unde plurimum est periculi. Usus postulat varia vestium genera. Equitaturo convenit brevis, quiescenti longa.; in æstate tenuis, in hyeme densa. Sunt Romæ qui singulis diebus ter commutant vestem; mane sumunt duplicatam pellibus, sub meridiem accipiunt simplicem, rursus sub noctem aliquantò crassiorem. Ve um non omnibus suppetunt mutatoria: proinde hæc vestis reperta est, una ad plurimos usus accommoda. Pan. Qui sic? Co Si flat Boreas, aut fi ferver Sol, adducimus cucullam; fi calor offendit, demittimus in tergum: si quiescendum est, demittimus vestem; si ambulandum, fubducimus, aut fuccingimus etiam. Pan Non pessime sapuit quisquis hoc invenit. Co Est autem hoc ad bene vivendum præcipuum, ut homo confuescat esse paucis contentus; alioqui si deliciis aut affectibus indulgere cœperimus, nullus erit finis. At nulla vestis inveniri potuit que una tot commoditatibus subserviret. Pan. Assentior. 6. Nunc decorum inspiciamus. Die mihi bona fide, si tu sumeres uxoris tuæ vestem ; nonne dicerent omnes te facere præter decorum? Pan. Dicerent me infanire. Co. Quid tu diceres si illa sumeret vestem tuam? Pan. Fortasse nihil mali dicerem, sed contunderem eam (a) bonis fustibus. Co. At- a Jocus est in qui nihil refert quâ veste uteris. Pan Hîc plurimum refert. contrariis, G. Nec mirum. Nam & ethnicorum leges puniunt virum mali & bonis. ac fæminam, si diversi sexus cultum sumpserint. Pan. Nec injurià. Co. Age, quid fi fenex octogenarius fumeret fibi vefitum adolescentis quindecim annos nati, aut contrà, si juvenis sumeret vestem senis, nonne dicant omnes rem esse (b) fustuario dignam? aut si anus coleretur ad modum ado- b Id est, fulescentulæ, & contrà? Pan. Admodum. Co. Itidem si laicus stigatione. fumat cultum facerdotis; contrà, facerdos laici? Pan. Uterque faceret indecoré. Co. Quid si privatus sumeret ornamentum Principis, aut Sacerdos privatus Episcopi? num faceret indecoré? Pan. Scilicet. Co. Quid si civis sumeret cultum militis, plumas, cæteráque stultitiæ Thrasonicæ infignia? Pan. Rideretur. Co. Quid si inter milites Anglus gestaret crucem albam. Helvetius rubram, Gallus nigram? Pan. Faceret impudenter. Co. Quid itaque miraris nostrum hunc cultum? Pan. Quid intersit inter privatum & Principem, inter virum ac foeminam, scio: quid intersit inter monachum, & non monachum, nescio. Co. Quid interest inter pauperem & divitem? Pan. Fortuna. Co. Et tamen inde-

n

f

n

n

R

f

b

.

h

1

1

I

1

1

Ī

1

1

t

a Hoc apud Germanos aliquot doctores Juris: In Hispania Theologi infigniuntur flocco albo in fummo nii pileo violaceo, & epomide, quæ imponitur usui futura nifi ut fignificet Magiftrum noftrum. • Epomis cucullæ genus, quæ fuffulta pellibus aut ferico Magiftris dependet.

b Sic Germani vocant prædonum ex arcibus adorientium viatorem, mitigato vocabulo.

indecorum effet si pauper imitaretur cultum divitis. Pan Verum, ut nunc ferme coluntur divites. Co. Quid inter fatuum & sapientem ? Pan Aliquanto plus quam inter divitem & tenuem. Co. Nonne moriones aliter vestiuntur quam qui sapiunt? Pan. Nescio quid vos deceat, attamen vester cultus non multum abest ab illorum cultu, si quisaddat auriculas & tintinnabula. Co. Hoc plane deest: & sumus hajus mundi moriones, si modo verè sumus quod prostremur. Pan Quod vos sitis nescio; illud scio, multos esse moriones gestantes auriculas & tintinnabula, qui plus sapiunt iis qui gestant pilea suffulta (a) pellibus, * epomides, reliquaque sa. pientum infignia. Itaque mihi stultissimum videtur, sapientiam profiteri veste potius quam ipsa re. Vidi quendam plus quam morionem, qui gestabat vestem usque ad talos demissam, epomidem Magistri nostri; aderat & vultus qui videri possit gravis Theologi; disputabat apud omnes non fine specie gravitatis; magnatibus autem non minus erat jucundus quam quivis alius morio, cum stulcitiæ gepileo; Lova- nere superaret omnes. Co. Quid igitur tu postulas? ut princeps, qui ridet morionem, commutet cum illo vestem. Pan. Fortassis hoc postularer aliquando decorum, quod tu proponis, si libeat repræsentare veste quicquid est in animo. humeris nulli Co. Urges tu quidem: fed tamen arbitror non fine caufa veftem fuam additam morionibus. Pan. Ob quam? Co. Ne-ladantur à quoquam, si quid imprudenter dixerint aut fecerint. Pan. Non dicam interim quòd ista res quosvis irritat potius ad lædendum, adeò ut frequenter è stultis fiant infani. Nec video cur, cum bos cornupeta qui occident hominem, aut canis, aut sus, qui occiderit infantem, afficiantur fupplicio; morio, qui sceleratiora commilerit, præfidio stultitiæ finatur vivere. Illud expeto, cur vos distinguamini cultu à cæteris. Nam si quævis causa sufficit ad diversum cultum, oporteret pistorem aliter vestiri quam piscatorem, calcearium aliter quam vestiarium, aliter pharmacopolam quam œnopolam, aliter aurigam quam nautam. Vos, si sacerdores estis, cur secus vestimini quam reliqui facerdores? si laici, cur à nobis differtis? Co. Olim monachi nihil aliud eramus quam purior pars laicorum; & hoc genus subitò intererat inter monachum & alium laieum, quod nunc interest inter frugalem & probum virum suis manibus alentem familiam, & inter (b) Snaphanum ex prædationum redditu jactantem sese. Post Romanus Pontifex addidit nobis suos honores: vestis ex nobis nacta est dignitatem, que nunc

4%.

ter

di-

ur

ve.

lat

lu-

ur.

165

jui

a-

n-

m

OS

us

e

ù

6-

n.

n.

u

0.

e-

B.

0-

1.

ıt

it

1-

Be.

1.

.

1-

.

1.

11

.

C

.

.

e

nunc nec laicorum est, nec facerdotum : fed tamen hujus, qualis qualis est, non puduit aliquando Cardinales & summos Pontifices. Pan. At tandem decorum istud unde sumitur? Co. Nonnunquam ex ipía rerum natura, nonnunquam ex confuetudine mortalium & opinione. Nonne judicarent omnes absurdum, si quis tergore bubulo sic vestiretur ut cornua prominerent in capite, & cauda traheretur humi? Pan. Ridiculum fané. Co. Rurfum fi quis vestem haberet quæ faciem ac manus tegeret, pudenda oftenderet? Pan Multò abfurdius. Co. Ob id notati funt ab ethnicis quoque scriptoribus qui (a) multitia sumerent sœminis etiam indecora. Ve- a Multitium recundius enim est nudum esse, qualem te offendimus in vestis pellucida mulievaporario, quam uti veste pellucente. Pan Ego puto totum rum propria. hoc de cultu pendere à confuetudine ac persuasione morta- Juvenal. lium. Go. Qu'î sic? Pan Non multi funt dies quod hic diver- Cum tu mullati funt qui se prædicarent peragrasse varias regiones nu- titia sumas. per inventas, & quas in priscorum cosmographorum picturis desideramus. Hi fe narrabant pervenisse ad insulam quandam cœli temperatissimi, ubi summi dedecoris loco habebatur tegere corpus. Co. Isti fortassis belluarum ritu vivebant. Pan. Imò, ut aiebant, humanissimam agebant vitam. Degebant sub rege; eum comitabantur ad opus manè, non amplius quam horam, etiam singulis diebus. Co. Quid operis faciebant? Pan. Evellebant radicum genus quod illis tritici loco est, & tritico tum gratius tum falubrius : quo peralto redeunt ad fuum quisque negotium, & quod cujusque lubitum est animo faciunt. Sanctè educant liberos, vitant, & puniunt flagitia, fed nullum acerbius quam adulterium. Co. Quo supplicio? Pan. Fæminis ignoscitur, datur hoc fexui: cæterum viris adulterii convictis hæc pæna est: ut per omnem vitam in publicum prodeant membro pudendo velo obtecto. Co. O grave supplicium! Pan. Atqui confuetudo perfuafit illis hoc esse quovis supplicio gravius. Co. Ubi contemplor quid possit persuasio, propemodum affentior tibi. Etenim si quis vellet furem aut homicidam afficere extremà ignominià, nonne fatis effet si præcideret illi interulam fupra nates, fi partes pudendas turpiter prominentes lupinis pellibus convestiret, caligas diversis coloribus variegaret, veftem quæ thoracem tegit ac brachia totam confeinderet, veluti rete faciens è veste, scapulas & pectus nudaret, barbam partim demeteret novaculà, partim demitterer, partim intorqueret, capillos tonderet, adderet pileum undique fectum, cum ingenti fasciculo plumarum.

ret hominem quam si morionis cucullam adderet, cum apriculis prælongis ac tintinnabulis? Et tamen sic ultro sese

ornant milites, ac fibi placent; & reperiunt quibus hoc pulchrum videatur, cum nihil possit esse infanius. Pan. Imò non defunt honesti cives qui hoc pro viribus æmulentur. Co. At. qui si quis nunc conetur Indorum æmulari cultum, qui

plumis avium vestiuntur, nonne pueris omnibus videretur

infanire? Pan. Prorfus. Co Atqui quod nos miramur etiam

longe infanius est illo. Proinde ut verum est, nihil esse tam

abfurdum quod non commendet affuetudo: ita negari non potest in vestibus esse quoddam decorum, quod apud sanos qu tu

Ci

A

CO

PER

lit

m

Q

&

C Cid

b

n

9 1

E

b

caudam vo-

& cordatos femper decorum est: ac rursus indecorum, quod apud omnes qui sapiunt indecorum videri debet. Qui enim non ridet quoties videt fœminas onustas longà vestis Quam nunc (a) coronide, quæ nobilitatem generis caudæ longitudine metiuntur? quanquam hoc non pudet imitari quosdam Cardinales duntaxat in palliis. Et tamen res est adeò violenta confuetudo, ut non fit huic aut illi liberum mutare quod receptum est. Pan. Satis de consuetudine. Sed dic tu mihi quid fentias, utrum existimes satius, monachos non differre à cæteris cultu, an differre? Co. Equidem arbitror fimplicius & christianius non æstimari quenquam ex cultu, modò fir honestus ac decorus. Pan. Cur igitur vos non abjicitis cucullas? Co. Cur Apostoli non statim vescebantur cibis quibuslibet? Pan. Nescio, dic tu. Co. Quoniam obstabat invicta consuetudo. Quod enim penitus infixum est anims hominum, multoque usu confirmatum inveteravit, ac velut in naturam abiit, subito tollifine magna pernicie tranquillitatis humanæ non potest: sed ita paulatim submovendum est, quemadmodum ille revulsit pilos (b) caudæ equina Pan. Tolerarem, si monachorum omnium esset unus cultus proverbium, tot discrimina quis ferat? Co. Hoc malum usus invexit, qui Canda equina nihil non invenit Benedictus non commentusest novum cultum, sed is quo tum utebatur cum suis erat cultus laici simplicis ac probi. Nec Franciscus invenit novam formam, fed hæc erat vestis pauperum ac rusticorum. Posteriores, additis quibusdam, verterunt rem in superstitionem. Nonne videmus hodie quasdam anus tenentes sui seculi cultum, qui magis est diversus à cultu horum temporum quam meus cultus abest à tuo? Pan. Videmus. Co. Itaque cum hunc cultum vides, vides reliquias prisci seculi. Pan. Ergò nihil habet aliud fanctimoniæ cultus vester? Co. Nihil prorsus.

latim. Vide pilos vellere.

ce.

au-

efe

ul-

non

At-

qui

tur

am

am

non

105

bo

uis

Ais

ne

m

10-

are

tu

on

101

tu,

b

Ci-

oat

an

ut

li.

m

2

15:

ui

ıŀ

n.

n,

d.

ne

n,

us

ül

ıs.

Pon. Quidam jactant istos cultus præmonstratos divinitàs adiva Virgine Matre. Co. Ista funt hominum fomnia. Pan. Sunt qui desperent se posse à morbo revalescere, ni vestiantur culto Dominicano; imò qui ne sepeliri quidem velint, nisi in vefte Franciscana. Co. Ista qui suadent aut captatores sunt, autfatui; qui credunt, superstitios. Deus non minus dignoscit nebulonem in veste Franciscana quam in militari. Pan. At minor est plumarum varietas in avibus quam in vobis cultus. Co. An non itaque pulchrum est imitari naturam? sed pulchrius vincere. Pan Utinam vinceretis & roltrorum variente. Co. Sed age, varietati quoque patrocinabor, si pateris. Nonne aliter vestitur Hispanus, aliter Italus, aliter Gallus, aliter Germanus, aliter Græcus, aliter Turca, aliter Saracenus? Pan. Scilicet: Co. Et in eadem regione quanta varietas vestium, etiam in ejusdem sexus, atatis & ordinis hominibus? Quam alius cultus Veneto, alius Florentino, alius Romano? Arque hæc intra unam Italiam. Pan Credo. Co. Hinc nata eft & nostra varietas. Dominicus sumpsit cultum à probis agricolis ejus Hispaniæ partis in qua vixit; Benedictus à rusticis ejus Italiæ partis in qua vixit; Franciscanus ab agricolis diverse partis: atque item de cæteris. Pan. Proinde quantum video, vos nihilo estis sanctiores nobis, nisi sanctius vixeritis. Ca. Imò pejores vobis, qui parum piè viventes, gravius offendamus animos fimplicium. Pan Est igitur aliqua spes de nobis qui nec patronum habemus, nec cultum, nec regulam, nec professionem? Co. Habes, ô bone! vide ut serves; quæne à fusceptoribus tuis quid professus sis in baptismo, Quos nunc quam illic veftem acceperis. Et humanam regulam delide- patrinos ac ris, qui regulam Evangelicam professus sis; Desideras ho- matrinas vominem patronum, qui patronum habes Jesum Christum? cant, qui cum duceres uxorem nihil professus es? Cogita quid de- spondent beas conjugi, quid liberis, quid familie? & senties te plus paro pueris habere farcinæ quam fi Francisci regulam professus esses. Pan. Credifne ullum Pandocheum ingredi cœlum? Bo. Quidni? Pan. Multa fiunt ac dicuntur in hac domo quæ parum respondent Evangelio. Co. Que? Pan. Alius bibit plus saris, alius obscoene loquitur, quidam rixantur, quidam obtrechant; denique, an cetera fint casta, nescio. Co. His occurrendum est quantum potes, si non potes certe ne alas quemis causa hæc mala, néve accersas. Pan. Nonnunquam parum Bonæ fidel fum in vino. Co. Qui fic? Pan. Ubi feniero illos plus faris incalescere, largiter aquam admisceo. Co. Istud quidem levius est quam si quibusliber vendas vinum periculosis

me-

medicamentis infectum. Pan. Dic mihi ferio, quot dies fuisti in hoc itinere? Co. Mensem ferme. Pan Quis interim vos curat? Co. Nonne bene curantur qui habent uxorem, liberos, parentes & cognatos? Pan. Sæpenumero. Co. Tu non habes nisi unam uxorem, nos centum; tu non nisi unicum patrem, nos centum; tu non nisi unicam domum, nos centum; tu non nisi paucos liberos, nos innumeros; tu non nisi paucos cognatos, nos infinitos. Pan. Qui fic? Co. Quia latius se porrigit cognatio spiritus quam carnis: & ita nobis pollicitus est Christus, & experimur verum quod pollicitus est. Pan. Næ tu mihi præbuisti sat lepidum convivam : emoriar nisi malim hanc confabulationem quam Pastorismei compotationem. Cras dignaberis aliquid dicere populo. Et si posthac continget te hac facereiter, scito tibi hic paratum locum Co. Quid fi alii veniant? Pan. Non erunt ingrati, modò tui fimiles. Co. Meliores, ut spero. Pan. Verum inter tam multos malos, quomodo dignoscam bonos? Co. "Dicam paucis, fed in aurem. Pan. Dic. Co. Meminero & faciam.

 Simili joco Reuchlinus claudit opus de verbo mirifico.

ARGUMENTUM.

1

I

C

if

ti

9

q

pi

m

tri

A

de

Abbas quidam heroinam domi sua invisens, eam offendit libros Latine Grecoque scriptes legentem. Disputatur unde suavitas vivendi promanat: viv.
non a voluptatibus extrariis, verum à studiis sapientia. Saultus Abbas
non vult Monachos suos esse eruditos, nec habet ille librum aliquem in
cubicolo. Pia mulieres in sacris olim luteris exercitatissima. Monachi lite
tarum asores, luxui, otio, venationibus aleague dediti, ad aliud studiorum
genusipsis magis congruens exstimulantur.

a Alludit ad proverb.

or/pouro.

b Heroinas appellat potentes, quafificmideas.

(a) ANTRONIUS, MAGDALIA.

Uam hic ego supellectilem video? Ms. An non e legantem? An Nescio quam elegantem, certe parum decoram & puelle & matrone. Ms. Quamobrem? An Quia librorum plena sunt omnia. Ms. Tu tantus natu, tum abbas & aulicus, nunquam vidisfi libros in ædibus (b) heroinarum? An Vidi, sec Gallice scriptos: hic video Græcos & Latinos. Ms. An foli Gallice scripti libri docent sapientiam? An Sed decet hoc heroinas, ut habeaut quo desettent otium. Ms. An solis heroinis sicet sapere ac suaviter vivere? An Male connectis sapere & suaviter vivere: non est muliebre sapere; heroinarum est suaviter vivere. Ms. Nonne omnium est bene vivere? An Opinor. Ms. Qui potest autem suaviter vivere qui non vivat bene? An Imo qui potest suaviter vivere qui non vivat bene? Ms. Ergò tu probas eos qui vivunt male, modò suaviter? Ms. Arbitrot illos

fu-

705

e-

on

m

n-

ifi

ti-

ol-

ft.

iar

10-

ft-

m

ui

11-

is,

249

iz bas,

ite um

12. in,

m

0-

OS

114

nt

67

m 4,

0-0

u

T

05

illos bene vivere qui vivunt suaviter. Ma. Sed ista suavitas unde proficifcitur? è rebus extrarlis, an ex animo? An Ere. bus extrariis. Ma. O subtilem Abbatem, sed crassum Philofophum! Die mihi, quibus rebus tu metiris suavitatem? An. Somno, conviviis, libertate faciendi quæ velis, pecunià, honoribus. Me. Verum, si istis rebus Deus addiderit sa pientiam, num vives suaviter? An. Quid appellas sapientiam? Ma. Hoc est, si intelligeres hominem non esse felicem nisi bonis animi; opes, honores, genus neque feliciorem reddere, neque meliorem. An. Valeat ista quidem sapientia. Ma. Quid fi mihi fuavius sit legere bonum authorem, quam tibi venari, potare, aut ludere alea? non videbor tibi suaviter vivere? An. Ego non viverem. Ma. Non quæro quid tibi sit fuavissimum, sed quid deberet elle suave. An. Ego nolim meos Monachos frequentes ese in libris. Ma. At meus maritus hoc maxime probat. Sed quamobrem tandem non probas hoc in monachis tuis? An. Quoniam experior illos minus morigeros: responsant ex Decretis, ex Decretalibus, ex Petro, ex Paulo. Ma. Imperas igitur quæ pugnant cum Petro & Paulo? An Quid illi doceant nescio: sed tamen non Responsio amo Monachum responsatorem; neque velim quemquam digna abbameorum plus sapere quam ego sapiam. Ma. Istud ita vitari possit, si tu des operam ut quam plurimum sapias. An. Non eff otium. Ma. Qui sic? An. Quia non vacat. Ma. Non vacat sapere? An. Non. Ma. Quid obstat? An. Prolixæ preces, Cause impecura rei domesticæ, venatus, equi cultus, aulæ. Ma. Itane dientes. ista tibi funt potiora sapientia? An. Nobis sic usu venit. Ms. Jam illud mihi dicito, Si quis Jupiter hanc potestatem tibi daret, ut possis & Monachos tuos & teipsum vertere in quodeunque animal velles, an illos in porcos verteres, reipfum in equum? An. Nequaquam. Ma. Atqui fic vitares nequis plus te uno saperet. An. Mea non magni referret quod genus animantis essent Monachi, modo ipse essem homo. Ma. An hominem esse censes qui nec sapiat, nec velit sapere? An. Mihi Sapio. Ma. Et sibi sapiunt sues. An. Videre mihi Sophistria quæpiam, ità argutaris. Ma. Non dicam quid tu mihi videaris. Sed cur hæc displicet supellex? An. Quia fusus & colus funt arma muliebria. Ma: Nonne mamonæ est administrare rem domesticam, erudire liberos? An Est. Ma. Ad'rem tantam existimas administari posse sine fapientia? An. Non arbitror. Ma. At hanc fapientiam pecorum bedocentome libri. . . . . . Ego domi habeo fexaginta duos mo- ne observamethos, tamen nullum librum reperies in meo cubiculo. tum.

03 Ma. Bene

Ma. Bene itaque prospectum est monachis illis. An. Feram libros, non fero Latinos, Ma. Qua propter? An. Quia non convenit ea lingua fœminis. Ma. Expecto causam. An. Quia parum facit ad tuendam illarum pudicitiam. Ma. Er. gò nugacissimis fabulis pleni libri Gallice scripti facient ad pudicitiam? An. Aliud est. Ma. Dic istud quicquid est aperté. An. Tutiores sont à sacerdoribus, si nesciant Latiné. Ma. Imò ifthinc minimum est periculi vestrà ope. rà; quandoquidem hoc agitis fedulo, ne sciate Latiné. An. Vulgus ita fentit, quia rarum & insolitum est fæminam scire Latiné. Ma. Quid mihi citas vulgum, pessimum bene gerendæ rei authorem? Quid mihi consuerudinem, omnium malarum rerum magistram? Optimis assuescendum: Ità fier folitum quod erat infolitum, & snave fiet quod erat insuave. fiet decorum quod videbatur indecorum. An. Audio. Ms. Nonne decorum est forminam in Germania natam dicere Gallice? An. Maximé. Ma. Quamobrem? An. Ut loque. tur cum his qui sciunt Gallicé. Me. Et mihi putas indeco. rum si discam Latine, ut quotidie confabuler cum tot authoribus, tam facundis, tam eruditis, tam fapientibus, tam fidis consultoribus? An Libri adimunt multum cerebri fæminis cùm alioqui parum illis supersit. Ma. Quantum vobis superfir, nescio; certè mihi quantulumcunque est, malim in bonis studiis consumere quam in precibus sine mente dictis, in pernoctibus conviviis, in exhauriendis capacibus pateris. A. Librorum familiaritas parit infaniam. Ms. An colloquia combibonum, scurrarum & sannionum tibi non pariunt infaniam? An. Imò depellunt tædium. Ma. Qui fiat igitur ut tam amœni confabulones mihi pariant infaniam? An. Sic aiunt. Ma. At aliud ipsa loquitur res. Quanto phires videmus quibus immodica potatio & intempestiva convivia, quibus temulenta pervigilia, quibus impotentes affectus pepererunt infaniam? An. Ego fanè nollem uxorem doctam Ma. At ego mihi gratulor cui contigerit maritus tui diffimilis. Nam & illum mihi & me illi chariorem reddit eruditio. An Immensis laboribus comparatur eruditio, ac post moriendum est. Ma. Dic mihi, vir egregie, si cras tibi moriendum esset, utrum malles mori stultior an sapientior? An. Si citra laborem contingeret, fapientior. Ma. Sed nihil homini citra laborem contingit in hac vita; & tamen quicquid paratum est, quantisvis laboribus comparatum est, hic relinquendum est. Cur pigeat nos in re omnium pretiofissima fumere laboris aliquid, cujus fructus nos, in alteram quoque vitam

1

am

ion

uiz

Er-

ent

uid

ant

pe.

né.

am

ne

mu fiet

ve.

Ms.

ere

112-

-00 10-

dis

nis,

er.

nıs er-

An.

m-

ni.

ut Sic

1115 ous

re.

m.

ni-

10.

Ti-

ım

Ci-

ini

02-

n-

na

ue

m

vitam comitatur? Au. Frequenter audivi vulgo dici, fceminam fapientem bis stultam esse. Ma. Isthuc quidem dici solet, sed à stultis. Fæmina quæ verè sapit non videtur fibi fapere; contrà, quæ cum nihil fapiat fibi videtur fapere, ea demum bis stulta est. An. Nescio quomodo fit, ut quemadmodum (a) clitellæ non conveniunt bovi, ità a Vide prov. nec literæ mulieri. Ma. Atqui negare non potes, quin magis quadrent clitellæ bovi quam mitra afino aut sui. Quid fentis de Virgine Matre? An. Optimé. Ma. Nonne versahatur in libris? An. Versabatur, at non istis. Ma. Quid igitur legebat? An. Horas canonicas. Ma. Ad quem usum? (6) Ordinis Benedictini. Ma. Sit ità fané. Quid Paula & Redicule. & Euftochium? Nonne versabantur in facris libris? An. cum Bene-Verum isthuc nunc rarum est. Ma. Sic olim rara avis erat dicus non-Abbas indoctus, nunc nihil vulgatius: olim Principes & dum effet Cefares eruditione non minus quam imperio præminebant. Neque tamen usque adeò rarum est quam tu putas: sunt in Hispania, sunt in Italia non paucæ mulieres, apprime nobiles, quæ cum quovis viro queant contendere: funt in Anglia Moricæ, funt in Germania Bilibaldicæ & Blauretice. Quòd nisi caveritis vos, res eò tandem evadet, ut nos presideamus in scholis theologicis, ut concionemur in templis, & occupabimus mitras vestras. An. Ista Deus avertat. Ma. Imò vestrum erit hoc avertere. Quòd si pergetis ut copistis, citius anseres concionaturi sint quam vos mutos pastores ferant. Videtis jam inverti mundi scenam: aut deponenda est persona, aut agendæ sunt suæ cuique partes. An Unde incidi in hanc feeminam? Si quando vises nos, ego te suaviùs accipiam. Ma Quibus modis? An. Saltabimus, bibemus affatim, venabimur, ludemus, ridebimus. Ms. Mihi quidem jam nunc ridere libet.

lie n

na emilen

heap ,land

Show with

2 104 30/4

Se minorial

JUTICO Fel 9

ARGUMENTUM.

Musa & Gratia Petri Agidii Epithalamia canentes describuntur. Alypius videt novem Musas cum tribus Gratiis è nemore prodeuntes, quas Balbinus videre nequit: proficiscuntur Antverpiam ad nuptias Agidii, quibus felicitatem omnem apprecantur, ne quid ira tadiive illis possit oboriri. Qua nuptia Gratiis iratis cocunt. Carmina votiva.

ALYPIUS, BALBINUS, MUSÆ

Eum immortalem! quod ego novum spectaculum htc video? Ba. Aut tu vides quod nusquam est, aut mei parum prospiciunt oculi. Al Atqui mirum spectaculum

in hoc colle nemorofo. Ba. Collem video. Al. Non vides pu-

ellarum chorum? Ba. Quid tibi venit in mentem, ut nos ad

X

u

6

n

a Id eft, furiæ.

Scoti laus præpoftera.

bideft, tenebra. Allufum eft ad Scoti nomen. c Adraon. cum cafu vidiffet Dianam nudam, cervum. d Hiftrix ipinofum animal, quod latur. te : optatifsima dea. f Id eft, Et tu multum Salve, Mufarum amater. 2 Oblactire proprie camelorum eft. 6 Circuitus.

istum modum ludos facias? Ego ne muscam quidem puellam usquam conspicor. Al. Tace; prodeunt è nemore. Papæ! Qui nitor! quæ gratia! Non humanum est hoc spectaculum. Ba. Que hunc agitant (a) intemperie? Al. Agnosco; novem funt Mufæ cum tribus Gratiis; Demiror quid agant: nunquam vidi cultiores aut magls alacres: omnes funt redimitæ lauro, & fuum quæque gerit organum. Porrò Gratiæ quàm amabiliter fibi hærent! quam decet nullo aftricta cingulo vestis, ac liberis diffluens laciniis! Ba. At ego nunquam audivi quenquam magis delirantem quam te. Al. Imo neminem vidisti me feliciorem. Ba. Cur hic folus habes oculos? Al. Quia non bibisti ex fonte Musarum; nam his solis conspicuæ sunt Musæ. Bs. Ego affatim hausi è sonte Scoti: Al. Non ille fons est Musarum, sed lacus Ranarum. Ba. Non potes efficere ut & ipfe videam hoc spectaculi? Al. Possem, siguidem adesset laurus: nam liquor è sonte limpido, ramo lauri aspersus, oculos reddit hujusmodi spectaculorum perspicaces. Ba. Ecce laurus, ecce fonticulus. Al. Commodum profecto. Ba. Asperge. Al. Intende: videsne? Ba. Quantum antea. Afperge rurfus. Al. Jamne vides? Ba. Tantundem. Asperge copiosius. Al. Jam vides, opinor. Ba. Imò vix te video. Al Mifer ! quam penitus oculos tuos obsedit (b) to oxot ! Hac ars vel auriga daret oculos. Verum non est quod crucieris: præstiterit fortasse non videre, nè tali præmio videas Musas quali (c) Actæon vidit Dianam. versus est in Periculum enim esset nè te vertant in (d) histricem, aut aprum fylvestrem, aut porcum, aut camelum, aut ranam, aut graculum. Efficiam tamen ut audias, modò nè obstrepas. Jam huc deflectunt viam : occurramus. (e) Xaigere, Testspinas ejacu- mc In Tol Deal. Mu. (f) Kai ou ud ha zaigs, ginousou Al. Quid vellicas? Ba. Non præstas quod promiseras. Al. e Id eft, Ave- An non audis? Bo. Audio, fed velut afinus lyram. Al. Loquar igitur Latiné Quonam est iter tam cultis, tamque alacribus? Num invisitis Lovaniensium Academiam? Mu. Bona verba. Al. Quamobrem? Mu. Quis nunc illic nobis locus, ubi tot porci obgrunniunt, obrudunt alini, (g) oblactiunt cameli, obstrepunt graculi, obgarriunt pica? Al. Atqui sunt & illic quibus vestrum numen est venerandum. Mu. Scimus; edque post annos aliquot illuc commigrabimus. Nondum revoluta, seculorum (b) periodus diem illum fatalem advem ou-

ad

el-

e!

m. m.

næ

m

0

1-

1-

10

xit. Erit enim qui illic nobis amœnum exstruet domicilium. vel templum potius, quo vix alibi magnificentius ac finctius. Al. Non est fas scire quisnam tantum decus inve-Aurus sit nostræ ditioni? Mu. Tibi fas est, nostrorum sacrorum * myste. Non dubium est quin tibi notum sit toto orbe celebre Buslidianorum nomen. Al. Heroicum ge- Qui facris nus nominasti, & ornandis summorum Principum aulis na- à verbo num. Quis enim non veneratur magnum illum Franciciscum μυζω, quod Buflidium Besontinæ Ecclesiæ præsulem, qui unus non u- ipsum à silennum Nestorem præstitit Philippo maximi Maximiliani fi. tio dictum. lio, Caroli, qui major futurus est patri? Mu. O felices nos, nisi fata virum illum terris invidissent! Quantus erat ille Mæcenas honestorum studiorum! quam candidus fautor ingeniorum! Sed reliquit fratres duos, Ægidium, admirabili judicio prudentiáque virum, & Hieronymum. Al. Hieronymum novimus, omni literarum genere perpolitum, omni virtutum genere decoratum. Mu. Nec eum fata longævum esse patientur, tametsi nemo dignior est immortalitate: Al. Unde ista nostis? Mu. Apollo nobis denarravit. Al. Quænam est ista fatorum invidia, ut optima quæque protinus subducant? Mu. Id quidem non est hujus temporis philosophari; sed Hieronymus hic summa cum laude moriens universas opes suas destinabit instituendo Lovanii collegio, in quo gratis & publicitus tres linguas eruditissimi viri profitebuntur : ea res magnum ornamentum adjunget & studiis, & Caroli gloriæ. Tum non illibenter versabimur Lovanii. Al. Quò nunc igitur est iter? Mu. Antverpiam? Al. Musæ, & Gratiæ ad mercatum? Mu. Nequaquam; imò ad nuptias. Al. Quid virginibus cum nuptiis? Mu. Ad tales nuptias non est indecorum ire virgines. Al. Quas igitur nuptias narras? Mu. Sanctas, puras, castas ad quas non puderet ipsam adire Palladem; & arbitror adfuturam. Al. Non est fas scire sponsi nomen & sponsæ? Mu. Arbitror tibi non ignotum esse candidissimum illum Juvenem, & omnibus politioris literaturæ deliciis expolitiffimum, Petrum Ægidium. Al. Gemmam nominasti, non hominem. Mu. Ei nubet Cornelia virguncula vel ipso digna Apolline. Al. Ille quidem vestri cultor eximius à teneris annis fuit. igitur canemus Epithalamium. Al. Et faltabunt Gratiæ? Mu. Non modò faltabunt, verum etiam duo candidiffima pectora indissolubilibus mutuæ benevolentiæ nodis copulabunt, ut nihil unquam inter illos possit incidere vel iræ

Mulier ob Aultitiam nobilis. & Ulcus: fic appellamus nobis molec Allufit ad hoc, quod Socrates apud Platonem fecit duas Veneres & duas Cupidines. d Vasculum unguentarium.

vel tædii. Illa perpetuum nihil audiat nisi, mea lux; ille vicissim nihil nisi, Anime mi Arque huic jucunditati ne senectus quidem quicquam detrahet, imò potius adjunget aliquid. Al. Demirarer, si qui sic vivunt possint senescere. Mu. Recte mones; nam maturitas erit potius quam senectus. Al. Atqui novi permultos, quibus intra menses tres iftæ verborum blanditiæ longe in diversum versæ sunt, & in convivio pro lepidis jocis volitabant disci & quadrulæ. Maritus pro, Anime mi, audiebat fungus. lagena, spongia: uxor, Scropha, (a) Acco, (b) vomica. Mu. Vera prædicas; sed istiusmodi nuptiæ Gratiis iratis coierant : hîc perpetuò morum jucunditas alet mutuam benevolentiam. Al Narras tu quidem raram matrimonii felicitatem. Mu. Tam raras virtutes rara decet felicitas. Al. Quid? coibunt nuptiæ absque Junone & Venere? Mu. Juno quidem non aderit, rixosa dea, & cui raro bene convenit cum suo Jove. Nè Venus quidem (c) illa terrestris & ebriosa, verum altera illa cœlestis quæ conciliat formas animorum. Al. Proinde sterile matrimonium mihi narras. Mu. Neguaquam, imò felicissimè fœcundum. Al. Quid illa cœlestis gignit nisi animos? Mu. Imò addit & corpora, sed ipsis animis morigera, perinde quasi gemmeo (d) myrothecio indas opobalsamum, Al. Ubinam est ea? Mu. En tibi procul adventat. Al. Video. Deum immortalem! qui fulgor! quæ formæ majestas! ad hanc quidem altera Venus invenusta est. My. Vides quam modesti Cupidines, nequaquam cæci, quemadmodum illi quibus altera dementat animos mortalium, sed oculatissimi; nec habent infanas faces, sed ignes placidissimos; nec habent plumbeas cuspides, quibus immittunt odium amantis, ac miseros animos amore non mutuo discruciant. Al. Plane matrem referunt. O felicem illam domum, & superis egregiè charam! Cæterum licétne audire epithalamium carmen quod illi destinastis? Mu. Imò rogamus ut libeat audire.

CLIO.

Candida laurigero nubit Cornelia Petro; Auspiciis adsint numina dextra bonis.

MELPOMENE,

Contingat illis turturum concordia, Cornicula vivacitas. THALIA.

Ille charitate (a) Gracchum Tibersum pracefferit, Qui sue vitam anteposuit conjugis Cornelia.

EUTERPE

Illa charitate superet (b) conjugem Admeti ducis, Qua volens mortem mariti morte mutavit sua.

TERPSICHORE.

Ille non flagret leviere flamma, Attamen longe meliore quam olim (c) Plancius rapta socia gravatus Effe Superstes.

è

ERATO

Illa non flagret leviore flamma, Attamen longe meliore fato, Cafta quam fanctum deamavit olim (d) Porcia Brutum.

CALLIOPE

Sponfum moribus undequaque Sanctis Nec Nasica probatus antecellat.

URANIA.

Uxor moribus undiquaque castis Vincat (e) Sulpitiam Paterculanam.

POLYHYMNIA.

Laudetur simili prole puerpera; Accrescat domui res simul O decus: Sed livore vacet, si fieri potest, Falis egregiis debita gloria.

Al. Prorsus inviderem illi Petro Ægidio, nisi tantus esset hominis candor ut ipse nemini possit invidere. Mu. Sed jam chrum. tempus est ut coeptum carpamus iter. Al. Numquid est quod Meminit T. interim velitis renunciare Lovanium? Mu. Ut nostro no- Livius. mine falutes amicos omnes candidos ac nostra studiosos, sed f Videtur præ cæteris vetustissimum nostri chori cultorem Joannem in aurem, ut Paludanum, Jodocum Gaverium, Martinum Dorpium & suspendant Joannem Borfalum. Al. Id quidem fiet diligenter. Quid sese. cæteris? Mu. Dicam in aurem. Al. (f) Res non est magni sumptûs; itaque fiet quamprimum.

a Lege Plutarchum in Gracchis. statim in principio. b Alcestis: de hac exflat tragordia Euripidis. M minit & Valerius Max. lib. 5. cap. 6. e Atque ibidem de Plancio & Horeftilla.

d Rurfus ibidem de Porcia Catonis filia. Bruti uxore.

e Sulpitia Pa. terculi filia, uxor Fulvii Flacci, quæ ob pudicitiam è centum matronis leca fuit ad deducendum Romæ Veneris fimula-

ARGUMENTUM.

Exorcismus, sive Speitrum, Impostorum technas detegit, qui credulis & simplicibus illudunt, singentes apparitiones damonum & animarum, vocesque divinas. Polus fuit author rumoris, Speitrum exaudiri anima cujuspiam in fundis suis misere ejulantis: (singit alias se videre media jam luce draconem in calo ; quod idem aliis etiam persuasti) & Fauno Sacerdost parocho villa vicina facile suadet ut istius rei certitudinem experiasti. Qui annuit, & exorcismum parat. Polus conscendit equum nigrum, ignem jastas & variis dolis credulum Faunum alsosque viros parum nasutos, fallit egregie.

THOMAS, ANSELMUS.

The Uid est bonæ rei quod tecum rides tam suaviter, quali thefaurum nactus fis? An. Non procul aberrat à scopo tua divinatio. Th. At non imparties sodali quicquid isthuc est boni? An. Imò jamdudum optabam mihi dari quempiam in cujus finum effunderem hoc meum gaudium. Th. Age igitur, imparti. An. Audivi modò fabulam lepidiffimam, quam jures effe comicum figmentum, nisi mihi locus, personæ, totaque res eslet tam nota quam tu notuses mihi. Th. Audire gestio. An. Nostine Polum Fauni generum? Th. Maxime. An. Is est & author & actor hujus fabulæ? Th. Facilè crediderim. Namille vel absq; persona posfit quamvis agere fabulam. An. Sic est. Nosti, opinor, & prædium quod habet non ita procul à Londino, Th. Phy! Non semel illic compotavimus. An. Agnoscis igitur viam utrinque arboribus pari digestis intervallo septam. Th. Ad lævam ædium partem, altero ferè balistæ jactu. An. Tenes. Alterum viæ latus habet alveum siccum, dumis ac vepribus obsitum: è ponticulo iter est in apertam planitiem. Th. Memini. An. Jampridem vagabatur rumor ac fabula per ejus loci rusticos, juxta Ponticulum hunc observarispectrum quoddam, cujus subinde exaudirentur miserandi ejulatus. Suspicabantur animam esse cujuspiam que diris cruciatibus torqueretur. The Quis author erat isius rumoris ? An. Quis nisi Polus? Hoc procemium præstruxerat suæ fabulæ. Th. Quid ifti venit in mentem ut ista confingeret? An. Nescio, nisi quia sic est hominis ingenium; gaudet hujusmodi commentis ludere stultitiam populi. Dicam quid nuper delignarit hujus generis. Simul equitabamus aliquammulti Richmondam, inter quos erant quos tu diceres cordatos homines. Cœlum erat mirè serenum, necullà usquam mubeculà suffuscatum. Ibi Polus intentis in cochum oculis fignavit

fignavit totam faciem ac scapulas imagine Crucis, & vultu ad ftuporem composito, ità secum, Deum immortalem! quid ego Video? Rogantibus qui proximè equitabant, quid videret; rurfus oblignans se majore cruce, Avertat, inquit, clementissimus Deus hoc ostentum. Cum instarent aviditate cognoscendi, ille defixis in cœlum oculis, ac digito commonstrans cœli locum, Nonne, inquit videtis illic immanem draconem, igneis armatum cornibus, cauda in circulum retortà? Cum negarunt se videre, atque ille justiffet oculos intenderent, ac locum subinde commonstraret; tandem unus quispiam, nè videretur parum oculatus, affirmavit se quoque videre. Hunc imitatus est unus item atque alter: pudebat enim non videre quod tam esset perspicuum. Quid multis? Intra triduum rumor hic totam Angliam pervaserat, tale portentum apparuisse. Mirum autem quantunt fama popularis addidit fabulæ. Nec deerant qui quid sibi vellet oftentum interpretarentur serió. Horum stultitià ille qui commentus fuerat argumentum magna cum voluptate fruebatur. Th. Agnosco hominis ingenium. Sed redi ad spectrum. An. Interea commodum divertit ad Polum Faunus quidam facerdos, ex eorum genere quibus non fatis est appellari Latine (a) Regulares, nisi Græ- a Ludit: aliocè cognomen idem accinatur, parochus vici illic alicun- qui canonici de vicini. Is fibi non vulgariter videbatur fapere, præ non dicuntur fertim in rebus facris. Th. Intelligo; repertus est actor fa- à prabenda bulæ. An. Super cœnam ortus est sermo de rumore spectri. quam vocant Cum Polus fentiret Fauno rumorem hunc non folum audie Nam canon tum effe, verum etiam creditum, coepir hominem obtesta- aliquando cft ri, vir doctus ac pius fuccurreret animulæ tam dira patiena certus cibi ti: & si quid dubitas, inquit, explora rem, obambula ad dus quidabadecimam juxta ponticulum illum? & audies miferon ejula- tur militibus. tum : adjunge tibi quem voles comitem ; ità & titior au- 6 ti eft, sp. dies & certius. Th. Quid deinde? An. Cona peracta Polus Paritio, noex more abit venatum, aut aucupatum. Faunus obambu-bulæ, in qua lans cum jam tenebræ sustulissent certum de rebus judici- puella pocieum, tandem audit miserandos gemitus. Hoc Polus artifex batur amamue effingebat, abditus illic in vepreto, adhibità ad id ollà tore, ficta fictili, quò vox è cavo reddita lugubrius quiddam fonaret dez, cui fic-Th. Hec fabula, ut video, vincit (b) Phalma Menandri. An bant facra, Magis isfuc dices si totam audieris. Faunus domum fe Vide Donarecepit, narrare cupiens quid audisser. Polus alia via tum in procompendiarià jam anteverterat. Ibi Faunus narrat Polo logum Euquod erat nachum, & aliquid etiam affingit; quo res effet admi-

admirabilior. The Poterat interim Polus tenere rifum? A. Illene? Vultum habet in manu. Dixisses rem serid agi. Tandem Faunus, vehementer obtestante Polo, suscepit negotium exorcismi, ac totam eam noctem agit infomnem. dum despicit quibus modis rem aggrederetur tutà: nam fibi quoque misere metuebat. Primum itaque congesti sunt exorcismi efficacissimi, & additi novi nonnulli per viscera Beatæ Mariæ, per offa beatæ Werenfridæ. Deinde delectus est locus in planitie vicina vepreto, unde vox exaudiebatur: circumductus est circulus satis amplus, qui crebras haberet cruces, variásque notulas. Hæc omnia peragebantur verbis conceptis. Adhibitum est vas ingens plenum aque consecratæ. Addita est in collum sacra stola, quam vocant, unde pendebat initium Evangelii secundum Joannem. In loculis habebat cerulam, à Romano Pontifice quotannis confecrari solitam, que vulgo dicitur agnus Dei. His armis olim se muniebant adversus noxios dæmones, priùs quàm illis Francisci cuculla copit esse formidabilis. Hec omnia procurata funt, nè, si spiritus malus esset, imperum faceret in exorciftam. Nec tamen aufus est se solum huic circulo committere; sed decretum est adhibendum esse sacerdotem alterum. Ibi Polus metuens, ne, si nasutior adjunctus fuisset, proderetur fabulæ mysterium, adjungit parochum quendam ex vicina, cui rem totam aperit; fic enim postulabat actio fabulæ: & erat is qui à tali ludo non abhorreret. Po-Aridie rebus omnibus rite præparatis, sub horam decimam Faunus cum parocho circulum ingreditur. Polus, qui præcesserat, è vepreto gemit miserabiliter. Faunus auspicatur exorcismum. Interim Polus clam per tenebras subducit se in villam proximam: illinc adducit aliam personam fabulæ, nec enim poterat nisi per multos agi. Th. Quid faciunt? An Confeendant equos nigros, ignem occultum fecum ferunt. Ubi non procul abeffent à circulo ignem oftentant, quo metu Faunum abigerent è circulo. Th. Quantum opera Sumplit Polus ille ut falleret! An. Sic est homo. Verum ea res propemodum pestime cesserar illis. Th. Qui sic? An. Nam equi subito prolato igne consternati, parum abfuit quin & se præcipitarent & sessores. Habes primum actum fabulæ. Ubi reditum est in colloquium, Polus velut ignarus omnium, rogat quid esse actum. Ibi Faunus narrar sibi conspectos duos teterrimos cacodemones in nigris equis, oculis gneis, ac naribus spirantes ignemi qui tentalfent ingredi circulum, verum efficacibus verbis abactos

in malam rem. His rebus cum accrevisset animus Fauno. postero die summo cum apparatu rediit circulum : cumque diu multis obtestationibus provocasset spectrum. Polus rurfus cum collega suo procul ostendit sese ex equis atris horrendo fremitu, quali cuperent irrumpere in circulum. Th. Nihil habebant ignis? An. Nihil; nam id male refferat. Sed audi aliud commentum. Ducebant longum funem: eo leviter per humum tracto, dum hinc atque hinc uterque se proripit velut abacti exorcismis Fauni, sacerdorem utrumque, una cum vase quod habebant aque facre plenum, provolvunt in terram. The Hoc præmii tulit pro fua Gione parochus? An. Tulit; & tamen maluit hoc perpeti quam deserere coptam fabulam. His ità gestis, ubi reditum eft ad colloquium, deprædicat apud Polum Faunus quanto fuisset in periculo, & quam fortiter utrumque cacodæmonem suis verbis profligasset; jamque certam conceperat fiduciam, nullum est tam noxium aut impudentem dæmonem qui posset in circulum irrumpere. Th. Faunus ille non multum abest à fatuo. An. Nihil adhuc audisti. Hucusque progressa fabula, commodum supervenit Poli gener, (nam eius filiam duxerat natu maximam) juvenis, ut scis, ingenio mire festivo. Th. Scio, nec abhorrens ab hujusmodi jocis. An Abhorrens? Nullum ille (a) vadimonium non defere- a Id eft. remi ret, si talis vel spectanda, vel agenda esset fabula. Huic so- quamlibet cer rem omnem denarrat, atque illi delegat partes, at Ani- feriam. Vide mam agat. Sumit ornatume ac lubens convolvit se linteo. quemadmodum apud nos solent funera: habet prunam vivam in testa, quæ per linteum reddebat speciem incendii. Sub noctem itum est ad locum ubi hac agebatur fabula. Audiuntur miri gemitus. Faunus expedit exorcismos omnes. Tandem procul inter vepretum oftendir fele anima, subinde oftentans ignem, ac misere suspirans. Hanc cum Faunus obtestarerur ut eloqueretur quisnam esset, subitò profiliit è vepreto Polus ornatu cacodemonis fictoque fremiru: Nihil, inquit, tibi juris est in hanc animam; men est: ac subinde procurrit usque ad oram circuli, velut impetum facturus in exorcistam: móxque velut submotus verbis exorcismi, & b Qui serva-vi aque sacre, quam illi multam aspersit, retrocessit. Tan-bat animam, dem abacto (6) pædagogo dæmone, nasciturdialogismus Fau- necabea dif ni cum anima. Percontanti & obtestanti respondit se esse a- cedebat. Sic nimam hominis Christiani, Rogata quo nomine vocaretur, Terent. Pharespondit, Faunus. Faunus? inquit, idem mihi nomen est driam vocat Jamque ex communi nomine res cœpit illi magls esse cordi,

a Qui producit ac reducit personas in fabulis, quafi præfectus fabulæ.

ut Faunus Faunum liberaret. Cum Faunus multa percontaretur, nè diutina confabulatio proderet fucum, subduce bat fese Anima, negans sibi fas esse diutius colloqui, quòd tempus urgeret quo cogeretur abire quo liberet dæmoni: pollicita tamen est sese postridie redituram hora qua fas effet. Rurfus convenitur in ædibus Poli, qui (a) choragus erat fabulæ. Ibi denarrat exorcifta quid effet gestum, nonnulla etiam admentiens, quæ sibi tamen persuadebat esse vera. Adeò favebat negotio quod agebatur. Jam hoc compertum erat, scilicet, animam esse Christianam, quæ sub inclementissimo demone diris cruciatibus vexaretur. Hue omnis conatus intenditur. Verum in exorcismo proximo ridiculum quiddam accidit. Th. Obsecro, quidnam? An. Cum Faunus evocaffet Animam, Polus qui dæmonem agebat prorfus sic assilit quasi intra circulum irrupturus; cumque contrà Faunus pugnaret exorcismis, multamque vim aquæ aspergeret, tandem exclamat dæmon, se ne pili quidem facere ista omnia. Rem, inquit, habuisti cum puella, mei juris es. Id cum Polus joco diceret, tamen forte fortuna verum dixisse visus est; nam exorcista hoc dicto tactus, illico recepit fe in centrum circuli. & nescio quid immusfavit in aurem parocho. Id Polus sentiens, recepit sese, nè quid audiret quod audire fas non effet. Th. Sane Polus religiofum ac verecundum agebat dæmonem. An. Sic est. Reprehendi poterat actio, quòd parum meminisset decori: exaudivit tamen parochi vocem indicentis satisfactionem. Th. Quam ? An. Ut ter diceret gloriofum Pfalmum feptuagesimum octavuth, Dem, venerunt gentes .. Ex hoc conjiciebat illum terthabuisse rem eadem noche. Th. Hoc fane regularis ille prærer regulam. An. Homines funt, & lapfus erat. humanus. The Perge; quid deinde factum? An Jam Faunus ferocior redit ad oram circuli, & ultro provocat dæmonem. At ille jam timidior refugiebat, Fefellisti me, inquiens; si sapuissem, non monuissem te. Persuasum est hoc multis, qua femel facerdoti confessus sis, prorfus abolita esse è memoria damonis, ne possit opprobrare. 7h. Jocum plane ridiculum narras. An Sed ut aliquando finiam fabulam, diebus aliquot hunc in modum colloquium habitum est cum Anima. Summa huc evasit : Roganti exorcistæ, num quâ vià posset à eruciatu liberari; respondit illa, posse, si pecunia, quam rein bio liquiffet fraude partam, restitueretur. Ibi Faunus, quid, inquit, fi per bonos viros dispensaretur in pios ufas? Re-Spondit, & hoc profuturum. Hic exhilaratus exorcifta, fummino discrete de la constitución de la constitución

d

25

15

ě

.

0

2.

n

e

2

1

ma diligentia percontatus est, quanta esset summa. Illa dirit ingentem; quod illi erat bonum atque commodum. Indicavit & locum, fed procul diffitum, ubi thefaurus hic defossits effet. Præscripsit in quos usus vellet impendi. Th. In quos? An. Ut tres susciperent peregrinationem, quorum inus adiret limina Petri, alter iret falutatum Jacobum Compostellanum, tertius oscularetur pectinem Jesu qui el Treviris. Deinde per aliquot monasteria magna vis cheriorum ac missarum perageretur. Quod superesset, infe pro ino arbitratu dispensaret. Jam totus erat in thefairo Fauni animus; illum toto pectore devorârat. Tb. Vulgaris morbus eft, quanquam hoc nomine peculiariter male andiunt facerdotes. An Ubi nihil effet omiffum quod d pecuniæ negotium pertineret, exorcifta submonitus à lo coepit Animam de curiofis artibus percontari, de alcumiffica, déque magia. Et ad hæc Anima quædam respondit pro tempore: ceterum pollicita fe plura indicaturam fimul ique illius operà liberata fuisset à Pædagogo dæmone, Sit hic, fi videtur, tertins fabule actus. In quarto Faunus cont ubique ferio prædicare rem prodigiofam, nihilaliud crepare in colloquiis, in conviviis, polliceri monasteriis magnifica quædama & omnind nihil jam humile loquebatun Addit locum, reperit figna. Non aufus tamen eft effodere thefaurum, guod anima injecisset scrupulum, ingenti periculo facturum, si prius quam essent peractæ missæ thelaurus attingeretur. Jam multis natutioribus fubolebat fucus. Cum tamen ille nusquam non deprædicarer suam stultitiam, clam admonitus est ab amicis, præsertim ab Abbate fuo, ne qui haftenus habitus effet)vir prudens, munc diverfum de se specimen daret omnibus. Ille tamen nulling oratione potuit commoveri, quò minis crederet rem elle feriam: adeoque penitus hæc imaginatio occupavir animum hominis, ut præter spectra & males genies nihil somniaret, nihil loquereturi Abierat mentis habitus in ipfam faciem; que sic pallebat, sic erat extenuara, sic dejecta, ut larvam elle diceres, non-hominem. Quid multis? minimum aberat à vera dementia, ni celeri remedio succursum fuisset. Th. Nimirum big erit extremus actus fabule. An. Eum tibi reddam. Polus & hujus gener hujulmodi technam commenti funt. Effinxerunt epistolam rans literis descriptam; idque non in chartis vulgaribus, fed in his quibus artifices reponunt brachers auri, subrubentibus ut scis, luto. Epistolæ fententia hee erato: Faunts dudum captivus, mme liber, Fau-

G

6

1

b

1

6

Q'it

1

q

no liberatori suo optimo Salutem aternam. Non est, mi Fanne, cur te diutius in hoc negotio maceres ; respenit Deus ani. mi tui piam voluntatem, & illius merito me liberavit à fapplicits: ego nunc feliciter ago inter angelos. Te manet locus apud Divum Augustinum, qui preximus est Apostolorum choro. Ubi veneris ad nos, agam tibi gratias coram, Interim cura ut vidas suaviter. Datum è oalo empyreo, Idibus Sep. tembris, Anno millesimo quadringentesimo nonagesimo Octavo, sub figillo annuls mei. Hæc epistola clam pofira est in altan ubi facturus erat rem divinam Faunus. Ea peracta subornatus est qui eum summoneret de re, quasi casu deprehensa. Nunc eam circumfert epistolam, & ostentat ceu rem facram, nihilque credit certifis quam eam è cœlo perlatam ab angelo. Th. Istud non est liberasse hominem infania, sed mutaffe infaniæ genus. An. Sic est profecto, nisi quòd nunc infanit fuavius. Th. Antehac non soleo multum tribuere fabulis que vulgo feruntur de spectris, sed posthac multo minus tribuam: suspicor enim ab hominibus credulis & Fauni fimilibus multa pro peris prodita literis, que fimili artificio funt adfimulata. An. Ego pleraque hujus generis effe credo.

ARGUMENTUM

Alcumitica oftendit delivium senis alioqui prudentis qui in hanc artem in sanivit, deceptus à Sacerdite per duplicem viaca husus artis. Longatione de Curtationem. Longatione dusem exregie salit senem Balbinum. Cau satur Alcumista carbones, vitrà. Virgini beatà mittuntur dono aurei, ut sui illa faveret captis. Austei quidam, subodorate Balbinum hanc illicitam artem exercere, corrumpuntur muneribus. Dimittitur tandon Alcumista, numerato viatico.

andiendi. b Loguax.

(W) PHILACOUS, (b) LALUS. Ph Uid est novæ rei quod fic Lalus apud sese ridet rac pene in cachinnos folvirur, fubinde fignansfe cruce? Interpellabo felicitatem hominis. Salve, multum amiciffime Lale. Videre miti admodum felix I a. Atqui fe licior ero si te impartiam hoc gaudio. Ph. Fac igitur quamprimum me bees. La. Nosti Balbinum? Ph. Senem illum eruditum, ac vitæ etiam landatæ? La Sic eff ut dicis; fed nullus est mortalium qui sapiat omnibus horis, aut qui fit undiquaque perfectus. Habet hoc vir ille inter multas egregias dotes navi, jam olim infanit in artem quam vocant Alcumisticam. Ph. Haud tu quidem nævum narras, sed infignem morbum. La. Urcunque est, ille toties delusus ab hoc hominum genere, tamen dudum mirifice paffus est fibi dari verba. Ph. Que pacto? La. Adiit illum facerdos quidam falu411-

ni.

np-

CEUS

bo.

110

ep.

w,

ari

16

re.

em

m

ed

nc

ere

tò

mi

10

,00

13 III

ini

lli ioni

et.

fè

4 e

n

m d

GE

é.

Ħ

1. 1C

ri

n

1-

falutavit honorifice, mox fic exorfuseft; Doctiffime Balbine, mirabere fortaffis quod ignorus fic interpellem te, quem scio nunquam non fanctissimis studiis occupatissimum. Annuit Balbinus, qui mos est illi; nam verborum est mirè par- Verborum cm. Ph. Prudentiæ narras argumentum. La. Verum alter paucitas prudentiæ argugudentior fic pergit: Ignofces tamen huic meæ importuni- mentum. ati, fi cognoris caufam cur te adierim. Dic, inquit Balbinus, led paucis, si potes. Dicam, inquit-ille quanto potero compendio Scis, vir omnium doctiflime, elle varia mortalium fata: ego nescio utro in numero me ponam, felicium an infelicium. Eterim fi meum fatum altera ex parte contemplor, videor mihi pulchre felix; fin ex alteranihi) me inflicius. Urgente Balbino ut rem conferret in compendium; Finiam, inquit, doctiffime Balbine. Id erit mihi faciliusapud from cuitotum hoc negotium fic notium est ut nulli notius. M. Rhetorem mihi depingis, non Alcumistam. La Mox maies Alcumiffam. A pnero mihi, inquit contigit hac feheitas, ut artem omnium maxime expetendam discerem, illam inquam, totlus Philofophia medullam, Alcumifficam, Ad nomen Alcumiffices nonnihil experrectus est Balbinus; gellu duntanat; cæterum gemitu justit ut pergeret. Tum ille, Sed o me milenum, inquir; qui non inciderim in eam viam quan oportuit! Cum Balbinus rogaflet quamam vias diceset; Scis, inquit, optime (quid enim te fugit, Balbine, vinum undiquaque doctiffimum?) duplicem elle hujus artis vam, alteram que dicitur Longatio, alteram que dicitur Cutatio. Atlanti malo quodam fato contigit in Longationem incidere: | Balbino feiscitante quod effet discrimen viaun ; impudentem me, inquit, qui hæc apud te loquar, cui frim hac omninific effe notating milli notiora! Itaque fuppler huc ad te accorri, ut mifertus poliri, digneris impartire nobis viam illamifelicissimam Curretionis. Que peritior es injus arms rhoti potes minore negotio communicare nobis. Noli tantum Dei donum celare fractem dolore periturum. tinte Jefus Christus Temper majoribus locupleter dotibus Curh hie non faceret obtestandi finem, Balbinus fater a conclus pest, se proriuse ignorare quid ellet Liongatio aut Curatio prinber exponar iple vieft harum vocum. Tum ille, Quanquamo indust, scio me loqui peritioni, tameniquando its juber, faciamui Qui totam etarembin hac arte diving contriverunt duabus racionibus vertunt rerum species; alera que brevior est, sed plusculum habet periculinaltera me longior eft, fed eadem tucior ago mini videor intelix,

.

A

fi

n

b

te

r ol

H

9

fif

C

fu

Cù

ne

me

136

qui hactenus fudarim in ea via que meo animo non arridet; neque quenquam nancisci potui qui alteram, cujus amore depereo, vellet indicare. Tandem Deus immisit in mentem ut te adirem, virum non minus pium quam do. Etum. Doctrina tibi præstat ut facile possis dare quod peto: pieras commovebir ut velis opiculari fratri, cujus falus tibi in manu eft. Ne longum faciam, cum hujulmodi fermonibus vererator ille amovisset : à se suspicionem suci, sidémque feciffet, fibi viam alteram effe perspectifimam, jampridem pruriebat Balbino animus. Tandem non temperans fibi, Valeat, inquit, illa Curtatio, cujus ego nè nomen quidem unquam andivi, tantum abelt ut teneam; die mihi bona fide, Longationem tenes exacté? Phy, inquit ille ad unguem, sed displicer longitudo. Cum Balbinus rogastet quantum temporis requireretur; Nimium, inquit, totus pene annus; fel interim tutiffima eft. Ne labora, inquit Balbinus, etiam fi to to blennio fit opus, modo fidas arti tuz. Ut rem in pauca conferant convenit interies ut negotium aggrederentui clamili ædibus Balbini, hae lege, ut ille suppeditaret operam, Balbinus fumprum, lucrum ex æquojac bono dividereturt quanquam impoltor modestus ultro totum lucrum quod provenisser Balbino deferebat. Uminque juratum est de filestio, quod faciunt qui mysteriis initiantur. Jam illico numeratur pecunia undenartifex mercaretur ollas, vitra, carbones, reliquaque que ad instruendam officinam pertiment Ibi mofter alcumifta fuaviter in fcortap aleam & compotaciones (a) decoquir cam pecuniam. Pho Hoc nimirum eft (b) vertere rerum fpecies. La Urgenta Balbino ut rem aggrederetur; An non tenes, inquit illus, Diminium falli, inde decocto- que lemp capit, habet? Magnum elt bene praparare materi am Tandem coepit adornari fornax. His surfus erat opus firentur alcu- nove auro velut illecebra venturi auri. Siquidem ut pilcis milte. Qui non capitar abique elea, ità aurum alcumiffis non provenit profundit, in nife pars auri admilceacur! Interea Balbinus toeus erat in id vertit quo fupputationibus: fubducebat enem, fi unbiai pareret quindo cim, quantum effet lugri rediturum lex ungis bis mille; tantum Benim decreveratinfomere. Cum hanc quoque per curitan decoxiflet alcumiffa; jamque menfam unum atque alterum multum operat fimulaffet circa folles & carbones, roganti Balbino, ecquid procederet megotium, primum ob mutait; urgenti tandem respondit, Sicut folent res præclars quasiemper difficiles habent aditus. Caufabatur erratum is em chisocarbonibus; quernos enim emeraf, cum abiegnis eflet

a Decoquere eft nequiter profundere; fruitur.

1

le:

1 i

-

0

S

n

1

N

d

2

ď

4

n Æ

0

1,

'n

ď

m 5

15

is it

á

d

ij

C

10

3 6

3

nis

et

effet opus, aut colurnis. Ibi perierant aurei centum: nec eo fegnius reditum est ad aleam. Data nova pecunia, mutati carbones. Jamque majore studio res coepta est quam antea: quemadmodum in belle milites, fi quid fecus accidit quam rellent, virtute farciunt. Cum menses jam aliquot ferbuiffer officina, & expectaretur fætus aureus, ac ne mica quidem auri ellet in valis, (jam enim & illud omne decoxerat Alcumista) inventa est alia causatio; nimirum vitra quibus ulus fuerat, non fuille temperata ficut oportuit. Etenim ut ne ex quevis ligno Mercurius fingitur, ita non quibuflibet Simile Provvitris conficitur aurum. Quò plus erat impensum, hoc mi- juxta illud nus libebat desistere. Ph. Sic folent aleatores, quasi non Poeta, Sie ne multo fatius fit hoc perdere quam totum. La. Sic eft. De- perdiderit, non ferabat Alcumifta, nunquam libi fic impositum fuisse: nunc cessat perdere errore deprehenso cætera sore tutissima, & hoc dispendii lusor, Et remagno cum fœnore farturum fefe. Mutatis vitris tertio in- alea fape maflaurata est officina. Admonebat Alcumista rem felicius xiii. successuram, si Virgini Matri, quæ, ut scis, Paraliis colitur, mitteret aliquot aureos dono: artem enim esle sacram, nec absque favore numinum rem prosperè geri. Id congilium vehementer placuit Balbino, homini pio, ut qui nullam prætermitteret diem quin perageret rem divinam. Suscepit religiofam profectionem Alcumifta, nimirum in proximum oppidulum, arque illic votivam pecuniam decoxit in ganes. Reverius domum, nunciat libi fummam esse spem neotium ex animi fententia fuccessurum, adeo divam Virginem votis suis visam annuere. Ubi multo jam tempore sudatum esset, ac ne mica quidem auri nasceretur usquam, ex postulanti Balbino respondit, sibi nihil unquam tale accidille in vita, toties artem experto, nec fatis posse conjectare mid effet in causa. Cum diu divinatum esset, randem illed venit in mentem Balbino, num quo die prætermifilet audire facrum, aut dicere preces horarias, quas vocant: nam nihil fuccedere his omiffis. Ibi impostor, Rem, inquit, acu tetigisti. Me miserum! semel atque iterum id almisium est per oblivionem, & nuper, à prolixo convivio furgens, oblitus fum dicere falutationem Virginis. Tum Balbinus, Non mirum inquit, si res tanta non succedit. Recont artifex se pro prætermissis sacris duobus duodecim auditurum, & pro unica salutatione decem repositurum. am Alcumistam prodigum subinde defecisset pecunia, nec suppererent petendi causa, tandem hanc technam commentus est: Rediit domum admodum exanimatus, ac voce TODOUT

in Magiam Sunt adhuc qui in Alcumistica parum sobrii fint, quanpitalis appo-

fita eft.

lamentabili, Perii, inquir, fundirus, Balbine, perii; actum ell de capite meo. Obstupuir Balbinus, & tanti mali causam avebat cognoscere. Subodorati funt, inquit, aulici quod egimus; nec aliud exspecto quam ut mox deducar in carcerem. Ad hanc vocem expalluir etiam feriò Balbinus. Nam fcis a Plinius lib. (a) apud nos capitale effe, fi quis Alcumifficam exercent 30,c.5. refere absque Principis permiffu. Pergit ille; Non, inquit metuo mireinfanisse mortem, utinam illa contingat; metuo quiddam crudelius Roganti quid hoc effet, Rapiar, inquit, aliquò in turrim; ilusque ad ip- lic per omnem vitam cogar his laborare quibus non libet. fius zetatem. An ulla mors est que non potior esse debeat quam talis vira? Ibi res ventilata est consultatione. Balbinus, quoniam callebat artem rhetoricam, pulfabat omnes status, si quà periculum vitari posser. Non potes, inquit, inficiari crimen? Nequaquam, ait ille. Inter regios fatellites res sparquam lex ca fa eff, & habent argumenta quæ dilui non possint. Nec defendi quidem factum poterat ob legem manifestam. Cum, multis in medium adductis, nihil videretur firmi prælidis, tandem Alcumista, cui jam opus erat præsemi pecunia. Nos inquit Balbine, lentis confiliis agimus, atqui res poscit præfens remedium. Jam arbitror adfuturos qui me abripiant in malam rem. Denique, cum nihil occurrerer Balbino, tandem Alcumista, Nec mihi quidquam occurrit, inquit, neque quidquam superesse video; nist ut fortiter peream: ni fortè hoc placer, quòd unum fuperest, utile magis quam hone ftum, nifi quod durum eft telum neceffitas. Scis inquit, hoc hominum genus avidum effe pecuniæ, eog; facilius corrumpi posse ut fileant. Quamvis durum sit illis furciferis dare quod profundant, tamen, ut nunc res funt, nihil video mehus. Idem visum est Balbino; ac numeravit aureos triginta, quibus redimerer filentium. Ph. Miram Balbini liberalitarem mihi prædicas. La. Imò in re honesta citius dentem extudiffes ab eo quam nummum. Sic prospectum est Alcumista, cui nihil erat periculi, nisi quod non haberet quod daret amicæ. Ph. Demiror Balbino in tantum nihil elle nafi. La Hic duntaxat naso caret, in carteris nasutissimus. Rusfum novà pecunià instruitur fornax, sed præmissa ad Virginem Matrem precatiunculà, ut coeptis faveret. Jam totus exierat annus, dum illo nunc hoc nunc illud caufante, luditur opera, & perit impensa. Interim exstitit casus quidam ridiculus? Ph. Quisnam? La. Alcumista furtivam consuetudinem habebat cum uxore cujusdam aulici: maritus, conceptà inspicione, coepit hominem observare. Tandem cumilli nuncia.

8

n

ta

if

ù

N

Si

lo

A

H

10

ıs.

L

t.

is

m

1à

n-

II.

e-

n,

11,

OS

Z.

nt

n-

ue

7

10-

DC

11-

re

10-

ta,

ta-

m

u-

od

12-

II-

gi-

rus

di-

am

tu-

החכ

illi

12.

nunciatum effet facrificum effe in cubiculo, præter exfpe-Azionem redit domum, pulsat oftium. Ph. Quid facturus homini? La. Quid? nihil suave; aut occisurus erat, aut exfecturus. Ubi maritus instans minitaretur se vi effracturum offium ni aperiret uxor, magnopere trepidatum eft, & circumspicitur præsentaneum aliquod concilium : nec erat afind quam quod ipsa dabat res. Abject tunicam, ac per fenekram angustam dejecit sese non absque periculo, nec he ne vulnere, ac fugit. Scis tales fabulas illico spargi. Itaque permanavit & ad Balbinum. Neque id fore non divinarat artifex. Ph. Hic traque medius tenetur. La. Imò felicius elapfus est hinc quam è cubiculo. Audi technam hominis. Nihil expostulabat Balbinus, sed nubilo vultu fatis indicabat se non ignorare quod vulgo ferebatur. Noverat ille Balbinum esse virum pium, in nonnullis pene dixerim superfitiofum. Et qui tales funt in quamvis magno peccas to facile condonant supplici. Itaque datà operà injicit mentionem de successu negotii, queritans non perinde, succedere ut solet, aut vellet : addebat se vehementer mirari quid ellet in causa. Ibi per occasionem commotus Balbinus, qui alioqui videbatur destinasse silentium, & erat qui facile commoveretur. Non est, inquit, obscurum quid obstet; peccata obstant quò minus succedat quod à puris purè tractari convenit. Ad hanc vocem artifex procubuit in genu, subinde tundens pectus, vultu voceque lacrymabili, Verissimum, inquit, dixisti, Balbine, peccata, peccata, inquit, obstant; sed mea peccata, non tua: non enim pudebit me turpitudinem meam apud te, velut apud Sacerdotem fandistimum, confiteri. Vicerat me carnis infirmitas, pertraxent me Satanas in laqueos fuos. Et, ô me miserum! è sacriheo factus sum adulter. Non tamen omninò periit hoc muaus quod milimus Virgini Matri. Perieram certo exitio ni illa succurrisset. Jam maritus effringebat fores, fenestra erat arctior quam ut possim elabi : in tam præsentaneo periculo venit in mentem fanctissimæ Virginis, procidi in geaus, obtestatus sum, si gratum fuisset munus, ut opitularetur. Nec mora, repeto fenestram (sic enim urgebat necessitas) & fatis amplam reperi ad effugium. Ph. Credidit ifa Balbinus? La. Credidit? imò etiam ignovit, & admonuit religiose, ne se præberet ingratum beatissimæ Virgini. Numerata est rursus pecunia danti fidem se posthac rem Sacram pure tracturum. Ph. Quis tandem finis? La. Perlonga est fabula sed ego paucis absolvam. Cum ejusmodi P 4 comcommentis diu lufiffer hominem, neque mediocrem pecuniarum vim ab eo extorfiffet, tandem venit illo qui nebulonem à puero noverat. Is facile divinans illum idem agere apud Balbinum quod nufquam non egerat, clam aggreditur illum & exponit qualem artificem domi fuz foveret: monet ut quam primum ableget hominem, ni mallet iplum aliquando complatis scriniis fugere. Ph. Quid hic Balbinus? videlicet curavit hominem conjiciendum in carcerem? La. In carcerem? Imò numeravit viaticum, obtestans per omnia facra ne quod accidiffet effutiret. Et fapuit, mea quidem sententia, qui hoc maluerit quam esse fabula conviviorum & fori, deinde venire in periculum confiscationis. Nam impostori nihil erat periculi, artis tantum tenebat quantum afinus quivis; & in hoc genere favorabilis est impoflurat Quod fi furti crimen intentaffet, à suspendio tutum reddebat unctio, neque quisquam lubens gratis alat talem in carcere. Ph. Miseresceret me Balbini, nisi ipse gauderet deludi. La. Nunc mihi properandum est in aulam: alias referam his etiam multo stultiora. Ph. Cum vacabit & audiam lubens, & fabulam fabulà penfabo.

ARGUMENTUM.

Qui imponit in vendendisequis.

(a) Hippoplanus narrat fraudes eorum qui vendunt aut locant equos, docetque issis quomedo impostoribus aliquoties imponatur.

AULUS, PHÆDRUS.

b Est severitatem vultu prabere.

An. DEum immortalem! (b) as συμνοπροσωπώ nofter Phædrus, & fubinde in cœlum fuspicit! adoriar. Quid accidit noværei? Phædre. Ph. Quamobrem ifthue interrogas? Aule. Au. Quoniam è Phædro mihi videris factus Cato, tanta est in vultu severitas. Ph. Non mirum, amice, modò confessus sum peccata mea. Au. Phy! jam defino mirari: sed dic, age bona fide confessus es omnia? Ph. Omnia quæ quidem in mentem veniebant, unico duntaxat excepto, An. Cur unum hoc reticuisti? Pb. Quia nondum potuit mihi displicere. Au. Oportet esse peccatum suave. Ph. An peccarum fit, nescio; sed tamen fi vacat audies. An Audiam equidem lubens, Ph. Scis quanta fit impostura apud nostros in his qui vendunt aut locant equos? Au. Plus scio quam vellem, non femel ab illis delufus. Ph. Nuper incidit mihi iter, cum fatis prolixum, tum etiam accelerandum. Adeo e1703

m

d

1-

et

1-.

n

12

m

m

m

1-

0-

m

m

e-

e-

m

et-

04

15

1-

6.

n

e.

d

0

it

0.

me malum, & intercedebat mihi cum homine nonnihil etiam micitiæ. Narro mihi rem esle seriam, opus esle præstrenuo ego; si unquam præbuisset se mihi bonum virum, nunc prestaret. Ille pollicetur fese sic mecum acturum ut ageret eum fratre suo charissimo. Au. Fortassis & fratri impositurus. Ph. Inducit in stabulum, juber ut eligam ex omnibus equis quemcunque vellem. Tandem unus plus cæteris arridebat. Ille probat judicium meum, dejerans eum equum frequenter à multis expertum esse; se eum maluisse servare amico singulari, quam ignotis addicere. Conventum est de pretio, numeratur pecunia præsens; conscendo. Mira alacritate gestiebat equus in egressu; dixisses seroculum esse; nam erat obefulus & pulchellus. Ubi jam equitassem sefquihoram, sensi plane lassum, nec calcaribus quidem impelli posse. Audieram tales ab illis ad imposturam ali, quos specie judicares infignes, cæterum laboris impatientissimos. Ego continuò mecum, Captus fum. Age, par pari referam, ubi rediero domum. Au. Quid hic confilii capiebas eques absque equo? Ph. Id quod res dabat : deflexi in proximum vicum; illic clam apud quendam mihi notum depolui equum, & conduxi alterum: profectus sum quò destinaram: reversus sum, reddo conductitium equum, reperio meum fophiffam, ut erat, obesum & pulchre requietum: eo ve- "Id est, fin chis redeo ad impostorem; rogo ut in stabulo suo alat dies carum saliquot, donec repetiero. Percontatur quam commode quum. me gesserit: Ego verò dejero per omnia sacra, me nunquam in vita conscendisse tergum equi felicioris, volasse potitis quam ambulaffe, nec tam longo itinere unquam fenfiffe laflitudinem, nec pilo factum.ob laborem macriorem: Hac cum illi perfuasissem esse vera, tacitus secum cogitabat, equim illum alium esse quam hactenus suspicatus esset. Iraque priusquam abirem, rogabat num mihi venalis esset equis. Primo negabam; quòd si incideret iter denuo, non facile foret nancisci similem: attamen nihil esse mihi tam charum quod non esser venale pretio largo, etiamsi quis meiplum, inquam, cuperer emptum. Au. Næ, tu pulchre Creteniem agebas cum Cretenfi. Ph. Quid multis? Non dimittit me, nisi pronunciatà equi indicaturà. Indicavi non paulo pluris quam emeram. Digressus ab homine, mox fuborno qui mihi partem agat hujus fabulæ, pulchre inthructum atque edoctum: is ingressus domum inclamat locatorem; ait sibi opus esse insigni equo, & laboris egregie patienti

patienti. Alter oftendit multos, & pessimum quemque ma. zime prædicat; folum illum quem mihi vendiderat, quoniam existimabat vere talem qualem prædicaveram, non lau. dat. At alter illico rogat, num & ille venalis effet ; nam de Scripseram illi formam equi, & locum indicaram. Locator primum obticescere, arque alios ambitiose prædicare. Cum iste cæteris utcunque probatis semper ageret de uno illo. tandem locator apud se, Planè fefellit me judicium de illo equo, fiquidem hic peregrinus statim agnovit hunc inter omnes. Cum instaret ille, tandem hic, Venalis est, inquit. fed pretio fortaffe deterreberis. Non est, inquit ille, magnum pretium, si rei dignitas respondeat; indica. Indicavit aliquanto pluris quam indicaram ipfi, captans & hoc lucri. Tandem convenit de pretio; datur arrha satis magna, nempe regalis aureus, ne qua suspicio incideret simulata emptionis. Emptor jubet equo dari pabulum, se mox ait rediturum, & abducturum; dat etiam stabulario drachmam. Ego simul arque cognovi pactionem esse firmam, sicut rescindi non posset, rursus ocreis & calcaribus armatus redeo ad locatorem, anhelus clamo. Adest ille, rogat quid velim. Illico, inquam, adornetur equus meus; nam è veftigio proficifcendum est ob rem maxime seriam. Atqui modò, inquit, mandabas ut aliquot dies alerem equum tuum. Verum, inquam; sed præter exspectationem objectum est negotium, idque regium, quod nullam patitur dilationem. Hic ille, Eliges ex omnibus quem voles, ruum habere non potes. Rogo quamobrem. Quoniam venditus est, inquit. Ibi ego simulata magna perturbatione, Prohibeant, inquam, Superi quod dicis. Hoc objecto itinere non venderem enm equum, etjamsi quis numeret quadruplum. Incipio rixam, clamo me perditum. Tandem incaluit & ille, Quid opus, inquit, his jurgiis? Indicasti equum, ego vendidi: si numero pretium, nihil habes quod mecum agas, funt in hac urbe leges, ad exhibendum equum me non potes compellere. Cum diu clamassem, aut equum exhiberet aut emptorem; tandem iratus numerat pretium. Emeram quindecim aureis, zstimaram viginti sex. Ille zstimarat triginta duobus. Cogitat apud se, præstat hoc lucri facere quam equum reddere. Abeo dolenti fimilis, ac vix placatus etiam data pecunia. Ille rogat ut boni confulam; se aliis in rebus pensaturum hoc incommodi. Sic impositum est impostori. Habet equum nullius pretii. Exspectat ut qui artham dedit veniat numeratum pecuniam. At nemo venit,

ma.

oni.

lau-

de.

tor

ùm

llo,

llo

ter

ut,

ıg-

Vit u.

12,

tæ

e-

n, e.

nec unquam venturus est. Au.Interim nunquam tecum expo-Aulavit? Ph. Qua fronte, aur quo jure id faceret? Convenit quidem semel atque iterum, conquestus est de fide emptoris. Verum ego ultro expostulavi cum homine, dicensillum o malo dignum, qui præpropera venditione tali equo me fooliarit. Hoc est crimen cam bene collocatum, mea sententia, nt non possim inducere animum confiteri. Au Ego mihi (a) a Honoris Paruam poscerem, si quid tale designassem, tantum abest ut gratia staconfessurus sim. Ph. An ex animo loquaris nescio; mihi ta- ruze poncmen addis animum quò magis lubeat talibus facere fucum.

bantur bene meritis de Republica.

b Velut Fri

ARGUMENTUM.

Broxinopia fraudes mendicorum & varias technas depingit, qui, ficta sape perfona, ulcerofos fese oftentant, alcumisticam & alias profitentur artes, quibus imponunt plurimis. Nihil regno similius quan mendicitas.

(6) IRIDES, (c) MISOPONUS.

"Uam ego huc novam avem video advolare? Agno-filius, quem fco faciem, fed vestis non convenit. At ego pror-mendicum fus hallucinor, aut hic est Misoponus. Audendum est; lysses. compellabo hominem, quamlibet pannolus. Salve, Misopo- c ofer labane. Mi. Iridem video. Ir Salve, Misopone. Mi. Tace, in- yuro. quam. Ir. Quid? an salvere non vis? Mi. Non isto quidem nomine. Ir. Quid accidit? Annon es idem qui fueras? An cum veste mutatur & nomen? Mi. Non; sed vetus receptum est. Ir. Quis tum eras? Mi. Apitius. Ir. Næ te pudeat veteris fodalis, si quid melioris obtigit fortunæ: non diu est tudd eras ordinis noftri. Mi. Concede huc fodes, & audies rem omnem. Non pudet ordinis vestri, sed pudet primi ordinis. Ir. Quem ordinem narras, Franciscanorum? Mi. Nequaquam, ô bone, sed decoctorum. Ir. Næ tu istius ordinis sodales habes quamplurimos. Mi. Eram re lauta, prodegi strenue; ubi res defecit, nullus agnoscebat Apitium. Profugi pudore, verti me ad vestrum collegium: hoc malui quam fodere. Ir. Sapuisti. Sed unde subitò novus nitor corporis? Nam de veste mutata non perinde miror. Mi. Quamobrem? Ir. Quia Dea (d) Laverna multos subitò di- d Dea futat. Mi. An suspicaris me furto parasse rem? Ir. Hoc for-rum. tallis ignavius. Rapina igitur. Mi. Non per vestram (e) e Paupertaris Peniam, neque furto neque rapina. Sed de nitore corporis Dea apud Aprius expediam, quod tibi videtur mirabilius. Ir. Nam a-ristophanem. pud nos eras totus ulcerofus. Mi. Nimirum fum ufus amiciffimo

cissimo medico. Ir. Quonam? Mi. Non alio quam meioso nisi quem arbitraris mihi meipso amiciorem, In Atqui nesciebam te callere rem medicam anrehac. Mi. Totum illum ornatum iple pigmentis affixeram, thure, fulphure, refina. visco, linteis, cruore. Ubi visum est, quod affixeram detraxi. Ir. O impostorem! nihil te videbatur miserabilius. Poteras in tragcedia sustinere personam Job. Mi. Sic tum ferebat egestas: quanquam fortuna nonnunquam & cutem mutare solet. Ir. Dicigitur de fortuna. Repertus est thesaurus aliquis? Mi. Non, sed repertus est quæstus vestro paulò commodior. Ir. Qui potuisti facere quæstum, cum non Suppeteret fors? Mi. Artem quavis terra alit. Ir. Intelligo. Dicis artem incidendi loculos. Me. Bona verba. Dico artem Alcumisticam. Ir. Vix quindecim dies sunt quod nos reliquisti, & artem asseguutus es quam alii vix multis annis perdifcunt? Mi. Nactus fum viam compendiariam. Ir. Quam? obsecto. Mi. Ars vestra conflaverat mihi quatuor ferme aureos: bona quadam fortuna incidi in veterem congerronem, qui nihilo felicius rem administrarat quam ego. Compotabamus: cœpit, ut fit, narrare suas fortunas: pacifcor hac lege, ut ille biberet immunis, modo mihi communicaret arrem. Communicavit bona fide, ea nunc vettigal est mihi. Ir. Non licet discere? Mi. Tibi vel gratis impartiam ob pristinum fodalitium, Scis nusquam non inveniri plurimos hujus artis avidissimos. Ir. Audivi, & credo. Mi. In horum familiaritatem quâcunque occasione memet infinuo, jacto artem. Ubi fensero (a) larum hiantem (b) escam paro, Ir. Quo pacto? Mi. Ultro eos moneo, ne temere credant ejus artis profesioribus; nam plerosque esse impostores, id agentes præstigils suis ut exhauriant loculos incautorum. Ir. Ishue procemii parum accommodum tuo negotio. Mi. Imò illud etiam addo ne quid mihi ipii credant, ni rem certam oculis aut manibus deprehenderint. Ir. Miram artis fiduciam milii narras. Mi. Jubeo illos adefle dum peragitur metamorphofis, jubeo attentos effe; quoque minus dubitent, jubeo ut ipfi manibus rem omnem peragant, me procul spechante, nec digitum admovente: hiquefactam materiam jubeo ut purgent ipli, aut aurifici purgandam deferant. Pradico quantum argenti aurive fit eliquandum. Deinde quod eliquatum est jubeo ut pluribus aurificibus deferant ad (6) Lydium lapidem explorandum. Reperiunt pondus priedictum, reperiunt purgatifimum aurum aut argentum, minil enim refert, nisi quod minore periculo mihi quidem res tenta-

e Vide Proverbium.

b Esca,

sianap, qua
capiumur
pisces & aves.

qua explo-

A SEC

ì,

1

sa linguit

A STATE OF

etilans.

T. dimani. Mis T. T'S

ATTICKE S

centatur in argento. Ir. Proinde nihil habet ars tua fuci? W. Imo merus fucus est. b. Nondum video præstigium. Mi. Faxo ut videas. Primum, pasciscor de mercede; eam nolo mihi numerari, nili priùs edito artis experimento. Trado illis pulvisculum, quasi hujus vi conficiatus totum negotium. Rationem conficiendi pulveris non communico. nifi magna mercede redemerint. Exigo jusjurandum, no proferant arcanum artis intra fex menfes cuiquam mortahum aut immortalium. Ir. Nondum audio fucum. Mi. Fucus omnis est in uno carbone in hoc parato. Excavo carbonem, in eum insero liquefactum argentum, quantum prædico reddendum; post infusum pulverem sic instruo vas ut non folum inferne & à lateribus cingatur prunis, verum etiam superne: persuadeo hoc esse artis. Inter carbones qui superné imponuntur unum admisceo qui tegit argentum aut aurum. Id vi caloris liquefactum defluit in reliquam materiam, quæ liquescit, puta stannum aut æs: repurgatione facta invenitur quod admistum est. Ir. Ars expedita; sed quomodo fallis, fi alter rem agat suis manibus? Mi. Cum is me præscribente perfecir omnia, priits quam moveatur vas alcumisticum, accedo tandem, & circumspicio, nè quid forte fit omiffuen. Aio mihi videri superne deesse unum arque alterum carbonem; clam oppono meum: fingo me eum tollere ex acervo reliquorum, ac illic antepolitum ut nulli poffit agnosci, & illum fallere. Tollo, Ir. Cæterumcum illis abique te periculum facientibus non succedit, quid adfers? Mi. Nihil est periculi jam numeratà pecunià. Aliquid comminiscor, aut ollam fuisse infinceram, aut carbones vitiofos, aut ignem paralm scite temperatum. Denique, pars est artis quam profiteor, non diu hærere in eodem bco. An tantus est proventus iffius artis ut te possit alere? Mi. Et quidem splendidé. Posthac tu quoque, si sapis, relinques istam miseriam, & nostro accedes ordini. Ir. Imò chine illud agam, ut te revocem in nostrum ordinem. Mi. Ut volens repetam qued femel effugi, ac deseram bonum quod inveni? Ir. Haber hoc nostra professio, dulcescit assuetudine. Proinde cum multi sint qui deficiant ab instituto D. Francisci aut Benedicti, quem unquam vidisti qui diuthis verfatus in ordine noftro defecerit? Nam tam paucis menhbus vix gustare poteras quid esset mendicitas. Mi. Is gustus me docuit esse rem omnium miserrimam. Ir. Curigitur nemo deficit? Mi. Fortaffe quia natura miferi funt. Ir. Ego hang miseriam ne cum Regum quidem fortuna com-CYZIN mutarem

a Unde & census dicitur, cum, numeratis singulis ac facultatibus aestimatis, indicitur exactio.

mutarem. Nihil enim regno fimilius quam mendicitas. Mi. Quid ego audio? Nihil nivi similius quam carbo? . Dic mihi, quare potiffimum beati funt Reges? Mi. Quia faciunt quod animo collubitum est. h. Ista libertas, qua nihil suavius, nemin Regum magis adest quam nobis; nec dubito quin multi Reges sint qui nobis invideant. Sive bellum est, sive Pax, nos ruto vivimus; non describimur ad militiam, non vocamur ad munia publica, non (a) cenfemur; cum populus expilatur exactionibus, nullus inquirit in vitam nostram; fi quid admissum est etiam arrocius, quis dignetur in jus vocare mendicum? Etiam fi pulsamus hominem, puder pugnare cum mendico. Regibus nec in pace nec in bello licer suaviter agere, & quò majores sunt hoc plures metuunt. Nos, veluti Deo facros, etiam religione quadam metuit vulgus offendere. Mi. Sed interim fordescitis in pannis & cafulis. Ir. Quid ifta faciunt ad veram felicitatem! Extra hominem funt quæ narras. His pannis debemus noffram felicitatem. Mi. At vereor ne vobis brevi peritura fit felicitatis istius bona pars. Ir. Qui sic? Mi. Quia jam hoc mulfant civitates, ne mendicis liberum fit quo liber evagari, fed unaquaque civitas suos alat mendicos; & in his qui valent, adigantur ad laborem. Ir. Cur hoc moliuntur? Mi. Quia comperiunt ingentia facinora fub mendicitatis pratextu perpetrari. Deinde non minimam perniciem ex Veftro Ordine nasci . It Istiusmodi fabulas frequenter audivi. Id fiet ad Calendas Gracas. Mi. Fortalle citius quam velles.

ARGUMENTUM. . coloniv cond

Convivium Fabulosum varias bistorias & juendas sebulas consistes Macocus fallit calcearium. Operapolis de fioubus fallitur. Sacerdos de pecunias
fraude perquam saceta. Ludovicus, Gallorum Rex undecimus, rustich
rapis vescritur; vapam unam pragrandem dono oblatam mille caronatis aures
remunerat. Pediculum è veste regia cepis quidam & accepis de Rege do Coronatos. Mulici deludantur dolo. Quidam perit officium, seu munus publicum. Cito negare est dare bene scium. Maximilianus elemens, in debitores suos. Sacrificus quidem egregie sallit sacratorem. Antonius sajutat quendam crepitus ventris, dicentem esse podicem partera, corporis honestissamm.

1

b Fabulofus.
c Ridiculus.
d Facetus.
e Urbanus.
f Amans
nugarum.
g Amans ri-

fus. h Bene linguav. i Qui gaudet

nugis.
k Nugator

(b) POLYMYTHUS; (c) GELASINUS, (d) EUTRAPELUS; (d) ASTE-US, (f) PHILYTHLUS, (g) PHILOGELOS, (b) EUGLOTTUS, (i) LENOCHARES, (k) ADOLESCHES.

P. UT non decet civitatem bene institutam elle, fine legibus ac Principe; ità nec convivium oporter

ivaryov esse y avousy. Ge. Istuc verò perplacet, ut unus totius populi nomine respondeam. Po. Heus, puer, adfer hue alos; horum fuffragiis decernetur regnum, cuicunque faverit Jupiter. Euge; Eutrapelo favit Jupiter. Non fuere forres cece; non poterat magis idoneus eligi, etiamfi per finmlas tribus viritim collecta fuifient puntta. Vulgo jactatur proverbrum, non tam vanum, quam parum Latinum, No-Ou Rex nova lex, (a) Nouo Stres yer, & Banxev. Eut. a Idelt, Staco, Ne quis hic proferto præter ridiculas fabulas. Cui dee- tur, O Rex. nit fabula, drachma muletator; ea pecunia in vinum infu-lenni precamitor, arque in legitimis fabulis etiam extempore conficta tione folehabentor, modo servetur (c) to madavay 2 to mesmov. Si bane ofim nulli defuerit fabula, duo, quorum alter lepidiffimam, alter auspicari qui figidiffimam, fabulam dixerit, vini pretium pendunto. Con- rem feriam agebant apud vivator à vini fumptu immunis esto : ciborum fumptum u- populum. nus fappeditato. Hujus rei, fi quid inciderit controversiæ, c Id eft, te. Gelalinus arbiter ac judex esto. Hac fi vos sciveritis, rata rismile & fonto. Qui legi parère noluerit, abito; sic tamen, ut postri-decorum. die ad compotationem redire jus fasque sit. Ge. Legem 1 rege latam nostris fuffragiis ratam effe volumus. Sed unde proficifcerur fabularum circulus: Eut. Unde nifi à convivatore? Aft. Licetne, rex, dicere (d) tria verba? Eut. An tu d Dixit, pro credis (e) nefastum esse convivium? Aft. Jure consulti ne paucis. gint legem effe, que non fit æqua. Ent. Affentior. Aft. AP . Quod alter tur aquat optimam fabulam peffime. " Eur. Ubi voluptas ludens torquaritur, ibi non minus laudis promeretur qui pellime dixit quet ad dies wim qui optime, eò quòd non minus delectet. Velut inter, quibus jufticontores nemo voluptati est, nisi qui aut insigniter bene cum erar. cecinerit, aut egrègie malé. Nonne plures rident audito nec licebat coccyce quam audità luscinia? Hic mediocritas laudem non pratori dilibet. Al At cur pleteuntur qui laudem auferunt? Eur. Ne ba, Do, dico, nimia felicitas provocet illis Nemefin aliquam, fi fimul & addico: fic Olaudem auferrent & immunitatem. Aft. Per Bromium, Minos vidius, Ille iple nunquam tulit legem requiorem. Phily Nullam feres nefaffus erit legem de modo bibendi? Eut. Dispectà re, seguar exemplum per quem tria Agessai Lacedæmoniorum regis. Phily. Quid is fecit? Eut. Princeps Is cum tempore quodam (f) Sympoliarchus talorum arbi- Convivii. trio delectus effet, rogante (g) architrictino, quantum cuique g Qui curat vini fuberet apponi. Si largior, inquit, vini copia parata cibos appoest, dato cuique quantum poposcerit; si malignior, omnibus potum. Ohae diceret? Eut. Hoc. agebat ut neque remulentum, nettie um tres sponrur- das habebas.

pa

m

n

u

i

1

Canis na tura abhorret à vino.

rurlitm querulum effet convivium. Phily. Qui fic? Eut. Quiz funt qui gaudent largius bibere, sunt qui gaudent parcius; reperiuntur & abstemii, qualis dicitur fuisse Romulus Itaque st nulli datur vinum nisi poscenti, primum nemo compellitur ad bibendum; & tamen nihil desiderant quibus grata est largior potațio. Ità fit ut nemo tristis sit in convivio. Rurfus, fi parcior copia vini distribuitur æquis portionibus in fingulos, faris habent qui bibunt moderatius; neque quisquam in aqualitate potest obmurmurare, quando qui largius erat hausturus æquo animo componit sese ad temperantiam. Hoc exemplum si placet, utar. Volumus enim hoc convivium fabulofum effe, non vinofum. Phily. Quid igitur bibebat Romulus? Eut. Idem ' quod bibunt canes. Phily. An non istud indignum Rege? Eut. Nihilo magis quam quod Reges spirant aëre cum canibus communi: nili quod illud interest, Rex non bibit eandem aquam quam biberet canis; sed aerem quem afflavit Rex haurit canis, & yicissim, quem efflavit caris haurit Rex. Plus gloriæ tulisset Alexander ille magnus, fi cum canibus bibiffet. Nihil enim pejus regi qui tot hominum millibus vigilat quam vinolentia. Cæterum Romulum absternium fuisse declarat apophthegma non infestiviter ab illo dictum. Etenim cum quidam, videns illum abstinere à vino, dixisset vinum vile futurum si omnes biberent quemadmodum ille: Imò, inquit, tum arbitror fore cariffimum, fi biberent omnes vinum quemadmodum ego. Bibo enim quantum libet. Gd. Utinam hic adesset noster Johannes Botzemus, canonicus Constantiensis equi nobis Romulum quendam referret nam & is abstemius non minis est quam dicitur, alioqui comis ac festivus conviva. Po. Age, si simul potestis, non dicam forbere of flate, quod Plantes air elle difficile, fed edere & audire, quod est perfacile, bonis avibus auspicabor Sipplandi munus. Si parum erit lepida fabula, scitote Batavam esse. Opinor aliquot vestrum auditum Macci nomen.
Gel. Non ità diu est quod periit. Po Is cum venisset in civitatem que dicitur Leidis, ac vellet novus holpes innotefeere joco quopiam, (nam is erat homini mos) ingreffuset officinam calceariis falutat. Ille cupiens extrudere merces Guas, rogat num quid vellet. Macco conjiciente oculos in ocreas ibi penfiles, rogat futor, num vellet ocreas, Annuente Macco, quærit aptas tibiis illius; inventas alacriter protulit, &, ut solent, inducit illi. Ubi jam Maccus esset eleganter ocreatus, Quam belle, inquit, congrueret his ocreis par

par calceorum duplicatis foleis. Rogatus an & calceos vellet, annuit. Reperti funt, & additi pedibus. Maccus laudabat ocreas, laudabat calceos. Calcearius tacite gaudens succinebat illi laudenti, sperans pretium æquius, poste quam emptori tantopere placeret merx. Et jam erat nonnulla contracta familiatitas. Hic Maccus, Dic mihi, inquit, bonâ fide, nunquamne usu venit tibi, ut quem sic ocreis & calceis ad curfumarmalles quemadmodum nunc armalti me, abiret non numerato pretio? Nunquam ait ille. Atqui fi forte, inquit, veniat usu quid tu tum faceres? Consequerer, inquit calcearius, fugientem. Tum Maccus, Serione ista dicis, an joco? Plane feriò, inquit alter, loquor, & feriò facerem. Experiar, ait Maccus, En, pro calceis præcurro, tu curfu fequere. Simulq; cum dicto conjecit se in pedes. Calcerius è vestigio consequutus est quantum poterat, clamitans, Tenete furem, tenete fürem. Ad hanc vocem cum cives undig; profiliissent ex ædibus, hoc commento cohibuit illos Maccus, ne quis manum injiceret, ridens ac vultu placido, Ne quis, inquit, remoretur cursum nostrum, certamen est de cupa cerevisiæ. Itaque jam omnes præbere sese certaminis spectatores Suspicabantur autem calcearium dolo clamorem eum fingere, ut hac occasione anteverteret. Tandem calcearius curiu victus, sudans & anhelus domum rediit. Maccus tulit brabium. Ge. Maccus iste effugit quidem calcearium, at non effugit furem. Po. Quamobrem? Ge. Quia furem ferebat secum. Po. Forte tum non erat ad manum pecunia quam postea resolvit. Ge. Verum erat actio furti. Po Ea quidem post intentata est, sed jam magistratibus aliquot innotuerat Maccus. Ge. Quid attulit Maccus? Po. Quid attulit, rogas, in caufa tam vincibili? Magis periclitatus est actor quam reus. Ge. Qui sic? Po. Quia gravabat illum actione calumniæ, & intendebat (a) legem a Quæ ad Rhemiam, quæ dictat, ut qui crimen intenderit quod pro- panam talibare non possit, pœnam serat quam laturus erat reus si con- onis vocat victus fuisset. Negabat se contractasse rem alienam invito calumniatodomino, sed ultro deferente, nec ullam pretii mentionem intercessisse. Se provocasse calcearium ad certamen curstis; illum recepisse conditionem; nec habere quòd quera-biades. tor, cum esser cursu superatus. Ge. Hæc actio non multum e Circuitioabest (b) ab umbra asini. Quid tandem? Po. Ubi satis risum one notavit est, quidam è Judicibus vocavit Maccum ad cœnam, & nu- Quadragemeravit calceario pretium. Simile quiddam accidit Daventrie me puero. Brat tempus illud quo (c) regnant piscato- die fructus tes, frigent lanii. Quidam aftabat ab fenestram (d) fru- arborun.

atuaria:

ŀ

18

d

d

S

n

1

Etuaria, five Grace mavultis oporapolidis, fœminæ vehementer obesæ, oculis intentis in ea quæ proposita venum erant. Illa ex more invitavit, si quid vellet: & cum videret hominem intentum ficis, Vis, ait, ficos? funt perquam elegantes. Cum ille annuisset, rogat quot libras vellet. Vis inquit, quinque libras? Annuenti tantum ficorum effudit in gremium. Dum illa reponit lances, ille se subducit, non curfu, sed placide. Ubi prodisset acceptura pecuniam vidit emptorem abire; infequitur majore voce quam curfue Ille diffimulans pergit quo copit ire: tandem multis ad feeminæ vocem concurrentibus, restitit. Ibi in populi corona agitur causa; risus oboritur: emptor negabat se emisse, sed quod ultro delatum fuisset accepisse; si vellet experiri apud Judices, se compariturum. Ge. Age, narrabo fabulam tuæ non admodum dissimilem, fortasse nec inferiorem, nisi quòd hæc non habet authorem perinde celebrem atque est Maccos. Pythagoras totum mercatum dividebat in tria hominum genera, quorum alii prodiffent ut venderent, alii ut emerent; hoc utrumque genus aiebat solicitum esse, proinde nec felix: alios non ob aliud venire in forum quam ut spectent quid illic proferatur, aut quid agatur: hos folos esse felices, quòd vacui curis gratuità voluptate fruerentur. Atque ad hunc modum dicebat Philosophum versari in hoc mundo, quemadmodum illi versarentur in mercatu. Verum in nostris emporiis quartum hominum genus obambulare folet, qui nec emunt, nec vendunt, nec otiofi contemplantur, fed observant solicite si quid possint involare. Atque in hoc genere reperiuntur quidam mire dextri, dicas esse Mercurio favente natos. Convivator dedit fabulam cum coronide; ego dabo cum procemio. Nunc accipite quod nuper accidit Antverpiæ. Sacrificus quidam receperat illic mediocrem summam pecuniæ, sed argenteæ: id impostor quidam animadverterat. Adiit facrificum, qui gestabat in zona crumenam nummis turgidam, falutat civiliter, narrat fibi datum negotium à suis, ut vici sui parocho mercaretur novum pallium facrum, quæ fumma vestis est facerdoti rem divinam peragenti. Rogat, hac'in re commodaret sibi tantillum operæ, ut secum iret ad eos qui vendunt hujusmodi pallia, quo videlicer ex modo corporis ipfius fumeret majus aut minus; nam sibi videri staturam ipsius cum parochi magnitudine vehementer congruere. Hoc officium, cum leve videretur, facilè pollicitus est facrificus. Adeunt ædes cuiusdam,

enting .

cujuldam, prolatum est pallium, facrificus induit, venditor affirmat mire congruere. Impostor cum nunc à fronte, nune à tergo contemplatus effet sacrificum, satis probavit pallium; fed caufatus est à fronte brevius quam par effet. Ibi venditor, ne non procederet contractus, negat id este pallii vitium; sed crumenam turgidam efficere ut ea parte offenderet brevitas. Quid multa? Sacrificus deponit crumenam; denuo contemplantur. Ibi impostor averso sacrifico erumenam arripit, & semet in pedes conficit. Sacerdos cursu insequitur ut erat palliatus, & facrificum venditor. Sacrificus clamat, Tenete furem : venditor clamat, Tenere sacrificum: impostor clamat, Cohibete sacrificum furentem ; & creditum eft, cum viderint illum fic ornatum a Alludit ad in publico currere. Itaque cum alter alteri in mora est, im- catenam arpostor effugit. Eur. Dignus qui non simplici suspendiò pe- genteam reat tantus artifex. Ge. Nisi jam pendet. Eut. Utinam non Homeri: Visolus, sed unà cum illo qui talibus portentis favent in pernidicare, quod
ciem reinvolice. Ge. Non favent gratis; (a) Carena ett. com ciem reipublica. Ge. Non favent gratis: (a) Catena eft, que ex talibus demissa in terras pertingit ad Jovem. Eut. Ad sabulas rede- impostoriundum. Aft. Adte redit (b) ordo, si fas est regem in ordinem bus aliquid cogere. Eut. Non cogar, imò volens veniam in ordinem; lucri veniat alioqui tyrannus effem, non Rex, fileges quas aliis præscribo dos, & hinc reculem. Aft. Veruntamen aiunt (c) principem ese supra ad principes. leges. Eut. Ifthuc non omnino falso dictum est, si principem b Id est, viaccipias fummum illum principem, quem tum vocabant Cæin ordinem,
farem. Deinde fi fic accipias fuperiorem legibus, quod alii eft faccre coacti utcunque servant, illum suapte sponte multo cumula- cateris atius præstare. Quod enim animus est corpori, hoc est bo- qualem. nus princeps reipublicæ. Quid opus erat addere bonus c Quod prinquando malus princeps non est princeps; quemadmodum per principia simpurus, qui invasit corpus hominis, non est ani- genium, ad mus? Sed ad fabulam: & arbitror convenire, ut Rex regiam principis flafabulam adferam. Ludovicus Galliarum Rex, ejus nomi- tuam: hæc nis undecimus, cum rebus domi turbatis peregrinare- de Cæfare tur apud Burgundiones, occasione venationis nactus est fa- mengunmiliaritatem cum Conone quodam, homine rustico, sed ani- ratoris nomi simplicis ac iinceri. Nam hoc genus hominibus dele- mep milita-Chantur monarchæ. Ad hujus ædes frequenter diverterat re eft; Re-Rex ex venatu; &, ut plebeiis rebus nonnunquam delectan- gis nomen tur magni principes, apud eum magna cum voluptate vesce- nis invisum. batur rapis. Mox ubi Ludovicus restitutus jam rerum poti- Principis retur apud Gallos, submonuit Cononem uxor, ut Regem nomen erat veteris hospitii commonesaceret, adirer illum, & rapas ali-amabilius.

quod infignes illi dono adferret. Tergiversatus est Conon, se lusurum operam: principes enim non meminisse talium officiorum. Sed vicit uxor. Deligit Conon rapas aliquot infignes, accingitur itineri. Verum ipse per viam captus illecebra cibi paulatim devoravit omnes, una duntaxat exceptà infigniter magnà. Ubi Conon prorepfisset in aulam, qua Rex erat iturus, statim agnitus est à Rege, & accersitus. Ille magna cum alacritate detulit munus: Rex majore cum alacritate accepit, mandans cuidam è proximis, ut diligenter reponeretur inter ea que haberet charissima. Cononem jubet secum prandere: à prandio egit Cononi gratias, & cupienti repetere rus fuum justit pro rapa numerari mille coronatos aureos. Hujus rei fama cum, ut fit, per omne regis famulitium esset pervagata, quidam ex aulicis dono dedit regi equum non inelegantem. Rex intelligens illum provocatum benignitate quam præstiterat Cononi, captare prædam, vultu majorem in modum alacri accepit munus, & convocatis primoribus consultare coepit quo munere pensaret equum tam bellum tamque pretiosum. Interim qui donarat equum spes opimas animo concipiebat, fic cogitans; Si fic pensavit rapam donatam à rustico, quanto munificentius penseturus equum talem oblatum ab aulico? Cum regi veluti de re magna consultanti alius aliud responderet, diúque vanà spe lactatus esset captator; tandem rex, Venit, inquit, in mentem quod illi donem: & accersito ex proceribus quopiam, dicit in aurem, ut adferat id quod reperiret in cubiculo (fimúlque locum defignat) ferico diligenter obvolutum. Adfettur rapa. Eam, ut erat obvolura, rex fua manu donat aulico; addens, fibi videri bene penfatum equum cimelio quod sibi constitisset mille corona-Digressus aulicus dum tollit linteum, pro thesauro reperit, non carbones, quod aiunt, sed rapam jam subaridam. Ita captator ille captus, risui fuit omnibus. Aft. Jam si permittis, rex, ut plebeius loquar regalia, referam quod ex tua fabula venit in mentem de eodem Ludovico. Nam ut ansa ansam, ita fabula trabit fabulam. Quidam famulus, cum vidisset pediculum repentem in veste regia, flexis genibus ac sublatà manu significat se nescio quid officii præstare velle. Ludovico præbente se, sustulit pediculum, & clam abjecit. Rogante rege quid esset, puduit fateri. Cum instaret rex, fassus est fuisse pediculum. Lætum, inquit, omen est; declarat enim me esse hominem, quòd hoc genus vermiculorum peculiariter infestet hominem, præsertim

Fausines
Græcis eft
pretiofum
aliquid,
quod fervandi caufa
feponitur,
apud Homenum:
vulgo dicimus clenodia,

TUTIE CHIC

in adolescentia. Jussitque pro officio numerari coronatos 40. Post dies aliquam multos alter quidam (qui viderar illi feliciter cessisse ram humile officium, nec animadvertens, plurimim interesse, ex animo facias quid, an arte fimili gesto aggreffus est regem, ac rursus illo se præbente, fimulabat fe tollere quiddam è veste regia; quod mox abjiceret. Cum urgeret rex tergiversantem, ut diceret quid effet; mire fimulato pudore, tandem respondir, esse pulicem. Rex inrellecto fuco, Quid, inquit, an tu me facies canem? Julir tolli hominera, ac pro captatis quadraginta coronatis infligi 40. plagas. Phil Non tutum eff, ut andio, cum regibus facetiis ludere. Quemadmodum enim leones se nonnunquam placide præbent fricanti, iidem ubi lubitum est, leones funt, & acer collusor; itidem favent principes. Sed adferam tuæ fabulæ fabulam non dissimilem, ne recedamus interim à Ludovico, cui pro delectamento erat corvos hiantes fallere. Dono acceperat alicunde 10000, coronatorum. Quoties autem principibus obtigit nova pecunia, venantur omnes officiarif, & captant aliquam prædæ partem : id non fugiebat Ludovicum. Cum igitur ea pecunia exprompta effet in menfa, quò magis irritaret spem omnium, sic locutus est circumstantibus: Quid? annon videor vobis rex opulentus? Ubi collocabimus tantam pecunia vim? Donatitia eft, donari vicissim convenit. Ubi nune suntamici, quibus prosuis in me officiis debeo? Adfine nunc, prids quam efficiar hie thefourus. Ad hanc vocem accurrere permulti; nemo non fibi fperabat aliquidi. Rex cum vidiflet aliquem maxime inhiantem, & jam oculis devorantem pecuniam, ad enm convertus, Amice, inffuit; quid tu narras? Ille commemoravit le diu aluisse falcones regios summa fide, nec fine gravibus impendis. Alius aliud adferebat. Suum quisq; officium verbis quanfrom poterat exaggerabat, ide; non fine mendaciis. Rex omhes benigne audiebar, & fingulorum orationem comproba-The Hace confultatio dilata eff in longum tempus, quò dithis fpe methade torqueret omnes. Adfabat inter hos primus Cancellarius; nam & hunc jufferat acerri. Is, cæteris pru-Henrick, non prædicabat officia for, fed agebat spectatorem Ad hanc tandem conversus rex; Quid, inquit, nar-"meus cancellarius? Solus ille nihil petit, nec prædicat officia fuar Ego, liquir Cancellarius, plus accepi à benig-"fiftate regia quam promeruerim, nec ella de re magis folicithis fum quam ut legiz in me munificentia respondeam, tanrum abest ut vellin flagitare plttra. Tum Rex, Unus igitur, THE S inDe hoc vocabulo Budæus videndus in encomio linguæ Græcæ, qui interpretatur abfurdum, nec planfu excipiendum cui facetum & panfibile opponitur.

inquit, omnium non eges pecunià? Nè egerem, inquit al. ter, jam tua præstitit benignitas. Thi rex yersus ad alios, Næ ego fum, inquit, regum omnium magnificentiflimus, qui ram opulentum habeam Cancellarium. Hîc magis accenta ipes est omnibus, futurum ut pecunia cæreris distribueretur, quandoquidem ille nihil ambiebat. Ad hunc modum ubi fatis din luiffer rex, coëgit Cancellarium ut totam eam fummam domum auferret. Moxque versus ad cæteros jam mæstos, Vobis, inquit, erit alia expectanda occasio. Photog Fortaffe frigidius videbitur quod narraturus fum. Proinde deprecor doli mali suspicionem fucive, nè videar de industria ambiisse immunitatem. Adiit eundem Ludovicum quidam petens ut munus quod forte vacabat in eo pago in quo habitabat, juberet in ipsum transferri. Rex, audità peritinge, expedite respondit, Nihil efficies: videlicet amputans omnem spem impetrandi quod petebatur. Petitor item, mox actis Regi gratiis decessit. Rex, ex ipsa fronte colligens hominem elle non omninò finistri ingenii, sulpicanfque illum non intellexisse quid respondisset, jubet eum revocari. Redit. Tum Rex; Intellexeras, inquit, quid tibi responderim? Intellexi. Quid igitur dixi? Me nihil effecturum Cur igitur agebas gratias? Quoniam, inquit, est domi quod agam, proinde magno meo incommodo perfequiturus eram hic spem ancipitem: nunc beneficium interpretor, citò negalle beneficium, méque lucratum quicquid eram perditurus, fi vana spe lactatus fuillem. Ex eo responso Rex conjectans hominem minime fegnem, ubi pauca percontatus effet, Habebis, inquit, quod peris, quo mibi bis agas gratias: fimulque versus ad officiarios, Expediantur, inquit, huic sine mora diplomata, ne hic din fuo damno hæreat. Eugl. Non deest quod referam de Ludovico, sed malo de nostro Maximiliano, qui ut nequaquam folicus est defodere pecuniam, ità clementifimus erat in cos qui decoverant, modò Nobilitatis titulo commendarentur. Ex hoc hominum genere cum cuidam juveni wellet opitulari mandavit illi legationem, ut à civitate quadam, titulo nescio que, peteret centum millia florenorum. Talis autem erat titulus, ut fi quid impetratum esset dexteritate legati, pro lucio duci posset. Legatus extorsit millia quinquaginta, Carter reddidit tringin-ta. Casar latus insperata præda dimini hominem, præterea nihil inquiens. Interea quæltores de mitionales olfecerant plus acceptum fuiffe quam exhibitum. Interpellant Cæfarem, ut accerferer hominem. Accitas eft venit illico. Tum

ıl-

os,

15,

C-

e-

m

m

OS

0.

n.

m

tâ

n-

10

te

bi

1-

1-

n

X

n

Tum Maximilianus, Audio, inquit, te accepisse millia quinquaginta. Fassus est. Non exhibuisti misi triginta millia. Fassus est & hoc. Reddenda est, inquit, ratio. Promist fe ficturum, ac discessit. Rursum cum nihil esset actum, interpellantibus officiariis revocatus est. Tum Casar, Nuper, inquit, justus es reddere rationem. Memini, inquit, ille, & in hoc fum. Cæfar, fuspicans illi rationem nohdum fails este subductam, passus est illum sic abire. Cum sic eluderet, officiarii vehementer instabant, clamitantes non esle ferendum ut ille tam palam illuderet Cæfari. Persuaferunt, ut accerlitus juberetur inibi præfentibus iplis exhibere rationem. Annuit Cæfar. Accitus venit illico, nihil tergiverfatus. Tum Cæfar, Nonne inquit, pollicitus es rationem? Pollicitus, respondit ille. Jam, inquit, opus est: en adfunt qui excipient; nec est diutius tergiversandi locus. Assidebant officiari, paratis ad id codicillis. Ibi juvenis fat dextrè, Non detrecto, inquit, rationem, invictissime Cæsar; verum hujusmodi rationum non sum admodum peritus, ut qui nunquam reddiderim: isti qui assident talium rationum funt peritiffimi, Si vel femel videro quemadmodum Hi tractent hujusmodi rationes, ego facile imitabor. Rogo; inbeas illos vel exemplum edere, videbunt me docilem. Cefor fensit dictum hominis, quod non intelligebant hi in quos dicebatur, ac fubridens, Verum, inquit, naras, & 2quum postulas. Ita juvenem dimisit. Subindicabat enim, sic illos Cæfari, folere reddere rationem, quemadmodum ipfe reddiderat, nimirum ut bona pecunia portio penès ipsos remaneret. Ler. Nunc tempus eft ut ab equis, quod aiunt, ad afine descendar fabula, à regibus ad Antonium sacrificam Lovanieniem, qui Philippo cognomento Bono fuit in delicis. Hujus viri feruntur multa vel jucunde dicta, vel jocose facta, fed pleraque fordidiora. Nam plerosque lusus fuos condire folitus est unquento quodam quod non admodum eleganter sonat, sed pejus olet. Deligam unum ex mundioribus. Invitarat unum atque alterum bellum homuneulum forte obvids in via. Cum rediffet domum, reperit culinam frigidam, nec erat nummus in loculis; quod illi nequaquam infolens. Hic opus erat celerr confiho. Subduxitile tacitus, & ingressus culinam fæneratoris, (quicum illi erat amiliatitas, quod frequenter agerer cum illo,) digrella famula fubduxit unam ex ollis aneis una cum carintos fam coctis, ac veste tectam deferebat domum; dat coque, jubet protinus effundi carnes & jus in aliam ollam fietherny fi-Quantity falso mulque

mulq; fæneratoris ollam defricari donec niteret. Eo facto mittic puerum ad fæneratorem, qui deposito pignore drachmas duas à fœneratore fumat mutuo, fed accipiat chirographum, quod teffaretur talem ollam miffam ad ipfum. Fornerator non agnoscens ollam, ut pote defrictam ac nitentem, recipit pignus, dat chirographum, & numerat pecuniam: ea pecunia puer emit vinum. Ita prospectum est convivio. Tandem cum appararetur prandium fœneratori, desiderata est olla. Hic jurgium adversus coquam. Ea cum gravare. tur, constanter affirmavit, neminem eo die fuille in culina præter, Antonium, Improbum videbatur hoc fuspicari de Gerafico: Tandem itum est ad illum, exploratum an apud illum effet olla: ne musca quidem olla reperta. Quid multis? Serio flagitata est ab illo olla, quod solus ingressus esset culinam quo tempore defiderata est. Ille fassus est sumpfife commodato ollam quandam, fed quam remififiet illi unde fumplerat. Id cum illi pernegarent & incaluisset contentio, Antonius abhibitis aliquot testibus, Videte, inquit quam periculofum eff cum horum temporum hominibus agere line chirographo : intenderetur mihi propemodum actio furti, ni manum haberem fæneratoris. Et protulit fyngrapham. Intellectus est dolus; fabula magno cum rifu per totam regionem diffipata eff, ollam oppignoratam ipfi cujus erat. Hujusmodi dolis libentius favent homines, si commilli fint in personas odiolas, præsertim eos qui solent alis imponere, Adel. Næ: tu nobis mare fabularum aperuilti, nominato Antonio; fed unam duntagat, eamq, brevem, referam, quam andivi superrime: Agitabant fimul convivium aliquot belli, ut dicunt, homunculi, quibus nihil prius in vita quam ridere. Inter hos erat Antonius, arque alter, item, & iple celebris hoc genere laudis, ac velut æmulus Antonii. Porro quemadmoduta inter philosophos, si quando conveniunt, proponi folent quæstiunculæ de rebus naturæ; ma hic statim nata est quæstio, quænam eller hominis pars honestissima. Ains divinabat oculos, alius sor, alius cerebrum, alius item aliud & sue quisque divinationis rationem adterebat. Antonius justus dicere fententiam, dixit os libi partem videri omnium boneftiffimam, & addidit caufam nelcio quam. Tum alter ille, ne quid ipli conveniret cum Antonio respondie, eam parren qua fedemus fibi videri honestissimam. Cum id videretur omnibus absurdum attulit hanc causam, quod is diceretur yulge honoratifimus qui primus confideret; hoc honoris competere parti quam dixiflet. Applaulum est huic fehtentia,

-11

-0

entia & risum est affatim. Placuit homo sibi de hoc dicto. vilusque est in eo certamine victus Antonius. Dissimulavit Antonius, qui non ob aliud detulerat ori primam honeltais laudem, nifi quod sciret illum velut æmulum suæ gloriæ diversam partem nominaturum. Post dies aliquot cum rurfus uterque vocatus esset ad idem convivium, ingressus Antonius offendit æmulum cum aliis aliquot confabulantem, dum adornatur cœna; & aversus emisit clarum ventris crepitum ante faciem alterius. Ille indignatus, Abi, inquit, scurra; ubinam didicifti mores istos? Tum Antonius, Etiam indignaris? inquit. Si te salurassem ore, resalutasses: nunc te saluto parte corporis, vel te Judice, omnium honestissima, & scurra vocor. Sic recuperavit priùs amissam gloriam Antonius. Diximus omnes; nunc superest ut pronunciet judex. Ge. Id ficiam, sed non priùs quam suum quisque cyathum ebiberic. En auspicor: sed Lupus in Fabula. Po. Haud lævum omen adfert Levinus Panagathus. Lev Quid actum est inter ram lepidos congerrones? Po. Quid aliud? certatum est fabulis, donec lupus intervenires. Leu Huc igitur adfum ut perficiam fabulam, volo vos omnes cras apud me prandere prandium Theologicum. Ge. (a) Scythicum promittis con- atd eft, mivobis fabuloso convivio, jucundius, non recuso dare poenas bid est, ipsa in cona. Nihil jucundius quam cum ferio tractantur nugæ ves indicabir,

a

e

verbium.

ARGUMENTUM

the pera ob masculum partum magis gaudet. Mos, im instruments. Multier the period of marine sur inferiorem. Dignitas un insque consparatur. og sman in Didesta mulieris telum. Nutricem non debere effe aliam quam infam Monest murer que gignit, sed que nutrit. Ipse fere fat us suos faile id fuo putriunt. Lac Sape nutricum infantis & ingenium & corporis habitudinem vitiate Animus quorundam male habitat. Cato prima m felicitatis partena habitate. Vix semimater est que recusat alcre quad pepern. Mater fealis dicitur a vis roper. Breviter, prater multarum naturaliam 115 teram cognitionem, multa occurrant hic moralia.

TRAPELUS, FABULLA.

Salva fit optima Fabulla. Fa Salve multum, Ettera- ferreum, aut pele. Sed qu'id tandem novæ rei accidit, quod nunc les addition Alutator infolens adveneris, quem hoc triennio toto nemo odio, quo nolle um vidit? Et. Dicaris: forte præteriens has ædes vidi pultition policiem obvinctam candido linteo; demirabar quid el elle in a fet caulæ. Et. Adeone hospes es in hac regione, ut ignores vel ob figurator elle symbolum puerperii in ædibus? Et. Eho, armon ram, vel ob figurator

e Circulum pro» garrulitatem.

prodigium est videre cornicem albam? Sed extra jocum, sciebam maxime; verum suspicari non potui, te, puellan vix dum ingressam decimum sextum annum, tam mature didicisse difficillimam artem gignendi liberos, quam agre discunt quædam ante annos triginta. Fa. Ut tu semper es quod diceris! Eutrapele. Eu. Ur nunquam deeft Fabullæ fi. bula! Demiranti igitur commodum occurit Polygamus Fa. Is qui nuper extulit uxorem decimam? Eu. Is iple; fed, quod te fugit, opinor, rurlum tam ambitiosè procam agit, quali hactenus vixerit cœlebs. Hic percontanti quid accidiflet novæ rei, Muliebre corpus, inquit, in his ædibus per medium sectum est in duo. Ob quod, inquam, facinus? Si verum eft, inquit, quod rumore populari jactatur hic. mater familias suftinuit deglubere maritum suum : simulg cum risu subduxit sele. Fa. Homo crasse facetus. Eu. Ego me protinus intrò conjicio, tibi felicem partum gratulaturus. Fa. Salutem mihi gratulare, si voles, Eutrapele; felicem partum tum gratulaberis, cum quod enixa fum videris de se præbere specimen boni viri. Eu. Pie tu quidem & vere, mea Fabulla. Fa. Nullius Fabulla fum, niff Petroni. Ex. Uni quidem Petronio paris, at non uni vivis, opinot. Cæterum hoc quoque gratulor, quod puerum enixa es Fa. Sed quas ob causas felicius judicas peperisse masculum quam foeminam? ! Eu. Quin tu potius, Fabulla Petronii, (jam enim vereor mea dicere) illud mihi expedi; quas ob causas vos magis gaudetis peperisse maseulos quam forminas Fa. Quid aliæ sentiant, nescio; ego nunc me gaudeo peperisse masculum, quia sic visum est Deo: si maluisset ille puellam maluissem & ipla, Eu. An puras Deo tantum esse otti, ut etiam parturientibus obstetricetur? Fa Quid agat ille potius, Eutrapele, quam ut propagatione fervet quod condidit? Eu. Quid agat, ô bona, Imo, ni Deus effet, non arbitror suffecturum tot negotiis. Exulat Christiernus Danorum rex, pius Evangelii fautor: Franciscus Galliarum rex hospes est Hispaniarum, nescio quam exapsius animi sententia, vir certe dignus meliore fortuna. Carolus molitur monarchiæ proferre pomœria: Ferdinandus rerum fuarum mes, us alias omnes : periculolos motus concitant agricolæ, nec fot firafatagit in Germania; (e) Bulimia pecuniarum urger aulas parchiam: periculofis factionibus collabitur Ecclefia domus; hinc atque hinc distrahitur illa Jest tunica inconsutilis. Vinea Domini non ab uno jam apro vastatur, simulque peri-

LCum not la principe rumultuatur Populus ...

m,

am

ure ure

fi.

zur.

ed,

git,

ac-

ous

us?

îc,

lq;

go

li-

łe-

&

ñ.

it.

es.

m

ii,

de

as.

f-

)-

1-

n

)-

15

.

ericlieatur sacerdotum cum decimis autoritas, Theologoum dignitas, monachorum majestas: nutat confessio, vaallant vota, labascunt leges Pontificiæ, vocatur in discrimen Eucharistia, expectatur Antichristus, totus orbis parturit nescio quid magni mali. Interim superant & imminent Turca, nihil non populaturi, si successerit quod agunt: & ni rogas quid agat potius? Imò tempus arbitror, ut fuo quoque regno prospiciat in tempore. Fa. Quod hominibus videtur maximum, id fortaffe videtur Deo nullius momenti. Sed ab hac fabula Dei personam, si vis, secludamus. Dic que te cause moveant, ut felicius exstimes peperisse carulom quam catellam. Eu. Piæ mentis est, hoc judicare optimum quod dedit Deus ciera controversiam optimus. Verum si Deus tibi daret poculum crystallinum, nonne maximas ageres gratias? Fa. Agerem. Eu. Quid si idem daret virreum, num pares ageres? Sed vereor ne tibi molestiam adferam pro solatio, hac apud te philosophans. Fa. Imò Fabullæ nihil est jam à fabulis periculi. Jam quartam hebdomadam decumbo, satisque valeo vel ad luctam. Eu Quin igitur è nido provolas? Fa. Vetuit rex: Eu. Qui rex? Fa. Imò tyrannus. Eu. Qui? quæfo, Fa. Syllaba dicam, Mos. Eu. Hen! Quam ifte rex multa præter æquum exigit? Pergamus igitur philosophari de crystallo & vitro. Fa. Marem, uti conjicio, natura præstantiorem ac firmiorem judicas quam forminam. Eu. Sic arbitror. Fa. Nimirum viris authoribus. Num igitur viri vivaciores sunt quam sæminæ? num à morbis immunes? Eu. Nequaquam, sed in genere viribus antecellunt. Fa. Sed ipfi rurfus superantur à camelis. Eu, Imò prior crearus est masculus. Fa. Prior conditus est Adam quam Christus. Et solent artifices in posterioribus seipsos vincere. Eu. At Deus mulierem viro subjicit. Fa. Non flatim-melior est qui imperat, & nuptam subjicit, non fœminam: ac rurfus nuptam ità fubicit, ut cum utrique sit potestas alterius, mulierem tamen velit viro morem gerete, non ut præstantiori, sed ut serociori. Dic, Eutrapele, uter infirmior, qui cedit alteri an cui ceditur? Eu. Tibi quidem hic cedam, si mihi declararis quid senserit Paulus scribens Corinthiis, cum viri caput dicit esse Christum, mulie-Tis caput virum : rurfus cum virum dicit imaginem & gloriam Dei, mulierem gloriam viri. Fa. Iftud expediam, fi mihi declararis, an solis viris datum sit esse membra Christi. Aus Absit: id quidem datum est omnibus hominibus per sidemon Fr. Qui fit igitur, ut caput unum cum fit, non habe-

atur omnibus membris commune? Deinde, cum Deus heminem fingeret ad imaginem fui, utrum hanc imaginem expresserit in corporis figura, an in animi dotibus? Eu. In animi doribus. Fa. At in his quid tandem habent viri nobis pracellentius? In utro fexu plures funt temulentia, rixz, pugnæ, cædes, bella, rapinæ & adulteria? En. At folivin bellum gerimus pro patria. Fa. Sed iidem fæpius deferto loco turpiter fagitis; nec femper pro patris, fed frequentiùs pro fordido falariolo deferiris uxorem & liberos, & pejores gladiatoribus, ultrò corpora vestra traditis in servilem necessitatem vel moriendi, vel occidendi. Jam'ut maxime jactes mihi virtutem bellicam, nemo veftrum, fi femel effet expertus quid fit parere, non mallet decies in acie fiare, quam fubire semel quod nobis tories est experiendum. In bello non femper venitur ad manus; & si venitur, non in quavis exercitus parte discrimen est. (a) Tui similes disut ponuntur in acie media, alius est in subfidiis, alius tutò fedet (b) post principia, denique, plurimos servat deditio & fuga: nobis cominus cum morre conflictandum est. En Ista non nune primum audio: verum funtne hæc vera qua dicuntur? Fa Nimium vera. Er Vilne igitur, Fabulla, ut marito tuo perfuadeam ne posthac te contingat? Na n eopacto tuta fueris ab ifto discrimine. Fa. Equidem nihil malim, illed Teren- fi postis. Eu Quid præmii feret orator hic, si persuaserit? Fa. Dabo decem linguas bubulas fumo duratas. En. Istas malim quam decem linguas lusciniarum. Non rejicio conditionem; verdin contractum hunc ratum esse nolim prits quam intercefferit flipulatio. Fa Addatur, fi libet, & fi qua est alia cautio. Eu Id fiet ex animi rui sententia post menfem exactum. Fr Quin potius nunc fit ex animi mei fententia? Eu. Dicam? quia vereor ne post mensem non sit eadem animi tui sententia. Itaque & tibi solvendum esser duplex præmium, & mihi duplex esset sumenda opera, persuadendi, ac diffuadendi. Fa Age, fiat ut voles. Sed interim perge demonstrare, quare viri sexus sit præstantior fæmineo. En Video te meditaram monomachiam; quamobrem in præfentia quidem confutrus arbitror tibi concedere. Aggrediar alias; led armatus, nec absque subsidiario milite. Nam ubi lingua res geritur, ne feptem quidem viri pares funt uni forminz. Fa. Nimirum hod telo armavit nos natura; quanquam ne vos quidem elingues ellis. Eu. Fortaffis : fed ubi puellus? Fa. In conclavi proximo En Quid Illic; coquir olus? Fa. Nugator Papud nutricem eff. But Quam mihi nutricesti har-

a Id eft, agnaviores, numerum augeant. Nam alæ & cornua fustinent belli molem. & Alludit ad tianum in Eunucho:

ben

TUI

tur

cen

vir

Fa.

dul

fier

Fa.

mi

Fa.

fur Na

tan

Qt

ma

fuc

fuc

ho

iis

Al

na

ter

tri

di

br

XI

lu

que

ne

ca

T

fil

tu

n

fy

no

di

s ho-

nex.

. In

obis

ixz,

Viri

erto

ien-

&,

fer-

mamel

fta-

ım.

on

liffe.

&

Eu.

uz

ur

12-

m,

13

12-

0-

È

da

n-

1-

m

X i,

2. .

a

5;

â

e

ns? An est alia intrix quam ea quæ mater est? Fa. Quid-Vulgo fit. Eu. Pessimum mihi nominas authorem rei benz gerendæ, vulgum, Fabulla, Vulgo peccant, vulgo ludipur alea, vulgo commeatur ad fornices, vulgo fraudatur, potaour, infanitur. Fa. Sic amicis vifum eft; cenfuerunt enim parcendum huic ætati tam teneræ. En. Atqui si natura dedit vires ad concipiendum, haud dubie dedit & ad lactandum. F. Probabile quidem est. Eu. Dic mihi, nonne sentis este Matris est dulcissimum Matris vocabulum? Fa Sentio. Eu. Itaque, si tam lactare, heri posset, patereris aliam mulierem esse matrem tui partus? nutrire, edu-Fa. Minime gentium. Eu. Cur igitur volens plus quam diparere libemidiatum matris nomen transferre in fæminam alienam? ros. R. Bona verba, Eutrapele; non divido filium, fola totaque fum mater. Eu. Imò hic tibi, Fabulla, reclamat in os ipfa Natura. Cur terra dicitur omnium parens? An quod gignat untum? Imò multò magis quòd nutriat ea quæ genuit. Quod agua gignit, in aquis educatur. In terra nullum animantis aut plantæ genus nascitur, quod eadem terra succo fuo non alar. Nec est ullum animantis genus quod non alat fuos fœtus. Ululæ, leones & viperæ educant partus fuos; & homines suos fœtus abjiciunt? Obsecro te, quid crudelius iis qui prolem educationis tædio dicuntur exponere? Fa. Abominanda dicis. Eu. Atqui non perinde factum abomimantur homines. An non expositionis genus est, infantulum tenerum, adhuc à matre rubentem, matrem spirantem, matris opem atque auxilium ea voce implorantem que movere dicitur & feras, tradere mulieri fortatlis nec corpore salubi nec moribus integris, denique cui pluris fit pecuniæ pauxillum quam totus infans tuus? Fa. Delecta est mulier salubri corporis temperatură. Eu. Hoc medici certius judicent quam tu. Sed finge hic illam tibi vel parem, vel aliquantò, fivis, superiorem; an nihil interesse censes utrum infans renellus cognatum illum & familiarem hauriat fuccum, calore jam affueto foyeatur, an alienis cogatur affueicere? Triticum in aliud folum jactum degenerat in avenam aut higinem; vitis in alium collem translata mutat ingenium; plantula revulla à parente terra flaccessit, ac velut emoritur, eoque, quantum fieri potest, cum terra nativa transferunt. Fa. Imò narrant plantas translatas & infitas exuere sylvestre ingenium, & fructus edere generosiores. Eu. At non protinus ut natæ, funt ô bona. Veniet & olim hoc tempus, si Deus voluerit, ut adolescentem tuum ableges ab ædibus, literis jam ac severioribus disciplinis imbuendum;

quæ

ga liu

dit

115

fus

Fa.

trà

qu

dit

der

des

COI

me

Fa

gai

mo

tie

VO

fur

fpi

fu

xir

m

Vaj

tar

ma

fi

mi

qu

je

ch

fi

mi

eft

CU

Vig

m

alt

CO

gat

rer

BU

quæ functio patris est potius quam matris. Nunc ætas tenera fovenda est. Porrò cum ad falubritatem firmitatemque corporis plurimum refert qualis sit alimonia, tum vero præcipuè quo fucco tenerum illud ac molle corpusculum imbuatur. Nam hîc quoque locum habet illud Flacci di-Etum, Quo semel est imbuta recens servabit odorem Testa div. Fa. De corpore non ità multum laboro, modo sit animus qualem optamus. Eu. Pie tu quidem, sed parum philosophicé. Fa. Quamobrem? Eu. Cur tu igitur quoties concîdis holus, quereris aciem cultri retulam este, & jubes exacui? Cur acum rejicis obtusa cuspide, cum ea res non adimat artem? Fa. Non deest ars, sed obstat instrumentum parum idoneum. Eu. Cur quibus est opus oculorum acie, vitant lolium & cepas? Fa. Quia vitiant oculos. Eu. Nonne animus est qui cernit? Fa. Est, nam nihil vident exanimes. Sed quid agat faber vitiatà securi? Eu. Agnoscis igitur corpus esse mentis organum? Fa. Apparet. Eu. Et fateris, vitiato corpore non agere animum, aut incommodius agere? Fa. Non dissimile veri dicis. Eu. Age, videor mihi nactus ingenium philosophicum. Finge igitur animum hominis demigrare in corpus galli gallinacei; num ederet vocem quam nunc edimus? Fa. Nequaquam. Eu. Quid obstaret? Fa! Quia de funt labra, dentes, & lingua similis; nec (a) epiglottis, nec tres adfunt (b) cartilagines à tribus motæ musculis, ad quas pertinent nervi à cerebro demissi, nec fauces nec or fimile. Eu. Quid si in corpus suis? Fa. Grunniret suillo more. Eu. Quid si in corpus cameli? Fa. Caneret ut canit camelus. Eu. Quid si in corpus asini, quod evenit Apuleio? Fa. Ruderet, opinor, ut afinus. Eu, Nimirum fatetur hoc ille, cum cuperet inclamare Cæfarem, contractis quantum potuit labris (c) vix O sonuit; Cæsarem nullo pacto potuit exprimere. Idem cum fabulam auditam, nè exciderit, describere cuperit, damnavit cogitationem tam afininam, cum ungulas intueretur solidas. Fa. Et meritó. Eu. Ergò lippientibus oculis minus videt animus; oppletis fordibus auribus, minus audit; uhi cerebrum occupat pituita, minus olfacit; ubi stupet membrum, minus sentit; ubi malis humoribus vitiata est lingua, minus gustat. Fa. Negari non potest. Eu. Non obaliud, nisi quia vitiatum est organum. Fa. Arbi-Eu. Nec inficiaris plerumque vitiari cibo potúque. Fa. Fateor; sed quid ifthuc ad bonam mentem? Eu. Proinde quid lolium ad perspicaces oculos? Fa. Quia vitiat organum animi. Eu. Probe respondes. Verum illud expedi, unde sit quòd

eff caruncula volubilis, nunc gulam claudens, nunc
arteriam
afperam.
6 Vide Galenum delocis affectis.
6 Hoc Apuleius, Lucianum fequutus.

0

n

į.

u.

15

i-

?

m

15

id Te

.

n

m

re

ę.

ec

ad

05

0.

2-

2

00

m

iit

0-

m

n-

i-

1-

0-

ft.

oi-

1e.

de

m

fit

bó

mod alius alio celerius intelligit, ac tenacius meminit; ahus alio citius iralcitur, aut moderatius odit? Fa. Sic conditus est animus. Eu. Non sic elaberis. Unde fit ut qui priis fuit ingenio celeri, felici memorià, postea siat obliviofus ao tardus, five plaga, five cafu, five morbo, five fenio? La Tu nunc mihi videre fophiftam agere. Eu. Proin tu contrà fac agas fophistriam. Fa. Opinor hoc te velle dicere anod animus quemadmodum cernit, & audit per oculos & aures, ita per organa quædam intelligit, meminit, amat, odit, irafcitur, & placatur. Eu. Recte conjectas. Fa Quæ tandem funt ifta organa? & ubi funt? Eu. Oculos ubi funt vides. Fa. Et aures, & nares, & palatum, ubi funt scio. Et toto corpore contactum esse video, nisi cum stupor occupat membrum! Eu. Amputato pede, tamen intelligit animus Intelligit, itidem & manu. En. At qui vehementem plagam accipit in tempus capitis aut in occipitium, concidit mortuo fimilis, omnique sensu suo vacat. Fa. Isthuc aliquones vidi. Eu. Ex hoc colligis intra cranium esle intellectus voluntatis ac memoriæ organa, minus quidem crassa quam funtaures & oculi, sed tamen materialia. Quandoquidem & spiritus, quos habemus in corpore subtilissimos, corporales funt. Fa. An ista quoque vitiantur cibo potuque? En. Maxime. Fa. Cerebrum procul abest à stomacho. Eu. Ità summa fumarii pars abest à foco, tamen illi si insideas, senries vaporem. Fa. Non experiar. Eu. At si mihi non credas, sciscitare è ciconiis. Itaque refert qui spiritus, qui vapores à stomacho subvolent in cerebrum & in organa mentis. Nam hi fi crudi fint ac frigidi, recidunt in stomachum. Fa. Næ tu mihi metam distillatoriam describis, qua ex floribus herbisque succum exhalantem excipimus. En Haud ità malè conjectas. Nam hepar, cui fel adhæret, ignis loco est, stomachus patellæ, cranium summæ metæ colophon, atque adeò, fivis, nafus fistulæ plumbeæ vice fungatur. Itaque ex hoc mutuo fluxu ac refluxu humorum nascitur fere quicquid est morborum, ut varie delabitur varius humor, nunc in oculos, nunc in stomachum, alias in scapulas, interdum in cervicem, aliove. Quoque magis intelligas; Cur qui vino immodico sese ingurgitant sunt male memores? qui cibis aluntur fubtiliorum spirituum, minus torpent ingenio? Cur coriandrum memoriam emendat? Elleborus mentem purgat? Cur expletio vehemens epilepfiam adducit, quæ fluparem adfert fimul omnibus fenfibus, quemadmodum & fomnus profundus? Denique, ut immodica fitis aut inedia ingenii

ingenii memoriæque vim elidet in pueris; ità cibus immodicuis in pueris gignit ingenii stuporem, si credimus Aristoteli, nimirum igniculo mentis velut obruto ingestà materià. Fa. Estne igitur corporeus animus, ut à rebus corporalibus afficiatur? Eu. Animi rationalis natura non corrumpitur quidem ipsa, sed organis vitiatis impeditur illius vis & actio; velut artifex frustra valet arte, si destituatur idoneis instrumentis. Fa Quanta, quave specie est animus? En. Ridicule percontaris de magnitudine aut figura, cum fatearis incorporeum. Fa. Ego corpus intelligo quod fentitur. Eu Imò quæ non sentiuntur perfectissima sunts velut Deus & Angeli. Fa. Audio Deum & angelos spiritus appelleri, at spiritum sentimus. Eu. Hac voce literæ Sacre ob rudes homines balbutiunt, Mentem fignificantes puram ab omni commercio rerum sensibilium. Fa. Quid igitur interest inter angelum & animum? Eu. Hoc ipium quod inter limacem & cochleam, aut, si mavis, testudinem. Fa Corpus igitur domicilium est animi magis quam instrumentum. Eu. Nihil vetat instrumentum adjunctum dici domicilium. Atque hac quidem de re variant philosophorum fententiæ. Sunt qui dicant corpus esse vestem animæ, sunt qui domicilium, funt qui instrumentum, funt qui hatmoniam. Horum quodcunque dixeris, confequitur actiones animi corporis affectionibus impediri. Primum, fi quod veltis est corpori, idem corpus est animo, quantum ad corporis va-Jetudinem faciat vestis declaravit Hercules: ne quid de colo ribus, aut pilorum pelliumque generibus referam. Cæterum an eadem anima sufficiat pluribus corporibus deterendis, quemadmodum corpus multas deterit vestes, viderit Pythagoras. Fa. Non incommodum foret, si juxta Pythagoram liceret ut vestibus, ità corporibus mutatoriis uti; sic, ut mensibus hybernis sumeretur corpus obesum crasseque texturæ, æstivis rarius & gracilius. Eu. Arqui parum, opinor, esset commodum, si quemadmodum multis vestibus detritis, tandem & corpus deterimus; ità multis corporibus detritis, tandem & anima senesceret desicerétque. Fa. Non fané Eu. Jam quemadmodum ad corporis salubritatem agilitatémque refert qua veste sit amictum, ità refert quod corpus circumferat anima. Fa. Profecto si corpus vestis est animæ, video multos homines admodum varie cultos, Eu. Sic est, & tumen nonnulla pars hujus rei sita est in nobis quam commode vestiatur anima. Fa. Valeat igitut vestis; dicatiquid de domicilio. En Arqui ne quod dico ribi videatuf

ac fu

A

Ś

r

k.

)-

n

d

15

13

6

r-

ď

.

1-

i-

m

nt

0.

1-18

4.

0.

m Sj

2-

m

ut

X-

or,

11

e-

on

ji-

bo

tis

OS.

0-

.9

bi

uf

videatur commentum, Fabulla, ipse Dominus Jesus suum corpus templum appellat: & Petrus Apostolus suum corpus tabernaculum appellat. Nec defuerunt qui corpus dixerunt animæ sepulchrum, owua distum arbitrantes quasi onua alii carcerem mentis appellarunt, nonnulli præsidium, velut arcem munitam. Quorum animus est undiquaque purus, in templo habitat. Qui non tenentur amore rerum corporalium horum animus agit in tabernaculo, libenter exfiliturus fi vocet imperator. Qui prorfus excecati funt vitiis spurcissimis, ut nunquam aspirent ad auram libertatis Evangelicæ, horum animus jacet in sepulchro. Cæterum qui moleste lu-Cantur cum vitiis, nec adhuc possunt quod volunt, horum animus habitat in carcere, subinde clamans ad liberatorem omnium, Educ de carcere animam meam, ut confiteatur nomini tuo, Domine. Qui gnaviter pugnant cum Satana, vigilantes & excubantes adversus insidias illius, qui circumit ut Leo quærens quem devoret, horum animus verfatur in præfidio, unde injustu imperatoris non licet discedere. Fa. Si corpus est animi domicilium, plurimos video quorum animus male habitat. Eu Sic est, videlicet in ædibus perstillantibus, opacis, ventis omnibus obnoxiis, fumolis, pituitois, Aceris ac ruinosis: denique putribus & infectis. Et tamen Cato primam felicitatis partem judicat, Bene habitare. Bene naprima Fa. Tolerabilis res, si liceret in aliud immigrare domici- felicitatis lium. Eu. Emigrare non licet, nisi cum evocat * locator. pars. Veruntamen si non licet emigrare, licet arte curâque nostra, * Significat domicilium animi commodius reddere; quemadmodum in este conduadibus mutantur fenestræ, attollitur solum, incrustantur aut convestiuntur tabulatis parietes, situs igni suffituque purgatur. Id in fenili corpore jamque ruinam minitante difficillimum est. Plurimum autem conducit, si puerile corpus ab iplo protinus ortu ficut oportet curetur. Fa. Tu quidem matrem ac nutricem medicam esse jubes. Eu. Plane jubeo, quod attinet ad delectum ac moderationem cibi potulque, motus, somni, balneorum, unctionum, frictionum, Quam multos effe cenfes qui gravissimis morbis ac vitiis obnoxii funt, epilepsiæ, gracilitati, imbecillitati, furditati, fractis lumbis, distortis membris, infirmo cerebro, stupori mentis, non ob aliud nisi quod à nutricibus indiligenter curati funt? Fa. Demiror te non pro pictore fadum fuisse Franciscanum, qui tam belle concioneris. Eu. Ubi te Claranam videro, tum ego tibi Franciscanus concienabor. Fa. Ego fane libens scire cupiam quid sit Anima,

Pfal. 54.

de qua tam multa audimus dicimusque, cum nemo viderit. Eu. Îmò nemo non vider cui funt oculi. Fa. Video pictas animas infantuli specie. Verum cur non adduntur alæ, quem. admodum angelis? Eu. Quoniam delabentibus è cœlo fracta funt alæ, fiqua Socraticis fabulis habenda fides. Fa. Quo. modo igitur subvolare dicuntur in cœlum? Eu. Quoniam fides & charitas faciunt ut illis renascantur alæ. petebat ille pertæsus domicilium sui corporis, dum cla-Quis dabit mihi pennas sicut columba, & volabo & requiescam? Nec enim alias alas habet anima, cum sit incorporea, nec ullam habet speciem quæ corporeis oculis sit conspicua; sed certius cernuntur ea quæ videmus animo. Credisne Deum esse? Fa. Maximé. Eu. At nihil minus videri potest quam Deus. Fa. Videtur in rebus conditis. Eu. Itidem videtur animus ex actione. Si quæris quid agat in corpore vivo, contemplare corpus exanime. Cum vides hominem fentire, cernere, audire, moveri, intelligere, meminisse, ratiocinari certius vides animam adesse quam nunc vides hunc cantharum : potest enim falli sensus unus; tot argumenta sensuum non fallunt. Fa. Proinde, si non potes, oftendere animam, sic illam notis quibusdam pinge quali mihi velis describere Cæfarem quem nondum vidi. Eu. Aristotelis definitio in promptu est. Fa. Quæ? Nam aiunt istum esse probum rerum omnium depictorem. Eu. Anima est actus corporis organici, physici, vitam habentis in potentia. Fa. * Cur Actum vocat potius quam iter aut viam? Eu. Non hîc cavetur aurigis aut equitibus, sed animæ ratio definitur. Et actum vocat formam, cujus natura est agere, cum materiæ ratio fit pati. Omnis autem corporis motus natu-Sed Fabulla ralis ab animo proficifcitur. Est autem varius corporis morus. Fa. Intelligo. Sed cur addit organici? Eu. Quoniam anima nihil agit nisi per organa, hoc est, instrumenta corporis. Fa. Cur addit physici? Eu. Quia Dædalus frustra fingeret tale corpus. Ideoque addit vitam habentis in potentia. Forma non agit in quidvis, fed in materiam capacem. Fa. Quid si angelus immigraret in corpus hominis? Eu. Ageret quidem, sed non per organa naturalia, nec vitam daret corpori, si abesset anima. Fa. Habeone jam totam animæ rationem? Eu Habes Aristotelicam. Fa. Equidem accepi celebrem esse philosophum; & vereor ne sapientum centuriæ mihi scribant hæreseos dicam, si quid refrager. Alioqui quicquid adhuc dixit de anima hominis competit in

asinum & bovem. Eu. Imò in scarabæum quoq; & limacem.

Fa. Quid

· Græciseft. ErTexexeno. vocabulum Philosophis peculiare. detorquet ad jurisconfultos, qui diftiguunt inter iter, altum, & viam.

Eu. Qui dicunt animam nihil aliud esse quam harmoniam qualitatum corporis, faterentur non ita multum interesse, videlicet harmonia foluta perire animas utriusque. Ne ratione quidem diffinguitur bovis ab hominis anima, sed quòd boum minus fapit, quam hominum; quemadmodum videre est & homines qui minus fapiunt quam bos. Fa. Næ isti bubulam habent mentem. Eu. Attamen illud ad te pertinet, quòd pro testudinis qualitate modulatior est harmonia. Fa. Fateor. Eu. Nec parvi refert ex quo ligno quâve figurà fit facta testudo. Fa. Verisimile dicis. Eu. Nec ex quoruntlibet animantium intestinis fiunt canoræ fides. Es. Atque hæ quidem ex aëris circumfusi madore aut ficcitate laxantur, contrahuntur, nonnunquam & rumpuntur. Fa. Isthuc vidi non semel. Eu. Hic igitur potes opem præstare non vulgarem infantulo tuo, ut animus illius testudinem habeat bene temperatam miniméque vitiatam, ne laxa sit segnitie, ne stridula sit iracundià, ne rauca sit temulentia. Nam hos affectus inserit in nobis nonnunquam educatio victulo; ratio. Fa. Admonitionem accipio; fed expeto quo pacto tuearis Aristotelem. En. Ille quidem descriplit in genere animam animantem, vegetantem ac fentientem. Anima dat vitam, sed non protinus animal est quod vivit. Vivunt enim, & fenescunt, & moriuntur arbores, at non fentiunt: quanquam his quoque nonnulli fenfum tribuunt * ftupidum. In adhæsis vix deprehenditur sensus: * Hoc sensit In spongia deprehenditur ab avulsoribus; in arboribus manec omnino teriarum cassores sensum comperiunt, si quid illis credidismile Aiunt enim, si palma ferias truncum arboris quam veri est. velis cædere, quemadmodum fere folent materiarii, difficihus arbor inciditur, ut semet contraxit metu. Quod autem vivit ac sentit, animal est. Nihil autem prohibet esse vegetabile quod non fentit, veluti fungi, betæ, caules. Fa. Ista si vivunt utcunque, si sentiunt utcunque, si moventur cum adolescunt, quid prohibet eadem dignari animalis cognomine? Eu. Non ità visum est majoribus, neque nobis fas est ab illorum placitis discedere, ac nè refert quidem ad hoc quod nunc agimus. Fa. Atqui non feram eandem effe animam scarabæi & hominis. Eu. Non eft eadem, ô bona, sed Animat, vegetat, fensibiratio quadantenus communis est. le reddit corpus tuum anima tua. Idem agit scarabæi anima in suo corpore. Nam quòd quædam aliter, aut aliud agit anima hominis quam scarabæi, partim in causa est ma-R 2

n

n

1-

ñ.

2-

1-

n

teria. Non canit, non loquitur scarabæus, quia caret organis ad hæc idoneis. Fa. Illud igitur dicis, fi anima scarabæi demigraret in corpus hominis, idem ageret quod agit anima humana. Eu. Imò nè si mens quidem angelica quemadmodum dixi. Nihil autem interest inter angelum & animam humanam, nisi quòd hominis anima in hoc condita est ut agat corpus humanum naturalibus organis instructum, quemadmodum anima scarabæi non movet nisi corpus scarabæi: angelus non in hoc conditus est ut animet corpus, sed ut ablque corporalibus organis intelligat. Fa. Num idem potest anima? En. Potest quidem à corpore semota. Fa. Non est igitur sui juris dum est in corpore? En. Non profectò. nisi si quid accidat præter communem naturæ cursum. Fa. Verum tu mihi pro una anima plures animas effudisti, animantem, vegetantem, sensibilem, intelligentem, memorem, volentem, iralcentem, concupiscentem. Mihi satis erat una. Eu. Eiusdem animæ diversæ sunt actiones: ex his varia sortitur cognomina. Fa. Non satis assequor quod dicis. En. At faciam ut assequaris. Tu in cubiculo es uxor, in officina es textrix aulæorum, in taberna es aulæorum venditrix, in culina es coqua, inter famulos & famulas es domina, inter liberos es mater: & tamen hæc omnia es eadem in domo. Fa. Satis tu quidem pingui Minerva philosopharis. Sic igitur est animus in corpore quemadmodum ego in domo? Eu. Sic. Fa. Atqui dum ego texo in officina non coquo in culina. Eu. Neque enim tu es anima tantum, sed anima corpus circumferens, corpus autem non potest fimul pluribus inesse locis; anima, quoniam est forma simplex sic est in toto corpore, ut in fingulis corporis partibus fit tota, quamvis non idem agat per omnes partes, nec eodem modo per quomodolibet affectas. Nam fapit ac meminit in cerebro, irascitur in corde, concupiscit in hepate, audit in auribus, cernit in oculis, olfacit in naribus, gustat in palato & lingua, fentit in omnibus partibus corporis quæ nervaceum aliquid habent adjunctum: neque enim fentit in pilis nec fummis unguibus; ac nè pulmo quidem per se sentit, nec hepar, fortalle nec lien. Fa. Proinde in quibusdam partibus animat tantum ac vegetat. Eu. Ità videtur. Fa. Si in uno homine facit hæc omnia eadem anima, consequitur ut fætus in utero materno statim ut augescit, quod est vitæ signum, fimul & fentiat & intelligat; nisi forte unius hominis initio plures funt anima, deinde cateris cedentibus, una peragit omnia. Ità ut primum homo fuerit planta, mox animal.

mal, postremò homo. Eu Quod dicis, fortasse, non absurdum videatur Aristoteli. Nobis probabilius est, simul cum vita infundi rationalem animam, sed quæ, velut igniculus, immerla materiæ fupra modum humidæ nondum queat exerere vires fuas. Fa. Animus igitur alligatus est corpori quod agit movêtque? Eu. Non aliter quam testudo domui quam circumfert. Fa. Eam movet quidem, sed sic ut simul moveatur; quemadmodum gubernator flectit navem quò vult, sed ipse interim cum navi movetur. Eu. Imò quemadmodum sciurus volvit caveam rotatilem, mobilis interim & ipse. Fa. Sic & afficit anima corpus, ac vicissim afficitur. Eu. Sanè quod ad operationes attinet. Fa. Ergô quod ad naturam pertinet, par est anima morionis animæ Solomonis. Eu. Nihil abfurdum. Fa. Itaque pares sunt & angeli, quandoquidem carent materia, que parit, ut ais, inæqualitatem. Eu. Jam fatis philosophiæ. Quin potius hæc Theologos torqueant; nos hoc agamus quod cœpimus. Si tota mater esse vis, cura corpusculum infantuli tui, quò posteaquam sese explicuit ex vaporibus mentis igniculis, bonis & commodis organis utarur. Quoties audis puerum tuum vagientem, crede illum hoc abs te flagitare. Cum vides in pectore duos istos veluti fonticulos turgidos, ac lacteo liquore vel suapte sponte manantes, crede naturam admonere te tui officii. Alioqui cum infans jam fari meditabitur, ac blanda balbutie te Mammam vocabit quà fronte hoc audies ab eo cui mammam negàris, & ad conductitiam mammam relegâris, perinde quafi capræ aut ovi subjecisses? Ubi jam erit fandi potens; quid si te pro matre vocet semimatrem? Virgam expedies, opinor. Atqui vix semimater est quæ recusat alere quod peperit. Potior genituræ pars est nutricatio teneri puelli. Alitur enim non solum lade, sed & fragrantia materni corporis: requirit eundem liquorem jam notum & familiarem, quem hausit in corpore, & unde coaluit. Atque ego quidem sum in hac sententia, ut existimem in pueris ex lactis natura & indolem vitiari, non aliter quam in frugibus & plantis terræ fuccus mutat ingenium ejus quod alit. An putas temerè vulgò dici, Iste malitiam cum lacte nutricis imbibit? Nec illud quidem opinor quòd à Græcis dici folet, Ut nutrices, cum fignificant aliquem malè pasci: paululum enim præmansi in os inserunt infantis maximam partem deglutiunt ipfæ. Proinde ne peperit quidem quæ quod enixa est mox abjicit. Isthuc enim abortire est, non parere. Et in tales forminas mihi competere Græ-

0

Nutricem adfeissere infantulo est expenere.

Græcorum videtur Etymologia, qui un'me dici putant' un meer, hoc est, à non servando. Nam prorsus conducti tiam nutricem infantulo adhuc à matre tepenti adsciscere genus est expositionis. Fa. Accederem, ni delecta esset mulier in qua nihil desideres. En. Ut nihil referat quod lac bibat mollis infatia, quam falivam cum præmanfo cibo deglutiat; ut talis contigerit nutrix qualem haud scio an ulla reperiatur; an putas ullam effe quæ nutricationis omne tædium devorare possit quemadmodum mater, fordes, assessiones, vagitus, morbos, servandi nunquam sathe diligentem curam? Si est quæ pariter amet ut mater, erit quæ, pariter curet. Quin & illud fiet, ut segniùs amet te filius, nativà illa charitate velut in duas matres distracta; nec tu fimili pietate ducêris erga filium, ut jam grandior minus libenter sit obtemperaturus jussis tuis; & tu frigidiùs illius curam habitura, in cujus moribus fortasse vide. bis nutricem. Præcipuus autem discendi gradus est mutuus inter docentem ac discentem amor. Ergò si nihil decesserit illi nativæ pietatis fragrantiæ, facilius illi instillabis præcepta rectè vivendi. Neque enim hîc parum valet mater, vel ob hoc quod materiam tractet mollissimam & in omnia sequacem. Fa. Ut video, non tam facilis est res peperisse quam vulgus existimat. Eu. Si mihi parum habes fidei, en tibi Paulus aperte de muliere loquens: Salva, inquit, fiet per liberorum generationem. Fa. Salva eft igitur quæ peperit? Eu. Nequaquam, sed addit, Si liberi permanserint in fide. Nondum absolvisti genitricis munus, nisi primum tenerum corpusculum filii, mox animum æquè mollem recta educatione finxeris. Fa. Atqui isthuc matribus in manu non est, ut filii perseverent in pietate. Eu. Fortassis; sed tantum habet momenti vigilans admonitio, ut Paulus existimet matribus imputandum si liberi degenerent à piis moribus. Denique si præstiteris quod in te situm est, Deus opem suam conjunget cum tua diligentia. Fa. Mihi quidem, Eutrapele, tua persuasit oratio, fi queas itidem persuadere parentibus & marito. Eu. Isthuc ad me recipio, modò tu me tuo juves suffragio. Fa. Polliceor. Eu, Sed licetne videre puellum? Fa. Licet maximé. Heus, Syrifca, voca nutricem unà cum infante. Es. Scitus admodum puet. Vulgò dicitur veniam deberi primum experienti. At tu prima statim experientia summam artis expressisti. Fa. Non est sculptilis imago, ut arte fit opus. Eu. Verum, sed fusile sigillum est. Utcunque

nt 4

Cli.

ere

ffet

10d

Ci-

cio

nis

OF. fa.

rit

te

a:

or

gi.

le.

u-

le.

la-

2-

m

ft

m

S: ft

ri

IS, 9 C

e.

)~

i

res habet, felicissime cecidit : utinam pari felicitate cadant imagines quas intexis aulæis. Fa. At tu contra felicius pingis quam gignis. Eu. Sic visum est naturæ cum omnibus paria facere. Quam folicita est natura ne quid pereat! Duos homines in uno repræsentavit; nasus & oculi patrem referunt, frons ac mentum matrem exprimunt. posses hoc tam charum pignus alienæ sidei concredere? Mihi bis crudeles videntur effe quæ id facere suffinent. Quandoquidem non folum faciunt id infantis quem ablegant periculo, verum etiam suo, propterea quod in his lac sversione corruptum sepenumero periculosos morbos pariat. Itaque fit, ut dum unius formæ corporis consulunt, parum consulant duorum corporum vitæ: dumque cavent ne contingat præproperum fenium, conjiciunt fele in mortem præproperam. Quod est inditum puero nomen? Fa. Cornelius. Eu. Hoc erat nomen avi paterni. Utinam virum integerrimum & moribus nobis referat. Fa. Dabitur opera, quod quidem in nobis erit. Sed heus, Eutrapele, unum quiddam obnixè te rogarim. Eu Imò puta me tuum esse mancipium; imperabis, & impetrabis que voles. Fa. Proinde non prius te (a) manumittam quam hoc mihi benefi- 4 Quia se cium cœptum absolvas. Eu. Quodnam? Fa. Ut præscribas dixerat man. mihi primum, quibus rationibus queam infantis valetudini cipium. consulere : deinde, cum erit firmior, quibus rudimentis ad pietatem præparandus fit rudis animus? Eu. Id faciam lubens pro mea quidem sapientia, sed proximo colloquio; nunc orator adeo maritum ac parentes. Fa. Precor exorator ut fies.

ARGUMENTUM.

Ogygius, religionis causa peregrinatus, redit domum superstitionibus plenus. Divum Jacobum Compestellanum Salutarat, quo illum voto uxor & socrus obligarant. Sancti tunc temporis frigidius coli caperunt. Qua de re Virgo Maria scribit Epistolam plenam querelis, de neglecto Divorum cultu. Mendacium de Equite servato ope beata Virginis, dilatando angustissimam partem qua erat lapsus. Lac Virginis B. D. Bernardus fingitur suxisse lac ex eadem B. Virginis mamma qua puer Jesus. Nova gemma bufonites: gemmarum varia natura. Thoma Becketti tumulus Cantuaria. Prodigiofam templorum magnificentiam, luxuriem & divitias perstringit. Nautarum mores & scelera carpit. Absurditas osculandi sanctorum reliquias, calceos, subligaria. Sancti assimilantur ovibus.

MENEDEMUS, OGYGIUS.

Uid hoc novæ rei? Nonne Ogygium vicinum meum video, jam totos fex menfes non vifum cuiquam? interisse rumor erat. Ipsus est, nisi prorfus halluci-R 4 nor.

t

1

ald eft, imbricum fpecie variegatis. Vide Plinium, lib 9, cap. 35. de mira va. rietate concharum. b E ftramine factis. e Significat globulos quibus utuntur ad numerandas preces: fic enim ova ferpentum, cum prodeunt, cohærent.

d Pro fallere. Vide Chiliades.

nor. Adibo, ac falvere jubebo. Salvus fis, Ogygi. Og Salve & tu, Menedeme. Me. Quæ regio te nobis reddidit incolumem? nam triftis rumor hîc Iparferat te navigasse stygiam paludem. Og Imò gratia superis, sic interim valui, ut vix unquam antehac melius. Me. Ità semper vanitatis coarguas ejusmodi rumores. Sed quid isthuc ornatus est? obfitus es conchis (a) imbricatis, stanneis ac plumbeis imaginibus oppletus undique, (b) culmeis ornatus torquibus; brachium habet (c) ova serpentum. Og. Visi divum Jacobum Compostellanum, & hinc reversus, Virginem Parathalassiam, apud Anglos percelebrem : quin potius hanc revisi, nam annos ante tres inviferam. Me. Animi gratia, ut arbitror. Og. Imò religionis causà. Me. Istam, opinor, religionem docuerunt te Græcæ literæ. Og Mater uxoris voto fese obstringerat, ut si filia peperisset masculum vitalem, ego divo Jacobo præsens præsenti salutem dicerem, & gratias agerem. Me. Salutaffi divum tuo duntaxat & focrûs nomine? Og Imò totius familiæ verbis. Me. Equidem arbitror nihilo minus falutis futurum fuisse familia, etiamsi Jacobum infalutatum reliquisses. Sed obsecro, quid respondit agenti gratias? Og Nihil, sed offerenti munus visus est arridere & capite leviter annuere, simulq; porrexit hoc imbricatum putamen. Me. Cur ista potius donat quam alia? Og. Quoniam his abundat, suggerente vicino mari. Me. O benignum divum qui & obstetricatur parturientibus, & operam dat hospitibus? Verum quodnamisshuc novum vovendi genus ut otiosus aliis laborem imponat aliquis? Si tu te voto affringeres, ut si quod ageres feliciter cederet, ego jejunarem bis in hebdomade, an credis me facturum quod vovisses? og. Non credo, etiamsi tu ipse tuo nomine vovisses. Nam tibi divis (d) os oblinere ludus est. At so. crus est, mos gerendus erat. Nôsti mulierum affectus, & mea quoque referebat. Me. Si non præstitisses votum, quid erat periculi? Og. Non poterat me divus vocare in jus fateor; fed poterat in posterum esse surdus ad vota mea, aut tacirus aliquid calamitatis immittere in meam familiam. No-Hi principum mores. Me. Dic mihi, quid valet agitque vir optimus Jacobus? Og. Multò frigidius folito, Me. Quid est in causa? senium? Og. Nugator! scis divos non senescere.. Verum hæc nova persuasio quæ latè per orbem divagatur facit ut infrequentius salutetur solito: & si qui veniunt, salutant tantum, nihil, aut quam minimum, donant, di-Stitantes eam pecuniam rectius collocari in egenos. Me. (a) Imn

)

(a) Impia perfuafio! Og. Itaque tantus Apostolus, qui solet a Ironia est totis gemmis & auro fulgere nunc flat ligneus, vix febace- cum fit adam habens candelam. Me. Si verum est quod audio, peri-modum piaculum est nè reliquis divis idem veniar ulu. Og Imò circumsertur Epistola, quam hâc de re scripsit ipsa Virgo Maria. Me. Quæ Maria? Og. Quæ cognomen habet à Lapide. Me. Apud Rauracos, ni fallor? Og Ea est. Me. Lapideam igitur divam mihi parras. Sed cui fcripfit? Og. Nomen ipfa indicat epistola. Me. Per quem missa est? Og. Haud dubiè quin per angelum, qui posuerat scriptam in suggesto unde b id est ab concionatur is ad quem scripta est. Et nè quid fraudis su issa scriptam spiceris, videbis Epistolam (b) autivegov. Me. Itane ag-quemadmonoscis manum angeli qui est virgini ab Epistolis? Og. Quid dum oracula ni? Me. Quo tandem argumento? Og. Legi Epitaphium dicuntur Bedæ, quod ab angelo insculptum est: elementorum figu- avlóque ab ipso Deo ræ per omnia congruunt. Legi & syngrapham (c) D. Ægi- reddita voce, dio missam : congruunt. An non hac fatis agunt rem? Virg. Infa Me. Fasne est inspicere? Og. Fas, si dejeres te taciturum. canas oro. Me. O! lapidi dixeris. Og Jam sunt & (d) lapides hoc nomi- 6 Nota est fabula de ne infames, quòd nihil celent. Me. Muto igitur dicito, fi la- Carolo Magpidi parum fidis. Og Hac lege recitabo: tu fac utramq; ar- no, qui cum rigas aurem. Me. Arrexi. Og. "Maria Mater Jefu Glaucopluto desperarer "S.D. Quòd Lutherum secutus strenue suades supervacane-veniam admissorum, S. "um esse invocari divos, à me quidem isto nomine bonam regidius im-" magnamque inîsti gratiam, scito: Nam antehac tantum petravit synnon enecabar improbis mortalium opplorationibus. Ab grapham ab " una postulabantur omnia, quasi filius meus semper in- angelo contifans esset, quia talis fingitur, pingiturque in sinu meo, ut versiculum. ex nutu matris adhue pendeat, neque quicquam ausit negare parenti, videlicet metuens ne si quid neget roganti, rito Caroli ego vicissim ipsi negem mammam sitienti. Et nonnun- peccata requam ea petunt à virgine quæ verecundus juvenis vix mitto. auderet petere à lena, quæque me pudet literis committe- d'Sentit de Lydio lapire. Interim negotiator lucri causa navigaturus in Hi- de, qui dici-" spaniam committit mihi pudicitiam suæ concubinæ. Et tur bidex: "virgo Deo facra abjecto velo fugam adornans, deponit 15 prodit " apud me famam integritatis suæ, quam ipsa tendir prosti- aurum sub-" tuere. Occlamat mihi miles impius, & ad lanienam con-imitatutium. ductus, Beata Virgo, da prædam opimam. Occlamat ale- Lege apud " ator, Fave, diva, pars lucri tibi decidetur. Et si parum Ovid fab. " faveat alea, me convitiis lacerant, maléque precantur, quia de Battoin " non adfuerim sceleri. Occlamat qui quæstui turpi semet verso. exponit, Da proventum uberem. Si quid negem, illico

Stulta & idololatrica fapplicatio ad B. V.

" reclamant, Ergò ne sis mater misericordia. Aliorum vo. ta non tam impia funt quam inepta. Clamat innupta, Maria, Dz mihi formofum ac divitem sponsum. nupta, Da mihi bellos catulos. Clamat gravida, Da mihi facilem partum. Clamat anus, Da diu vivere fine tuffi firique. Clamat senex delirus, Da repubescere. Clamat philosophus, Da nodos insolubiles nectere. Clamat Sacerdos, Da facerdotium opimum. Clamat Episcopus, Serva meam Ecclesiam. Chimat nauta, Da prosperos cursus. Clamat præfectus, Ostende mihi filium tuum antequam "moriar. Clamat aulicus, Da vere confiteri in mortis articulo. Clamat rusticus, Da tempestivam pluviam. Clamat rustica, Serva gregem, & armentum incolume. Si quid renuo, illico sum crudelis. Si relego ad filium, audio, Vult ille quicquid tu vis. Itane ego fola, & mulier & virgo, dabo operam navigantibus, belligerantibus, negotiantibus, ludentibus alea, nubentibus, parturientibus, fatrapis, regibus & agricolis? Atqui quod dixi minimum est pra his que patior. Sed his negotiis nunc multo minus gravor : quo quidem nomine tibi gratias agerem maximas, nisi commodum hoc incommodum majus secum traberet; plus est otii, sed minus est honorum, minus est opum. Ante salutabar Regina cœlorum, Domina mundi; nunc vix à paucis audio, Ave Miria. Ante vestiebar gemmis & auro, abundabam mutatoriis, deferebantur aurea gemmeaque donatia: nunc vix tegor dimidiato palliolo, eoque corroso à muribus. Proventûs autem annui vix tantum est ut alam miserum (a) ædituum, qui accendat lucernulam aut candelam sebaceam. Atque hæc tamen poterant ferri, ni majora etiam moliri dicereris. Huc tendis, ut aiunt, ut quicquid usquam est divorum exigas, ex ædibus facris. Etiam atque etiam vide quid agas. Non deeft aliis divis quo fuam ulciscantur injuriam. templo Petrus, potest tibi vicissim occludere regni cœlestis offium. Paulus habet gladium; Bartholomæus cultro armatus est; Gulielmus sub pallio monachi totus armatus est non fine gravi lancea. Quid autem 'agas cum Georgio, & equite & (b) cataphracto, hasta simul & gladio formidabili? Nec inermis est Antonius; habet (c) facrum ignem. Sunt item & cæteris sua vel arma, vel mala quæ quibus volunt immittunt. Me vero, quantumvis inermem, non tamen ejicies, nisi simul ejecto Filio quem ulnis teneo. Ab hoc non me patiar divelli : aut hunc una mecum

extru-

a Quem veteres, ut in- " dicat Varro, # ditimum voeabant, Cultos erat tuendæ facræ " 6 Id eft, gra- " vi armatura munito. e Hoc enim nomine Sanctum illum amabilem reddidere formidabilem: quemadmodum Joannem Baptiftam præter alios, morbo comitiali, Hubertum hydrophobo, irem alios aliis malis. Et hæc vertimus in quæstum noftram, cusus ftudiofiores fumus quam fervandarum

animarum.

vo-

ota,

nat

ihi

uffi

nat

er-

rva

us.

m

ti-

at

re.

ılt

0,

15,

8.

ræ

7-

as,

e.

n.

IC.

&

n-

0.

n.

l.

e-

è

.

n

-

" extrudes, aut utrumque relinques, nisi mavis habere tem-" plum fine Christo. Hæc te scire volui: tu cogita quid " mihi respondendum censeas. Nam mihi plane res cordi " est. Ex æde nostra lapidea, Cal. Aug. anno Filii mei " paffi 1524. Virgo lapidea mea manu lubscripsi. Me. Minax profectò ac formidabilis epistola. Cavebit, opinor, Og. Si fapit. Me. Quamobrem non ea-Glaucoplutus. dem de re scripsit huic optimus ille Jacobus? Og. Nescio, nifi quòd longiùs abest, & his temporibus intercipiuntur omnes epistolæ. Me. Sed quis Deus te redegit in Angliam? Or Ventus illuc invitabat mire secundus, atque id propemodom eram pollicitus Divæ Parathalassiæ, me post biennium ipsam revisurum. Me. Quid petiturus ab illa? Og. Nihil novi, nisi illa vulgaria, familiam incolumen, rem uberiorem, longævam lætámque vitam inhoc feculo, & perennem felicitatem in futuro. Me. Non poterat eadem præftare Virgo Mater apud nos? Habet Antverpiæ templum longe augustius quam in Parathalasso. Og. Haud nego posse; verum aliis in locis alia largitur: five fic vifum est animo illius; five, ut est benigna, semet in hoc nostris affectibus accommodat. Me. De Jacobo frequenter audivi: fed obsecro te, describe mihi regnum istius Parathalassiæ. Og. Equidem expediam quam potero paucissimis. Celeberrimum nomen est per universam Angliam, nec temere reperias in ea insula qui speret res suas fore salvas, quin illam quotannis aliquo munusculo pro facultatum modulo falutarit. Me. Ubi habet? Og. Ad extremum Anglise finem inter Occidentem & Septentrionem, haud procul à mari passuum fere tribus millibus, vicus est vix alia re victitans quam commeantium frequentia. Collegium est Canonicorum, sed quibus à Latinis Regulæ cognomen additur; medium genus inter monachos & canonicos quos feculares appellant. Me. Amphibios mihi narras; quod genus est fiber. Og. Imò & crocodilus. Sed omissis cavillis, tribus verbis expediam quod vis. In odiosis canonici sunt, in favorabilibus monachi. Me. Ad- Demonstrahuc quidem mihi ænigma refers. Og Quin addam Apodixin tio quæ promathematicam. Si Romanus Pontifex fulmine feriat om- prie fit Manes monachos, tum canonici fuerint, non monachi: Sin idem thematicis permittat omnibus monachis uxorem ducete, tum fuerint per literas depictas. monachi. Mo. O novos favores! utinam abducant & meam. Og. Sed ut ad rem. Collegium hoc vix alios habet proventus quam ex liberalitate Virginis. Nam majora quidem donaria servantur: Cæterum si quid est nummorum, aut le-VIOLIS

0

f

ò

t

1

i

f

1

1

t

vioris pretii, cedit in alimoniam gregis & præfecti, quem illi Priorem vocant. Me. Probæ vitæ? Og. Non illaudatæ: pietate ditiores quam annuo cenfu. Templum est nitidum & elegans; verum in eo non habitat Virgo, fed illud honoris gratia cessit filio. Illa suum habet templum, ut dextra fit filio. Me. Dextra? Quo igitur spectat filius? Og. Bene mones. Cum Occidentem spectat; dextram habet mattem: ubi se vertit ad Solis exortum, sinistra est. Nec hic tamen habitat, nondum enim ædificium est absolutum, & locus est undique perflabilis, patentibus offiis, patentibus fenestris, & in propinguo est Oceanus ventorum pater. Me. Durum ubi igitur habitat illa? Og. In eo templo quod inabsolutum dixi est facellum angustum, ligneo tabulatu constructum, ad us trumque latus per angustum ostiolum admittens salutatores, Lumen est exiguum, nec fere nisi ex cereis; fragrat odor naribus gratissimus. Me. Hæc omnia congruunt religioni, Og. Imò si introspicias, Menedeme, dicas divorum esse sedem, adeò gemmis, auro, argentóque nitent omnia. Me. Accendis animum ut eò me conferam. Og. Haud pœnituerit itineris. Me. Nihil est illic olei facri? Og. Inepte! Oleum istud non resudat nisi è sepulchris divorum, velut Andrez & Catharinæ. Maria sepulta non est. Me. Erravi, fateor, Sed absolve fabulam. Og. Quo latius se spargat religio, alia aliis locis oftenduntur. Me. Et fortaffis ut nberior sit largitio, juxta illud. Fit cito per multas prada petita manus. Og Et nusquam non præstò funt mystagogi. Me. Ex Canonicis? Og. Nequaquam; illi non adhibentur, ne per occasionem religionis alienentur à religione, ac dum observant Virginem, parum ipsi consulant suæ virginitati. Tantum in intimo facello, quod dixi conclave Divæ virginis, adstat altari canonicus quidam. Me. In quem usum? Og. Ut recipiat fervétque quod datur. Me. An dant qui nolint? Og. Minimè, sed nonnullos pius quidam pudor huc adigit, ut dent alstante quopiam, non daturi si testis abesset, aut largiùs dant aliquanto quam erant daturi. Me. Affectum humanum dicis, & mihi non inexpertum. Og. Imò verò funt quidam adeò dediti sanctissimæ Virgini, ut dum simulant sese munus imponere altari, mirà dexteritate suffurentur quod alius posuerat. Me. Fac nullum adstare an non in tales illico fulminaret Virgo? Og. Qui magis id faceret Virgo quam ipfe Pater æthereus quem non verentur nudare suis ornamentis, vel perfosso templi pariete? Me. Non satis mihi constat, utrum magis debeam admirari, illorumne impiam conem

æ;

10-

tra ne

n:

en

&

bi

ixi

u.

es.

or

ni.

é.

c•

m

æ

r,

2.

fit

13.

0-

0-

ī.

1-

1.

at

1-

15

n

.

i

n

.

confidentiam an Dei lenitatem. Og. Ad latus itaque Septentrionale porta quædam est, non templi, nè quid erres, sed septi, quo tota clauditur area templo adjacens. Ea ostiolum habet perpufillum, quale videmus in valvis nobilium. nt qui velit ingredi, primum tibiam periculo exponere cogatur, deinde caput etiam submittat. Me. Profecto tutum non faerit ad hostem ingredi per tale ostiolum. Og. Rectè conjectas. Narrabat Mystagogus olim virum equestris ordinis equo infidentem, per hoc oftium elapfum è manibus inimici, qui jam fugienti imminebat. Ibi miser desperans sui, subità cogitatione salutem suam commendavit Divæ Virgini, quæ erat in proximo. Nam ad hujus aram fugere decreverat, si valva patuisset. Et ecce rem inauditam. Subitò totus eques erat intra septa templi, altero frustra foris infaniente. Me. Et faciebat tam admirandæ narrationis fidem? Og. Maximé. Me. Id quidem non admodum facile apud te hominem philosophum. Og. Ostendebat in ostio laminam cupream clavis affixam que habebat imaginem equitis servati, eoque cultu quo tum Anglica gens utebatur, quem & in vetustioribus picturis videmus: quæ si non mentiuntur, frigebant id ætatis tonfores & qui pannos tingunt ac texunt. Me. Qui fic? Og. Quia barbatus erat non aliter quam capræ, & universa vestis nullam habebat rugam, adeóque non erat major corpore, ut strictu corpus ipsum redderer angustius. Erat & altera lamina, cellæ figuram ac magnitudinem referens. Me. Jam dubitare fas non erat. Og. Subter offiolum erat cratis ferrea, quæ peditem tantum transmitteret. Non conveniebat ut equus post eum calcaret locum, quem prior eques Virgini confecraflet. Me. Et merito. Og. Hinc ad orientem est facellum prodigiis plenum: Eo me confero. Excipit alius mystagogus. Illic oravimus paulisper. Mox exhibetur nobis articulus humani digiti, è tribus maximi : exosculor : deinde rogo cujus fint reliquiæ. Ait, Sancti Petri. Num Apostoli? inquam. Aiebat. Deinde contemplans magnitudinem articuli, qui gigantis videri potuerit. Oportuit, inquam, Petrum fuisse virum prægrandi corpore. Ad hanc vocem è comitibus quidam in cachinnum folutus est : id certe moleste tuli. Nam fi is filuisset, ædituus nos nihil celasset reliquorum. tamen utcunque placavimus, datis aliquot drachmis. Ante ædiculam erat tectum, quod aiebar hyberno tempore, cum nix obrexisset omnia eò subito suisse delatum è longinquo. Sub eo tecto putei duo ad summum pleni fontis venam

0 9

I

t

6

61

6

4

1

t

venam aiunt esse sacram Divæ Virgini: liquor est mire filgidus efficax medicando capitis stomachique doloribu Me. Si frigida medetur doloribus capitis & stomachi, post. hac & oleum extinguit incendium. Og. Miraculum audis, ò bone : alioqui quid esset miraculi si frigida sedaret sitim? Me. Et ista sane est una pars fabulæ. Og. Affirmabant eum fontem derepente profilisse è terra justu sanctissimæ Virginis. Ego cuncta diligenter circumspiciens, rogabam quot essent anni quod ea domuncula fuisset eò deportata. Dixit à liquot fecula: Alioqui parietes, inquam, non præ fe ferunt aliquid verustatis. Non repugnabat. Ne columnæ quidem ha ligneæ. Non negabat nuper esse positas, & res ipia loqueba tur. Deinde hæc,inquam, tecti culmea arundineaque materia videtur esse recentior. Assentiebatur. Ac ne trabes quidem hæ, inquam, transversæ, nec ipsa tigna quæ culmos sustinent videntur ante multos annos polita. Annuebat. Atqui cum jam nulla casæ pars superesset, Unde igitur constat, inquam hanc esse casulam illam è longinquo delatam? Me. Obsecto quomodo fese ab hoc nodo expediebat ædituus? Og Scilicet incunctanter ille ostendit nobis pervetustam ursi pellem tignis affixam, ac propemodum irrifit nostram tarditatem, qui ad tam manifestum argumentum non haberemu oculos. Itaque persuasi, & tarditatis culpam deprecati, vertimus nos ad cœleste lac beatæ virginis. Me. O matrem filli fimillimam! ille nobis tantum fanguinis fui reliquit in terris; hæc tantum lactis, quantum vix credibile est esse poste uni mulieri uniparæ, etiamsi nihil bibisset infans. Og. Idem caufantur de Cruce Domini que privatim ac publice to locis oftenditur, ut si fragmenta conferantur in unum, navis onerariæ justum onus videri possint; & tamen totam Crucem suam bajulavit Dominus. Me. An non tibi quoque mirum videtur? Og. Novum fortalle dici possit, mirum nequaquam, cum Dominus, qui hæc auget pro fuo arbitrio, sit omnipotens. Me Piè tu quidem interpretaris, at ego vereor ne multa talia fingantur ad quæstum. Og. Non arbitror Deum passurum, si quis ipsum ad istum irrideat modum. Me. Imò cùm à facrilegis spoliatur & mater, & filius, & pater, & spiritus, ne tantulum quidem sele commovent interdum, ut vel nutu vel crepitu deterreant scelestos. Tanra est numinis lenitas. Og. Sic est: Sed audi reliqua. Id lac fervatur in altari-summo; in cujus medio Christus, ad dextram mater, honoris gratia. Lac enim matrem repræsentat. Me Conspicuum est igitur? Og. Videlicet inclusum crystalfri-

us.

ft.

, 0

m ?

um

gi-

uot

1

ali-

hæ

ba-

ria

em

ent

ùm

am

cro

ili-

sel-

ita-

nus

rer.

filii

er-

offe

em

tot

na-

am

que

ne-

10,

ve-

bi-

no-

us,

ent

an-

lac

ex-

rat.

tal.

10,

lo. Me. Liquidum igitur? Og. Quid liquidum mihi narras, cum infusum six ante annos mille quingentos? Concretum est: dicas cretam tritam alboque ovi temperatam: 'Me. Quin igitur nudum oftentant? Og. Ne contaminetur virorum olculis lac virgineum. Me. Probe dicis. Nam funt opinor, qui os admoveant nec purum, nec virgineum. Og Ubi nos vidit mystagogus, accurrit, lineam vestem induit, sacram folam addidit cervici, procubuit religiose, & adoravit: mox nobis lac facro-fanctum ofculandum porrexit. Hic in extremo altaris gradu religiose procubuimus & ipfi; Chriftoque primum falutato, Virginem Oratiuncula tali, quam in hoc ipsum pararam, appellavimus: "Virgo parens, quæ tuis " virgineis uberibus lactare meruifti cœli terræq; Dominum "filium tuum Jesum, optamus, ut illius sanguine purificati proficiamus & nos ad felicem illam infantiam columbinæ "fimplicitatis, quæ nescia malitiæ, fraudis ac doli, lac Evangelicæ Doctrinæ concupifcit affidue, donec proficiat in virum perfectum, in mensuram plentitudinis Christi, cujus "felici consortio frueris in æternum, cum Patre & Spiritu " Sancto. Amen. Me. Pia fanè deprecatio Quid illa? Og. Vifus est uterque annuere, nisi me fallebant oculi. Nam subsilire videbatur facrum lac & candidior aliquantò affulgebat Euchariftia. Interim mystagogus ad nos accessit, tacitus quidem, sed tabellam porrigens qualem apud Germanos offerunt qui in pontibus (a) telos exigunt. Mo Equidem lepenumero ma- a Tino. le precatus sum illis petacibus tabellis cum per Germaniam Id eft, sriba iter facerem. Og. Dedimus drachmas aliquot quas ille obtu- tum five lit Virgini. Mox per interpretem ejus linguæ pulchre peri- ward. tum & juvenem blandæ cujusdam eloquentiæ, (nomen erat ni fallor, Robertus Aldrifius) percontatus fum quam potui civilissime, quibus argumentis cognitum haberet hoc esse lac Virginis. Id ego sane pio studio scire cupiebam, quo possem impiis quibusdam hæc omnia ridere solitis os obturare. Primum (b) mystagogus obducta fronte obticuit: justi ut interpres instaret, sed blandius etiam. lile verò blandissimè, adeò b Qui ostenut si matrem ipsam nuper puerperam talibus verbis appel- dit arcana, qui & Hielaffet, non fuerit ægrè latura. At myftagogus, tanquam affla- rophanta tus numine quopiam, nos incuens oculis stupentibus, ac velut dicitur. horrore vocem blafphemam execrantibus. Quid opus, inquit, ista percontari, cum habeatis tabulam authenticam? Es omninò videbatur nos ut hæreticos ejecturus, nisi drachmæ delenissent hominis ferociam. Me. Quid vos interim? Og. Nos? Quid censes? Non aliter quam fuste ichi aut fulmine

tacti.

d

C

d

H

C

QI

ar

te

Pi

VC

fib

bi

qu

pe

po

Me

Me

pe

qu

dol

atu

hil

mi

Og.

qua

ftó

cie

tari

ut

tacti nosmet illinc subduximus, suppliciter audaciæ veniam comprecati. Sic enim convenit in rebus facris. Inde proficifcimur ad ædiculam, hospitium Divæ Virginis. Huc euntibus apperit sese quidam hierophanta, ex illis Minoribus, nosque veluti noscitans intuetur : aliquantulum progresfis occurrit alius, itidem contemplans nos; post etiam tertius. Me Fortasse cupiebant te pingere. Og. At ego longe diverfum suspicabar. Me. Quid isthuc. Og. Sacrilegum quempiam suppilasse nonnihil ex mundo sacræ Virginis, & in me suspicionem intentam esfe. Itaque sacellum ingressus, tali precatiuncula faluto Matrem Virginem; "O fola foeminarum omnium Mater & Virgo, mater felicissima, virgo purissima. nunc te puram impuri vilimus, falutamus, donariolis no-" fris utcunque colimus; utinam donet nobis Filius tuus, ut " fanctissimos tuos mores imitantes, mereamur & nos per Spiritus Sancti gratiam spiritualiter Dominum Jesum inti-" mis animi visceribus concipere, semélque conceptum nun quam amittere. Amen. Simulque exofculatus aram, depolui drachmas aliquot, & abii. Me. Quid hic Virgo? Nullone nutu dedit signum auditæ precatiunculæ? Og. Lumen, ut dixi, erat ambiguum, & illa stabat in tenebris ad dextrum latus altaris. Postremò, me sic dejecerat oratio prioris mystagogi, ut non auderem oculos attolere. Me. Istius ergò profectionis non erat admodum lætus exitus. Og. Imò multò lætissimus. Me. Reddidifti animum; nam mihi quoque (a) cor in genui deciderat, ut tuus loquitur Homerus. Og. A prandio repetimus templum. Me. Audebas, suspectus sacrilegii? Og. Fortaffis; fed ipse mihi suspectus non eram. Nescit pavorem mens fibi bene conscia. Trahebat me tabulæ visendæ cupiditas, ad quam mystagogus nos relegârat. Eam diu quæsitam tandem invenimus: verum in alto defixam, ut non à quibuslibet oculis legi posset. Mihi tales sunt oculi ut nec Lynceus dici posfim, nec omnino lusciosus. Itaque legentem Aldrisium oculis obiter affectatus sum, nec illi satis fidens in re tanta. Me. Excussa est omnis dubitatio? Og. Puduit me mei, qui subdubitâssem, adeò res tota illic ponebatur ob oculos, nomen, locus, res, ut erat ordine gesta; breviter, nihil omissum. Dictus est Gulielmus Lutetiæ natus, vir pius cum alias, tum præcipue religiofus in conquirendis toto orbe divorum reliquiis. Is peragratis regionibus plurimis, monasteriis ac templis undique lustratis, tandem pervenit Constantinopolim. Nam bujus Gulielmi frater illic agebat Episcopum. Is jam adomantem reditum admonuit esse virginem quandam Deo dicatam

a Ex Iliad.

ο. πάρβησαν πασιν δι πυρά ποσι κόππισι Θυμώς,
Id eft, Expaverunt:

omnibus autem in pedes
decidit animus.

1

t r

4

i

×

i,

S

S

1

.

.

15

d

n

C

15

K-

1-

IS, ft.

19.

Is

1-

m d-

05

dicatam quæ lac haberet Virginis Matris: abunde felicem futurum fi vel precario, vel pretio, vel arte portionem aliquam posset nancisci. Nam cæteras reliquias omnes quas hactenus collegerat nihil esse ad tam sacrum lac. Ibi Gulielmus non conquievit donec exorat dimidium ejus lactis. Eo thefauro plufquam Croefus fibi videbatur. Me. Quidni? & quidem præter spem. Og. Recta domum properat; in itinere morbus occupat. Me. Ut nihil est in rebus humanis nec din nec undiquaque felix ! Og. Ubi vidit periculum, accerfit clam Gallum, fidiffimum ejus peregrinationis comitem, & religiose stipulatur silentium: committit illi lac ea lege, ut fi incolumis domum redeat, deponat eum thefaurum in ara divæ Virginis quæ colitur Lutetiæ, in augusto templo utrinque Sequanam præterlabentem intuens: & amnis ipse videtur honoris gratia decedere numini Virginis. Ut rem in pauca conferam, sepultus est Gulielmus: alter properat, & hunc morbus corripit. Is desperans sui, tradit Anglo comiti lac, sed multis obtestationibus adstricto ut faceret quod fuerat ipse facturus. Moritur hic, recipit ille, & in aram deponit lac, canonicis ejus loci præsentibus, qui tum temporis adhuc dicebantur Regulares, quales adhuc funt apud divam Genovefam. Ab his impetravit lactis dimidium. Id delatum in Angliam, tandem in Parathalassum detulit, huc vocante mentem illius afflatu spiritus. Me. Pulchre certe fibi constat hæc narratio. Og. Imò ne qua residere posset dubitatio, ascripta erant nomina Episcoporum à suffragiis, quilac illud invifentibus non absque munusculo, tantum impertierunt relaxationis, quantum (a) ex fuo dimenso largiri a 1d est, ex poffunt. Me. Quantum id est? Og. Dierum quadraginta, modo præ-Me. Etiam (b) apud inferos dies est? Og. Certe tempus est. fcripto, Romanus enim Me. Ubi totum hoc dimensum semel fuerint elargiti, non su- Pontifex è perest quod largiantur. Og. Minime. Subscatet enim subindè dolio proquod dent, ac plane diversum quiddam accidit hic atque in mie; Episcodolio (c) Danaidum. Illud enim cum continenter imple- pis certus atur, semper tamen inane est: hinc si semper haurias, ni- modus præhilo tamen minus est in dolio. Me. Si centum hominum 6 Nam ad millibus largiantur quadraginta, finguli tantundem habent? Purgatori-Og. Tantundem. Me. Et si qui ante prandium acceperunt um nunc quadraginta, rursus sub cœnam poscerent quadraginta, præ- prorogant ftone esset quod daretur? Og. Imò si hora eadem de- ubi nullus est cies. Me. Utinam mihi tale scriniolum esset domi : non op- dies & tamen tarim nisi tres drachmas, modò sic scateant. Og. Quin optas dies vocant. ut totus fias aureus, tantundem accepturus ex voto. Verum c Vide prov.

relaxationes.

ad fabulam redeo. Addebatur & illud pii cujufdam candoris argumentum: lac Virginis quod aliis compluribus in locis oftendebatur, satis quidem esse venerandum; hoc tamen cæteris esse venerabilius, quòd illa abraderentur à faxis, hoc ex ipsis Virginis uberibus effluxisset. Me. Unde id constabat? Og. Oh! narrarat hoc virgo Constantinopolitana quæ lac dederat. Me. Et illi fortasse communicarat Divus Bernardus. Og. Sic Arbitror. Me. Cui natu grandi contigit gustare lac ex eadem mamma quam suxit puer lefus. Unde miror, illum mellifluum dici potius quam lastifu-Sed qu't lac Virginis dicitur quod non fluxit ex uberibus? Og. Fluxit & illud, sed saxo cui forte lactans insedebat exemptum concrevit; deinde volente Deo sic multiplicatum est. Me. Rectè. Perge. Og. His itaque peractis, dum paramus abitum, obambulantes interim, & si quid offeretur spectatu ald eft ocu- dignum circumspectantes, rursum adfunt mystagogi, (a) limis intuentur, digito subnotant, accurrunt, abeunt, recurrunt, nutant, videbantur compellaturi si fuisset audacia fatis. Me. Nihil ibi metuebas? Og. Imo faciem illis obverti, sic arridens & intuens quasi ad compellandum invitarem. Tandem unus aggressus, rogat quod mihi nomen esset. Edo. Num is essem qui ante biennium affixisset votivam tabellam literis Hebraicis? Fatebar me esse. Me. Scribis Hebraice? Og. Minime, sed isti quicquid non intelligunt Hebraicum vocant. Mox accersitus, ut conjicio, venit illius Collegii med-10 1789 . Me Quod isthuc dignitatis nomenest? Non habent Abbatem? Og. Non. Me. Cur ita? Og. Quia nesciunt Hebraicé. Me. Non episcopum? Og Nequaquam. Me. Quamobrem? Og. Quia Virgo pauperior etiamnum est quam ut emat pedum, ac mitram nimio venalem. Me. Non faltem Præpositum? Og. Nè id quidem Me. Quid obstat? Og. Quia Præpositus dignitatis est nomen, non sanctimoniæ. Et ideo Canonicorum collegia nomen Abbatis rejiciunt, Præpositi libenter amplectuntur. Me. Atque me tov vseegv antehat audivi nunquam. Og. Næ tu magnopere rudis es Grammatices. Me. useed we polov novi in tropis. Og. Tenes. Priori proximus est, Prior est posterior. Me. Subpriorem dicis. Og. Is me falutavit fatis humaniter. Narrat quantopere sudatum sit à multis ut versus eos legerent, quot frustrà extersa perspicilla. Quoties advenisset aliquis vetustus Theologiæ aut juris doctor, adductus est ad tabellam; alius dicebat esse literas Arabicas, alius fictitias: tandem repertus est qui legeret titulum. Is descriptus erat verbis

lis obliquis ac femiclausis, quomodo fe afpici leones indignantur. ac literis Romanis, sed majusculis. Græci versus erant defcripti Græcis majusculis, quæ prima specie videntur referre majusculas Latinas. Rogatus, descripsi sententiam carminum Latine, verbum verbo reddens. Hujus opellæ cum præmiolum oblatum constanter recusarem, affirmans nihil effe tam arduum quod in Virginis fanctissimæ gratiam non essem cupidissime facturus, etiam si literas juberet illinc perferre Hierosolymam. Me. Quid opus te grammataphoro, cum illi tot Angeli adfint à manibus atque à pedibus? Og. Ille protulit è crumena ligni fragmentum desectum è trabe in qua Virgo mater visa est consistere. Odor mirus protinus arguebat esse rem oppido sacram. Ego vero tam insigne munus pronus & nudato capite summa cum veneratione térque quatérque exosculatus, reposui in crumenam. Me. Licetne videre? Og. Per me quidem licebit. Cæterum fi jejunus non es, aut si nocte proxima fuit tibi res cum uxore, non suaferim ut videas. Me. Ostende: nihil periculi. Og. En tibi. Me. O te beatum isto munere! Og. Ego, nè fis insciens, non permutârim hoc tantillum fragmentulum cum universo auro (a) Tagi; includam auro, sed sic ut per a Tagus in-crystallum pelluceat. Tum Hysteroprotus ubi me vidit tam auriseros religiosè gestientem eo munusculo, judicans non indignum commemo. cui majora quoque committerentur, rogat num quando vidif- ratur. sem Secreta Virginis. Ea vox me nonnihil commovit; non tamen aufus sum percontari quæ diceret Secreta Virginis; siquidem in rebus tam facris etiam linguæ lapfus non vacat periculo. Nego me vidisse, sed videndi cupidissimum esse dico. Inducor jam velut afflatus numine. Accenditur una atque altera tæda cerata; oftenditur imaguncula, nec magnitudine, nec materià, nec opere præcellens, sed virtute pollens. Me. Moles non multum habet momenti ad edenda b Hamaria miracula. Vidi Christophorum Lutetiæ, non (b) hamaxiæ- à Græcis dium aut (c) Colossæum, sed monti justo parem; nullis tamen cuntur præillic miraculis nobilem, quod quidem audierim. Og. Ad pe. grandia, des virginis est gemma, cui nondum apud Latinos aut Græ- quali que cos nomen inditum: Galli à (d) bufone dederunt nomen, ed flum enus quod bufonis effigiem sic exprimat, ut nulla ars idem pos- fint: fit efficere. Quodque majus est miraculum, pusillus est la- c Colossi dipillus; non prominet bufonis imago, fed in ipsa gemma cuntur imavelut inclusa pellucet. Me. Fortassis imaginantur busonis si- gines ad mi-raculum usmilitudinem, quemadmodum infecta filicis stirpe imagina- que grandes. mur aquilam; & quemadmodum pueri quid non vident in d Bufonites nubibus? dracones ignem spirantes, montes igni candentes, gemma.

u

7-

nm e-

0-

ď-

int

m-

ut

em

uia

deo

fiti

hac

ma-

qui rem

nto-

fru

Aus

; 2-

re-

this

armatos concurrentes. Og. Imò ne sis nesciens, nullus buso vivus evidentius exprimit feipfum quam illic erat expres-Me. Hactenus pertuli fabulas tuas; posthac alium quære cui persuadeas de busone. Og. Nihil mirum est, Menedeme, te sic affectum esse. Nec mihi quisquam persuasurus erat, etiamli totus ordo Theologorum asseverasset, nisi his oculis, hifce, inquam, oculis vidiffem, intuitus effem, comperîssem. Sed interim mihi videris satis incurius rerum naturalium. Me. Quamobrem? quia non credo volare afinos? Og. An non vides quam ludat artifex natura in omnium rerum coloribus ac formis exprimendis, cum aliis quidem in rebus, sed præcipue in gemmis? deinde quam admirandas vires gemmis illis indiderat, prorsus incredibiles, ni cominus experientia faceret nobis fidem? Dic mihi, crediturus eras chalybem intactum à magnete attrahi, & rursus ab eodem depelli, sine contactu, nisi vidisses oculis? Me, Profecto nunquam, etiamfi decem Aristoteles mihi dejeraffent. Og. Ne protinus igitur fabulolum clames, si quid audis nondum experimento compertum. (a) In ceraunia fulminis videmus imaginem, in pyropo vivum ignem, in chalazia grandinis & speciem & rigorem, etiamsi conjicias in medium ignem, in smaragdo profundas ac pellucidas maris undas: carcinias cancri marini speciem imitatur, echites viperæ, scarites scari piscis, hieracites accipitris, geranites gruis collum effictum exhibet, ægophthalmus caprinum oculum oftendit; est qui suillum, est qui tres simul hominis oculos; lycophthalmus lupi pingit oculum quatuor coloribus, rutilo & sanguineo, in medio nigrum candido cingitur: cyameam nigram si aperias, fabam in medio reperies: dryites truncum arboris effingit; & ligni in modum ardet quoque: cissites & narcissites hederam pingit: astrapias fulminis radios è medio candido seu cyaneo jaculatur: phlegontites incendium intus oftendit, quod non exeat: in anthracitide videas scintillas quasdam discurrere: crocias croci colorem reddit, rhodites rosæ, chalcites æris; aërites aquilam exprimit caudà candicante; taos pavonis picturam habet, chelidonia aspidis, myrmecites innatam habet formicæ repentis imaginem; cantharias scarabæum totum exprimit; · scorpites scorpium mirè depingit. Sed quid ego hæc persequor, quæ sunt innumera, cum nulla sit naturæ pars vel in elementis, vel in animantibus, vel in plantis, quam illa veluti lasciviens non expresserit in gemmis? Miraris in hac gemma bufonem expressum? Me. Miror

a Vide Plinium de gemmis.

Me. Miror naturæ tantum esse otii, ut sic ludat omnium rerum imitatione. Og. Voluit exercere curiofitatem humani ingenii, nósque vel sic ab otio propellere. Et tamen quasi nihil sit quo fallamus tædium temporis, insanimus in moriones, in aleas, in præstigiarum Iudibria. Me. Verissima prædicas. Og. Addunt quidam non leves, hoc gemmarum genus, si admoveas aceto, innatare motis etiam membris. Me. Cur busonem addunt Virgini? Og. Quia hæc spurcitiem omnem, virulentiam, fastum, avaritiam, & quicquid est terrenarum cupiditatum, vicit, calcavit, extinxit. Me. Væ nobis qui tantum bufonem geramus in pectore. Og. Puri erimus si sedulo colamus Virginem. Me. Quomodo gaudet coli? Og: Gratissimum illi cultum præstiteris, si fueris imitatus. Me. (a) Numero dixisti; sed isthuc perdifficile est. a Id est ex-Og. Est fane, sed idem pulcherrimum. Me. Age, perge quod pedite, & coeperas. Og. Deinde commonstrat aureas argenteasque statuas. Hæc, inquit, merè aurea est, hæc argentea inaurata, addit singulis pondus, pretium, ac doni authorem. Cùm ad singula mirabundus gratularer Virgini tam beatam opulentiam, mystagogus, Quoniam, inquit, video te pium spectatorem, non arbitror æquum ut te quicquam celem; videbis quæ Virginis funt secretissima, simulque depromit ex ipso altari mundum rerum admirabilium, cujus fingulas partes fi pergam recensere, dies hic non sufficeret narrationi. Sic illa fane peregrinatio mihi felicissimè cessit. Expletus sum affatim spectaculis, & hoc inæstimabile donum mecum aufero, pignus ab ipla Virgine datum. Me. Nullumne fecisti periculum quid valeat lignum tuum? Og. Feci: in diversorio quodam ante triduum reperi quendam mente captum cui jam parabantur vincula: lignum hoc suppositum est illius cervicali clam ipso; obdormiit somno profundo pariter ac prolixo, manè furrexit integræ mentis. Me. Non fuerat phrenesis, sed (b) parœnia fortassis: huic malo solet mederi bid est, desomnus. Og. Cum libebit jocari, Menedeme, sac aliam tibi vino. quæras materiam: in divos jocis ludere nec pium est nec tutum. Imò vir ipse narrabat in somno sibi apparuisse mulierem admiranda specie, quæ poculum ipsi porrexerit. Me. Elleborum opinor. Og. Isthuc incertum est; illud certissimum hominem mentis esse compotem. Me. Præteristi Thomam Cantuariensem Archiepiscopum? Og. Minimè gentium. Nulla peregrinatio religiofior. Me. Audire gestio, nisi molestum est. Og. Imò te quaso ut audias. Cantium dicitur ea pars Anglia quæ Galliam & Flandriam fpectat.

1

-

,-

t.

n s,

n

n

spectat. Hujus metropolis est Cantuaria. In ea sunt duo monasteria pene contigua; utrumque benedictinos habet. Id quod habet Divi Augustini titulum videtur antiquius : hoc quod nunc appellatur Divi Thomæ, fedes Archiepiscopi fuisse videtur, ubi cum paucis electis monachis vitam ageret; quemadmodum & hodie præsules habent ædes Ecclesiæ contiguas, fed ab ædibus reliquorum canonicorum femotas. Olim enim fere tum Episcopi tum canonici monachi erant. Id arguunt manifesta rerum vestigia. Templum autem Divi Thomæ sacrum tanta majestate sese erigit in cœlum, ut procul etiam intuentibus religionem incutiat. Itaque nunc suo splendore vicini luminibus officit, & locum antiquitus religiolissimum velut obscurat. Turres sunt ingentes duz, procul veluti falutantes advenas, miroque nolarum ænearum boatu longe latéque regionem vicinam personantes. In vestibulo templi quod est ad austrum, stant faxo sculpti tres armati, qui manibus impiis virum fanctissimum trucidarunt: addita funt gentis cognomina, Tufci, Fusci, Betri. Me. Cur tantum honoris habetur impiis? Og. Videlicet idem honoris habetur iis quod habetur Judæ, Pilato, Caiaphæ, cohorti militum sceleratorum quos operosè sculptos vides in auratis altaribus. Adduntur cognomina, nè quis posshac usurpet gloriæ causà. Ingeruntur oculis, ne quis aulicus posthac injiciat manus vel in episcopos, vel in possessiones Ecclesia. Nam tres illi satellites à peracto facinore versi sunt in rabiem, nec reddita mens est, nisi implorato Thomæ fanctissimi favore, Me. O perpetuam martyrum clementiam! Og. Ingressis aperit sese spatiosa quædam ædificii majestas. Ea pars quoslibet recipit. Me. Nihilne illic visendum? Og. Nihil præter structuræ molem, & libros aliquot columnis affixos, in quibus est Evangelium Nicodemi, & sepulcrum nescio cujus. Me. Quid deinde? Og. Cancelli ferrei sic arcent ingressum, ut conspectum admittant ejus spatii quod est inter extremam ædem & chori, quem vocant, locum. Ad hunc conscenditur multis gradibus, sub quibus testudo quædam sperit ingressum ad latus septentrionale. Illic oftenditur altare ligneum, divæ Virgini facrum, pufillum, nec ulla re visendum nisi monumento verustatis luxum hisce temporibus exprobrante. Illic vir pius dicitur extremum vale dixisse Virgini, cum mors immineret. In ara est cuspis gladii quo prosectus est vertex optimi Præsulis ac cerebrum contusum, videlicet quò mors effet præsentior. Hujus ferri sacram rubigi-

nem amore martyris religiosè fumus exosculati. Hinc digreffi fubimus (a) cryptoporticum : ea habet fuos mystago- a Id est, subgos. Illic primum exhibetur calvaria martyris perforata; terranea reliqua tecta funt argento, fumma cranii pars nuda patet porticus osculo. Simul ostenditur plumbea lamina, Thomæ Acren- adversus æfis titulum habens insculptum. Pendent ibidem in tenebris stum Solis. indusia cilicina, cingula, subligariáque, quibus antistes ille subigebat carnem suam, ipso aspectu horrorem incutientia, nobifque mollitiem ac delicias nostras exprobrantia. Me. Fortaffis & monachis ipsis. Og. Isthac de re nec affirmare possum, nec negare, nec refert quidem mea. Me. Vera narras. Og. Hinc redimus in chori locum. Ad latus septentrionale referantur arcana: dictu mirum quantum offium illine prolatum fit, calvaria, menta, dentes, manus, digiti, integra brachia; quibus omnibus adoratis fiximus ofcula: nec erat futurus finis, nisi qui mihi tum comes erat ejus peregrinationis parum commodus interpellasset oftentandi studium. Me. Quis iste? Og. Anglus erat, nomine Gratianus Pullus, vir eruditus ac pius, sed minus affectus erga partem hanc religionis quam ego volebam. Me. Viclevita quispiam opinor. Og. Non arbitror; etiamsi libros illius legerat, incertum unde nactus. Me. Is offendit mystagogum? Og. Prolatum est brachium adhuc carnem habens sanguinolentam; hujus osculum exhorruit, ac vultu quoque tædium quoddam præ se ferebat. Mox sua recondidit mystagogus. Hinc spectavimus altaris tabulam & ornamenta, mox quæ sub altari fuerant recondita, opulenta omnia: diceres Midam & Croefum fuisse mendicos, si spectares vim auri arque argenti. Me. Hîc nihil ofculorum? Og Non, sed aliud votorum genus tetigit animum meum. Me. Quodnam? Og. Suspirabam domi meæ nihil esse talium reliquiarum. Me. Sacrilegum votum! Og. Fateor, & supplex veniam precatus fum à divo priùs quam pedem efferrem templo. Post hæc ducimur in facrarium. Deus bone! quæ illic pompa vestium holosericarum, quæ vis candelabrorum aureorum! Ibidem vidimus pedem divi Thomæ. Videbatur arundo lamina argentea obvestita; minimum erat ponderis, nihil operis, nec altius quam usque ad cingulum. Me. Nulla crux? Og. Nullam vidi. Oftenfum est pallium, holosericum quidem, sed crasso filo, nullo auro gemmisve insigne. Aderat & fudarium, fudoris ex collo contracti manifesta que sanguinis notas retinens. Hæc vetustæ frugalitatis monumenta libenter sumus exosculati. Me. Ista non ostenduntur quibusliber?

Waramus dedit Erafmo facerdotium ecclefiæ Aldingtonenfis in agro Vide Vit. Eralm.

libet? Og. Nequaquam, ô bone. Me. Unde tibi tantum eft habitum fidei, ut nihil arcani celaretur? Og. Erat mihi nonnihil notitiæ cum R. P. Gulielmo Waramo * Archiepiscopo: is me tribus verbis commendavit. Me Ex multis audio virum fingulari præditum humanitate. Og. Quin potius dicasipsam esse humanitatem, si nôris, jam ea doctrina, ea morum sinceritas, ea vitæ pietas, ut nullam absoluti præsulis dotem in eo defideres. Ab his igitur deducimur ad fuperiora. Nam post Captuariensi, altare summum, rursum velut in novum templum ascenditur. Illic in facello quodam oftenditur tota facies optimi viri inaurata, multisque gemmis insignita. Hic casus quidam inopinatus pene totam illam felicitatem interturbavit. Me. Exspecto quid mali dicas. Og. Hîc minimum iniit gratiæ comes meus Gratianus. Is à præcatiuncula rogavit mystagogum affessorem : Heus, inquit, bone pater, verumne est quod audio, Thomam dum viveret fuisse benignissimum erga pauperes? Verissimum, inquit ille: Coepitque multa de illius erga tenues beneficentia commemorare. Tum Gratianus. Non arbitror eum affectum in illo mutatum esse, nisi forte in melius. Assensus est mystagogus. Rursum ille: Cum igitur vir fanctiffimus tam liberalis fuerit in egenos cum adhuc pauper effet, & ipse præsidiis pecuniarum egeret ob corpusculi necessitatem, annon putas æquo animo laturum nunc, cum tam opulentus sit, nec ullius egeat, si qua mulier paupercula, domi habens liberos famelicos, aut filias ob dotis inopiam de pudicitia periclitantes, aut maritum morbo decumbentem, omnibulque præsidiis destitutum, præcata veniam, detrahat ex his tantis opibus aliquam particulam sublevandæ familiæ, velut à volente sumens, vel dono vel mutuó? Ad hæc cùm nihil responderet assessor capitis aurei, Gratianus ut est vehemens : Ego, inquit, planè confido fanctiffimum virum etiam gavifurum, quod mortuus quoq; fuis opibus fublevaret inopiam pauperum. Ibi mystagogus corrugare frontem, porrigere labra, Gorgoneis oculis nos obtueri; nec dubito quin sputo convitisque nos ejecturus fuerit è templo, nisi cognovisset nos ab Archiepiscopo commendatos. Equidem utcunque placavi blandis verbis iram hominis, negans Gratianum quicquam horum ex animo loqui, fed fuo more ludere; fimulg; drachmas aliquot deposui. Me. Ego sanè tuam pietatem vehementer approbo. Verum mihi nonnunquam seriò venit in mentem, quo colore possint excusari à crimine qui tantum opum infumunt templis exstruendis, ornandis, locupletandis, ut nullus omnino sit modus. Fateor in sacris vesti-

bus, in vasis templi, deberi cultui solenni suam dignitatem; volo & structuram habere majestatem suam. Sed quorsum attinent tot baptisteria, tot candelabra, tot statuæ aureæ? Quorsum organorum, quæ vocant, immensi sumptus? Nec unicis interim contenti sumus. Quorsum ille musicus hinnitus magno censu conducendus, cum interim fratres & sorores nostræ, vivaq; Christi templa, siti saméq; contabescant ? Og. In his quidem nemo vir pius ac prudens modum non defiderat: verum quoniam hoc vitium ex immodica quadam pietate nascitur, favorem promeretur, præsertim quoties in mentem venit diversus morbus istorum qui templa suis opibus Ista fere donantur à potentibus ac monarchis, deterius peritura in aleam ac bellum. Et si quid hincalienes, primum habetur pro facrilegio: deinde contrahunt manus fuas qui dare folent, insuper & invitantur ad rapinam. Igitur harum rerum magis illi custodes sunt quam domini. Denique malim videre remplum facra supellectile luxurians, quam, ut funt quædam, nuda, fordida, stabulis equorum similiora quam templis. Me. At legimus olim laudatos episcopos quod vafa facra divendiderunt, eaque pecunia fubvenerunt egenis. Og. Laudantur & hodie, fed laudantur tantum; imitari nec licet, nec libet, opinor. Me. Remoror tuam narrationem. Nunc expecto fabulæ catastrophen. Og. Accipe; paucis expediam. Inter hæc prodiit fummus ille mystagogus. Me. Quisnam? Abbas loci? Og. Mitram habet, cenfus habet abbaticos, folo nomine caret, & Prior dicitur, ob id quod Archiepiscopus Abbatis loco est. Nam antiquirus quisquis erat ejus ditionis Archiepiscopus, idem erat & monachus. Me. Equidem vel camelus appellari sustineam si census esset Abbate dignus. Og. Mihi quidem visus est vir pius juxtà & prudens, neque Scoticæ Theologiæ rudis. Is nobis aperuit thecam in qua reliquum fancti viri corpus quiescere dicitur. Me. Vidisti offa ? Og. Id quidem fas non est: nec liceret, nisi admotis scalis: sed auream thecam theca contegit lignea: ea funibus sublata opes nudat inæstimabiles. Me. Quid audio? Og. Vilissima pars erat aurum : gemmis raris ac prægrandibus collucebant, nitebant ac fulgurabant omnia: quædam fuperabant ovi anserini magnitudinem. Ibi multa cum veneratione circumftabant aliquot monachi : fublato tegumento adoravimus omnes. Prior candidà virgà demonstrabat contactu singulas gemmas, addens nomen Gallicum, pretium & authorem doni. Nam præcipuas monarchæ dono miserant. Me. Oportuit illum esse præditum insigni memorià. Og. Rectè conjectas : quanquam juvat & exercita-

i

tio, frequenter enim hoc agit. Hinc reducit in cryptoporticum. Illic domicilium habet Virgo Mater, fed subobscurum, semel atque iterum ferreis cancellis circumfepta. Me. Quid metuit? Og. Nihil opinor, nisi fures. Nec enim unquam vidi quicquam divitiis onustius. Me. Cæcas mihi divitias narras. Og. Ad. motis lucernis vidimus plus quam regale spectaculum. Me, Vincit opibus Parathalassiam? Og. Specie longe superat, abstrusa novit ipsa. Hæc non oftenditur nisi magnatibus aut præcipuis amicis. Postremò reducimur in sacrarium : illic detractum est scrinium nigro contectum corio, depositum est in mensam, apertum est; mox omnes flexis genibus adorarunt. Me. Quid inerat? Og. Fragmenta quædam linteorum lacera, pleraque mucci vestigium servantia. His, ut aiebant, vir pius extergebat sudorem à facie sive collo, pituitam à naribus, aut si quid esset similium fordium, quibus non vacant humana corpuscula. Ibi meus Gratianus rurfus non optimam iniit gratiam. Huic & Anglo, & noto, nec mediocris authoritatis viro, Prior benignus unum è linteolis obtulit dono, credens sese munus longe gratissimum offerre. Sed Gratianus hic parum gratus, non fine fastidii fignificatione digitis contrectavit unum, & contemptim repoluit, porre-Etis labiis, veluti poppysmum imitans. Nam hic illi mos erat, si quid offenderet, quod tamen contemnendum esse judicaret. Meum animum simul & pudor & timor discruciabant. Prior tamen, ut est homo non stupidus, dissimulabat hoc factum, nósque post oblatum vini poculun humaniter dimisit. Cum rediremus Londinum -- Me. Quid oportuit, cum jam non procul abesses à litore tuo? Og. Sic eft. Sed ego litus illud perquam lubens fugi, magis infame fraudibus ac rapinis quam ullæ funt Maleæ naufragiis. Dicam quod proxima vidi trajectione. Complures à litore Caletenfi icalmo devehebamur ad navim majorem. In his erat Gallus quidam juvenis, pauper, ac pannosus. Ab hoc exigunt dimidium drachmæ. Tantum enim extorquent à fingulis ob brevissimam vectationem. Ille excusabat paupertatem. Isti per jocum explorant scilicet, ac detractis calceis inter suppactas soleas reperiunt decem aut duodecim drachmas; eas eripiunt palam ridentes, & convitiis ludentes in sceleratum Gallum. Me. Quid juvenis? Og. Quid aliud? flebat. Me. Num ex authoritate faciebant ista? Og. Prorsus eadem qua furantur sarcinas hospitum, qua tol-Junt crumenas, si quando datur opportunitas. Me Mirum est istos tantum audere facinus, tot testibus consciis. Og. Sic ale

b

el

e,

t

n

assurer ut recte sieri putent. Spectabant è majore navi complures, in cymba aderant aliquot Angli negotiatores, qui frustra obmurmurabant. Illi velut in re faceta gloriabantur deprehensum sceleratum Gallum. Me Ego istos maritimos sures ludens ac jocans subigerem in crucem. Oz. Atqui alibus scatet utrumque litus. Hic mihi conjecta,

Quid domini faciant, ausint cum talia fures. Proinde posthac quasibet ambages malim quam illud compendium. Ad hæc, quemadmodum ad inferos facilis descenfus, sed reditus difficillimus; ita per hoc litus ingressus non admodum facilis, exitus difficillimus. Hærebant Londini nautæ aliquot Antverpienses; cum illis decreveram me mari committere. Me. Habet ea regio nautas aded fanctos? Og. Ut simia semper est simia, fateor, ità nauta semper est nauta: verum si ad hos conferas qui rapto vivere didicerunt, Angeli funt. Me. Meminero, si quando me quoque libido ceperit eam infulam invifendi. Sed in viam redi, unde te deduxi. Og. Ergo Londinum petentibus, haud procul à relicta Cantuaria occurrit via vehementer cava simul & angusta, præterea declivis, sic utrinque abrupto aggere, ut non possis effugere; nec vitari potest quin hac facias iter. Ad ejus viæ lævum latus est mendicabulum aliquot seniculorum: ab iis procurrit aliquis simul atque sentiunt advenientem equitem; conspersit aqua sacra, mox offert calcei summam partem obvinctam æreo circulo, in quo vitrum est gemmæ specie. Exosculati dant nummulum. Me. In ejusmodi via malim mendicabulum feniculorum quam gregem valentium latronum. Og. Gratianus equitabat mihi sinister, propior mendicabulo; conspersus est aqua, tulit utcunque. Ubi porrigeretur calceus, rogabat quid sibi vellet? Ait calceum esse Sanctæ Thomæ. Incanduit homo, & ad me versus, Quid inquit, sibi volunt hæ pecudes, ut osculemur calceos omnium bonorum virorum? Quin eâdem operâ porrigunt osculandum sputum, aliaque corporis excrementa? Miserebat me seniculi, datoque nummulo consolatus sum tristem. Me. Mea-sententia non omnino præter causam incanduit Gratianus. Si calcei soleæque servarentur ut argumentum frugalis vitæ, non improbarem: cæterum-impudens mihi videtur, foleas, calceos & fubligaria cuiquam ofculanda obtrudere. Nam si quis id sua sponte faciat ex ingenti quodam pietatis affectu, venià dignum arbitror. Og. Præstabat ista non fieri, nè quid dissimulem : verum ex his rebus quæ subitò corrigi non possunt, soleo si quid inest boni decer-

decerpere. Delectabat interim animum meum illa contemplatio, virum bonum esse similem ovi, malum noxiæ bestiæ. Vipera, posteaquam periit, mordere quidem non potest, odore tamen saniéque inficit : ovis cum vivit, lacte nutrit, lana vestit, fœtura ditat; mortua porrigit utile corium, totaque esculenta est. Itidem viri feroces & huic mundo dediti, dum vivunt, omnibus incommodi funt: mortui strepitu nolarum, ambitiosa sepultura molesti sunt vivis, nonnunquam & fuccessorum inaugurationibus, hoc est, novis exaationibus: probi verò nulla non ex parte magnam omnibus de se præbent utilitatem. Velut hic divus, dum in vivis esset exemplo, doctrina, monitis ad pietatem invitabat, consolabatur destitutos, sublevabat egenos; ac mortui penè major utilitas. Exstruxit hoc locupletissimum templum; Sacerdorum ordini per universam Angliam plurimum authoritatis conciliavit. Hoc denique calcei fragmentum alit egenorum conventiculum. Me. Est quidem ista pia contemplatio: fed demiror te, cum isto sis animo, nunquam invisisse Antrum Sancti Patricii, de quo prodigiosa quædam. vulgò jactant, nec mihi fatis verifimilia. Og. Imò nulla hic tam prodigiosa potest esse narratio, quin res ipsa superet. Me. Ergò illud quoque penetrâsti. Og. Enavigavi paludem verè Stygiam, descendi in fauces Averni, vidi quicquid apud inferos geritur. Me. Beâris me si non gravaberis referre. Og. Sit hoc colloquii nostri procemium, fatis, ut arbitror, prolixum. Eo domum, ut jubeam adornari cœnam nam adhuc impransus sum. Me. Cur impransus? Num religionis gratia? Og. Minime, sed invidiæ causa. Me. Num invides ventri tuo? Og. Imò rapacibus cauponibus, qui cum nolint quod æquum est apponere, tamen non verentur ab hospitibus quod iniquum est exigere. Eos sic ulcisci soleo. Si spes datur cœnæ lautioris vel apud notum, vel apud pandocheum paulò minus fordidum, in prandio laborat mihi stomachus. Sin prandium obtulit fortuna quale volo, fub cœnam incipit dolere stomachus. Me. Non pudet videri parcum ac fordidum? Og. Menedeme, qui talibus in rebus pudoris impendium faciunt, crede mihi, male collocant fumptum. Egò meum pudorem aliis usibus servare didici. Me. Jam sitio reliquum fabulæ, quare me in cœna exspecta convivam; ibi narrabis commodiús. Og Equidem habeo gratiam quòd ultro temet offers convivam cum multi vehementer rogati pernegent: sed hæc tibi conduplicabitur gratia si hodie domi coenes; nam mihi tempus hoc sume-

tur salutandæ familiæ. Cæterum habeo consilium utrique nostrum commodius. Cras mihi uxorique meæ domi tuæ adornato prandium, tum vel ufque ad cœnam proferentur fabulæ, donec, te fatearis jam esse saturum; & si voles nè in cœna quidem te destituemus. Quid scalpis caput? Tu para, nos bona fide veniemus. Me. Malim inemptas fabulas. Verum age, prandiolum dabitur, sed intipidum, nisi tu bonis fabulis condias. Og. Sed heus tu, nonne titillat te animus ut has peregrinationes obeas? Me. Fortasse titillabit, ubi tu peroraveris: nunc ut affectus sum, sat habeo stationes obire Romanas. Og. Romanas, qui Romam nunquam videris? Me. Dicam. Sic domi obambulo; Ingredior conclave, curoque ut falva sit filiarum pudicitia: rursus hinc in officinam, contemplor quid agant famuli famulæque : inde in culinam, circumspicens si quid opus sit admonitu: hinc aliò atque aliò observans quid agant liberi, quid uxor, solicitus ut omnia fint in officio. Hæ mihi funt stationes Romanæ. Og. At ista pro te curaret Divus Jacobus. Me. Ut ipse curem ista præcipiunt Sacræ Literæ; ut Divis committam, nusquam legi præceptum.

ARGUMENTUM.

Colloquium hoc elegantem habet disputationem de Constitutionibus humanis, que non prorsus repudiande sunt, nec adeo tamen magnifaciende, ut aliquibus usu venit, qui eas divinis propemodum legibus anteponunt. Alii rursus abutuntur & divinis & humanis constitutionibus ad questum & tyrannidem. Quos & quatenus humane constitutiones obligent, ad quid conducunt; quantum distent à divinis; obiter taxatur praposterum mulierum in his judicium. Nocumenta varia ex piscium esu contingunt, non corporibus solum, verum ipsis etiam animis. Immanis eorum crudelitas qui esum carnium interdicum corporibus valetudinariis. Lex ceremonialis cur partim abolita. Pontificia leges urgent graviora Judeorum legibus ceremunialibus. Mos Baptizandi recens natos infantulos perstringitur. Ceremonia Pontificia obstans quo minus Christianam sidem complectantur plurimi. Generalis pax in Christiano orbe componi posset, si modo smperator de suo. F Papa de suo jure aliquantillum remiterent. Deus Terminus qualis. Humana leges non habent ex se vim obligatoriam. Deus nihil mandat adversus valetudinem corporis aut anima, non jejunium. Mos omnium samiliaris, vereri & revereri Deum ejusque cultum minus quam hominum.

LANIO, SALSAMENTARIUS.

La. DIC mihi, infulsissime salsamentarie, nondum emisti restim? La. Restim? Lanio. La. Ità, restim. Sa. Cui tandem rei? La. Cui, nisi suspendio? Sa. Emant alii; me nondum

Extat jocus Ciceronis in falfamentarii filium. 6 De re extremæ imprudentiæ. Sic Horatius. • Quia fubinde inquinatur, de quo dictum eft alias.

pondum usque aded tædet hujus viræ. La. At brevi tædehit So. In vatem infum ista vertat Deus aliquis potius. Sed quid est mali? La. Si nescis, dicam. Instat tibi tuisque plane Saguntina, quod aiunt, fames ut res prorsus sit vobis ad laqueum reditura. Ea. Bona verba lanio. Ista fint hostibus nostris. Unde nobis ex lanione repente prodisti pythius quisoiam, ut divines tantam calamitatem? La. Non est divinatio: nè tibi blandiaris, resipsa adest in foribus. Sa. Enecas, ede rem. fi quid habes. La Edam tuo magno malo. A Romano Senatu venit edictum, ut posthac liberum sit cuique vesci quibus velit. Quid igitur tibi tuoque ordini restar nisi bulimia cum putribus salsamentis? Sa. Per me quidem vel limacibus vel urticis vescatur qui volet. At num interdictum est cuiquam nè vescatur piscibus? La Non. fed dara potestas vescendi carnibus quibus fuerit collibirum. Sa. Sive vana prædicas, tu potius dignus es suspendio; five vera, tibi potius parandus funis. Nam mihi posthac spero quæstum uberiorem. La.Imò proventum uberrimum fed esuritionis usque ad saturitatem : aut, si mavis audire lætiora posthac longe mundiùs vives: neque, quod soles (a) cubito nasum emunges pituitosum & scabie fruticantem. Sa. Ohe! venimus ad fummum; (b) cacus convitia jacit in luscum; quasi verò quicquam apud laniones purius sit eà parte corporis quæ dicitur semper (c) lotione superior. Utinam verum effet quod annuncias: at vereor ne me conjicias in falfum gaudium. La. Tibi quidem nimium vera nuncio. Sed unde tibi quæstum promittis uberiorem? Sa. Quoniam eò video recidisse mores hominum, ut quod vetitum sit impotentiùs apperant. La. Quid tum postea? Sa. Quia plures' abstinebunt ab esu carnium, ubi permissa est vescendi potestas: nec ullum erit lautum convivium absque piscibus, quemadmodum apud priscos fieri consuevit : iraque carnium esum permissum gaudeo. Utinam & piscium esus esset interdictus; avidius his vescerentur homines. La. Pium mehercule votum. Sa. Hoc optarem, si quod tu facis, nihil aliud spectarem quam pecuniæ lucrum, cujus amore tu crassam istam & carnivoram animam (d) diis manibus devovisti. La. Salfus es totus, cum infulfa fit oratio. Sa. Quæ ratio commovit Romanos ut tot seculis observatam legem carnariam relaxarint? La. Nimirum hoc ipfa res jamdudum illis persuasit. Reputant id quod est, per salsamentarios inquinari civitatem, infici terram, flumina, aërem, ignem, & si quod aliud est elementum; corrumpi corpora mortalium:

d Id est, inferis. Sic Decius & Q. Curtius se diis manibus devoverunt. it.

ed

nè

he

ar

115

vi-

le-

A

i-

6-

ni-

m

n,

m.

0:

ac

m

ti-

u-

n.

in

r.

j.

25

0.

m

1.

li

S,

n

Č.

r-

d

n

0

im: Ex piscium enim usu corpus impleri putribus humoribus; hinc febres, (a) tabes, podagræ, (b) epilepfia, lepræ, & a Quam quid non malorum? Sa. Dic igitur mihi, Hippocrates, cur +3/00 in civitatibus bene institutis vetitum est intra mœnia ma- Graci dictare tauros ac sues? Rectiùs etiam consuleretur saluti civinm, fi nec pecudes jugularentur. Cur laniis describitur cer- comitialis. tus locus, nè si passim vivant, totam urbem reddant pestilentem? An est ullum fœtoris genus corrupto animantium cruore saniéque pestilentius? La Aromata mera funt si ad piscium putorem conferas. Sa. Tibi quidem, opinor, aromata mera funt, at non idem visum magistratibus, qui vos ab urbe submovent. Porrd, quam suaviter oleant vestræ istæ lanienæ, declarant ii qui naribus obturatis prætereunt; declarant vulgo, qui malunt habere vicinos decem lenones quam unum lanionem. La. At vobis ad abluenda putria falfamenta nec lacus, nec amnes toti sufficiunt; veréque, quod dici solet, inaniter aquam consumitis. Semper enim piscis piscem olet, etiamsi unquentis oblinas. Quid autem mirum mortuos fic olere, cum plerique vivi, mox ut capti funt, oleant? Carnes murià conditæ servantur multos in annos, adeò non putentes, ut aromaticum quiddam redoleant. Rurfus vulgari sale conditæ durant absque sætore. Duratæ fumo ventove nihil molesti odoris contrahunt. Hæc omnia si pariter adhibeas pisci, nihil aliud quam piscem olebit. Vel hinc conjice, nullum esse putorem cum piscium fætore conferendum, quòd ab his putrefit etiam iple sal, in hoc à natura datus ut à rebus arceat purrefactionem, dum genuina vi claudit constringitque, simul & excludens quod extrinsecus noxam afferre possic, & humores intus, unde putrefactio poterat oriri, desiccans: in solis piscibus sal non est sal. Nostras ædes fortassis aliquis delicatior præteriens obturat nares; at nemo fustinet in cymba sedere in qua vestra funt salsamenta. Viatori si quando occurrunt plaustra onusta salsamentis, quæ ibi fuga? quæ narium obturatio? quæ sputa? quæ excreatio? & si qua sieri possit ut salsamenta pura in urbem adveherentur, quemadmodum nos mactatorum boum carnes apportamus, lex non dormiret : nunc quid facias iis quæ putria funt etiam cum comeduntur ? Et tamen quoties videmus ab (a) agoranomis dam- e Przfecti natas merces vestras conjici in flumen, vobis indictà mulctà. foris in qui-Id verò sæpius etiam fieret, nisi illi corrupti per vos magis bus vendunspectarent privatum commodum quam publicam salutem. tur escalenta. Nec hac tantum parte nocetis reipublica; fed impia confpi-

ratione

a Pifcis lethalis contactu. 6 Serpens aquatilis. c Pifcis, homin præfentiffimum. & immedinum; & homo pisci, adeo ut hominis contadu folo moriatur.

ratione vetatis nè aliunde pisces recentiores advehantur in civitatem. Sa. Quasi verò nullus unquam viderit mulca percussum lanionem, quod porcum infincerum, & linguæ maculis lepræ vitium profitentem, vendiderit, aut quod ovem aquis coenove suffocatam, aut alioqui verminantes armos, lotione, & circumlito recenti cruore vitium diffimu-Jarit. La. Arqui nullum ex nobis tale extat exemplum quale nuper ex vobis; ex unica anguilla crusto panis incocta periêre novem convivæ. Talibus obsoniis vos instruitis mensas civium. Sa. Casum narras, qui nemini vitari possit, si fortuna velit. At vobis pene quotidianum est pro cuniculis altiles feles vendere, pro leporibus canes, si per auriculas & pedes hirfutos liceret. Quid autem commemorem artocrea ex humanis carnibus confecta? La. Tu, quod in me damnabas, casus & hominum vitia mihi opprobras : tueantur ista qui committunt ; ego quæstum cum quæstu confero. Alioqui damnentur & olitores, quod interdum imprudentes pro caule vendant cicutam aut aconitum; damnentur & pharmacopolæ, quòd interdum pro remediis porrigunt venena. Nulla est ars tam inculpata quin isthac incidant mala. Vos cum omnes officii numeros impleveritis, venenum est quod venditis. Si (a) torpedinem, si (b) hydrum, fi (c) leporem marinum retibus admiftum cum cæteris venderetis, casus esset, non crimen; nec magis imputari poterat vobis quam medico, qui nonnunquam occidit ægrum quem curat. Ferri poterat hoc malum, si mensibus duntaxat hybernis extruderetis vestra purulenta, rigor temporis mitigaret pestilentiam. Nunc æstatis incendio putrem additis materiam; autumnum, per se nocentem, reddicabile vene- tis nocentiorem. Cumque jam se renovat annus, & humores conditi sese rursus proferunt non absque corporum periculo, ibi vos totos menfes duos tyrannidem occupatis, & anni renascentis infantiam accersito senio vitiatis. Cumque hoc meditetur natura, ut corpora fuccis infalubribus repurgata novis fuccis repubefcant, vos ingeritis meros putores merafque fanies, & si quid est in corporibus vitii augetis, malum malo adjicientes, & bonos insuper corporis fuccos corrumpentes. Tolerari poterat hoc quoque, fi tantum corpora vitiaretis: nunc quoniam ex ciborum differentiis vitiantur animorum organa, fit ut ipfi vitientur animi. Tales ferè videas homines istos pisculentos quales funt ipfi pifces, pallent, olent, stupent, mutifunt. Sa. Onovum Thaletem! Quid igitur fapiunt qui betis victitant? nimirum

himirum quantum ipsæ betæ. Quid sapiunt qui boves, oves, & capras devorant? nimirum quod boves, oves, & capræ. Vos hædos pro deliciis vendiris; & tamen hoc animal ut est morbo comitiali obnoxium, ita gignit eundem morbum in his qui gaudent esu carnium. An non præstabat salsamentis placare latrantem stomachum? La. Quasi solum hoc mentiti sint rerum naturalium scriptores. Et si maxime verum fit quod narrant, corporibus morbo obnoxiis fæpe que per se optima sunt pessima sunt. (a) Hecticis ac phthi- a Qui perpeficis vendimus hoedos, non (b) vertiginofis. Sa. Si pilcium tua laborant elus tantam perniciem adfert rebus mortalium, cur nobis febri jam in præsulum ac principum sententia licet toto anno nostras Philisici qui merces divendere, vobis bonam anni partem indictæ funt tabescunt & feriæ? La. Isthuc quid mea refert? Fortassis hoc procura- exarescunt. tum est à malis medicis, quo quæstus esset ipsis uberior. b Vertigo casa. Quos malos medicos mihi commemoras, cum nulli fint pitis est præpiscibus hostes æque capitales? La. Ne quid erres, ô bone, morbum conon faciunt hoc studio vestri, nec amore piscium, cum ab mitialem. his nulli religiosius abstineant; suum agunt negotium. Quò Hædus auplures tustiunt, languent, ægrotant, hoc illis annona benig- tem dicitur nior est. Sa. Medicis hic non patrocinabor, ipsi suam vicem us ei morbo, ulciscentur, si quando in casses illorum incideris. Mihi pro & carnes ejus mea causa sufficit veterum sanctimonia vitæ, probatissimo- inimicæ ad rum authoritas, episcoporum majestas, publica Christia- id propensis narum gentium consuetudo, quos omnes si damnabis insa- mali. niæ, malo cum illis infanire, quam cum laniis esle sobrius. La. Tu recusas patronum esse medicis; ego nolim esse criminator aut censor veterum, publicæve consuetudinis. Ista venerari soleo, non incessere. Sa. Isto quidem nomine cautus es verius quam pius lanio, nisi te prorsus non novi. La. Meo judicio sapiunt qui cavent nè quid habeant rei cum his qui fulmen habent in manibus. Attamen quid ex meis Bibliis, quæ populari lingua versa nonnunquam lego, sentiam, non tacebo. Sa. Ut nunc fies ex lanione theologus! La. Arbitror primos illos homines, simul atque ex uda argilla prodierunt, fuisse corpore salubri ac succulento. Id declarat illorum vivacitas. Deinde paradifum fuisse locum multò commodissimum situ, cœlóque saluberrimo. Tali loco talia corpora vel aëris haustu, herbarum, arborum, ac slorum undique aspirantium fragrantia, citra cibum ullum potuisse vivere, præsertim cum ultro, citra sudorem hominis, affatim tellus effunderet omnia, nec morbus effet ullus, nec fenium. Cultus enim talis horti voluptas erat verius quam labor.

labor. Sa. Adhuc verisimilia prædicas. La. Ex tam vario horti feracissimi proventu nihil interdictum est præter unicam arborem. Sa. Verissimum est. La. Idque non ob aliud, nisi ut per obedientiam agnoscerent dominum & conditorem suum. Sa. Recté. La. Quin & illud arbitror recentem terram omnia progenuisse feliciora meliorisque succi quam nunc gignit senescens ac propemodum effœta. Sa. Esto. La. Idq; præcipue in paradiso. Sa. Haud dissimile veri. La. Illic igitur vesci voluptatis erat, non necessitatis. Sa. Audivi. La. Et abstinere à laniandis animantibus humanitas erat. non fanctitas. Sa. Nescio. Animantium esum à diluvio permissum lego, priùs interdictum non lego. Quorsum autem attinebat permittere, si jam permissus erat? La. Quare non vescimur ranis? Non quia vetita, sed quoniam abhorremus. Qui scis, an Deus illic admonuerit quem cibum requireret humana fragilitas, non quem permitteret? Sa. Non fum ariolus. La. Atqui in ipso statim conditi hominis initio legimus, Dominamini piscibus maris, & volatilibus celi, O universis animalibus que movent super terram. Quis usus dominii, si vesci non licet? Sa. O crudelent herum! Itane devoras fervos & ancillas, tuos liberos & uxorem? Quin eadem opera vesceris matulà tua, cujus dominus es? La. Sed audi vicissim, insulse salsamentarie. E cæreris usus est, nec est inane dominii nomen. Equus vehit me tergo, camelus gestat sarcinas; è piscibus verò quis usus, nisi vescaris? Sa. Quasi verò non sint innumera ex piscibus remedia. Deinde multa funt in hoc tantum condita, ut delectent hominem contemplantem, & in conditoris admirationem rapiant. Fortè non credes delphinos hominem tergo vehere. Denique funt pisces qui nobis prædicant imminere tempestatem, velut *echinus. An non talem serspinas habens vum optares domi tuæ? La. Verum ut hoc largiamur, ante propedibus: diluvium non fuisse fas vesci cibis, præterquam terræ frugi-nic imminen- bus; nihil magni erat abstinere ab iis quæ non requirebat affigit se, aut corporis necessitas, & habebant laniandi crudelitatem: ilfaburrar are- lud fateris, animantium esum initio permissum ob humanorum corporum imbecillitatem. Frigus induxerat diluvium, & hodie videmus in regionibus frigidis nasci homines cæteris edaciores; ac terræ proventum vel extinxerat, vel corruperat inundatio. Sa. Esto. La. Et tamen à diluvio præteribant annum ducentesimum. Sa. Credo. La. Cur igitur Deus, quod illis robustis citra exceptionem permisit, post, imbecillioribus ævique contractioris astrinxit ad certa

· Pifcis eft

certa animantium genera, quemadmodum præcepit Moses? Sa. Quafi meum sit eorum quæ Deus gerit rationem reddere. Arbitror tamen hoc tum fecisse Deum quod solent heri, qui contrahunt indulgentiam in servos ubi vident illos abuti lenitate dominorum. Sic equo plus fatis ferocienti fubducimus fabas & avenam, parcóque fœno pascimus, frænóque & calcaribus asperioribus subigimus. Excusserat hominum genus omnem reverentiam, in tantamque licentiam sele effuderat, quasi nullus omnino Deus esset. Hic inventi sunt legis cancelli, ceremoniarum repagula, minarum ac præceptorum fræna, quò vel fic relipiscerent. La. Quin igitur manent hodie legis illius repagula? Sa. Quia fublata est carnalis servitutis asperitas, posteaquam per Evangelium adoptati sumus in filios Dej. Detractum est præceptis, ubi contigit uberior gratia. La. Cum Deus appellet fuum testamentum sempiternum, cumque Christus negarit se solvere Legem, sed consummare, quâ fiducià posteriores ausi sunt bonam Legis partem abrogare? Sa Gentibus ea lex data non erat, & ideo visum est Apostolis eas non onerare circumcisionis molicia, nè, quod Judei faciunt & hodie, in corporalibus observationibus constituerent falutis spem potius quam in fiducia & charitate erga Deum. La. Omitto gentes. Quæ scriptura manifeste docet, Judæos si professionem Evangelicam fuerint amplexi, manumiffos esse à Mosaicæ Legis servitute? Sa. Quoniam id fore prædictum erat à Prophetis, qui promittunt testamentum novum & cor novum, inducuntque Deum abominantem feltos Judæorum dies, aversantem illorum victimas, detestantem jejunia, rejicientem donaria, desiderantem populum circumcifo corde, conformavit illorum promissa Dominus iple, qui porrigens discipulis corpus & sanguinem suum, appellat Testamentum novum. Si nihil aboletur de veteri, cur hoc dicitur novum? Ciborum Judaicum delectum non exemplo quidem, sed sententia sua abrogavit Dominus, cum negat hominem inquinari cibis, qui mittuntur in stomachum & per secessum repurgantur. Docet idem Petrum conspeda visione; Imò Petrus ipse cum Paulo cæterisque vescens cibis communibus, à quibus Lex præceperat temperari. Agit hoc ubique Paulus in suis Epistolis; nec dubitatur quin quod hodie sequitur populus Christianus, ab Apostolis veluti per manus traditum ad nos denique pervenerit. Itaque non tam manumissi sunt Judæi, quam à Legis superstitione, velut à lacte consuero quidem & familiari, sed jam intem-T 2

ıt

į.

m

1-

rte

gi-

at il-

10-

vi-

ni-

at,

ur

fit,

ad

rta

pestivo, depulsi. Néque Lex abrogata est, sed ea pars justa est cedere quæ jam erat otiosa. Frondes & flores pollicentur fructum exoriturum; is ubi gravat arborem, nemo flores desiderat. Neque quisquam deplorat periisse filii sui pueritiam, ubi jam ad ætatem muturam pervenit. Neque quif. quam requirit lucernas & funalia, ubi se terris deprompsit Sol. Nec habet quod queratur pædagogus, si filius jam puber fuam libertatem fibi vendicat, ac pædagogum in fua vicifsim habet potestate. Pignus desinit esse pignus, ubi promissa sunt exhibita. Sponsa priùs quam deducatur ad sponsum epistoliis ab illo missis sese consolatur, exosculatur munuscula ab illo venientia, picturas illum referentes amplectitur; cæterum ubi jam ipsius sponsi data est copia, præ hujus amore negligit illa priùs adamata. At Judzei primum egre divellebantur à consuetis; velut si puer assuetus la-Eti, jam grandis mammam inclamet, cibum folidum fastidi. ens. Itaque propemodum vi depulsi sunt ab illis vel figuris, vel umbris, vel temporariis folatiis, quò se jam totos convertant in eum quem Lex illa promiserat & adumbrarat. La Quis expectaret tantum theologiæ à salsamentario? Sa. Soleo pisculentum commeatum suppeditare nostræ civitatis Dominicano collegio; itaque fit utilli frequenter prandeant apud me, ego nonnunquam apud illos. Ex eorum conflictationibus hæc decerpsi. La. Næ tu dignus es qui ex falsamentario fias piscium recentium venditor. Verum illud expedi? Si Judæus esses, (neque mihi satis liquet an si) & immineret ex fame certum vitæ periculum, vescerers carne suilla, an mortem præoptares? Sa. Quid facturus effem scio; quid mihi faciendum esset nondum intelligo. La. Deus utrumque vetuit, Non occides, & Non vesceriscarne suilla. In tali casu utrum præceptum utri par est cedere? Sa. Primum, non constat an hoc animo Deus vetuerit vesci fuillà, ut mortem vellet oppeti potius quam esu vitæ confuli. Nam ipse Dominus excusat David, qui contra Legis præceptum comederit facros panes. Et in exilio Babylonico multa non observata sunt à Judæis quæ Lex præscripserat. Proinde censerem eam legem quam ipsa quoque natura tulit, eoque perpetua est & inviolabilis, debere potiorem haberi ea quæ neque semper fuit, & post erat abroganda. La. Cur igitur laudati sunt fratres Macchabæi, qui maluerunt duris cruciatibus exanimari quam carnem gustaresuis? Sa. Opinor, quoniam hic esus à rege præscriptus complectebatur totius patriz Legis abnegationem, quemadmodum circumn

n

t.

I

].

is)

0.

1

ci

n-

is

0-

ra

12-

A.

nt

Sa.

e-

m n-

continebat totius Legis professionem, non aliter quam arrha data ad universum contractum præstandum obligat. La. Itaque si crassior illa Legis pars post exortam Evangelii lucem recte sublata est, quo consilio nunc videmus vel eadem, vel his graviora, revocari, præsertim cum Dominus jugum suum appellet suave, & Petrus in Actis Apostolorum Judæorum legem appellet duram, quam nec ipsi ferre potuerint , nes patres ipforum? Sublata est circumcifio , fed fuccessit baptismus, duriore prope dixerim conditione. Illa differebatur in octavum diem, & si quis interim casus intercepisset puerum, votum circumcisionis pro circumcisione imputabatur: nos pueros vix dum à latebris uteri materni egrellos in frigidam aquam, quæque diu in alveo fa- Ceremoniæ xeo constitit, (non enim dicam, computruit) totos immer- papales durigimus; & si vel primo die, atque adeo in ipso partus ostio ores Judaicis. perierit, nulla parentum aut amicorum culpa, deditur mifer æternæ damnationi. Sa. Sic aiunt. La. Sublatum est sabbatum; imò non sublatum est, sed translatum in diem Dominicum. Quid refert? Paucorum dierum jejunia indixit lex Mosaica: nos illis quantum addidimus numerum? In delectu ciborum quanto liberiores Judzi nobis, quibus licebat vel totum annum vesci ovibus, capis, perdicibus, & hædis? Illis nullum vestis genus erat interdictum præter eam quæ esset lana linoque contexta: nunc præter tot vestium præscriptas & interdictas formas & colores, accessit capitis rasura, eaque varia. Nè commemorem interim Confessionis onus, & constitutionum humanarum sarcinas, Decimationes non simplices, adstrictum arctioribus vinculis Matrimonium, novas affinitatis leges, aliáque permulta, que faciunt ut hac parte non paulò commodior videatur fuisse Judæorum quam nostra conditio. Sa. Erras tota via, lanio: Christi jugum non æstimatur ad istam regulam quam imaginaris. Pluribus adstringitur Christianus, & adstringitur ad difficiliora, denique ad pænam graviorem: fed his adjuncta copiosior vis fidei & charitatis facit ea fuavia quæ natura funt gravissima. La. Atqui dum olim Spiritus specie linguarum ignearum è cœlo delapsus copiofissimo dono fidei & charitatis locupletarit credentium pectora, cur detractum est Legis onus, velut imbecillibus ac sub iniqua sarcina perichtantibus? Cur Petrus jam afflatus Spiritu vocat onus intolerabile? Sa. Detractum est ex parte, nè Judaismus, ut cœperat, obrueret Evangelii glori-

am, & nè Legis odio gentes alienarentur à Christo, inter quas erant infirmi plurimi, quibus instabat duplex periculum ; alterum nè crederent fine legis observatione neminem posse salutem consequi; alterum, ne potius haberent in paganismo manere quam Mosaicæ Legis jugum accipere. Horum imbecilles animos oportebat velut escà quadam libertatis allicere. Rurfus, quò mederentur illis qui negabant ex Evangelii professione salutis esse spem citra Legis observationem, circumcisionem, sabbatismos, delectus ciborum, aliaque id genus, aut prorfus fustulerunt, aut in aliud verterunt. Porrò, quod Petrus negat se Legis onus portare potuiffe, non est referendum ad eam personam quam tum gerebat, cum illi jam nihil esset intolerabile; sed ad crassos & infirmos Judæos; qui non fine tædio arrodebant hordei tunicam, (a) nondum gustata spiritus medulla. La. Satis tu quidem crassè disseris. Atqui mihi videtur & hodie non minus esse causarum cur observationes ista carnales hactenus tolli debeant, ut arbitrariæ sint, non obligatoriæ. Sa. Qui sic? La. Nuper in linteo quodam amplissimo vidi totum orbem depictum. Illic didici quantula esset mundi portio Christi religionem pure sinceréque profitens; nimirum Europæ particula vergens ad occidentem, rurfus altera vergens ad Septentrionem, tertia tendens, sed procul, ad meridiem, ad orientem vergentis quartæ postrema videbatur Reliquus orbis aut barbaros habet, non ita multùm à brutis animantibus différentes, aut schismaticos, aut hæreticos, aut utrumque. La. At non vidifti totum illud littus Austrinum, & sparsas insulas Christianis insignibus notatas? La. Vidi, didicique illinc avectas prædas, Christianismum inductum non audivi. Cum igitur tam ampla sit messis videtur hoc esse consultissimum ad religionem Christianam propagandam, quemadmodum Apostoli sustulerunt onus Legis Mosaica, nègentes resilirent, ità nunc, ad illiciendos etiam imbecilles, tolli quarundam rerum obligationes, fine quibus initio fervatus est orbis, & nunc fervari posset, modò adsit fides & charitas Evangelica. Rursus audio videóque plurimos esse qui in locis, vestibus, cibis, jejuniis, gesticulationibus, cantibus, summam pietatis constituunt, & ex his proximum judicant, contra præceptum Evangelicum. Unde fit ut cum omnia referantur ad fidem & charitatem harum rerum superstitione extinguatur utrumque. Procul enim abest à fide Evangelica qui fidit hujusmodi factis; & procul abest à charitate Christiana qui ob potum

a Alludit ad allegoriam parabolæ de quinque panibus hordeacis. ıt

potum aut cibum, quo recte quis uti potest, exasperat fratrem, pro cujus libertate mortuus est Christus. Quam amarulentas contentiones videmus inter Christianos? quam inimicas calumnias ex veste aliter cincta tinctave, ex cibo quem porrigunt aquæ, & quem porrigunt pascua? Hoc malum si ad paucos serpsisset, contemni poterat. Nunc videmus universum orbem ob hæc dissidiis exitialibus concuti. Hæc & hujusmodi si tolerentur, & nos majori concordià viveremus, neglectis ceremoniis, ad ea tantum contendentes . que docuit Christus, & relique nationes citius amplecterentur religionem cum libertate conjunctam. Sa. Extra Ecclesiæ domum non est salus. La. Fateor. Sa. Extra Ecclesiam est, quisquis non agnoscit Pontificem Romanum. La. Non reclamo. Sa. Sed hunc non agnoscit qui illius præscripta negligit. La. Atque ideo spero futurum, ut hic Pontifex, nomine Clemens, animo pietatéque clementissimus, quò magis omnes nationes ad Ecclesiæ sodalitatem alliciat, omnia mitiget quæ hactenus vifa funt aliquot populos à Romanæ Sedis foedere alienare, potiúsque habeat Evangelii lucrum, quam suum in omnibus jus persequi. Audio q:10tidie veteres querimonias de annatis, de condonationibus, de dispensationibus, déque reliquis exactionibus, & de gravatis Ecclesiis; sed arbitror hunc ità moderaturum omnia, ut posthac impudens sit qui pergat queri. Sa. Utinam idem facerent omnes monarchæ. Nihil addubito quin res Christiana nunc in arctum coacta felicissimè sit proferenda, si gentes barbaræ senserint se vocari non ad servitutem humanam, fed ad libertatem Evangelicam; nec ad rapinam expeti, sed ad felicitatis & sanctimoniæ consortium. Ubi coaluerint, & in nobis mores verè Christianos compererint, ultro plus offerent quam ab eis ulla vis queat extorquere. La. Id brevi futurum auguror, si pestilens (a) Ate, quæ duos a Dea Hopotentissimos orbis Monarchas funesto bello commist, abie- merica, que rit (b) is xoogxas. Sa. Atque ego demiror jamdudum non inter Deos & ese factum, cum Francisco nihil fingi possit humanius, & homines. Li-Carolo Cæsari arbitror à præceptoribus instillatum, ut quò tæ tardæ. Ate per fortunam plus accesserit imperii finibus, hòc ipse plus velox. addat clementiæ benignitatifque. Ad hæc, habere folet & bid est, in etas ea peculiarem facilitatis ac mansuetudinis dotem. La. Nihil est quod in utroq; desideres. Sa. Quid igitur remoratur publicum orbis votum? La. Adhuc jureconsulti de finibus ambigunt; & scis comædiarum tumultus temper definere in nuptias: itidem principes suas finiunt tragodias. Sed in comædiis

diffidia ferit malam rem.

mædiis subitò coeunt nuptiæ; hic inter magnos magnis moliminibus res agitur. Et præstat aliquando serius obduci cicatricem, quam mox interim ulcus erumpere. Sa. An credis istas nuptias esse firma concordiæ vincula? La. Vellem quidem, fed ex his video ferè nasci maximam bellorum partem : & fi quod bellum ortum fuerit, dum affinis adest affini. latius se spargit incendium, & difficilius componitur. Sa Fateor, & agnosco verissimum esse quod dicis. La Sed æquúmne tibi videtur, ut ob Jureconsultorum rixas & contractuum moras totus orbis tantum perperiatur mali? Nunc enim nihil ulquam tutum est, & pessimis licet plurimum, dum neque bellum est neq; pax. Sa. De principum consiliis non est meum dicere. Verum si quis me faciat Cæsarem, scio quid sim facturus. La Eja, facimus te Cæsarem, simulque Romanum Pontificem, si libet. Quid facias? Sa. Fac mepotitis Cæfarem & regem Galliæ. La. Age, esto utrumque. Sa. Protinus concepto pacis voto edicerem per univerfam ditionem meam inducias, dimissis copiis, denuncians pœnam capitis, fi quis vel gallinam alterius attigerit. Ità pacatis rebus meo commodo, vel, ut melius dicam, publico, transigerem de ditionis finibus, aut de conjugii conditionibus. La. Habéine firmiora fœderis vincula quam matrimonium? Sa. Arbitror. La. Imparti. Sa. Si Cæsar essem, sic absque mora transegissem cum rege Gallorum. " Frater, malus quispiam genius bellum hoc inter nos excitavit : neq; " tamen inter nos certamen fuit de capite, sed de ditione. " Tu, quod in te fuit, fortem ac strenuum bellatorem præ-" stirifti. Fortuna mihi favet, téque ex rege fecit captivum. " Quod accidit tibi mihi potuit accidere, & tua calamitas " omnes nos admonet humanæ conditionis. Experti fumus " quam hoc certaminis genus utriq; fit incommodum. Age, " diverso genere inter nos conflictemur. Dono tibi vitam, " dono libertatem, pro hoste recipio te in amicum. Sit " omnium præteritorum malorum oblivio, redi ad tuos " gratis ac liber, habe tibi tua, esto bonus vicinus, & posthac geratur unum hoc certamen inter nos, uter alterum " fide, officiis, ac benevolentia vincat, neque certemus uter altero latius regnet, sed uter fanctius administret suam 3 ditionem. In priori conflictu fortunati laudem tuli ; hic " qui vicerit longe splendidius auferet decus. Mihi qui-" dem hæc clementiæ fama plus adferet veræ laudis quam " si universam Galliam meæ ditioni adjunxissem. Et tibi gratitudinis opinio plus decoris conciliabit quam fi me

Ad pacem horratio.

" tota Italia depulisses. Noli invidere mihi laudem quom " affecto : ego vicissim tuz sic favebo, ut huic amico li-" benter, sis debiturus. La Profecto sic possit adstringi Gallia: imò totus orbis. Etenim si conditionibus iniquis nicus hoc obducatur verius quam fanetur, vereor ne mox per occasionem ruptà cicatrice pus vetus erumpat majore eum malo. Sa. Quam magnificam quamque plausibilem gloriam hæc humanitas per univerfum orbem pararet Carolo? Que natio se non lubens tam humano tamque clementi principi submitteret ? La Egisti Cæsarem sat feliciter; nune ige Pontificem. Sa. Perlongum fit fingula perfequi; dicam' compendio. Sic agerem ut universus orbis intelligeret esse principem Ecclesiæ, qui nihil aliud sitiret quam Christi gloriam & falutem omnium mortalium, Ea res verè mederetur invidiæ Pontificii nominis, & folidam ac perennem pararet gloriam. Sed interim (a) ab asino, quod aiunt a Iden à delapfi, multum aberravimus ab instituto. La. Ego te mox proposito reducam in viam. Ais igitur obligare Pontificum leges om- digressi. nes qui funt in Ecclesia? Sa. Aio. La. Ad pœnam gehennæ? Vide Chili-Sa. Aiunt. La. Etiam Episcoporum? Sa. Sic arbitror, in sua cujusque ditione. La. Etiam Abbatum? Sa. Hæreo; nam hi certis conditionibus accipiunt administrationem, nec posfunt suos gravare constitutionibus nisi ex authoritate totius Ordinis. La. Quid si Episcopus iisdem conditionibus accipiat fuam functionem? Sa. Addubito. La. Quod Episcopus constituit Pontifex potest rescindere? Sa. Opinor. La. Quod Pontifex decrevit nemo potest abrogare? Sa. Nemo. La. Unde igitur audimus rescissas Pontificum sententias, hoc titulo, quod parum rese fuerint edocti; & priorum constitutiones à posterioribus (b) antiquatas, quod à pietate deviarent ? b Ideft, ab-Sa. Ista surreptitia sunt ac temporaria. Nam & in Ponti-rogatas. ficem ut hominem, cadit ignoranția personæ factive. Coterum quod ex authoritate Consilii universalis proficiscitur. cœleste oraculum est, & pondus habet par Evangeliis, aut certe proximum. La Licetne de evangeliis dubitare ? Sa. Bona verba; nè de Conciliis quidem rite in spiritu sancto congregatis, peractis, editis, & receptis. La. Quid si quis dubitet an hæc competant in concilium quod objicitur. quemadmodum audio Basiliense concilium à nonnullis reiici, nec omnibus probari Constantiense? loquor de his qui nunc habentur orthodoxi; nè quid dicam de proximo concilio Lateranensi. Sa. Dubitent qui velint suo periculo, ego nolo dubitare. La. Petrus igitur habuit authoritatem conden-

di novas leges? Sa. Habuit. La. Habuit & Paulus cum ca. teris Apostolis? Sa. Habuerunt in suis quisquis Ecclesiis, à Petro feu Christo commissis. La. Et Petri successoribus par est potestas cum ipso Petro? Sa. Quidni? La. Tantundem igitur honoris debetur rescripto Romani Pontificis quantum Epistolis Petri, & tantundem constitutionibus Episcoporum quantum Epistolis Pauli? Sa. Equidem arbitror etiam amplius deberi, si præcipiant & legem ferant cum authoritate. La Sed faine est dubitare, an Petrus & Paulus scripserint afflatu Divini Spiritûs? Sa. Imò hæreticus sit qui dubitet. La. Idem censes de rescriptis & constitutionibus Pontificum & Episcoporum? Sa. De Pontifice censeo, de Episcopis ambigo; nisi quòd pium est, de nullo perperam suspicari, ni res ipsa palàm clamitet. La. Cur spiritus citiùs patitur errare Episcopum quam Pontificem? Sa. Quia gravius est à capite periculum. La. Si tantum valent Præfulum constitutiones, quid sibi vult quod Dominus in Deuteronomio tam rigidè comminatur, nè quis quid addat aut adimat Legi? Ss. Non addit Legi qui latius explicat quod latebat, qui ea suggerit quæ spectant ad Legis observationem; neque detrahit qui pro viribus audientium Legem dispensat, alia promens, alia celans, pro ratione temporis. La. Num obligabant Pharifæorum ac Scribarum constitutiones? Sa. Non arbitror. La, Cur ita? Sa. Quia docendi habebant authoritatem, non condendi leges. La. Utra potestas videtur amplior, condendi leges humanas, an interpretandi divinas? Sa. Condendi humanas. La. Mihi fecus videtur. Etenim cui jus est interpretandi, hujus sententia pondus habet legis divinæ. Sa. Non fatis affequor quod dicis. La. Dicam explanatius. Lex divina jubet subvenire parenti : Pharifæus interpretatur hoc esse datum patri quod missum est in corbonam, ed quod Deus sit pater omnium. Nonne huic interpretationi cedit lex divina? Sa. Ista quidem falsa interpretatio est. La. Sed posteaquam illis semel tradita est interpretandi authoritas, unde mihi constabit cujus sit vera interpretatio, maxime si ipsi inter se dissentiant? Sa. Si minus satisfacit tibi sensus communis, sequere Præsulum authoritatem; id tutissimum est. La. Ergò Pharifæorum & Scribarum authoritas devoluta est ad Theolo. gos & concionatores? Sa. Est. La. Sed nullos audio frequentiùs inculcantes, Audite, ego dico vobis, quam eos qui nunquam versati sunt in palæstris Theologicis. Sa. Audies omnes candide, sed cum judicio, modò ne simpliciter insaniar

m

n-

0-

m

0-

ri-

ni

us

de

m

ia

2

1.

at at

.

1

12

S.

n

1

e

nt. Tum enim oportet populum cum fibilo furgere, quò fuam agnoscant dementiam. Cæterum quibus contingit titulus Doctoris, his oportet fidere. La. Verum in his quoque comperio nonnullos multò rudiores ac stultiores illis qui prorfus funt illiterati: & inter doctissimos miram video controversiam. Sa. Elige quæ sunt optima, inexplicata aliis relinquito, ea semper amplectens quæ procerum & multimidinis confensus approbavit. La. Scio ishue esse tutius. Sunt igitur & conftitutiones inique, quemadmodum funt interpretationes falsæ? Sa. An fint, alii viderint; arbitror effe posse. La. Annas & Caiaphas habebant potestatem condendi leges? Sa. Habebant. La. Num horum quavis de re constitutiones obligabant ad pænam gehennæ? Sa. Nescio. Le. Pura Annam constituisse, ne quis reversus à foro sumeret cibum nisi loto corpore : qui illotus caperet cibum, num crimen gehennæ dignum admitteret? Sa. Non arbitror, nisi contemptus publicæ potestatis crimen exacerbaret. La. An omnia præcepta Dei obligant ad pænam gehennæ? Sa. Non, opinor. Nam Deus prohibuit omne peccatum, quamliber veniale, si Theologis habenda sides. La. Fortassis & veniale pertraheret in gehennam, nisi Deus sua misericordia sublevaret imbecillitatem nostram. Sa. Non est absurdum dictu, sed affirmare non ausim. La. Cum Israelitæ exularent in Babylone, præter alia plurima quæ Lex præscripsit, in multis fuit omissa circumcisso. An omnes hi perierunt? Sa. Deus novit. La. Si Judæus clam, fame periclitans, vesceretur carne suillà, committerêtne crimen? Sa. Mea quidem sententia necessitas excusaret factum; quandoquidem ore Domini defensus est David, quòd contra Legis præceptum comederet panes facros, quos appellant Propositionis: nec solum comedit ipse, sed & fugæ comites profanos iisdem pavit. La. Si quem ea necessitas constringeret, ut aut pereundum sit fame, aut furtum commitendum, utrum eligeret, mortem, an furtum? Sa. Forsitan in so casu furtum non esset furtum. La. Hem, quid audio? ovum non est ovum? Sa. Præsertim si caperet animo reddendi, placandíque dominum cum primum liceret. La. Quid si pereundum esset homini nisi falsum testimonium ferat adversus proximum? utrum eligendum? Sa. Mors. La. Quid si commisso adulterio possit servare vitam? Sa. Potior erit mors. La. Quid si simplici stupro possis effugere mortem? Sa. Moriendum potius, ut aiunt. La. Cur hic ovum non definit effe ovum, præfertim fi nulla fiat vis aut inju-

ria? Sa. Fit injuria corpori puella. La Quid si perjurio? Sa. Meriendum. La. Quid si simplici nullique noxio mendacio? Sa. Docent præoptandam mortem. At ego credide. rim gravi necessitate, aut ingenti proposità utilitate, mendacium hujusmodi aut nullum esse crimen, aut levissimum, nisi quòd apertà fenestra periculum est nè discamus & perniciosis mendaciis assuescere. Finge incidisse casum, ut innoxio mendacio possit servare & corpora & animas torius patrize suz, utrum eliget vir pius? fugiet mendacium? La. Quid alii fint facturi, nescio; ego vel quindecim Homerica mendacia non vererer dicere, móxque labeculam illam. abstergerem aqua sacra Sa. Idem ego facerem. La Igitur non quicquid Deus præcipit aut interdicit obligat ad pænam gehennæ. Sa. Non videtur. La. Modus igitur obligationis non est ab authore legis tantum, sed ex materia, Quadam enim cedunt necessitati, quædam non cedunt. Sa. Sic videtur. La. Quid si sacerdos periclitetur de vita, servandus st ducat uxorem? utrum eliget? Sa. Mortem. La. Cum divina lex cedat necessitati cur hæc lex humana * Terminum agit, nulli dignans concedere? So. Non lex obstat, sed votum. La. Quid si quis vovisser visere Hierosolymam, nec id posfet nisi certo vitæ dispendio? non ibit, an morietur? Sa. Morietur, ni voti relaxationem impetrarit à Pontifice Romano La Cur alterum votum relaxatur, alterum minimé? Sa. Quia alterum solenne, alterum privatum. La. Quid est folenne? Sa. Quod folet fieri. La. An non igitur folenne & alterum, quod quotidie fit ? Sa Fit, sed privatim. La. Proinde Monachus si privatim apud abbatem profiteretur, non esset votum solenne? Sa. Nugaris. Ideo facilius relaxatur votum privatum, quia minore offendiculo solvitur, & is qui facit hoc animo facit, ut si commodum sit mutet sententiam. La. Hoc igitur animo vovent qui privatim profitentur perpetuam castimoniam ? Sa. Deberent. La. Perpetuam igitur, & non perpetuam? Quid si Carthusianum monachum hic conffringat casus, ut aut vescendum sit carnibus, aut moriendum? utrum eligeret? La. Docent medici nullas esse carnes tam efficaces, quin idem efficiat aurum potabile, & gemmæ. La. Utrum igitur conducibilius, gemmis & auro fuccurrere periclitanti, an earum rerum pretio multos de vita periclitantes servare, & agroto dare pullum gallinaceum? Sa. Hæreo. La. Atqui piscium aut carnium esus non est ex eorum numero que vocant substantialia. Sa. Carthusianos suo judici relinquamus. La. Dicamus in genere,

Fabula de Termino Deo, qui nec Jovi voluir concedere, notiffima. n-

e-

n-

n, &

ut

0

1?

e.

m.

ur

ei-

e-

15

n

1.

nere. Diligenter, frequenter, multisque verbis inculcatur in Lege Mofis Sabbatismus. Sa. Verum. La. Utrum igitur succurram urbi periclitanti violato Sabbato, an non? Sa. At interim me vis effe Judæum? La. Volo, & quidem recutitum. So. Istum nodum secuit ipse Dominus. Sabbatum enim hominis causa est institutum, non contra. La. Ista lex igitur valebit in omnibus humanis conflicutionibus? Sa. Valebit. miss quid obstet. La. Quid si conditor legis non hoc animo ferat legem ut quemquam obliget ad pænam gehennæ, imò ne ad reatum quidem ullum, fed conflicutionem nihilo plus velit habere ponderis, quam exhortationem? Sa. O bone, non est in manu conditoris quantum obliget lex. Usus est sua potestate ferendo legem; caterum ad quid obliget, aut non obliget, id Deo in manu est. La. Cur igitur audimus quotidie parochos nostros è suggesto clamantes, Cras jejunandum sub pæna damnationis æternæ, si nobis non confat quomodo lex obliget humana? Sa. Id faciunt quò magis terreant contumaces, nam ad hos arbitror ea verba pertinere. La. Sed interim an contumaces talibus dictis territent nescio; certè infirmos vel in scrupulum vel in periculum conficiunt. Sa. Difficile est utrisq; confulere. La. Eadem autem est vis confuetudinis & legis? Sa. Aliquando major est consuetudinis. La. Proinde, tametsi non adest animus consuetudinem inducentibus injiciendi laqueum cuiquam. tamen obligat volentes nolentes? Sa. Arbitror. La. Onus imponere potest, tollere non potest? Sa Admodum. La Jam itaque vides, opinor, quantum sit periculi novas leges ab bominibus ferri, si nulla necessitas urgeat, aut nulla magna invitet utilitas. Sa. Fateor. La. Dominus cum ait, Nolite omnino jurare, num quemvis jurantem obnoxium facit gehennæ? Sa. Non arbitror. Consilium est enim, non praceptum. La. At iftud unde mihi liquet, cum vix aliud accuratius aut severius interdixerit quam ne juremus? Sa. Disces à doctoribus. La Et Paulus cum dat consilium. non obligat ad gehennam? Sa. Nequaquam. La. Cur ità? So. Quia non vult injicere laqueum infirmis. La. Est igitur in manu condentis legem, obstringere ad gehennam aut non obstringere. Et sanctum est cavere, ne quibuslibet constitutionibus illaqueamus imbecilles. Sa. Est. La. Et si Paulus hic cautionem adhibuit, multò magis Sacerdotibus adhibenda, de quibus incertum quo spiritu agantur. Sa. Fateor. La. Atqui paulò antè negabas esse in manu conditoris quatenus obstringeret lex. Sa. Jam consilium est, non lex.

qu

ut f

m

gt

ti

d

1

admoni-

confilia.

lex. La. Nihil est facilius quam commutare vocabulum Noli furari, præceptum eft? Sa. Eft. La. Noli omnino ref-Præcepta & fere malo? Sa. Confilium eft? La. At hoc posterius magis habet speciem præcepti quam illud prius. Saltem hoc eft episcopis in manu, utrum velint esse præceptum quod instituunt, an confilium? Sa. Eft. La. At iftud paulò ante for. titer negabas. Etenim qui non vult suam constitutionem quenquam ad ullum crimen adstringere, nimirum vult eam esse consilium, non præceptum. Sa. Verum: fed non expedit hoc scire vulgus, ne protinus clamitent esse consilium quod servare non libet. La. At quid interim facies tot in. firmis conscientiis tam misere confusis tuo silentio? Verùm age, dic mihi, nullisne notis docti deprehendere posfunt, utrum confilii vim habeat constitutio, an præcepti? Sa. Possunt, sicut audivi. La. Non licet scire mysterium? Sa. Licet, nisi velis effutire. La. Ah, (a) pisci dixeris. Sa. Cum nihil audis nisi, bortamur, ordinamus, mandamu, tos effe deconsilium est: cum audis jubemus, districte pracipimus, preclarat Prov. fertim fi accedant minæ excommunicationis, præceptum est. La. Quid si debeam pistori meo, cúmque solvendo non fim, fugere malim quam conjici in carcerem; num pecco criminaliter? Sa. Non arbitror, nisi desit solvendi volunta. La. Cur igitur excommunicor? Sa. Istud fulmen territat improbos, non adurit innocentes. Scis enim & apud priscos Romanos fuisse leges diras ac minaces, sed in hoc ipsum tantumodo latas; qualis illa fertur è duodecim tabulis, (b) de dissecando corpore debitoris, cujus ideo nullum lum Gellium exstat exemplum, quòd non in usum, sed ad terrorem, esset prodita. Jam ut fulmen non agit in ceram aut linum, sed in æs: ità tales excommunicationes non agunt in miseros, sed in contumaces. Et tamen, ut ingenue dicam, in hujusmodi frivolis adhibere fulmen à Christo traditum, propemodum esse videtur, quod veteres dicebant, in lente unquen-

> tum, La. Num idem jus patrifamilas in sua domo quod episcopo in sua diœcesi? Sa. Arbitror, pro proportione. La Et hujus præscripta similiter obligant? Sa. Quidni? La. Edico nè quis vescatur cepis: quomodo periclitatur apud Deum qui non paruerit? Sa. Iple viderit. La. Posthac non dicam meis, præcipio, sed admoneo. Sa. Sapies. La. Verum perspicio vicinum meum proximum esse periculo & arreptum clam admoneo ut sese subducat ab ebriosorum & aleatorum commercio; ille, monitorem afpernatus, perditius incipit vivere quam antea; num hic illum obstringit

4 Vide Aude pœna talionis.

lum.

refi-

agis

eff

offi.

for.

em

am dir

ım, in-

Ve-

of-

ti?

1? is

MS,

2.

m n

0

S.

at

35

n

n

1

amonitio? Sa. Videtur. La. Igitur neque confulendo, neque exhortando fugimus laqueum. Sa. Imò non adfert laqueum admonitio, sed admonitionis argumentum. Etenim si frater admonitus ut crepidis uteretur, negligeret, nullo crimine teneretur. La. Non hic percunctabor quantum obligent præscripta medicorum. Votum obstringit ad pænam gehennæ? Sa. Maximé. La. Omne? Sa. Omnissimum, modo sit licitum, legitimum, ac liberum. La. Quid appellas liberum? Sa Quod nulla extorsit necessitas. La Quid est necessitas? Sa. Est merus cadens in constantem virum. La. E. tiam in Stoicum, quem, Si fractus illabatur orbis, Impavidum ferient ruine? Sa. Istum Stoicum mihi ostende & respondebo. La. Sed extra jocum, num famis aut infamiæ metus cadit in constantem virum? Sa. Quidni? La. Si silia nondum emancipata clam nubat insciis parentibus, nec passuris si sciant legitimum erit votum? Sa. Erit. La. An sit, nescio; certe fi qua funt hoc est unum ex illorum numero quæ licet vera fint, tamen ob scandalum imbecillium silenda sunt. Quid si virgo, quæ ex authoritate parentum contraxit matrimonium cum sponso, clam & invitis parentibus voto femet addicat collegio fanctæ Claræ? eritne licitum & legitimum? Sa. Si fuerit folenne. La. Num folenne est quod in agro fit, in obscuro monasteriolo? Sa. Sic habetur. La. Si eadem domi, paucis testibus, voto profiteatur perpetuam corporis integritatem, non erit legitimum? Sa. Non. La. Quamobrem? Sa. Quia sanctius votum obstat. La. Eadem puella si vendat agellum, valebit contractus? Sa. Non. opinor. La. Et valebit, si seipsam dederit in potestatem alienam? Sa. Si se Deo dicaverit. La. Annon & votum privatum dicat hominem Deo? Et qui suscipit sanctum conjugii fatramentum, nonne se dicat Deo? Et quos Deus jungit, dicant se diabolo? de solis conjugibus dixit Dominus, Quet Deus junxit homo ne separet. Ad hæc, cum adolescens vix tum pubescens, aut puella simplex, minis parentum, sevitià tutorum, improbis instinctibus monachorum, blanditiis & odiis protruditur in monasterium, num liberum est votum? Sa. Si fint * doli capaces. La. Ea ætas maximè * Ita loquincapax est doli, ut cui facillime possis imponere. Quid si tur Jurisconproponam in animo diebus Veneris abstinere à vino? per- fulti : Alter inde obstringit propositum ut votum? Sa. Non, arbitror. jocatur, quasi Le. Quid igitur interest inter certum propositum & votum doli capax tacità cogitatione conceptum? Sa. Animus obligandi. qui dolo est La. Negabas ante, hîc valere animum. Propono si queam, & idoneus.

voveo five queam five non queam? Sa. Habes. La. Habes nebulas in pariete depictas, hoc est, nihil. Est igitur & in proposito despicienda materiæ ratio? Sa. Opinor. La. Et ut illic à legis, ità hîc à voti nomine cavendum? Sa. Recté. La Si Romanus Pontifex statueret nè quis jungat matrimonium intra feptimum propinquitatis gradum, admitteret crimen qui duceret cognatant gradu fexto? Sa. Opinor; certè periclitaretur. La. Quid fi Episcopus suis ediceret, nè quis haberet rem cum uxore nisi die Lune, Jovis & Sabbati, committeret crimen qui clam aliis diebus uteretur uxore? Sa. Arbitror. La. Quid si ediceret ne quis * bulbis vesceretur? Sa. Quid isthuc ad pietatem? La. Quia genus, & bul- bulbi provocant libidinem. Quod de bulbis dico, idem dictum puta de erucis. Sa. Hæreo. La. Quid hæres, unde est humanis legibus obligandi vis? Sa. Ex dictis Pauli, Obdite prapositis vestris. La. Hinc igitur obligat omnis Episcous salaces vo- porum ac Magistratuum conftitutio? Sas Modò sit æqua, justa & legitime lata, La. Sed istius reinquis erit judex? Sa. Ipfe qui condidit. Nam ejus est interpretari cujus est condere legem. La. Ergò citra delectum est obediendum quibullibet constitutionibus? Sa Opinor. La. Quid si prapositus stultus & impius ferat legem impiam & iniquam? ipsius judicio standum erit, & populus, cui nullum est judicandi jus obtemperabit? Sa. Quorsum attinet ea somniare quæ non fiunt? La. Qui subvenit parenti, non subventurus nisi lex cogeret, num implevit legem? Sa. Non, arbitror. La. Qui fic? Sa. Primum, non fatisfacit animo ejus qui condidit legem ; deinde, voluntati impiæ addit hypocrifin. La. Qui jejunat, non jejunaturus nisi præciperet Ecclesia, num satisfacit legi? Sa. Mutas & authorem legis, & materiam. La. Confer igitur Judæum sic jejunantem diebus præscriptis, ut ni lex huc adigat, non sit jejunaturus, cum Christiano servante jejunium ab hominibus indictum, haud quaquam servaturo si legem tollas; aut si mavis, Judæum abstinentem à carne suilla, & Christianum abstinentem à carnibus & lactariis die Veneris. Sa. Infirmitati nonnihil reluctanti lege puto paratam esse veniam; certo proposito legem averfanti & obmurmuranti non item La. Atqui fateris leges divinas non semper obligare ad pænam gehennæ Sa. Quidni fatear? La. Nec audes fateri esse legem humanam quæ non obligat ad eandem pænam, fed hominem relinquis in ancipiti? Videris igitur aliquanto plus tribuere legibus hominum quam Dei. Mendacium & obtrectatio

fuapte

· Cepis eft Provocant Venerem. Unde Ovidieat erucas.

in

lé.

ri-

te

pi-

di-

0-

ous

uis

uia

em

eft

be-

-00

112.

x?

eft

1111

2

n?

ju-

ni-

en-

bi-

jus

ri-

Ec.

&

bus

mu

ud

um

n à

hil

fito

te-

næ.

nı-

re.

ere

pte

fuapte natura funt mala, & à Deo prohibita : & tamen fateris effe aliquod mendacii & obcrectationis genus quod non obliget ad poenam gehennæ; nec audes eum qui quomodocung; vescieur carnibus in die Veneris liberare à pœna gehennæ. Sa. Non est meum quemquam absolvere aut damnare. La. Si divinæ leges & humanæ parter obstringunt, quid igitur interest inter has & illas ? Sa. Nimirum quod qui violat legem humanam, immediare eccar adverfus hominem, (ti-mihi concedis Scholasticorum Hosculis uti) mediare adversus Deum; qui violar leg m divinam, contra. La. Quid refere utrum priùs miscuerts acetum an abfinthfum, cum mini utrumque fit ebibendum? Aut quid refert atrum lapis à me vulnerato reperchifus ferial amicum, an ordine verso? Sa. Hoc didici. La. Et il ex materia circumftantiffque fumitur obligandi modus in utrifque legibus, quid interest inter authorita em Dei & dominum? Sa. Impia percontatio! La, Attamen multicredunen in plurimum Deus tulit Legem per Molen, nec licet violare. intereffe. Idem fert leges per Pontifices, aut certe Concilium. Quid interest inter has & illas? Lex Moss per hominem, leges noffræ per homines. Et videntur minds ponderts habere quæ Deus tulit per unum Mosen, quam que Spiritus Sanctus edit per frequens episcoporum & eruditorum concilium. Sa De spiritu Mosis dubitare non licet. La. Paulus in Episcoporum vicem venit. Quid igitur interest incer Pauli pracepta, & cujullibe episcopi? Sa. Quia fine controverfia Paulus scripfit afflatus Spiritu. La. Hæc scriptorum authoritas quoníque se porrigit ? Sa, Arbitror non ultra Apofolos, nisi quod conciliorum est inviolata authoritas. La. Quare de Pauli spiritu dubitare non licet? Sa. Quia obstat Ecclesiæ consensus. La. De Episcopis dubitare licer? Sa. De his nihil temere suspicandum, nisi res ipia palam c'amiret questum, aut impierarem. La Quid de Concilis? Sa. Non licet, fi fuerint rite & per Spiritum Sanctum congregara peractaque. La. Est igitur aliquod Concilium in quod ista non competunt? Sa. Effe poteit. Quod ni effer, Theologi nequaquam adderent hanc exceptionem. La. Videtur igitur & de Concilits dubita i posse. Sa. Non arbitror, posteaquam fuerint Christianarum gentium judicio consensaque recepu comprobaráque. La. Posteaquam excessions (a) pomœ- atd estiria quibus Deus voluir circumscribi sacrosanctam illam mires pra-& inviolabilem Scripturæ authoritatem, videtur mihi & ali- fcriptos. ad effe discrimen legum divinarum & humanarum, Sa. Quod?

La. Leges

La. Leges Divinæ funt immutabiles, nifi fi que funt eins generis, ut fignificandi coercendive gratia videantur ad tempus dara, quas & Prophetæ desituras juxta carnalem fensum prædixerupt, & Apostoli jam omittendas docue. runt. Deinde inter leges humanas exfiftunt nonnunquam iniquæ stultæque & pestilentes, unde & abrogantur vel autho. ritate superiorum, vel consentiente neglectu populi. Tale nihil est in legibus divinis, Rursus humana lex suapre spon. re ceffat, ubi cessárit causa propter quam lata eff, veluti fi constitutio jub ret singulos quotannis aliquid conferre in ftructuram templi, templo abfoluto ceffat rigor legis. hæc, lex ab hominibus lata non eft lex, nifi fuerit utentium consensu comprobata. Lex divina nec expendi debet, nec potest abrogari. Quanquam & Moses legem laturus suffragia populi collegit, non quòd hoc effet neceffe, sed ut illos magis haberer obnoxios. Impudens enim est legem contemnere quam tuo suffragio comprobaris. Postremò. cum leges hominum, quæ fere corporalia præscribunt, pr. dagogi fine ad pieratem, ceffare videntur ubi quis profecie ad spiritus robur, ut jam talibus cancellis non egeat, modò pro virili vicetur scandalum infirmorum non malitiose superfliciosorum. Velut fi pater præscribat filiæ impuberi ne bibat vinum, quò tutior fit illius virginitas, usque ad nuptias; cifm adoleverit, jamque viro tradita fuerit, non tenetur præcepto patris. Mulræleges habent fe inftar pharmacorum, ea verò mutantur & cedunt pro re nata, ipfis etiam medicis approbantibus, qui fi semper iisdem uterentur remediis à veteribus proditis, plures occiderent quam fanarent. Sa. Multa tu quidem songeris, quorum nonnulla placent, aliqua displicent, quadam non intelligo. La. Si lex Episcopi quæstum evidenter oleat, hoc est, statuat ut finguli parochi bis in anno emant aureo ducto jus absolvendi à cafibus quos vocant Episcopales, quò plus extorqueat à suis, obtemperandum censes ? La. Censeo; sed interim clamandum adversus legem iniquam, exclusa semper sedicione, Sed unde hic mihi percontator Lanio ? Traffent fabrilia fabri. La. Hujusmodi quæstionibus sæpe torquemur in convivis; interdum diacriba fervescir ad pugnam & fanguinem. Sa. Pugnent qui volent; ego censeo leges majorum esse reverenter suscipiendas, & observandas religiose, velut à Deo profectas; nec esse tutum, nec esse pium, de potestate publica finistram concipere aut serere suspicionem. Er fi quid oft tyrannidis, quod tamen non cogat ad impietatem, fatius id

m

e.

0-

0.

le

0-

fi

in

d

m

ce

f-

ut

ò,

2.

ad

ro

ŕ.

nè

i.

e.

1.

m

e-

2-

4-

X

u-

à

15,

n-

d

ri.

5;

4.

e.

20

7.

ď

us

ft

eft ferre quam sediriose reluctari La. Ista quidem ratione faceor bene consultum rebus corum qui dignitate pollent, & recum sentio, nec illis invideo. Caterum lubens audiam rationem qua consulatur & populi vel libertati, vel commodis, Sa. Deus non destituir populum suum. La. Verum ubi interim illa libertas spiritus quam apostoli promittunt ex Evangelio, quam Paulus toties inculcat, clamans, Regnum Dei non est esca es potus; & quod filit non simus sub padagogo; nec amplius serviamus elementis hujus mundi, aliaque innumera; si tantò pluribus constitucionibus onerantur Christiani quam Judzi, & si arctiùs obligant hominum leges quam pleraque à Deò tradita præcepta? Sa. Dicam, lanio. Non in hoc est Christianorum libertas, ut liceat illis facere quæ velint, liberis à constitutionibus humanis; sed quod ex tervore spiritus ad omnia prompti, lubentes & alacres ea faciant que præscribuntur, nimirum filii potiùs quam fervi. La. Expedité: fed erant & sub lege Mosaica filii, & sunt sub Evangelio servi; atque adeo vereor nè maxima pars hominum, fi quidem servi sunt qui lege coacti fuum officium faciunt. Quid igirur discriminis inter novam & veterem ? Sa.Meo judicio multum interest. Quod verus sub involucris docuit, nova sub oculis posuit : quod illa sub anigmatibus prædixit, hæc dilucidiùs oftendit: quod illa subobscure promisit, hæc exibuit maxima quidem ex parte. Illa tradita erat uni genti, hæc ex æquo docet omnes falutem: illa paucis prophetis & eximits viris impartilt infignem illam & spiritualem gratiam; hæc omne donorum-genus largiter effudit in omnium ætatum, fexuum & mionum homines, linguas, favariones, prophetias, miracula La. Ubi nunc igitur ista? Sa. Cessarunt, non incerierunt vel quia non est opus, jam evulgara Christi doctrina; vel quia plerique titulo tantum Christiani, side, quæ est miracua lorum architectrix, caremus. La. Si propter incredulos ac diffidentes opus est miraculis, talium nunc plena sunt omnia. Sa. Est incredulitas simpliciter errans, qualis erat Judzorum obmurmurantium Petro, quod Cornelii familiam recepisset ad Evangelii gratiam; qualis crat gentium, qua religionem quam à majoribus acceperant putabant effe faluiferam: & Apostolorum doctrinam este supersticionem peregrinam: hi conspectis miraculis conversi sunt. Nunc qui diffidunt Evangelio, tanta luce per universum orbem coruscante, non fimpliciter errantised exceecati malis affetious nolunt intelligere, ut bene agant : has nulla miracula reduce-

reducerent ad mentem meliorem. Et sanandi tempus nunc eft, puniendi post fururum est. La. Quanquam multa dixisti fatis probabiliter, tamen mili propofitum eft non fidere salsamentario, sed adibo Theologum quendam eximiè doctum; quicquid is de fingulis pronunciaverit, cœlestis oraculi vice fuerit. Sa. Quis iste? Pharerrius? La. Ille simpli. citer delirat & ante annos, dignus qui concionetur deliris aniculis. Sa. Bliteus? La. An ego tam loquaci sophista credam? Sa. Amphicholus? La. Nunquam ei credam in folvendis quaftionibus, cui meo malo credidi carnes meas. An ille bona fide solver problemata, qui pessima fide nondum folvir pecuniam ? Sa. Lemantius? La. Non utor cacis ad indicandam viam. Sa. Quis igitur? La. Si scire vis, Cephalus eft, vir trium linguatum & omnis politioris literatura perpulchre gnarus, tum in facris voluminibus & vetuftis Theologis diu fludioleque versatus, Sa. Dabo rectius confilium. Eas ad inferos; illic invenies Rabbinum Druinum qui Tenedià bipenni dissecabir omnes tuas quæstiunculas. La. Tu præi, quò mihi viam appares. Sa. Sed extra jocum; Eft. ne verum quod narras, daram potestatem vescendi carnibus? La. Ludebam te, ut urerem. Et fi Romanus Pontifex id veller maxime, ordo salsamentariorum moveret seditionem. Deinde mutidus est plenus Pharifaicis hominibus, qui non alia re fibi possunt vendicare sanctimoniam, nisi talibus observatiunculis: hi nec paterentur fibi detrahi jam partam gloriam, nec finerent minoribus plus effe libertatis quam ipfis fuit. Ne in lanionum quidem rem effet, permitti liberum quarumlibet rerum esum: tum enim varius effer eventus noftræ negoriationis; nunc certius est lucrum, & (a) minus alex, minus q; laborum. Sa. Verissima prædicas; sed eadem incommodicas ad nos rediret. La. Gaudeo tandem inventum aliquid in quo salsamentario cum lanione conveniar. · Jam, ut incipiam & ipse seriò loqui quemadmodum fortaffis expedirer populum Christianum paucioribus conflirutiunculis obstring!, præsertim si quæ non multum aut nihil conducunt ad pietatem, nè dicam officiunt; Ità non liber ab ipfis stare qui omnes omnium hominum constitutiones rejiciunt, neg; flocci faciunt. Imò ob hoc ipsum multa faciunt, quia præceptum est ne faciant. Attamen demirari non poslum in plerisque rebus præpostera mortalium judicia, Sa. Idem nec ego satis admirari possum. La. Cœium terræ miscemus si quid periculi suspicamur, nè quid decedat ponderis facerdorum conftitutionibus authoritatique; &dormiramus

a Id est, minus periculi. ti

e

0.

1.

15

e-

1.

n

m

ld

a-

2

15

fi-

ui

4,

ft.

ni-

ex

C.

lui

li-

m

12-

-19

ius

m,

25;

m

-110

am

on.

ut

li-

io-

Ita

art

di-

erlat

01-

145

mitamus cum imminet evidens periculum ne tantum tribuamus hominum authoritari, ut authoritati divinæ minus tribuatur quam oporter. Sic à Scylla declinamus, ut non meruamus Carybdin, malum exictabilius. Debetur episcopis fuus honos, quis negat? præsertim si agunt quod dicuntur. Sed impium est, honores soli Deo debitos transferre in homines, & dum impense reveremur hominem, parum revereri Deum. Honorandus Deus in proximo, venerandus in proximo; sed interim adhibenda cautio, ne Deus per hanc occasionem suo fraudetur honore. Sa. Itidem videmus multos in tantum fidere corporalibus ceremoniis, ut his freti negligant ea quæ funt veræ pietatis, fuis meritis arroganres, quod est divinæ largitatis, & ibi consistentes unde gradus erat ad perfectiora, & ex his rebus proximum calumniantes quæ per se nec bonæ sont nec malæ. La. Quin in eadem re cum duo fint, quorum alterum altero præstantius, semper deterioris est nobis potior ratio. Corpus & que corporis sunt ubique pluris fiunt quam ea que sunt animi. Er hominem occidiffe pro gravi crimine ducieur, ut eft; at peftifera doctrina, vipereis inflinctibus corrupiffe mentem hominis, ludus eft. Si sacerdos alar capilitium, aut vestem sumar hominis profani, rapitur in carcerem, acriter punitur; fi bibac in lupanari, fi scortetur, fi ludat aleam, fi vicier alienas uxores, fi nihil attingat facræ lectionis, tamen columna est Ecclesia. Non excuso mutatam vestem, sed accuso præposterum judicium. Sa. Imò si non persolvat pensum precum horariarum, paratum est anathema; si sæneretur, si simoniam admirtar, impune est. La. Si quis videat Carthufianum aliter vestitum, aut vescentem carnibus, quam exsecratur! quam horret! quam timet ne terra dehilcens & spectatorem & spectatum absorbeat! Idem fi videar eum remulentum mendacibus verbis in famam aliorum debacchantem, manifestis dolis imponentem tenui vicino, nemo perinde abominatur. Sa. Veluti fi quis videat Franciscanum enodi cingulo cinclum, aut Augustinensem non corio, sed lana, cinctum, aut discinctum Carmelitam, aut cinctum Rhodiensem, rursus si percalcearum Franciscaoum, aut semicalceatum Cruciferum; nonne concitaret (a) a id eft, Tyria, quod dici soler, maria? La. Imo nuper apud nos ex du- summos tuabus fœminis, quarum utramque dixiffes prudentem altera multus, vide abortiit, altera concidit syncope, quòd conspicerent Canonicum quendam facris virginibus præfectum, in propinqua vicinia, sed camen in publico, obambulare, qui vestem lineam

non haberet rectam nigro pallio. At exdem crebro vide. rant aves ejulmodi comessantillantes, saltitantes non addam cætera, nec ullam fentiebant naufeam. Sa, Sexui fortaffis debetur venia. Opinor tibi norum Polythrefcum. Is zerotabat periculose, phthisis erat. Medict diu suaferant ut vesceretur ovis & lactariis, sed frustra : eodem cohortabarur episcopus. Ille, cum effet vir non indoctus & Theologiæ baccalaureus, videbatur citiùs emoriturus quam uriufque medici confilio morem gesturus. Ità vilum est medicis & amicis ut falleretur; parata est sorbitio ex ovis & lace caprino; dictum est lac amygdalinum. Ille lubens comedi; & idem aliquot diebus faciens, coepit habere meliuscule, donec puella quædam fucum prodidit. Ibi cœpit quod comederat revomere. At idem superftitiosus in lacte, nulla religione commotus est quò minus abjuraret pecuniam mihi debitam. Nam chirographum simpliciter exhibitum clam ungui sciderat. Delacum est jusjurandum; ego illi ceffi. Is verò tam non gravatim recepit, ut optare videretur quotidianas hujusmodi delationes. Quod hoc judicio perversus? Peccabat adversus mentem ecclesia, qui hie non obtemperarit sacerdori & medicis : & in perjurio manitefto firmam habebat conscientiam, tam infirmus in la-Re. La, Hie mihi succurrit sabula quam nuper Dominica. nus quidam garravit in concione frequentissima, quò fermonis amaritudinem (nam in die Parasceues exponebat mortem domini) jucundiori narratione dilueret. Virginem facram oppresserat adolescens; uteri rumor arquir factum convocatus est virginum chorus, præsedit Abbatissa; accu-* Inficiali statui non erat locus; argumentum erat necessarium. Confugit ad statum qualitatis, pisi mavis cum de translationis. Oppressa sum à valentiore. At saltem exclamasses. Fecissem, inquir, sed in dormitorio nefas est solvere filenrium. Sit hæc fabula; modò fareamur hoc ftultion geri permulta. Nunc dicam quod his oculis vidi. Nomen hominis locique filebitur. Habebam affinem priorem, Abbati proximum, ordinis Benedictioi, sed ex eorum numero qui non vescuntur carnibus, nisi extra locum quem appellant magnum refectorium. Habebatur doctus, & ipfe volebit haberi, annos natus ferè quinquaginta. Certare poculis & hilarescere vino erat illi quotidianum. Duodecimo quoque die adibat thermas publicas; illic dabatur opera purgandis renibus. Sa. Erat unde id fieret ? La. Poffidebat annuè sexcentos florenos, Sa. O paupertatem optabilem!

Cum faaum negafenditor ut jure factum: Translationis,cum culpa facti gransfertur in alium.

ui

Is

ut

12.

0-

1

le.

&

0

li.

pit

te,

ni-

m

illi

-31

cio

hle

12-

12.

Ca-

er-

bat

em

m,

mu

VIS

14-

ve-

DIE

en

ati

qui

ınt

bat

10.

ur-

hat

n!

14

Le Ex Vino & Venere incidit in phthisin. Desperantibus medicis, Abbas imperabat elum carnium, addens illud terribile verbum, Sub pæna Inobedientiæ. Ille vix adigi potuit ut moriens gustaret carnes, à quibus tot annis non abhorruerat. Sa. Prior tali Abbate dignus. Divino tamen quos dicas, nam eandem fabulam & ab, aliis audiffe memini. La, Divina. Sa. Nonne Abbas est prægrandi obefóque corpore, lingua subblæsa? Prior humiliore statura sed erecta, gracili vultu ? La. Divinafti. Sa. Accipe par pari relatum. Audies quod nuper ipse vidi, cuique non interfui solum, verum etiam propemodum præfui, Erant duæ monachæ quæ vilebant cognatos suos. Ubi venissent quò volebant, famulus per oblivionem reliquerat codicem precum juxta consuerudinem ordinis & loci in quo vivebant. Deum immortalem! quanta illic perturbatio! Non audebant coenare nisi dictis precibus vespertinis, nec sustinebant ex alio codice dicere quam ex suo. Interim tota domus coenaturiebat. Quid multis? Canterio recurrit famulus; sub multam noctem adfert relictum codicem. Dicuntur preces, vixque ad decimam conavimus. La. Hactenus nihil audio quod fit magnopere reprehendendum. Sa, Nimirum dimidium duntaxat audifii fabulæ. Inter coenandum coeperunt illæ virgines hilarescere vino: tandem rifu foluto, jocis param pudicis perfirepult convivium; sed nemo licentius egit quam illæ quæ nifi dictis ex ordinis forma precibus, coenare noluerunt. A convivio lusus, chorea, cantilena; relique non audeo commemorare: sed plane vereor ne quid ca nocte patratum sit parum virgineum, nisi me fallebant procenia, lascivi tusus, nutus, & suavia. La. Istam perversitatem non tam imputo virginibus quam facerdoribus earum curam gerenribus. sed age, fabulam fabula pensabo; quin potius audies oculatam hiftoriam. Hisce diebus aliquot conjecti sunt in carcerem, quòd aufi fint die Dominico panem coquere, cum forte deeffer. Equidem non damno facture, sed excutio judicium. Aliquanto post, die Dominico, qui vulgo palmarum dicitur, forte erat dur vicus propinquus milit eller adeundus. Ibi tum ad horam diei ferme quartam à prandio obvium habeo, ridiculumne dicam, an miserandum spectaculum? arbitror nulla Bacchanalia plus habuisse turpirudinis. Alii vacillabant huc illuc vino, non aliter quam navis destitura rectore jactatur ventis & fluctibus. qui complexi brachium alterius sustinebant lapsantem, kd ipfi parum firmi; alii subinde cadebant, ægreque V 4

a Haftæ viteæ quas geftabant agentes Bacchanalia.
6 Silenus apud virg.
inducitur
fenex Epicureus: eft &
Deus comes
Bacchi.

surgebant: nonnulli quernis frondibus erant coronati, Sa. Magis conveniebat pampineis; tum addendi (a) thyrsi. La. Senior quidam (b) Silenum agens, farcinæ in morem fubij. mis gestabarur humeris, eo gestu quo solent olim efferri ca. dave a pedibus eo porrectis quò ibant, nifi quòd pronus bajulab cur ne von itu præfocaretur supinus. Is misere convome. bat fura & calcaneos extremorum bajulorum. Nec inter bajulos quisquam erat sobrius; pleriq; ridebant, led sic ut facile diceres menten abesse. Bacchi furor habebat omnes. Atq;hâc pompà civitatem ingressi sunt, idq; clarà luce. Sa. Unde collegerant eam infantam? La. In vico propinquo vinum paulò viliùs venditur quam in urbe, eo se contulerant aliquot combibones, quò viliùs infanirent, sed largius. Non enim minàs imp n'um est pecuniæ sed plus contractum est dementiæ, Hi fi guffaffent ovum, velut admiffo parricidio pertracti fuiffent in carcerem: cum præter omiliam facram concionem, præter neglectas preces vespertinas in die tam sacrato, tantum intemperantia publicitus effet admiffum, nemo punit, nemo derestatus est. Sa. Arqui ne ifthuc tantopere mireris, in mediis urbibas, in popinis templo proximis; diebus quamliber festis, porarur, cantarur, saltatur, pugnatur tanto ftrepitu ta: róque tumultu, ut nec facrum peragi, nec facra concio poffic exaudiri. Iidem fit eodem tempore confusfient calceum, aut si die Veneris gustassent suillam, capitis accerserentur. Et tamen dies Dominicus ob hoc potissimum est institutus, quo vacarer audire doctrinam Evangelicam: & ideo vetitum consuere calceos, ut fiorium continuandis animis. An non hæc mira judiciorum perversitas? La. Prodigiosa. Jam in ipso jejunii præscripto cum duo sint, alterum abstinentia cibi,alcerum delectus cibi,nemo nescit prius illud præcepti divini, aut certe juxta præceptum divinum effe; alterum verò non folum humanum, verum eriam propemodum pugnams cum Apostolica doctrina: utcung; hoc excusamus, tamen hic quoque, præpoftero judicio, cœnare vulgo impune eft, guffaise cibum ab homine vetitum à Deo permissum, &irem ab Apostolis, capitale est. Jejunium tametsi non constat esse certo præceptum ab Apostolis, tamen illorum exemplis ac literis commendatum eft: at interdictum ciborum esum, quos Deus creavit ad vescendum cum gratiarum actione, ut tucamur apud judicem Paulum, quot (c) lemmatis est opus? Et ramen toto passim orbe coenatur affatim, nullus offenditur : si valetudinarius guftet pullum gailinaceum, periclitatur Christiana religio. In Anglia vulgus Quadragefimæ tempore justam cænam

Id est, argumentis; sed proprie argumentum futile lemma dicietur.

rum

nam apparat alternis diebus, nemo miratur : si febri periclitans tentet attingere jus pulli, quam plus sacrilegium admisfum videtur. Apud eoldem in Quadragesima quo jejunio ut nihil antiquius, ita nihil fanctius habicum eft apud Christianos, impune coenatur, ut dixi, si tentes idem extra Quadragefimam die Veneris, nemo feret, Si quæras quamobrem, allegant patriæ consuetudinem. Exsecrantur eum qui regionis negliger consuerudinem: & ipsi sibi ignoscunt, qui negligunc vetustissimam totius Ecclesiæ consuetudinem. Sa. Nec probandus est qui fine causa negligit consuerudinem parriæ in qua vivit, La. Nec ego criminor cos qui Quadragefinam cum Deo ventréq; partiuntur: sed indico præposterum de rebus judicium, Sa. Cum dies Dominicus præcipuè legatur inflitutus, quò populus fimul convenirer ad audiendum fermonem Evangelicum, qui non audit missam, abominabilis est; qui negligit concionem, malens pilâ ludere, purus est. La. Quantum flagitium admiffum existiment, si quis sumat Eucharistiam illoris faucibus, cum nihil trepidant cum idem faciunt illoto animo perversisque cupiditatibus sordidato? Sa. Quam multi sunt sacerdotes qui citius mortem opperant quam sacrificent calice & patina nondum ab Episcopo consecrata, aut quam facrificent veste quotidiana? At inter hos qui sic affect funt, quam multos videmus qui non verentur ad facraru mensam accedere noctis proximæ crapula adhuc temulenti? Quanta trepidatio si forte contigerint Corpus Domini ca'manus parte que sacro oleo contacta non suit ? Quin eâdem religione despicimus, ne profanus animus offendar Dominum? La, Vafa facra non attingimus, & piaculum admiffum arbitramur si id forte acciderit; & interim viva templa Sancti Spiritus quam securi violamus? Sa. Humana confficutio vetat ne nothus, claudus, aut luscus recipiatur ad sacra ministeria. Hic quam fumus difficiles? & camen interimpassim recipimusin. doctos, aleatores, temulentos, milites, & homicidas. Dicunt, Latent nos animorum morbi. De occultis non loquor, de his loquor quæ magis in proparulo sunt quam vitia corporis.La. Sunt & Episcopi qui ex functionibus nihil sibi vendicant præter rationes aliaq; fordida; concionandi munus, quæ primadiguitas est Episcopi, cedunt quamlibet sordidis, haudquaquam tacturi nisi præpostero judicio tenerentur. Sa. Qui sestum diem violat ab Episcopo quopiam institutum, rapitur ad poenam, At fatrapæ quidam, qui tot conflitutionibus Pontificum & Conciliorum, tor fulminibus fortiter contemptis, impediunt canonicas electiones, opprimunt immunitates Ecclefiaftico-

5

bus, agroris & egenis, ex piorum hominum eleemolynis infficure funt, abunde Christiani fibi videntur, fi saviant in lævissimarum rerum prævaricatores. La: Præstat satrapas missos facere, loquique de salsamentis & carnibus. Sa. Assen. tior. Redeamus igitur ad jejunium & pisces. Audivi pon. tificum leges nominatim excipere pueros, senes, agrotos, invalidos, gravem laborem sustinentes, gravidas, lactantes ac vehementer tenues. La. Idem & iple frequenter audivi. Sa, Rursus audivi præcellentem quendam Theologum, opinor Gersoni nomen effe, hoc addere, si quid extiterit causa paris momenti cum his quæ Pontificum leges nominatim excipiunt, similiter ceffare vigorem pracepti. Sunt enim corporum peculiares habitus qui reddunt capitaliorem inediam quam morbus evidens; & funt viria, morbive, qui non apparent, com revera plus habeant discrimiuis. Proinde qui fibi norus eft, nihil opus haber consulere Sacerdotem ; quemadmodum infantes non consulunt Sacerdotem, quia caufa eximit illos à lege. Et qui pueros, aut vehementer senes, aut alioqui invalidos, adigunt ad jejunium, aut elum pilcium, bis peccant; primum adversus fraternam charitatem, deinde adversus mentem Pontificum, qui nolunt eos involvi lege quibus observata perniciem adserret. Christus quicquid instituit, ad sanitatem animi & corporis inflituit. Nec ullus Pontifex fibi vendicat tantam porestarem, ut sua constitutione quenquam adigat ad vitæ discrimen. Veluti fi quis ex inedia vespertina contrahat insomnium, & ob infomnium periclitetur * paraphrenefi, fimul & adid eft, levier versus Reclesiæ mentem & adversus Dei voluntatem homicida est sui. Principes, quoties commodum est, edità lege minantur supplicium capitale. Quid illis liceat non definio : illud dicam, turiùs facerent, fi non infligerent mortem corporis, nifi ob causas in divinis liveris expressas. In odiofis Dominus longiùs avocat ab extrema linea, velut à perjurio, vetans omnino jurare; in homicidio prohibens iralei: nos ob humanam constitutionem ad extremam homicidislineam impellimus, quam vocamus necessitarem. Imò quoties apparet causa probabilis, charitatis est ultro hertari proximum ad ea quæ postular corpusculi imbecilliras. Et si nulla apparet caufa, tamen Christianæ charitatis est benigne interpretari quod recto animo fieri potest, nisi qui comedit præ fe ferat manifestum Ecclesiæ contemptum. Contumaciter ac seditiose vescentes recte punit magistratus profanus; at

quid

· Deliratio, infania.

n-

in

25

n-

n-

15,

CS

i-

æ

m

m

10.

qi

)-

,

C

quid quisque domi suz pro corpusculi sanitate comedat. medicorum est curare, non magistratuum. Quod si quorum improbitas hinc queque conciter tumultum, ipfi seditionis accerlantur, non is qui servivit valetudini, nec Divina nec humana lege violata. Hic certe non in loco præteximus authoritatem Pontificum, quorum tanta est humanitas, ut ubi cognôrint causam haud absurdam, ultro invitent ad ea que postular valetudo, diplomatis arment adversus malorum obtrectationes. Denique per universam Italiam patiuntur in certis macellis vendi carnes, nimirum illorum faluti consulentes quos illa lex non adstringit. Quin & in concionibus facris audivi Theologos paulo mipus Phari- a Menfuræ saicos dicere, nihil est quod vereamini coenæ tempore su- genus, sextamere panem unum,& (a) heminam vini cerevisiave, prop. rii dimiditer imbecillitatem humani corporis. Si tantum fibi fumunt um. authoritatis, ut pro cœna cœnulam indulgeant validis,idq; contra præceptum Ecclefiæ quæ jejunium indixit, non cœnulam, cur non audent justam coenam permittere iis quorum imbecillitas hoc requirit, & Pontifices expressis causis declararunt fibi placere ? Dicatur zelus, fi quis duriùs trater corpus suum,nam sibi quisque notus est: ur ubi pietas, ubi charitas istorum qui contra legem Naturæ, contra legem Dei, contra sensum legis Pontificiæ, statrem imbecillem, spiritu promptum, corpusculo infirmum, ad mortem adigunt, aut morbum morte duriorem ? La. Suggerit mihi tua commemoratio quiddam quod ante biennium vidi. Erotem nofti, virum jam natu grandem, videlicet sexagenarium, valetudine plusquam vitrea, tum quotidianis morbis, issque atrocissimis, gravissimisque studiorum laboribus fic afflicta, ut vel Milonem possint dejicere : ad hæc, occulra quædam naturæ proprietate vel à puero sic est abhorrens à piscium esu, & impatiens inediz, ut nunquam id tentarit absque capitis discrimipe; postremò, diplomatis Pontificum abunde communitus adversus Pharisaicas linguas. Is nuper, eò vocantibus amicis, inviferat civitatem (b) Eleutheropolim, non omni- bid eft, Hbcno suo nomini respondentem. Erat, autem Quadragesimæ ra civitas. tempus:datus est unus arque alrer dies amicorum affectibus, Interim vescebatur piscibus, ne quem offenderet, cum habe-

ret præter necessitatem à Pontifice diploma, per quod licebat vesci quibusliber. - Jam præsentiebat morbum'imminentem, quem habebat familiarem, sed morte crudelirem ; parat abitum, & res urgebar, nifr maluiffet ibi de-

cumbere.

cumbere. Ibi quidam suspicantes illum hoc maturids abire. quod non ferret esum piscium, effecerunt ut Glauco plurus, vir apprime doctus, & primæ in ea republica authoritatis, E. rotem invitaret domum suam ad jentagulum. Eros jam tur. bæ fatur, quam in publico diversorio vitare non poterat, affensus est, sed hac lege, ne quid effet apparatus præter o. va duo, quæ stans ubi comediffer, equum conscenderet. Promissum est ità fore. Ubi cò venit, paratus erat pullus gallinaceus. Eros indigne ferens, præter ova nihil attigit, & abrumpens convivium, conscendit equos, deducentibus erudi. tis aliquot. Ejus pulli nidor nescio quomodo pervenerat ad sycophantas. Ab his rumor sparfus est tam acrox, ac si decem homines fuissent veneno necati. Nec ea civitas modo perstrepuir hac fabula, sed eodem ferme die rumor ad alias civitates transvolarat, quæ aberant itinere tridui. Atque, ut fit, rumor aliquid veris addiderat, Erotem, ni propere fugiffer, accerfendum fuiffe ad Magistrarum. Hoc ut erat fal. fisfimum, ità verum erat, Glaucoplutum Magistratui expostulanti satisfecisse. Jam Eros sic affectus, ut dixi, si vel in publico carnibus vesceretur, quis deberet offendi? Et tamen in eadem civitate roram Quadragefimam, sed præcipuè diebus festis, bibitur usque ad infaniam, clamatur, faltatur, pugnatur, ludicur alea proxime templum, ut facra concio non possic audiri; & nullum est offendiculum. Sa. Mira judiciorum perversicas! La. Accipe sabulam huic non diffimilem. Jam ferme biennium est quod idem Eros valetudinis ergo viseret Ferventiam; ego officii gratia comitatus fum. Divertit in ædes veteris amici, cujus crebris literis fuerat evocatus. Is est vir præpotens, & illius Ecclesia Ventum est ad pisces; rursus Eros coepit procerum unus. periclicari; agmen morborum erat febris, cephalalgia, vomitus, calculus. Hospes tametsi viderat graviter periclitantem amicum, non ausus est tamen carnium micam dare amico. Quamobrem? Videbat tot causas cur liceret, videret diploma, sed metuebat linguas homiaum. Et jam co profecerat morbus; ut frustra daturus fuerit. Sa. Quid Eros? Novi hominis ingenium, emoriatur citius quam amicum ulla gravet invidia. La. Inclusit se cubiculo, triduum victitavit suo more. Prandium erat ovum unum, potus aqua faccharo decocta. Simul arque se remiserat febris conscendit equum, secum deferens commeatum. Sa. Quem? La. Lac amygdalinum in laguncula, & uvas paffas in crumena. Ubi domum rediir, tum aperuit sese calculus, totumt,

).

d

0

t

que mensem decubuit. Et tamen hunc quoque abitum fævus, fed vanus, carnium rumor fecutus eft. & Luteriam ufque perlatus, non fine frequenti splendidorum mendaciorum comiraru. Quod tu remedium arbitraris idoneum talibus offendiculis? Sa. Ut in illorum capita cuncti suas maculas effundant, & fi forte occurrant, obtu-atis naribus prætereantur, quò vel fic agnoscant suam vesaniam, La. Certe hanc Pharifaicam impietatem oportebar acrius Theo ogorum conviriis flagellari. De hospite verò illo quid censes? Sa. Mihi vir prudens videtur, qui norit quam frivolis de caufis quantas tragcedias interdum excitet populus. La. Sit hoc fane prudenter factum, & boni veri metum civiliter interpretemur; at quam multi funt qui, cum in fimili casu fratrem mori patiantur, Ecclesiæ consuetudinem & populi scandalum prærexunt; cærerum in vita palam dedecorosa quam agunt in comessationibus, in amoribus, in luxu, in otio, in summo contempru facrorum studiorum, in rapinis, fimoniis & fraudibus, nihil formidant populi scandalum ! Sa. Omnmo tales sunt quidem. Quod isti pietatem appellant, immanis & impia crudelitas eft. Sed illi mihi videntur crudeliores, qui non ex occasione relinquant hominem in periculo, sed inventis periculis, veluti laqueis, impellunt multes in corporis animique manifestum discrimen, præsertim nulla publica authoritate pollentes. La, Exípecto quid . dicas. Sa. Ante annos triginta vixi Lutetiæ, in collegio cui cognomen ab Acero. La. * Sapienciæ vocabulum au- * Alludir ad Quid verò narras? Vixit falfamentarius in eo colle- locum gio tam acido? Non mirum igitur fi tantum tener quæ- Plautinum. flionum Theologicarum. Nam illic, ut audio, parietes ipfi Habetne as mentem habent Theologicam. Sa. Sic est ut aleis: ego ta- cetum in pemen præter corpus pessimis infectum humoribus, & pedi- acri ingenio culorum largiffimam copiam, nihil illinc extuli. Verum ut dicimus. pergam quod copi. In eo collegio tum regnabat Johannes Standonius, vir in quo non damnasses affectum sed judicium omvino defideraffes. Etenim quod ipse memor adolescentiæ, quam cum extrema paupertate- transegerat, rationem habebar pauperum, vehementer probari debet, Et fijuvenum inopiam hactenus sublevasset, ut honestis studiis suppeterer rerum usus, non ad lasciviam exuberarer copia, laudem merebatur. Caterum quod rem aggreffus est cubitu tam duro, victu tam aspero parcoque, vigiliis ab labotibus tam gravibus, ut intra annum prima experientia multos juvenes, felici indole præditos, ac spem amplissimam

præ fe ferentes, alios neci dederit, alios cæcitati, alios des mentiæ, nonnullos & lepræ, quorum aliquot ipse novi, certè nullus omnium non periclicarus est, quis non intelligar effe crudelitatem in proximum? nec his contentus, addidit palhum & cucullam; ademit in torum esum carnium. Et hujus generis plantaria transfulit in longinquas regiones, Quod fi quisque cancum permittat suis affectibus quantum ille permific, futurum eff ut istorum similes totum occupent mundum. Si quidem à talibus initiis primum orta sunt Mopasteria, que nune minicantur Pontificibus & monarchis? In proximi ad pieratem refipiscentis lucro gloriari, pium est: in veste aut cibo gloriam quærere Pharisaicum est. Proximorum inopiam sublevare, pietas est; prospicere ne liberalitate bonorum abutantur ad luxum, disciplina est; cæterum in morbos, in delirationem, in morrem his rebus impellere fratrem, crudelitas est, parricidium est. Abest fortasse volunras occidendi, ar non abest homicidium. Que igitur istis debetur venia? Nimirum que medico qui per infignem imperitiam occidit agrorum. Dicet aliquis, nullus illos cogit ad hoc vitæ genus, sponte veniunt, rogant admitri, & liberum est abire pertæsis. O Scythicam responsionem! Irane poffulant, ut adolescentes rectites perspiciant, quid ipsis conveniat quam vir doctus, rerum ulu tritus & ztate proveaus? fic sele excuser lupo qui famelicum oftensa esca pellexit in retia. An qui vehementer esurienti apponat cibum insalubrem, aut letiferum, etiam ità semet excusabit pereunti, Nemo te coegit edere, volens ac lubens devorafti quod erat appositum? Nonne is jure respondeat, Tu non cibum dedisti, sed venenum? Telum ingens necessitas, grave cormentum fames. Auferant igitur illa magnifica verba, Libera erat electio. Imò magnam vim admovet quisquis talibus utitur tormentis. Nec ea savitia tantum perdidir tenues, suflulir non paucos divirum filios & generosam indolem depravavit. Ætatem lascivientem moderatis rationibus cohibere, paternum est. Cæterum in medio hyemis rigore datur postulantibus paululum panis; porus jubetur è puteo peti, qui aquam habet peftilentem, peftiferam alioqui, eriamfi nihil haberet præter rigorem matutinum. Novi multos qui valetudinem ibi contractum nec hodie possunt excurere. Erant aliquot cubicula humili folo, putri gypfo, vicinia latrinarum pestifera; in his nullus unquam habitavit nisi aut mors aut morbus capitalis fuerie consequutus. Omitto nunc miram flagrorum carnificinam etiam in innoxios. Sic ai-

unt dedisci ferociam : ferociam appellant indolem generofiorem.quam studio frangunt ut eos reddant habiles Monasteriis. Quantum ibi devorabatur ovorum putrium? quantum vini putris hauriebatur? Sunt fortaffls hæc jam correcta; sed ferd, videlicet ils qui perierunt, aut corpus circumferunt infeftum. Negue verò hæc commemoro quòd malè velim illi collegio; sed operæ pretium esse judicavi monere, nè sub umbra religionis humana faviria corrumpat atatem imperium ac teneram. Jam quantum ibi discatur civilitatis auc veræ pietatis, in præsentia non excutio. Quod si viderem malitiam exuere quicunque cucullam induunt, hortarer omnes ad cucullam. Nunc alia res est: proinde non sunt ad hoc vitæ genus frangendi spiritus suppullulantis ztatis, sedanimus maeis ad pietarem educandus. Mihi vix contigit ullum ingredi monasterium Carrhufianorum, quin illic offenderem unum atg; alterum aut fimpliciter mente captum, aut delirantem. Verum jamdudum tempus est ut à tam longa digressione redeamus ad inftitutum. La. Imo nullum eft digreffionis difpendium, rem ipfam egimus; nifi quid tibi force fuccurrit, quod adjiciendum putes ils que disserta sunt de constitutionibus humanis. Sa. Mihi quidem nec humanum præceprum implere videtur qui negligit hoc præstare quod spectavit is qui præcepit. Etenim qui festis diebus tantum abstinet ab operibus manuariis, nec interim vacat facris aut audiendis concionibus, violat festum diem, negligens id cujus gratia festus dies inflirutus eft. Ideo eniminterdictum eft opus bonum ut fierer melius. Jam veròqui pro folieis operibus vacant popinis, scortistemulentiæ, pugnis & alex bis violant diem festum, La. Opinor & precum facrarum penfum in hoc præscriptum facerdotibus'ac monachis, ut hac exercitatione consuescerent suffollere mentem in Deum: & tamen qui pensum hoc non absolvit, periciitatur; qui tantum ore demurmurat voces, nec curat animam ad ea quæ sonat colligere, imò nè literas quidem fludet discere, fine quibus que sonat intelligi non posfunt, vir bonus habetur, ac fibi quoq; videtur. Sa. Ego multos novi facerdores, qui piaculum inexpiabile purane aliquam pirtem precum omifisse, aut per errorem dixisse de diva Virgine, cum dicendum effet de sancto Paulo. At lidem pro nihilo ducebant aleam, scorrum & temulentiam, quæ divinis pariter & humanis legibus vetita sunt. La. Nec paucos ego comperi qui citius mortem oppetifient quam vel casu guflato cibo, aur, dum os proluunt, delapsis in stomachum aliquot aque guttis, sacrificaffent : at iidem farebantur effe

ald oft. ad aracrum nam Miva pars aratii. 6 Color in rheroricis eft ratio defenfionis. Tuvenst. Dic, Quinti. Liane, colosem. Et Seneca in Controvertis (2pe meminit colorn.

fibi cum quibusdam simultatem, quos, si daretur opportuni. tas, occiderent; nec verebantur cum hoc animo ad facram Christi mensam accedere. Sa. Atqui ut jejuni sacrificent, hominis præceprum eft, ut deponant iras priùs quam accedant ad sacram mensam, Dei præceptum. La. Jam verò de periurio quam præpoftere judicamus? Infamis habetur qui jurejurando confirmavic se dissolvisse æs alienum si convincame non dissolvisse; nec perjurium objicitur sacerdori qui palam impudice vivir, cum jurejurando publice professus fir casticatein. Sa. Quin istam cancionem canis Episcoporum vicariis, qui coram altari dejerant se comperisse omnes quos offerant initiandos idoneos atare, scientia & moribus. cam, aliquoties inter hos vix duo trésve fint tolerabiles. plurimi vix (a) ad ftivam idonei? La. Vocatur ad pænam qui commetus aliqua causa pejerar; & non puniuntur qui terrio cuique verbo admiscent perjurium. Sa. Isti non jurant ex animo. La. Eodem (b) colore patrocineris licebie ei qui hominem occidit non ex animo. Pejerare nec joco nec serio fas est. Et atrocius crimen foret, si quis joco necaret hominem, quam si commotus ira. Sa. Quid si quis ad eandem trutinam expendat jusjurandum principum quo inaugurantur? La. Et iffa cum fint maxime feria, tamen quoniam velut ex more fiunt non habentur pro periuriis. Eadem est querimonia de voris, Matrimonii vorum est juris fine controversia divini, & ramen dirimitur per monafticæ vitæ professionem ab hominibus repertam. Cum nullum vorum religiofius fit quam baptismi, ramen qui vestem mutat aut locum, perinde quasi patrem veneno necarit, perquiricur, rapitur, ffringitur, nonnunquam & occiditur, propter honorem ordinis. At quorum tota vita pugnat ex diametro cum professione baptismi, quippe qui tori ferviunt mammonæ, ventri, & hujus mundi pompis habentur in pretio: nec his objicitur voti violati crimen. nec exprobratur, nec vocantur apostatæ, sed habentur pro Christianis. La. Simile vulgi judicium est de benefactis ac malefactis, déque præsidiis beatitudinis. Quança infamia sequitur puellam laplam? At longe gravius crimen est lineua mendax & obtrectatrix, & animus odio livoréque corruptus. Ubi non gravius punitur quamvis leve furtum. quam adulterium? Nemo lubens cum eo consuerudinem habet qui semel furri aspersus est infamia; cum eo qui coopertus est adulteriis pulchrum est habere familiaritatem. Spiculatori publico, qui stipendio conductus servir, legibus,

us, quemadmodum & Judex iple, nemo dignerar locare iam; at non deteftamur affinitatem militis, qui toties innis parentibus, & vetante nonnunquum magiffratu, fubdur fefe ad bellum mercenarium, tot ftupris, tot raptibus, or facrilegiis, tot homicidiis, aliifque facinoribus impurari, uz vel in ipfa milicia, vel in profectione ad bellum & redià bello committi folent; hunc generum adfeifeimus, hunc novis carnifice pejorem adamat virgo, & interpretamur riam nobilitatem quæfiram scelete. Qui nummum rollit, ender: qui fraudară monera publică, qui monopoliis, qui furis, qui mille technis ac fraudibus ram multos spoliant. nter præcipuos habentur. Su. Qui uni cuipiam renenunt orrigunt, ut venefici dant poenas legibus: qui venis infectis nt olco viciato populum inficiunt, impune facione. Las lovi quoldam monachos adeò superfliciosos, ut existiment feeffe in manu diaboli, fi vel casu facra vestis absit i nec nerount ab unguibus diaboli, fi mentiantur, fi calumnienr, fi inebrientur, fi invideant. Sa. Iffiulmodilicet & inter os idiotas complures videre: non credunt domum turam violentia cacodemonis, nifi paratam habeant aquard concratam, frondes facras ac cereum; at non metuunt fuis dibus in quibus quotidie tot modis provocator Densi & olitur diabolus. La. Quam multi funt qui magis fidunt refidio Virginis matris, aut Christophori, quam ipfius heifti? Marrem colunt imaginibus, candelis & cantiundie, Christiam impia vira forticer offendunt. Naura euns ericlicatur, Christi matrem, aut Christophorum, aut quemdivorum cities invocat quam ipfum Chriftum. Ec freinem fe credunthabere propiciam, quod illi fub nottem minneulam non intellectani canune, Salve Regina a ac non constitutione ne illa fe puret irrideri talibus cantiunculis, m torus dies magnaque noctis pars illis transigarur obdeflis fermonibus, remulentils, & factis non referendis; Sa. militi perielitanei civids in mentem venic Georgius auc arbara quam Christus. Porre oum nullus fit cultus divis ratior quam imitatio factorum quibus ipfi Chrifto pladerunt, hanc partem fortiter contemnimus 1 & Antonium obis egregie faventem fore credimus, fi illi porcos aliquor facros alamus, sique ipium cum fuo porco, igni & tininnabulo pietum habeamus in foribus ac lateribus adjum: nec metufmus, quod magis erat meruendum, ne ille male elit zdibus in quibus regnant ea vicia que vir fanctus lemper fuit deceftatus. Virgini annumeramus rofariola & tio. x mie iii, ar populus

Calutariunculast quin porius annumeramus in illius gratiam

coercitum animi tumorem, repressam libidinem, condonatam injuriam? Hujulmodi cantiunculis delectatur Christi mater. his officiis demerueris urrumque. La Itidem morbo pericliranticitids in mentem venit fandus Rochus aut Dionvine quam Chriftus, unica falus hominum. Quin & hi qui facras literas interpretantur è fuggefto, quas nemo fine spiritàs afflaru vel intelligere recte, vel docere potest utiliter, mas lunt invocare Virginis matris auxilium, quam ipium Chriflum aur Christi sphittum. Et in hæreseos suspicionem vocatur qui mutire audet adversus hanc consuetudinem, quam vocant laudabilem. Atqui laudabilior erat veterum consucrudo quam obt nuerunt Origenes, Basilius, Chrysostomus, Cyprianus, Ambrofius, Hieronymus, Augustinus, qui spiricum Christi identidem invocant, Virginis auxilium nusquam implorant. Nec in cos stomachantur qui tam sanctam consucrudinem, ex Christi & Apostolorum doctrina, ex sanforum patrum exemplis desumptam, aufi funt immutare. Se. Similis error habet complures monachos qui fibi perfuadent Benedictum effe propitium donec gestent illius cucullam & pallium: quanquam non arbitror eum virum unquam gestaffe tam (a) laciniosam, magnoque emptam veftem ; nec verentur illius iram, quod in vica nihil habeant panni; quod cum illo commune. La: Francisci germanus est qui vestem cinericiam & canabeum cingulum non abjicit : vitam confe. pihil pugnantius. De plerisque loquor, non de omnibus Arque hic fermo per omnes ordinum & professionum formas circumferri poteft; Ex corruptis judiciis nascitur prapostera fiducia, & ex iildem nascuntur præpostera scandala. Prodeat Franciscanus coriacea zona cinctus, qui calu funem suum perdiderir; aut Augustinensis laneum gestans cingulum, aut discinctus qui cingi foleat; que futura eft abominatio! quantum periculum ne mulieres ad hoc fpectaculum abortiant! Et ex hujusmodi ougis quanta frarerna charitatis cuptura! quam acerba odia! quam virulente obtreftationes! Adversus hæc clamar Dominus in Evangelio, nec minus gnaviter Paulus Apostolus; adverfus eadem clamandum effer Theologis & conclonatoribus Sa. Effet fane, fed in his multi funt quibus expedit talen effe populum, imò cales-effe principes, tales Episcopos Er fine rurlus qui nihile plus sapiune in his quam populus auch quid sapiunt diffimulant, suo ventri consulentes protius quam Jeiu Chrifto. Itaque fit, ut populus andiq; cor-

ruptu

a ld eft. finuolam. multique tamen primum videtur invensum, quo mista appaeres veftigia corporis. m

r,

us

25

âs.

a.

1-

D-

115,

ım

n-

n.

re,

-15

n-

10-

ve-

em

CT.

us.

or-

alu ans

eft

DC.

12-

ru-

10

er-

us,

en

105

US:

ro-

cui

riptus przposteris judiciis, ibi sidat ubi przsens est periculum, ibi trepidet ubi nihil est periculi; ibi conquiescat unde progrediendum erat, eò proficiat unde erat recedendum. Ab his malè structis si quid tentes convellere, clamant excitari sedicionem; quasi sedicio sit, si quis vicioium corporis habitum, quem imperitus medicus diu soverit, ac propemodum verterit in naturam, conetur eximere pharmacis melioribus. Verum abrumpenda est querimonia que sinem non habet. Et periculum sit, si senserit populus hoc nostrum colloquium, ne novum suscitent proverbium, quòd sac cure sint salsamentario & lanioni. La, Istis ego regeram vecus proverbium.

Sape etiam eft olitor valde opportuna loquutus.

Nuper cum ista distererem super coenam, malis auspiciis aderat quidam pannosus, pediculosus, luridus, vietus, exsuccus, sacie cadaverosa, cranium vix habebat tres pilos, quoties loquebatur claudebat oculos; aiebant Theologum esse. Is me vocabat discipulum Antichristi, aliaque multa balbuttebat. Sa. Quid ibi tu? Mutus? La. Ego illi precabar micam sobriz mentis in tam putido cerebro, si tamen ullum habebat cerebrum. Sa. Juvaret & istam audire fabulam ordine. La. Audies, si die Jovis veneris ad prandium; habebis vitulinam crusto incoctam, contusam, adeóque teneram ut possis vel exsugere. Sa. Pollicear habelege, si die Veneris apud nos prandeas: efficiam ut intelligas salsamentarios non semper vesci putribus salsamentis.

ARGUMENTUM.

folloquium hoc in duobus idiotis diversum mortis genus depingit, velut imagin viva ponens ob ocule dissimilem excessium eorum qui rebus sidumt commentitiis, or qui spem salutis sixerunt in Domini misericordia. Obiter taxat in Georgio Beliarico stulissimam divitum ambitionem, qui luxum ad superviam smam or ultra mortem proferunt. Iter ad mortem durius spsa morte. Deus voluit mortem esse tam horribilem, ne vitam sacile contemnamus. Meus sim solent adesse morientibus. De monachorum ordinibus qui sui compendy causa stulitita divisum abutuntur, cum spsi cissimum debedant corrigere. Pompa Venetorum etiam in cerdonum sunere. Cornelius vir vere pius, also quidem, sed Christianiori more se ad mortem componit.

MARCOLPHUS, PHÆDRUS.

Ma. U Nde nobis Phædrus? num (a) ex antro Tropho- a vide pronin? Ph. Cur ishuc rogas? Ma. Quia præter mo-verbium de rem tristis, horridus, íqualidus, rorvus; in summa nihil Frophonii X 2 Quia I hærus Græcis

minus quam, quod * diceris. Ph. Si qui diutius verfantur in officinis fabrorum ærariorum aliquid bigroris fibi contrahunt; quid miraris fi ego, tot dies versatus apud duos 2grarantes, morientes, & sepultos, solito sum mæstior, prasertini cum uterque mihi fuerit egregie charus? Ma. Quos mihi narras fepultos? Ph. Noffi Georgium Balearicum? Ma. Nomine duntaxat, de facie non novi. Ph. Alterum scio tibi prorfus ignotum effe. Is erat Cornelius Montius. quicum mihi plurimis jam annis interceffit arctiffima necessitudo. Ma Mihi nunquam contigit adesse morienti. Ph. Milit fæpius quam vellem. Ma. Sed effne mors res tam horrenda quam vulgo prædicant? Ph. Iter ad mortem durius quam ipla mors. Quod fi quis horrorem illum & imaginationem mortis excutiat animo, magnam mali parter fibi detraxerit. Breviter, quicquid est cruciabile vel in agrotatione vel in morte, longe tolerabilius reddirur fi quis se totum tradat voluntati divinæ. Nam quod attinet ad fensum mortis, cum jam animus distrahitur à corpore, arbitror aut nullum, aut perquam flupidum effe fenfum, quod natura, priufquam huc veniarur, confopiat ac stupefaciar omnes partes sensibiles. Ma. Nafeimur abique fensu noftri. Ph. Sed non abique fensu matris. Ma. Cur non itidem emorimur? Cur Deus mortem voluit effe tam cruciabilem? Pa. Nativitatem voluit effe gravem ac periculosam matri, quò charius haberet quod peperiflet; mortem autem unicuique voluit effe formidabilem, nè passim homines sibi mortem consciscerent. Etenim cum videamus & hodie tam multos fibi manus adferre, quid cenfes futurum fi mors nihil haberet horribile? Quoties vapulaffer fervus, aut etiam filius adolescens, quoties uxor indignaretur marito, quoties periffet res, aut afiud accidiffet quod agre effet animo, protinus ad laqueum, ad gladium, ad flumen, ad præcipitium, ad venenum currerent homines. Nunc mortis acerbiras vicam nobis reddidit charlorem; przfertim cam medici non queant mederi semel vita defuncto. Quanquam ut non omnibus eadem est nascendi sors, ità non est eadem omnibus mortis ratio. Quosdam cita mors procirus liberar, alii lenta morte contabefcunt. Lethargici, quemadmodum & ab aspide percuffi, somno consopiti, citra sensum fur mortuntur, Illud observavi, nullam esse mortis genus ram acerbum, quin perferarur, fi quis obfirmato animo decrevit exire. Ma. Utrius mors vifa eft. Christianior? Ph. Mihi quidem Georgii vifa est honorificentior. Ma. Ettámne

le

2 fe

re

ri

ri

m

ftr

m

ta

Hi

ni

di

nu

co

ra

lat

Pl

Sur mors rmidabilis

amne mors habet ambitionem suam ? Ph. Ego nunquam vidi duos tam dispari morte morientes. Si vacat audire depingam excessum utriusque: tuum erit judicare, utra mors fir oprabilior homini Christiano. Ma. Imò te rogo, nè graveris narrare. Nam ipse minil audiero cupidius. Ph. Ergo de Georgio priùs audi. Ubi mors jam certa sui signa dederat, medicorum chorus, qui diu curarant ægrotum, difsimulatà vitæ desperatione coeperunt mercedem poscere. Ma. Quot erant medici? Ph. Aliquando decem, interim duodecim, cum pauciffimi, fex. Ma. Satis erat ad occidendum vel valentem. Ph. Numerarâ pecuniâ, clam submonuerunt proximos, non procul abesse morrem, curarent ea quæ pertinerent ad animæ salurem, nam de corporis incolumitate pihil effe spei. Per amicos intimos blande submonitus est. & zgrotus, ut corporis curam Deo committeret, ea tantum curaret quæ pertinerent ad feliciter hinc emigrandum. His auditis, mirà torvitate Georgius oculos intendit in medicos, velut indigne ferens quod ab illis destinueretur. Illi responderunt se medicos esse, non Deos auod artis erat præffirisse, cæterum adversus fatalem necessitatem nullam valere medicinam. His actis, abeunt in proximum cubiculum. Ma.Quid? morantur etiam accepta mercede? Ph.Inter illos nihil convenerat de morbi genere; alius aiebat hydropem, alius tympanitem, alius apostema in intestinis, alius ahud atq; aliud malum; totoq; hoc tempore quo tractabant zgrotum acerrime disceptarunt de morbi genere. Ma O selicem interim ægrotum! Ph. Eam litem tandem ut finirent, per uxorem postularunt ut sinerent exanimati corporis anatomiam fieri. Id esse honorificum, & solere vel honoris gratia fieri in magnatibus; deinde rem cam fore faluri multis,idque ad meritorum ipfius cumulum acceffurum;po. fremo, pollicentur suo sumptu se commercaturos triginta missas, ceffuras in commodum morcui. Id ægre quiden, sed andem, blanditiis uxoris ac propinquorum, impetratum est. His actis, subduxit sese (a) statio medicorum. Negant enim fas esse, ut qui vitæ solent opitulari, mortis sint spe- a Idest, con-tatores, aut exsequiis intersint. Mox accitus est Bernardi- b vultures nus, vir, ut scis, reverendus, Franciscanorum custos, qui pratentione confessionem exciperer. Vix peracta est confessio, jam ade- cadevera: rant in ædibus turbæ quatuor ordinum quos vulgus appei. unde captaht Mendicantium. Ma. Tot (b) vultures ad unum cadaver ? tores tella-Ph. Deinde vocatus est parochus qui hominem inungeret, Valtures de scrumque symbolum corporis Dominici porrigeret. Ma. cuncir.

Religi-

X 3

a Turcconfulti Man-Lares vocant ex incefto maros. & Vide proverbium. e B culmis tritici ne-Auntur galeri, nonnurquam & pallia adverfus pluviam. Faha caules habet grandes intertos & fragiles. ad nihil mipuis utiles quam ad rezendom. Est vulgo iactatum! proverbium apud Bata-VOI.

Religiosé. Ph. Verdm ibi minimum ab uit quin inter parochum & monachos cruenta pugna fuerit orta. Ma. Apud lectum ægroti? Ph. Et quidem spectante Christo? Ma. Ouid excitavit tantos tumultus subito? Ph. Parochus, ubi coenovit agrotum fuille confessum Franciscano, pegavit le vel unctionis facramentum, vel Eucharikiam, vel fepulturam impartiturum, ni suis auribus audiffet ægroti confesfionem: se parochum esfe, sibi pro sua ovicula reddendam Domino rationem; id non posse, si solus ignoraret arcana conscientiz. Ma. Nonne visus est aquum dicere? Ph. Non illis equidem. Nam strenue reelamabant omnes, præsertim Bernardinus & Vincentius Dominicanus, Ma. Quid adferebant? Ph. Magnis convitiis incessebant parochum, subindè vocantes eum afinum, dignúmque qui pastorem ageret Ego, inquir Vincentius, fum facræ Theologia porcorum. Baccalaureus formatus, mox licentiandus, arque eriam do-Aoris titulo infigniendus; tu vix legis Evangelium, tantum abest ut poffis excutere secreta conscientia. Quod fi liber effe curiofum, exquire quid agant uxor & (a) manzares tui domi, aliaque permulta que me pudet referre. Ma. Quid ille ? murus ad hæc ? Ph. Mutus ? imò diceres (b) cicadam alà correpram. Ego, inquit, Baccalaureos multo te meliores nectam (c) è stipulis fabarum. Authores & principes ordinum vestrorum, Dominicus & Franciscus, ubi didicerunt Philosophiam Aristorelicam, aut argumenta Thoma, aut foeculationes Scoti ? aut ubi donari sunt titulo Baccalaureorum? Imepliftis in mundum adhuc credulum, fed pauci humiles, quidam etiam docti ac pit : nidulabamini in agris ac vicis, mox in opulentiffimas quasque civitates, & in florentiffinam civitatis partem demigraftis. Tor funt agri qui Pastorem alere non possunt; ibi locus erat vestræ operæ: nune nufquam adeftis nifi in ædibus divirum. Jactatis nomen Pontificum; at veftra privilegia nihil valent, nifi chm ceffat Episcopus, pastor, aut hujus vicarius. In meo remplo nullus vestrum concionabitur, me pastore incolumi. Non fam Baccalaureus; nec fanctus Martinus erat, & tamen agebat Episcopum, Si quid mihi deest doct ina, à vobis non peram. An creditis etiamnum mundum effe tam flupidum, ur ubicunque viderit vestem Dominici aut Francisci, puret adeffe illorum fanctimoniam? Num veftrå refert quid agam domi meæ? Quid vos agatis in latebris vestris, quomodo traceris facras virgines, eriam populus novir. quam nihilo fint vel feliciores vel puriores divirum domus

1-

ad

14.

bi

fe

1-

·f-

m

na

n

m

e-

b-

tt

iæ

0-

m

13

ui

id

m

cs

li-

nt

ut

u-

ci

ris

0-

ui

2:

0-

m

0

n

e-

00

n,

et

2-

0-

m

) -

US

mus quas frequentatis, omnibus & lippis. & tonforibus notiffimum eft. Catera, Marcolphe, non audeo referre; omnino patres illos reverendos minime reverenter tractivit. Nec erat futurus finis, ni Georgius manu mota fignum dediffet fe velle quidpiam dicere. Ægre impetratum eft ut rixa rantisper confilescerer. Tum ægrotus, Sit pax, inquit, inter vos; tibi parocho denuo confirebor. Deinde pro firepitu nolarum, pro cantionibus funeralibus, pro cenotaphio, pro sepultura, numerabitur tibi pecunia priusquam exeas hanc domum, neq; committam ut ulla in parte de me queri possis. Ma, Num parochus recusavit tam aquam conditionem ? Ph. Non. Tantum obmurmuravit nonnihil de Confessione, quam agroto remisir. Quid opus est inquit, iisdem repetendis fatigare tum ægrotum tum facerdotem? Si in tempore mihi confessus fuisser, fortaffis sanctius condidiss c Hæc æquitas æfoum testamentum; nunc vos videritis. groti pessime habehat monachos, indigne ferentes eam pradæ partem decidi parocho. Ego tamen intercessi, secique ut Parochus unxit ægrotum, dedit corpus Dolis sopiretur. mini, & numerata fumma disceffit. Ma. Secuta eft igitur eam rempestarem tranquilitas? Ph. Imò tempestarem hanc favic r cempestas procinus excepir. Ma. Obsecro, quid causa? Ph. Audies. Confluxerant in ades quatuor ordines Mendicantium, his adjunxit sele quintus Cruciferorum: adversus hune, ceu nothum, quatuor illi magno tumultu coorti funt; rogabant ubi vidiffent unquam plauffrum quing; rotarum, aut qua fronte vellent effe plures Mendicantium ordines goàm fint Evangeliftæ. Eadem, inquiunt, opera adducite huc mendicos omnes è pontibus ac triviis. Ma. Quid ad hac Cruciferi ? Ph. Viciffim rogabant quomodo tum incessifier plaustrum Ecclesiæ cum nullus esser ordo Mendicantium; deinde cum unus effet, postea tres. Nam Evangelistarum, inquiunt, numerus nihilo plus haber affinitaris cum nostris ordinibus quam cum alea, quæ undique quatuor offendit angulos. Augustinenses quis allegit in ordinem mendicantium? aut quis Carmelitas? Quando mendicavit Augustinus ? aut quando Helias ? Nam hos faciunt suorum ordi- a ER vehenum authores. Hæc aliáq; multa foreiter quidem illi deto- um irruptio. nabant, sed soli quatuor exercituum (a) impressionem non b Id est conferentes cefferunt, dira tantum minitantes. Ma. Hic faltem, spiratio prieffulfit tranquilitas. Ph. Imo (b) Syncretismus ille in us disfidenquintum ordinem versus est in pugnam gladiatoriam, tium in com-Franciscanus ac Dominicanus contendebant, nec Augusti- ftem. Vide

"X 4

nenles, Chiliades.

D

? Id eft, clare. Vid. prov.

domesticæ fic vocat.

b Ducunt bellun qui de industria proferunt: fed gerunt, qui vere gellapt. e Id elt cibus mintare verbutn Et ideo prælidium vocit do mum unde shos depulesant di

nenses nec Carmelicas effe germane mendicos, sed nothos ac suppositios. Hac rixa sic incruduit, ut plane vererer ne veniretur ad manus. Ma. Hæccine ferebat ægrotus? Ph. Non hæc acta sunt apud lectum, sed in arrio quod cubiculo adhærebar, voces ramen omnes ad agrotum permanabant; neque enim muffabant, sed * plenis tibiis res agebatur; & scis alioqui in ægrotis aurium sensum effe acutiorem. Ma. Quis randem exitus belli? Pb. Ægrorus per uxorem denunciavit ut frierent paulisper, le compositufum hoc diffidium. Iraque rogavit, ut tum quidem remporis Augustinenses & Carmelitæ discederent, hoc illos nullo suo damno facturos. Nam tantundem, inquit, cibi, mittetur eis domum quantum hie daretur remanentibus. In fanere verò justir omnes ordines adesse, etiam quintum arque ut aqua pecunia portio divideretur fingulis; ad commune tamen convivium non adhiberentur, ne quid turba Perirum rei poffer oriri. Ma. Virum (a) economicum mihi narras, qui vel moriens norit tot retum undas componere, Ph. Phyl multis annis gefferar militiæ ducem. Ibi quotidianum eft hujusmoci tumultus suboriri inter cohortes, Ma, Erat igitur re iplendida? Ph. Admodum, Ma, Sed male parta, ut fit, rapinis, facrilegiis, extortionibus. Ph. Ita quidem vulgo faciunt duces, nec aufim dejerare hunc fuiffe ab illorum moribus alienum. Si ramen fatis hominem novi, magis auxit rem ingenii dextericate quam violentia. Ma. Qui fic ? Ph. Callebat Arithmericam. Ma. Quid tum postea? Ph. Quid tum? apud principem supputabat militum triginta millia. cum vix effent septem millia. Deinde multis militibus nihil numerabat. Ma. Næ tu mihi mag nificam narras Arithmeticam. Ph. Deinde bellum (b) arte ducettet, solitus simul & ab hostium & amicorum vicis & oppidis pecuniam stipulari menstruam; ab hostibus, ne paterentur hostilia ab amicis, ut illis liceret cum hofte pacifci. Ma. Agnosco morem valgarum militum. Sed absolve narrationem. Ph. Bernardinus igitur & Vincentius cum aliquot sui ordinis fodalibus remanserunt spud ægrotum, ad reliquos missus est (c) commeatus. Ma. Sa in inter eos conveniebar qui remanscrunt in præsidio? Ph. Non, usquequaque grunniebane nescio quid de prerogativis diplomatum: sed ne non peragererur tabula, diffimularum eft. Hic jam proferuntur cautiones restamentaria, fiuntque stipulationes, acciris testibus de ils que inter ipsos ante transegerant. Ma. Isthæe audire geft o. Ph. Dicam fummarim, nam perlonga eft fabula. Supereft

.

r

.

1

t

perefi uxor annos nata duodequadraginta, mulier sanè probra cordataq;, filii duo,alrer annum natus undevigefimum, alter decimum quintum; filiæ totidem, sed impubes utraque. Testamento sic cautum erat, ut uxor, quoniam perpelli non poterat ut fieret monacha, sumeret pallium Beghing, idest medium genus inter monachas & laicas : filius natu major, quoniam nec is induci potuie ut fieret monachus, Ma . (a) Vulpes anus non capitur laqueo. Ph. Mox ab exse- a Vide prov. quiis patris properaret Romam, ibique ex relaxatione Po ficis factus ante legitimam ætatem Sacerdos, totum m fingulis diebus sacrificaret in templo Vacicano pro mima patris, & facros gradus, in Laterano fingulo quoque Veneris die genubus perreptaret. Ma. Suscepit hae libenter? Ph, Ne dicam dolo, (b) ur afini folent farcinas impoficas. b Allufic ad Filius minor dicaretur S. Francisco, filia major S. Claræ, illud Flacci, minor Catharinæ Senensi. Hoc tantum potuit obtineri : Demitto an-Nam Georgii mens erat, quò magis fibi Deum haberet ob- riculas,ut inipoxium, quinque superstites partiri in quinque mendican- qua mentis tium ordines: & acriter quidem adlaboratum est; sed ætas gravius dorfo uxoris filique majoris nec minis nec blanditis ceffit. Ma. fubiit onus. Exhæredandi genus. Ph. Universa hæreditas sic erat divisa, eldest, de ut detractis (c) de solido impendiis funeralibus, uncia ce- integra hæderet uxori, cujus dimidia victitaret ipfa; dimidium ce-reditate, qua deret loco cui se foret addictura, unde si mutato consilio re- nondum dicederet, tota pecunia refideret penès eum gregem : alcera via: uncia uncia decideretur filio, cui tamen statim numeraretur via- duodecima ticum, & quod satis esset emendo (d) diplomati, parandó- para assis. que victui annuo Romæ. Qui si mutata sententia recusaret de Quo liceinitiari facris ordinibus, illius uncia divideretur inter Fran- crari facerciscanos & Dominicanos. Et id nè fiat vereor, adeò videba- dotem ante tur adolescens à sacris abhorrere. Dux uncix cederent tempus lemonasterio quod excepisser filium natu minorem : binæ gitimum. item monafteriis quæ excepissent puellas; sed hac lege ut fi il'i detractarent eam vitam profiteri, omnis tamen pecunia penès illos manerer incolumis. Jam una rursus uncia decideretur Bernardino, rantundem Vincentio ; dimidium unciæ Carthulianis, pro communione bonorum operum omnium que à toto fierent ordine. Uncia & semis, que supererat, distribueretur occulcis pauperibus, quos beneficio dignos judicaffent Bernardinus & Vincentius. Ma. Debebas jureconsultorum more discere, quos vel quas. Ph. His igitur verbis flipulati funt recitato testamento; Georgi Balearice, vivus & fana mentis, approbas hoc tejlamentum quod dudum

a Proprie concilence functors; nonzonquan tamen negas qualiber appellantes nevies.

i Data opera infigura visiofa. Nam caducesterum leges in bent adulactions offe infigura que habient metallam fuper metallam fuper metallam fu-

ex animi tui sententia condidisti? Approbo. Et bac est ma suprema dy immutabilis voluntas? Est. Meg; dy bunc Vincenti m Baccalaureum instirutis ultima tua voluntatis executo. res? Instituo. Jussus est denuo subscribere. Ma. Qui pornit moriens? Ph. Bernardinus rexit ægrori manum. Ma. Quid fuble pfit? Ph. Sanctum Franciscum & Sanctum Domini. cum atos habeat qui tentârit hinc aliquid immutare, Ma, Ar non metuebant actionem restamenti inofficiosi? Ph. Ista actio non habet locum in his quæ Deo dicantur, neque quisquam libenter cum Deolitem suscipit, His peractis, uxor & liberi, datis dextris agroto, jurant se servaturos quod recepissent. Post hæ cæprum est agi de pompa sunerali, non fine contentione. Tandem hac vincit fententia, ut ex quinque ordinum impulis adellent novem, in honorem quinque voluminum Moss, & Angelorum in novem choros digestorum. Suam quisque ordo crucem præterrer, caneretque (a) funchres nænias. Ad hæc præter cognatos conducerentur triginta (tot nummis erat venditus Dominus) (b) daduchi pullati, & honoris gratia ploratores duodecim (hic eft numerus ordini Apostolico facer) comitarentur: à feretro sequeretur equus Georgii pullatus, sic ad genua alligată cervice, ur herum humi requirere videretur. Stragula hine atque hine oftenderent infignia. Similiter & unaquaque tæda & pulla vestis haberet infignia. Reponeretur autem corpus quidem ipfum ad dextram alraris fummi in rumbo marmoreo, qui promineret à solo pedes quatuor; ipse in summo recumberer, Pario sculptus marmore, totus armatus à verrice ulque ad calcaneum ; nec deeffer galez fuz crifta; criffa erat onocrotali collum: nec clypeus lavo brachio, in quo infignia hac crant, Tria capita apri fylvestris aurea (c) in planitie argentea: nec lateri gladius inaurato capulo, nec baltheus inauratus ac gemmeis distinctus builis, nec pedibus aurea calcaria; erat enim eques auratus: sub pedibus haberet leopardum. Oræ sepulchri titulum haberent tali viro dignum. Cor autem separatim recondi volebat in facello divi Francisci. Intestina mandavit parocho. honorifice sepelienda in sacello quod est Virgini Matri sacrum, Ma, Funus nimirum honorificum, sed nimio constans. Veneriæ vel cerdoni cuipiam plus haberetur honoris minimo impendio. Ferecrum elegans dat sodalitas, & unum comitantur aliquando sexcenti Monachorum tunicis palliifve vestiri. Ph. Vidimus & nos, rifimusque istas pauperum inepras glorias. Incedunt fullones & coriarii supernè, in-

fer

te

te

fernéque cerdones, in medio Monachi; chimæras esse diceres: nec hic alia res, fi vidiffes. Caurum eft & illud Georgio, ut Franciscanus & Dominicanus inter sese sorte decernerent utris primus cederet locus in pompa; post hos cæteri quoque fortirentur, ne quid hinc ortretur enmultus. Parochus & hujus clerici locum tenerent infimum, hoc est primum, Nec enim aliud erane paffuri Monachi. Ma. Non acies tantum, sed & pompas ille callebat ordinare. Ph. Caurum est & illud, ut sunebre facrum, quod apud parochum fierer, modulato musicorum concentu perageretur honoris gratia. Dum hæc aliaque tractantur, inhorruit ægrotus, deditque figna certiffima fupremum tempus adefie. Adornatur igitur extremus fabulæ actus. Ma. Nondum finis ? Ph. Recitatur diploma Pontificis, in quo promittebatur criminum omnium abolitio, totusque purgatorii metus adimeba-Ad hæc justificabantur omnia illius bona. Ma. Rapto parca? Pb. Certe jure belli, ac more militari. Sed forte aderat Philippus Jureconfultus, uxoris frater: is in diplomate notavit locum secus positum quam oportuit, & injecit suspicionem falfi. Ma, Haudquaquam in tempore. Diffimulandum erat etiamfi quid ineffet erroris, & nihilo pejus habuiffet agrotus. Ph. Affentior. Et Ægrotus fic hac re perturbatus eft, ut minimum abesser à desperatione. Ibi Vincentius sortem virum præbu't, juffit Georgium quieto esse animo, sibi esse porestarem corrigendi supplendique si quid in diplomaribus vel erratum effer vel omissum. Quod si te, inquit, fefellerit diploma, ego jam nunc hanc animam pro rua suppono anima, ut tua perat cœlos, mea dedatur orco. Ma. Accipitne Deus tales animarum permutationes? Et fi accipit, num fais caurum videbatur Georgio tali pignore? Quid fi Vincentii anima vel absque permutatione debebatur inferis? Ph. Quod gestum est narro. Hoc certe perfecit Vincentius: ægrotus vifus est animum recipere. Mox recitantur cautiones quibus Georgio promittebatur societas omnium operum quæ fierent per quatuor ordines, & quintum Carthusiensium. Ma. Ego metuerem ne deprimerer ad inferos fi rantum farcinæ bajulandum effet. Ph. De bonis opertbus loquor; ea non altter gravant animam subvolaturam quam plumæ avem. Ma. Mala igitur opera fua quibus legant? Ph. Militibus Germaniæ conductiviis. Ma. Quo jure? Ph. Jure Evangelico, habenti dabitur. Simulq; recitatus est numerus missarum & psalteriorum quæ defuncti animam essent comitatura. Erat autem immensus. Post hæ iterata est contessio,

ZM-

Mto.

tut

uid

ini-

Ma.

Ifta

que

YOU

re-

non

in-

que lto-

(a)

tri-

ul-

ne.

uc.

ce,

ue

&

us

0-

00

à

1;

0,

4

1-

5,

pa

CU

TIC

Q

datag; benedictio. Ma. Ità efflavit animam ? Ph. Nondum. Strata est humi storea juncis contexta, sie ut ab inicio convoluta cervicalis speciem ex sese faceret. Ma. Quid nunc suturum est? Ph. Eam consperserunt cinere, sed raro, ibi depoluere corpus ægroti. Instrata est tunica Franciscana, sed priùs confecrata preculis & aquâ lustrali. Cuculla supposita est capiti, nam tum indui non poterat; unà cum illa suppositum est diploma cum cautionibus. Ma. Nova mortis species. Ph. Arqui affirmant dæmoni nullum effe jus in eos qui fic moriuntur: Sic aiunt præter alios mortuum S. Martinum & Franciscum, Ma. Sed huic morti illorum SS. vita responderat: Obsecro, quid tum postea? Ph. Porrecta est ægroto crucis imago & candela cerea. Ad crucem porrectam dixit agrotus, Soleo in bellis tutus esse meo clypeo, nunc hunc clypeum opponam hosti meo; & exosculatus admovit humero lavo. Ad ceream verò facram, Olim inquit hastà valui in bellis, nunc hane haftam vibrabo adversus hostem animarum. Ma. Satis militariter. Ph. Has proftremas voces edidir. Nam mox linguam mors occupavit, fimula; coepit animam agere. Bernardinus à dextris imminebat morienti, Vincentius à finistris, uterq; pulchre vocalis. Alter offendebat imaginem S. Francisci, alter Dominici. Cæteri sparsi per cubiculum demurmurabant psalmos aliquot voce lugubri. Bernardinus magnis vociferationibus percellebat aurem dex-Ma. Quid occlamabant? Ph. tram, Vincentius finistram. Hujulmodi ferme Bernardinus; Georgi Balearice, fi nunc quoque probas ea quæ funt acta inter nos, flecte caput in dextrum. Flexit. Vincentius contra, Ne quid trepides, Georgi, habes Franciscum & Dominicum propugnatores; esto securus. Cogita quantum habeas meritorum, quod diploma, denig; memineris meam animam pro tua oppignoratam, fi quid effer periculis hæc fi fentis & probas, flecte caput in lævum. Flexit. Rursus simili clamore, Si hæc fentis inquiunt, preme manum meam. Tom manum preffit. Ità hue & illuc flectendo capite & premendis manibus transacta sunt horæ ferme tres. Cum jam inciperet oscitari Georgius, ibi Bernardinus erectus pronunciavit absolutionem, quam perficere non poruit quin Georgius efflaffer animam. Hæc fub noctis medium, manè peracta anatomia. Ma. Quid mali repertum est in corpore? Ph. Recte mones, nam exciderat. Fragmentum plumbi inharebat (a) diaphragmati, Ma Unde id? Ph. Uxor narrabat illum quopdam ichum sphærula bombardica. Hinc conjectabant medici plumbi liquefacti parti-

« Est septum transversum quod separat præcordia, in quibus cor est & pulmo, ab interiore corporis parte, & in qua splen, hepar & renes.

particulam resedisse in corpore. Mox corpus lacerum utcunque convestitum est amichu Franciscano. A prandio sepultura peracta est ea pompa, qua decretum erat. Nanguam audivi mortem operofiorem, nec funus ambitiofius. Verum istam opinor fabulam nolis evulgari. Ph. Quamobrem? Ma. Ne quid irri entur crabrones. Ph. Nihil eft periculi. Erenim fi pia funt quæ narro, etiam ipsorum interest hæc scire populum; fin minds, quorquor inter illos boni sunt mihi gratias agent qui hæc prodiderim, quo pudore correpti quidam definant fimilia facere; deinde fimplices caveant ne in similem pertrahantur errorem. Sunt enim & apud istos cordati vere; pii, qui frequenter apud me questi sunt, paucorum vel superstitione, vel improbitate, torum ordinem reddi apud bonos invidiofum, Ma. Recte tu quidem & fortiter. Sed nunc aveo scire quomodo decefferit Cornelius. Pho Us vixit nulli moleftus, ità mortuus eft. Habebat febrim * anniversariam, quæ statis temporibus fingulis annis recurreret. Ea tum, five quia grava- 'Id eft, finbat reas, (nam annum excesserat sexagesimum) sive alis gulis annis de causis, solito magis urgebat hominem, & vilus est ipse recurrencem præsentire diem faralem imminere. Itaque quatriduo prius quam moreretur (erat Dominicus dies) templum adiit, confessus est suo parocho, audivir publicam concionem & lacrum ; à facronseverenter accepto pignore corporis Dominici, domum se recepic. Ma. Non usus est medicis ? Ph. Unicum duntaxat consuluit, sed non minus bonum virum quam bonum medicum. Ei Jacobo Castrutio nomen est. Ma. Novi; nihil illo fincerius. Ph. Is respondit, suam quidem operam amico non defuturam, sed sibi videri plus esse præsidii in Deo quam in medicis. Cornelius hanc vocem non minus alacriter accepit quam fi certiffimam vitæ spem oftendiffer. Iraque cametli femper pro fuis facultatibus fuiffer perbenignus in pauperes, tum quicquid dicidi porerat uxoris & liberorum necessitati impartiebatur in egenos non litos ambiriose mendiços & nuíquam non obvios, sed in probos, qui pro viribus industrià laborandi cum paupertate pugnahat. Rogabam hominem ut degumberet, & facerdotem ad fele accerseret potius quam tenue corpusculum defacigarer. Respondit, hoc sibi semper studio fuisfe, ut amicos fuos sublevarenotins, fi posset, quam gravaret officies: neo se sui diffimilem esse velle in morre, Nec decubuie quidem nifi postremum diem, & noctis partem qua reliquis terras. Interim ob corpusculi laffitudinem bacuto nitebatur.

to

CC

CI

ol

Ca

u

D

in

p

fi

C

d

P

9

9

4 - - - - - -

nitebatur, aut fedebat in cathedra; raro componebat fe le. ctulo, sed vestitus, & erecto capite. Hoc tempore aut mandabat aliquid de curandis egenis, maxime notis ac vicinis aut legebat è libris sacris quæ provocant hominis erga Deum fiduciam, quæque illius in nos charitatem declarante Si per laffitudinem iple minus poterar, audiebat amicum prælegenrem. Frequenter miro affectu hortabatur famili. am ad mutuum amorem & concordiam, arque fludium veræ pietatis; solicitosque de morte ipsius amantissime confolabatur. Identidem admonebat fuos, ne quid æris alieni præteriretur indissolutum. Ma. Non condiderat testamen. tum? Ph. Jampridem fanus ac valens id curârat: Negabat enim effe testamenta que fierent ab agentibus animam, sed deliramenta potius. Ma, Nil legarat monasteriis aut egenis? Ph.Nè reruncium quidem. Ego, inquit, pro mea portione dispensavi facultatulas meas; nunc ut earum possessionem aliis trado, ità trado & dispensationem. Et confido meos fanctius dispensaruros quam ipse seci. Ma, Non accersebat ad fe pios homines, quemadmodum fecit Georgius? Ph.Ne unum quidem ; præter familiam & duos intime amicos nullus aderat. Ma. Demiror quid senserit. Ph. Negabat se merientem pluribus molestum esse velle quam suiffer nascens, Ma. Exspecto finem inius fabula. Ph. Mox audies. Venit dies Jovis. Ille stratum non reliquit, sentlens extremam corpusculi laffitudinem. Accitus parochus impartiit extremam unctionem, ac rurfus porrexit corpus Domini, sed citra confessionem. Negabat enim quicquam scrupuli resedifie in animo. Ibi parochus agere cœpit de sepultura, qua pompa, quove loco sepeliri veller. Sepeli, inquit, me quomodo sepelires infimæ fortis Christianum; nec mea refert ubi seponas hoc corpusculum, æquè inveniendum in extremo die ubicunque condideris. Pompam funeris nihil moror. Mox injecta mentio de sonitu campanarum, de tricenariis & anniversariis, de diplomate, de communione meritorum emenda. Tunc ille, Mi pastor, nihilo pejus habebo etiamsi nulla soner campana. Si me vel uno funebri sacro dignaberis, plus faris erit : aut fi quid allud est quod ob publicam Ecclesiæ consuerudinem citra scandalum infirmiorum omitti vix potest, id tuo permitto arbitratui. Nec est animus cujusquam vel preces commercari; vel meritis quemquam fuis spoliare. Satis meritorum exuberat Christo; & confido rotius. Ecclef & preces ac merita mihi, fi modò vivum fum membrum, profucura In duobus diplomatibus mihi tota le.

an-

DIS:

rga

nr.

um

ili.

re-

n-

ni

n-

at cd

15?

ne

m

05

18

1

6, İt

t-

m

.

.

e

ŀ

1.

1

5,

.

n

n

tota spes eft. Alterum est peccatorum meorum, quod prin- Diplomata ceps pastorum Dominus Jesus abolevir, affigens il ud cru- Christiani ci : alterum, quod iple luo facrofancto fanguine fcripfit & oblignavit, quò nos certos reddidit de falute æterna, fi tocam fiduciam noftram in ipfum transferamus. Abfit enim ur inftructus meritis ac diplomatibus provocem Dominum meum, ut in judicium veniat cum fervo, certus quod in conspectu ejus non justificabitur omnis vivens. Ego ab illius justicia appello ad ejusdem misericordiam, quoniam immensa est & ineffabilis. His dictis abiit parochus. Corneliis, veluti magna spe salutis concepta, gaudens & alacer, juber fibi quædam recitari è facris voluminibus quæ confirmant frem refurrectionis & pramia immortalitatis ve ut illud ex Esaia de morté Ezechiæ dilata, una cum Cantico; deinde capite decimo quinto Epistolæ Pauli ad Corinthios prioris; de morte Lazari ex Joanne; sed præcipuè historiam Christi paffi ex Evangeliis. Quam hic animo devorabat fingula, ad quædam suspirans, ad alia compositis manibus grarias agens, ad quædam hilarescens ac gestiens, ad nonnulla preculas qualdam breves ejaculans! A prandio cum paululum cemporis obdormisser, juber recitari caput ex Evangelio Joannis duodecimum, usq; ad historiz finem. Hic dixisses hominem plane transfigurari, afflariq; novo spiritu. Jam dies vergebat ad vesperam; accersit uxorem ac liberos : ibi erecto quantum liquit corpulculo, lic affarus est suos. " Charistima con- Morienti "jux, quos Deus antè conjuxerat, idem nunc separat, sed Cornelii corporibus duntaxat, idque ad breve tempus : curam, chairritatem, pietatem, quam antehac partire soles in me & "dulcissima pignora, totam in istos transfer. Ne putaris te "ullis modis posse magis demereri vel Deum vel me quam " fi istos, quos Deus dedit nobis conjugii fructum, sic edu-" ces, foveas, & inftituas, ut Christo digni habeantur : in hos "igitur conduplica pietatem tuam, '& meam portionem in te translatam existima. Id fi feceris, ut facturam confido, " non erit cur videantur orphani. Quod fi repetas matrimo-" nium ; (Ad hanc vocem uxor erupit in fletum, coepitq; dejerare, le nunquam de repetendis nupriis cogitaturam. Hic Cornelius) " Soror in Christo mihi charissima, si Dominus " Jesus largiri dignabitur tibi propositum istud ac robur " spiritas, ne desis dono coelesti: Erit enim hoc itoi pariter " ac liberis commodius, Sin aliò vocabit carnis infirmitas, " scito quòd mors mea te liberat à jure conjugii, sed non liberas à fide quam meo tuoque nomine debes curandis " commu-

" rate quam tibi permifit Dominus. Tantum hoc te rogo " moneoque, ut virum tibi deligas iis moribus, tuque te illi " talem præbeas, ut possir vel suapre bonitate ductus, vel " tua commoditate provocațus, amare privignos. Proinde cave nè cui voto te obstringas : serva te liberam Deo & " liberis poffris, quos fic inflitues ad amnem pierarem, ut caveas nè se cuiplam addicant instituto, donec per æratem " & rerum usum constiterit ad quod vitæ genus fint idonei. Deinde versus ad liberos exhortatus est, "ad fludium pieta-" ris, ad obediendum matri, ad mutuam inter ipfos chari-" tatem & concordiam, His peroratis, dedit ofculum uxori; liberis, facto figno crucis, precatus est bonam mentem & Christi misericordiam. Post hæc intuens omnes qui aderant, Sub crastinam, inquir, auroram, Dominus, qui diluculo revixit, pro sua misericordia dignabitur hanc animulam ex hujus corpusculi sepulcro, eque hujus mortalitatis tenebris, evocare in lucem suam cœlestem. Nolo reneram æratem excubiis inantbus fatigari. Cæteri quoq; viciffim dormiant. Mihi satis est unum adesse vigilem, qui reciret sacram lectionem. Transactà nocte, sub horam quartam, cunctis præsentibus, juffic recitari Psalmum totum quem Dominus orans recitavit in cruce. Eo finito, juffit exhiberi cereum & crucem. Cereum accipiens dixit, Dominus illuminatio mea of falus mea, quem timebo? Crucem exoscularus dixit, Dominus protellor vita mea, à quo trepidabo? Mox manus super pectus in supplicantis gestum composuit, & oculis in coelum ere-Cis, dixit, Domine Jesu, accipe spiritum meum. Er protinus claufit oculos veluti dormiturus, fimulque levi flatu emifit fpiritum; dixiffes illum obdormiffe, non expiraffe. Mas Nunquam audivi mortem minus operosam. Ph. Talis fuerat in omni vita. Uterq: fuit amicus : Fortaffe non æque dijudico uter decefferit Christianius: tu, qui interger es, rectils

despicies. Ma. Ità faciam, sed per otium.

Court Charles of Congressive

Commence of the second
months righted company to the street

·Diricks

and the Color of the Color of the Color

rate no de los toto per

muter a high mental of the total and a contract of the contract of

of the secretary of the collection of the description of

edition for many that the very best find and the first in the

Ad liberos.

A CELEGISTONE

(

1

P

fü

P

ri

P

m

ni

C2

E jai

ef

et

A

fe

an

be

211

Vİ

ARGUMENTUM.

THE COURT WITH THE STREET CO.

O

17

ıt

i.

į.

k,

X

n

k

ü

)-IS

it

li it

15

tonfabulatio inter Juvenem & Echo de ratione studiorum, ac optimo vita genera deligendo. Echo facetissimi juvenis interrogatiunenlis responder.

[JUVENIS, ECHO.

Cupio paucis te consulere, si vacat. Ec. Vacat. 7n. Et si venio tibi gratus juvenis. Ec. Venis. Ju. Sed poreine mihi & de futuris dicere verum, Echo? Ec. (4) a Id cft, pof-Two. Ju. Er Grace nosti? Quid istud novi? Ec. Novi. f. m. Ju. Qualia ribi videntur Musarum studia? Ec. (b) Diz. 61d efter fa-Tu. Cenfes igitur terendos authores qui conducunt ad bonas literas? En Teras. Ju. Quam igitur mentem habent isti qui hæc frudia linguis rraducunt fuis ? Ec. Suis. Ju. Sed utinam harum cultores similirer essent & pieraris studiofi. Ec. Ofi! 7u. Nunc quorundam improbitas omnes reddit invi- licet. for. Ec. (c) "I wes. Ju. Et multis hominum peccarum con- d Id eft, afinis, ferrur in nomen erudirionis. Ec. (d) Orois Ju. Aiqui. vulgo videntur non infimi. Ec. Fimi. Ju Quid facere cenles eos qui terunt atatem in sophistico doctrina genere? Ec. Nere. Ju Fortalfis telas aranearum. Ec. Harum. Ju. Ar Penelopes telas rexunt ac retexunt. Ec. Texunt. Ju. Cui frades ut me dem vitæ instituto ? Ec. Tuto. Fu. Erit auficatum,-fi uxorem duxero? Ec. Seró. Ju. Quid fi mihi veniar usu quod his qui incidunt in uxores parum pud'cas parúmque frugiferas? Ec. Feras. Ju. Arqui cum talibus morte durior est vita. Ec. Ità. Ju. Siccine in rebus humanis dominari fortunam? Ec. Unam, Ju. Magis fortaffe expedit ut aliquis præ conjugio monachi institutum eligar, Ec. Ligar. Ju. Quid superest remedii ubi quem aftrinxeric jam nodus infolubilis? Ec. Bilis. Fu. Arramen miserum est homines vivere folos. Ec. (e) Onas. Ju. Cujusmodie Id est, one etnies horum temporum plerolque monachos? Ec. (f) f id cft, dols-Ax Q. Ju. Quid igitur istos mover qui suspiciune illos ut rem. femideos ? Ec. (g) DeG. Ju. Quid caprant plerique, qui g id eft, tiambiunt facerdotium ? Ec. Orium. Ju. Præterea nihil ha-mir. bet sacerdos? Ec. (b) Kies G. Ju. Quid bonæ rei contin- h Ideff, ingicillis qui fiunt Episcopi? Ec. (i) Kowot. Ju. At nulli magis i'd ch, labor vivent in ocio. Ec, Scio. Ju. Qua res illos admonere pore- res.

! Id eft, ca-

Chiliades.

liad.

Id eft. Mens.

rir, ut intelligant quantum suffineant onus? Ec. * 10 pec. Tu. Ereò res præclara est sacerdorium, si quis se in co gerendo qualem oporter præbear? Ec. Bear. Ju. Quid fructûs erit fi me conferam in aulam corum qui præcellunt monarchica dignitate ? Ec. * Ate. Ju. At non paucos video qui lamitas, Vide folent illinc fibi præclaram felicitatem ariolari. Ec. (a) Adegt. Tu. At interim dum incedunt holosericati vulgo via Id eft, flupidentur homines magnifici. Ec. Fici. Ju. Foris igitur auredi; Vide Chios, intus ficulneos homines dicis, si quis inspiciar cominus? Ec. Minus. Ju. Nihil igitur præclari funt quos pro dijs veneramur byffinos? Ec. (b) Siv G. Fu. Nec militate genus b Id eft, noxa. magno æstimabis fortaffe. Ec Asse. Ju. Magnum quiddam pollicentur qui è fideribus futura pradicunt Atirologi Ec. (c) Abon. Ju. At strenue laborant Grammatici. Aldeft, fru Ec. (d) Einn Ju. Non placent, opinor, leguleii homines femper famelici. Ec (e) Auxos. Ju. Qualis ero fi fiam · Id eft, lupi. opifex ? Ec. Fax. Ju. Itane nihil præterea adferunt artes boni aut maii ? Ec. Ali. Ju. Fuerone beatus si perseveravero in bonis literis? Ec. Eris. Ju. Sed quæ res dabit ur ad fit pietas ? Ec. Æras. Ju. Decem jam annos ætatem trivi in Ci-

. Id eft, fa-Ara.

gli eft, amiens.

fld eft, aline. cerone. Ec. (f) Ove. Ju. Unde tibi lubit me afinum dicere? Ec Ere. Ju. Forraffis hoc dicis, non fic huic incumbendum ut alios relinquam. Ec. Inquam. Ju. Non placer. igitur is qui se per omnem vitam tantum in hoc torqueat. ut fiat Cicerobianus? Ec. (g) "Ayes. Ju. Quid superest natu. grandibus; quorum æras ad hæc discenda non est rempestiva ? Ec. Stiva. Ju. Facundior effes opinor, fi longius abellem. Ec. Effem. Ju. Non me delectant fermones diffyllabi. Ec. Abi. Ju. Coepi prior, video non posse virari quin posterior desinas. Ec. Sinas. Ju. Jam igitur tibi videor satis instructus ad ea probe gerenda que sunt in vita? Ec. Ità. 7n. Proinde si me voles abire, dicito. Ec. Ito.

Political College Col in the state of

A miles of the avenue to Marie Paris Land Marie Andrews tolol offering want la INTERNAL PROPERTY. det monaches i accepta

oracia promita collinara

misself or hereful till arven A SHIELD THE STATE OF Cold aprofit ... as less frac the second of the second and another terms The Guld bor when the service the 603 1 (a) 134 . mingon 1 335 Continue of Facilities The out muct Bolicati.

ARGU.

0

pi CO

fie

pla

cic

ca

be

mi

dp.

qui

acc

por eris

ARGUMENTUM.

Mohudairia, seu Dispar convivium, civilitatem commonstrat in excipiendis hospitibus, quomedo adornetur convivium ut nemini despliceat convivarum, licet variis palatis, moribus, ingeniis. Quo quisque sedeat loco multum conducit ad hilaritatem: viliores cibi in primis ferculis, lautiores in ultimis. Potus nen dandus nisi petentibus. Hilaritas ex variis fabulis & rebus quibus delectantur singuli conciliatur. Senes, matrona, nauta, mercatores, &c. de sua arte & gestis audire gaudent. Lugubria cavenda qua mærorens concilient. Cavenda temulentia qua pugnas, rixas & jurgia producit. Methodus divertendi sermonis inter irascentes, &c. Ne cui suus refricetur dolor, ne crebrins salutentur, alternatim finguli. De citorum aut pretio aut arte nulla sit mentio. Excusandus medice tenteis apparatus.

SPUDÆUS, APITIUS.

TEus, heus, Apici. Ap. Non audio. Sp. Heus, inquam, Apiti. Ap Quis hic est tam molestus interpellator? Sp. Est seriæ ret quiddam quod te volo. Ap. At ego ad rem leriam propero. Sp. Quonam? Ap. Ad cœnam. Sp. Hac ipfa de re tecum volcham (a) agere. Ap. Non vacat nunc acto. a Est judicio ribus operam dare, ne actum agam. Sp. Nihil feceris de fe en-perfequi. inde dii, comitabor te quò properas. Ap. Age, dic, modò tribus farum petroverbis. Sp. Magno fludio molior convivium in quo nulli ni relativum displiceam convivarum, placeam omnibus. Ejus arris quo- est ad reum, mam eu principatum tenes, ad te velut ad oraculum confugio. Ap. Respon'um accipe, & quidem juxta veterum morem (b) " uuelegv.

Nulli ut displiceas, nullum invitare memento. Mans. Sp. Atqui folenne est epulum; multos excipiam oportet. Ap. Quò plures invitaris, hoc pluribus displiceas oporter.

Quæ fuit unquam tam bene vel conscripta vel acta fabula, ut toti placueric theatro? Sp. Sed age, (c) Comi delicium, A. c Deus est piti, subleva me tuo consilio; habebo te posthac numinis lo-nis & gule. co. Ap. Sit igitur hoc primum confilium, Nè conare quod Dictum eft fieri non potest. Sp. Quidnam? Ap. Ut convivator omnibus autem deliciplaceas. Tanta est palatorum varietas. Sp. At saltem ut pau- um Comi, ut cioribus displiceam. Ap. Voca paucos. Sp. Non licer. Ap. Vo- homines eleca pares & ingeniis congruences. Sp. Ne id quidem m hi li- gantioris inberum est. Virari non porest, quin & multos vocem, & dissi genii delicimiles; denique nec ejusdem linguæ neq; nationis homines. as Musarum appellamus. d). Næ tu mihi verè convitium narras, non convivium, in quo facile poffic tales exoriri lulus qualem Hebræi narrant accidiffe in structura Babel, ut petenti frigidum aliquis porrigat calidum. Sp. Opitulare, te quæfo ; gratum experieris ac memorem. Ap. Age, Quando electio non est tui ar-

Hickis Con-

b Vide proverbium, Ad myrtum canere. . Tetradas, quaterniones.

In Poctic.

bitrii, in re mala dabo bonum confilium. Haud parvi refert ad hilaritatem convivii quo quisque loco sedear. Sp. Verissimum. Ap. Ea res ut tibi cedat prospere, fac ut sortibus diffribuartur accubi us. Sp. Pu'chre mones. Ap. Deinde ne a E Grecum, fic paulatini à fammo ad imum procedant patinæ, ut (a) Sigma liceræ, vel serpentis potius, imaginem pingant, aut ultro citroque reciprocent, quemadmodum olim in conviviis (b) myrtus tradi foler. Sp. Quid igitur? Ap. Sed ad fingulas convivarum (c) tetradas appone patinas ternas, fic ut quarta media promineat, quemadmodum pueri tribus nucibus impogunt quartam: in fingulis fit aliud arque aliud cibi genus, quo quisque quod libet eligat. Sp. Placet. Sed quoties mutabo patinas? Ap. Quot partibus constat oratio Rheterica? Sp. Quinque, ni fallor. Ap. Quot actibus constat fabula? Sp. Apud Horatium legi, * Ne fit quinto produ-Hior actu. Ap. Toties mutabis parinas, ne-procemium fir jusculentum, conclusio vel epilogus ex variis bellariorum generibus conflatus. Sp. Quem probas in parinis ordinem? Ap. Eundem quem Pyrrhus in acie. Sp. Quid ais? Ap. Que rad nodum in orazione, trà nec in convivio decer procemiani effe elaboratum. Rutfum epilogus varietate comn'endetur portus quam apparatu. In tribus iraque medis scivanda Pyrrhi disciplina, ut in utroque cornu sit aliquid eximium, in media acie vulgatior apparatus. Hoc pacto fier ut nec fordidus videare, nec fastidicsa copia sis molestus. Sp. Satis expedite de cibis; superest ut quomodo bibendum doceas. Ap. Nulli omnium evarhum appones, sed pueris dato negotium, ur ubi percontati didicerine quo quifque vini genere delecterur, afacrirer ad nutum cuique qu'd volet porrigant. Ex care duplex erit commodum. Nam & parcius bibetur, & jucundius; non solum ob id quia subinde recens dabitur potus, verum etiam quod nemo bibet nifi ficiens, Sp. Optimum profecto conslium. Sed qui fieri poterit ut hilarescant omnes? Ap. Id ut fiat partim in te situm eft. Sp. Quinam? Ap. Tenes illud, Ante omnia zultus Accessere boni. Sp. Quorsum iftud ? Ap. Ut convivas comier excipias, frontéque hilari compelles, fermonem ad cujusque æratem, affectum, ac mores, attemperans. Sp. Accedam, ut dicas melius. Ap. Nosti linguas? Sp. Propemodum om ium. Ap. Ur fua quemque lingua subinde appelles, urque convivium fabulis amcenioribus hilarefeat, varias milce materias de rebes quarum quisque libenter meminit, & nullius dolore voiun.ur. Sp. Quas dicis hujulmodi materias? Ap. Sunt pecuil-

Dvid. Met.

peculiares ingeniorum differentia, quas iple melius perspicies; ego generatin attingam aliquor. Senes gaudent ea sines. memorare quæ multorum fugiunt memoriam, admiratores temporum in quibus ipfi floruerunt. Matronis dulce eft Matrone. refricare memoriam ejus temporis cum à procis ambirentur .- Nautæ quique diversas ac longinquas mundi regio- Nautæ. nes inviferunt, libenter ea narrant, qua, quia nemo vid t, mirantur omnes. Eft & anteactorum malorum, juxta proverbium jucunda recordatio, fi modò ejus fint generis ut cum probro conjuncta non fint; veluti, mili iæ, profectionem, naufragiorumque discrimina. Postremo, de sua cuique arre grara est confabulatio, déque hisce rebus quarom usom caller. Hæc funt ferme generalia; peculiares affectus fingulatim describi non queunt: sed exempli causa, Est aliquis laudis apperentior, alius vult haberi doctus, alius gaudet videri dives ; est hic loquacior, ille pauciloquus ; nonnullos reperies tetricos, alios contrà blandiores. Sunt qui noline vidert fenes cum fint ; funt rurfus qui volunt haberi grandiores quam fint, affectantes hoc effe mirandi, quod belle portant gratem : funt foeming que fibi de forma placent, funt aliæ putidulæ. His cognicis affectibus, haud difficile est miscere sermones unicuique gratos, vitatis his quæ mærorem afferunt Sp. Ne tu perpulchre tenes artem convivatoriam. Ap. (a) Phy! Si tantundem tempo- at nterje 91. ris & operæ mihi consumptum effet in utroque Jure, Mc-despicientie. dicina, ac Theologia, quantum impensum est huicarai, jamdudum & inter jureconfultos, medicos ac theologos, doctoris & titulum & lauream tuliffem. Sp. Credo. Ap Sed heus tu, ne quid erres, hic cavendum est ne fabulæ fine nimiùm prolixæ, aut ne exeant in temulentiam. Quemadmodum enim vino nihil est jucundius si modice sumpseris; contrà, nihil mo'estius si suprà quam sat est hauseris: ità usu venic in fabulis. Sp. Vera prædicas. Sed huic incommodo quodnam offendis remedium? Ap. Ubi senseris suborici

(b) The dolver medne, per occasionem interseca fermonem, bid est, fine & argumentum diversum intersere. Frustra, opinor, te mo vino etricianerem, ne cui suus dolor in convivio refricetur; urcunque tem. Plato judicat in conviviis quibusdam viciis esse medendum, vino discuriente triffitiam, & offensæ memoriam abolente. Verum, illud te monitum oportuit, ne nimium crebro falutes convivas; tametli probo, ut interdum obam ulans, nunc hos, nunc illos comiter appelles : oportet enim convivarorem bonum motoriam agere fabulam. Nihil autem

incivi'ius, quam ibi commemorare quod cibi genus fit, qua cochum arte, quanti emptum. Idem de vino dictum pura. Quin extenuandum eriam modice quod apponitur. Alioqui nimis diligens extenuatio apparatuus idem agir quod oftentatio. Sacis est bis, aut ad summum ter, dixisse, Boni consulice. Si parum lautus est apparatus, animus certe lautiffimus est. Interdum sales aspergendi sunt, sed qui nihil habeant dentis. Profuerit & illud, lubinde sua quemque compellare linguâ, sed paucis. Dicendum erat initio quod mihi nunc tandem venit in mentem, Sp. Quidnam? Ap. Si non placer forcito dare locos, cura ut tres ex omnibus eligas natura festivos miniméque mutos, quorum unum collocabis in capite mense, alterum è regione, tertium in medio, qui filentium ac trifficiam cæterorum discutiant. Quod fi perspexeris convivium vel filentio triftius esie, vel clamoribus tumultuofum, aut etiam ad rixas tendere. Sp. Hoc crebro fit apud nos : quid tum faciendum? Ap. Accipe rem mihi multo usu compertam. Sp. Expecto. Ap. Inducito duos Mimos, five + yexwlorouss, qui fine voce ridiculum aliquod argumentum gesticulatione repræsentent, Sp. Cur fine voce ? Ap. Ut par fit omnium volupras, aut nihil loquantur, aut linguâ loquantur omnibus æque ignotâ. Geflibus loquentes omnes pariter intelligent. Sp. Quod argumentum mihi narras non fatis intelligo. Ap. Sunt innumera, purà uxorem decertantem cum marito de principaru, aut fimile quippiam è media vita. Quo magis erit ridicula faltatio, hoc plus erit omnibus voluptaris. Hos oportet effe femifaruos; alioqui qui plane farui funt, quædam interdum effutiunt imprudentes quæ lædunt. Sp. Ita ribi precor femper propitium Comum, ut mihi dedistisidele consilium. Ap. Addam coronidem, quin potius reperam quod inicio dixeram. Ne nimium sis anxius ut placeas omnibus, non hic rantum sed in omni vita; arque ità fier ut citius placeas omnibus; 'oprimum enim in vita, Ne quid nimis.

Id eft, rifus excitatores, fictos moriones.

RGUMENTUM.

Colloquium hoc de Rebus ac Vocabulis taxat prapostera quorundam judicia, qui nomen querunt ambitiosius quam rem ipsam, haberi quam esse & habere. In rebus expetendis prastat esse & habere; in rebus fugiendis, haberi, nec esse. Nequissimum fraudis genus fallere fidentem.

BEATUS, BONIFACIUS,

Be. Alvus fit Bonifacius. Bo. Erlam atque etiam falvus fit Beatus. Sed utinam essemus uterque quod dicimur, tu dives, ego formolus. Be. Itane parum tibi videtur habere nomen magnificum? Bo. Mihi quidem minimi momenti, nifi res adfir. Be. At plerique morcales alicer affecti funt. Bo. Fieri potest ut mortales sint isti; homines esse non credo. Be. Et homines sunt, ô bone, nist gutas etiam nunc sub humana specie camelos & asinos obambulare. Bo. Hoc cirios crediderim quam homines effe qui pluris nomen faciant quam rem. Be.In certis rerum generibus, fareor pleria; malunt rem quam nomen ; in multis contra. Bo. Hoc quid fit non satis assequor. Be. Arqui penès nos ipsos exemplum est. Nomine Tu Bonifacius d'ceris, & habes quod diceris: fed fi effes *alterutro spoliandus, utrum malles habere malam faciem, an repro Bonifacio dici Cornelius? Br. Equidem malim vel Therfites dici quam habere prodigiosam faciem; an bonam habeam nescio. Be Item ego si dives essem, & aut res aut nomen effet deponendum, malim * Irus dici quam re . Irus apud spoliari. Bo. Assentior vera loquenti. Idem usu veniet, Homerum opinor, in his qui sunt prospera valetudine, ut aliis corpo- mendici pauris præditi commodis. Bo. Probabile eft. Be. Ar quam mul- peris nomen, tos videmus qui mal'ent nomen eruditi pií que viri, quam esse docti bonique? B). Plurimos istiusmodi novi. Be. Annon apud nos plus haber momenti nomen quam res? Bo. Vi. detur. Be. Jam si quis nobis adesser Dialecticus, qui scite definiret quid fit Rex. quid Episcopus, quid Magistratus, quid Philosophus, fortaffis & hic inveniremus qui mallent nomen quam rem. Bo. Ità profecto fi rex est qui legibus & aquitare populi commodum spectar, non suum; si Episcopus, qui totus invigilar gregi Dominico; & si Magistratus est, qui ex animo confulir reipublicæ; & fi Philosophus eft, qui neglectis forrunæ commodis rantum fluder honæ menti parandæ. Be. Hic vides quantum hujus generis exemplorum possin aggerere, Bo. Sine plurimum. Be, Anhos omnes negabis

Neronem hoc feeiffe author off further off. Su tonius. V de Chili-da. Corabi fluitia prov. locum dediri

negabis esse homines? Bo. Vereor ne nos ipsi cirius nomen hominis amitramus. Be. At si homo est animal rationale, quantum abest hoc à ratione, ut in corporis commodis verius quain bonis, & in externis, quæ fortuna dat fimul & eripit cum liber, rem malimus quam nomen; in veris animi bonis nomen pluris faciamus quam rem? Bo. Præpofterum mehercle judicium, fi quis attendar. Be Eadem auren est ratio in contrariis. Bo Exspecto quid dicas Be. Idem judicandum de nominibus rerum fugiendarum quod diclum eft de vocabulis experendarum. Bo. Apparet. Be. Magis enim horrendum eft effe tyrannum, quam tyranni nomen: & fi malus Episcopus, juxta sententiam Evangelicam. fur eft& latro, non tam hæc nomina funt nobis deteftanda quam ipfa res. Bo. Convenir fané. Be. Tu de cæreris fimiliter colligito. Bo. Prorfus intelligo. Be. Nonne fatui nomen averfantur omnes? Bo. Et quidem maximé. Be. Nonne facuus effet qui (a) aureo piscaretur bamo, qui virrum anteponeret gemmis, qui chariores hab rer equos quan uxorem ac liberos ? Bo. Is effet quovis (b) Coræbo fluitior. Be. An non tales sunt qui procurrunt in militiam, spe luci non admodum magni corpus & animam exponenses periculo? qui student congerendis opibus, cu'n animum habeant omnium bonarum rerum egenum ; qui veffes & ad s exormant, cum animus neglectus ac squalidus jaceat; qui corporis valetudinem anxiè ruentur, animam tot capiralibus morbis laborantem negligung; denique, qui fugaciffimis bui s viez volupratibus cruciatus merentur ærernos? Br. Ipía ratio tateri cogir, pluiquam tatuos effe. Be. Atque his facuis cum plena fine omnia, vix inventas qui ferre possit farui vocabulum, cum adeo non abhorreant à re. Br. Sic est profecto. Be. Age, scis qu'am fint apud omnes invisa vocabula mendacis ac turis. Bo. Sunt invit ffima, nec fire capla. Be, Fateor, Sed cum stuprare c niuges alienas fit furto sceleratius, tamen adulteri cognomine quidem etiam gloriantur, ad furti convictum illico AriAuri gladium. Bo. Ita res habet apud complures. Be. Ità cum multi scortis vinoque perditissimi fint, & fine libenter ac palam, tamen ad ganeonis nomen offenduntur. Be. Hi nimirum rem fibi gloriæ ducunt , cum vocem rei debitam horreant. Be. Sed vix aliud nomen auribus noffris videtur intolerabilius quam mendacis. Bo. Novi qui hoc convirium cade fint ulti. Be. Sed utinam pariter abominentur rem. Nunquam accidit tibi, ut

e,

al

is

)-

ı-

-

1-

-

l,

-

-

n

n

.

.

5

qui promiserat se mutuum ad certum diem redditurum, falleret? Br. Frequenter, eriam cum id dejeraffet ; neque id semel, sed iterum arque iterum. Be. Forrasse non erant solvendo. Bo. Imo erant, sed commodius esse ducebant non reddere creditum. Be. An hoc non est mentiri? Bo. Planiffine. Be. Auderes iffiulmodi creditorem fic compellare, Cur mihi tottes mentiris ? Bo. Non, nifi paratus essem ad pugnam. Be. Annon simili modo quotidie verba dant latomi, fabri, aurifices & vestiarii, pollicentes ad certum diem, nec tamen præffantes, erfamfi magni referar tua? Bo. Mira impudentia! sed adde his advocatos pollicentes operam. Be. Pores addere fexcenta nomina, nemo tamen horum laturus fit mendacis vocabulum. Bo. Hoc genere mendaciorum plena funt omnis. Be. Itidem furis nomen nemo rolerar, cum à re non perinde omnes abhorreant. Bo. Exspecto ut dicas clarius. Be. Quid interest inter eum qui rem tuam tollit è scrinio, & inter eum qui depositum abjurat ? Bo, Nihil, nisi quòd sceleratior eit qui spoliat etiam fidentem. Be. At quam pauci funt qui deposi um reddunt; aut, si reddunt, non dant integrum? Bo. Opinor esse perpauces. Be. Nemo tamen istorum ferat furis vocabulum, cum rem non horreat. Bo. Admodum. Be. Jam mihi reputa, quid vulgo fiat in tractandis pupillorum bonis, in test mentis ac legatis, quantum hæreat digitis tractantium. .B. Frequenter totum. Be. Furtum amant, vocabulum detestantur. Bo. Maximé. Be Quid agunt qui res * fisci tractant, qui mo . Fiscus hine netam publicam cudunt deceriorem, qui nunc aucta, nunchomen hadimiautà nummorum estimatione, privatorum rem acci-bet, quod dunt, fortasse nobis non admodum liquet : de his quachim in fiquotidie experimur loqui fas est. Qui samit mutuum et sportulis, aut qui conflat as alienum, hoc animo ut reddat, fi lice-pecunias colat, nunquam, quantulum abest à ture ? B. Cautior for ligebant. taffe dici potest, melior nequaquam. Be. At horum cum ingens ubique fit numerus, nemo tamen tolerat furis nomen. Bo. Animum folus Deus novic; proinde apud homines obærati vocantur non fures. Be. Quantuli refert quo nomine dicantur apud homines modo fint fures apud Deum? Certe suus cuique norus est animus. At hac, qui cum debear multum, quod obtigit pecuniæ nequiter prodigit; qui, posteaquam decoxit in una civitate, delusis eredicoribus fugit in aliam, hospites quærens quibus imponat, idque facit crebriùs, nonne fatis declarat quo fit animo? Bo. Satis

quiex

fer

rui

15,

ha

vis

VII

pe

ap do

Ift

pe

Sei

rui

ral

te

qu Re

tot

en:

Na

To

UIT

di

lic

len pù nic

da

res

POI per

ter

Na

gai

Bo Satis supérque. Sed tamen isti solent sucare colore quod faciunt. Be. Quonam? Bo. Mulcum multisque debere pradicant fibi cum magnatibus, atque adeò regibus, effe commune ; coque qui sunt hoc ingenio præditi ferè nobilitatis opinionem affectant. Be. In quem ufuin ? Bo. Dictu mirum, quantum equiri licere velint. Be. Quo jure ? quibus legibus? Bo. Haud aleis quam quibus præfecti maris vendicant fibi quicquid ejectum eft naufragio, etiamfi exftet dominus; quibas alii fuum effe volunt quicquid apud turem aut prædonem deprehendering. Be. Istiusmodi leges possent ipsi fures condere. Bo. Et facerent, si queant tueri; & haberent quod excufarent, fi beilum indicant priufquam furentur. Be. Quis hoc juris dedit equiti potius quam pediti? Bo. Militiz tavor. Sic enim exercentur ad bellum, quò promptiores fine ad spoliandum hostem. Be, Sic, opinor, Pyrrhus exercebat suos ad bellum. Bo. Non, sed (a) Lacedamonii. Be. Abeant in milam crucem cum suo exercitio. Sed unde nomen hoc cantæ prærogativæ? Bi Quibusdam obvenit à majoribus, alii mercantur ære, quidam adsciscunt. Be. An licer adsciscere cuilibet ? Bo. Licet, si mores respondeant, Be, Qui ? Bo. Si nihil bonæ rei gerat, fi splendide vestiatur, fi incedit annulatus, fi gnaviter scortetur, fi aleam ludat affilie, ficerret charris, fi comporationibus ac voluptatiequaleo, quod bas æcatem abfumar, fi nihil loquatur plebeium, fed arces, pugnas, ac bella mera creper, Thrasonica omnia. Itti fibi permittunt bellum cui veline indicere, etiamfi pedem ubi mus fignificat. ponunt non habeant. Be. Equites mihi narras (b) equuleo

. Author Xenophon in Rep. Laced.

o Jocus eft in dictione & parvum equum & xormenti ge-

ARGUMENTUM.

dignos. Arqui rales habet non paucos Sicambria.

Charon deteftatur bellum inter Christianos. Malus genius amunciat Charantitotum terrarum orbem incendi bellis. Offa Dea Fama apud Home-Monachi & Iesuita incendiarii.

CHARON, Genius (c) ALASTOR.

E Malus genius, infeftus domum.

Ch. Uid ità properas gestiens, Alastor? Al. Opportune ru quidem, & Charon. Ad te properabam, Quid novæ rei ? Al, Nuncium fero tibi Proferpinæque

d

.

1.

İs

i

i.

)-1-

d

٩,

æ 28

.

i.

e

à

n

e.

10

bi

10

1-10

m. **2**-

ue

que lætiffimum futurum, Ch. Effer igitur quod fers, teque exonera. Al. Furiæ non minus gnaviter quam feliciter gefferunt suura negotium; nullant orbis partem non infecerunt malis tartareis, diffidiis, bellis, latrociniis, pestilentiis, adeò ut plane (a) jam calvæ emissis colubris sint, & exhaustæ venenis obambulent, quærentes quicquid usquam est fabulam Fuviperarum & aspidum, quando ram glabræ sunt quam o- menidum, vum, & pilum non habent in capite, neque quicquam in quæ pro copectore succi efficacis. Proinde tu fac cymbam ac remos ma angues ippares. Mox enim ventura est tanta umbrarum multitu- nutrire dido, ut verear ne non sufficias omnibus transmittendis. Ch. Iffa nos non fugerant. Al. Unde rescieras Ch. * Offa . Fama Dea pertulerat ante biduum. Al, Ut illa dea nihil est velocius! est apud Hosed quid cu igitur hîc cessas relicta cymba? Ch. Ita nimi- merum. mm res ferebat. Huc profectus fum ut mihi compararem ralidam aliquam triremem. Nam mea cymba jam vetustate putris ac sutilis non suffecerit huic oneri, si vera sunt que narravit Offa. Quanquam quid opus erat Offa? Res ipfa compellit. Nam naufragium feci. Al. Nimirum totus distillas, suspicabar te redire è balneo. Ch. Imò enaravi è Stygia palude. Al. Umbras ubi reliquisti? Ch. Natant cum (b) ranis. Al. Sed quid narravit Offa? Ch. b Aristopha-Tres orbis monarchas capitalibus odiis in mutuum exiti- nes fiegit in un ruere, nec ullam orbis Christiani partem immunem Stygia palude a belli furiis. Nam tres illi reliquos omnes pertrahunt de multas efin belli confortium. Onines effe ta'ibus animis, ut nemo vehalteri cedere: nec Danum, nec Polonum, nec Scotum, nec verò Turcam interim esse in otio, moliri dira. Pestiluriam ubique sævire, apud Hispanos, apud Britannos, apad Irales, apud Gallos. Ad hæc novam effe lucem ex opi-Monum varietare natam, quæ fic viciavir omnium animos, unulla ufquam fit fincera amiciria sed frater fratri diffidet, nec uxori cum marico conveniar. Sp-s est hinc quoque nascituram olim magnificam hominum perniciem, si its à linguis & calamis ad manus pervenerit. Al. Hæc omnia veriffime narravit Ossa. Nam ipse plura vidi his c Qui multa scalis, assiduus comes & adjutor Furiarum, quæ nullo temtem seipsum. pre magis declararunt se suo dignas nomine. Ch. Atqui vocat Erafpriculum est, ne quis dæmon exoriatur qui subito adhor- mus & hic & ktur ad pacem; & sunt mortalium animi mutabiles, alibi, quia Nam audio apud superos effe (c) Polygraphum quendam, multa scripai calamo suo non definit insectari bellum, & ad pacem alia pacis phorrari, Al. Ille jampridem surdis canit. Olim scripsit querelam. pacis

di

8

ñ

C

ly G

6

0

n

I

90

C

d

K

0. 0

1

U

6

'n

ι

C

t

É

multua

Pacis profligare quarimoniam ; nunc eidem extinca feria

fir Eptraphrum, Sunt alii contra qui non minus juven rem noftram quam ip'æ Furiæ. Ch. Quinam ifii? A. Sunt animalia quadam pullis & candidis pallits, cinericis runicis, varris ornara plumis ; hac nunquam recedunt ab zulis principum, instillant in aurem amorem belli, hortan tur eodem proceres ac plebem, in Evangelicis illis concionibus clamitant idem bellum effe juftum, fanctum ac piem, Quoque migis mireris hominun forten animum. clamitant idem apud utramque partem. Apud Gallos coneionantur Deum stare pro Gallis, nec vinci posse qui De am habeat protectorem. Apud Anglos & Hispanos, hoc bellum non à Cæfare geri, sed à Deo; tantum præbeant se viros fortes, victoriam esse certam. Quod si quis interciderit, eum non perire, sed rectà subvolare in cœlum ficur erar armatum. Ch. Et habetur istis tanca fides? Al. Quid non porest simulata religio? Accedit huc uventus, rerum imperitis, gloriæ fitis, ira, animus ad id quo vocaur natura propenfus. His facile imponitur, nec difficie perpellitur plaustrum suapte sponte propendens ad ruinam. ch. Ego, istis animalibus lubens al quid boni fecero. A. Appara lautum convivium. Nihil potes gratius. Ch. Ex (a) malvis, lupinis & porris. Nam apud nos non alia est, ut scis, annona. Al. Imo ex perdicibus, capis & phasianis, si vis este gratus convivator. Ch. Sed qua res istos mover ur tantopere promoveant bellum? aur quid hinc metunt commodi? Al. Quia plus emolumenti capiunt è morientibus quam ex vivis. Sunt testamenta pirentalia, bulla, multaque alia non afpernanda lucra, De nique, malant in castris versari quam in suis alvearibus, Bellum multos gignit Episcopos, qui in pace ne teruncii quidem fiebant. Ch. Sapiunt. Al. Sed quid opus eft triremi? Cb, Nihil, fi velim in media palude rurfus naufragium facere. Al. Ob multitudinem? Ch. Scilicet. Al. Arqui umoras vehis, non corpora. Quantulum autem b Vermiculus ponderis habent umbræ? Ch. Sint (b) tipulæ, tamen ilde aranearum pularum tanta vis effe potest ut onerent cymbim. Tum seis & cymbim umbratilem este. Al. At ego memini videre supra aquam me, cum effer ingens turba, nec cymba caperet omnes, à clavo ruo tria millia umb:arum pendere nonnunquam, nec u e Bebris fpe- pandus ullum fentiebas. Ch. Fareor tales effe animas qua cies paulitim profacim de nigrarunt è corpore phihifi aux (c) he tics te conficiens auto. Caterum que fubito revelluntur à crasso corpore

· Malva & porrum inferorum vi-Aus eft; & Jupinos fi non maceres commodè mirum quam amarescant.

genere levilfimus, ut qui currat. corpus.

muleum corporeæ molis secum ferunt. Tales autem mitut apoplexia, fynanche, pestilentia, sed præcipue bellum. Al. Non opinor Gallos aut Hispanos adferre multum pon-rarrie mater deris. Ch. Multo minus quam cæteri, quanquam & ho- apoplexia rum anima non omnino veniunt plumea. Carerum è Symmele. Britannis, è Germanis be le pastis, veniunt aliquories tales Lamas Annt nuper periclicarus fum decem duntaxat vehens, & min carran haber (a) jacturam fecifiem, perieram una cum cymba, vecto-plemindinem. abus & naulo. Al. Ingens discrimen? Ch. Quid interea a Faciner pacenses fieri cum accedunt craffi fatrapæ, thrasones & po- churam maulymachæroplacidæ? Al. Ex his qui pereunt in justo belperiodiem
lo nullos arbitror ad te venire. Nam aiunt, cos recta subevir melura. volare in coelum. Ch. Quò subvolent pescio; unum illud exercisme icio, quoties bellum est, tot ad me venium faucii lacerique, namem abjeut demirer ullum superesse apud superos. Nec solum ventcerdoriis, aliisque rebus plurimie. Al. At il'a non defefunt fecum, fed nudæ veniunt ad te. Ch. Verum; fed que recentes veniunt, fomnia talium rerum fecum adferunt. Al. fine gravant fomnia? Ch. Gravant cymbam meam : quid dixi? gravant? jam demerserunt. Postremo, roc obolos putas nihil habere farcinz ? Al. Equidem arbigor, fi ferant areos. Ch. Proinde cerrum est mihi prospicere de navi quæ sufficiat oneri. Al. O re felicem! cb. Quid ità? Al. Quia propediem ditesces. Ch. Ob multitudinem umbrarum? Al. Næ. Ch. Siguidem suas opes seoum adferant. Nunc qui in cymba deplorant le apud fuperos reliquisfe regna, prafulatus, abbaijas, auri talenta innumera, ad me nibil adferunt præter obolum. Itaque quod um annister mille mihi corrafum eft, id torum eft effundendum in unam triremem. Al. Sumptum faciat oportet qui quærit lucrum. Ch. Atqui mortales, ut audio, feliciis negociantur, qui (b) favente Mercurio ditescunt intra & Mercurio riennium. Al. Sed iidem decoquant nonnunquam. Tu- Deus lucri & um lucrum minus, sed cerrius. Ch. Nescio quam certum; mercanorum fi quis Deus nune exoriacur qui res principum compo- prefer hat, sors hæc tota mihi perierit. Al. Ista quidem de re jubeo ut me sponsote in utramque surem dormias. Intra decennium rotum nibil est quod pacem metuas. Unus Romanus Pontifex sedulo quidem horratur ad con- c Latatiate cordiam, sed (c) laterem lavat. Murmurant & civitates rem qui inatedio malorum : conferunt susurros populi nescio qui, di- nem operam ditantes iniquum, ut ob privatas iras aur ambitionem Chiliades. duorum

SCTIP

HACK

TICIB

me ab

1511

onci-

c pi-

num,

con-i De-hoc

ocant

s in-

nul

Al. ntus,

am

ficile

aam.

A.

Cb.

alia

5 &

res

uid

ca-

p4-

De

ous,

ncii

tri-

20-

Al.

em

11-

um

ere

12-

ru

u#

rê.

duorum triúmve, res humanæ furfum deorfum misceantur: sed vincent, mihi crede, quamlibet recta consilia, Furiz. Cæterum quid opus erat hac gratia petere superos? An a. pud nos non sunt fabri? Certè Vulcanum habemus. ch. Pulchre, si quæram navem æream. Al. Minimo accersetur aliquis. Ch. Ità est, sed deficit nos mareria, Al. Quid audio? nihil illic sylvarum? Ch. Etiam nemora quæ fuerant in campis Elyfiis absumpta funt. Al. In quem tandem ufum ? Ch. Exurendis hærericorum umbris, adeò ut nuper coacti simus è terræ visceribus carbones effodere. Al. Quid? an iftæ umbræ non possunt minore sumptu puniri? Ch, Sic visum est Rhadamantho, Al. Ubi triremem mercarus eris, unde remiges parabantur? Ch. Mex partes funt tenere clayum; remigent umbræ, fi velint trajicere. Al. At funt quæ non didicerunt remum agere. Ch. Apud me nullus est * eximius; remigant & monarchæ, remigant & Cardinales, tuam quisque vicem, non minus quam plebeiitenues, five didicerint five non didicerint. Al. Tu fac dextro Mercurio feliciter mersere triremem. Ego non te remorabor diutius. Orco lætum adseram nuncium. Sed heus, heus, Charon. Ch. Quid eft? Al. Fac matures reditum, nè re mox obruat turba. Ch. Imò jam plus quam ducenta millia offendes in ripa, præter illas quæ natant in palude. Properabo tamen quantum licebit. Dic illis me mox adfuturum.

· Quia ex aliis dignitatis gratia exceptus eft.

ARGUMENTUM.

Ridetur hic Carthusianus quidam Graculus, suo quidem judicio doctissimus, qui libro suo Gracum indiderat titulum, Anticomaritas dicens quos appellara poterat Antimarianos, vel Antidicomarianos. Synodus gramatico um de hoc verbo disputat; varia hujus vocis etymologia fingitur. Tandem ejus vocabuli authorem Archimoritam merito censet appellandum.

ALBINUS, BERTULPHUS, CANTHELUS, DIPHILUS, EUMENIUS, FABUL-LUS, GADITANUS.

· Nam veteres olim calculis Cupputabant, ut nunc in quibufdam regi-

Al. L' Sine quisquam in hoc numero qui didicit Arithme-L ticen? Be. Cui randem rei? Al. Qui certum doceat quot convenerimus grammatici. Be. Ifthuc quidem * citra calculos vel digiti nostri nobis dicere poterunt. onibus num no in pollice, me in indice, Canthelum in medio, Diphilum mis zeneis.; in annulari, Eumenium in minimo. Nunc ad lævam transeo:

illic

illic

que

COL

ria

mu

18

fl:

re!

tú

re

cf

de

bi

Bi

te

re Q

bi

C

10

:1

Ž,

b.

10

U-

nt

u-

19

15

ic

5, c

15

r-

e.

.

ui

de

3,

10

a

)-

n

):

illic in pollice pono Fabullum, in indice Gadiranum. Itaque, ni fallor, feprem sumus. Sed quorsum actinet ifthuc scire? Al. Quoniam audio septenarium reddere legitimum concilium. Be. Quod concilium mihi narras? Al Est res seria que me diu multun que torfir, neque me tantum, veram multos etiam viros neutiquam indoctos. Eam proponam in medium ut hujus synodi authoritate semel finiatur quaflio. Ca. Eximium quiddam fit oporter qued tu vel ignores, Albine, vel animum ruum perspicacissimum diu mulrimque torferir. Quare cupimus & ipfi noffe quid ifthuc fie rei. Nam unus omnium nomine respondeo. Al. Ergo hic effore om nes aures fimul adhibentes & actinos. Plus vidept oculi quam oculus. Efine quifquam veftrum qui nohis explanare poffit quid fignificet hac yox Anticomarita? Anticemarita. Be Nihil facilius. Sonat enim betæ genus, quam prifet namilem appellabant, caule contorto nodosóque, mire fatuz, Herbæ spetetri odoris fi contingas; posset cum * Anegyri cortende- cies quam fi re, Ca. Natatilem narras beram? Imo cacatilem bestiam, contingas Quis unquam audivit aut legit antehac nomen natatilis manibus, pefbetz? Be. Imò hoc dilucide docet Mammetrectus vulgo fime olet. Vicorrupte dictus, cum vero nomine dicatur Mammothrep. de Prov. tos, quafi dicas aviæ alumnum. Al. Quid iffhuc eft iimil? Be. Ut intelligas in libro nihil inveniti præter meras delicias, quod mammæ, hoc est, aviæ, soleant indulgentiùs habere nepotes quam matres liberos suos. Al. Plane deliciofum opus mihi narras. Nuper enim cum in hunc codicem incidissem, minimum absuit quin risu diffi'ierim. Ca. Ubi tu nactus es eum codicem qui rariffimus inventu est? Be Abbas Divi Bavonis, nomine Livinus, à prandio Brugis dexit me in Bibliothecam fuam peculiarem, quam homo fenex, cupiens aliquod fui monumentum posteris relinquere, non mediocri sumpru parabat. Nullus erat liber qui non effet manu descriptus idque in membranis; nullus qui non visis picturis ornarus ac foris byllo auroque rectus. Quin & ipsa codicum spatiosa moles nescio quid majestatis præ seferebat. Al. Quinam erant? Be. Oh, præclari omnes, Catholicon, Brachylogus, Ovidius per al egorias expositus, allique innumeri; inter quos & lepidiffimum Mammotheprum reperi. Inter eas delicias inveni patatilem betam. Al. Cur vocant natatilem? Be, Referam quod legi; penes authorem fidei periculum efto. Quoniam, inquie, provenic in locis humidis putribusque, nec usquam felicius provenit quam in como aut sterquilinio; honos sit auribus

Boycs Cvprii stercore victitant. Vide prov.

& Venenum eft, Crambe

conffat. Tragodia femper triftem catastro-Phen.

bus. Al. Irane graviter olet? Be. Sie ut nec oletum ullum peins oleat Al. Estne illius oleris ullus usus ? Be, Imò in delictis est. Al. Fortasse porcis, aut asinis, aut (a) bubus Cv. Be, Imò hominibus, & quidem delicaris, Pelignorum gens eft, apud quam convivia vicissim in longam ducuntur periodum : extremam comporationem vocant sua lingua Resumptam, quasi nos dicamus hellaria, aut tragemata. Al. Quam bella bellaria ! Be. Ejus comporationis hæc lex eft. ut liberum sit convivatori quicquid volet apponere : nefas autem fit convivis quicquam rejicere, sed omnia boni confulere. Al. Quid fi apponeret (b) cicutam, aut cramben recoctam? Be. Quicquid apponitur devorandum ibi est taché. Domi tamen licet quod ederint revomere. Nam hic reco la mois ferè popunt naratilem betam, five Anticomaritam; nihil enim refert utro nomine dixeris, res eadem est. Admiscent aliquid querni corticis & allii plurimum. Ità (c) moretum • Pastilli seu absolvunt. Al. Quis persuafit legem sam barbaram? Be. placentæ ge- Confuerudo, quovis tyranno potentior. Al. (d) Tragicam nus, quod ex periodum mihi narras, quæ tam inamænum habeat exitum. Be. Dixi meam vicem, nulli prajudicans, fi quis quid haber d Comordia, rectius, Ca. At ego comperi priscis tuisse piscem quem volæram habet carunt Anticomaritam. Be.Dic authorem Ca.Codicem exhibere pollum nomen authoris non pollum dicere. Scriptus est Gallice, sed formulis Hebraicis, Be. Quam speciem haber piscis anticomarita? Ca. Cartra nigris squa nis est. solus venter albet. Be Palliatum quempiam Cynicum, of inor. nobis ex pisce facies. Qui sapor? ca. Mihil insuavius. Quin pestilens est. Nascitur in purribus lacunis, interdum & in cloacis, iners, limofus; folo gustu picuiram gignic gravem, quam vix vomitu leves. Frequens est in regione quam Celtithracen appellant. Nim illic in deliciis eff. quod guflaffe carnes deteftabilius fit homicidio. Al, Infaix regio cum suo Anticomarica Ca. Tantum habeo quod dicam : nemini præjudicacum velim mea sententia. Di Quil opus est hujus vocis enarrationem ex Mammothrepris aut Hebræis schedis perere com ipsa dictionis Erymologia præ se terat Anticomaritas dici puellas parum feliciter conjugatas, utpote maritis vetulis? Nec enim novum est quod scribæ quo verterunt in co, cum fine literæ cognaræ, c, q & k. Eu Erar a iquid quod dixir Diphilus, fr conffarer dictionem effe Lacinam. Mihi viderur effe Græca è tribus conflata; ex avil quod eft contra, xoun qued fonat paguin, odel-Zery, quod est muliebriter garrire; hinc per synalcephen-

clila

n

ñ

1

à

ł,

15

.

6

ic

.

n

e.

n

n.

et

0-

K.

115

2-

0.

17,

in

in

n,

m

u-

10

2.

:It

eis

e-

2-

11-

b.

m

1

ei.

en

lila

diså o, dicus eft Anticomarita, qui rusticana garrulitate cunciis oberepie. Fu. Sedulo quidem meus dixit Eumenius. At mihi videtur ex tot dictionibus conflata vox quot habet fyllabas. Nam ay fonat ayes' 71, Timay' no koofia' μαλα ευ ουπαρά (perperam enim feribitur per) τα, Taxas. Ex his conficieur, amens ac miser, vellens pilos punium tergorum. Al. Tali opificio cibus congruir beta natailis, de qua modò dixit Bertulphus. Be. Nimirum anticomarita anticomaritæ. Ga. Sedulo quidem dixifiis onines, at mihi videtur uxor viro male morigera dici Anticomarica per syncopen pro antidicomarita, quod semper adverserur marito. Al. Si recipimus tales eropos, facile ex (a) foria a Forta plus fient fora, & cuniculus fiet cuculus. Be. Arqui Albiaus qui raliter atconful eft in hoc fenaus, nondum dixit quid ipfe cen fercora funt fest. Al. Ex me quidem quod adferam non habeo; haud to liquidiota. men gravabor in medium adferre quod ab hospite meo nuper didici, homine linguaciffimo. Sepius variabat in loquendo fermonem quam luscinia cantionem. Is affeverabat vocem effe Chaldaicam, è tribus composicam, Apud illos enim, ut aiebat, anti sonat perversum ac cerebrosum, comar, petram, ita, sutoriam. Be. Quis unquam petræ tribuit cerebrum? Al. Nihil absurdi, fi modò mutes genus. Ga. Prorsus in hac synodo evenit quod vulgo dici solet, Quot homines sot fententia. Quid igitur actum eft? fententia numerart poffur, dividi non possunt, ut pars major vincat minorem. A. Vincar igitur melior deteriorem. Ga. Atqui ad hoc ipfum opus effet alia synodo. Nam (b) sua cuique sponsa videtur pulcherrima. Al. Isthuc fi verum effet, minus haberemus b Suum cuidulteriorum. Sed habeo confilium expeditum. Fabis forti- que pulctrana, mor,ex hoc numero cui jus fir ut ex omnibus fuffragiis prod Vide picv. be quod volet. Ca, Ar ifthæc (c) in te cudetur faba. Num e Id eft. in ma dixi? Al. Mihi prima & postrema magis arridet. Ca te malum Affentimur omnes, ut unus pro omnibus respondeam. Al, hoc recidet, Are, fie igitur hoc inter ea de quibus dubitare fas non est. Maximé. Al. Si quis diffentiat, quid erit poena? Co. Minfeulis Scriberur H Æ R E T I C US IN GRAMMAL TIC A. Al. Adjiciam bonis avibus quod mihi non negligenm videtur. Id ex medico quodam Syro acceptum amicis mmunicabo. Be. Quid ifthue? Al. Si natatilem betam galne quercu, & fotorium atramentum in mortario contude sideindeafperfis coprifex unciis miscueris in malagma, præmaneum effe remedium adversus caninam scabiem & porarom pruriginem. Be. Sed heus, Albine, qui nobis omnibus de

Aprico-

a Unit as: chilias millenarius numerus eft: dyas, dualis; crias, ternarius.

Anticomarita negotium facessis, in quo tandem authore le gicur isthuc vocabulum? Al. Dicam, sed in aurem, & uni. Be. Accipiam, sed hac lege, ut ego vicissim unus uni in aurem dicam. Al At repetita (a) henas tandem fit chilias Be. Verum dicis, ubi femel ex henade reddideris dyadem jam non est tibi in manu sistere fluxum dyadis. Al. Quod pauci norunt celari poteft; quod multi, nequaquam: tris autem ad multitudinem pertinet. Be, Probe, qui tres fime haberet uxores, multas habere diceretur; sed qui tres ha beret pilos in capite, aut dentes in ore, multosne an paucos habere diceretur? At. Sophista, admove autem. Be. Quid ego audio? Ifthuc non minus abfurdum eft quam fi Grad civitatem, cui expugnandæ tot classes ducebant, suo nomine non possent nominare, pro Troja dicentes Sutrium. Al. Arqui hic Rabinus est nuper è cœlo delapsus qui nisi præsen numen fuccurriffer rebus humanis, jamdudum quærerems ubinam effent homines, abi pieras, ubi philosophia, ubi lito Stultus fint- Ta. Be. Næ ifte inter moria proceres primas meretur, dignu perum, hoceft, fui pofthac vocerur(4) Archimorira, cum fuis Anticomarius

aultorum princeps.

ARGUMENTUM.

G

fi

Qu

H bus

Ga.

afi,

Yen

mea

deco

Han

men

blen

A) afe & Jaud food Conjugium impar, valgi faultitiam ponit ob east, 3 mai in sponsatibus sappurante dotis magnitudifiens, nec ad rationem recu pensiscoviem, lepra deseriorem. Veri deserminado prito. Crudelitava rentum in elocando silias plusquam Mezentiava, de sus Virgil. Enead sa Vuia describit pessimi mariti. Homini hoc non el nubere sed cadavat in gignendis cantibus, vitulis aut equis, curatir ninfortes cocant fortus control generos, necessari sant equis, curatir ninfortes cocant fortus control generos, necessari sant ano admittario. Daminim ex incita e infastis his nuptiis respublica capit ingnetissianola.

PETRONIUS, GABRIEL.

. Qui ex annii prodeunt s iftillimi funt: lege proverbium,

Perd TNde nobis Gabriel tam terrica fronte? (c) Num cien antro Ecophonii? Ga, Ime a puptis. Pe. Nue quam slide vulcum minus nuptialem a Nam qui finpriisie terfuerunt, totos poffea fex dies folene hilaripres ameento. refennivideri, feues etium rejuvenescerc ad annos decen Quas igitur tu mihi nuprias narrast Mords, opinor, cum Marce of Ga. Ima juvenis generals com spuella fedecim an nos nata, in qua nihib defideres, five formam foeftes, (w to digna videoi poterit Re. Hui l'inforgereram puellam um potre vetulo? Ga. Regos, non fene conne retradiride igicur ifthat ue v d Cruente uisticia? Forcasse inputience control captaram platificia dam victor preripute Ga. Phy! nihit winus. Pe. Number 100 guid accidit (d) quale manorant de convirio Lapitharum (d) Ga. No

.

11.

u.

21, m,

od

125

lan 4ST

COS

uid

æai

no-Al.

cm

nus

ILC TIVE

Tris

culu, veat

aspay

1. 10

e vert

trian 73 C

Num

Nun

15:101

enjo.

CON.

cum

Ga. Neguaquam. Pe, Quid ? An defuit Bacchi liquor ? Ga. Imò supererat. Pe. Non aderant tibicines? Ga. Et fidicines, & lyricines, & rubicines, & utricines. Pe. Quid igitur ? a vide pro-Non aderat Hymenxus? Ga. Frustra tot vocibus ciebatur verbium. Pe. Nec Charites? Ga. Ne musca quidem (a) Charis. Nec Charis grapronuba (b) Juno, nec aurea Venus, nec Jupiter Gamelius. 174. Pe. Næ tu mihi nuprias loqueris prorfus inauspicaras & (c) funt, que a Jess, seu potins (d) a zapor za por. Ga. Magis dicas fi vi- nuprias auspidiffes. Pe. Non igitur falcatum eft ? Ga. Imo mifere clau- catas & felidicarum. Pe. Nullum ergo numen prosperius istas hilara- ces reddere bat nuptias? Ga nullum omnino illic aderat præser unam credita funt. Deam, que Græcis dicitur (e) Pfora. Pe. Pruriginofas, opi- pias, nor, nuprias dicis. Ga. Imò rubiginosas & purulentas. Pe c id eft, sins Sed quid est, mi Gabriel, quod hæc commemorario tibi nuptiis nupacrymas etiam excurit? Ga.Hæc res, Petroni, vel filici pof- tias. fit extundere lachrymas. Pe Credo, fi filex vidiffer Sed ob e Scabies, secro re, quidnam est hoc rantum mali? Ne cela, nec meum animum diurius suspendiro. Ga. Nosti Lampridium Eubulúm? Pe. Quo non alius in hac urbe vir melior aut beatior. Ga. Quid? ejus filiam Iphigeniam? Pe.Florem hujus ætatis nominafti. Ga. Sic eft. At seis cui nupserit ? Pe.Sciam, fidixeris. Ga. Nupfit pompilio Blenno. Pe. Eine Thrasoni. qui neminem non solet occidere suis gloriosis sabulis? Ga. Pe. At is jam olim celebris eft in hac urbe duabus poriffimum rebus, mendaciis, ac feabie quæ nondum fuum haber nomen, cum ipfa tam multorum habeat nomina. 64. Superbiffima scabies est, quæ nec lepræ, nec elephantiall, nec lichenthus, nec prodagræ, nec mentagræ cedat, fi res veniat in certamen. Pe. Ità pradicant medicorum fili. Ga. Quid ego nunc, Petroni, depingam puellam tibi non incogmam? quanquam plurimum gracie addidit ornatus nativo decori. Mi Petroni, dixiffes, Deam quampiam effe, nihil Ilm non decebati Interim produt nobis bearus ille sponsus, minco nafo, alteram trahens tibiam, fed minus feliciter quam blent Suitzeri, manibus scabris, halitu gravi, oculis languinan dis capite obvincto: sanies & è naribus & ex auribus flumania branhulos. Pe Quid parencibus accidir ut talem filiam tali
parente committerent? Ga. Nescio, nisi quòd hodie pleristhat que videtur adempta mens. Pe. Fortasse prædives est. Ga. Est sid est, gre-

e Apud vereres damnati aliquendo fe-

fuerat tali monstro vel osculum dare coacta. Pe. Accedo Ga Mihi fane factum hoc crudelius effe videtur, quam fi illam nudam (a) objecissent ursis, aut leonibus, aut crocodilis. Nam aut feræ pepercissent ram insigni formæ, aut subita objiciebautur mors finisset cruciatum. Pe. Vera prædicas. Mihi plane videtur hoc factum Mezentio dignum, qui mortua, ut inquit Maro, jungebat corpora vivis, Componens manibufq; manus atq; oribus or a. Quanquam nec Mezentius, ni fallor, tam immanis erat ut tam amabilem puellam cadaveri jungeret,nec ullum cadaver est cui non jungi malis quam tam putido cadaveri. Si quidem hoc ipsum quod spirat merum est venenum, quod loquitur pestis est, quod contingit mors est. Ga. Jam tu mihi cogica, Petroni, quid voluptatis habitura fint illa fuavia, illi complexus, illi nocturni lufus ac blandicia. Pe. Theologos nonnunguam audivi loquentes de impari conjugio. Ishuc demum optimo jure dici potest impar conjugium, quasi gemmam inseras plumbo. Sed interim demiror teneræ virginis audaciam. Solent enim tales puellæ ad lemuris aut larvæ conspectum tantum non exammari. An hæ audebit tale cadaver amplecti noctu? Ga. Habet puella quod excuser, authoritatem parentum, importunitatem amicorum, gratis fimplicitatem. Ego parentum velaniam faris mirari non poffum. Quis enim filiam habet tam infelici forma quam collocare velir homini leproso? Pe. Nullus opinor, si modò vel unciolam habear sanæ mentis. Mihisti lusca effet eademque clauda nec minus deformis quam fuit Therfices Homericus, postremo indotata, recusarem istius modi generum. Ga. At hæc lues est omni lepra cum retrior Nam citiùs serpit, & subinde recurrit, ac tum nocentior. frequenter occidit; cam nonnunquam lepra finat hominem ad extremam ufque senectutem vivere. Pe. Fortaffe late. bat parentes sponsi morbus. Ga. Imo pulchre noverant. Pt. Si ram male volebant filiæ, quin porius insutam (b) culeo phyoluti par- projecerunt in Scaldim ? Ga. Profecto levior fuiffer infant. Pe. Quæ dos commendabat illis sponsum? præcellir arte quapiam? Ga. Permultis: ftrenuus est aleator, potator invictus, scortaror improbus, nugandi mentiendique artifex maximus, prædator non fegnis, decoctor eximus, comefator perditus. Quid multis? Cum scholæ non profiteattur nifi septem artes liberales, hic habet plus quam decem illiberales. Pe. Aliquid camen fuerit oportet quod illum commendaret parentibus. Ga. Nihil aliud quam gloriolum equitis nomen. Pe. Qualis eques, cui per scabiem vix in sella federe!

Ti

an

CE

C

CO

ú

ru

In

& Saccus quo ricidii rei projicie panur in pro. **l**uentem luvium.

Ga

am

ilis.

oita

de-

Ma-

ori-

mis

um

ve-

um,

am.

illa

Pe.

nju-

agi-

te.

nu-

hæe

nod

icc-

atis

lici

llus

ivfr

fuit

iuf-

1017

t,ac

nem

acc.

Pe.

alco

nia.

arte

in-

ifex

nel-

:40

cem

om.

qui.

ere

federe licet? Sed fortaffis habet luculentas posseffiones. Ga. Habuit mediocres; fed ex protervia, quam fecit, nihil Superest præter unam turriculam unde excurrere Tolet ad prædam, eamque tam belle instructam, ut nolis illic porcos tuos all. Sed interim nunquam non habet arces in ore,& feuda, aliaque magnifica nomina; nufquam non affigic fua infignia. Pe.Clypeus quod habet fymbolum? Ga. Tres elephantos aureos in spatjo phœniceo. Pe.Scilicer Elephas Elephanti congruit. Oporter autem hominem elle languinarium.Ga.Imo vinarium ; nam rubro vino mirum in modum delectatur, fic tibi sanguinolentus est. Pe. Ad hauriendum igitur utilis est illi proboscis. Ga. Maxime. Pe. Itaque infignia declarant magnum ac stolidum nebulonem, vini gurgitem; reque enim ille color fanguints eft, fed meri; & aureus elephas indicat, quicquid auri nactus est vino absumi. Ga. Sic eft. Pe. Quod igitur dotis hic Thraso conferer ad sponfim? Ga, Quid? maximam. Pe. Qui maximam, decoctor? Ga. Sine me loqui; maximam,inquam,peffimamq;fcabiem. Pe.Emoriar, ni malim filiam meam equo nupram quan tali equiti. Ga. At ego vel monacho nupram malim-Imo hoc non eft homini nubere, sed hominis cadaveri. Hoc spectaculum fividiffes, die mihi, tenuisseine lacrymas; Pe. Qui potuistem, qui vix ista fine lacrymis audio? Adeone parentes ad omnem naturalis pietatis affectum obsurduisse, ut filiam unicam, puellam tali forma, tali indole, tam amabilibus moribus, tali monstro in servicuem traderent, propter mendacem clypeum? Ga. Arqui facinus hoc, quo nihil inventas nec immanius, nec crudelius, nec magis impium, hodie magnatum etiam ludus eff.cum expediar eos qui Reipublicæ tractande nascuntur, esse quam prosperrima valetudine. Corporis enim habitus animi vim afficit. Certe hic morbus quicquid est homini cerebri soler exhaurire. Ità fit ut Reipublicz przsideant qui nec animo bene valeant nec corpore. Pe. Non solum integræ mentis ac prosperà valetudine convenit effe qui Reipublicæ gubernaculis affident, verum etiam forma dignitatéque corporis præcelleures. Quanquam enim prima principum commendatio fint sapientia & integritas; tamen nonnihil refert qua specie corporis sit qui Nam fi fævus eft, multum invidiæ addic carens imperat. corporis deformitas. Sin probus & pius, Gratior est pulchro uniens è corpore virtus. Ga. Redé. Pe. Nonne deplorant earum infelicitatem, quarum conjuges post peractas nuprias in lepram aut morbum incidunt comitialem ? Ga. Merito Z 3

a Catuli qui ex parentibus diversæ naturæ & studii nascuntur.

sanè. Pe. Quæ igirur dementia est, ultro filiam plus quam leproso tradere? Ga. Plus quam dementia est. Si satrapes paret tollere carulos, quæso num ad generosam sceminam admitter scabiosum & ignavum canem? Pe. Imo magna cura dispiceret, ut undiquaque generosum adjungeret,ne nascantur (a) hybridæ. Ga. Et fi dux augere velit equitatum, num ad eximiam equam admitteret morbidum aut degenerem? Pe. Nè in commune quidem stabulum reciperet morbidum, ne qua serpar malum ad alios. Ga. Nec interim referre putant quem admittant ad filiam, & unde nascantur liberi, non tantum in hæreditatem omnium facultatum successuri, verum etiam rempublicam moderaturi. Pe. Nè rusticus quidem quemvis taurum admittit ad juvencam, nec quemvis equum jungir equæ,nec quemvis porcum scrophæ; cùm taurus gignatur aratro, equus rhedæ, porcus culinæ. Ga, Vide quam perversa fint hominum judicia. Si quis plebeius parriciæ puellæ ofculum obtrudat, injuriam putant bello vindicandam. Pe. Acerrimo. Ga, Et ipfi volentes, scientes, prudentes, id quo nihil habent charius dedunt abominando portento, & privatim impii in suam gentem & publice in civitatem. Pe. Si sponsus subclaudicat, alioqui sanus, quam abhorretur à conjugio? Hoc rantum malum non im-Ga. Si quis filiam elocavit Franciputarur in fponfalibus scano, quanta abominario, quanta deploratio malè collocata Virginis! At illa veste detracta virum habet membris validis: ista totam atatem transigir cum semivivo cadavere, Siqua nubir sacerdoti, ludunt in unctum; at hæc (b) pejus uncto nupfit. Pe. Vix hoc faciunt hoftes puellis bello capris, vix piratæ faciunt scelere abductis; & hoc faciunt parentes unicæ filiæ, nec illis datur à magistratu curator, Ga. Quomodo medicus succurrer phrenerico, si ipsum habeat phrenesis? Pe. Arqui mirum est.à principibus, quorum munus est prospicere Reipublicæ duntaxar in his quæ ad corpus pertinent,cum in hoc genere nihil prius ac potius fit bona valetudine, hic nullum excogitari remedium. Tanta peftis bonam orbis partem occupavit, & illi interim stertunt, quasi nihil ad rem pertineat. Ga. De principibus, Petroni, religiosè loquendum eft. Sed admove aurem? insusurrabo tria verba. Pe. O miseram! Utinam falsa prædicares, Ga. Quot morborum genera nasci putas ex vinis corruptis ac mille modis infectis? Pe.Innumera, fiqua medicis fides, Ga.Num hig vigilant ædiles? Pe. Plane vigilant in exigendis vecti-Ga. Quæ sciens nubit morbido, fortasse digna est alibus. fuo

d Alludit tacitè ad unguența & entaplasmata illorum qui poscas habent. es

d-

râ

n-

m

3

1,

i,

1-

n 1.

15

Û

fuo malo, quod adicivit ipia fibi : quanquam fi principatum gererem, utrumque semoverem ab urbano commercio, Caterum fi qua nupfiflet huic obnoxio lui, qui fe fanun mentitus effer, fi quis mihi fummum Pontificium deliget, dirimerem hoc conjugium, etiamfi, fexcentis (a) tabulis spon- a Scripticafalibus contractum effet. Pe. Quo colore? Nam conjugium dicilli initi rite contractum ab homine non potest dirimi. Ga. Quid? ribi matrimonii videtur rite contractum quod dolo malo contractum est.? de paeto & Non valet contractus, si puella decepta servo nupsit, quem ajunt. putabat liberum. Hic cui nupfit servus est miserrime dominæ Ploræ; atque hoc infelicior est servirus, quòd illa neminem manumittit, ut servitutis miseriam aliqua libertatis spes consolari possir. Pe. Sanè colorem reperisti. Ga. Ad hæc, non est conjugium nisi inter vivos. Hic mortuo nubitur. Pe. Repertus est alter color. Sed sineres, opinor, scabiosas scabiosis nubere, juxta vetus illud adagium, * opotov wegs "Id est sulla sunta vetus illud adagium, * opotov wegs mile simili sunta finerem quidem jungi, sed junctos exurerem. Pe. Tum tu gander. quidem Phalaridem ageres, non principem, Ga, An tibi Phalaris videtur medicus qui lecat digitos aliquot, aut inurit corporis partem, nè totum pereat! Mihi non videtur iffa crudelitas, sed misericordia. Quod utinam initio nascentis mali fuiffer factum! Tum enim paucorum exitio, totius orbis saluti consuli poterat. Et hujus sacti reperimus exemplum in Gallorum annalibus. Pe. At mittus erat illos castrari ac submoveri. Ga. Fœminis porrò quid faceres? Pe. Adderem fibulas, Ga. Ira quidem prospectum effect ne (b) ex b Vid. prov malis corvis nascantur mala ova; sed farebor hoc effe miti- Mali Corvi us, fi tu fatearis illud effe tutius, Nam pruriunt & ex fecti, nec malum ovum. uno modo transilit malum, sed osculo, sed colleguio, sed contactu, sed comporatiuncula serpit ad alios. Et videmus huic malo fatalem quandam maliciam adjunctam, ut quilquis eo tenetur, vel nullo suo commodo gaudear quam plurimis fuam affricare scabiem. Jam submott possunt sugere, possunt vel noctu vel ignotis imponere; à mortuis vero nihil est pericult. Pe. Tutius fareor; sed haud scio an conveniar Christianæ mansuerudini. Ga. Die age mihi unde plus periculi est, à simplicibus furibus, an ab istis? Pe. Fateor pecuniam multo viliorem bona valetudine. Ga. Et tamen hos Christiani suffigimus in crucem, nec appellatur crudelitas sed justicia; &, si Rempublicam spectes, pieras est. Pe. Verum ibi plectitur qui damnum dedit. Ga, Hiscilicet lucrum adserunt. Sed demus hoc malum multis nulla fua culpa contractum, cum

Vide proversite special patre cale liberis percerit.

Est potestas qua creditori in sua patria contra debitorem in aliena jus suum persequi licets

ramen paucos reperias quibus eam luem non conciliarit nequiria; jureconsulti docent interdum innoxios recte occidi, fi id magnopere interfit Reipublicæ. Quemadmodym Græci post eversam Trojam occiderunt Astyanactem Hectoris filium, nè per illum bellum inflauraretur. (a) Nec putant impium post extinctum tyrannam, & liberos innoxios rrucidari, Quid quod nunquam non bellamus Christiani, neque tamen nescimus in bellis maximam malorum partem ad cos redire qui nihit commeruerunt? Idem usu venit in (b) represalibus quæ vocant. Qui læsit, in tuto est; & spoliatur negoriator, qui nec factum quidem audivit, tantum abeff ut in culpa fuerir. Quod fi talibus remediis utimur in rebus non ità magni momenti, quid censes faciendum in re omnium arrociffima? Pr. Vincor veris, Ga, Tum illud mihi perpende. Apud Italos ut primum scintillare cœpit pestilentia. occluduntur ades: qui laboranti inserviunt, submoventur à publico. Hoc quidem appellant inhumanitatem, cum fumma fit humanicas. Siquidem hac vigilantia fit ut paucis funeribus sopiatur malum. At quanta est humanitas tor millium vita consuli? Sunt qui parum hospitale putant, quod Itali, in rumore pestilentia, tempore vespertino hospitem portis lu bmovent, coguntque sub dio noctem agere; at pietas eff, paucorum incommedo, maximo Reipublica bonoprospicere, Quidam fibi valde fortes videntur & officiofi, quod aufint ad quemvis pestilentia laborantem accedere, etiamsi nihil illic habeant negotii. At dum reversi domum inficiunc uxores, liberos, ac totam familiam, quid ea fortitudine stultius! quid officio inofficiofius, ut salutes alienum, tibi chariffimos in præfens vicæ discrimen adducere? Hic ramen quanto minus est periculi à pestilentia quam ab hac scabie? Rarius afflat propinquos, nec fere fenes arringir; & quos'atrigit, fut cito liberat, aut restituit sanitati, puriores etiam quam antea fuerunt. Hæc quid aliud quam perperua mors eft; vel, ut verius dicam, sepultura? obvolvuntur linteis & unquentis more cadaverum. Pe. Veriffima narras. Salcem idem curæ dandum erat huic tam exitiali malo quod datur leprofis. Aut fi hoc quoque nimium est, nemo barbe sylvam patiatur fibi demeti, aut fibi quisque tonsorem præfiet. Ga. Quid fi uterque claudat os? Pe. Afflant naribus mafum. Ga. Eft & ifti malo remedium. Pe. Quodnam? Ga. Ut, quod folent A'cumici, addant personam que per vitreas fenestellas præbeat lumen oculis, ori naribusque respirationemi cornu à persona per axillas in tergum porrecto. Pe. Belle, Belle, fi nihil metuendum eft à contactu digitorum, lintegrum, pectinis, & forcipis. Ga. Optimum igteur barbam usone ad genua demittere. Pe. Ita videtur, Deinde fiat edidam, Ne quis idem fir tonfor & chirurgus. Ga. Ad famem relegas tonfores. Pe. Minuant fumprus, & aliquanto pluris radant. Ga. Efto. Pe. Tum feratur lex, nè quis cum alio poculum habear commune, Ga. Istam vix recipier Anglia, Pe. Neve duo misceantur eodem lecto, præter uxorem & maritum. Ga. Placet Pe. Ad hæc, in diversorits ne quis hospes indormiat linteis in quibus alius indormiit. Ga. Quid facies Germanis, qui vix lavant bis in anno? Pe. Exftimulent lotrices. Præcerea tollatur mos quamvis vetustus falutandi osculo. Ga. Etiamne in templis? Pe. Tabellæ suam quisque opponat manum. Ga. Quid de colloquio? Pe. Vitetur illud Homericum, (a) "Ayxı xwy negann" & viciffim qui au- a ld cft, profeultet, comprimat labra. Ga. Vix istis legibus suffecerint pius admoduodecim rabulæ. Pe. Sed quid consulas interim infelici vent saput. puellæ? Ga. Quid, nisi ut libenter sie misera, quò sie minus misera? & suavio conjugis opponat manum, tum armata cum illo dormiat? Pe. Quonam hinc properas? Ga. Rectà in musaum. Pe. Quid facturus? Ga. Pro (b) Epichalamio, b Carmen quod postulant, scripturus Epitaphium.

ARGUMENTUM.

Impostura habet familiare colleguium inter Livinum & Philippum; ubi Li- taphium invinus imponit Philippo, carmina loquens, cum ille prosam rebatur loqui. fcriptio te-PHILIPPUS, LIVINUS.

Ph. CAlve, Livine. Lt. Salvebo, si vis ità; sed à me tibi Nam est animus imponere tibi nisi caves. Ph. Non est admodum mecuendus hostis qui periculum denunciat. Sed age, falle, si potes. Li. Ecce jam fefelli, nec fentis adhuc. Iterum cave. Ph. Cum præfiigiarum, opinor, artifice mihi res eft. Nihil enim sentio imposturæ. Li. Rurfus adverte mentem tuam, ni velis decipi, ficuti falfus es non semel. Ph. Hic sum, incipe. Li. Jamdudum mihi quod jubes peractum eft. Ph. Quid actum; aut quid peractum? Nihil sentio doli. Li. Jam toties admonitus saltem adhibe attentum animum. Ph. Novum præstigiarum genus. Ludor, ut ais, neque quicquam artis fentio, cum observem & oculos, & manus, & linguam tuam. Sed age, rursus incipe. Li. Iterum atq; iterum incipio, atq; adeò tories facio, neg, tu affequeris laqueos. Ph. Qua re mihi laqueos tendis? Li, Hac tibi inquam lingua dolos parat, nec auribus fentis, nec oculis vides. Nunc saltem attentos habe oculos & aures, Ph. Non possum

quod in nupriis decantari confuevit: Epi-

pulchri.

magis etiamfi de capite ageretur. Sed falle rurfum. Li. Irerum ecce fefelli, neque deprendis artem. Pb. Enecas. Quafo dic, quodnam est hoc præstigiarum genus? Li. Hactenus fum tibi loquutus carmine, arque adhuc loquor. Ph. Nihil minus, sensi quam ifthuc. Li. Primum tibi respondi duobus trimetris lambicis. Deinde trochaico tetrametro catalectico. Mox meris creticis fum loquutus. Post hæc Phaleucio hendecasvllabo. Deinde meris chorumbis. Ad hac meris anapæstis. Rursum tribus sapphicis. Mox sotadico: pokremò trochaico terrametro. Ph. Deum immortalem quidvis suspicabar potius quam istud. Si vixero, aliquando vicem reponam. Li. Huc fi quid potes. Ph. Ecce bis par pari retuli. nec dolum percipis. Li. Huistam citó? Ph. Minatus sum tibi lambico terrametro catalectico, mox addidi creticos quinque. Li. Prorsus accidir, ut video, quod dici solet, * Cretenfis incidit in Cretensem. Pb. Sic eft : fed illud precor utrique nostrûm, ne nobis unquam occurrar impostura nocentior.

· Cretenfis nebulones & mendaces motari funt.

ARGUMENTUM.

Cyclops, five Evangeliophorus, taxat eos qui Evangelium semper habent inore, cum in vita nihil prorsus sit Evangelicum. Acerbe invehitur in hypocritas, qui profitentur ore, negant opere Religionem. Evangelium, ut vinum, non prodest nisi intrinsecus sumptum.

CANNIUS, POLYPHEMUS.

Ilid hic venatur Polyphemus? Po. Quid vener, rogas, fine canibus & venabulo? Ca. Forre nympham

aliquam hamadryadem. Po. Pulchre divinafti. En tibi rete . Bil eft, Feli venarorium. Ca. Quid ego video? Bacchum in exuvio leonis, Polyphemum cum codice? (a) yaxii negrafor. Po. Non croco cancum pinxi libellum, sed e iam minto lasurióque.Ca. Non loquor de croco, sed Græcè dixi quiddam. Militaris videcur libellus; nam nodis, laminis & circulis æreis armagus est. Po. Introspice. Ca. Video. Sanè perquam bellus est: sed nondum ornâsti faris. Po. Quid deest? Ca. Addere debebas tua infignia. Po. Quæ? Ca. Sileni caput è dolio pro-Sed quid tractat? Artem poraticam? Po. Vide ne quam imprudens effutias Blasphemiam. Ca. Quid igitur, ettne facri quippiam? Po. Eft, quo nihil facratius, Evangelium, Ea. (b) Hounder: ! Quid Polyphemo cum Evangelio? Po. Quin ità rogas, Quid Christiano cum Christo? Ca. Nescio,

nifi quòd re ralem magis decer halbardacha. Nam fi quis

milit iftà specie ignorus occurrerer in mari, piratam effe cre-

derem; fi in nemore, ficarium. Po. Arqui hoc ipsum nos

docer

Liden Herguild adithe wandiadurebium amud CORUE.

Lorien Zienz.

Music poor.

docet Evangelium,ne quem judicemus juxta faciem. Quemadmodum enim sæpenumero sub tunica cinericea latet animus cyrannicus; ità nonnunquam attonfum capit, circumtorta herba, torva supercilia, truces oculi, vertex plumam ventilans, fagum militare, caligæ interfectæ, tegunt Evangelicum enimum. Ca. Quidni? nonnunquam & sub pelle lupinalarer ovis: &, fiqua fides apologis; sub exuvio leonis later afinus. Po. Imò ego novi qui ovem geffat in vertice, vulpem in pectore; cui libers optarim, ut quam habet nigros oculos, tam habeat candidos amicos, támq; probe inauretur qu'im colorem habet inauratæ congruum. Ca. Si ovem gestat in vertice qui pileum gestat ovillum, quam tu incedis onustus, cum ovem simul & struthiocamelum gestes in capire? Tum an non absurdius facit qui avem portat in capite, afinum in pectore? Po. Mordes. Ca. Sed belle res habuerit fi, quam tu decorasti variis ornamentis Evangelium, tam te vicissim exorner. Ornasti coloribus, utinam exorner te bonis moribus. Po. Curabicur. Ca Ut foles. Po. Sed emiffis convitiis, itane damnas eos qui circumferunt codicem Evangelicum? Ca. Minime gentium. Quid? an tibi videor minimus gentium, vel afinino capite te procerior? Ca. Non arbitror tanto, si asinus arrigat auriculas. Po. Certe bubalino. Ca. Placet collario; sed ego minime dixi, non, minime, Po Quid interest inter ovum & ovum? Ca.Quid interest inter medium digitum & infimum? Po. Medius est longior. Ca. Scité. Quid interest inter asinings auriculas & lupinas? Po. Lupinæ funt breviores, Ca. Rem tenes. Po. At ego longa breviaque palma & ulna metiri soleo, non auribus. Ca. Age, qui Christum gestavic dictus est Christophorus: tu qui Evangelium portas, pro Polyphemo dicendus es Evangeliophorus. Po. An fanctum non puras portare Evangelium? Ca. Non, nifi tu fatearis effe sanctissimos asinos. Po. Qui sic ? Ca. Quia unus sufficit gestandis tribus istiusmodi codicum millibus; nec ce crediderim futurum imparem oneri, fi probe fis clitellatus. Po. Nihil absurdi sic asino tribuere fanctimoniam, quia gestavic Christum. Ca Istam sanctimoniam tibi non invideo. Er. fi vis, donabo cibi reliquias illius afini cui Christus insedit, ut exosculeris. Po. Dabis munus graciffimum : Nam asinus ille contactu corporis Christi consecratus est. Ca. Sanè Christum contigerunt & qui illi impegerunt alapas. Po. Sed age, dic ferio, nonne pium est circumferre codicem Evangelicum? Ca. Pium, si absit hypocrisis, si verè id siat.

n

15

t:

-

)-

le

۲,

n.

0.

0,

is

e-

05

Po. Abeat hypocrifis ad monachos; quid militi cum hypocrifi ? Ca, At primum expedi mihi quid fit hypocrifis. Po. Cum aliud præ te fers qu'in later in animo. Ca. Sed quid prafert circumlatus Evangelii codex? nonne vitam Evangelicam? Po Opinor. Ca. Ergo ubi vita non respondet codici, nonne hypocrifis eft? Po. Videtur, fed quid eft verè codicem Evangelicum circumferre ? Ca. Quidam circumferunt mavibus, quemadmodum Franciscani Francisci regulam : idem polfunt & bajuli Luteriani, & afini, & cantheril. Sunt qui circumferunt ore nihil crepantes n's Christum & Evangelium : hoc est Pharisaicum. Quidam circumferunt

gelium.

Quifnam vere animo. Proinde vere circumferr, qui & manibus, & ore, & portat Bran- corde portat Evangelium, Po. Ubi funt ifti ? Ca. In templis diaconi, qui portant codicem, pronunciant populo, & tenent corde. Pa. Tamerfi non omnes faneti funt qui animo gestant Evangelium. Ca. Ne mihi sophistam agas. Non gestat animonifi qui medullitus amat. Nemo penitus amatinifi qui moribus exprimit Evangelium, Po. Istas subtilitates non afsequor. Ca. At dicam craffiore Minerva. Si lagenam vini Belnensis gestes humeris, quid aliud est quam onus? Po. Nihil aliud. Ca. Si teneas faucibus, ac mox exípuas? Po. Hand profuerit: quanquam id quidem non soleo. Ca. Sin, ut soles affarim haurias? Po. Nihil divinius, Ca. Concalescit omne corpus, rubescit facies, hilarescit frons, Po. Prorsus. Ca. Tale quiddam est Evangelium ; in animi venas demisfum ipnovar totum hominis habitum. Po. Videor igitur tibi parum Evangelice vivere? Ca. Istam quæstionem nemo te diffolverit rectios. Po. Si bipenni res agatur, ca. Si quis in os re vocet mendacem aut ganeonem, quid facias? Po. Quid faciam ? sentiret pugnos meos. Ca. Quid si quis tibi impingat colaphum? Po. Amputarem illi collum pro colapho. Ca. Arqui codex tuus docet, ut pro convitio referas benignum fermonem, & ferienti maxillam dexteram porrigas & finiffram. Po. Legi, sed exciderar. Ca. Oras, opinor frequenter, Po. Isthuc est Phansaicum, Ca. Phansaicum est profixè precari, sed fucaté. At tuus codex docet semper orandum, sed ex animo. Po. Attamen oro nonnunquam. Ca Quando? Po. Cum venir in menrem, semel aur bis in hebdomade. Ca. Quid tum oras ? Po. Precationem dominicam. Ca. Quoties ? Pa Semel. Nam verat Evangelium * Battologiam cad in trerancem. Ca. Pores attentus absolvere precationem Dominicam ? Po. Nunquam id tentatum eft. An non fatis quod voce pronuncio? Ca. Nescio, nisi quod Deus non audit niti cordis

Inanis & multorum verborum effusio, à Batto quodam dicta, cui hoc fo-Jemne fuit. Battologiam damnat Christus nominatim apud Matthæum.

0.

d

)-

è

e-

'n

is

1

i

i

cordis vocem. Crebro jejunas? Po. Nunquam. Ca, At tuus codex probat precationem & jejunium. Po. Probaram & ego, nifi aliud flagicaret venter. Ca. At Paulus negat eos fervire Jelu Christo qui ventri serviunt. Vesceris carnibus quovis die? Po. Cum dantur. Ca. Atqui ista gladiatoria laterum firmitas vel fœno arborúnique corricibus poterat ali. Po. Sed Christus dixie non coinquinari hominem his que intrant in os. Ca, Ità, si modice, si præter offendiculum. At Paulus Christi discipulus mavult fame mori quam fratrem infirmum offendere suo cibo ; nosque ad suum horratur exemplum, ut omnibus per omnia placeamus. Po.Paulus est Paulus, ego sum ego. Ca. At Ægonis est capras pascere. Po. Malim effe. Ca. Pulchre tibi precaris; caper citius fies quam capra. Po.Ese dixi, pro edere. Ca. Eleganter. Libenter succurris pauperibus? Po. Non est quod dem. Ca. At effet fi fobrie viveres, fignaviter laborares. Po, Dulce eff ottum. Ca. Servas præcepta Dei ? Po. Grave eft. Ca. Agis admifforum poenitentiam? Po. Christus pro nobis dependit. Ca. Unde igitur declaras te amare Evangelium ? Pa. Dicam Franciscanus quidam apud nos non definebit è suggesto deblaterare in novum Testamentum Erasmi; conveni hominem privatim, lavam injeci capillis, dextrà pugilem egi, fuggillavi illum magnifice, totamque faciem tuber reddidi. Quid ais? Non eft hoc favere Evangelio? Deinde absolvi illum à commissis hoc ipso codice ter in verticem impacto, fecique tria tubera, in nomine Patris, & Filit, & Spiritis fancti. Ca. Satis quidem Evangelice. Isthuc nimirum eft Evangelium Evangelio defendere. Po. Occurrit alter ejusdem sodalitii, qui nullum neque modum neque finem faciebat debacchandi in Erasmum. Accensus Evangelico zelo, minis hominem adegi ut utroque genu flexo rogaret veniam fatereturque se quæ dixerat instigante diabolo dixiffe, ni feciffet, jam halberdacha erat in cervicem vibrata. Vules erat qualis effe folet Maris irail. Hoc geftum est coram aliquot testibus. Ca. Miror hominem non fuisse prorsus exanimatum. Sed ut pergamus; Vivis cafle? Po. Id fortasse fiet ubi senuero. Sed vis tibi verum farear? Canni. Ca. Non sum sacerdos; si confiteri libet, alium quære. Po. Deo soleo conficeri. Sed sibi fateor me nondum esse persectum Evangelicum, sed unum è potur pseud. pulo. Habemus quaruor Evangelia. Nos evangelici qua Evangelici tuor res potiffimum venamur : ut ventri bene fit; nequid præter 4 defit ils que sub ventre funt; tum ut fit unde vivamus ; Evangelia.

postremo

postremo, ut lieeat quod lubet agere. Hac si suppetant, inter pocula clamamus, Io triumphe, Io pæan; Vivit Evangelicum, regnat Christus. Ca. Ista quidem Epicurea vita est, non Evangelica. Po. Haud inficior. Sed scis Christum omnipotentem esse; potest repente nos vertere in alios homines. Ca. Porest & in sues; quod quidem proclivius arbitror quam in bonos viros. Po. Utinam non effent pejores in mundo suibus, bobus, afinis & camelis, Multos videas leonibus truculentiores, lupis rapaciores, pafferibus falaciores, canibus mordaciores, viperis nocentiores. Ca. At jam tempus est ut exanimante bruto in hominem incipias verti. Rectè mones. Nam horum remporum Propheræ dicunt instare supremum mundi diem. Ca. Tantò magis properandum, Po. Exspecto Christi manum, Ca. Vide ut tu manui ceream præbeas materiam. Sed unde colligunt in propinguo effe mundi finem? Po.Quoniam, inquiunt, idem nunc faciunt homines quod faciebant imminente diluvio; epulantur, potant, comessantur, ducunt, nubunt, scortantur, emunt, vendunt, foenerant & foenerantur, adificant; reges belligerantur, facerdotes student augendis censibus, Theologi nectunt fyllogismos, Monachi per orbem curfitant, populus tumultuatur, Erasmus scribit colloquia : denique nihil malorum abest, sames, sitis, latrocinia, bellum, pestilentia seditio, rerum bonarum inopia. Annon hæc arguunt adesse finem rerum humanarum? Ca Ex hoc malorum acervo quod ribi est molestissimum? Po. Divina. Ca. Quod crumenam tuam obsident araneæ, Po. Dispeream nisi rem acu tetigisti. Nunc venio recens à comporatione; aliàs sobrius recum disputabo, si voles, de Evangelio. Ca. Quando te videbo sobrium? Po. Cum fuero. Ca. Quando eris? Po. Cum videris. Interim, mi Canni, fis felix. Ca. Tibi vicissim opto ut sis quod dixeris. Po. Ne me vincas officio, precor ne Cannium unquam destituat unde cognomen sortitus est.

ARGUMENTUM.

bil ad Bacchum, cum nihil ad rem præfentem quadret. Roger abic ANDUSOV.

† Id cft, ni- Hoc colloquium, cui titulus † Arrond vousa, seu Absurda, consusaro continet confabulationem, ubi nihil plane ad rem respondetur quod Anglice dicimus Non fenfe. Alter enim de nuptiis rogat , alter de nanfragio infelicique navigatione respondet.

ANNIUS, LEUCIUS.

A Udio te interfuisse nuptiis Pancratii & Albina. Le. Nunquam antehac infelicius navigavi quam hoc tempore. An. Quid ais? tautam fuiffe hominum frequenriam?

tiam? De. Nec unquam mihi vilior fuit vita quam id temporis. An. Vide quid faciant opes. Ad meas nuprias pauci convenerint, iique tenues, Le, Vix fueramus ingressi pelagus, orus eft ingens turbo. An. Narras deorum cœtum, Torne aderant viri principes, tor matronæ nobiles? Le. Boreas diffecuit velum, diffectumq; diffipavit, An. Desponsam novi. Nihil firmi potest venustius. Le. Mox fluctus revulsit clavum. An. Idem videtur omnibus. Nec sponsus admodum illi cedit, ut aiunt, formæ gratia. Le. Quid animi censes nobis illic fuisse? An. Sanè rarum nunc est virgines nubere. Le, Remigrandum nobis erat. An. Dotem vix credibilem narras. Le. Ecce mox aliud malum. An. Cur puellam impuberem commiserunt tam feroci? Le. Apparuit piratarum navis. An. Profecto, fic eft, in multis, nequitia fupplet æratem. Le. Ibi nobis geminum fuit bellum, alterum eum mari, alterum cum prædonibus. An. Hui! tantum donariorum? interim pauperibus nemo dat festucam. Le. Quid? cederemus? Imo desperatio vitæ addebat animos. An. Vereor ne fint steriles nuptiæ, si vera prædicas. Le. Imò injecimus harpagones. An. O rem novam! ante nuptias gravida? Le. Si spectaffes eum conflictum, facereres me non elle foeminam. An, Ut audio, conjugium hoc non folum rarum eft, sed etiam confummarum. Le, Infiluimus in navem piraticam. An. At demiror te vocacum alienum, me præterito, qui tertio propinquitatis gradu sponsæ patrem contingo. Le. Ipsos in mare præcipites dedimus. An. Vera prædicas, Infelicium nulli sunt affines. Le. Quicquid erat prædæ, inter nos partiti sumus. An. Expostulabo cum puella primo quoque tempore. Le. Mox exorta est subita tranquillitas; dixisses esse *Alcedonia. An. s sein?
Si illi res est, mihi est animus. Nihil moror illius benevolentuillum tiam. Le. Ità pro una duas naves in portum deduximus An. Scatum Indignetur qui vult. Le. Quò eam, rogas? in templum, veli ef partem dicaturus divo Nicolao, An. Hodie non est liberum mihi; nam ipse domi convivas expecto: alias non recusabo.

ARGUMENTUM.

(a) Lineve anino, five Ementita nobilitas, depingit eos qui sub a L . nonbra nobilitatis, existimant sibi nihil non licere. Quamvis nulla gene qua in ris aut virtutis celebritate insignes, arrogant tamen sibi perfricta frontis nebulones, honorem illis nullo facinore debitum, nisi stagitio honor debeatur improbiffimo.

(b) HARPALUS, NESTORIUS.

Ha. Dotes me ruo levare confilio? Senties me hominem fonmen non immemorem nec ingratum. Ne. Dabo expedi- ferond tum, Plat

r

-

S

um, ut fis quod effe velis. Ha. At nobis in manu non eft it pascamur nobiles. Ne. Si non es, enicere benefactis, ur à e inirium capiat nobilicas. Ha. Perlongum eft. Ne. Exiqua umma tibi vendet Cafar. Ha. Vulgo ridetur empriria nofiras. Ne. Cum nihil fie magis ridiculum quam ementica hobilicas, quid est ut tantopere affectes nomen equitis? Ha. Sunt caufæ, nec leves, quas tibi non gravabor indicare, fi mihi commonstraris rationes quibus nobilitatis opinionem mihi parem apud vulgus. Ne. Nomen absque re? Ha, Arqui cum res abeft, proximum est opinio. Sed age, consule, Nestori; ubi causas audieris, sareberis operæ pretium. Ne. Quando ita vis, dicam, Primum, fac procul te abducas à patria. Ha. Memini. Ne. Ingere te in convictum juvenum verè nobilium. Ha. Intelligo. Ne. Hinc primam orietur suspicio. te talem effe cum qualibus victitas. Ha. Sic eft. Ne. Vide ne quid habeas plebeium. Ha. Quidnam? Ne. De cultu loquor. Nè vestis fit lanea, sed aut seriea, aut, fi deest qui emas, fustanea; denique vel canabea porius quam pannea. Ha. Recté. Ne. Vide ne quid fit integrum, sed diffeca pileum, thoracem, caligas, calceos, ungues fi potes, neve quicquam humile loquaris. Si quis ex Hispania veniar hospes, roga quomodo conveniar Cafari cum Pontifice, quid agat affinis tuus comes à Nassauen, quid ceteri congerrones rui, Ha. Flet. Ne. Sit annulus in digito cum gemma fignaporia, Ha. Siquidem loculi ferant. Ne. At parvo constar annulus greus inauratus cum gemma factitia. Sed adde clypeum cum infignibus. Ha. Quanam mihi fuades deligam? Ne. Duo mulctra, fivelis, & cantharum cervifiarium. Ha. Ludis, age, die serió. Ne. Nunquam fuisti in bello? Ha. Ne vidi quidem. Ne. At interim, opinor, decollafti anseres & capos rusticorum. Ha. Perlæpe, & quidem fortiter. Ne. Pone machæram argenteam, tria anserum capita aurea. Ha. In quo folo? Ne. Quo nifi sanguinolento? monumentum fortirer effosi cruoris. Ha. Quidni? ruber sanguis anserinus aquè atque humanus. Sed perge, oblecro, Ne. Hunc igitur clypeum pro foribus omnium diversoriorum in quibus forte, versatus es affigendum curato. Hu. Quid addetur galex? Ne. Recte submones. Eam facies ore diffecto. Ha, Quamobrem? Ne. Ut spires: deinde, ut congruat vestitui. In vertice quid eminebit? Ha. Exspecto. Ne. Caput canis demissis auribus. Ha, Vulgarum est. Ne. Adde duo coroua, rarum hoc eft. Ha. Placer. Sed que bestie sustinebunt clypeum? Ne. Cervos, canes, dracones, gryphes occuparunt principes; and Much tu

ri

fir

qui co,

pial tet ne, phi, aliq pro

Tià I

ru ponito duas Harpyias. Ha. Optime consulis. Ne. Restat cognomen. Hic illud imprimis cavendum, nè plebeio more re patiaris vocari Harpalum Comensem, sed Harpalum à Como; hoc enim nobilium eft, illud fordidorum Theologorum. Ha. Sic memini. Ne. Habeine quicquam cujus te poffis appellare dominum ? Ha. Nè haram quidem. Ne. In urbe celebri natus es? Ha Imò in obscuro pago. Non enim sas est ei mentiri unde petis medicinam. Ne, Recte eft. Sed ei pago pullus eft vicinus mons? Ha.Eft. Ne.Et habet alicunde rupem? Ha. Habet præruptam. Ne. Ergò fis Harpalus eques ab Aurea rupe. Ha. Arqui mos est magnarum,ut suum quisque symbolum habeat vocale : quemadmodum Maximiliapus habebat, Tene mensuram; Philippus, Qui volet? Carolus, uherius; irem alius aliud, Ne. Tu ascribico, Omnis jasta sit slea. Ha Næ tu percommodè dicis. Ne. Jam quò firmior fit hominum opinio, fingito literas à magnatibus ad te miffas, in quibus identidem appelleris eques clarissimus; magnarumque rerum fiat mentio, de feudis, de arcibus, de multis forenorum millibus, de præfecturis, de marrimonio opulento. Eurabis ut hujusmodi literæ, tibt velut elapsæ, aut per oblivionem relictæ, veniantad aliorum manus. Ha, Istud quidem erit mihi commodum. Nam & ficeras novi. & hanc facultatem multo usu paravi, ut cujusvis matium facilè effingam. Ne. Interdum infue vefti, aur relinque in crumena, ut quibus farciendi negotium dederis illic reperiant. Illi non filebunt; & ru fimul ac resciveris compones vultum ad iracundum ac moefficiam, quasi doleat casus. Ha, Et ifthuc jam pidem meditatus fum, ut faciem tam facile mutem quam personam. Ne. Ità fiet ut nec fucus subolear, & res cum fide forgatur. Ha. Curabitur seduló. Ne. Deinde sodales aliquot adsciscendi funt, aut etiam famuli, qui tibi cedant lo-0,& apud omnes re Joncherum appellent. Nec est quod hic Amprum metuas. Sunt plurimi juvenes qui vel gratis cuplant hanc agere fabulam. Adde huc quod hac regio scatt juvenibus eruditulis, qui mirâ tenentur scribendi libidi-(a)nè dicam scabie. Nec desunt samelici quidam typograthi, nihil non audentes, fi fpes quæftus affulferit. Ex his a Alludit ad quot suborna, qui in libellis suis te prædicent patriæ hoc suvenalis, Procerem, idque subinde repetatur literis majusculis. Hac bile multos va vel in Bohemia celebrabunt procerem patriz. Et citi- Scribendi casenim & latids discurrunt libelli quam voces aut quam- coethes. bet loquaces famuli. Ha. Nec ifta displicer ratio. At famuli funt alendi. Ne. Sunt ; at non ales famulos (b) & x signs, b Id eft, fine

360

& ob. id * dyeeies. Mittantur huc & illuc, invenient allquid. Scis varias effe talium rerum occasiones. Ha. Define. teneo rem. Ne. Superfunt artes. Ha. Aveo scire. Ne. Ni fi bonus aleator, probus chartarius, scortator improbus, potator firenuus, profusor audax, decoctor & conflator aris alieni, deinde scabie ornatus Gallica, vix quisquam te credet equirem. Ha. In istis quidem jampridem exercitatus sum, Sed unde fumprus ? Ne. Mane ; ifthuc ibam. Eft tibi patrimonium ? Ha. Perpufillum, Ne. Pofiquam apud multos confirmara fuerit nobilitatis opinio, facilè reperies fatuos qui tibi credant; quosdam etiam pudebit negare, quidam metuent. Jam ut ludas creditores mille funt artes. Ha.E. rum guldem rudis non sum. Sed randem urgebunt, ubi perspexerine nihil este nisi verba, Ne. Imò nulla est commodior ad regnum via quam debere quam plurimis. Ha.Quî fic? Ne. Primum, creditor observat te non aliter quam obligatus magno beneficio, vereturque ne quam præbear anfam amittendæ pecuniæ. Servos nemo magis habet obnoxios quam debitor suos creditores; quibus si quid aliquando reddas, gratius est quam fi dono des. Ha, Animadverti, Ne. Illud tamen cavero, ne cum tenuibus habeas commercium. Nam hi ob parvulam summulam ingentes excitant tragcedias, Placabiliores sunt quibus laurior est fortuna; cohibet illos pudor, lactar spes, deterret metus, norunt quid possint e quites. Postremò, cum inundaverit æris alieni magnitudo, fictis causis aliò demigra, arque indè rursus alió. Nec est quod hujus rei te pudear. Nulli magis obærati funt quam magni principes. Si quis rusticus urgeat, finge offensum improbitate animum. Interdum tamen aliquid reddito; verum nec torum nec omnibus. Illud ubiq; curandum, ne cui subolear tibi prorsus exhaustos loculos. Semper oftenta. Ha Quid oftentet qui non habet ? Ne. Si quid amicus apud te depoluit, oftenta pro tuo; fed artem diffimula, cura ut cifus videatur. In hunc usum interdum sumito pecuniam commodato, quam mox reddas. Ex loculo nummis æreis diffento profer aureos duos ibi sepositos. Cætera ex teipso conjicito. Ha Intelligo. Ar tandem obruar oportet are alieno, Ne. Scis quantum apud nos licear equitibus. Ha. Nihil non, & quidem impuné. Ne. Ergo famulos ale non fegnes, aut etiam sanguine propinquos, qui alioqui forent alendi. curret negotiator quem obvium spolient. Reperient aliquid in diversoriis, aut in ædibus, aut in navibus incustoditum. Tenes? Meminerint non frustrà daros homini digiros.

all-

ne,

fis

ta-

ali-

det

ım.

tri-

itos

1105

lam

Ea.

er-

odi-

fic ?

ga-

am

105

ed.

lud

lam

ias.

llos

.

do.

eft

àm

um

ve-

cui

Ha.

te

Ca-

m-

en.

on-

no.

OII,

aut

00.

ali-

fto-

di-

tos.

gitos. Ha. Siquidem turó. Ne. Cura ut habeas pulchre vestitos, cum infignibus, Committe literas ficticias ad fummates. Si quid clam fustulerint, nullus audebit illos infimulare; etiam fi quid suspicentur, timebunt equitem dominum: fin vi prædam extorferint, bellum vocabitur. His (a) progym- a Eft praexnasmatibus ad bellum praluditur. Ha. O selix consilium! ercitamen-Ne. Jam illud equeftre dogma semper erit tuendam, Jus tum & quafi fásque esse equici plebeium viatorem exonerare pecunia, rudimentum Quid enim indignius, quam ignobilem negoriatorem abun- bent omnes dare nummis, cum interim eques non habeat quod impen- quiden artes dat scort's & alex? Fac semper re adjungas magnatibus, vel peculiaria ingeras potius: ne quid pudeat, perfricanda frons est, sed quaedam rupræserrim hospitibus: eóque præstar in celebri quopiam lo- bus cognitis co vitam agere, puta in thermis, frequentibus diversoriis. facilior cobis Ha. Iffuc iplum erat in animo. Ne. Hic fæpenumero for- aditus ad iptuna prædam objicit. Ha. Qui? rogo. Ne. Puta, hic aut ille fas artes dareliquit crumenam, aut obli us reliquit clavim in fera prom-tur. proarii. Catera tenes. Ha. At. Ne. Quid metuis? de fic culto, de tam magnifice loquente, de Equite ab Aurea rupe, quis audebit suspicari? Et si quis forte tam improbus exstiterit, quis erit tam audax ur te appeller? Interim suspicio derivabitur in aliquem hospitem qui pridie discesserit, Turbabuntur famulitia cum pandocheo. Tu tranquillus tuam personam agito. Hoc si acciderit homini modesto cordatóque, filebit, ne fimul cum damno lucrifaciat pudorem, qui rem suam indiligenter servaverit. Ha. Non absurde dicis. Nam nosti, opinor, Comitem à Vulture albo. Ne. Quidni? Ha. Apud hunc diversatus est, ut accepi, Hispanus quidam, specie cultuque sane quam liberali. Is abstulit florenos fex. 6 Sheerdotes centos, nec unquam Comes ausus est queri. Tanta erat ho-legati, per minis majestas. Ne. Habes exemplum. E famulis tuis inter- Romani foedum aliquem emandes, in bellum scilicer. Is spoliatis tem- dera cum plis aut monasteriis quibuslibet redibit onustus præda bello hostibus fanparta. Ha. Hoc quidem eft tutiffimum. Ne. Eft & alia ra- ciebant, & tio conflandæ pecuniæ. Ha. Narra, oblecro. Ne. In bene res repetenúmmatos finge causas irarum, præsertim in monachos aut lumq; nuncifacerdotes, qui nunc apud omnes ferè sunima laborant in- abant. vidia. Alius irriferit, aut conspuerit clypeum tuum; alius e Id est irreparum honorifice de te fit loquitus; alius scripserit aliquid conciliabile quod in calumniam derorqueri valeat. His per (b) feciales bellum. toos (c) agmordov monspor denuncia. Sparge minas atroces, rerum deftruexcidia, exicia, (d) mavorebeias meras: territi venient ad etionem fignicomponendam litem, Ibi fac magno æstimes tuam dignita- ficat.

tem, hoc eft, iniquum peras, ut æquum feras. Si postules tria millia, pudebit minus offerre quam ducentos aureos.

H. Aliis minicabor leges. Ne. Istud propius quidem accedie ad sycophantiam; sed tamen juvat & hoc in partem. Sed heus, Harpale, penè exciderat quod dictum imprimis aportuit; puella quæpiam bene dotata in matrimonii naffam Metamen-illaqueanda eft. Habes apud te (a) philtrum, juvenis es, rum amatori- candidulus es, lepidus nugator es, rides blandum, Sparge, te magnis promissis ascirum in aulam Casaris. Amant puellæ Satrapis nubere. Ha. Novi quibus hoc bene cesserit, Caterum quid si fucus randem erumpar, & infiliant undique creditores? Irridebor personatus eques. Nam id apud istos turpius eft quam fi templum facrilegio spolies. Ne. Hic oportet meminisse perfrictæ frontis. Illud imprimis, quod nullis unquam temporibus magis licuit audacia pro fapientia uti quam hodie. Comminiscendum est aliquid quod excuses. Deinde nunquam deerunt candidi, qui faveant tuæ fabulæ; nonnulli civiliores diffimulabunt intellectum fucum. Postremò, si nibil aliud, profugiendum est aliquò in bellum, in tumultum. Quemadmodum * κκύζει θάλανα πάνλα τήν luit mare em a popo wav xaxa. Ità bellum operit omnium scelerum sennia hominam rinam. Nec enim habetur hodie bonus belli dux, nifi talityrocinio præparatus accesserir. Hoc erit extremum asylum, fi cuncta fefellerint. Verum omnis movendus erit tibi lapis, ne huc veniatur. Vide ne te securitas opprimar; opidula minuta fuge, in quibus nè pedere quidem licet ni populus sciar: in magnis ac frequentibus civitatibus plus est licentia, nifi fiqua fit (b) Maffilia fimilis. Diffimulanter ex-Massiliensum piscare quid de re quisque loquatur. Ubi senseris hujusmodi voces increbrescere, Quid agit; cur hic tot annos moratur? cur non revifit patriam? cur negligit arces fuas? unde ducit imagines? unde tantæ profusioni facultates? Hoc genus, inquam, voces ubi coeperint magis ac magis gliscere, rum mature tibi de migrando cogitandum est : sed sit fuga leonina, non leporina. Adfimula te vocari in aulam Cæsaris ad res magnas, brevi te adfuturum cum exercitu. Non audebunt in absentem hiscere quibus est quod nolint Sed imprimis tibi censeo cavendum genus istud hominum poericum, irritable, nigrumque. Illinunt chartis, fi quid illos habet male; subitoque per orbem spargitur quicquid illeverint. Ha. Dispeream ni mihi vehementer placet tuum consilium. Efficiam ut intelligas te nactum

docile ingenium, & juvenem minime ingratum. Equum

quem

b Lege Prov. mores.

mala.

quem primum te dignum nactus in pascuis suero, tibi do-Ne. Nunc superest ut quod policirus es vicissim præstes. Quid est cur tantopere affectes falsam opinionem nobilitatis? Ha. Nullam aliam ob causam nisi quòd his omnia licent impuné. An hoc tibi leve videtur momentum? Ne. Ur peffime cedat, mors una debetur natura, etiamfi vixisses in Carthusia. Et levius moriuntur in rota quam qui moriuntur calculo, podagrâ, aut paralyfi. Nam militare est credere, nihil hominis superesse post mortem præter cadaver. Ha. Sic opinor.

iles

205.

ce.

m.

mis

am

es,

te

ielæ.

luc

Hîc

boi

en-

X-

fa-

m. m,

W

n-

y. m,

la-

oi.

0-

eft

X-

0-

1.

de

OC

C-

lit

m

u.

nt ıd

5,

ar

er

m m

m

ARGUMENTUM.

Asganationes, five Talorum Infus, oftendit quid & ubi Talus fit, quomodo talis ludebatur olim; quare clerici talaribus utuntur vestimentis, verecundia nempe & differentia gratia. Talus species ossis plantaris. Varia TR aspayahu etymologia. Genus lusus Anglice Cockall or Take all. Cann jadus Damnosus, Aumes ace, Dog-chance. Venus jadus felicissimus, Senio Seu Midas dicitur.

QUIRINUS, CAROLUS.

Qu. Difce, Inquit Caro, sed à dostis. Cupio itaque, mi Urenhovi, te magistro, discere, quamobrem prisci illi religionis antiflites edixerint ut clerici talaribus tunicis merentur, hoc est, usque ad talos demissis. Ca. Duabus, opinor de causis. Primum, verecundiæ gratia, ne quid nudi pa. Vestis talaris. teret oculis. Nam olim nec hoc caligarum genus fuit repertum quod nunc ab ilibus usque ad imos pedes corpus tegir, neque subligaribus aut semoralibus vulgo utebantur. dem de causa turpe est sceminis brevioribus ati vestimentis, quò magis consultum sie sexus pudori. Deinde, ut non solum moribus, verum etiam habitu different à populo, in quo ut quisque est profanishmus, ità brevissimis tunicis uti gauder. Qu. Non diffimile veri est quod narras. Caterum ex Aristotele Plinioque didici, nulli hominum esse talos, sed tantum quadrupedibus, non tamen omnibus, sed bisulcis plerisque, nec rursus his nisi in tibiis posterioribus. Unde igitur veftis dici ralaris potest quam gestat homo, nisi suerint homines olim quadrupedes juxta fabulam Aristophanis? Ca. Imo, fic redimus Oedipo, & quadrupedes, & tripedes, & bi- a Sine peditius pedes inveniuntur homines; nec raro nobis è bello redeunt Avicula item unipedes, interdum (a) apodes. Sed quod ad tali vocabu- funt de gelum artiter, rectius mireris si legas Horatium, qui fabulis nere hirundiquoq; talos attribuit, Sic enim,optnor,scribit in arte Poetica, dicta,

Aa 3

Sec.4-

Securus cadat, an rello ftet fabula talo.

A Argo fuisse vocalem authores sunt poete qui Argonauticam scripferunt. Or pheus & Amphion faxa & arbores cithara movisse di-

Qu. Poetis licet ut libet loqui: apud quos Tmolus habet aures, & (a) naves loquuntur, & falcant quercus. Ca. Quin & Aristoreles tuus hoc te docere poterat, esse talos dimidiatos, quos ille vocat nuras egydass, quales tradit effe lyncum generi. Addir leonibus inesse quiddam vice tali, sed anfractuofum, quad ille vocat saguentodes, Plinius vertit tortuosum. Denique, ubicunque committuntur offa offibus ad flexûs commoditatem, cava prominentibus inter le respondent, utrinque lubrica cartilagine communitis, ac velut incrustatis partibus, ne mutuo attritu sese lædant, ut idem docer Aristorèles. In his ferè est aliquid quod à tali similitudine pariter & usu non discrepat; velut in ima tibia juxta calcaneum, ubi totius pedis flexus est, prominet quiddam talo fimile, quod Graci σουρον appellant. Rurfus in flexura genu, quod, ni fallor, ixior appellant, quidam vertebram. Simile quiddam videmus in coxendicibus, in humeris, postremò in commissuris digitorum pedis ac manus, nè tibi mirum videatur Græci, tradunt as ogyans vocabulum apud probatos authores tributum etiam offibus quibus spina connecticur, præsertim in cervice. Citant enim hoc carmen,

b Id est, effracta mibi cervix est extra talos.

(6) Έκ δέ μοι αυχήν ας εσιγάλων εάλη. Quoniam autem Aristoteles tradit priores tibias animani datas ad celeritatem, & ob id carere talis, posteriores ad stabilicatem, quod in eam partem vergat pendus corporis, quemadmodum ad robur ils quæ calcibus feriunt: Flaccus dum fignificare vult fabulam non ejectam, sed ad finem ufque peractam, dicit illam sterisse fixo calo; nec alirer tribuit fabulæ talum, quam nos libro tribuimus calcem, & volumini umbilicum. Qu. Næ tu probe grammaticum agis. Ca. At quò magis id credas, Graci literationes aspananor, dici volunt à seepe, & a particula privativa, quod minime flectatur, fed immobilis fic. Quanquam alii malunt as pa valor interjecta licera p, dictum pro a sayanov, quod lubrica volubilitate stare nesciat. Qu. Ad istum modum licer plura divinare. Simplicius erat dicere, Nescio. Ca. Non usque adeò videbitur absurda divinatio, fi cogites quantam habeat caliginem vocum primitiva origo; tum in re nullam esse contrarieratem : quod apparebit fi propiùs inspicias. Volubilis eft talus, sed ita volubilis, ut eam partem cui innectitur reddat ad standum firmiorem, deinde os offi connectit, ne facile luxari queat. Que Tu vel sophistam agere possis,

Aftragali erymologia. bet

in

di-

n-

n.

tit us

e-

UE

m li-

ta

m

ra

n,)-

d

15

C

quantum video, fi libear. Ca.Sed nihil eft, Talefi, quod nos torqueat erymologia vocis. Nam quod hodie Græci vocant as egganor, prifci, quorum est Callimachus, dixerunt aserov, cujus hoc referrur Hemistichium Asna d' asera al- Id est, decem vilo Aulego unde quemadmodum asegyanisen, ità & pit pramium. aseilen dicebat talis ludere. Qu. Quale eft igiturillud quod proprie talum vocant ? ca.Est id quo nunc ludunt puella : olim puerorum erar lulus.quemadmodum nuces. De quo est illud Græcorum, --- 'Auo' de egnahoist xonabels, cum iram los tratus. levi de causa susceptam indicant. Rursus Horarius in Odis, Nec regna vini fortiere talis. Item in Sermonibus, Te talos, Aule, nucesque, &c. Postremò, illud dictum Lacedæmonti, ni fallor, Pueros effe fallendos talis, viros jurejurando. talum negant in ullo animante inveniri quod fit μώνυχον, hoc est, ungula solida, excepto asino Indico unicorno, aur quod fit worders is, hoc eft, pede in moltos digitos ungulafve fiffo, quod genus funt leo, panthera, canis, fimius, homo & avis, aliaque permulta. Que verò N'ana funt, hoc eft, ungulâ bisulcâ pleraque talum habent, idque, ut recte dicebas, in posterioribus cruribus. Uni homini duplici de causa tali non funt. Primum, quia bipes ; deinde, quia quints digius fissos haber pedes. Qu. Ista frequenter audivi. Caterum pervelim mihi firum ac tali formam describi. Nam istud lusus genus etiam puellis hodie fastidium est; sed aleam, chartas, aliósque masculos lusus affectant. Ca. Non mirum, cum affectent & Theologiam. Verum etiamfi mathematicus fim, aut pictor, aut etiam plastes, non possim tibi melius tali formam exhibere quam iplo talo; nifimavis ut tibi describam per literas, ut illi solent. Qu, Habesne talum? Ca. En tibi ovillum è dextro crure. Vides quatuor duntaxat latera, cum in cubo & alea, seu restera, fint sex ; in ambitu quatuor, in summo & imo duo. Qu.Sic est. Ca.In talo, quoniam summa pars & ima curvatur, non sunt nisi quatuor latera; quorum unum vides velut in dorsum intumescere. Qu. Video.6a.Quod est è regione cavum habere. Istud Aristoteles vocat meaves, id est, pronum : hoc union, id est, supinum. Velut in congressu uxoris & mariti, cum dant operam liberis, mulier supina est, vir pronus; & manus, si vola specter terram, prona est, si invertas, supina. Quanquam oratores & poeræ nonnunguam his verbis abutuntur, quod ad hanc rem nihil attinet. Qu. Isthuc quidem eleganter oculis subjecisti, Inter reliqua duo latera quid est discriminis? Ca. Alterum modice cavatum est, ut offi cui innectitur congruat; alterum Aa 4 propemo-

propemodum, nihil habet concavi, minusque armatum eft cartilaginea tunica, fed antum nerve & pelle tegitur ? Qu. Video. Ca. Pronum latus nihil habet nervorum, sed supina partis concavo adhæret nervus quemadmodum dextri lateris summo, lavi imo. Qu. Pulchre narras; sed unde dignoscam dextrum à finistro? Ca Recte admones. Nam perperam docui, nifi dextri cruris talum intelligas. Dicam igirur melins, simploue, quod volebas, situm indicabo. Talus est in ipfa suffragine cruris infra coxam. Qu. Complures arbitrantur juxta pedem effe. Ca. Errant. Is qui propriè dicitur talus est in suffraginibus, quas Græci xauras vocant, sed crurum ut dixi, posteriorum, Inter pedem tuum & genu tibia eft. Qu Sic opinor. Ca, Post genu waumn. Qu. Aslentior. Ca, Nam qui flexus est homini in brachiis, idem est quadrupedibus in cruribus posterioribus; simiam excipio, semihominem. Iraque quod genu est in cruribus, id cubicus est in brachiis. Qu. Animadverto. Ca. Itaque flexus flexui responder. Qu. Illud dicis, crurum posteriorum & priorum, Ca. Tenes. In ea igitur suffragine que respondet suffragini que est post genu, ftat talus erectus cum ftat quadrupes, cujus fumma & ima pars leniter incurvatur, quanquam non prorfus eo. dem modo. Nam superior replicatur in cornua quædam, quas aristoteles appellat xspaias. Theodorus vertit antennas, juxta quas se submittit pronum larus. Ima tale nihil habet. Qu. Plane video. Ca. Illud ergo latus quod speciat tibias priores Aristoteles vocat supinum; quod illi adversum est, pronum. Rursum sunt duo latera, quorum alterum intus spectat tibiam posteriorem, pura lævam aut dextram; alterum spectar foras. Quod introrsum spectar, Aristoteles appellar xaxov, quod foras, igiov Qu. Prorsus oculis rem Jam superest ut nobis indices quæ fuerir olim talis Judendi ratio. Nam qui lusus nostra memoria dicitur in usu fuisse, nihil convenit cum iis quæ comperimus apud priscos authores de hoc ludendi genere. Ca. Ac sanè fieri potest, ut quemadmodum hodie chartis ac testeris ad varias ludendi formas abutimur, ità non fuerit eadem apud veteres talis lufitandi ratio. Qu. Probabile est quod dicis. Ca. Theodorus Gaza, five, utalii malunt appellare, Theffalonicenfis, vertens Aristorelis librum de Historia animalium seex adverso in- cundum, air tali latus quod foras transversum spectat Canem vocari, quod introrfum ad alterum crus Venerem. Cate-Suprà vero an- ram hoc quidem de suo addidit. Nam Aristoreles hæc tanthm ponit, (a) to use weares Ego, to de valor mow. x

a Hoc eft, Atque illud quidem quod pronum est foras, quod vero Supinum intus: & cola quidem intus ter fe, ischia tonna.

रहे एके प्रक्रिय टेमरेंड केड ह्व्यूम्प्रिय कहांड़ बैलियार नवे में दिश्व ransulva Ego x, Tas negglas avo. Caterum quando conflæ ab aliis Veneris jactum appellari, quoties ex quaruor talis nullus est qui summam faciem haber cum alio congruentem, demiror quid sequutus. Theodorus unum lacus appellet Venerem. Erasmus noster, quem communem habemus amicum, hujulmodi observationum non admodum incuriofus, in proverbits aliquot ex authoritate veterum indicat quædam de ludo talorum : velut in proverbio. Non Chius, sed Cous, refert Coum & Senionem eundem esse quem Graci Kerny dicunt. Rem tradit in proverbio Chius ad Coam, (addens Chium eundem effe cum Cane,)Coi jactum fuiffe felicem, Canis infelicem, tefte Perfio.

- Quid dexter senio ferret Scire erat in votis, Damnofa Canicula quantum Raderet .

Itidem Propertius,

eff

Qu. ina

ateno-

perur

In

an-

ta-

ru.

bia

Ca,

e-

ni-

ra-

er,

CS.

ft

na

0.

n,

n-

4-

n

15

n

i

Semper damnosi subsiluere canes.

Et Ovidius libro de Tristibus 2. damnosos canes appellar. Addit ex Martiale, Senionem videri per le felicem, caterum infelicem fieri fi accedar Canis : Sic enim loquirur,

Senio nec nostrum cum Cane quaffar ebur. lam Veneris jactum effe ut rarum, ita feliciffimum, indicat Martialis in Apophoreris;

Cum steterit vultu nullus tibi talus eodem. Munera me dices magna dedisse tibi

Tot autem ralis ludebatur quot quifq; haberlatera. Nam telferis non plus tribus ludi foler. Sed propiùs ad ludendi rationem facit quod scribit Sueronius in Octavis Augusto, recitans ex illius quadam ad Tiberium Epistola hæc, inter cænam lusimus (a) pepolinos or beri or badie. Talis enim jasta- a Id eft, Setis, ut quifq; canem aut senionem miserat, in fingulos talos fingu- mitter. los denarios in medium conferebat, quos tollebat universos qui bideft, Es Venerem jecerat. Qu. Docuffti feliciffimum effe jactum cum dem ad foromnes tali quaruor oftenderint diversum larus, quemadino- pura maxime dum in tefferarum ludo fortunatiffimus eft qui dicitur Mi- verd fi quandas ; at nondum declarafti hunc jactum dici Venerem. a- do iplam de-Illud expedier tibi Lucianus, ità loquens in Cupidini bus. (b) am feliciter jati affet, nulla Kai Banav pe อีก อนอสซ, แล้งเรล ว ผัสอใย + Jean autiv eu - scilicet taloβολήσειε. μεδενός ας σαγάλε πεσόν [ο ίσω χήμα] ι, προσε rum aquali aven, & om Jupice Tei Esda voui (ov. Loquitur autem illic de figura caden-Venere. Qu. Si falius est Theodorus duo cancum latera suis te, adorabat, rocabulis designantur. Ca. Fortassis alicujus authoritatem desiderio suo

jactans quiille fruiturum.

cavit Hor.

Mitteret in

tum eft, adterimus in medium. Nam funt qui meminerunt de numero Stefichorio in talis, quem putant ogdoadem effe. Item de Euripidio, qui continebat quadraginta. Qu. Restat ut lusus leges præscribes. Ca. Non arbitror pueros lisdem usos legibus quibus se usum suisse scribit Octavius Nec probabile est hoc ludendi genus quod commemorat fuiffe publicum : id fi fuiffet, fatis erat dixiffe, inter canam lusimus talis. Sed mihi subindicare videtur novam ludendi conditionem inter illos repertam, velut aptam senibus, miniméque torquentem animos folismi cogitatione, quemadmodum faciune hodie complures lufus, ut levius fit intendere studiis. Qu. Profer, obsecro re, reliquos talos, ut expe-Quam etiam riamur. Ca.Sed deeft nobis turricula volvendis talis deinde pyrgum votabula. Qu. Suffecerit hæc mensa ad qualecunque specimen exhibendum. Pro turricula suffecerit cyathus aut pileum. preum tales, Ca. Imò complexus cavarum manuum. Jactus sæpius oftendit supinam partem quam pronam, & pronam fæpius quam fenionem aut canem. Qu. Videtur: Ca. Si inter quatuor islos exfliterit unus canis, expones nummum; fi duo, duos; fi tres, tres; fi quatuor, quatuor. Item quoties jeceris senionem, toties recipies unum è nummis. Qui Quid fi senionem cum cane ? Ca.Si vis uterque nummum adder, neuter toller : cui primum obtigerit Venus, is auferet acervum. Qu. Quid fi ralus oftendar partem supinam aut pronam? Ca. Is jactus erit irritus, & aut tu jactum repetes, aut jaciendi jus ad me devolvetur. Qu. Placet devolutio. Ca. Nunc appone fortem. Qu. Experiamur absque perículo. Ca. Vis tu tantam artem discere gratis? Qu. Verum impar certamen est inter artificem & rudem. Ca. Atqui spes lucri, & damni metus, reddet te attentiorem. Qu. Quanti certabimus? Ca. Si vis citò ditescere, centum ducatis. Qu. Utinam fint quos deponam. Tutius eft paulatim ditescere. En tibi solidum affem. Ca. Age, addemus pufillum pufillo, quemadmodum monet Hefiodus; fic quoque fier ingens acervus. Convolve ac mitte. Felix auspicium; canem hebes :appone nummum, & posthace agnosce damnosum latus, Da ralos. Qu. Felicius auspicium: tres habet canes : appone. Ca. Infidiatur tibi fortuna. Mitte, fed circumvolutos, ô bone. Labor irritus : pronum habes & supinum. Succedo ; trade talos. Qu.O factum bene ? rursum ante victori- tres video canes. Ca.(a) Mi med The vinne syxumov. Ille. am encomi- . Cat, inquam, te fortuna, Sed heus tu, ad hunc quidem mo-

dum edoftus sum. At mea sententia secus lufit Octavius.

Qu. Quo-

sum. Vide prov.

er.

unt

em

Qu.

ros

lus.

rat

am

ndi

nj-

id-

en-

de

en

m.

m-

14.

ifi

m,

m

ni

fi

115

ad

Y-

mer

15,

0-

n,

ct

c.

£C.

n:

ie,

&

m

e.

0-

15.

0.

Ou. Quomodo? Ca. Qui canem jecerat apponebar denarium, ut diximus; qui senionem, nihil quidem auferebar, sed alter ponebat. Qu. Quid fi plures seniones exissent? Ca. Totidem nummos alter addebat. Bene cumulatum acervum temel tollebar Venus. Et illud addas licebit. Cui nec senio obtigerit, nec canis, nihil aliud quam mittendi vicem perdet. Qu. Non recuso. Ca. Mihi videtur & hoc elegantius, fi tertio quisque jactu defungatur qui talos tenet, & mox alteri tradat vices. Qu. Placet: sed quota Venus finiet ludum? Ca. Terria, fi viderur. Deinceps liberum erit de integro pacifci. Siquidem rum raro, cum paucis faver Venus, Nunc sperediamur bonis avibus. Qu. Fiat ; fed præftat occludere fores, ne nostræ culinæ regina videar nos pucrorum more ineptientes, Ca. Imò seniliter potius. Adeone loquacem habes famulam? Qu. Tam futilem, ut fi defint homines quibus narrer quicquid domi geritur, longo fermone gallinis narret ac felibus, Ca. Heus puer, claude offium & obde pelfulum, ne quis subitus interveniat spectator, quò liceat ad farieratem usque ludere.

ARGUMENTUM.

Smatulus, sive Iveauxosver gov, vitia quadam mulierum civiliter traducit; volunt enim Rempublicam constituere, & Senatulos congregare, ut viri; posse se aiunt rerum habenas moderari meluus quam maximi jam principes. Mulier qua virum debenestat sunn, seipsam dedocotat, Mulieris conditio tunior quam viri. Agitur de cultu, de vestibus, & c. Ut nobiles ab ignobilibus disserant.

CORNELTA, MARGARETA, PEROTTA, JULIA, CATHARINA.

Quod felix faustúmq; sit huic ordini, totiq; reipublicæ semineæ, & frequentes hodie convenistis & alacres; unde spem optimam concipio, suturum ut Deus propitius cuique ea suggerat in animum quæ ad communem omnium & dignitatem & utilisatem pertinent. Scitis, optmor, omnes, quantum hinc commodis nostris decesserit, quòd, cùm viri quotidianis conventibus suum agant negorium, nos colo telæque assidentes causam nostram deserimus: ltaque res huc devenic, ut nec inter nos sit ulla reipublicæ disciplina, & viri nos penè pro delestamentis habeant, vixque hominis vocabulo dignentur. Quò ses sit evasura: veregamus, divinate vos ipsæ quò tandem res sit evasura: vereor enim verba sinistri ominis eloqui. Ut dignitatem nostram pegligamus, certe incolumitas debet esse curæ. At sapientissimus ille rex scriptum reliquit, ibi demum esse salutem, ubi prov. 11.

multa

• Sacrarium domeficum in quo Lares & dii peculiares adorabantur.

Quod autem hic Heliogaphalo arribuitur, Lampridius Alexandro Severo adferibit.

multa confilia. Habent Episcopi suas synodos, habent mona. chorum greges sua conciliabula, habent milites suas stationes, habent fures sua conventicula, denique habet & for. micarum gens suos congressus. Solæ omnium animan. tium mulieres nunquam coimus, Ma. Sæpius quam decet. Co. Nondum interloquendi tempus est. Sinite me perorare; dabitur fingulis dicendi locus. Neque novam est quod facimus, verus exemplum revocamus. Siquidem ante annos mille trecentos, nisi fallor, Heliogabalus Cæsar laudatissi. mus --- Pe. Qui laudatissimus, quem unco tractum in cloa. cam projectum effe conftat ? Co. Rursus interpellor. Si quem hac ratione probamus aut improbamus, malum dicemus Christum, quod in crucem suffixus fit, Pium Domitium, quod domi fit mortuus. Atqui nihil objicitur Heligobalo atrocius, quam quod facrum ignem, qui à Vestalibus fervabatur, in terram abjecerit; quódque domi in * lara. rio Mosen habuerit & Christum, quem illi contumelia caufa Chrestum vocabant. Is igitur Heliogabalus instituit, ut quemadmodum Imperator cum suis habebat senatum, in quo de rebus communibus consultaret; ità haberet & mater illius Augusta senatum suum, in quo de sœminez gentis negotis tractaretur, quem viri vel jocandi vel discernendi gratia Senatulum vocabant. Hoc exemplum tot jam seculis intermissum res ipsa jamdudum monet nos instaurare. Nec ullam moveat quod Paulus Apostolus vetar mulierem loqui in cœtu, quam ille vocat Ecclesiam, De cœru virorum loquitur, hic cœrus est muliebris. Alioqui si semper tacendum erat sœminis, in quem ulum natura dedit nobis & linguas non minus expeditas quam funt virorum, & vocem non minus sonoram? Quanquam illi fonant rauciùs, ac propiùs referunt afinos, quam nos. Verum illud oportet nobis omnibus esse curæ, ut ea gravitate tractemus hoc negotium, nè rursus viri Senatulum appellent; aut fortaffe probrofius aliqued nomen excogirent, ut solent in nos libenter esse dicaces. Quanquam si liceat illorum comitia veris æstimare, plus quam muliebria videri possint. Videmus monarchas tot jam annis nihil aliud quam belligerare: inter theologos, facerdotes, episcopos & populum nihil conver 2: quot homines, tor fententiæ; & in his ipfis plus quam muliebris est inconstancia. Nec civitati cum civitate, nec vicino cum vicino concordia est. Si nobis essent traditæ rerum habenæ, aliquanto, ni fallor, tolerabilius haberent res humana. Non est fortasse sæminei pudoj-

7-

ŋ.

t. e;

j.

05 į.

1.

n

15 1,

1-

15

.

. ıc

D

5

e

t

i

1

Ł

1

pudoris tantis proceribus tribuere stultitiam : at fas est, opinor, recitare quod scripsit Solomon proverbiorum capite decimo tertio, Inter superbos semper jurgia sunt; qui autem agunt omnia cum consilio, reguntur sapientia. Sed ne vos longiore morer procemio, uti fingula gerantur ordine, decenter & fine tumultu, primo loco tractandum erit quæ debeant interesse confilio, quæ submovendæ fint. Nam immodica purba tumultus el verius quam confilium: & paucorum consessus habet quiddam tyrannicum. Huc ergo censeo nullam recipiendam virginem, eò quòd incidant permulta quæ non decet illas audire. Ju. Ar quo figno dignoscas virgines? An pro virginibus habebuntur quæcunque coronam gestant? Co. Non: at nupras tantum recipiendas censeol Ju. Et inter nupras virgines sunt, que maritos habent eunuchos. Co. Sed tribuatur hoc honoris conjugio, ut nupræ pro mulieribus habeantur. ju. Alioqui fi non excludimus nisi virgines, erit immensa turba, nec multum decrescer numero. Co. Excludentur & plas quam ter nuptæ. Ju. Quamobrem? Co. Quoniam illis velut emeritis debetur miffio. Idem censeo de septuagesimum annum egreffis. Statuendum nè quæ nominatim de viro no loquatur petulantius; in genere fas fit, sed ea moderatione, nè quid nimis. Ca. Qui minus hie libere de viris liceat dicere, cum ipsi de nobis nusquam non loquantur? Meus Titius, si quando studet esse conviva festivior, narrat quid mecum noctu egerit, quid dixerim; neque rarò multa solet affingere. Co. Si velimus fareri verum, nostra dignitas pendet à viris : cos si traducimus, quid aliud quam nos iplas dehoneftamus? Quanquam aurem ha. Mulier in bemus non paucas justæ querimoniæ causas, tamen, ex-meliori statu pensa rerum omnium summa, nostra porior est quam illorum conditio. Illi, dum quærunt rem, per omnes terras ac maria volitant, non fine capitis discrimine: illi, si bellum incidar, excirantur buccina, ferrei stant in acie, dum nos domi sedemus tuta. Si quid committunt adversus leges, gravius in illos animadverritur, nostro sexui parcitur. Denique, magna ex parte in nobis fitum eft, ut commodos habeamus maritos. Restat ut de consessus ordine statuatur, ne nobis eveniat quod frequenter usu venit regum, principum ac pontificum oratoribus, qui in conciliis totos tres menses litigane, antequam possint considere. Itaque censeo primum esse debere nobilium ordinem, & in his præcedent quæ quatuor habent nobilitatis partes; proxima

quam est vir.

proximæ quæ tres, deinde quæ duas, postremæ quæ unam, postremò quæ dimidiatam. Et in singulis ordinibus locus ex antiquitate defignabitur, Nothæ in suo quoque ordine extremum tenebunt locum. Alter consessus erit plebeiarum. In hoc primas tenebunt que copiofiorem fobolem enixe funt. Inter pares litem dirimet ætas. Tertius erit earum que nondum pepererunt. Ca. Quò mittis viduas? Co. Commode mones. Istis locus dabitur in medio matrum, fi modo liberos habent habueríntve. Steriles extremum obtine. bunt locum. 7u. Quem locum defignas sacerdotum ac monachorum uxoribus ? Co. De his proximo confessu deliberabimus. 74, Quid de his quæ corpore factunt quæstum? Co. Non patiemur hunc senatum admixtu talium inquinari. 74. Quid de concubinis ? Co. Istarum non simplex est genus, de quibus per orium tractabitur. Adjiciendum est, quomodo fieri debeat senatusconsultum, punctisne, an calculis, an suffragiis vocalibus, an porrectis digiris, an discessione. Ca. In calculis dolus est, quemadmodum & in punctis: si pedibus eatur in fententiam, quoniam vestes longas gerimus, nimium movebimus pulveris: optimum igitur, uti voce pronuncier unaquæque quod sentit. Co. At difficile est numerare vo-Deinde cavendum ne fiar pro concilio convitium, Ca. Nihil fiet absque notariis, nè quid possit excidere. Co. Ità quidem confurtum est numero. Sed quibus modis excludes * convirium? Ca. Ne quæ loquatur nisi rogata, & suo ordine. Quæ secus secerit, è senatu movebitur. Tum si que quid effutterit eorum quæ hic aguntur, filentio plectetur triduano. Co. Hactenus de ratione tractandi. Nunc accipite quibus de rebus consultandum sir. Primam oportet esse curam dignitatis: ca potiffimum fira est in cultu; cujus rei tantus est negledus, ut hodie vix agnoscas discrimen inter nobilem & plebeiam, inter nupram & virginem aut viduam, inter matronam & meretricem. Adeò sublatus est pudor, ut quidvis usurpent quæliber. Videre eft piùs quam plebeias, ac loci plane fordidi, vestiri holosericis, undulatis, florulentis, virgatis, byffinis, aureis, argenteis, pellibus zebellinis, Madauricis, cum interim maritus domi consuat Digitos habent smaragdis & adamantibus onustos; nam uniones nunc vulgo fastidiuntur: nè quid querat de fuccinis, & coraliis, & crepidis inauraris. Satis erat tenulbus, in honorem sexus cingulis uti sericis, ac fimbrias vestium serico limbo decorare: nunc geminum est malum; & res familiaris extenuatur, & ordo, qui dignitatis est custos, COD-

Convitium Jurisconsulti dictum putant quasi convocium. confundirur. Si (a) pilentis & lecticis eboratis ac byffo te- a Vehiculi dis vehuntur plebeiæ, quid reliquum eft nobilibus ac poten- genus apud tibus? Et si vix equiti nupta caudam trahit ulnarum quin-Livium, quo decim, quid facier Ducis aut Comitis uxor? Atque hac urbem veheres hoc est intolerabilior, quod mira temeritate sabinde bantur. mutamus cultum. Pridem è porrectis à vertice cornibus pendebane linteamina, Hoc ornatu fæminæ principes difcernebantur à plebeiis. Illæ ne quid conveniret, sumpserunt pilea, toris oftentantia pelles albas nigris maculis variegatas. Statim vulgus arripuir. Rurfus mutato cultu fumpferunt (b) flammea è nigra byffo. Id fœminarum vulgus non b Ornamenta folum aufum eft imitari, verum eriam addiderunt fimbrias capitis que, aureas, denique & gemmas. Olim nobilium erat, à fronte ut Varreni arque à temporibus revulsis pilis in verticem capillos coge-placer, lintea re. Non diu licuit, mox quælibet æmulatæ funt. Tandem fuere, & eudemiserunt crines in frontem ; protinus & hoc imitatæ sunt justibet fuplebeiæ. Solæ nobiles olim habebant laterones & anteambulones, & ex his unum delicatum qui furrecturæ manus porrigeret, qui lævam incedentis Brachio dextro fulciret: nec hoc honoris concedebatur nifi bene nato. Nunc ut paffim id faciune matrona, ità quoslibet ad hoc officii recipiunt quemadmodum ad gestandam à tergo caudam. Item olim folæ nobiles falurabant ofculo, nec quemvis ad ofculum recipiebant, imò nè dextram quidem porrigebant quibuflibet. Nunc qui corium olent irruunt ad ofculum toeminæ quæ scutum habet plenæ nobilitatis. Ne in conjugiis quidem habetur ulla dignitatis ratio. Patriciæ nubunt plebeits, plebeiæ patriciis; ità nascuntur nobis hybridæ. Nec ulla tam obscuro loco nata est, que metuit adhibere (c) fucos c Color asciomnes nobilium; cum plebeits sufficere deberet aut flos re- titius, quo forcentis cerevisiae, aut succus recens ab arbore detracti corti- mina saciem cis, aut fi quid aliud parvo parabile : purpuriffam, cerus- magis sanè lam, stibium, reliquósque colores elegantiores oportebat cla-dehonestant ris forminis relinquere. Jam in conviviis, in publico incef quam honelu, quam nullus ordo? Sape fir ur negotiatoris uxor dedignetar utroque parente nobili cedere. Resigitur ipfa jamdudum hortatur, ut hisce de rebus aliquid certi statuamus. Atqui hæc inter nos facile poterunt transigi quoniam non nifi ad fæmineum pertinent genus. Eft autem & quod cum viris agamus, qui nos submovent ab omni dignitate, ac tantum non pro lorricibus & cocis habent, ipfi res omnes pro suo gerunt arbitratu. Concedemus igitur illis magistratus publicos, ac bellicæ rei curam. Quis hoc ferar,

m,

us ne D.

æ

m

n-

0-

e.

0-

4-

0.

u.

le

1-

4-

1.

m

r

e

i

1.

n

15

It

54

ŀ

quad in clypeo semper uxoris infignia lavum habent latus. eriamfi tribus partibus superet viri nobilitatem ? Deinde par est, ut in elocandis liberis etiam mater habeat jus suffragii. Et fortaffis hoc quoque evincenius, ut viciffim geramus officia publica; duntaxat que intra mœnia & fine armis geri possunt. Hac est summa rerum de quibus mihi videtur operæ prætium consultare. Super his apud se quæ. que deliberet, ut de fingulis fiant senatusconsulta; & si cui vestram aliud quippiam in mentem venerit, cras in medium conferat. Conveniemus enim diebus fingulis, donec fynodum absolverimus. Adhibeantur norariz quatuor, quz Olim expe. * notis accipiant quicquid dicatur. Præterea quæftoriz duz, que loquendi porestatem vel faciant vel adimant. Sic hic confessus divinationis loco.

dita scribendi ratio ne in judiciis res vel fingulis literarum notis excipichantur quarum etiamnum aliquot extant in libello qui Valerii Probi titulo cercum ferrur.

ARGUMENTUM,

Colloquium boc est dostissima desidia castigatio, & ad bonesta findia incitamentum. Nasica jocus, cui ancilla jussu Ennii heri sui dixit herum uon esse domi. Philypnus domi post octavam altum dormiebat, nocturnis conviviu, lusibus & jocis ad mediam usque noctem vigilans. Suadet Nephalius, ut temporius relinquat cubile. Aurei diei pars aurora. Sol ideo non luces, ut hommes dormiant, curanda potius anima quam corpus. Vita hominis vigilia eft. In nobis est ut longiorem vitam traducamus. A prandio non est tutum studere. A consuetudine prava di [suescendum.

li

112

Ne.

nol

crei

cor

2 Sobrius & vigilans. formniculo sus.

(a) NEPHALIUS, (b) PHILYPNUS.

6 Philypnus Ne. T TOdie te conventum volebam, Philypne, sed negabaris esse domi. Ph. Non omnino mentiti sunt: somni cupidut, tibi quidem non eram, sed mihi rum eram maximé. Ne. Quid ifthuc anigmaris eft ? Ph. Nofti illud vetus proverbium, Non omnibus dormio. Net te fugit ille Naficæ jocus cui com Ennium familiarem invifere volenti, ancilla juffu heri negaffer effe domi, sensit Nasica, & discessit. Carerum ubi vicissim Ennius, Nasicæ domum ingressus, rogaret puerum num effet intus. Nasica de conclavi clamavit, Non, inquiens, fum domi ; cumque Ennius agnita voce dixiffer, Impudens, non te loquentem agnosco? Imò tu inquit Nafica, impudentior, qui mihi ipfi fidem non habeas, cum ego crediderim ancille tue, Ne, Eras fortaffis occupatior. Pb. Imò fuaviter otiofus. Ne. Rurium anigmate torques. Ph. Dicam igitur explanate, nec aliud dicam ficum quam ficum. Ne. Dic. Ph. Altum dormiebam. Ne. Quid ais? Arqui jam prarerierat

terierat oftava, cum Sol hoc mense surgar ante quirtam. Ph.Per me quidem Soli liberum eft vel media nocte fargere, modò mihi licear ad satietarem usque domire. Ne. Verum ifthuc utròm casu accidit, an consuerado est ? Ph Consuetudo prorsus. Ne. Arqui rei non honz consuerudo peffima eft. Ph. Imo nullus fomnus est suavior quam post exorrum Solem. Ne. Que tandem hora foles lectum relinquere ? Ph. Inter quartam & nonam. Ne. Satis amplum fparium ; vix tot horis comuntur reginæ. Sed unde venisti in istam consuetudinem? Ph. Quia solemus convivia, lusus & jocos in multam proferre noctem, id dispendii maturino somno pensamus. Ne. Vix unquam vidi hominem te perditins prodigum. Ph. Mihi parfimonia viderur magis quam profufio: interim-nec candelas absumo, nec vestes detero. Ne. Præpostera sanè parsimonia, servare vitrum ut perdas gemmas. Aliter sapuit ille Philosophus, qui rogarus quid effet preciofiffimum, respondit, Tempus. Porro, cum conftet diluculum effe rorius diei partem optimam, tu quod in re prenofiffima pretiofiffimum est gaudes perdere, Ph. An hoc perit quod datur corpusculo? Ne. Imo detrahitur corpusculo. auod tum suavissime afficitur maximeque vegetatur com tempestivo moderatoque somno reficitur, & matutina vigilia corroboratur. Ph. Sed dulce eft dormire. Ne. Quid effe porest dulce nihil sentiener? Ph. Hoc ipsum dulce eft. nihil fentire molestia, Ne. Atqui ifto nomine feliciores funt qui dormiunt in sepulchris. Nam dormienti nonnunquam momnia molesta sunt. Ph. Aiunt eo somno maxime faginari corpus. Ne. (a) Ista glirium fagina est, non hominum. Refte faginantur animalia que parantur epulis : homini a Varro raquorfum artinet accerfere obelitarem, nifi ut graviore farcina tionem traoutfus incedat? Die mihi, fi famulum haberes utrum obe- die faginand i am malles, an vegerum & ad omnia munia habilem? Ph.At- ruftica. on non fum famulus. Ne. Mihi fat eft quod ministrum offici-Raptum malles quam bene faginatum. Ph. Plane mallem. We At Place dixit Animum hominis hominem effe ; Corpus nihil aliud effe quam domicilium ant inffrumentum. Tu certe heberis, opinor, animum effe principalem hominis portionem, corpus animi ministrum. Ph. Esto, si vis. Ne Cum tibi holles ministrum abdomine rardum, led agilem malles & alarem, cur animo paras ministrumignavum & obesum? Ph. Vinor veris, Ne. Jam aliud dispendium accipé: ut animus londe præstat corpori, ità fateris opes animi longe præcellere bona corporis. Ph. Probabile dicis. Ne. Sed inter animit

bona :

bona primas tenet sapientia. Ph. Farcor. Ne. Ad hanc parandam nulla diei pars utilior quam diluculum, cum Sol no. vus exoriens vigorem & alacritatem adtert rebus omnibus. discutirg; nebulas è ventriculo exhalari consuetas, que menris domicilium folent obnubilare. Ph. Non repugno. Ne. Nunc mihi suppura quantum eruditionis tibi parare posfis quatuor illis horis quas fomno intempessivo perdis. Ph. Profecto multum. Ne. Expertus sum, in studiis plus effici una hora marurina quam cribus pomeridianis, idque nullo corporis detrimento. Ph. Audivi. Ne. Deinde illud reputa, fi fingulorum dierum jacturam in summam conferas, quantus fir farmrus cumulus. Ph. Ingens profecto. Ne. Qui gemmas & aurum remerè profundit, prodigus habetur, & rutorem accipit : hac bona tanto pretiofiora qui perdit, nonne multo turpius prodigus est? Ph. Sic apparet, si rem rectà ratione perpendamus. Ne. (a) Jam illud expende quod Scripfit Plato, nibil effe pulchrius, nibil amabilius fapienia; qua si corporeis oculis cerni posset, incredibiles sui amores excitaret. Ph. Arqui illa cerni non potest. Ne. Farcor, corporeis oculis. Verum cernitur oculis animi, quæ pars est homihis potior. Er ubi amor est incredibilis, ibi summa voluptas adur oporter, quoties animus cum tali amica congreditur. Ph. Verifimile narras. Ne. I nunc (b) & fomnum, mortis imaginem , cum hac voluptare commuta, fi videtur, Ph. Verum interim percunt nocturni lufus. Ne Bene percunt, qua pejora melioribus, inhonesta praclaris, vilissima pretiofiffimis permurantur. Bene perdit plumbum, qui illud vertit in aurum. Noctem natura somno tribuit; Sol exoriens cam omne animantium genus, tum præcipue hominem, ad viræ munia revocat. Qui dormiunt, inquit Paulus, node dormiunt; & qui ebrii funt, node ebrii funt. Proinde quid turpius, quam cum omnia animantia cum Sole expergifcantur, quædam etiam illum nondum apparentem, fed adventantem, cantu falutent, cum elephantus Solem orienrem adorer, hominem din post Solis exorrum sterrere? Quoties aureus ille splendor illustrat cubiculum tuum, nonne videtur exprobrare dormienti. " Stulte, quid optimani vit? "tuz partem gaudes perdere? Non in hoc luceo, ut abdid "dormiatis, sed ut rebus honestissimis invigiletis. Nemo lucernam accendit ut dormiat, fed ut aliquid operis agat:

46 & ad hanc lucernam omnium pulcherrimam nihil aliud

" quam stertis ? Ph. Belle declamas. Ne. Non belle, sed vere.

Age, non dubito quin frequenter audiveris illud Hefiodi, Sera cit

ge

on

12

eft locum Cic. ex Plat, lib. 1, Offic.

b Alludit ad carmen Orid. Sente, quid off formus, galida nifi mortis imago? n-

10-

15,

n-

Ve.

-10

Ph.

nâ

or-

, fi tus

m-

-01

on-

re-

bou â;

ita-

reis

mi-

up-

edi-

-100

tur.

ere-

ıma

i il-

ex.

·imo

ulus. inde

per-

fed rien-

Quo-

onne VICE

bditi

o lu-

agat: aliud

veré.

in fundo parsimonia. Ph. Frequentissimé, Nam in dolii medio vinum est optimum. Ne. Atqui in vita prima pars, nimirum adolescentia, est optima. Ph. Profesto sic est. Ne. At diluculum hoc est diei, quod adolescentia viræ. An non igitur stulte faciunt qui adolescentiam nugis, matutinis horas fomno perdunt? Ph. Sic apparet. Ne. An est ulla possessio que cum hominis vita sit conferenda? Ph. Ne universa quidem (a) Persarum gaza. Ne. Annon vehementer odil- a Persarum les hominem, qui tibi vicam posset ac vellet malis actibus ad divitie & Inxus mulannos, aliquot decurrare? Ph. Illi mallem inse vicam eri-torum litepere. Ne. Verum pejores ac nocentiores arbitror, qui fibi ris celebranvolentes reddunt vitam breviorem. Ph. Fateor, fi qui tales tur. reperiantur, Ne. Reperiantur? Imò id faciunt omnes tui fimiles, Ph. Bona verba. Ne. Oprima. Sic tuo animo reputa; ponne videtur rectiffime dixiffe Plinius, Vitam effe vigiliam, or boc pluribus boris hominem vivere, quo majorem tempotis partem impenderit studis? Somnus enim mors quædam eft. (b) Unde ab inferis venire fingitur, & ab * Homero 6 Cettam mortis germanus dictus eft. Iraque quos fomnus occupat, Poerce finnec inter vivos nec inter mortuos censentur; sed ramen gunt regiam potins inter mortuos. Ph. Ita videtur ompino. Ne. Nunc Somni apud mihi racionem subducito, quantam vitæ portionem fibi inferos elle, resecant qui singulis diebus tres aut quatuor horas perdunt Transformate fomno. Ph. Video summam immensam. Ne. Nonne pro Deo lib. 2. haberes Alchymistam qui posset decem annos vica summa Versus Hoidjicere,& provectiorem atatem adolescentiæ vigorem re-meri sic haber vocare? Ph. Quidni habeam? Ne. Sed hoc tam divinum Ent Carro beneficium iple tibi præstare potes. Ph. Qui fic? Ne. Quia of a Bano xamane diei eft adolescentia, usque ad meridiem fervet juven- or viro Da. tus, mox virilis ætas, cui succedit prosenecta vesper, vespe- varous. um exc pit occasus, velut diei mors. Magnum autem vellial parsimonia est, sed nusquam magis quam hic. Annon igiur ingens lucrum fibi adjunxit qui magnam vitæ partem, cimque optimam perdere defiit? Ph. Vera prædicas. Ne. Proinde videtur admodum impudens eorum querimonia qui naturam acculant quod hominis vitam tam angustis spatiis mierit, cum ipfi ex eo quod datum est sibi sponte tantum imputent. Satis longa est cuique vita, si parce dispenserur. Nec mediocris profectus est, si quis suo quaque tempore getat. A prandjo vix semihomines sumus, cum corpus cibis onustum aggravat mentem : nec tutum est spiritus ab offi-Sera cina stomachi, concoctionis officium peragentes, ad superioin fa evocare, à cœna multo minus. At matutinis horis homo

B b 2

torus est homo, dum habile est ad omne ministerium cor-

· Hor. Poet.

a Id est, Haud decet in totam confultum stertere noden.

pus, dum alacer viget animus, dum omnia mentis organa tranquilla sunt ac serena, dum * aura divina, ut ait ille, particula spirat, & sapit originem suam, & rapitur ad honesta. Ph. Eleganter tu quidem concionaris. Ne. Apud Homerum audit Agamemnon, opinor, (a) Ου χεν παννύχιον ευθειν βεληφόρον ανθει. Quanto turpius est tantam diei partem somno perdere? Ph. Verum, sed βεληφόρο. Ego non sum dux exercitus. Ne. Si quid aliud charius est quam ipse tibi, ne quid te moveat Homeri sententia. Faber ærarius ob vile lucellum surgit ante lucem; & nos amor sapientiæ non potest expergesacere, ut saltem Solem ad lucrum inæstimabile evocantem audiamus? Medici non serè dant pharmabile evocantem audiamus? Medici non serè dant pharmabile evocantem audiamus? Medici non serè dant pharmatical surgit salten solem ad lucrum inæstimabile evocantem audiamus? Medici non serè dant pharmatical surgit salten solem ad lucrum inæstimabile evocantem audiamus? Medici non serè dant pharmatical surgit su

Prov. 2.

Pfal. 58. 59.

Luc. 6.

macum nifi dilucu'o; illi no unt horas aureas, ut subveniant corpori: nos eas non novimus, ut locupletemus ac fane. mus animum? Quod fic hæc leve pondus habent apud te. audi quid apud Solomonem loquatur ille cœleftis fapientia. Qui mane, inquit, vigilaverint ad me, invenient me, Jam in myfficis Pfalmis quanta matutini remporis commendatio? Mane Propheta extollit Domini misericordiam; mane exauditur vox ejus; mane illius deprecatio pravenit Dominum. apud Lucam Evangelistam populus sanitarem ac doctrinam experens à Domino, mane ad illum confluit. Quid suspiras, Philypne? Ph. Vix lacrymas teneo, cum subit quantam vitæ jacturam fecerim. Ne. Supervacaneum est ob ea discruciari quæ non revocari, sed tamen posterioribus curis farciri poffunt. Huc igitur incumbe potius quam ut prateritorum inani deploratione futuri quoque temporis jacturam facias. Ph. Bene mones: sed me jam sui juris fecit diutina consuetudo, Ne. Phy! Clavus clavo pellitur, consuetudo consuetudine vincitur, Ph. At durum est ea relinquete quibus diu affueveris. Ne. Initio quidem ; fed eam molestiam diversa consuetudo, primum lenit, mox vertit in summam voluprarem, ut te brevis moleftiæ non oporteat pænitere, Ph. Vereor ut succedar. Ne. Si septuagenarius esses non retraherem te à solitis; nunc vix decimum septimum, opinor, annum egreffus es. Quid aurem eft quod ifta atas non possit vincere, si modo adsit promptus animus? Ph. E. quidem aggrediar, conabórque ut ex (b) Philypno fiam (c) Philologus. Ne. Id fi feceris, mi Philypne, far scio, post

paucos dies & tibi seriò gratulaberis, & mihi gratias ago

b Somnolento. c Sermonis amator.

qui monuerim.

ARGU

in

di

m

te

C

H

no

NHOANION ETMHOZION. ARGUMENTUM.

7. ma

ar-

fta.

ımı

SIV

em

um

ibi,

rile

non

fti-

ar-

nine.

te,

tia,

in

io?

udi-

Et

am

ras,

am

dif-

uris

ete-

ctu-

di-

fue-

iere

efti-

um-

pæ.

effes

um,

ætas

. E.

fiam

post

ages

(a) Nuociliov Zuunosiov Symbola & argumenta literaria exquisitissima pro- a id cft. fefert. Phocionis patientia. Ariftida justitia : Ostracismo pellitur: magna brium, five illius patientia. Socrates vir patientiffimus. Medus vincendi injurias. abftemium Catonis patientia. Diogenes quemodo ultus effet mimicum. Phocicnis die convivium. dum, cum virum improbum suo defendiset patrocinio. Demochares nepos Demosthenis. Philippum Macedonem indigne tractat. Modus honestam famam acquirendi. Facetum responsum Lacana cujusdam in auctione vendenda. Moderatio Philippi Macedonis, cum tres insignes felicitates ei eodem obtigissent die.

ALBERTUS, BARTHOLINUS, CARO. LUS, DIONYSIUS, EMYLIUS, FRAN-CISCUS, GYRALDUS, HIERONY-MUS, JACOBUS, LAURENTIUS.

Al. T. 7 Idistine unquam hoc horto quicquam amænius? Ba. Vix opinor in infulis fortunatis elle quicquam jucundius. Ca. Plane mihi videor videre Paradifum, cui cuflodem cultorémque Deus præfecerat Adam. Di. Hic vel Neftor vel Priamus posset repubescere. Fr. Imb vel mormus reviviscere. Gy. Adderem lubens, si quid possem, tuæ hyperbolæ. Hi. Profecto miris modis arrident omnia. 7a. Oportet hunc hortum aliqua comporatiuncula dedicare. La. Rece monet noster Jacobus. Al. Talibus mysteriis jam olim initiatus est hic locus. Verum scitote nihil hic esse unde vobis merendam exhibeam, nifi placet (b) dow G compota- b Id eft, abftio: lactucas apponam absque sale, aceto & oleo; vini gutrula que vino. non eft, nisi quod gignit hic puteus. Ne panis quidem adest aut poculum, & ea est anni pars quæ magis pascit oculos quam ventrem. Ba. Sed habes tabulas luforias, habes sphæras: lusu dicabimus hortum, si minus licet convivio. Al. Quoniam am belli homunculi convenimus; habeo quiddam quod vel lusum vel convivium possis dicere, mea sententia muliò dignius ad hunc horrum initiandum. Ca. Quodnam? Al. Suum quisque Symbolum conferat; non deerit lautum, nec minus luave convivium. Am. Quid adferemus, qui vacui hue venerimus? Al. Vacui, qui tantum opum circumferatis in pectore? Fr. Exspectemus quid velis. Al. Proferat in medium quod quisque per hanc hebdomadam legic elegantiffimum. Gy. Rece mones; nihil vel huju (modi conviviis, vel te convivatore vel hoc loco dignius. Te hujus confilii ducem sequemur, omnes. Al. Nil recuso, si vobis ità videtur. Hodie vehementer delectavit animum meum in homine non Christiano tam Christiana sententia, Phocion enim, quo

B b 3

Phocionis patientia.

. Suffragiorum quoddam genus, quod per calculos ac fabas ferebatur; in hoc repertum ut per id cives qui vel opibus immodicis. vel nobilitate, vel alia quavis infigni virtute, multitudinis invidiam in fe provocaífent, in exilium decenne relegarentur. b Qui nihil sonfert.

vix alius apud Athenienses fuit vir sanctior publicaque unliraris studiofice, cum per invidiam damnatus, effet bibiturus cicutam, rogarus ab amicis quid veller eriamnum mandari filiis fuis, Ne bujus, inquit, injuria velint unquam meminifle. Ba. Tam infigne patientiæ exemplum vix hodie reperias inter Dominicanos & Franciscanos, Iraque simile referam, quando par non possum. Aristides Phocioni simillimus erat moribus incorruptiffimis, adeò ut vulgus illi Jufti tribuerer cognomen. Ob hujus cognominis invidiam, vir oprime de Republica merirus (a) oftracismo populi jussus eft vertere folum. Poste quam intellexerat populum non aira re offensum quam justi cognomento, cum alioqui rem semper expertus effer fibi salutarem, paruit æquo animo. In exilio rogatus ab amicis, quid precaretur ingratiffima civitati ; Nibil aliud, inquit, nifi tantam rerum profperitatem ut illis nunguam in mentem veniat Aristides. Ca. Mirum fi Christianos non puder sui, ad quamvis levem injuriam excandescentes, ac vindictam per sas nesasque molientes. Tora Socratis vita mhil a iud mihi videtur quam temperantia ac tolerantiæ exemplum. Sed nè planè fim (b) afymbolos, unum referam quod mihi præ cæteris arrifit. Eunti publica vià improbus quispiam colaphum impegir. Cum id tacitus ferrer Socrates, amici quidam horiati funt ad ulticnem. At ille, quid percussori faciam? inquit. Voca, inquiunt in jus. &idiculum! inquit: si me asinus calcibus percussisset, num vobs authoribus asinum in jus traham? significans improbum scurram nihilo potiorem afino; & infimi animi effe, non pose ferre contumeliam ab homine vecordi quam ferrec ab animali bruto. Di. Pauciora funt in Romanis annalibus exempla moderationis, nec ea perinde infignia. Neque enim opinor magnam habere laudem tolerantiæ, si quis parcat devictis, & debeller superbos. Non arbitror tamen indignum memoratu, quòd Cato senior cum Lentulus quidam in os illi sputum & oris purulentiam injecisset, nihil aliud responderit quam, Posthac habeo quod illis respondeam qui negant Os autem latinis habere negantur quos nihil tibi elle os. puder. Iraque jocus ex ambigno. Æm. Aliis arrident alia: mihi inter Diogenis dicta, præclara quidem omnia, nihil magis adblanditur, quam quod roganti cuidam quo pacto maxime poffic u'cifci inimicum, Si teipfum, inquit, quam maxime probum dy honeflum virum praftiteris. Demiror quis Deus illi tales cogica iones misericinmentem. Videturautem & Aristotelis dictum valde confentaneum Paulino dogmati; qui rogauniru-

anmil-

re-

re-

illi.

ufti

VIE

ffus

non

em

In

ci-· ut

111-

n-

So-

ac

u-

ica

tus

At

di-

11-

ffe

ni-

n-

0-

e-

m

il-

n-

nt

ul

4:

a-

-

riè

lli

0-

4-

15

tus à quodam, quid frullus fua illi philosophia attuliffet ? Dt mea, inquit, sponte ea faciam que plerique legum metu coatti faciunt. Docet enim Paulus, cos quos afflavir Christiana Charitas non effe Legi obnoxios, eo quod plus præffant fuapte sponte quam Lex metu poene possit extorquere. Fr. Christus Judæis obmurmurantibus, quod cum publicanis Matth. 9. & peccaroribus haberet etiam menfæ familiaritatem, refpon- Marc. 2, die, Non effe opus medico iis qui recte valerent, sed qui minus Luc. s. effent prospera valetudine. Non abhorret hinc quod apud Plutarchum dixit Phocion, qui cum reprehenderetur quod homini illaudato improboque parrocinatus effet in judicio non minus sestiviter quam clementer, Quidni, inquit, quando nemo probus indiget tali patrocinio ! Gy. Et istud Christiana bonitaris exemplum est, ad exemplum æterni Patris, Matth. 5. & probis & improbis quantum licer benefacere, qui Solem fum oriri jubet, non folum piis, sed etiam impiis. Verum admirabilius forfitan erit in rege moderationis exemplum. Cam Demochares, Demosthenis nepos, Atheniensium nomine legatione fungeretur apud Philippum Macedonum Regem, & impetratis quæ volebat à Rege dimitteretur, humaniter interrogante fi quid præterea veller; Ut teipsum suspendas, inquit Demochares. Vox imporens odium arguebar; Rex erar, & bene meritus, in quem jaciebatur convictum: nec ramen incanduit; rantum ad collegas conversus, Vos, inquit, hec renunciate populo Atheniensi, quo re cognità judicet utrum nostrum existimet prastantiorem, me, qui hac patienter audierim, an istum qui hac dixit. nunc sunt orbis monarchæ, qui se dis pares putant, & ob verbum inter pocula dicum atrocia bella concitant? Hi. Magnos impetus habet gloriæ ficis, multosque transversos agit hic affectus. Ex eorum numero quidam Socratem interrogabat, quâ viâfibi posset compendiohonestissimam comparare famam. Si talem, inquit, prastiteris teipsum qualis baberi vis. Ja. Profecto non video quid dici possit vel brevius vel absolutius. Fama non est affectanda, sed ea virtutem ultro comitatur, quemadmodum improbitatem infamia. Vos admiramini viros; mihi puella Lacæna placuit, quæ cum in auctione venderetur, licitator quidam adiit illam, Quid? inquiens, num proba futura es, si te mercatus fuero? Etiam, inquit illa, si tu non fueris mercatus. Indicans sese non in cujusquam gratiam probitatem servare, sed suopte ingenio virtutem ipfius gratia sectari, quod virtus ipfa sui pretium est. La, Malculam sanè vocem edidit puella Cæterum infigne B b 4 mihi

mihi viderur exemplum adversus fortunam quamlibet blandientem constancia, quod cum Philippo Macedonum Regi tres eximiz felicitates eodem die nunciarentur, quod in Olympiis viciffet, quod dux exercitus Parmenion prælio superaffet Dardanos, quod uxor Olympias ipfi filium effet enixa, sublatis in coelum manibus precatus est, ut Deus tantam prosperitatem pateretur levi quopiam infortunio expiari, Al. Hodie nulla est tanta prosperitas cujus invidiam metuat quifpiam; sed perinde jactant, fi quid successerit, quasi vel mortua vel surda esset Nemesis. Hæc merenda si vobis placer, hic hortulus eam vobis quoties volueritis exhibebit, quem hoc colloquio non minus jucundo quam frugifero dicâstis. Ba. Profecto nec Apitius potuisset discum suaviorem apponere. Quare nos expectabis frequenter, modò boni confulas quod nunc accolimus; non quæ digna erant tuis auribus, fed quænon præmeditatis venerunt in mentem, Meditati lautiora proferemus. Al. Hoc eritis gratiores,

ARGUMENTUM.

Ars notoria vanam magnifica cujusdam libri pollicitationis jastantiam irrilet, literarum disciplinarumque cognitionem in quatuordecim diebus pollicentu. Prastantissima ratio & methodus ad artet compendiaria est. 1. Amare sudia, 2. Mirari. 3. Observare honorem viris eruditis habitum. Quibus memoria est parum tenax, il tanto obnixius studere debent. Prima sit cura rempenitus intelligere; 2. tecum repetere; 3. cicurare animum ut cogitationi possit insservare animum ut cogitationi possit insservare, animus enim volubilis ineptus est literis; 4. versari inter do-Hos. In summa, cura, amor & assiduitas sunt optima Ars memorativa.

DESIDERIUS, ERASMUS.

De. Uomodo succedunt rua studia, Erasme? Er. Musis, ut apparer, parum faventibus : fed felicius succederent fi quiddam abs te queam impetrare. De. Nihil non impetrabis, modò fit in rem tuam. Die cantum quid rei fit. Er. Non dubico quin nibil fit artium reconditarum quod te fugiar, De, Utinam vera prædices. Er, Audio artem effe quandam notoriam, quæ hoc præstet, ut homo minimo negotio perdiscat omnes disciplinas liberales. De. Quid audio ? Vidifti codicem? Er. Vidi, sed vidi rantum, quod non esser do-Aoriscopia, De. Quid continebat liber ? Er. Varias animantium formas, draconum, leonum, leopardorum, variófque circulos, & in his descriptas voces, partim Græcas, partim Latinas, partim Hebraicas, aliásque barbaricarum linguarum. De. Intra quot dies pollicebatur titulus disciplinarum cognitionem ? Er. Intra quatuordecim. De. Magnifica sanè pollicitatio: sed nostine quemquam per istam artem notoriam evalifie et

m bc

10

ct

n-

ri.

at el

a-

it,

i-

m

ni

is

n,

evafisse doctum? Er. Neguaquam. De. Negue quisquam alius vidit unquam, aut visurus est, nisi posteaquam viderimus aliquem per alchymisticam evasisse divitem. Er. Non ergo vera est? Equidem optarim artem esse veram. De. Fortasse quod pigeat literas tantis sudoribus emere. Er. Scilicet. De. Arqui fic visum est superis. Opes istas vulgares, aurum, gemmas ,argentum, palatia, regnum r-onnunquam, largiuntur ignavis & immerentibus; sed quæ veræ sunt opes, ac proprie nostræ sunt, voluerunt parari laboribus. Nec oporret nobis videri molestum laborem quo res tanta paratur, com cernamus plurimos homines per horrenda discrimina, per non æstimandos sudores eluctari ad res & temporarias, & plane viles, fi ad eruditionem conferantur; nec tamen semper affequuntur quod ambient, Et habent studiorum labores multum admiftum mellis, fi paululum in ea procefferis. Jam in te bona ex parce situm est ut magnam tædiorum partem amputes, Er. Quonam pacto? De. Primum, ut animum inducas amare fludia : deinde, ut ea mireris. Er. Quibus rationibus hoc fiet? De. Contemplare quam multos dirárint, quam multos ad summam-dignitatem authoritatemque provexerint literæ: fimulque tecum confidera quantum interfit inter hominem & pecudem, Er. Probè mones. De. Deinde cicures ingenium ruum oporter, ut possic fecum confistere, atque his delectari quæ utilitatem adferunt potius quam voluptatem. Nam quæ per se sunt honesta, etiamfi initio nonnihil habent molestiæ, ramen assuetudine dulcescunt : Ità fiet ut & minus fatiges præceptorem, & ipse facilius percipias, juxta dictum Isocraticum, aureis literis in Frontispicio codicis tui pingendum, (a) 'Ear ns oldo- aldeft, Si μαθής έση πολυμαθής. Er. Sa is adeft celeritatis in perci- feeris difcenpiendo, sed mox effluit quod perceptum est. De Itaque pertusum mihi parras dolium. Er. Haud mulium aberras à [ces. scopo. Sed quid remedii? De. Obturanda est rima, ne perfluar. Er. Quibus rebus ? De. Non musco, neque gypso, sed diligentia. Qui voces ediscir non intellecta sententia, mox obliviscitur: nam verba, ut inquit Homerus, (b) π/εessola funt, facileque avolant, nifi fententiarum pondere 6 Ideft, alalibrentur. Prima igitur cura fit, ut rem penitus intelligas, ta, Hucallus dein subinde tecum verses ac repetas : & in hoc cicu- die noster randus est, ut dicum est, animus, ut quories opus est cogi- l'oeta tationi possit insistere. Nam si cui mens est adeò sylve- Et volat emissis, ut in hoc cicurari non possit, haudquaquam est ido-revocabile

nea literis. Er, Ishuc quam sit difficile plus latis intelligo, verbum.

De. Quisquis enim habet animum adeò volubilem, ut nulli cogitationi possit immorari, nec diu potest audire loquentem, nec infigere memoriz quod didicit. Plumbo potest aliquid imprimi, quòd maneat in loco; aquæ aut argento vivo, quoniam affiduè fluitat, nihil potest imprimi. Quòd fi poffis in hoc ingenium ruum mansucfacere, cum affiduè verseris inter eruditos, quorum confabulationes quotidie tam multa proferunt digna cognicu, minimo labore disces quamplurima, Er. Profecto fic eft. De. Nam prater fermones convivarum, præter quotidiana colloquia, ftatim à prandio audis octo lepidissima dicta ex probatissimis authoribus felecta, totidem à cœna. Jam mihi supputa quansan hac fummam conficiant in fingulos mentes & annos. Er. Magnificam, fi possem meminisse. De. Ad hæc, cum nihil audias nifi bene Latine loquentes, quid obstat quò minus intra paucos menses ediscas Latine, cum illiterati pueri Gallicam aut Hispanicam linguam discant exiguo temporis fpatio ? Er. Sequar tuum confilium, experiárque num poffic hoc ingenium Musarum jugo mansuescere. De, Ego aliam artem notoriam non novi quam curam, amorem & affideiratem.

ARGUMENTUM.

Invekitur bie Erasmus in quendam Franciscanum, (quem vocat Merdardum,)
werdosum plane Incologistam, qui carpserat suam Cantici, B. V. Maria,
viz. Magnificat, versionem. Viri inquis personam describit, qui vocaret Erasmum Diabolum. Cavillatur quod verterat Erasmus, quia respexit
Dominus ad humilitatem anoillæ suæ, cum V. Maria angelica dignitate
eessorsiet. Nam vilitas respondeat the tawesposes. Respicere ad, & adspicere, quid disserant. Respicere aliquem, & respicere ad aliquem.
Humilitas apud Latinos reservutum ad animum, tum ad conditionem.
Lacus in Col. 2. 18. explicatur. Sie Jacob. 1. 9, 10. Disservutum.
Lacus in Col. 2. 18. explicatur. Isse Cantici tenor declarat B. Virginem
de sua loqui indizinitate: quod Erasmus elegantissime explicat. Monachotum erassissima ignorantia, qui vestimentibus dicant pro vestibus. Petulantissimi nebulones, quos nec ipsi reges audeant lacessere.

HILARIUS, LEVINUS.

Deum immortalem? cujusmodi portenta gignit alieque terra! Usque adeo nihil pudere viros Seraphicos! Existimant, opinor, sese apud sungos, non apud homines, loqui Le. Quid secum murmurar Hilarius? Componit, epinor, versiculos. Hi. Quàm libens illi blaceroni os impurum obturassem oleto? Le. Compellabo hominem. Quid agis, Hilari parum hilaris? Hi. Optime temet offers, Levine, in quem hane pestoris agritudinem evomam. Le. In pelvim

pelvim evomas malim quam in me. Sed quid eft mali? & unde nobis prodis? Hi. E concione facra, Le. Quid homini poetæ cum facris concionibus? Hi. A facris non abhorreo: fed in hanc incidi ità facram, ut Virgilius auri famem appellavit facram. At tales rabulæ funt in causa ut rarius audiam Ecclesiastas. Le. Ubi habita est concio? Hi. In summo templo. Le. A prandio? Id temporis ferè dormitant homines, Hi. Utinam illi locutuleio dormiffent omnes, vix digno qui concionerur apud anseres. Le. Obstreperum est animal anfer. Ferunt tamen patriarcham Franciscum aliquando concionatum apud forores aviculas, à quibus magno filentio fir auditus. Sed age, eriamne sabbato fit concio? Hi, Fit in honorem divæ Virginis Matris. Nam die Dominico Chriflus prædicatur. Decet autem ut priores teneat mater. Le. Quod erat thema? Hi. Enarrabat Canticum Virginis. Le. Argumentum vulgatiffimum. Hi. Nimirum aptiffimum Ecclefiaftx. Nam suspicor illum hoc unum thema didiciffe: quemadmodum aiunt inveniri sacerdotes qui nullam (a) li- a Sic miffe turgiam callent nisi pro defunctis unicam. Le. Dicatur igi- facrum votur ille Concionator de Magnificat, aut, si mavis, Magnifica - cant. Est autitius. Sed cujusmodi tandem avis erat, aut quibus ornata tem liturgia plumis? Hi, Vulturi non diffimilis. Le. Qua tandem ex corte? propriè non Hi. Franciscana. Le. Quid audio ? ex ram sancto fodalitio? sed quodvis Fortaffis ex illorum degenere genere qui dicuntur Gauden- officium. tes, colore fusco, calceis integris, cingulo candente: nec horrent, contremisco referens, nudis digitis contrectare pecuniam. Hi. Imò è grege selectissimo istorum qui gaudent Observances nominari, colore cinericco, cingulis canabeis, calceis fenestratis, quique citiùs occiderent hominem quam nudâ cute pecuniam attingerent, Le. Nihil mirum eft,in rofariis nasci (b) cynorrhodum. Sed quis talem histrionem in- b Rosa canina duxir in hoc profeenium? Hi, Ifthue magis etiam diceres fi foride olens. vidisses personam tragicam. Corpore erat vasto, buccis rubentibus, ventre prominente, lateribus gladiatoriis; dix- e Hoc eft, ad isses athleram esse: & quantum ego divinare queo, biberar in id ad quod prandio plusquam unum vini sextarium. Le. Unde tanta vi- inutilis est. ni copia non tractanti pecuniam? Hi. Ex aula regis Ferdiguentum dinandi fingulo quoque die dabantur illi fextarii quatuor. citur quo Le. O male colloca am benignitatem! Fortaffis erat doctus, olim ungue-Hi. Præter effrontem improbitatem & linguam effrænem bantur athlenihil habebat, Le. Quæ res igitur fic imposuit Ferdinando, ten Bos auut (c) bovem adduceret ad ceroma? Hi. Ut numero dicam, mina inutilis pietas & regia bonitas. Commendatus erat, ille demitte- eft.

bat caput in dextrum humerum, Le. Sic Christus pendet in cruce. Sed erat concio frequens? Hi. Qui potuit effe infrequens Augusta, in templo celeberrimo, & in tor monarcharum conventu, quos Carolus Cæfar ex universa Germania, ex Italia, ex Hispaniis, ex Anglia eò contraxerat? Quin & eruditi complures aderant in ipfa concione, præfertim ex aula regum. Le. Demiror si porcus ille quicquam adserre potuit dignum tali auditorio. Hi. At multa se digna protulit. Le. Quæ tandem, obsecro? Sed priùs te quæso ut mihi nomen hominis edas. Hi. Non expedit. Le. Quamobrem, Hilari? Hi. Non liber talibus grarum facere. Le. Au! gratificatur qui traducit? Hi. Illis pro fummo beneficio est quocunq; modo innorescere. Le. Salrem mihi nomen edito racituro. Hi. Merdardum vocant. Le. Merdardum illum probè Nimirum is ipse est qui nuper in convivio Erafmum nostrum appellavit diabolum. Hi, Rem tenes: sed quod in convivio dixit, tametsi non omnino dixit impune, qui civiliores erant imputabant temulentia, & vino censebant inscribendum. Le. Sed quid excusationis acculit objurgatus? Hi. Negavit se dixisse ex animo. Le. Qui poruit ex animo, cui vihil erat mentis aut animi? Hi. Sed mihi ac doctis omnibus visum est intolerable, quod publicitus, quod eo in loco, quod apud tales auditores, denique quod in tam celebri monarcharum conventu, Merdardus suas Merdosas purulentias effuderit. Le. Aveo scire quid dixerit, Hi, Multa stolidissimè debacchatus est in Erasmum nostrum, quorum hæc erat summa: His, inquit, temporibus exstitit quidam novus doctor, Erasmus, lapla est lingua, asinus volebam dicere; simulque populo interpretatus est quid Germanice sonaret asinus. Le. Rem mire faceram narras. Hi. Itane faceram? imò fatuam potius. Le. An non tibi facetum videtur, talem afinum quemquam omnino vocare afinum, neduni Erafmum? Unum istud scio, si Erasmus ipse præsens fuisset non potuisset à risu temperare. Hi. Profecto non minus refert asihum animi stupore quam colore vestis. Le. Neque arbitror in tota Arcadia effe ullum afinum-ufque adeo afinum, quin hic dignior fir qui fœno pascarur quam ille. Hi. Prorsus inversus est Apuleius. Ille sub asinina specie regebat hominem; hic sub hominis specie tegit asinum. Le. At tales asinos Qui delica- hodie * mulfo & placentis faginamus; ut mirum non fit fi tis pascuntur, mordeant quemlibet & calcibus feriant. Hi. Is, inquit, do-Hor afinus audet corrigere Magnificat, cum id canticum funt & fero. fit a Spiritu Sancto proditum per os facratistima Virginis.

ur plurimum perulanriores ciuns.

Le. Agnosco (a) waepiniar a Sexpinir. Hi. Arqui id verbis a id eft, proexaggerabat, quafi fumma effet admiffa blasphemia. Le. Mi. verbium frahimunc cor metu palpirat; quid erat criminis? Hi. Aiebat E. terculorum. rasmum, pro eo quod Ecclesia canit, Quia respexit Dominus bumilitatem ancille sue, vertiffe, Quia respexit vilitatem ancille sua; eaque vox odiosius sonat Germanice quam Latiné. Le. Quis autem non fateatur effe blasphemiam execrabilem, fi quis facratiffimam Christi matrem, etiam Angelicadignitate celfiorem, appeller vilem ancillam? Hi. Age quid fi quis appellet Apostolos servos inutiles? Le. Pararem blafphemo fasciculos. Hi. Quid si quis eximium illum Paulum appeller indignum Apostoli nomine? Le. Clamarem, Ad ignem. Hi. Arqui fic Apostolos suos loqui docuir ille doctor unus irrefu:abilis Chriftus, Cum omnia feceritis que pracepta Luc. 17. funt vobis, dicite, Servi inutiles sumus: & hujus præcepti non immemor Paulus de se prædicat, Minimus sum omnium Apo- 1Cor. 15. folorum, atque adeo indignus spoftoli titulo? Le. Verum ubi de se talia prædicant homines pii, (b) modestia virtus b Modestia est qua nulla Deo gratior: si quis alius idem prædicet de il- virtus est qua lis, præsertim in divorum confortium relatis, gravis sit quis nec arblasphemia. Hi. Pulchre nodum secuisti. Proinde si Eras- roganter nec mus adorandam illam Virginem dixisset vilem ancillam Do- superbe de mini, nemo non fateretur effe dictum impié. Ceterum modicé. quoniam ipfa ad iftum modum de se loquirur, & in illius cedit gloriam, & nobis salutare modestiæ exemplum exhibetur; ut, quoniam quicquid fumus munificentia Del fumus, quo quisque major est, hoc se gerat submissios, Le. Hadenus quidem inter nos convenic. Verum iffi cum corrigere dicunt, sentiunt corrumpere five falfare. Illud itaque videndum, an vilitatis verbum Græcæ voci quam Lucas pofuit respondeat. Hi. Islam ipsam ob causam a concione mox ad codicem cucurrimes. Le. Expecto venatum. Hi. Verba quæ Lucas afflatu Spiritus fanctiffimis digitis fuis exaravit, fic haber, or enegate of t Tausivoon of Sans auts. Ea fic reddidir noster Erasmas, Quia respexit ad humilitatem ancilla sua. Tantum addit præpositionem, quam Lucas non omifit, nec eam' respuit Romani sermonis elegantia, nec ad sensum est oriosa. Sic enim loquitur Terentius in Phormione, Respice ad me. In Annotationibus ramen admonet, Respicio & Lucam porius dixisse apice ad me, quam respice ad me. Le. respicio ad, Interest igitur aliquid inter respicere & aspicere? Hi. Non quid diffeaspicit que à rereo sunt; aspicit, qui flexo collo runt ab aspicit que à rereo sunt; aspicit, qui simplicité incorne afpicit que à tergo funt ; afpicit, qui fimpliciter intuetur.

Velut apud Terentium Phædra appicit Thaiden domo pro-deuntem, rotus, inquiens Parmeno, tremo horréoque posiquam afpexi hanc. At hujus frarer Cherea fie loquitur, Cum huc respicio ad virginem. Nam ad senem sese flexerar; eo abfoluto reflexit corpus ad virginem. Interdum tamen u-· furpant * respicere pro eo quod est rationem seu curam habere, five rei cujuspiam imminentis, five præsentis. Ità Satyricus.

Respicere, curam fuscipere.

Respicere extrema justit spatia ultima vita.

Mors enim velut à tergo imminens sequitur, ad quam reflectimus oculos quoties eam animo reputamus. Et Terentius, Respice senectutem tuam. Proinde qui alibi intentus non habet curam liberorum, dicieur illos non respicere. Rursus qui difcuffis aliis curis cogitationem huc vertit, eleganter respicere dicitur. At Deus unico intuitu contuetur universa, pra-Tentia, præterita & futura; & tamen in Scriptura nobiscum humano more loquitur. Aversari dicitur cos quos reprobat; respicere, quos aliquandiu veluti neglectos dignatur suo favore. Verum hoc magis expressifet Lucas fi dixiffet dins-Præpoficio Bas Lev, nunc legimus eme Bae Lev. Sed urrum legas, miniad non eft mum'referrad fenfum. Le. At videtur otiofa * præpofitio repetita. Hi. Certe fic & Latini loquuntur, Accessit ad me, Appulit animum ad scribendum. Hic mihi præpositio non videtur otiofa. Nam respicere porest qui in tergum fledit oculos casu quopiam, in nullam remcertam intendens inruitum : at cum audis respexit ad me, exprimitur peculiaris favor volentis huic aut illi succurrere. Item aspicimus interdum casu obvia, quorum nobis nulla eura est, imò que videre nolimus: at quisquis ad aliquem aspicit, peculiariter attentus est ad id quod intuetur. Ad hæc multa simul aspieimus, sed non ad multa. Spiritus itaque Sanctus volens nobis exprimere fingularem erga fanctiffimam Virgunculam favorem, fic per illius os locurus est, Quia respexit ad humilitatem ancilla sua. Avertit oculos ab elatis, suoque judicio magnis, & obeutum suum flexit ad cam quæ in oculis suis erat infima. Nec enim dubium eft, quin multi fuerint do-Ri, porentes, divites, nobiles, qui sperabant Messiam ex ipforum stirpe proditurum : sed illos aspernatus Deus, cleinencissimi favoris oculos flexic ad Virginem, fama obscuram, opibus tenuem, fabro nuptam, ne sobole quidem ulla divirem. Le. Nondum audio quicquam de vilitate. Hi. Ea vox fycophantæ fuit, non Erasmi, Le, At in Annotatione forfican meminit vilitatis. Hi. Nequaquam, In vocem Tantivo-

otiola.

m

чС

6-

u-

1. tà

٤.

m

0

t

on tantum hoc modestiffime notat : Ut intelligas, inquit, parvitatem, non animi virtutem ; fitque fenfus, Et fi fim infima ancilla, tamen non est aversatus me Dominus. Le. Hæc fi vera funt, ac pieratis plena, quid est quod obrudant onigri? Hi. Latinæ vocis ignorantia parit hos tumultus. Humilitas apud veteres emendatius loquentes non declarat virtutem animi quæ pugnar cum arrogantia, dicirurque Modestia; sed quid significonditionis abjectiorem fortem; quo fensu ignobiles, tenues, car apud veidioras & contemptos humiles dicinius, quafi humi repentes, teres. Quemadmodum igitur magnatibus loquentes, dicimus, Rogo ut tua celsitudo nobis hac in re faveat : ità qui de se loquentes sua volunt elevare, discere solent, Quaso ut humilitatem nostram tua humanitate subleves. Nam pronom num primogeniorum emphasis interdum habet nescio quid arregans, Quod genus est illud, ego dico, ego perficam. Bifariam itzque puella modestiffima fimul & suam sortem extenuavit. & numinis in fe munificentiam extulit : non contenra seipsam ancillam dicere, sed addidit, humilem ancillam, & infimæ sortis. Quemadmodum, juxta proverbium, servus præ servo est: ità & inter ancillas alia est alia præstantior, nimirum pro dignitate functionis. Honestior enim comptrix quam lotrix. Le. At miror Merdardum non agnovisse fermonis formam, cum ipse frequenter audierim Franciscapos irà loquentes, Mea parvitas agir tibi gratias pro laura refectione. Hi, Quidem non multum aberrarent si dicerent, mea pravitas. Caterum quoniam Graca vox Tateivogegour quiddam amplius exprimere videtur quam Latina modeftia, Christiani maluerunt humilitatem dicere quam modestiam, h. e. maluerunt fignificantius loqui quam elegantiús, Modestus enim is dicitur qui modice de se fentit, nihil Modestus fibi præter meritum arrogans, At Tameivopegovins laus non quis competit nisi in eum qui minus sibi arrogat quam habet. Le. At periculum est, ne dum modestiam amplectimur incidamus in vanitatem. Hi. Qui fic? Le. Nam fi verum dixis Paulus, Non sum dignus vocari Apostolus, & si verè se dixic Maria ancillam humilem, hoc est, infimæforris, periclicancur de mendacio qui utrumq; tam magnificis efferant laudibus. Hi. Nihil hic, & bone, periculi : cum nos laudibus vehimus pios aut pias, prædicamus in illis Dei beneficentiam; cum ipfi femet abjiciunt, respiciunt vires ac merita sua, si desit favor numinis. Nec statim mendacium est, si quis sibi non vendicat quæ habet: si loquitur ex animo fortassis error dici potest, mendacium dici non potest. At hunc errorem

Apostoli titulo, alibi magnifice de se prædicat, commemorans sua facinora : Plus, inquit, omnibus laboravi ; & Qui videbantur effe aliquid, nibil mibi contulerunt : Cum fanetiffima Virgo tale nihil dixisse legatur. Hi Sed ista facinora Paulus appellat suas infirmitates, quibus illustrata est Dei potentia, eamque commemorationem vocat insipientiam, ad quam fit adactus pseudapostolorum improbitate, ob quos fuit illi necesse sibi vendicare authoritarem Apostolicam; non quod ipse delectaretur humana gloria, sed quod expediret Evangelio, cujus dispensatio suerat illi credita. In Virgine matre non fuit eadem ratio; non enim illi commissum erat munus prædicandi Evangelii. Tum & sexum, & virginem, denique Jesu matrem, decebat summus pudor summaque modestia. Nunc venio ad hujus erroris fontem, Humilitas Qui Latine nesciunt, putant + humilitatem nihil aliud declarare quam infignem modestiam: cum interdum referatur ad locum aut conditionem, non ad animi virtutem ; interdum fic referatur ad animum ut vitium fonet. Le. Etiampe in facris literis? Hi. Maximé. En tibi locum apud Paulum ad Col. cap. 2. 18. Nemo vos seducat volens in humilitate of religione Angelorum. Nec hic est in Tameroots, que vox est in cantico Virginis, sed er тапеноорогия. Locus habet nonnihil obscuritatis, fateor, sed mihi videtur germanus sensus, quem accuratiùs docti adferunt. Nè fitis tam humili tamque abjecto animo, ut cum semel dedicaveritis vosipsos Christo, saluris unico authori, pariamini vobis persuaderi ab Angelis sperandam este salurem, quos quidam fibi fingunt apparuisse. Sitis excelsoanimo, ut etiamsi vere Angelus quispiam è calo veniens predicet vobis aliud Evangelium quam quod Christus tradidit, sit vobis execrabilis, velut Angelus impius & Chrifti adversarius. Multo minus convenit vos esse tam demisfis animis, ut istorum sictis apparicionibus patiamini vos abduci à Christo, Ab uno Christo sperare salutem religio est, ab Angelis aut Divis idem exspectare superstitio est. Paulus igitur vult, humilis abjectique animi effe, non ab illo sublimi Christo ad commentitias Angelorum apparitiones desciscere; demissi ingenii est, quorumliber suasu circumagi. Vides hic Tamenopegovny, in vitium usurparam effe. Le. Quidni videam ? Hi.Rursus in eodem capite ; Secundum pracepta & doctrinas hominum , que sunt rationem quidem habentta fapientia in superstitione & bumilitate. Hiciterum Tanelyo-

Des rirn vicium sonat. Le. Palam eft. Hi. Arqui I Pet, 5 u.

quid fignifice ; guàm vrić.

Scafus illius loi, Col. 2.

b

fic

bi cf

C bi

tu br

qu Pa

034

CIT

Ta

COL

tur

mo

iurpatur

furpatur pro virtute que contraria est superbie, + тапеноoceover exxoulaoade, pro quo nos legimus, humilitatem infinuate. Rurfum ad Phil.2. The Tarewoopegouna Ninkes ny 8μένοι τορέχοντας έχυτών, i. c. Per animi modeftiam unufquisque alium se prattantiorem existimet. -Le. Docuisti Tanes. voopgoovno usurpari in utramque partem; cum apud Latinos modellia non usurpetur nisi in laudem: Verum potesne de cere ταπείνωσην accipi pro modeftia ? Hi. Nihil absurdi fi quis ad istum modum usurpet. Nam & animo tribueresubmissionem aut demissionem pro modestia nihil vetat. Cærerum an in divinis literis ità positum reperiatur nescio. Le. Vide num apud * Divum Jacobum ità fir usurparum : Glorietur autem * Jacob. 1. frater humilis in exaltatione sua, dives autem in humilitate . 10. fua, Hi. Ifto quidem loco eft en Taxeno oci, non Taxenoque. corn. Quod fi contendas hic humilitatem accipi pro modestia, consequens est, ut exaltationem accipiamus pro superbia; ac protinus gemina exister absurdiras. Nam ut modeflus non est qui de sua modestia gloriatur, ac jactitat sese; ità bis arrogans est qui de sua superbia gloriatur. Le. Quid igitur fibi vult Apostolus? Hi, Commendat æqualitatem inter Christianos. Pauper dicitur humilis ob fortunam abjectiorem: dives dicitur sublimis; utique juxta mundum, ob fortunæ splendorem. Hic dives se demittir ad sortem pauperum. & pauper erigitur ad æqualitatem divitum. Uterque haber quod glorietur, alter gaudet fuis opibus fublevari pauperum inopiam;alter glorificat Christum qui eam mentem inspirarit diviribus. Le Sed interim dives ille modestiæ laudem habet. Hi. Fortaffe ; fed non ideo protinus zameivagis fignificat modestiam. Sunt enim qui venantes laudem ab hominibus multa pauperibus erogant. Quin potius uterq; modestus eft,fi modò adfit fincera pietas: dives, dum non gravatur ob Christum æquari pauperi; pauper dum ob honorem fibi habitum non infolescir, sed Christo gratias agens in illo gloriatur.Illud extra controversiam est, raneivaou in Divinis libris frequentissime usurpari pro demissione sive dejectione que fit per afflictionem aut condictonis infirmiratem. Ita Paulus Phil. 3. Reformabit corpus bumilitatis noftra, Tamerowows. Item Pfal. 9. Vide bumilitatem de inimicis meis, Tartelyaow. Rurfum 1 18. Hec me confolata eft in humilitate mea, er Tarrelvoses, nimirum in afflictione. Hujus generis loca func complura, quæ longum fit hic referre. Quemadmodum igitur ustagoeixas tameiros dici poffer o tameiropetr, qui modesto fit animo minimeque elaro; ira mini prodigit fuerit

٢

fuerie, fi qui ταπείνωτιν dicat ταπεινοργοσύνην. Nos de Scripturæ ulu loquimur. Ceterum qui contendunt in cantico Marie Taxeirwsey sonare modestram animi, quin eadem opera fic interpretantur quod legimus Geneseos 29. Vidit Dominus humilitatem meam, Tareivoory; Lea non jactar fuam modeftiam, fed, quod ob deformitatem minus effer cordi marico, humilitatem appellar. Eundem ad modum Deuteronomii 26. Et respexit humilitatem dy laborem atg; angufliam. An non hic Tausivoorv appellar afflictionem? Le. Unde igitur istis in mentem incidit, ut humilitatem in Cantico interpretentur animi modestiam? Hi. Nihil aliud video caua Linguarum (2, nifi quòd multi Theologi neglexerint & (a) linguarum peritiam, & Latini fermonis studium, una cum priscis Eccle-

fiæ doctoribus, qui fine hisce præsidiis ad plenum intelligi non queant: præterea quod difficillimum fit revellere, fi quid penitus infiderit animo. Porto videas quosdam tantum scho-

imperitia errorum caufa.

lasticis placitis tribuere, ut malint ad ea detorquere Scriptu-

¿ Finis, per-

fectio.

por evincit.

ram, quam ad Scripturæ regulam opiniones humanas corri-6 Vide, prov. gere. Le. At isthuc absurdius est quam quod narrant de (b) regula Lesbia. Hi. Beda monachus, non admodum gravis author, quoties ab alienis recedit vestigiis, ex occasione dicta humilitatis meminit de superbia. At Theophylactus scriptor Græcus, qui sua ferè ex probatissimis Græciæ scriptoribus hausit, negat hic Tareinwow accipi posse pro virtute. Le. Ad istud probandum quid opus est authoritate, cum iple senfus communis respuat eam interpretationem? Hi. Rece dixisti. Nam cum modestia sit quodammodo (c) colophon ac tutatrix omnium virtutum; immodestia est, si quis eam de se prædices. Fatemur quidem in Sanctiffima Virgine virtutem hanc fuisse summam & incomparabilem (Christum semper excipio;) fed hoc ipfo ob modeffiam laudabilior eff, quod eam ipla non lauder, led, agnoscens suz conditionis humilitatem, mysterij magnitudinem adscribit misericordiz divina. Maria, inquiunt, per modeftiam meruit fieri Mater Dei. Donemus hoc aliqua ex parce verum effe: Verum que randem modestie species est, puellam hoc de se predia Cantici te- care ? Le. Quin & iple (d) Cantici tenor declaret illam de sua indignitate loqui, coque sie orditur, Magnificat anima mea Dominum, At quæ dicit, Merui fieri Mater Dei per modestiam, se magnificat, non Dominum. Mox subjicitur, Ecce, enim ex boc beatam me dicent omnes generationes. Ecce fignificatrem subitam &inexspectatam. Nonexspectatautem summum honorem, qui fele nullo honore dignum judicar. Nec felicitas

felicitas dicitur, fi contingat quod meritis debebarur. Flaccus enim negat fe hoc nomine felicem appellandum; quod à Mæcenate in amicorum numerum adopratus effet. Hi. Quam obrem ? Le. Quia judicio fuir ascitus; non gratuito favore: Mæcenas hoc illi tribuit quod ejus vir utibus deberi judicarat. Hi Eodem pertinet quod sequitur, Quia fecit mibi magna qui potens eit, de fanctum nomen ejus. Non dixic, fecit mibi magna quia me dignum judicavit, sed quia potens eft, & facit quæcunque vult, & ex indignis facit suo favore dignos, & ideo Sanctum nomen ejus : sanctum dixir gloriofum. Quantum autem noftris meritis arrogamus, tantum detrahimus divini nominis gloriæ. Nam, juxta Paulum,illius potentia per nostram imbecillitatem perficitur. Mox in co versu, Deposuit potentes de sede, dy exaltavit huviles, non est Tamerooppyas, led Tameives, hoc eft, contemptos juxta mundum, ut opponatur potentibus. Hunc versiculum juxta prophetica eloquitionis morem declarat sequens, Esurientes implevit bonis, of divites dimisit inanes. Quos modo dixerat bumiles, hic appellat esurientes, hoc est, tenues : quos modo potentes, hic divites vocat. Proximo versu fir mentio misericordiz fefe per omnes orbis nationes profundentis In extremo versu prædicat Fidem Dei in promissis, Sieut loquutus eff, &c. Toto Cantico prædicatur gloria, hoc est, potentia, bonitas & veritas Dei : nulla est meritorum mentio. Le Sed ut potentiam ac divitias comitatur superbia, ità paupertas docer modestiam. Hi. Non equidem inficior isthuc interdum accidere, sed videas plerumque pauperes arrogantissimos : fi negas, objiciam Merdardos multos. Verum demus effe, quod non est, perpetuum; non jam agitur qualis fuerit facratiffima Jelu mater, sed qualia de se prædicarie in hoe Cantico. Le. Demiror istorum pervicaciam, qui toties mo-Diti, frequenter etiam irrifi, non refipiscant. Hi. Quoties moniti funt, declamationem effe ficti thematis tractationem, ad exercendam dictionis facultatem adhiberi folicam? & tamen istis declamatio nihil aliud est quam sacra concio. Quories inclamarum est illis, cœlibem esse quisquis uxorem non habear, etiamfi sexcentas alar concubinas? & ramen coelibarus istis nihil aliud est quam continentia & catifras. Idem usu venit de humilitare, aliisque similibus quam plurimis. Le. Unde flupor tam percinax ? Hi. De * Merdardis * Monachi & respondeo. Non dederunt à puero operam literis, nec est fratres inde-

P

10

15

d

ıc

e

1

n-

A,

is

z

2 -

m

li.

de

na

e-

cce.

11-

m-,

tas

respondeo. Non dederunt à puero operam literis, nec est frattes indoillis præceptorum aut librorum copia; & si quid estiusinodi difacultatis obtigit, malunt abdomini impendere. Sacrosan-

Cc 2

Rum

ris & ad eruditionis opinionem. Postremò, putant nonnullam effe religionis partem, fi cum suo Francisco ne Larine quidem loqui sciant. Le. Profecto plurimos novi qui iffa ex parre belle referant instituti sui principem, qui caperonem dixir pro galero, opinor, & veftimentibus pro vestibus. At Franciscus constanter reculavit presbyteri honorem: auod idem, opinor, fecir Benedictus & Dominicus. Nunc ifti cum suis vettimentibus non abhorrent à galero Cardinalitio. Hi Quid ais? imò nè à corona quidem triplici. Et humiles illi pauperis Francisci filii porrigunt calceos suos summis orbis monarchis osculandos. Le. Jam fi fuiffer facta vilitatis mencio, quid erat piaculi? Hi. Nihil fi vilem intelligas qui parvo æstimatur apud homines, aut qui fibi viderur contemptibilis. Sed quid opus excufare quod dictum non est? Le. Non puduit Merdardum ad iftum mentiri modum, idque in fano tam celebri, in frequentiffima monarcharum (vnodo, coram tot eruditis viris quorum plerique Erasmicas lucubrationes evolverant? Hi. Puduit. ais? Imò fibi visus est scurra rem palmariam ac triumpho dignam facere. Hoc est quartum Merdardorum votum longe tribus illis religiofius, Nihil omnino pudere, Le, Iffius profecto plerique sunt observantissimi, Hi. Nec erat sim-Mendacium plex mendacium. (a) Primum, Mariæ Canticum, ut est à Merdardi tri- Luca scriptum, manet intactum. Qui verò corrigere dicitur qui nihil mutat? Deinde, vox humilitatis immutata non est. nec ulla usquam vilitatis mentio. Postremò, non corrigit Canticum qui bonâ fide reddit quod scripsit Lucas, fed explicat. Le. Video triplex mendacium effronte scurrâ dignum. Hi. Mane, nondum audivisti quod est omnium impudentissimum. Le. Etiámne amplius? Hi. Vociferabatur doctorem illum afinum fuiffe principem, authorem & antesignanum universi tumultùs quo hunc concutitur orbis Christianus. Le. Quid ais? Hi. Huic impurandum quòd tor fectis discinditur Ecclesia, quod Sacerdores spoliantur decimis, quòd contemnuntur Episcopi, quòd sacrosancta Pontificis majestati passim obeditur, quod agricolæ (b) verus giganrum exemplum instaurarunt. Le. Ista publicitus? Hi, Magnis clamoribus. Le. Arqui longe fecus existimant qui Erasmi libros attentius introspiciunt. Horum plurimi fatentur se ex illius lucubrationibus hauffle verz pietatis semina. Totum hoc incendium per Monachos ortum per eosdem hue usque incanduit; quod non aliter nune

plex.

Affect affe erunt regnum ealeste gigans, Ovid.

n

fu

00

di

Ch

UD

de

tus

one

Om

quoque conantur extinguere, quam fi oleum, quod aiunt ad- + Id eft, Quid dant camino. Hi. Vides † és nánsov Ineior Ba'v n pasife peffina befia. Le Rem acu tetigifti. Illi nimirum expedit in populo Chrfliano superffitionis effe quam plurimum, pietatis quam minimum. Sed quid concio? ferebatne Cumanum afinum tam insolenter rudentem e suggesto? Hi, Quidam mirabantur quid accidiffet homini. Qui stomachi erant impatientioris surgebant, atque è templo abibant, submurmurantes. Venimus huc audituri laudes Divæ Virginis, & hic remulentus nobis evomit meras sycophantias. In his erant etiam non paucæ mulieres. Le Arqui solet hoc genus mirè deditum effe iki fodalitio. Hi. Vera prædicas ; fed coeperunt & foeminæ sapere. Eruditi quorquot aderant plerique ringi, nonnulli etiam subsibilare. Le. Non curat asious sibila; oportuit talem rabulam putribus ovis aut ruderibus è suggesto derurbari. Hi. Non deerant qui hoc illum dignum existimarent, sed cohibebat illos loci reverentia. Le. Sed loci religio non debet his opitulari qui locum scelere profanârunt; veluti qui in templi septis occidunt hominem, non aquum est ut illic habeant asylum; itidem qui in sacris concionibus & loci religione & populi patientia stolide abutitur, huic non oportet esse præsidio quod ipse sua temeritate profanavit. Laudatus est à priscis ille qui eum non habuit pro Consule, cui ipse non effet Senator: nec par est ut populus cum habeat pro Ecclesiasta, cui ipse non est concio. Hi, Metuunt fulmen Episcoporum. * Si quis instigante Diabolo,&c. nosti legem. Le. Sed priùs in tales rabulas Episcopi debebant vi- Canon est brare fulmen. Hi Metuunt & illi Le. Quos ? Hi. Illos ipsos quo excomsabalas. Le. Quamobrem ? Hi. Ob hoc ipsum, quod rabulæ municapiur lunt. Le. Apostoli non metuebant regum & prasidum mi- qui in moninas, & ifti metuunt unum mendicum? Hi. Sed ob ifthuc fp. chos & facerfum magis formidandi quod mendici funt ; quod eripiatur dotes manus non habent, quo lædant habent. Abi tu sodes ad vesparum aut crabronum nidum aliquem, & unam quimlibet ex illis digito continge; ea res si tibi bene successerit, redito ad me & Episcopos ignavos appellato qui refugiunt unum mendicum irritare. Romanum Pontificem nonne potentiffimi Christianæ dicionis Monarchæ reverentur, fortassis & mecuunt? Le. Nec mirum, eft enim Christi vicarius. Hi. At Alexander sextus, vir nec stultus nec indoctus, fertur ità loqui folitus, Se malle è summis Monarchis aliquot offendere, quam unum quemlibet fraterculum ex ordine Mendicantium Le. Omitte pontifices. Cum iftius sceleris rumor ad aures Cc 3

d

æ

)

1-

m

Z

f-

DC.

principum qui tum Augustæ erant dimanaffet, non est sumprum de homine suppli-ium ? Hi, Indigne culerunr omnes, fed pracipue Rex Ferdinandus, & hujus foror Maria freminarum hujus seculi decus, Bernardus Cardinalis Tridentinus, Balthafar Episcopus Constantienfis; objurgatus est graviter Eccleffaftes, sed à nullo acriàs quam à Joanne Fabro Episcopo Viennensi. Le. Quid objurgatio ? asinus non fentit nifi fustem. Hi, Præsercim fi in ventrem ingeras. Sed quid illi stolido tecissent Principes, longè gravioribus curis occupati? Le Certe submovissent à concionandi munere, & fuam illi benignicatem subrraxissent. Hi. At artifex ille pus foum in ipfam concilii disfolutionem distulerat, cum jam alioqui forer abeundum. Le. Isto quidem pacto dicuntur abire cacodæmones, ingenti fœtore relicto, Hi, Itaque dimiffus à Rege Ferdinando, sed bene pastus Nam objurgatio nè tantil. lum quidem derraxir hominis obestrati. Le. Franciscus dictur concionarus fororibus avibus ;ifte dignus videtur qui concionetur fratribus afinis ac surbus. Sed quò se contulit ? Hi, Quò nifi ad fuos gregales? à quibus acceptus est ovatione, ob rem strenuè felicité que gestam, & inter pocula pro la triumphe, can arum eft Te Deum Laudamus. Digniffimus eft ifte Merdardus qui funem in c llo geftet porius quam in ·lumbis. Sed quid imprecemur ifti stolido gregi qui tales fover pecudes? Hi. Vix invenias quod impreceris malum gravius quam ipfi accerfunt fibi : fiquidem his rationibus maxime traducunt fefe,& in bonorum omnium conjiciunt odium, efficacius quam quisquam poffit hoftis, Sed non est Chifliana mentis cuiquam imprecari male; illud potius optandum ut clementiffimus rerum tormator & reformator, (qui ex Nabuchodonofor homine fecit bovem, & rurfus ex bove fecit hominem, quique afinæ Balaami dedit hominis linguam) omnes Merda di fimiles verrat in melius, dérque illis & mentem & linguam viris Evangelicis dignam.

ARGUMENTUM.

Philodoxis ad veram gloriam & honestum nomen viam indicat. 1. Constur ut sit talis qualis haberi se velit. 2. Imitetur vir s celebres qui tamen varis blim de criminibus accusati. Cato senior quadragies causam egit reus. 3. Coveat in omni re, Ne quid nimis. 4. Facilis sit in alierum moribus perferendit, ad leviora vitia conni ens. 5. Ne sit prafractus aut pertinax in sua ofinion.
6. Sit comis, & c. Impossibile est placere omnibus, 7. Bene mereatur de omnibus in quansum potest: sit hoc partim efficis, partim estiam benignitate. Felicit as quibus dam inest a natura, ut quicquid agant placeat. 8. Comitas & morum suavitas in rebus omnibus saverem coneiliant: 9. Inconstantia covenda. 10. A natura minimum, ab honesto minime recedendum esse.

11. Observandi hominum & nationum mores. 12. Si quid agendum, quod forfan necessario displicebit, nostra appareat voluntas agendi aliter. 13. Redum & honestum semper agamus. 14. Lingua multis causa est invidia. Duomodo laudandum & vituperandum. 15. Libros exacte scribere, argumento non vulgari, sama januas aperit. 16. Invidiam oborientem beneficiis vincere.

(a) PHILODOXUS, (b) SYMBULUS.

n

d

İS

ŀ

à

ŀ

11

1.

i.

ĉ,

Io

:ft

in

0-

4.

li-

n-

ve

n-

is

50-

Ca-

dit,

one.

mi-Fe-

0

ca-

Se.

Ph. L'Elix auspicium interpretor occursum tuuin, Symbule, Sy. Urinam fir aliquid, Philodoxe, in quo tibi queam effe felix. Ph. Quid auspicarius quam si quis Deus b constiturius, occurrat homini? Sy. Equidem nihil ifthoc existimarem au- c Noctue vofpicatius, etiamfi fexcentæ volitent (c) noctuæ Sed quem latus apud mihi narras Deum? Ph. Te, inquam, Symbule. Sy. Mene? Athenicoses Ph. Te plané. Sy. Ego Deos cacantes nunquam feci pili. ominatus Ph. Si non fallit proverbium, * Deum effe quisquis juvat fuit. mortalem, tu mihi Deus effe potes. Sy. De fich proverbii vi- "Homo homiderint alii, ego certè perquam lubens amico profuero fi que- ni Dem. sm. Ph. Non eft quod meruas, Symbule : haud pero muruum : facra res est confilium ; eo tantum me juva. Sy. Atqui isthuc ipsum est petere mutuum, quandoquidem hoc officit genus inter amicos ultro citróque commeare debet, quemadmodum & cærera omnia. Sed quid est rei in quo meum defideras confilium ? Ph. Piget obscuritatis, cuperem effe celebris; commonstra viam. Sy. En tibi compendiariam : imitare + Erostratum, qui incendit templum Diana, aut huic smillimum Zoilum, qui laceravit Homerum, aut a jud ali- d Aude aliquod (d) facinus memorabile defigna, & + doi figu G eris quid brevibus cum Cecropibus ac Neronibus. Ph. Famam ex fcelere parent Gyaris. Juven. alii ; ego nomen ambio rumoris honesti. Sy. Talem igitur te † 1d est, celepræsta qualem opras prædicari. Ph. At multis egregià virtute præditis non contigit nominis celebritas, Sy, Istud an verum fit, nescio: artamen fi id eveniat quod ais ipsa virtus abunde magnum sui præmium est. Ph. Rera prædicas planeque Philosophicé. Veruntamen, ut sunt res humanæ, mihi videtur gloria præcipuum quoddam ornamentum esse virturis, quæ non aliter gaudet ignosci quam Sol amar lucere, vel ob hoc ipsum, ut & prosit quamplurimis, & quamplurimos ad sui pelliciar æmulationem. Postremò, non video quam postessionem speciosiorem parentes liberis suis relinquere possint quam honesti nominis immortalem memoriam. Sy. Ut video, gloriam experis virtute partam. Ph. Scilicet. Sy. Proinde tibi propone literis omnium celebratos, Aristidem, Phocionem, Socrarem, Epaminondam, Scipionem

a Amans gloria, quifamam vena-

† Erofrati & Zoili fama. bratus carmi-

fo plura excrescerent. simum enim of animal. c Id eft, La-

tenter vive,

pionem Africanum, Carones seniorem & Uricensem, Mar. cum Brutum, & horum fimiles, qui belli domique de Republica quam optime mereri studuerunt. Hic est enim feraciffimus gloriæ campus. Ph. Verum inter iftos celebres, Aristides oftracismo justus est solum vertere; Phocion & Socrates biberunt cicutam; Epaminondas capitis est postulatus quemadmodum & Scipio; Cato senior quadragies reus causam dixit; Uticensis sibi mortem conscivit, itidem Brurus. Ego gloriam optarem nulla invidia contaminatam, Sy. At ifthue ne Herculi quidem filio concessit Jupiter, Nam · Excetra Hy- post tot monstra virtute domita cum (a) Excetra fuit exdra appellata tremum certamen, idque multo omnium pertinaciffimum. est, quod uno Ph. Ego Herculi suos gloriosos labores nunquam invidebo. capite abscis Eos demum felices duco, quibus obrigir honestum nomen nulla invidia contaminatum. Sy. Vis, ut video, suaviter vib Id eft, Pef. vere,eo meruis invidiam; nec id injurià, (b) nd neo y & & Ineior. Ph. Sic eft. Sy. Ergo, (c) Adde Bioras. Ph. At ift. huc est mortuum este, non vivere. Sy. Intelligo quid affectes, In Sole clariffimo versari gaudes absque umbra. Ph. Isthuc quidem fieri non potest. Sy. At nihilo magis fieri potest ut gioriam consequaris nulla contaminatam invidia. Recte fada ultro fequitur gloria, gloriam comitatur invidia. Ph. Atqui posse gloriam absque invidia contingere docet nos senex ille Comicus. Ità ut facillime sine invidia laudem invenias, & amicos pares. Sy. Si istà laude contentus es quam rulit Pamphilus adolescens obsequiis & morum commoditate, poreris eodem è loco petere rationes affequendi quod expetis, unde deserpsifii sententiam. In omni re memento, Ne quid nimis, sed tamen mediocriter omnia; esto facilis in perserendis aliorum moribus, ad leviora vitia connivens; ne fis præfractus, tuæque fententiæ nimidm tenax, fed aliorum fludis temet accommoda; nulli lædas os, sed comem te præbeas omnibus. Ph. Adolescentiæ favent plerique, nec magni negotii fit tum istam parare laudem : ego magnificum quoddam nominis decus optarim, quod per univertum orbem resoner, quodque cum grate semper fiar illustrius, arque à funere randem clarius elucescar. Sy. Equidem aldeft, Expers laudo generofam istam indolem tuam, Philodoxe; Caterium fi cupis gloriam virtute partam præcipua virtus est negligere gloriam, & fumma laus est non ambire laudem, qua magis sequitur fugientem. Videndum est igitur, ne quo impensiùs ista ambis, hòc frustrere magis. Ph. Non sum Spoicus (d) anashs, tangor humanis affectibus, Sy. Si te prof!

affectuum. Stoici negabant in virum fapientem ullos affectus cadere.

profiteris hominem, nec ea reculas quæ funt humanæ fortis, cur ea venaris que nec Deo contingunt ? Nosti enim Thecenideum illud non minus verè quam scite dictum, Jovem, nec pluvium, nec serenum placere omnibus. Ph. Non eft fortassis ignis absque sumo, sunt tamen (a) ananva. Si non qua dum potest obtineri quin aliqua livoris nubecula obscuretur ho- cremantur minis gloria, arbitror tamen effe rationes quibus fiat ut quam fumum non minimum invidiæ sit admistum, Sy. Eas igitur tibi vis com faciunt, ab monstrari? Ph. Percupio. Sy. Modice virtutem exsere & * privativa minus gravaberis invidia. Ph. At gloria, nisi sit insignis, non particula, & est gloria. Sy. Ecce tibi certiffimam viam. Defigna præcla- fumum fignirum aliquod facinus, & morere, & citra invidiam celebrabe- ficat. ris cum Codris, (b) Menœciis, Iphigeniis, Curtis ac Deciis. b Nobilis

Pascitur in vivis livor, post fata quiescit. Ph. Equidem, ut ingenue quod res est fatear, cupio liberis falute feipac neporibus meis honesti nominis hæredicatem relinquere; sum morti verum huins rei fructum vivus apud vivos aliquamdiu de- objecir, apud cerpere cupiam. Sy. Age non te suspendam amplius, Certis- Philostratum fima ad illustre nomen est via, bone mereri, cum privarim de in Imaginifingulis, tum publicitus de universis. Id partim fit officies, partim benignitate. Benignitas sic temperandaest, nè cogaris ab aliis rapere quod aliis suppedires. Nam ex hujusmodi largitionibus plus odii nascitur apud probos quam favoris apud improbos. Porrò, ab improbis laudari imfania veriùs est quam gloria. Ad hæc, benignitatis fons largiendo exhauritur. Porrò, beneficencia quæ constat officiis sundum non habet; imò quò largiùs hinc hauritur, hoc scatet uberius. At hic multæres funt quæ & invidiam mitigant, & famæ celebritatem illustrant, quas nemo fibi præstare valet, sed

Gratior est pulchro veniens è corpore virtus: At formam corporis fibi nemo largitur. Adfert fe- Nobilitas. cum dignitatis plurimum generis claritudo: At hac Opes. quoque forcunz munus est. Idem sentiendum de divitiis, que recte factis parte ab avis atque atavis ad nos devenerunt. Nè hoc quidem quisquam fibi præstat. Hujus generis sunt & ingenii dexteritas, ac dicendi gratia, lepos, & comitas non ascita, sed ingenita: postremo decorum quoddam arcanum, atque etiam felicitas, cujus effectum in multis videmus quotidie, causam reddere nemo potest. At non frequenter conspicimus eadem geri dicive à divertis, & magnam inire gratiam qui pejus gessit dixitve,

contingunt gratuito favore numinis.

, adolescens Thebanus qui

04

1.

es

m

1.

n

(-

1.

0.

n

1-

t.

5,

IC

a ú

e

.

Ü

n

n

æ

0

n

C

com is qui melios rem egerit pro gratia referat odium. Hoc priici quidem ad Genios referebant. Dicebant enim. in ea re quemque fortunatum effe ad quam natus effet; contrà, parum succedere quod quis invità Minerva irato. Que gento tentaret. Ph. Hic igitur nullus est confilio locus ? Sy. Vix ullus, Attamen qui fagaces funt deprehendunt in pueris aut adolescencibus notas quasdam quibus conje. cturam facere liceat, ad que studia, quódve vice genus. qualve actiones fint adonei Idem indicat in nobis arcanus quidam animi fensus, quo à quibusdam abhorremus nulla evidente causa, ad quædam item miro impetu rapimur. Hinc eft quod alius feliciter tractat rem militarem, alius dexter est in negotiis politicis, alium dicas ad studia natum. Quanquam & in his mira varietas: nimirum tanta quanta eft functionum diverficas. Alium natura genuit imperio, alium voluit effe fortem militem : cui plurimum indulfit,ei concessit ut, juxta Homerum, pariter dy bonus sit lancearius o egregius dux. Itidem in rebus civilibus, alius valetin confilio, alius in agendis caufis excellir, a ius obeundis legationibus & gaudet & feliciter rem gerit. De studiorum varietate quid attinet dicere. Sunt qui fic rapiantur ad institutum monasticum, nec ad quodvis, sed vel ad hoc vel illud, ut vicam fibi putent acerbam nisi quod optant assequantur. Sunt è diverso qui mirum in modum abhorrent, ut mori ducant poriùs quam fieri monachum : nec id odio faciunt, aut certa racione, fed arcano quodam natura fenfu. Ph. Ista quidem in compluribus ità ut narras & comperi nonnunquam, & frequenter admiratus sum. Sy, In his igitur bonis que nobis gratulto largitur natura benignitas, mulco minos oriccur invidiz, fi fastus abfir & oftentario. Amabilior enim est forma, aut pobilitas, aut opulentia, aut facundia, in his qui se his bonis præcellere quasi nesciunt. Comitas autem & modestia nihil imminuunt hæe commoda, fed ut gratiam addunt, ità depellunt invidiam. Hæc autem comitas & morum suavitas oporter in omnibus vitæ actionibus fit perpetua, nifi prorfus repugnet Minerva. Nam fruftra, ut opinor, tentaret Xenocrates quod successit Socrari ac-Diogeni; fruftrà moliretur Cato Cenforius, quod Lælium fedit gratiofum. Attamen Demea ille Terentianus fubito mutatus, latis declaravit quantum ad conciliandum benevolentiam habet momenti studiis & affectibus omnium obsecundare. Verum quoties à recto receditur, jam & à vera gloria ad temporarium hominum favorem degeneratur. um,

im,

let;

ato-

10-

lune

nje-

DUS,

Dus

ulla

nur,

lius

ım.

nta

10,

t,ei

rj-

in

94-

m

ad

rel

e-

90,

10

u.

1-

15,

0.

at

t.

m

n

d

IIMI

neur. Cæterum ca demum gloria perpetua est quæ honestis radicibus nititur, à judicio rationis profecta. Nam affectus temporarios habent imperus, qui fimul atque relanguerint. odifie ccepimus quod ante vehementer arrifit; ac proinde plaulus vertitur in fibilum, laus in viruperium. Cæterum ut ingenium prorfus inverti non potest, ita potest aliqua ex parre corrigi. Ph. Exspecto quid dicas. Sy. Qui natura blandior est, is cavere potest, ne dum apud omnes gratiosus effe ftuder, deflectar ab honesto; neve dum sele quibusliber accommodat, Polypum imitatus, fibi parum confter. Ph: Tales novi permultos lubricæ fidei & erubescendæ vanitatis. Sy. Rurlus, qui severiore sunt ingenio, dare operam oportet ut fic affedent comitatem, ne quod agunt videatur fimubrum, aut subinde ad naturam suam recurrant, pro laude geminum dedecus fibi comparaturi; & quod interdum rigidins agant & quod fint inconstantes. Tantam enim vim habet constancia, ut qui vitiosam nacti sunt naturam, tamen ob hoc iplum levius ferantur, quod nufquam funt fui diffimiles. Fucus autem simulatque suboluit etiam in benefadis gignit odium. Porrò quod fimulatum est perperuò latere non potest, aliquando erumpat oportet: quod ubi factum fuerit, fimul evanescit omnis ille magnificus gloriæ fumus, atque etiam in fabulam vertitur. Ph. Illud igitur, ut video, mones, à natura minimum, ab honesto minime recedendum effe. Sy. Tenes. Ad hæc, scis, quicquid subito inclarescit obnoxium effe invidiæ. Inde vox odiosa (a) veotaste apud a Idest, nu-fræcos, apud Romanos novorum hominum cognomen, apud ctus, qui suutrosque terra filiorum, & è calo delapsorum. Caterum fama bitò divitias quæ paulatim nascitur & augescit, quemadmodum mini- nactus nusmum habet invidiæ ita maxime durabilis eft, ut indicat hoc quam non ile poerarum acutiffimus Horatius, Crefcit occulto velut ar- oftentat illas bor evo Fama Marcelli. Proinde, si veram, si perpetuam, si domi vorane. livori quam minimum expositam gloriam experis, ausculta Socrati, qui dixir, quibusdam usu venire, ut dum nimium properant initio, ferius perveniant ad finem. Ph. Sed hominum vita brevis eft. Sy. Ergò ad benefacta properandum, non ad gloriam, quæ sua sponte consequirur. Non enim id confulis, opinor, quibus rationibus longævus fieri possis. Nam ifthuc Parcarum munus eft, quæ fila ducunt, & ampucant, cam ipfis eft visum. Ph. Urinam ifthuc quoque possis. Sy. Nunquam, ô Philodoxe, divi tam fuerunt benigni, ut uni darent omnia. Quod annis derrahunt, nominis iplendore pensant. Quibusdam, sed paucissimis, tam indulgenter fa-

vent,

ri

pr

li

n

C

La U

fe

á

A

H

8

le

tì

de

n

C

al

P

d

C

P

8

n

di

ti

CI

vent, ut vivî, fibique quodammodo superftires, posteritate fua fruantur. Sed rari funt quos aquus amavit Jupiter. Hoc fortaffis aliqui din geniti potuere; verum ifta felicitas non cadit in hanc consultationem. Ph. Sape mecum admirari foleo feu fortunæ feu naturæ invidentiam quæ nihil omnino commodi largitur mortalibus quod non aliquo temperet incommodo. Sy. Quid igitur superest, amice, nisi ur homines nati fortem humanam æque teramus animo? Jam & illud haud mediocriter conducit ad leniendam invidiam. fi penisus cures habere perspecta nationum, ordinum & sin. gulorum hominum ingenia, nimirum ad eorum exemplum qui bestiis cicurandis alendisque dant operam. Siquidem horum præcipuum est studium, animadverte quibus rebus emodque animal vel efferetur vel deliniatur. Non jam loquor tantum de discrimine quod est inter avem & quadrupedem, inter ferpentem & pifcem, aut quod eft inter aquilam & vulturem, inter elephantem & equum,inter delphinum & phocam inter viperam & aspidem; sed de innumera varietate que est in fingulis animantium generibus. Ph.Exspecto quò sis evasurus. Sy. Omnes canes sub una specie continentur; fed hac species quam in innumeras formas diffrahieur ? ut dicas-illos genere diffingui, non specie, Jam prorsus in eadem specie quam varil sunt canum mores & ingenia? Ph. Immensa varietas. Sy. Quod de canibus dictum eft, de fingulis animantium generibus dictum puta: fed in nullo magis elucer discrimen quam in equis. Ph.Vera prædicas. Sed quorfum hæc? Sy. Quicquid in animantium generibus, vel in formis, vel in fingulis animantibus varienaris est, hoc omne pura este in homine. Lilic reperies lapos varios, canes inenarrabili varietate, elephantos, camelos, afinos, leones, oves, viperas, fimias, deacome, aquilas, vultures, hirudines, hirundines, & quid non? Ph. Quid rum? Sr. Nullum autem est animal sam efferum, quin arte tractatom aliquam de se præbeat utilitatem, aut certe non lædat. Ph Nondum perspicio quid agus, Sy. Est nonnihil discrimimis inter Hispanum, Italium, Germanum, Gallum & Anglum. Ph Est plané. Sy. Ad hæc, est fingulis in unoquoque genere peculiare quoddam ingenium. Ph. Fareor. Sy. Hanc varietatem & fagaciter habueris animadversam, & fingulorum moribus te accommodes, facile consequeris, ut aut omnes habeas amicos, aut certe nullos inímicos. Pb. Si Polypum me fieri jubes, ubi rectum & honestum? Sy. Est in rebus communibus aliquod obsequium quod nullo pacto viclar

gat honestum: quod genus, apud Iralos osculo salutant viriviros; in Germania si facias idem absurdum videatur sed pro oiculo dextram porrigunt. Rurfus in Anglia viri faluant mulieres etiam in templo obvias : idem fi firt in Iralia, flagitium habeatur. Item in Anglia porrigere poculum num intervenienti in convivio civilitatis est; in Gallia contumeliæ eft. In his & aliis hujusmodi citra recti jacturam licet omnibus obsecundare. Ph. At perdifficile sit omnium gentium mores ac fingulorum hominum ingenia nôffe. Sy. Verum, ô Philodoxe, si gloriam infignem quæris, eamque virtute partam, necesse est ut virtutem geoque præfles non vulgarem. Scis autem virtutem circa difficilia versari, quemadmodum ante Peripateticum illum docuic Hefiodus: proinde fi mel cupis, apes feras oporter, Ph.Scio, & memini: sed mitigandæ invidiæ rationem quærimus. Si. Proinde da operam ut in bello dux esse malis quam miles. & in eo bello quod gerendum cum invifis hostibus potiùs quam cum civibus aut sociis. In republica ea potissimum munia capesse quæ popularia sunt & gratiofa; velut, defendere popularius est quam accusare; honorare quam punire. Quod fi qua incidunt, ficut incidere necesse eft, natura moleffa, tamen ea quoque, si vitiari non possunt. commoditare sunt lenienda. Pb. Quo pacto ? Sy. Sedes judex ant arbicer ? altera pars nonnihil offendenda eft ; fed ea rem aquitate geras ur, fi fieri poffit, etiam victus gratias agat. Ph. Quî fic ? Sy. Puta, intenditur actio furti aut facrilegii; muta, si pores, actionis formulam, & fac ut sit actio rei vindicanda. Hic protinus na reum subleves, ut nihil tamen decedat actori. Porrò actionem omnem fic moderare, ut citra Declinandi aftoris dispendium reo videaris aquus. Postremò damnati invidiam pænam no hil miriga. Absit interim aut vultus torvitas, aut verborum aceroitas, aut in rofitas; que restaciunt ut quidam pejorem ferant gratian pro dato beneficio, quam alli pro negato. Interdum monendus est amicus : fed fi nulla spes emendationis, filere preftat. Si res gravior eft. & spes est profectas, magni refert qualis fit admonitio, Nam Izpenumero fit, ut qui finistre aut intempeffive admonet, Sinistra & & morbum exasperer, & ex amico reddat inimicum. Hæc intempestiva dexteritas magis etiam habet locum fi agas cum principe : monitio. nam horum affectibus nonnunquam incidit ut fit refistendum. Quod fi fit comiter ac dextrè, paulò post qui obstitere plus ferunt gratiæ quam qui obsecundarunt, Quod enim cupiditati placer temporarium est; quòd recta ra-

oc

p

i.

m

n

IŞ

Lingua mul- tione geritur perperuò probaturi Longè verò maxima ma

tis causa invi- invidiæ nascitur ex intemperantia linguæ. Quantum odi nonnunquamunica vox temere excidens concitat nonnulle Quam multis dictum, aut jocus intempestivus suit exitio Laudabis igitur, sed dignos, idque parce; sed vituperalis parcius, a camen omnino quispiam vicuperandus est; proinde vitanda loquacitas; difficillimum enim fit fimul & mil. ta & opportune dicere. Ph. Affentior iffis omnibus. Sel via, scribere libros. Sy. Vera prædicas, nisi quòd obste

Scribere libros non vulgari argumento.

mihi videtur præcipua ad parandum nominis celebritaten scribentium turba. At fi ifta placet ratio, cura ut exalt scribas potitis quam mulra. Cum primis autem Argumentum delige neque protritum, neque cum multis commune, ad hæc minime invidiofum in id, quicquid infigne complerium annorum lectione contractum est, conferas : tractail one verò tale reddas, ut voluptatem habeat cum utilime conjunctam. Ph. Prudenter eu quidem, Symbule; meogne animo feceris latis, fi unum istud adjeceris, quibus rebu effici poffic ut maturius etiam contingat gloria. Multos enim video qui vix sub obicum inclarescunt; nonnullos à rego, quod aiunt, demum innotescere. Sy. Hie quod confulam nihil habeo melius quam quod tibicen suafit tibicini, Fac ut his teiplum probes qui glorià-jam vicerunt invidiam, in horum amicitiam temet infinua, quorum honorifica de te prædicatio facile populare studium tibi conciliabit. Ph. At fi quando exoriatur invidia, quid oftendis remedii? Modus extin. Sy. Fac quod folent hi qui picem coquunt ; fi flamma effal-

pant.

guendi invi- ferit, infundant aquam ; ac tum magis efferatur ac ftride diam quavis incendium, ni id facias constanter ac sæpius. Ph. Quid occasione or isthuc anigmatis est? Sy. Invidiam oborientem beneficis obrue porins quam vindicta. Nihil egit Hercules resetts Hydræ Lernææ capitibus; igni Græco devicit exitiabile monstrum, Ph. Sed quem vocas ignem Gracum? Sy. Qui ardet eriam in mediis aquis, Eum adhiber, qui lacefficus injurià malorum, non ceffar tamen de omnibus bene mereri. Ph. Quid ego audio? beneficentia igitur nunc aqua eft, nunc ignis? Sy. Quid vetat? Quando Christus in allegoriis nunc Sol eft, nunc Ignis, nunc Lapis. Dixi fedulo. Si quid melius eris nactus, fequitor, meumque repudiato confilium.

ARGUMENTUM.

pan odii

112

tio!

rabis

pro-

mol.

Sel

tem

bflat tadè

nen-

une,

tati.

que

iltos

10-

cini,

210;

de

Pb.

ii ?

ful-

det

wid

cits

chis

bile

Qui

icus

ere-

eft,

ori-

con-

quentia fordida insignem cujusdam divitis sorditiem memorat; ubi osteuditura quo vivatur modo apud avaros. In hyeme focos struunt ex arborum radicibus humidus, unde, fumus at vix ulla stamma. Pulicum & cimicum frequentia sommum capere non sinit. Aquá vinum disuunt; Fax vini calculum generati in genibus. Iriticum vitiatum emunt, quod etiam cum tertia argilla parti admiscent. Nullum jentaculum. Prandium ad horam primam disserum canatur ad horam decimam. Quam sordidus convivii apparatus. Pessuas emunt carnes, Corpori tenero tensique, & spiritibus subtilissum, non jejumandum, Diata & vistus consuetudo multum habet momenti ad valetudinem conservandum.

JACOBUS, GILBERTUS.

INde nobis tam exfuccus, quafi cum cicadis interea (a) rore fis pastus? Mihi nihil aliud quam (b) sya vide prov. phar hominis esle videris. Gi. Apud inferos umbræ malva Rore pascitur. porro saturantur; at ego decem vixi menses ubi nè id Serpentis quidem contigit. Ja. Ubinam? te queso: num abreptus in appellatur nivem galeatam ?. Gi. Nequaquam, sed Synodis. Ja. In urbe mirè leve & um opulenta bulimia periclitarus es? Gi. Maxime. Ja. Quid ficcum. in causa? an deerat pecunia? Gi. Nec pecunia, nec amici. Ta. Quid igitur erat mali? Gi. Mihi res erat cum hospite (c) Antronio. Ja. Cumillo opulento? Gi. Sed fordidiffimo, c Non homi-Monstri fimile narras. Gi. Minime; fed fic fiunt divites ne, fed afine. of e funima emergunt inopia, Ja. Quid ità libuit tot men-Vide Chiliasapud talem hospitem commorari? Gi, Erat quod alligaret, fic tunc erat animus, Ja. Sed dic, obsecro, quo tandem nvit ille apparatu? Gi. Dicam, quandoquidem Actorum labrum solet esse, jucunda commemoratio, Ja Milit certe queura el. Gi. Illud (d) segrio Dev accessic incommodi cum Alfre d id eft. co gerem, totos tres menles spirabar Boreas, nifi quòd illic ne-litus quo pacto nunquam perseverat ultra diem octavum, 14. Quomodo igitur spirabat toros tres menses? Gi. Sub am diem velut ex constituto mutabat stationem, sed post horas octo migrabac in locum priorem. Ja. Ibi tenui corpuculo opus erat foco luculento. Gi. Satis erat ignis, fi supperiflet lignorum copia. Verum ne quid hic facerer impendi noster Antronius, ex rusculis insularibus evellebat arborum radices ab aliis neglectas, idque ferè noctu. Ex his nondum bene ficcis struebatur ignis non absque sumo, sed fine flamma; non qui calefaceret, sed qui præstarer ne vere dici possiti ibi nullum este ignem. Unicus autem ignis durabat totum diem, adeo temperatum erat incendium. Ja. illic hybernare durum erat. Gi, Imo multo durius æftivare.

& plurima

negotia tra-

Ctantur.

1

5

mile,

cum ac cimicum, 'ut nec interdiu quietum effe, nec noch somnum capere liceret. Ja. Divitias miseras! Gi. Præserin in hoc pecoris genere. Ja. Oportet illic ignavas esse sœminas. Gi. Latitant, nec inter viros versantur. Ita sit ut ilk & fœminæ nihil aliud fint quam fæminæ, & virts defint a ministeria que solent ab eo sexu suppeditari. Ja. Sed Antronium interim non pigebat tractationis? Gi. Illi in hujusmodi sordibus educato præter lucrum nihil erat dulce Ubivis porius habitabat quam domi, nulla in re non negoa Ubi merca- tiabatur. Scis autem eam urbem effe præ cæteris (a) Mer torum magna curialem. Pictor ille nobilis deplorandum exstimavits dies abiisset fine linea. Antronius longe magis deplorabat si dies præterisset absque lucro. Qued si quando ere nisser, domi quærebat Mercurium. Ja. Quid faciebat? Gi. Habebat in ædibus cifternam ex ejus civitaris more, illic hauriebat aliquot aquæ firulas, & infundebat in vafa vinaria. Hic erat certum lucrum. Ja. Fortaffe vinum erat 2000 vehementius. Gi. Imò plus erat quàm vappa. Nunquam enim emebat vinum nisi corruptum, quò minoris emeret. Ex co nè quid periret, subinde faces annorum decem miscebat, volvens ac revolvens omnia, quò mustum videretur; neque enim ille passus fuisset ullam fæcis micam perire. Fa. At si qua fides medicis, tale vinum gignit vesicæ calculos. Gi. Non erant medici; nam in ea domo nullus erat annus tam felix quin unus arque alter calculo periret; nec horrebat ille funeftam domum. Ja. Non? Gi. (b) Etiam à morruis colligebat vectigal. Nec aspernabatur quamvis exiguum lucellum. Ja. Dicis furtum. Gi. Lucrum vocant negotiatores. Ja. Quid interea bibebat Aneronius? Gi. Idem ferme nectar. Ja. Non sensit malum? Gi. Durus erat, qui vel fænum effe poffet, & ralibus, ut dixi, deliciis fuerat à teneris educatus. Hoc lucro nihil existimabat certius. Ja. Quid Ita? Gi, Si supputes uxorem, filios, filiam, generum, operas & famulas, alebat domi ferè corpora triginta tria. Jam quo

> vinum erat dilutius, hoc & parcins bibebatur, & series exhauriebatur. Hie mihi subducito, in singulos dies addita aquæ ficula quam, non pænicendam fummam conficiar in annum. 7a. O fordes! Gi. Arqui non minus compendii redibat ex pane. Ja. Quo pacto? Gi. Emebat triticum vitiatum, quod alius noluisser emere. Hic præsens statim lucrum, quia minoris emebat. Cæterum vitio medicabatur arte. Ja. Quâ tandem? Gi. Est argillæ genus frumento non diffi-

& Vide proverbium A mortuo pributum.

oul.

octa

rtim

mi-

i fic

t et

An-

hu-

ice;

go-

er-

it fi

12-

TC-

t?

llic

12-

uo

m

60

It,

ıc

fi

0

X

15

.

-

1

.

1

S

mile, quo videmus & equos delectari, dum & parietes arrodunt, & ex lacunis ea argilla turbidis bibunt libentius. Ejus terra tertiam partem admiscebat. Ja. Est istuc medicari? Gi. Certe tritici vitium minus sentiebatur. An hoc quoque lucrum putas afpernandum? Adde jam aliud firatagema: Domi panem subigebar, nec id crebrine etiam æstate, quam bis in menfe. 7a. Isthuc est lapides apponere, non panes. Gi. Aut fi quid lapide durius. Sed huic quoque malo erat paratum remedium. Ja. Quodnam? Gi. Fragmenta panis immersa cyathis vino macerabant. Ja. Similes habebant labra lactucas. Sed ferebant talem tractationem operæ? Gi. Primum narrabo primatum ejus familiæ apparatum, quò facilius divines quomodo tractentur opera. Ja. Audiro cupio. Gi. De jentando nulla erat illic mentio. Prandium 7a. Quamfere differebatur in horam à meridie primam. obrem ? Gi. Expectabatur Antronius paterfamilias. Coenabatur interdum ad horam decimam. Fa. At tu solebas esse inediæ impatientior. Gi, Eoque subinde clamabam ad Antroni generum Orthrogonum, (agebamus enim in eodem conclavi) Heus Or throgone, non coenatur hodie apud Synodos? Commode respondit, brevi adfuturum Antronium: Com nihil viderem apparari, & latraret flomachus, Heus, inquam Orthrogone, erit hodie percundum fame? Excusabat horam, aut aliud simile. Com non ferrem stomachi latratum, rurfus interpellabam occupatum. Quid futurum eft? inquam, eritne moriendum fame? Ubi jam Orthrogohus confumpfisser omnem tergiversationem, abiit ad famulos, justitque adornari mensam. Tandem cum nec redirec Antronius, nec quicquam apparetur, Orthrogonus vithus conviciis meis descendebat ad uxorem & socrum ac liberos, clamitans ut apparent cœnam. Ja. None saltem exspecto cœnam. Gi. Ne propera. Prodibat tandem samulus claudus, ei præfectus negorio, non admodum diffimilis Vulcano, insternit mensam linteo. Ea prima coenæ spes. Tandem post longam vociferationem -afferuntur phialæ vitrez, cum aqua fanè limpida. Ja. Altera cœnz spes. Gi. Ne propera, inquam. Rurium post atroces clamores adfertur phiala illius nectaris faculenti plena. Ja. O factum benel Gi.Sed fine pane. Nihil adhuc periculi; nemo famelicus bibit lubens tale vinum. Clamatum est iterum usque'ad ravim. Tum demum apponitur panis ille, quem vix urfus dentibus frangeret. Ja. Certe jam vitæ consultum eft. Gi. Sub multam noctem tandem venit Antronius; hoc fere

pro -

procemio inauspicatissimo, ut diceret sibi dolere stoma. chum. Ja. Quid hic mali auspieii ? Gi. Quia tunc nihil erat quod ederetur. Quid enim exspectes, hospite male affecto? Ja. Dolebat revera? Gi. Adeo ut solus devoraturus fuerit tres capos, si quis dedisser gratis. Ja. Expecto convivium, Gi, Primum ipsi apponebatur patina cum farina fabacea, quod obsenii genus illic vulgo vendicur tenuibus. Aiebat se hoc uti remedio adversus omne morbi genus, Ja. Quot eratis convivæ? Gi. Interdum octo aut novem, inter quos erat Verpius ille doctus, quem arbitror tibi non ignotum, & filius familias natu major. Ja. Quid illis apponebatur? Gi. Annon satis est frugi hominibus quod Melchisedec obtulit Abrahæ quinque regum victori ? Ja. Nihil igitur obsonii ? Gi. Erat nonnihil. Ja. Quodnam ? Gi. Memini nos fuiffe in mensa convivas numero novem, cum in patina non numerarem nisi Septem foliola lactucæ aceto innatantia, sed absque oleo. 7a. Solus igitur ille devorabat suas fabas? Gi. Vix semiobolo emerat; nec tamen vetabat, si quis proxime affidens vellet gustare; sed incivile videbatur, languido suum eripere cibum. Ja. Secabantur folia, quemadmodum de * cumino meminit proverbium? Gi. Non; sed lactucis à primoribus absumptis, reliqui panem immergebant aceto, 7a. Quid aurem post septem folia ? Gi. Quid nisi caseus, conviviorum clausula? Ja. Hiccine erat apparatus perpetuus? Gi. Propemodum, nisi quod interdum, si eo die Mercurium suisser expertus propitium, erat paulò profusior. Ja. Quid tum? Gi. Jubebat emi tres uvas recentes uno areo nummulo. Ea res exhilarabat totam familiam. Ja. Quidni ? Gi. Id eo duntaxat tempore quo summa est uvarum ibi vilitas. 7a. Proin extra autumnum nihil profundebat? Gi. Profundebat. Sunt illic naviculatores qui concharum, minutum genus hauriunt, poriffimum è latrinis : hi clamore certo fignificant quid habeant venale. Ab his interdum jubebat emi dimidio nummuli quem illi bagathinum appellant. Tum verò dixisses in ea familia esse nuprias. Nam igni erat opus, licet celerrime percoquantur. Atque hæc quidem post caseum, loco bellariorum. Ja. Bella mehercule bellaria! Sed nihil unquam apponebatur carnium aut piscium? Gi. Tandem victus meis clamoribus coepit effe splendidior. ties autem videri volebat Lucullus, hi fermè erant missus. Ja. Isthuc verò lubens audiero. Gi. Primo loco dabatur jusculum, quod illi nescio quam ob causam appellant ministram. 74. Laurum, opingr. Gi. His conditum aromatibus. Admo-

gi

F

un

ric

cu

bu

*Cumini

at

it

n,

11

05

n,

b-

0-

[e

1-

d

1-

le

į.

t.

i.

d

d

ı.

n

d

Ş,

Admovetur igni cacabus aquâ plenus, in eam conjiciuntur aliquot fragmenta casei bubalini, qui jam olim in saxum induruit; nam ad defringendum aliquid bona securi opus est. Cim ea fragmenta tepore aquæ folvi cœperint, inficiunt eam ne possit mera dici aqua. Hoc jusculo præparant stomachum. 7a, Suibus dignum. Gi. Dein apponitur paululum carnium de ventre veteris vacca, sed elixum ante dies quindecim. Ja. Fœtet igitur. Gi. Maximè; sed adhibetur remedium. Ja. Quodnam? Gi. Dicam, sed vereor ne imitaturo. Ja. Scilicer. Gi. Miscent ovum aquæ calefactæ, eo jure perfundunt carnem: ità magis falluntur oculi quam nares; nam fætor erumpit per omnia. Si dies requirit esum piscium, interdum apponuntur auratæ tres, nec hæ magnæ, cum convivæ sunt septem aut octo. Ja, Præterea nihil? Gi. Nihil nifi caseus ille saxeus. 7a. Novum mihi narras Lucullum, Sed qui potuit tam exilis apparatus tot sufficere convivis, præsertim nullo resect is jentaculo? Gt. Imò, ne scis insciens, ex ejus convivii reliquiis alebantur focrus, nurus, filius natu minor, famu'a, & aliquot parvuli. Ja. Tu quidem admirationem meam auxisti, non ademisti. Gi. Isthuc tibi vix possum describere, nisi priùs ordinem convivit depinxero. Ja. Pinge igitur. Gi. Antronius obtinebat primum locum, nisi quòd ego illi sedebam dexter, velut extraordinarius: è regione Antronii Orthrogonus, Orthrogono affidebat Verpius, Verpio Strategus natione Græcus. Antgonio finister affidebat filius natu major. Si quis accessisset conviva, ei locus dabatur pro dignitate. Primum de jure minimum enitvel periculi vel discriminis, nifi quòd in procerum discis natabant fragmenta bubalini casei. Cæterum ex phialis vini aquæque ferme quatuor vallum quodam fiebat, ut nemo poster attingere quod erat oppositum, præter tres ante quos stabat parina, nisi quis sustinuisset esse impudentissimus, & transilire septa. Nec tamen ea patina diu manebar, led mox tollebatur, ut aliquid superesset familia. Ja. Quid Igitur edebant reliqui? Gi. Suo more deliciabantur. 7a. Qui? Gi. Panem illum argillaceum macerabant vino fæcis vemstiffimæ. Ja. Tale convivium oportuit esse perbreve. Gi. Frequenter hora prolixius. Ja. Qui poruit? Gi. Sublatis, ut dixi mox, quæ non carebant periculo, ponebatur caseus, unde nullum erar periculum ne quisquam ullo cultello esca. no quicquam abraderer. Manebat illa præclara tæx, & suus cujusque panis. Atq; inter hæc bellaria tuto miscebantur fabulæ, interim prandebat fæminarum senatus. Ja. Quid in-Dd 2 terim

n

11

cj

2

ci

m

21

01

C

IC

q

21

10 · 11 · 12

ip Q Z

PEXX

terim operæ? Gi. Nihil habebant nobiscum commune; sus horis fibi prandebantac coenabant. Sed hi cibo capiendo vix semihoram impendebant toro die. Ja. Verum apparatus cujusmodi? Gi.Isthuc tuum est divinare. Ja. At Germanis vix sufficit hora in jentaculum, tantundem in merendam, felquihora in prandium, dux horx in cœnam; ac nifi affarim expleantur eleganti vino, bonis carnibus ac piscibus, deserunt patronum, & fugiunt in bellum. Gi. Suus cuiq; genti mos eft. Itali minimum impendunt gulæ, pecuniam malunt quam voluptarem; & fobrii funt natura quoque, non folam instituto. Fa. Nunc profecto non miror te nebis redisfe tam exilem, sed omnino vivum redisse demiror, præsertim cum antea capis, perdicibus, turturibus & phasianis assuevisles, Gi. Plane perieram nisi repertum fuisset remedium. 7a. Malè res agirur ubi tot remediis est opus. Gi. Effeceram ut mihi jam languescenti in singula convivia daretur quatta pars pulli elixi. Ja. Nunc incipies vivere. Gi. Non admodum, Emebatur pullus exignus, ne multum impenderetur, cujulmodi sex non sufficerent uni boni stomachi Polono in jentaculum. Nec empto dabant cibum, nè quid effet impendit; staque macie enectiac semivivi coquebatur ala aut poples; jeeur dabatur Orthrogoni filio infanti. Jus autem semel arq; irerum ebibebant mulieres, subinde nova infusa aqua. Iraque poples ad me veniebat pumice ficcior, & quovis putri ligno infipidior. Jus nil erat nisi mera aqua, Ja. Et tamen audio illic avium genus copiosissimum esse, & elegans, & vile, Gi, Est prorsus, sed illis charior est pecunia. 74. Satis dedifti poenarum, etiam fi Romanum Pontificem occidiffes, aut fi minxiffes ad fepulchrum D. Petri. Gi. Sed audi reliquum fabulæ. Scis esse in quaque hebdomada quinq; dies quibus vescimur carnibus. Ja. Nimirum. Gi. Duos iraque pullos duntaxat emebant. Die Jovis se fingebant oblitas emere, ne vel totum pullum eo die apponerent, vel aliquid superesset. Ja. Næ iste Antronius superat etiam Euclionem Plautinum. Sed piscariis diebus quo remedio consulebas vitz? Gi. Amico cuidam dederam negotium, ut mihi meo ære in fingulos dies emeret ova tria, duo in prandium, unum in coenam. Sed hie quoque foeminæ pro recentibus care emptis supponebant semiputria; ut mecum præclare crederem aftum, fi ex tribus unum effer quod edi poffer. Tandem & utrem vini purioris mea pecunia emeram : cæterum mulieres effracta ferà inera paucos dies exforbuerunt, non admodum irato Antronio. Ja. Itane nullus erat illic quem tul 0

115

X

m

.

ti

nt

n

m

m

S,

1.

10

ta

n.

7-

1:

el

1-

.

.

li

.

e

15

d

n

15

0

n

n

n

n

miferesceret? Gi, Miferesceret? Imo videbar illis gluto quispiam & helluo, qui tantum ciborum unus devorarem, Itaque subinde me admonebat Orthrogonus, haberem ejus regionis rationem, meæq; consulerem incolumitari : & aliquot nostrates commemorabat, quibus illic edacitas conciliaffer aut mortem aut morbum graviffimum. Cum is me videret deliciis quibusdam, quas illic ex nucleis pineis aut peponum melonumg; venditant pharmacopolæ, fulcire corpusculum, & affiduis laboribus & inedia, & jam etiam morbo fractum, subornat medicum, mihi amicum & familisem ut persuadeat victus moderationem. Egit hoc mecum diligenter. Moxque fenfi subornatum, nec respondi tamen, Cam idem accuratius mecum agerer, nec admonendi faceret finem, Dic, inquam, mihi, vir egregie, serio isthac loqueris, an joco ? Serio, inquit. Quid igitur suades ut faciam? A cœnis in totum abstine; & vino adde, ut minimum, aque dimidium. Rifi præclarum confilium. Si me cupis exrinctum, huic corpusculo, & raro & exili, & spiritibus subiliffimis, vel semel à cœna abstinere mors esset : id toties ipa re compertum habeo, ut non libeat iterum experiri. Quid autem tuturum censes si sic pransus à cœna tempetem? Et rali vino jubes addi aquam ? quafi non præftaret puram aquam bibere quam fæculentam. Nec dubito quin hac te loqui jufferlt Orthrogonus. Subrific medicus, ac mitigivit confilium. Non hæc loquor, inquit, Gilberte doctiffine, quod in totum arceam te à cœnis; licebit gustare orum, & femel bibere; fic enim tpfe vivo. In coenam coquitor ovum, inde capio vicelli dimidium, reliquum do filio: Mox hausto semicyatho vini, studeo in multam noctem. 7a. Num isthæc vera prædicabat medicus? Gi. Verissima. Nam ple force per viam ambulans redibam à facro, & comes admonuerat illic habitare medicum: lubuit videre regnum ilius. Erat autem cies dominicus. Pulsavi fores ; apertæ fine; ascendi : offendo medicum cum filio, & eodem famulo. prandentem. Apparatus erat duo ova, præterea nihil. Fa. Oportuit effe exsangues homines. Gi. Imò ambo erant pulchre habito corpore, colore vivido ac rubido, oculis lætis. 14. Vix credibile est. Gi.At ego compertissima narro.Nec Me folus ad istum vivit modum, sed complures alii & imamibus clari & re lau: â. (a) Polyphagia & Polypofia, cre- a Edacitatek e mihi, consuetudinis res est, non naturæ. Si quis paulatim vorandi qua-

de mihi, consuerudinis res est, non naturæ. Si quis paulatim vorandi quaestimescar, tandem eò proficier ut idem faciat quod Milo, qui dam cupiditas; Polypocon codem die totum absumpsit. Ja, Deum immorta- sia, bibacitas;

lem! fi ram parvo vidu licer tueri valerudinem. quantum impendiorum perit Germanis, Anglis, Danis & Polonis ? Gi. Plurimum haud dubie, & quidem non fine gravi tum valetudinis tum ingenii detrimento. Fa. Sed quid obstabar quò minàs tibi sufficeret ille victus ? Gi. Quia diversis affueveram. & ferum jam erar mutare consuerudinem : quanquam me non tam offendebat ciborum exiguitas quam corruprio. Duo ova poterant sufficere, si suissent recens nata: vini evathus erac fatis nifi pro vino daretur fæx vapida . dimidium panis aluisser, nis pro pene daretur argilla, 7a. Adeone sordidum esse Antronium in tantis opibus? Gi. Arbieror ceasum illius non fuisse infra octoginta ducatorum millia. Nec ullus erat annus quo non accederet Juerum mille ducatorum, ut dicam parcissimé. Fa. Sed juvenes illi quibus hæc parabant num eadem urebantur parfimonià? Gi. Utebantur, sed domi dumtaxat ; foris liguriebanr, scortabantur, ludebant aleam : cumque pater it gratiam honefliffimorum convivarum graveretur teruncium impendere juvenes interdum una nocte sexaginta ducatos perdebant alea. 7a. Sic perire solent quæ sordibus corraduntur. Verum è tantis periculis incolumis quò nunc te confers? Gi. Ad verustiffimum Gallorum contubernium. farturus quod illic dispendii factum est.

ARGUMENTUM

Exsequia Seraphica Franciscanorum ordinem, vestem, vitam & vota, horredasque corum blasphemias excutiunt. Habitum Franciscanum, facere ut satana viventes Christo moriantur: Baptismo essicaeiorem esse. Arcana franeiscana. Privilegia Francisci discipulis plura quam Christi. Vestu Francisana abigit diabelum, nec sinit vermes cadaver hominis attingere. Vestis ha beat absque side; Turcam, imo ipsum Satanam poterat servare, si vestus induere. Franciscus addidit Evangelio Christi. Contactus pecunia Franciscanis prohibetur.

a Audiendi
cupidus famæ inveftigator.
b Qui Deum
veneratur &
colit.

Ph. Inde nobis Theorimus novâ religionis facie? Th. Quî fic? Quia severa frous, oculi in terram defixi, caput in lævum humerum nonnihil instexum, sphærulæ precatoriæ in manibus. Th. Si nosse cupis, amice, quæ ad te nihil attinent, è spectaculo venio. Ph. An spectasti sunambulum, aut præstigiarum artisicem, aut aliud huic simile? Th. Fortasse non ita huic dissimile. Ph. Equidem numquam antehac vidi quenquam istius modi vultu redeuntem è spectaculo. Th. Sed ejus modi suit spectaculi genus, ut si tu intersuisses, fortasses me incederes aliquanto trissior. Ph. Quin

Ouin tu ergo memoras quid te tam fecerit religiofum? The Redeo ab exeguis Seraphicis. Ph. Quid ego audio? Itane moriuntur & Angeli; Th. Non, fed horum fodales. Cæterum nè re diutius suspensum habeam, nosti, opinor, hic apud Pelufios Eusebium, hominem clarum & erurditu. Ph. Illumne ex principe privatum, è privato exulem, ex exule tantum non mendicum, penè addideram fecophantam? Th. Recte divinafti quem dicam. Ph. Sed quid illi accidit? The Hodie sepultus est: à pompa funebri redeo. Ph. Admodum triftem fuiffe oportet que tè nobis tam triflem remifit. Th. Vereor ut fine lacrymis queam tibi quod vidi describere. Ph. At ego vereor ut fine risu possim audire. Sed narra, obsecro. Th. Scis Eusebium jampridem fuiffe miserà valetudine. Ph. Scio. ante annos aliquot evirato corpusculo. Th. In hujusmodi morbis qui lente conficiunt hominem, medici certis præsagiis solent mortis diem prædicere. Ph. Maximé. Th. Hi monuerupt hominem, quicquid medicorum ars præstare posser id omne summa cuit præstitum este. Deum quidem potentiorem omni medicorum ope; sed quoad humana conjectura deprehendi quiret, non superesse triduum vitæ. Ph. Quid tum postea? Th. Ibi continuò præclarus Eusebius detecto corpusculo tonum fanctiffimi Francisci amictum induit, raditur, accipit cucullam cinericiam, vestem ejusdem coloris, funem nodofum, fenefiratos calceos. Ph. Moriturus? Th. Sic eft. Quin & profiterur voce jam moribunda, se Christo militaturum juxta Francisci regulam, si quod medici desperabant daret Ad hanc professionem adhibiti funt testes, viri fan-Aimonia celebres. In ea veste moritur vir egregius ad tempus à medicis prædictum. Veniunt ex eo sodalitio complures, qui funebrem pompam celebrent. Ph. Utinam adfuiffem ifti spectaculo. Th. Illacrymastes, si spectasses qua charitate Seraphici sodales cadaver abluerint, amicum illum facrosanctum adaptarint, manus in crucis imaginem compoluerint, pedes nudârint & nudatos exolculari fint, faciem unguento etiam exhilararint, juxta præceptum Evange-Ph. Prodigiofa humilitas! Seraphicos viros agere pollinctores ac vespillones. Th. Post has feretro composuerunt, & juxta Pauli doctrinam, Alter alterius onera portate, propriis humeris fratres fratrem bajularunt per viam publicam ad monasterium. Ibi solennibus næniis sepelierunt. Cum venerabilis illa pompa per viam incederet, vidi complures invitis oculis effundere lacrymas, cum talem vi-Dd 4

m

m

at e-

n-

r-

1:

.

a.

3

a-

ue-

.

.

1-

n

)5

1-

c

Transverse ur litera X în formam crucis quam vulgo S. Andreæ vosant.

rum. quem priùs viderant purpura byssoque vestitum, nune conspicerent in amichu Franciscano, fune canabeo cinclum, tam religiosa specie toto corpore compositum. Nam & mortui caput erat deflexum in humerum, & manus, ut dixi. decustatim compositæ. Cærera item omnia merificam quandam religionem præ se ferebant. Quin ipsa turba Seraphica cervicibus inflexis, oculis in terram defixis, & nz. mis adeò lugubribus, ut arbitrer ipsos manes non canere lugubrius, multis excutiebat lacrymas & fingultus, Phy Sed habearne quinque Francisci vulnera? Th. Id non ausim affirmare certó. Apparebant in manibus ac pedibus vestigia quædam sublivida, ac vestis in sinistro latere fenestellam habebar. Verum non aufus fum oculos acrius intendere, quod affirment in hujusmodi rebus curiositatem multis fuiffe exitio. Ph. Sed nullosne illic fensisti ridentes ? Th. Sensi, verum eos suspicor hæreticos esse, quorum hodie plenus eft mundus, Ph. Ut fimpliciter tecum fabuler, mi Theorime, vix ipse valuissem à risu temperare, si isti spectaculo adfuissem. Th. Faxir deus ne tu sis ifius fermenti contagio corruptus. Ph. Nihil hinc periculi est, optime Theotime: Ego à puero religiose bearum Franciscum, juxta mundum nec doctum nec sapientem, sed Profunda mundanorum affectuum mortificatione Deo chariffimum, semper animo fum veneracus, cumque hoc omnes qui illius ingressi vestigiis, ex animo student, mundo mortui, Christo vivere. Nam vestem nihil moror: sed lubens ex re didicero, quid vestis conferat mortuo. Th. Margaritas non esse porcis obgiciendas, nec sanctum dandum canibus, scis ab ipso Domino præceptum esse. Proinde si ridendi causa percontaris, nihil ex me audies; fin fimplici discendi studio, libens impartiam quod ab illis didici. Ph. Profiteor discipulum & attenrum, & docilem, & benovolum. Th. Principio scis quosdam usque adeò ambitiosos, ut non sat habeant superbe & insolenter vixisse, nisi & ambitiose sepeliantur mortui. Non fentiunt examines; sed tamen viventes imaginatione quadam fururæ pompæ volupratem aliquam ac fructum percipiunt. Hoc quicquid est affectus abdicare, non negabis, opinor, aliquam pieraris partem. Ph. Fateor, fi fastus exsequiarum non valeat alia ratione devitari. Sed mihi videtur modestius, si princeps exanimis involvatur linteo vili, ac per plebeios veípillones in vulgari cœmeterio inter plebeia cadayera sepeliatur. Nam qui fic efferuntur quemadmodum elatus eft Eusebius, mutaffe fastum videntur verius quam vitaffe,

to the

fuli

que

m

ba

re

t

1

ý

1

tife. Th. Deo gratum est quicquid bono fit animo. Illius autem eft judicare cor hominis. Verum quod dixi leve eft, funt alia graviora. Ph. Quæ? Th. Profitentur ante mortem Francisci regulam. Ph. Videlicet ut eam servent in campis Elyffis. Th. Non, sed hic, fi revalescant. Et fit aliquoties, ut medicorum fententiis damnati, fimul ut facrofanctam vestem inducrint, ope Dei reviviscant. Ph. Idem sæpenumeto usu venit in his qui vestem eam pon induunt. Th. Oportet simpliciter ambulare in via fidei. Si nihil effet eximit fructus in hac re, non ambirent, præfertim apud Italos, genere & literis nobiles plurimi, ut in amicu sacrosanco sepeliantur. Ac nè repudies ignotorum hominum exempla, fie sepultus est ille cui tu meritò plurimum tribuis , Rodolphus Agricola; fic nuper Christophorus Longolius. Ph. Mea nihil refert quid delirent homines cum agunt animam; ex re doceri cupio quid magni boni conferat, homibem meru mortis attonitum, ac certa vitæ desperatione perturbatum, proficeri aut vestiri. Quid quod vota funt irrita, nisi fiant animo sano sobrióque, matura deliberatione, sublato meru, dolo aut vi ? Ut horum nihil sit, professio talis non obligat nisi post annum probationis, quo gestare inbentur tunicam cum caperone : fic enim loquitur vir ille Seraphicus. Itaque fi reviviscant, duplici nomine non tenenmr: neque enim votum est quod ab attonito fit metu moris ac spe vitæ, neque professio obligar, ante caperonem geflatum. Th. Urcung; haber obligatio, illi certe putant fe obligari, & illa totius voluntaris addictio non potest Deo non effe gratiffima: fiquidem hoc eft in causa ut bona opea Monachorum, etiamfi demus cætera paria, gratiora fint Deo quam aliorum, quod ex eptima radice proficiscantur. 76, Non excutiam hie quanti momenti fit, hominem totum Deo addicere cum jam sui juris non est : ego arbitror. unumquemque Christianum se totum addicere Deo in baptimo, cum renunciat omnibus pompis & voluptatibus Stranæ, dárque nomen imperatori Christo, posthac illi per omnem vitam militaturus. Et Paulus agens de his qui Christo commoriuntur, ut jam sibi non vivant, sed ei qui pro ipsis mortuus est; non loquitur proprie de Monachis, sed de universis Christianis. Th. Opportune meministi baptismi; sed olim tingebantur aut aspergebantur agentes animam, quibus tamen dabatur spes Biernæ vicæ. Ph. Quid Episcopi promiserint non ità magni refert: Quid Deus præstare dignetur nobis incertum est.

b

.

9

9

F

f

f

F

P

Si cerrum fulffet tales aspersione aquulæ repente fieri cives coeli, que major poterat aperiri fenestra, ut homines mundo dediti studio per omnem vitam servirent implis cupidi. tatibus, ac rum demum adhiberent aspersiunculam cum jam amplius peccandi facultas non effet ? Quod fi tali bap. tismo fimilis est ista professio, præclare consultum est impiè viventibus ne percant, hoc est, Satanæ vivant, Christo moriancur. Th. Imo fi fas est aliquid ex Seraphicis mysteriis prodere, efficacior est illorum professio quam baptis-Ph. Quid audio? Th. in baptilmo tantum proluuntur crimina, restat anima pura, sed nuda ; hic qui profitetur, ftarim ditatur totius ordinis egregiis meritis, nimirum infitus corpori sanctissimæ sodalitatis. Ph. Itane qui per baptismum inseritur corpori Christi nihil accipit, nec à capite nec à corpore? Th. Nihil à Seraphica massa, nisi benesicentia aut favore promercatur. Ph. Quis Angelus hoc iffis revelavit? Th. Non Angelus ô bone, sed ipse Christus ore proprio hoc aliaque permulta beato Francisco præsens præfenti patefecir. Ph. Obsecro te per nostram amicitiam atque obrestor, nè me graveris istis impartiri sermonibus. Th. Sunt reconditiffima mysteria, nec fas est ea profanis communicare. Ph. Qui profanus, amice, qui nulli unquam ordini melius voluerim quam Seraphico? Th. Sed interdum vellicas eos odiofiús. Ph. Hoc ipíum, Theorime, amoris argumentum eft, cum eum ordinem nulli gravius lædant quam qui sub illius umbra turpiter vivunt: quisquis oprimè velit ordini, necesse est ut illius corruptoribus maximè succenseat. Th. At vereor ne Franciscum iratum habeamsi quid arcanorum effutiero. Ph. Quid mali metuis ab innocentissimo viro ? Th. Quid ? Nè me exoculet, aut nè mihi mentem adimat, quomodo multos tractaffe dicitur qui reclamarunt illius quinque vulnerum vestigiis. Ph. Irane Divi pejores sunt in cœlo quam fuerunt in terris? Audio Franciscum adeo fuisse miti ingenio, ut cum pueri per viam incedenti caseum, lac, rudera & lapides immitterent in rusticanam cucullam à tergo pendentem, nihil offenderetur, sed hilaris incederer & gaudens : & nunc factus est iracundus, ac vindex? Alio die cum à socio audisset sur, sacrilegus, homicida, incestus, ebriosus & quicquid criminum in scelerosissimum quemvis congeri potest, confractus egit gratias, confessus illum nihil esse mentitum. Miranti socio cur ità loqueretur. Hæc, inquit, omnia & his sceleratiora patraram, nisi me numinis favor servasset. Unde igitur nunc

nunc factus est vindex ? Th. Sic est : Divi in coelo regnantes ledi nolunt. Quid Cornelio mirius ? Quid Antonio manmerius? Quid Joanne Baptista parientius, dum viverent? At nunc quam horrendos morbos immittunt, nifi legitime colantur? Ph. Citius crediderim illos adimere morbos quam immittere. Sed quod mihi dixeris nec profano commiseris, & tacteuro credideris. Th. Age, tua fretus fide dicam guod quidem ad hanc rem attinet, Obsecro te, Francise, ut te tuisque sodalibus propitiis, sit mibi fas audita loqui. Scis Virg. Ær. 6. Paulo fuiffe sapientiam reconditam quam non palam, sed 1 Cor. 2, occulte loquebatur inter perfectos. Sic habent & illi quædam arcana, quæ non evulgant apud quoflibet, sed beatis viduis, aliisque Piis & selectis bene volentibus gregi Seraphico privatim impertiunt. Ph. Expecto reiouzias vinona- Ideft, terfan-Males. Th. Principio, Dominus prædixit patriarchæ Sera- Hust, teranphico futurum, ut quò grex Seraphicus magis increbresce' nes ret, hoc illi pabulum abundantiùs suppeditaret. Ph. Hic provinus adempta est omnis querela iis qui dictitant, hoc hominum genere indies increbrescente gravari populum. Th. Dein aperuit & hoc, quòd quotannis in die illi festo omnes animæ, non modo fratrum qui sacrosanctum illum gestant habitum, verum etiam ordini bene cupientium ac de ipfius sodalibus bene merentium, ab igni purgatorio liberarentur. Ph. Tam familiari er Christus cum illo fabulabatur? Th. Quidni? ut cum amico & sodali, quemadmodum Deus pater fabulabatur cum Mose: Moses à Deo traditam legem tulit ad populam, Christus legem Evangelicam promulgavir, Franciscus legem suam Angeli manibus bis descriptam tradidit Seraphicis fratribus. Ph. Expecto tertiam Apocalypfin. Th. Verebatur egregius ille Patriarcha. ne bonum semen quod seminatum erat noctu vitiaret ille malus, & ità cum zizania revelleretur & triticum. Hunc scrupulum exemit illi Dominus, promittens illi fibi curæ fururum ne deficeret semicalceatorum ac cinctorum sune populus usque ad extremum judicii diem. Ph. O Domini dementiam! Alioqui fuerat actum de Ecclefia Dei, Sed perge. Th. Quarto loco referavit illud, quòd nullus impiè vivens diu perseverare possir in eo ordine. Ph. An non defecit ab ordine quisquis impiè vivit? Th. Non, neque enim Christum statim abnegavit qui scelerate vivit; quanquam aliquo modo negant Deum, qui ore profirentes factis negant. Sed quisquis abjecit sacrosanctum habitum, is irreparabiliter defecit ab ordine. Ph. Quid igitur dicemus

i.

n .

0

1

.

5

qui porant, ludunt aleam, scortantur, & palam alunt domi concubinas, nè plura commemorem ? Th. Franciscus nun. quam gestavit vestem tali colore, nimirum fusco, nee usus est cingulo è lino candido confecto. Proinde illis, ubi pulsarint oftium, dicetur, Nescio vos; eò quòa non habent vestem nuprialem. Ph. Estoe amplius? Th. Nihil adhuc audisti. Quinto loco parefecit illi, quod qui male vellent ordini Seraphico, quales (heu !) nimium multi funt , nunquam pervenirent ad dimidium æratis à Deo præfinitænifi morrem anticipaffent, sed omnes pessima morte quam ocys. fime pericuros. Ph. Vidimus isthuc cum in aliis multis alias, tum nuper in Matthæo Cardinali Sedunensi, de semicalcearis pessime & loquebatur & sentiebat; periit priusquami opinor, attingeret quinquagefimum annum. Th. Redie quidem dicis, fed ille læserat etiam Cherubicum ordinem; Nam hujus opera potissimum effectum prædicant, ut Bernæ quatuor illi Dominicani traderentur flammis, cum alioqui Pontificis animum pecunia fuerint expugnaturi. Ph. Sed ajunt illos prodigiosæ impietatis orsos sabulam. Fistis visionibus ac miraculis agebant, ut persuaderent Virginem inter Francis- matrem fuisse contaminatam labe originali, divum Francapos & Do- cifcum non habuisse vera Christi vulnerum vestigia, ea verius habuisse Catharinam Senensem; sed perfectissima pollicebatur lalco converso, quem ad hanc fabulam agendam subornaverant, & ad hanc imposturam abutebantur corpore Domini, postremò etiam sustibus & venenis. Denique prædicant hanc telam non fuisse unius monasterii, sed rotius ordinis procerum. Th. Uccunque ista habent, non temere dictum est à Deo, Nolite tangere Christos meos. Ph. Exspecto fi quid superest. Th. Superest Apocalypsis fexta, qua Dominus juravit illi, futurum ut fautores ordinis Seraphici quantumvis impiè viverent, tamen aliquando Domini misericordiam consequerentur, & sceleraram vitam beato fine clauderent Ph Etiámne fi in adulterio deprehenfi occiderentur? Th. Quod Dominus promific non poreft non esse rarum. Ph. Sed quibus randem rebus illi meriuntur favorem ac benevolentiam ? Th. Oh, dubitas ? qui dar, qui veffit, qui culinam instruit, jamdudum amat. Ph. Non amat qui monet, qui docet ? Th.Hæc ipfis domi abundant : & hujus generis beneficia solent aliis largiri, non ab aliis accipere. - Ph. Plus ergò Dominus promisic Francisci diseipulis quam suis. Sibi quidem paritur impurari, si quid ipsius

E

IC-

Lis unter Viros Seraphici & Cherubici ordinis, b. c. minicanos, Beatam Virginem originali peccato contaminatam.

respectu benefiat cuilibet Christiano; sed non promittit male viventibus vicam æternam. Th. Nec mirum, amice: nam extremus Evangelii vigor servatus est huic ofdini. Sed audi jam septimam Apocalypsin, éamque postremam. Ph. Hic fum. Th. Juravic illi Dominus, neminem male moriturum qui in habitu Seraphico moreretur. Ph. At quid appellas male mori? Th. Is male moritur cujus anima relicto corpore rectà defertur ad Tartara, unde nulla est redemptio. Ph. Vestis igitur non liberat ab igni purgatorio? Th. Non, nisi quis moriatur in ipso festo Beati Francisci. Verum an tibi parum videtur, tunum effe à Tartaro? Ph. Maximum ego quidem arbitror. Sed quid de his sentiendum quibus jam mortuis induitur facra vestis? non enim in ea moriuntur. Th. Si vivi hoc petierunt, voluntas habetur pro facto. Ph. At ego, tum agerem Antverpiæ, adfui cum cæteris cognatis matronæ cuidam agenti animam; adderat Franciscanus, vir admodum venerabilis. Is ubi vidit mulierem jam ofcitantem , alterum brachium illius inseruit suæ vesti, sic ut etiam aliquam humeri partem tegeret. Ibi quidam dubirabant utrum tora mulier effet tuta, ab inferorum portis, an pars contecta. Th. Tota erat tura, non aliter quam in Baptismo pars hominis tingitur aqua, totus tamen Christianus redditur. Ph. Mirum eacodæmones tantopere horrere vostem illam. Th. Magis horrent quam crucem Domini. Cum efferretur Eusebius, ridi (non folus tamen) agmina nigrorum damonum, muscarum instar, assultantium ad corpus, nullus tamen audebat attingere. Ph. At interim facies, manus, pedes erant in periculo, quippe nudi. Th. Ut serpentes nec umbram fraxini, licet portectam longius, ferre poffunt; ità dæmones virus illud sacræ vestis etiam procul fentiunt. Ph. Proinde non arbitror talia corpora putrescere, alioqui plus animi effer vermibus quam cacodæmoaibus. Th. Verifimile narras. Ph. Quam fortunati pediculi, qui in tam divina veste perpetuò vivunt! Carerum cum vestis deferatur ad sepulchrum, quid est quod tuetur animam? Th. Vestis umbram secum defert, ea tutam reddit, aded ut negent quenquam illius ordinis venire in purgatorium ignem. Ph. Næ ego istam Apocalypfin, fi vera narras, pluris facio quam illam Joannis, Hac coim expeditam ac facilem oftendit viam, quà cuivis liceat citra sudorem, citra molestiam, citra poenirentiam

3.

nt

î.

'n

.

(. s, deliciis. Th. Affentior. Ph. Jam igitur mirari defino, fiple.

rique Seraphicis sodalibus plurimum tribuant; verum non

queo fatis admirari, non deeffe qui non vereantur illis on

Ef

ret

TIC

co

ibi

po mi

to

ge

TH

Di

CX VII

hu

tad

eti

Pb

qu

DO

ni

giù

m

Th

tar

Ser Air On the

n

Ph in

itr

an

le.

gu

CO

pro

Efto;

pedere. The Nimirum istos scias quorquot videris traditos in reprobum fenfum, fuaque malicia excœcatos, Ph. Posthac ero cautior, dabóque operam ut in sacrosancta veste moriar. Verum exfliterunt hoc feculo quidam qui docent, hominem fola fide justificari, nullo operum præsidio; maximum igitur privilegium fit, fi veftis beet absque fide. Th. Non fimpliciter absque fide, nè quid erres Philacoe. Satis autem est credere hæc quæ diximus esse promissa à Christo patriarcha Vestis Fran- Francisco. Ph. Vel Turcam igitur servabit vestis? Th. Vel cifcana ipsum josum Saranam, si se pariatur indui, & fidem habeat Apocalypfi. Pb. Jamdudum me tuum fecifti, fed unum arque alterum scrupulum mihi cupiam per te eximi, Th. Dic, Ph. Audivi Franciscum suum appellare institutum Evangelicum. Th. Verum. Ph. Sed Evangelii regulam profitentur omnes Christiani, med quidem sententia. Quòd si istorum institutum est Evangelicum, oportet quotquot Christiani funt cosdem este Franciscanos: & in his primas tenebit Christus cum Apostolis & sanctissima Matre. Th. Convinceres n quidem nifi Franciscus quædam addidisset Evangelio Chrifti. Ph. Qua? Th. Veftem cinericiam, funem canabeum, & pedes nudos. Ph. Istis igitur notis dignoscimus Evangelicum à Franciscano? Th. Differunt & contactu pecuniz, Ph. Verum, ut audio, Franciscus recipi vetat, non attingi. Recipit autem vel dominus, vel procurator, vel creditor, vel hæres, vel mandatarius; & si numeret chirotheca munitus, pihilominus recepisse dicitur. Unde igitur hoc novum interpretamentum, nè recipiant, id est, ne contingant? Th. Sic interpretatus est Benedictus Pontifex. Ph. At non ut Pontifex, verum ut Franciscanus. Alioqui nonne qui sunt observantissimi, cum peregrinantur, excipiunt linteolo nummos? Tb. Faciunt cum urget necessiras. Pb. At Mori satius est quam violare regulam plusquam Evangelicam. Deinde, nonne passim recipiunt per suos procuratores? Th. Quidni? etiamfi dentur aliquot millia, id quod non raro acci-

dit. Ph. At regula dicit neque per se, neque per alios. Th.

At non contingunt. Ph. Ridiculum! fi contactus impius

eft, eriam per alios contingunt. Th. Verum, non est illis cum

procuratoribus actio. Ph. Non eft? Experiatur hoc qui velit.

Th. Christus non legitur usquam contigife pecuniam. Ph.

fervatura Satanam, fi inducret.

e.

ge

05

Ir.

j.

e-

2

el

0-

11.

10.

n.

es

nt

15

u

k

Ľ,

r,

b.

r.

1.

us

e,

1-

i.

6.

US.

m

۲.

Efto; sed probabile est Christum adolescentulum crebro pa- Christum rentibus suis emisse oleum, acetum, & olera. Sed extra con- pecuniam poversiam Petrus & Paulus contrectaverunt. Non est in tetigisie. contactus fuga laus piecaris, sed in contemptu. Vini conta-Aus multo periculofior est quam pecunia; cur non horrent ibi periculum ? Th. Quia Franciscus non prohibuit. Ph. Nonne porrigunt manus suas otio molliculas & pulcrè loras fœminis salutantibus? at nummo forte inspiciendi causa oblato refiliunt, ac le muniunt figno crucis, papæ! quam Evangelice! Equidem puto Franciscum, licet omnis literaturæ rudem, pon adeò defipuisse, ut veruerit qualemoung; pocunie contactum. Et tamen fi id fenfit, quanto periculo sucs exposuit, quos justit nudis pedibus incedere? Vix enim vitari pote st quin aliquando imprudentes calcent nummum humi jacentem. Th. Verum non tangunt manibus, Ph. An ractus non est sensus toti corpori communis ? Th. Est ; atq; etiam si quid 'tale usu veniat, non sacrificant nisi confessi-Ph. Religiofe. Th. Verum omiffis cavillationibus, dicam id auod res est, pecunia multis est eritque maximorum maloum occasio. Ph. Fareor, sed eadem aliis est multorum boporum materia. Divitiarum amorem lego damnatum, pecuniam damnatam nusquam lego. Th. Recte dicis. Sed quo longiùs absint ab avaritiz morbo, sic prohibitus est contactus, quemadmodum in Evangelio veramur jurare, ne incidamus in perjurium. Ph. Quin igieur vetitus est aspectus? 76. Quia facilius est continere manus quam oculos. Ph. Et tamen per illas fenestras ingressa est mors. Th. Et ideo qui germani Franciscani sunt ultra supercilia deducunt cuculam, tectisque & in terram defixis oculis incedunt, ne quid rideant præter viam : quod idem videmus in equis currus onuftos trahentibus, utrinque corium capiffro additum non fair eos quicquam videre nifi quod ante pedes est. Ph.Vetim: age, die mihi, éstne hoc verum quod audio, in regula ntitum, ne quod indultum impetrent à Pontifice? Th. Est. Ph.Arqui audio nullum hominum genus pluribus inftructum Indultis, adeò ut liceat illis homines ipsorum sententia damnatos vel veneno necare, vel vivos defodere, citra ullum irregularitatis periculum, Th. Non est vana fabula quam andifti; nam mihi narravit vir minime mendax Polonus, le obdormisse potum in templo Franciscanorum, in his an- Polonus nogulis, in quibus sedent sæminæ per laminas foraminosas tus dorme in confitences. Experrectus cantu nocturno non aufus est se templo Franprodere. Decantatis ex more nocturnalibus, totus fratrum cicenorum:

chorus quid vidit.

DI

of

ni

tu

ni

tik

vi

cij

ca

liu

no

ob

qu

ule

ub

mi ift

pii

ad

me

tas

nil

tz

qu roi

vin

Ph

ier

Am

di

pi

234

to

Ta

Co

vivi defosti.

chorus descendit in ædem inferiorem ; ibi erat parata foffi bene lata beneque profunda. Stabant duo juvenes revindi à tergo manibus. Habita est concio de laude obedientia: promissa est apud Deum omnium commissorum veniz Nonnulla etiam spes in jecta, fore ut Deus fratrum animo flecteret ad mifericordiam, fi sponte descenderent in fore am, seque supinos reponerent. Factum est, subductiso scalis. omnes simul injecere terram. Ph. Sed siluitne interim ille Spectator? Th. Maxime, tum quidem nimirum meruens, ne si se prodidisset, terrius adderetur fossæ. Ph. Etiamne hoc illis licet? Th. Licet, quoties periclitatur decus ordinis Nam ille fimulatque evafiffer, paffim in omnibus conviviis narrabat quæ viderat, magna Seraphicæ gentis invidia. Nonne præstiterat vivum sepeliri? Ph. Fortasse. Verum his subrilitatibus omissis, qui fit ut cum Patriarcha juste. rit incedi nudis pedibus, nunc maxime incediunt calceis fenestratis? Th. Duabus de causis præceptum hoc mitigatum eft: altera eft, ne per imprudentiam tangant pecuniani; altera, nè frigus lædat, aut fpina, aut ferpentes, aut filices, aut aliud simile cum illis sit per universum terrarum orbem obambulandum. Cæterum ut id fiat inviolata regula majestare, fenestra calcei pedem nudum oftendit (a) per toto, he Fran- Tynecdochen.Ph. Prædicant se profiteri perfectionem Evangelicam, quam aiunt constare confiliis Evangelicis, de quipars pedis de- bus inter eruditos magna digladiatio est. Et in unoquoque vitæ statu locus est perfectioni Evangelicæ. Sed quid omnium maxime perfectum tibi videtur inter Evangelii precepta? Th. Arbitror totum illud quod prodidit Mat. cap. f. cujus hæc est clausula, Diligite inimicos vestros, benefacite his qui vos oderunt, do orate pro persequentibus do calumniantibus vos; ut sitis filii patris vestri qui est in cælis, qui Solem summ oriri facit super bones & males, pluit super juftos & injuftos. Eftote ergo vos perfecti, ficut & pater valter cælestis perfellus eft. Ph. Commode respondisti. Sed pater ille dives est ac munificus in omnes, nec mendicar à quoquams Th. Munifici funt & illi, sed opum fpiritualium, hoc eft, precum & bonorum operum, quibus opulenti funt, Ph. Utinam fint inter illos exempla charitatis Evangelicæ, quæ maledicta benedictis, injuriam beneficio pensar. Quid fibi vult illa ram celebris Alexandri Pontificis vox, Tutius effe regem quamlibet potentem lædere quam quemlibet ex ordine Franciscanorum aut Dominicanorum? Th. Ordinis læsam dignitatem wicisci fas est; & quod uni ex minimis male fit, fit toti ordini,

a Per synecdochen pars ponitur pro cifcanorum nudatur pro toro scilicet pede.

offi

dis

12:

112,

TOO

re.

ilis,

ne

100

DIS.

VIIS

liâ. ùm

fe.

fe-

um m;

es, or-

lz

13

n.

11.

ue na

2.

9.

te

ıı.

j-

r

n: ft,

11-

2-

lt

m

79-

ti

11,

ordini. Ph. At cur non potius quod uni benefit, fit tori ordini? & cur non unus Christianus Iæsus totum Christianismum ad vindictam provocat? Cur toties casus ac lapidatus Paulus non inclamavir supperias adversus A postolicæ dignitatis violatores? Jam fi, juxta Domini sententiam, Bea- 1 Cot. 9. ins est dare quam accipere, utique perfectior est qui bene vivens ac docens de suo dat egentibus quam qui tantum accipit. Alioqui Paulus frustra gloriatur, quòd gratis prædicaverat Evangelium. Atque hic videtur effe præcipuum illius laudatæ addictionis experimentum, (i convicus impetiti pon incandescant, fi in male merentes charitaris affectum obtineant. Quid magni est si quis aliquid facultatum relinquar, de alieno victurus aliquanto lautius, cum fibi fervet ulciscendi cupiditatem ? Cinctorum fune, semicalceatorum abique est magna copia: hæc qui præstet quæ persecta Dominus vocat, quæ Apostoli constanter adhibuerunt, inter istos nimium rara est avis. Th. Non ignoro quas fabulas impii quidam de illis spargunt; sed ego sic affectus sum, ut ubicunque videro illam sacrosanctissimam vestem, putem adesse Angelos Dei, eamque domum esse selicem cujus limen crebro teritur illorum pedibus. Ph. Et ego arbitror pinciores effe steriles sceminas ubi illi agunt samiliariter. Sed mihi propitius fit Franciscus, Theotime, qui hactenus tanto in errore fim versatus. Existimabam istorum vestem nihil aliud effe quam veftem, nec per se meliorem vefte naute aut calcearii, nisi utentis sanctimonia commendaretur, quemadmodum Christi vestis contacta sanavit (a) hæmor- a Mulierem

roiflam. Alioqui dubitabam utrum textor an veltiarius eam quæ laboravim dediffet vesti. Th. Haud dubie, qui formam dat, dat vim, bat profluvio.

Ph. Posthac ergò vivam suaviùs, nec me macerabo metu in-sanguinio.

ferorum, aut confessionis tædio, aut cruciatu pœnitentiæ.

ARGUMENTUM.

Imicitia de sympathia rerum & antipathia agit. Serpens humano generi infestus, ut & lacertarum: laste delectatur; allii odor illum abigit. Crocodilus homini inimicissimus. Delphinus Dinard geora. Unumquodque asimal miro instintu horrer suum hostem. Equus ursum capitaliter odit. Elophantus mire amat hominem, odit Draconem, odit & murem & hirundit num. Canis homini amicus; Lupus inimicus, adeo ut vel conspetsus vocem tellat humanam. Araneus Serpenti & Busoni inimicus. Buso admorsa plantagine sanatur illico. Historia Monachi a Busone liberati. Simius supra modum horret Testudinem, Acanthis Asimum, Scarapaus Aquilam, Columba Accipitrem. Leo ad Galli cantum expavescit. Simius cuni-

enlis amicus. Fraxinus Serpentes fugat. Ernea in papiliones vertuntur:

a Nomen
personæ ab
popan, id
est diligenter
contemplari
or cum singulari cura obfervare. Sic,
dum iste animalium naturam, vim &
potentiam diligenter contemplando
observat, non
immeritò Ephorinus appellatur.

mortus fentiunt contactum Aranei. Homicidam etiam occifus jam mortusi detegit. Quercus odit oleam & juglandem, vitis brassicam. Allium lilin Amicum. Fluvii suam habent antipathiam. Venti, Sidera, Genisone nobis amici & insess. Homo secretam habet in aliquos antipathiam. ipsi pueruli collogrem hunc amant, illum finism. Mentientem horret puerum Erasmus ostennis, arcano natura ductu. Unusquisque abstinere debet ab illo vita instituto à quo tacito natura sensa abhorret. Charitas cum omnibus, familiaritas cum pasicis contrabenda.

(a) EPHORINUS, JOHANNES.

malium naturam, vim & potentiam diligenter conremplando obfervat, non hoc spectaculo videtur fuisse delectata, quemadmodum immeritò Emos (d) ex commissione admirari soleo, (b) quem derecum genere misceret (c) amicirias & inimicitias quassami quò d
observat, non hoc spectaculo videtur fuisse delectata, quemadmodum immeritò Emos (d) ex commissione si gallinaceis & coturni-

b Non adhibemus in confilium, nifi quos prudentiores aut rerum peritiores arbitramur: nihil autem Deo prudentius aut confultius. Est autem hæc forma loquendi perelegans, quoties nos admirari novitatem aut mirificum rei eventum fignificamus; quod fubinde apud poetas dii in confilium ab Heroicis adhibeantur. c. Allufum forfitan est ad Empedoclis phyfici decretum, qui priicipia mundi piliar nai nino. h. e. amicitiam & inimicitiam, conftituit : Cum enim, inquit, prins omnia diffusa jacerent, ab amicitia Inimicitiaque discriminatim funt divisa : fine iis vero nihil aut fieri potest, aut perire. Exstat autem apud Aristotelem nobile mehercule caput de his qui perpetuas inimicitias inter se gerunt, l. 9. c. 1, hoc Plinius transtulit in suum opus. 1. 10. c. 74. d Committere fignificat in certamen & contentionem mittere, quemadmodum dicimus gladiatores commifios qui in certamen descendunt, Pl. I. to. c. 21. Gallinaceum contentiosum animal, & præliis maxime ali testatur. Dimicatione, ait, pariter victoria quoque inter ipfos, velut ideo adnata cruribus fuit tela intelligentes, nec finis Sape commorientibus. Addit plerosque gallorum ad bella tantum & pralia assidua nasci, quibus etram patrias nobilitarunt Rhodum & Tanagram. Deinde, Pergami gallorum fred aculum omnibus annis publice edi,ceu gladiatorum. Quod ipfum etiam hodie in plerifque Brabantiæ oppidis fieri observatum est. Hinc Gallinaceus & Columella pictes, h. e. pugil & luctator, appellatur, quod Græcorum fludium ferocissimum quemque alitem certaminibus & pugnæ præpararet. Aristophanes poeta Gallum Apio veo flor, h. e. Martis pullum vocat, quod avis ista sit admodum bellicosa; vel quod Gallum adolescentem egregium fuisse dicant, quo cum familiariter Mars uteretur, custodem posuit ædium suarum, ut si Vulcanus adventasset interea dum cum renere adultera sua fuaviùs viveret, adolescentulus indicaret; verùm cùm aliquando obdormisset, Vulcano deprehendente adulterium uxoris, in avem illam Mars transformavit, sed ità ut habitum armorum, Criftam scilicet galeæ & calcaria, retinerer, hincque effe quòd tanto fludio præliandi perpetuo flagret. Mirum est quod Aristophanes gallinaceos, quos prælio vicerunt in servitutem rapere, adferat. Illius interpres scribit, gallos qui alerent ad pugnam, priuíqua eos committere folent, alliis alere folitos, quò excalefacti calidiores & vehementiores redderentur. Inde factum verbum onogodiou, quod est, gallos priusquam in prælium descendant allio confricare. Coturnicum quoque masculorum naturam giligistent, id fonat, rixofam, Aristophanis Interpres scribit. In Apoph. Plutarchi, Augustus, cum audiffet Erotem, qui res Ægypti curabat emiffe coturnicem, omnes alias pugnando fuperantem arque invictam, & comedific affaram, eum ad fe accertivit, ac judicio conftituto confessum male navis affigi justit.

qt

ni

te

(V fi E b

fe

to

la

ni la

d

tt

10

fu

17

d

ſp

cibus voluptatem capimus. Jo. Nondum satis percipio quid velis dicere. Eph. Dicam igitur, si vis crassiore Minerva. 4 Adeò ini vells dicere. Epb. Dicam igitur, il vis cramore iniuciva micum est, u(a) Scis serpentum genus este inimicum homini. Jo. Scio salivam hoverus inter illos & nos effe diffidium & irreconciliabile minis tolera, futurumque donec meminerimus illius (b) inauspicati poini, te non possit Eph. Nofti lacerram? 70. Quidni? Eph. Italia (c) magnas ha- fed mox & bet & virides. Hoc animal natura & homini amicum est, & conspergatur serpentibus inimicum. Jo. Unde hoc deprehenditur. Epb. U-re Plino, Abicunque prospicit homo, ibi congregantur lacertæ, obliqua- pollonio Rhoto capire diu contemplantes hominis faciem: frexpuas, e- dio, Sarutos lambunt salivam ore redditam ; vidi & puerorum mictum * Serpens exforbentes. Quin & puerorum manibus tracuntur impu- vocatur, quod ne, arque etiam læduntur, & admoti ori guadent (d) falivam mortem infelimbere. Caterum fi comprehenfa inter fe committantur, rat. dictu mirum quam in sese saviant, nec appetunt commit- b Inauspicatentem. Si quis in agris ambulet per viam cavam, nune tum est quod hine nune illine strepitu dimoti rubi admonent hominem: is nongeritur, insvetus crederet serpentem effe: ubi dispexeris, lacerta fic pomum ilsunt obliquato capite contemplantes, donec consistas; si lud, propter pergas, sequentes. Rursus aliud agentem admonent. Diceres quod ex divieas ludere vehementerq; delectari hominis aspectu. Jo. Mi- na potitione ra narras. Eph. Quodam die vidi prægrandem & mirè viri- ad humanam mieriam ocdem in oftio (e) cavi decercantem cum serpente. Primum cidimus per mirabamur quid effet rei, nam serpens nobis non erat con-primigenitos spicuus. Iralus admonebat in antro esse hostem: paulo post nostrosparenvenit ad nos lacerta, velut Ostendens sua vulnera, ac remetes merito indium stagitans, seque (f) tantum non tangi patiebatur: dicitur, quòd quoties autem restabamus, restabar & illa nos contemplans, tam infausto Serpens alterum latus penè totum eroserat, & ex viridi ru- & infelici aubrum fecerar. 30. Mihi si adfuissem libuisser ulcitci lacerta spicio mortavicem. Eph. At hoffis jam fe in profundum antrum abdid- litatem fumus rate post aliquot tamen dies (g) pavimus oculos nostros aggressi.

quit, & virides, quòd nostrares Palmæ, aut summum pedis longirudinem non excedant: nec item omnes virider funt, verum & cinericei & nigri coloris, natura; quantum ad conflictum cum Serpentibus & viarum obsessiones, ab Italicis nihil differentes. d Ex hac resatis conflat amicas humano generi lacertas, quorum scilicet salivam bibunt, ut que omnibus venenatis maxime adversatur, ut testantur Nicand. Dioscor. & Plinius. Cavum frequentius substantive neutro genere invenitur pro foramine terrestri, seu lustro & cubili serpentum, quam ab adjectivo cavus. Columella, Cavum verbenaca diligenter obturato, ne ventus cublia perflet. f A Græcis sumprum, ucronyi, id perinde valet quasi dicas projemodum. Sic reperies apud Latinos, tum Livium, tum Suctonium. Terentius dixit medo non in Phormione. g Pascimus oculos ca re quam libenter inspicimus, ut pascimus animum quoties jucundo aliquo spectaculo oblectamur, & veluti nos recreamus. Maro, Arque enimum pictura pascir inani. Nihil autem gratus obtingere poteft, quam fi videatuus 100 tentem ob innoxium afflictum pænas dare.

Ee 2

vindicta

vindictà. 70. Gaudeo profectó. Sed quo pacto? Ep. Forte a Tam vehe- inambulabamus per eundem locum. Serpens è fonte vicino mens & præ- biberat ; erat enim zitus (a) prodigiolus adeò ut nos quoter folitum que aquæ inopia periclitaremur. Commodum occurit ex major, ut eti- agris puer natus annos tredecim, ejus domas filius in qua ain aliquid metu pestilentie Bononia profugi rusticabamur, geprodigii miraculi cau- flans (b) raftrum quo fœnum demeffum convertunt agricofa poffe vide- læ ; fimul ur ferpenrem vidit exclamat. 70. Metu tortaffe. Ep. Nequaquam, imò gaudio, velut infultans deprehenso b Ejulmodi hofti. Ferit raftro ; ferpens se contrahit : ille non facit feriruftica inftrumenta Varro endi finem, donec (c) contrito capite (d) ferpens in longum Raffelles ap- porrigitur. Nam hoc non faciunt nisi morientes, Inde eff, pellat, serres quem frequenter audisti, (e) apologus de Cancro, qui sernimirum le pentem hospitem occidens, ubi porcectum vidit, Sic, inquit, honso per fee- vivum incedere oportuit. Jo. O factum bene ? Quid tum? Ep. nonto per te-nisecia festu-cas abradit. Ibi diebus aliquot vidimus frondes sanie tinetas. Ejus ruris « Nam utPlin. agricolæ pro comperto nobis aliud quiddam mirabile refetradit, fer- rebant. Agricolæ nonnunquam fessi obdormiunt in agro, pentis caput, arque illic interdum habent (f) urceum lactis, in cibi etisms cum arque inte interdum nabent (1) urceum lactis, in conduobus eva- simul & porûs usum. (8) Serpentes summopere lacte capiferit digitis.

nihilomisus vivit. Hinc est forte quod vulgus serpentem diffectum medium reviviscere & coalescere opinatur. d Ergò Poeta 3. Georg. rusticos in serpentibus necandis jubet, nè antea cædendi finem faciant qu'am videant medios nexus extremaque agmina cauda serpentis foluta; quam non tortuosum, sed porrectum videant. e Apologum recenset Æsopus: Cancer, inquit, cum serpente inità societate simul versabatur. Cancer autem, cum moribus simplicibus praditus effet, sapius adhortabatur serpentem ut versutiam dolosque malos deponeret. Quin ille cum neg ligeret, & moribus consuetis constanter viveret, cancer, opportunit ate capta, cum ille obdormiffet, quant à pot uit vi ferpentem comprimendo enecavit. Cum vero expirantem animam in longum porrettum vidisset. Sic, inquit, & antea te simplicem rettunque fuisse oportebat: von enim jam pænam supplicio dedisses. Pulcri animi mores Cancer ad corporis habitum conferebat. f Vas est aquarium urceum, nec exiguum, non ad hauriendam aquam aut portandam, sed ad conservandam diutiùs; quales nune Romæ prædivires Cardinales & nobiles in subterraneis cameris collocatos habent alveos: ejusmodi quoque vasibus rustici plerarumque nationum lac conservant, & concretum quidem lactis in cibum, serum verò potûs loco illis servatur. g Lycophron, teste Athen. Ospas γαλαπτφάγες, hoc est, bestias ladivoras, serpentes appellavir, quod naturali quodam appetitu lac præcipue sorbere gaudeant, cum tamen alioqui exiguo indigeant potu. Quoties autem ad lactis urceum adrepunt, non tam lactis suctu delectantur, quam ut pingue supernatans quod in butyrum conflatur lingere ac disorbere valeant: hæc summa voluptas. Aliquando in pratis ac pascuis ad ubera pascentium arrepunt, miserósque rusticos omni lactis & spe & proventu defraudant; & facile quidem patiuntur vacce ejusmodi mulgentes fauces, vel quod venenum vereantur fi repugnent & obnitantur, vel quòd mollius fuctu quam digitis compressi lac educi sentiant. Habent ad hoc remedium mulierculæ; ceream comparant, quam devovent hierophante in purificationum feriis; hac incerta ter contingunt ubera, fed non fine exipudio & choreis, atque ità illæfas in annum redesmem se conservare arbitrantur.

à

nus

untur. Iraque non raro fit ut in vias illabantur. Ei malo pa. a Gravis oratum habent remedium. Jo. Quod, obsecro? Ep.(a) Summum dor ailii serratum habent remedium. Jo. Quod, one cro: Ep. (a) Sulminum pentes fugar, teffæ os allio circumlinum. Is odor deterret serpentes. Jo. ut docer Mi-Quid igitur sensit Horacius (b) cum scriberet assium ve-cander in Anenum clcuris nocentius, cum fit, utais, adverfus venena lexipharmaremedium ? Ep.Sed audi quod eft durius; interdum clancu. cis; & à fœlum adrepentes in os patens dormientis conjicium fefe, & tore Latini alin ftomachum fese convolvunt, Fo. Annon protinus exani- runt , quasi matur homo talem nactus hospitem ? Ep. Non, sed afflictis- halium, quod fime vivit, nec eft ullum mali levamen, nifi ut lacte aliisque graviter hagratissimis serpenti cibis alant hospitem. Jo. Nihil remedii laret: Graci adversus cantum malum? Ep. Comesum affarim allium. 70. dor, aro 78 Non mirum igitur fi (c) meffores gaudent allio. Ep. Et ali- ongir ofen. is medetur (d)delaffatis labore & æftu. Verum in hoc discri- id eft, à male mine non raro lacerra, quamvis pufilla. fervar hominem. Jo. olendo, vel a-Qui potest? Ep. Ubi lensit serpentem infidiari, circumcur- 30 78 0x29 fit per collum & faciem hominis, nec finem facit donec fercus oleat. pruritu scalptuque unguium excitetur. Porrò qui exper 6 Horat. in gicitur, conspectà in propinquo lacerra, mox intelligit Epod. Ode hostem alicubi effe (e) in infidiis, ac circumspiciens depre-tertia, non hendit. Jo. Mira naturæ vis! Ep Jam nullum est animal ini-aliam penam parfecidæ stamicius homini quam Crocodilus, qui sepenumero totos ho-tuit, quam ut mines devorat, & (f) arte malitiam adjuvat, hausta aqua degustet aliilubricans semitas quibus descendunt ad Nilum aquam hau- um quòd hoc fluriquò collapsos devoret. Neq; re fugit delphinum, etiam cicuris, id est indiverso elemento natum, (g) pinde Sewnov effe. Jo. (h) Au-nocentius.

c Hor, in Ode

data miratur mesfores tam horrendum cibum ferre posse. Odura, inquit, mesforum ilia, allium magis quam cibum concequiris! Non autem mefforum tantum cibus d, verum omnium rusticorum, quod hæ fuerint prisci illius & frugalis seculi deliciæ, cuin fi adhuc vestigia usquam extant, ea mehercule apud hoc genus hominum tantum supaeffe dixero. Allii autem arrofionem ad frugalitatem pertinere, item pauperum rufticorumge abum fuisse, docere te potest apud Aristophanem Interpres. Galenus certe amuletum ruficorum allium prædicat. Et Plin. ad multa, ruris præcipuè, medicamenta facere teftatur. Ild videtur à Virg. acceptum, ubi Theftylis Maroniana mefforibus fuis rapido feftis æftu. Allia serpillumque herbas contundit olentes. e In infidiis effe fignificat insidiari, metaphora re militari. Nam hoftes cum aperto Marte cum adversariis conserère manus non audent. alicubi latentes ex infidiis subito il micum aggredi solent. Teren. Nunc prius adito tu; to in insidiis hie ero si quid deficies. Sallustius. At statim signo dato undique simul ex insidiis Monidia invaditur. f Subjicit mox versutiam : vel hoc referendum ad id, quòd conspedo homine lacrymas dicitur emittere, quo facilius nihil tale metuentem devoret. Vide Chiliades, Crocodili lacryma. g oldar gomov fonat hominis studiosum, amicum, faventem homini. Sic Plin. Delphinus, inquit, amicum homini animal. h Hujus sabulæ & plurium hujusmodi mentio est apud Plinium, capite de Delphinis; & Nepos in Epistolis & Oppiamus recensent quoque fimiles.

Hanc Gel- divi fabulam de adamato puero celebrem, (a) Celebriorem liussforidà di- au tem de Arione. Eph. (b) Quin & in venatu mugilum dione ex He- piscatores Delphinorum ministerio vice canum utuntur, sodoto descriplit, & Plin. qui accepta prædæ portiuncula recedunt. Quin & caffiga. capite eodem, ri fese pariuntur, si quid in venatu deliquerint. In mari Eft autem hoc vero frequenter navigantibus apparent, gaudio gestientes, non & in fummis undis luftrantes; interdum adnances ad navim, modo bomini nonnunquam & tensa vela transilientes : adeò delectantur micquidning- hominum consuerudine. Verum ut hominum est studiosus ca sonoritate Delphimus, ità Crocodilo capitalis est hostis. Egreditur aures demul- mare, & in Nilum, in quo reguat Crocodilus, auder venire, cere potest, hu- congressurus cum dentibus, unguibus & squamis serro eti-ze gaudet ad- am impenitrabilibus armata bellua, ipse nec ad morsum mine ludere faths instructus, quippe(e) os habens ad pectus vergens. Sed delettatur. Et impetu fertur in hoft em, ac jam illi proximus repente subquod de ci-mittit sese, erectisque in tergo pinnis mollia ventris pertharcedo Arione narrat,

id quoque in luscinia accidisse memini me ex Græcorum Epigrammatis dedicisse. Epigramma autem lib. 1. habetur, lepidum certè & mirum in modum elegans, quare no: pigebit afferibere; extat autem Philippi titulo, qui temporibus Justiniani Augusti in ho;

scribendi genere nulli inferior fuit,

Μεμφομένη Βορέμο ἐπεπτώμμο τῶς ἄλωης,
Πνά 3δ ἐμοὶ Θρήκης ἤπιΟ ἐδι ἀνεμΟ.
Αλλά με τὴν μελίγηρον ἀπδονα δίξατο νώτοις
Δελφὶν, ἢ πτηνὴν πόντιΟ ἡνιόχοι.
Πιςοτάτω δι ἐρέτη πορθωευομβοη τὸν ἄκωπον
Ναύτω τῷ κόμα Ο βέλρον ἔγο κιβάρη.
Εἰρεσίην Δελφῖνες ἀκὶ μέσησιν ἄμιδον
"Ηνυσαν, ἐ ψεθςης μύθΟ 'ΑρίνοΟ.

11

no

rec

cff

Id nos ità conati sumus Latinum facere.

Adversata gravem Boream, super aquora Aedon
Me doderam, ventis, Thracia, pulsa tuis.

Squamiger, ut nostra persenti murmura lingua,

Auxilio Delphin me pereunte venti.

Jamquesedens humeris tam lato remige tua,

Vestorem blanda mulcan lato meum.

Sed neque Delphinis naulum mos solvere Mussi,

Nec rumor sistum perstrepit Arimem.

Hoc Pfinius eodem capite, in stagno Laterno appellare, Nemausiensis agri, in provincia Narbonensi, & in Jassico sinu sieri tradit. Oppianus quoque alternizio postremo sano venandi cum Delphinibus consuerudinem describit, arque id eleganter satis, sed in Ægeo mari circa Eubean. Quod aurem Etassus ait, vice canum, id quoque per similirudinis applicationem Oppianus.

— वर dusedon Ingurngay

Sic pisces ad terram, inquit, pellunt Delphines, tanquam ad viros venatores canes mutuislamaibus feram citant. e Sic plin. Multum illis infra rostrum os, ac medio pene in ventre.

scindit, alias invulnerabili. 70. Mirum est quodq;animal statim agnoscere hostem suum, etiam nunquam antea visum, feireque & cur imperatur, & qua lædi, aut fefe tueri poffic; 4 Regulum com hoc homini fit negatum, qui ne (a) regulum quidem Bafiliscum, facto nomine horreret, nisi admonitus malove doctus. Eph. Scis equum ab Erymoloanimal obsequiis hominum, natum. Huic capitale diffidium gia Graca, est cum urso, homini noxia bestia. Agnoscit hostem nun- nequis opinequam vilum, ac protinus se parat ad pugnam. Jo. Quihus tur regulum armis pugnat ? Eph. Arte potius quam viribus. Transilit avem hostem urfum, & in ipio faltu posteriores calces impingit in caput. 6 Quod cum Arque ursus interim unguibus scalpit equini ventris mo lia. Serpentibus, Afpis homini venenum est immedicabile, cum hac bellige. Crocodilo & ratur (b) ichneumon. Idem exitialis hostis crocodilo. Si- Aspide permilis affectus est elephantis erga hominem: (c) & vi-petuam ini-atorem simpliciter errantem clementer reducunt in viam, ercer, Græci & agnoscunt amántque doctorem suum. Feruntur & exem- aliquot autopla devoti amoris erga certos homines. Si quidem unus ada-, res spio pue xov mavit in Ægypto mulierculam corollas vendentem; Ariflo- appellant. Belphani grammatico charam : alius Menandrum Syracusa- ligerantur aunum adolescentem sic amavit, ut desiderium illius, quoties pide ichneypon viderit, inedia testatus sit. Sed ne hæc, quæ plurima mones, quia commemorantur, referre pergamus ; Cum Bochus rex in capientes hos miginta quoldam fævire decreviffer, cos totident elephan- ferpentes per is objecie, stipitibus alligaros. Cumque emissi essene qui dam in fluinter elephantos procursantes cos lacesserent, nunquam ef- men trahunt ficere poruerunt ut le regiæ crudelitaris ministros præbe- Crocodilis verent Atque huic animan'i pinar Sew we bellum existale eft to infidiancum draconibus Indicis, qui feruntur effe maximi, ut fre-tur; dum illi quenter in pugna pereat uterque. Simile diffidium est aqui- tibus purganle cum draconibus minoribus, cum homini fit innoxia, imò distictum dicom feratur etiam amatorios ignes fentire erga certas puel- ducunt, ichlas. Eidem avi bellum internectium est (d) cum cyminde, neumon in oid eft, noctorno accipitre. Elephantus odit etiam murem, trat; & exanimal homini quoq; molestum; eoq; abhorrer à pabulo in esis visceribus

tuorum egreditur. Lege præter Plinium Ammianum Marcellinum li. 22. c Plinius hæc omnia tradit. d Plinius capite de Accipitribus author eft. Verum Homerus Cymindin non accipitrem, sed noctuam, videtur appellasse, hoc versu, Kalnida nizlisuson Sei, art pes de nu jundir. Noctua enim na huis vocatur, quod aneum colorem videatur habere, & fortaffis cymindis à maris colore, quod ut noctua, sie mare subinde glaucum epitheto dicaur. Callimachus eam avem non cymindin, fed cymin vocat, fortaffis ob fonum quem feddit Cycaban. Homeri tamen scholia 300 ligano, id est, de geripitrum genere, cymin effe censent.

m

ır,

34ari

m,

us

ur

re,

ti-

m

ed

aber.

pi-

hoc

ncia

geo linis

ndi t

.

faf.

multum facere.

quo murem conspexerit. Nec causa liquet cur oderit. Na hirundinem merito horrent, quod ea in potu baufta gravissime discrucientur. Jam vix ullum animal amicius homi. Ex Aristo- ni quam canis, nec inimicius quam lupus, ut quod afpe. phane & illi- etu quoque vocem adimat : & inter hæc fumma discordi us interprete eft, quemadmodum ovium generi lupus infestissimus. Quod hoc adagium torum pendet à providentia hominum, quorum præcipu enstraum est ab authore, cura est tueri animal innoxium & alendo homini natum; in quòd scisscer lupum verò, velut in publicum humani generis hostem, arapud mantur omnes, præcipuè canum commilitio, quæ res etiam Articos lex proverbio fecit locum. (a) Non magis parcemus quam lupit, fuerat de in-fuerat de in-(b) Lepus marinus immedicabile est homini venenum, si Jupis, que quis imprudens gustaverit : at rursus hominis contactus am invitaret adeò terretur ab Hyæna, ut ne congredi quidem suffineat, ad hanc fe- Hinc parrant, si quis quid secum gester de corio Hyana, à rem perse- Panthera non appeti, tam sagax est naturæ sensus. Addum hæc quidam & illud, fi pelles utriufque belluæ fufpendas invicem ex ad-Interpres Co- verfo, pantherica pilos defluere. Araneus homini domeffimici. Sed vi- cum est animal, (c) exitiale vero serpenti, adeò ut forte hoc conspicatus sub arbore serpentem apricantem, filo se libre, commentum damnare A. & aculeum mediæ infigat fronti tam acri vulnere, ut ferpollini Rho- pens dolore rotans fele in gyrum tandem emoriatur. Accedi Scholia- pi ab iis qui spectarunt simile dissidium este araneo cum free, wi in butonibus, sed butonem ichum fibi (d) plantagine admorhonore sum- sa mederi, Audies sabulam Britanpicam. Scis illic conclamo apud A-vium folum consterni scirpis virentibus. Monachus quidan thenienses lupos fuisse contendit, in tantum etiam ut si quis illic lupum interimisser inferias illius se pulcro inferre compellebatur; hinc moduss, i. e. canos, non à colore dici, sed ob reverentiam. Caufam addit, quod Latona uterum gestans bis senis diebus in lupam mutata in Delum porrexerit, hinc esse quod certo quodam anni tempore omnes illæ lupæ pariant, idque intra duodecimum diem. Adducit Philostephanum quempiam qui talia prodident in commentariis suis. b Hoc Plin. tradidit t. 32. c. 1. De Pantheris & Hyænis eadem doect. Hoc tamen quod sit, Hyanam cum Panthera pugnare, non ea de causa fit quod Hyana erga hominem bene affecta sit; nam Arift 1.9. Historiæ animalium, mirifice infidias moliri hyænam hominibus tradit & sepulcra quoque effodere, tantam illi feræ aviditatem humanæ carnis inesse. c Hocipsum Plin. l. 10. c. 74. d Aignt aliquando Monachum (eft enim hominum genus admodum curiofum) in araneum & bufonem concertantes incidiffe, & dum eventum certaminis avidus exspectar, ictum busonem vehementer vidiffe tumidum, sed mox plantagine zustata quæ tum in bustuario crescebat, veluti resumptis viribus, pugnam redintegraffe- Admiratus infolitum spectaculum Monachus, diligentius hos pugiles observabat, & quod paulo ante de busone cognoverat, id iterum conspicatus, quam potest ocyssime plantaginem omnem quæ de proximo crescebat radicitus extirpat, & apud se condit. Interea bufo accepta tertia plaga, dum ad solitum medicamenrum accurrens auxilió herba destitueretur in tantum intumuit, ut non priùs tumorem quam vitam finiret. Inde compertum habuit plantaginem contra venena & venenatorum icus

Nam

gra-

omi. fpe.

rdia

uod

pu

1;10

ar-

iam

pis.

1, fi aus

nen

cat, P, à

unc

ad-

fli-

rtè ret,

er-

ce-

um

-10 1.

enit

10-

lyias

ım nffe

tis ti-

-P.

n-

fasciculos aliquot scirporum in cubiculum congesserat, fparfurus cum effet commodum. Is cum à prandio supihus dormiret, bufo ingens erepfit, & os dormientis-obsedie, infixis superno arque inferno labro quazuor pedibus. Detrahere bufonem certa mors erat; non amoveri quiddam erat morte crudelius. Quidam suaterunt ut monachus ad fenestram deferretur supinus, in qua ingens araneus habebat telam. Factum eft. Mos araneus hoste conspecto filo a Simius non fe librat, & bufoni spiculum infigit, ac filo se recipit in te- alia re melam. Intumuit bufo, sed non est avulsus. Repetitur ab ara- quam projeneo : magis intumuit, sed vixit. Tertiò ictus abduxit pedes, ctis excreac mortuus decidit. Hanc gratiam araneus retulit hospiti mentis; hinc fuo. 70. Mira narras. Ep. Addam quod non legi, sed his ocu- vulgare nolis conspexi. Simius supra modum horrer testudinem. Hu- ftratium projus rei quidam dedit nobis specimen Romæ. Puero suo in verbium, Veverticem imposuit reftudinem, & pileo contexit; dein pro- metu te comduxit ad fimium. Illico fimius gaudens infilite in humeros macules inftar pueri venaturus pediculos: sublato pileo reperit testudinem, simii, cum in Mirum erat spectaculum quanto cum horrore resilierit be- meticulosum ludunt. ftia, quam expaverir, quam timide respexerir an sequere- 6 Id Plinius Additum est aliud specimen : alligavimus re- Ægytho avi fludinem catenæ à qua revinctus erat fimius, ut effugere adferibit : Anon posset quin saltem aspiceret. Incredibile dictu quan- sinus, inquit,

& oneribus facta, pungit & mollia narium. Porest item ali. afino inimi-

quid causæ divinari, cur inter vulpes & milvos murua fit cam lib. 10. fimultas, quod avis rapax alierius catulis infidietur; for- c 74.

taffe vulpes viciffim illius pullis : quæ causa distidit est inter inquit Plin.

(c) forices & ardeolas. Eadem fere ratio est inter æsalon altera alteriparvam aviculam & vulpein. Nam ælalon ova corvorum us catulis in-

topere fuerit discruciatus; tantum non metu exanimaba- spinetis se scatur; interdum aversus posterioribus pedibus depellere ren- atterens, nidas ravit hærentem bestiam. Tandem (a) quicquid erat in alvo agythi dilipat. aut vefica oneris rejecit. Sequuta eft ex payore febris, ut quod illa adei nobis fuerit folvendus à catena, & aqua vino temperata re- pavet, nt voce focillandus. Fo. Arqui nihil est quod fibi à testudine metu- omnino rudenat fimius. Ep. Fortaffis aliquid est quod nos fugie, natura tis audita ova cognitum. Nam cur acanthis oderit afinum causa in ipfi metu capromptu eft, quod ille se affricat spinis in quibus nidula- dant. Igitur tur avicula & flores ejus depascitur. Tantus autem terror advolans sicehabet acanthidem, ut siquando procul asinum rudentem ra ejus rostro audiat ova dejicit, pulli è nido decidunt metu. Nec pari-inde testaur tur hostem impunem. Jo. Sed qua tandem in re acanthis & aconthida lædit asinum? Ep. (b) Rostro sodit i lius ulcera sustibus ea de causa

frangit, sidiatur, Ibid.

frangir. Eadem infestatur à vulpibus, & vicissim illas infeftar, carulos earum villicans. Quod ubi viderint corvi, vulpibus velut adversus communem hostem suppetias ferunt. At Qui Græ- vix divinare liceat quain ob causam inter se oderint olores cis xhag or , & aquilæ, corvus & (a) chlorio, cornix & noctua, aquila Theodorusvi- & trochilus, nisi hoc male habeat aquilam, (b) quod ille reonem à viri- rex avium vocetur. Cur male convenit noctua cum catedi colore in- ris minoribus avibus, mustelæ cum cornice, (c) turturi eft, avis to cum pyrali, ichneumonibus vespis cum phalangiis araneis, ta viridis, anatibus cum gaviis, (d) harpe cum (e) triorche accipi. quod ex vo tre, thoibus cum leonibus? Præterea cur forices formicoce liquet: hy- fam horrent arborem? Unde tam irreconciliable bellum eme non vi-inter scarabæum & aquilam? Nam apologus ex ipsa aniste Arittore mantium natura confidus est, unde est quod juxta Olyn-Je per æfta- thum in cerco terræ spatio non vivunt scarabæi fi inferansem , volat , tur ? Et inter aquatilia quam ob causam mugil & lupus idque maxi- (f) muruo odio flagrant, ficut conger & murzena caudas me folificialibus bosis, sed inter se prærodentes ? Polypum in tantum horret locusta tamen diffi- pifcis,ut fi eum juxta viderit, metu emoriatur. Sic quadam culter pennas animantia mire junxit arcanus quidam benevolentia affemover, cim cus, (g) veluri pivones columbis, turtures cum pfictacis, alioqui inger merulas cum turdis, cornices cum ardeolis, qui fibi vicissim faxtinocha- auxiliantur adversus vulpium genus ; harpam & milvum bestur. adversus triorchen accipitris genus, communem hostem. 6 Trochiles (b) Balanis muiculus piscis exiguus pranarans monfirat Gracis 790 viam, nec apparet quamobrem illi velit inservire. Nam Aisate & cur- quod (i) crocodilus fauces porrigit trochilo avicula, a-

No To age xen. Ariftoteles cap. Tr. l. g. Aquilam cum Trochilo pugnare feribit, quod Trochilus Senator & rex vocetur. De his omnibus lege Plinium lib. 10. c. 74. unde hac defumpta funt. d Hanc effe Latinam avem Gracorum docent lexica : in quorum eriam commentariis proditum eft, ipfam quories veneno icta fuerit fibi hederâ succurrere. e Triorches τριόρχες. Triorchis avis à numero testium nomen habet; est de genere accipitrum. Plinius, f Hoc quoque Plinius; sed & Oppianus meminiclibro terrio. g Plinius libro decimocap. 74. h. Quæ de musculo Plitius & alii referent, hoc Oppianus Lamnæ pisciculo cuidem afferibit. Hune vocant balandrum ou o roler, hoe fonat itineris comitem, hune nonteou, hoc eft, via ducem, nai us zagus umor Eraigo, id eft, pergratum socium, præterea mouror, nai epuor, hoc est, ductorem custodemque, postremo mo una va dara vai exo ixen quod eft, propugnatorem : & aures, & lumina piscem, quod destituta hoc pisciculo capitur balæna, quòd fine Lamna nihil videar, nihil audiar: & multa præterea mirificæ narare opera illic legere licet, i Lege Ammianum lib. 22, Diodorum Siculum, & Ariftot. 20, 9, cap. 6, Histor.

2 24 10 000

The African

habet, nempe

S. PROUTER

commodo. Crocodilus gauder fibi purgari dentes, & scabendi voluptatem amplectitur? avicula cibum quærit. vefcens piscium reliquis inter dentes harentibus. Confimili ratione corvus inequitat dorlo fuis. Inter (a) anthum & Gracis, Latizeithum tam pertinax est odium, ut negent sanguinem il- nis florem, solorum posse misceri. Quemadmodum narrant aliarum avi- nat; hinc auum pennas ablumi fi aquilinis misceantur. Accipiter est tem quæ illis infestus columbino generi; sed has defendit tinnunculus a- Anthusnostris vicula, cujus conspectum & vocem mirum in modum hor- latur. Aquaret accipiter. Nec hoc later columbas: (b) ubicunque tin- tilis, eft colonunculus recondicus est, ab ea sede non migrant, fidu- re variegato cià protectoris. Quis causam conjiciat cur aut bene specioloque. velit generi columbino tinnunculus, aut cur tinnuncu- thi & Ægilum horreat accipiter? Atque ut interdum animalculum thi fanguine minimum præsidio est ingenti belluæ; ità contrà à minu- Plinium 10. tiffimis exitium est maximis. Est pisciculus scorpii effigie, 74. & de semagnitudine aranei piscis. Is sub piona affigit sese aculeo quentibus thynnis interdum magnitudinem delphini superantibus, duoque. tanto dolore, ut nonnunquam in naves infiliant : idem fa- ità Columella cit mugilibus. Quid eft cur leo, animal cuncis tremendum, li. 8. Tradit. (c) expavescat galli gallinacei cantum? Jo. Nè sim in hoc Tam fastidiosa convivio prorsus (d) asymbolus, referam quod olim his o-columba est. culis vidi in ædibus Thomæ Mori, clariffimi apud Anglos fuas perofa: si viri. Alebat domi simium prægrandem : tum forte, quò detur evolandi revalesceret à vulnere, solurus obambulare finebatur. In potestas, relinextremo horti erant conclusi cuniculi, quibus insidiebatur quat: quod frequenter in

bis regionibus sui liberos habent egressus accidere solet. Id ne siat, vetus est Democriti praceptum, Genus accipitris tinnuculum vocant rustici, qui sere in adisciis nidos sacit. Ejus pulli singuli stestilibus ellis conduntur, stipatisque opercula supponuntur, & gypso lita vasa in angulis columbarii suspenduntur, qua res avibus amorem loci sic conciliat ne unquam deserant. c Hoc Plin. habet & Plutarchus in commentario de distincentia inter odium & invidiam. Divus Ambrosius, libro 6. c. 4. Hexaemeron, dicit utique leonem vereti gallum, sed præcipue album. Lucretius quoque poeta, dum causam hujus odii investigat, ità canit lib. 4.

Quineliam gallum notte explandentibus alis Auroram clara confuetum notte vecare, Quem nequeunt rapidi contra conftare leones Inque tueri; ità continuo meminere fugai. Nimirum quia funt gallorum in corpore quadam Semina, qua cum funt oculis emissa leonum, Pupillas inversodiumt, acremque delorem Prabent, ut nequeant contra durare seroces.

30E

Many In-

Et sunt qui scribunt, quos jure gallinaceorum persuderis, hos à sconibus morsu non appeti.

4 Asymbolus dicitur qui nihil ad symbolum confert, translatum à concounationibus; nam symbolum pignus collatitium in comam significat.

mustela

pe

211

CD

or in

fu

ta Q

m

N

21

fa

C

H

mustela. Id simius procul quietus & otiosus spectabat, de-. Elegans verbum quod nec viderit cuniculis nihil effe periculi. Caterum pofferpro corrum- quam mustela (a) labefactassec caveam à muro revulsam & deftruere jamque periculum effet ne cuniculi à tergo nudati prade essent. hosti, occurrit simius, & conscensa trabe quadamica. b Louna Bai veam retraxtt in Locum pristinum tanta arte ut homo non Græc. fignifi- posset dexterius. Ex quo perspicuum hoc animantium gecat compati; nus simiis esse charum. Ipsi cunicult non intelligebant suum eft, quod vul- periculum, fed hostem suum per cancellos osculabantur : fiad accipium mius opiculatus est periclicanti simplicitati. Ep. Omnibus indocti , pro catulis minoribus delectantur fimii, gaudentque fovere fina moveri malis & complecti. Sed pius ille fimius dignus erar aliquo pieta. focium effe tis præmio. Jo. Habuit. Ep. Quod ? Jo. Reperit illic fru-k imitato. flum panis à pueris ut opinor, projectum, id arreptum comremarque z- edit. Ep. Verum mihi videtur admirabilius, hoc genus mulum affli- (b) sympathias & antipathias, fic enim Graci vocant amictionum ali- ciriæ & inimiciriæ naturales affectus, eciam in rebus anicujus, Eum ma, aut certe fensu, carontibus reprehendi. Omirto jam dum arque dicere de fraxino, cujus nec umbram quamvis in longum impulsum porrectam ferunt serpentes, adeo ut fi locum (c) in gyrum cound Sear circumdes igni, serpens citius in flammam cat quam ad arappellant, hoc borem fugiar. Nam hujus generis exempla funt innumera. eft, muruam (d) Erucæ cum membranis inclusæ occulto naturæ opificio rum cognati-transfigurantur in papiliones, mortuis fimillimæ videntur, onem & vo- nec ad contactum quidem fele movent, nifi tra pleunte ara-Jupratem ; ad neo. Hominis prementis digitum non sentium, & sentium verbum sonat levissimi animanris leviter incedentis pedes. Ibi demum vicompassionen: vunt. Jo. Sentit hostem capitalem nondum natum insectum. vero contra Isti non omnino dissimile est quod narrant de serro (e) carepugnantem sis, ad quos si careri accedant, nihil, accidere novi ; sin is qui affectum & necavit, continuò profluere sanguinem velut ex recenti fe, vel porius dis authorem. Ep. Nec est vanum quod audisti. Sed ne perse. quamur (f) fabulas Democriticas, nonne comperimus ex. figniheat,

quasi tu dicas, contrapassionem, & avrita θῶς εγεν ακόκων, cst, inter se pugnore & disterre multum. Sic dicitur in Græcorum scholiis την κράμεν καὶ αμπελον αντιπαθῶς εγεν ακόκων, h. e. brassicam & vitem inter se pugnare, de qua mox plura annotabimus. ε Hoc Plin. se expertum dicit. d Author est Plin. l. 1 t. c. 3 έ. e Cæsos in hoc loquendi genere non tantum percussos, sed cæsos, i. e. occisos, notat. Ferrum generale pro omnibus armis ferreis quibus corpus vulneratur. f Hic post Pythagoram philosophiam magicam prosessus mirabiles commentationes resiguit, in quibus de natura secretivibus shallossissima quævis descripta resiquit. Hinc sabulæ Democriticæ videntur dicæ, de naturalibus quidem rebus traditæ, sed quæ ob insignem vanitatem & inexperientiam sidem non merentur. Scripsit hicarrem quo pacto avium garritus possit intelligi: item non exiguum volumen de illis quæ apud inferos usu veniant, (ut Athæneus resert) prodigiosis, ut conjectandum est, fabulis resertum.

do-

m,

dz

ca.

on

ge.

ım

fi-

DUS

nu

a-

mus

ıi-

ij.

m

m

m

a,

io

perimentis tantum effe diffemionis inter(a)quercum & ole- a De his a am, ut utraque in alterius scrobe posita emoriatur ? quer- mnibus secui autem tam malè convenire cum juglande, ut in propin- quentibus requo posita extinguatur, tamersi juglans cunctis serè satis dices, Plin. & arboribus noxia eft? Rursus, cum vitis claviculis suis 6 Causam faemnia complecti soleat, solam (b) brafficam refugir, &, per-bulosam fininde quasi sentiat, in diversam partem se vertit. Quis ad- punt Graci . monet vitem hostem esse in propinquo? Est enim brassica quam recenfuecus vino contrarius, eoque foler edi adversus ebrietarem. interpres. Ly-Nec deest brassicæ suus hosiis : siguidem opposita cycla- curgus mino & origano exarescir. Similis affectus eft inter cicu- homo scelequi en & vinum; cicuta homini venenum est, (c) cicutæ vinum, stus, qui ovites qui ovites demeum, ut in propinquo nascentia mutuo fibi gratificentur? tere in ani-Nam allio plus est vigoris, & lilii flores suaviùs olent. muminduxe-Quid hic memorem de conjugiis arborum, quarum fœmi- rat : hune næ sterilescunt, nisi in propinquo sit mascula? Oleum soli sum Bacchus calci miscerur, com utraque res pariter oderit aquam. Pix vitibus alliattrahit oleum, cum utrumque fit pingue. Argento vivo in- gavit, ut fupnatant omnia excepto auro : id folum ad fe trahit & com- phaim de ilplectitur. Quis ille naturæ fensus ut adamas, quamlibet du- lo sumeret : ris refistens, sanguine hircino mollescat? Quin & inter ip. sed is dum favenena dissidia videas. Scorpius si forte repat per aco- tus lacrymas nitum, pallescit ac torpescit. Eidem adeò noxia est herba effunderet, ex cui nomen ceraftis, ut qui semen modò ejus tractarit digi- illis Braffica is impune contrectet scorpium. Sed harum rerum, quæ enata est; atfunt innumeræ, confideratio ad rei medicæ protessores per- aiunt quòd thet. Quænam eft illa vis vel amiciciæ vel diffidii inter etiamnum *chalybem & magnetem,ut materia natura gravis ad lapi- malè convedem currat & inhæreat, velut ofculo, & ab eodem citra con- niat viti tactum refugiat? Jam cum aqua se tacile miscear rebus & brassice omnibus, maxime fibi, tamen funt quæ tanquam odio mu- liquis ; Hang tuo misturam refugiunt; velut (d) amnis qui in Fucinum autem fabul. boum invectus supermeat, in Larium Addua, in Verbanum rusticorum Ticinus, in Benacum Minclus, in Sevinum Ollius, in Le. filios credere manum Rhodanus: è quibus nonnulli multorum millium dicit, quia fi transitu hospitales suas aquas tantum, nec largiores quam radice vitem

contingat vitive alliget.

nullos vitem fructus edituram : unde etiam illam primo loco in symposiis proponi, & A.gyptiiante omnia fercula coctas brassicas degustabant, nè possent vino inebriari. Hacille. (c) Nec hoc mirandum, cum illa fit omnium herbarum & forte eriam venenorum, frigidiffima, vinum verò egregie calidum à phyficis proditur; unde & aison a pud Homerum. Lege de his Plinium. Allium lilio amicum, chalybs magneti. (d) Omnia apud Plin. & Solin.

intulere

m

ni

tu

te

Sp

T

to

H

٧ì

po

tu

lic

nı

fe.

12

ef

fe

ni

a

an

pa

ga

OI

Ci

om

tac dor tia

did

gita

Tigris influit in lacum Arethofam, ac intulere, evehunt. per eum velut hospes fertur sic, ut nec color nec'pisces, nec aquarum natura milceatur. Ad hæc, cum cætera ferè flumina properent in mare procutrere, quædam tamen, velut exosa mare, priusquam eò perveniant abdunt sese in ternibus falubres ram. Simile quiddam videmus & in ventis. Aufter homi-& infalubres. ni pestilens est, huic contrarius Boreas, salubris. Alter nu-Jam, fiqua fides Aftrologis, bes contrahit, alter diffipat. fun: & fideribus quidam amicitiæ & inimicitiæ effectus; quædam amica homini, quædam infesta : rursus sunt quæ Sidera amica homini adversus nocentium vim opiculantur. Adeò nihil est in ulla naturæ parte quod non per hæc diffidia concordiásque & noxam & remedium homini suppedirer. Jo. Fortaffe & ultra cœlos quiddam deprehendere liceat. Etenim fi magis credimus, unumquemque mortalium duo comitana Genii boni rur (a) genil, alter amicus, alter malevolus. Eph. Nobis amice, satis est ad cœlum usque pervenisse, etiamsi non hoc quoque septum transiliamus. Redeamus ad boves & equos, 30. Næ tu præclarum facis faltum, Eph. Illud nobis magis admirandum eft, quod in eadem prorsus animantium specie deprehendamus amoris & odii vestigia, nulla evidente cau-

& infesta.

& mali,

sâ. Sic enim nobis persuadere conantur equisones & bubulb Bos bovi, & ci, in iildem pascuts aut eodem in stabulo (b) bos bovem, equus equo. equus equum gauder habere vicinum, qui alium non ferat. Equidem arbitror fimiles effe affectus in omni animantium genere, prærer fexûs favorem, fed in nullo genere evidentiùs quam in homine. Siquidem in plurimis manifestum est quod de suo in Volufium effectu proficerur Catullus,

Non amo te Volusi, nec possum dicere quare Hoc tantum possum dicere, non, amo te.

Veram in adultis fertaffe divinet alius aliam causam: in pueris, qui folo naturæ sensu ducuntur, quid est illud quod sic hunc illi tanto amore conciliat, rurfus alium ab hoc tanto diffidio separat? Ipse cum puer essem natus annos plus minus octo, incidi in quendam mez ztatis, aut fortaffis anno majorem, prodigiole vanitatis, adeò ut ad omnem occafionem extempore monftra quædam confingeret. Occurrebar mulier. Vides, inquir, hanc? Video. Cum hac decies con-Transibamus ponticulum angustum juxta molam, Ubi vidit me horrescentem ad conspectum aquæ ob profunditatem nigrantis. In hanc, inquit, aquam aliquando prolapfus fum. Quid ais? Illic reperi cadaver hominis accinctum crumena; in ea erant annuli tres. Cum nullus effet ment

il

.

.

.

.

mentiendi finis, fic puer horrui puerum, ut viperam minus, nullà certà ratione, cum talibus mendaciis alii delecturentur, sed tantum arcano naturæ sensu. Neque verò id fuic temporarium, imò & hodie fic horreo natura vanos ut con- a Verfus Hospectis illis sentiam totum corporis habitum commoveri, merici funt, Tale quiddam (a) in Achille notat Homerus, cum profite- Ex 3 go: 229 tur mendaces fibi aque odiofos atque ipfas inferorum portas, warning o-Hoc ingenio cum natus fito, tamen hoc contra fato natus was aloze videor ut per omnem vitam mihi cum mendacibus & im- x erren mir postoribus fuerit res. Jo. At nondum video scopum quò to- nel dei triegatus hic sermo conferiur. Eph. Expediam paucis. Sunt qui se- on, and de licitatem petant à magicis artibus, sunt qui ab astris : ego case. Non ullam certiorem ad selicitatem viam arbitror invenire pos- odio est milia fe, quam fi quisque abstinear ab eo vitæ genere à quo natu- janua Ditis, re sensu tacito abhorret ; ad id se conferat quò propensus Aique hi qui est: semper excludo turpia. Item ab eorum consuerudine celant aliud fe subducat cum quorum geniis sentit suo genio non conve- quam lingua nire: & his fi copulet ad quos arcano naturæ fertur affe-clinat unusfu. 70- Id fi fiet, inter paucos erit amicitia. Eph. Chrifti- quisque fibi ana charitas se dilatat ad universos, familiaritas autem cum inimica, sive paucis habenda est. Et qui nullum quamvis malum lædit, homines, sive gavisurus etiam si resipiscat, satis opinor, Christiane diligit Dicus est omnes.

ARGUMENTUM.

Problema tradit quid grave ac leve st. Terra cent rum ac sedes gravium. mox subjun-Quaterra sit levissima, qua aqua. Cur plumbum gravius sit lapide. Aurum girur. Est cplumbo gravius. Nihil liquidius melle & oleo. Homo macilentus obefo gra- nim Problevier, jejunus pranfo. Peccatum emnium est gravissimum.

(a) CURIO, (b) ALPHIUS.

Cu.T Ubens ex te rerum plurimarum perito discerem quamvis hoc quiddam, si tibi non sit molestum. Al. Age, Curio, vocabulum de percontare quod voles, nè non respondeas tuo nomini. Cu. questionibus Equidem non gravabor dici Curio, modò nè addas animal precipue dica-

omni etiam dubitabili quæstioni commune est. Nam & extant Plutarchi problemade rebus Romanorum; & fertur Alcippus quispiam problemata scripsisse de rebus domesticis. a Curio interloquutor nomen habet facile ac apertum, à cura scilicet & diligentia percontandi. b Alphius veid à candore respondendi, adeor siquidem Grace, candidum Latinis eft : wel ab inveniendi & indagandi fcientia, quod al per invenire & exce-Suare fignificet, unde homines Alphestæ dicuntur repertores & excegitatores apud Home-

hic Dialogus, quod quæstiones quædam in co proponuntur quibus responsio ma quæstio propolita cum responsione&

An

adı

bis

me

eft

ver

C2 (

que inc ran

qui Plu

du pri

qua

veh

Col

per

ret

effe

gra

und uni tot

eft

den

trup

trut

orio

loqu bret

tro

Non

cent

quie Cu,

Al, A

am !

man

pend

HOO

eritus.

a Id animal illud (a) monofyllabum, Veneri juxta ac Minervæ invifum. sus est quod Al. Dic igitur quid velis. Cx. Scire cupio quid sit quod apadditum no- pellamus grave ac leve. Al. Eadem operâ rogo quid fit curiosus erit. frigidum ac calidum. Quin tu isthuc problema bajulis proponispotius quam mihi; aut, fi mavis, afinis; qui gravita-Minervæ o- tem oneris demiffis auriculis indicant? Cu. At ego non afinidiosa sus pro nam, sed philosophicam responsionem exspecto, præsertim pter immun-diciem & in-docilitatem, fum, leve quod sursum. Cu. Cur igitur Antipodes, qui infra (ut irà loquar) nos funt, non decidunt in subjectum cœlum ? Al. Pariter. cum Minerva illi mirantur quamobrem tu non decidas in cœlum, non fubomnium arti- jectum, sed imminens, Ccelum enim est supra omnia, que um præses intus complection: nec antipodes sunt infra re, nihilo mage proverbi- gis quam tu supra illos; contra nos esse possunt, infra nos um, Sus Mi- non poffunt. Alioqui justius admirareris cur rupes quas nervam. Quod sustinet antipodum terra non decidant, columque perrumverò renus pant. Cu. Quæ est igitur nativa sedes gravium? quæ contrà hanc bestiam levium ? Al. Ad terram nativo moru deferuntur omnia odio, in caula gravia, ad cœlum levia: de moru violento aut animali jam eft Adonidis non loquimur. Cu. Est igitur motus aliquis qui dicitur aamati ab illa nimalis ? Al. Eft. Cu. Quisnam ? Al. Is fertur juxta quatuor corporis fitus, prorfum, retrorfum, ad dextram ac lavam, Nam dunin- & in circulum; & in principio ac fine celerior est, in medio surus per surus. Nam in initio vigor addit alacritatem, in fine protur Adonis, pinquo spes perveniendi quo tendit animal. Cu. Nescio à porco syl- quid aliis accidit animalious, sed habeo famulam quæ lasta veftri inter- est priùs quam incipiat, delassata priùs quam opus absolemprus eft,ut vat. Verum redi ad id quod agere coepifti. Al. Nativo, inquam, motu quæ gravia sunt feruntur deorsum; & quo quidque gravius eft, hoc celeriori motu fertur ad terram, quò levius hoc majore imperu rapitur in cœlum: Contrà fit in motu violento, qui celerior in inicio paulatim fegnescit; cum contrà fiat in motu naturali : veluti sagitta in altum miffa, & faxum ex alto decidens. Cu. Atqui ego putabam homines fic per orbem rerræ descurrere quemad modum minutiffimæ formicæ eurfrant in prægrandi fphæra hærent undique, nec ulla decidit. Al.In causa sunt sphara superficies nonnihil habens asperum, tum scabricies quadam, in formicarum pedibus, quam habent infecta ferè omnia, postremo, corpusculorum levitas : id si non credis, fac spharam vitream bene lævem & glabram, videbis solas formicas non decidere quæ in summo versantur orbe. Cu. Si quis Deus orbem terræ medium perterebret, hinc usque ad Antiit

).

1-

n

ra

er

æ

1-

15

ia

n

.

1

0

0

à

1-

m

2-

u-

n,

2,

Z-

25

115

id

Antipodes perpendiculo per centrum demisso, quemadmodum folent Cosmographi, terre rotius ficum in globis ligneis repræsentantes, tum si saxum conjicias in foramen, quò perferetur? Al. Usque ad terræ centrum; ibi quies Quies graeft omnium gravium. Cu. Quid fi Antipodes quoque ex ad- vium in verso mictant lapidem? Al. Tunc lapis occurret lapidi cir- centro suoi ca centrum; ibi conquiescer uterque. Cu. Age, si verum est and dixiffi, motum nativum progressu magis ac magis incitari, fi nihil obster, lapis aut plumbum conjectum in foramen ob moras vehementism prætercurret centrum, jamque prætermisso centro rursum motus erit violentior. Al. Plumbum nunquam perveniret ad centrum nisi liquefadum; sed lapis si prætereat centrum motu tam violento. primum segnius feretur, nec aliter redibit ad centrum quam lapis vi in altum projectus redit in terram. Cu. Sed recurrens nativo motu rurlus concitato impetu præterrehetur centrum; iraque fiet ut nunquam quiescat lapis. Al. Conquiescer tandem, prætercurrens ac recurrens donec . Hoc eft, ad perventum fuerit * ad æquilibirum. Cu. At fi nihil eft in em partem rerum natura vacuum, oportet foramen illud aëre plenum medii ubi este. Al. Esto. Cu. Pendebit igitur in aere corpus natura æquo pongive. Al. Quidni? quemadmodum chalybs in aere pender, dere suspenundique librantibus magnetibus. Quid autem prodigii, si bretur, ubi unicum faxum pendeat in meditallio aeris, cum tota terra nec hue nee to rupibus onufta ad iftum pendeat modum? Cu. Sed ubi illuc cadar. estrerræ centrum? Al. Ubi est circuli centrum? Cu. Id qui-sed in æquadem eft punctum indivisibile. Si tantillum eft terræ cen-mento & rum, quilquis perforaverit mediam terram aufert cen-na confiftat rum, néc habebunt gravia quò ferantur. Al. Næ tu satis diosè nugaris. Cu. Ne quæso succenseas; discenio studio loquor quicquid loquor. Si quis terræ sphæram perterebet, non per ipsum centrum, sed à latere, puta ut absir à cenwo centum stadiis, quo tum feretur conjectus lapis ? Al. Non feretur rectà per foramen, imò poriùs rectà, sed ad contrum: itaque priùs qu'am pervenirerad medium, jam conquelcet in terra quæ ad lævam eft, fi centrum eft ad lævam. a Sed quid est hoc quod reddit corpus grave aut leve? Al. Ad ifthuc respondent tibi Deus, cur ignem fecerit omnim levissimum, aërem proxima levitate, terram graviffinam, proximă gravitate aquam. Cu. Cur igitur nubes aqueæ pendent in sublimi aere? Al. Quoniam à Sole attrahente Oncipiunt naturam igneam, quemadmodum fumus è lignis humentibus violento calore excuffus. Cu. Cur igitur tanto

gant? Al. Concretio denfitasque addit pondus. Alioqui posfunt fic videri suftineri ab aere subjecto, quemadmodum tenuis ferri lamina sustinerur summa aqua. Cu. Sic igitur puras, quod plurimum habet igneæ naturæ effe levissimum, quod terrenæ, graviffimum. Al. Haud procul abes à scopo, Cu. Atqui nec quivis aer parirer levis eft, nec quævis tern pariter gravis: idem de aqua fortaffe sentiendum. Al. Nec mirum, cum ifta quæ nominafti non funt elementa pura, fed ex variis elementis temperata: Itaque probabile est cam terram effe leviffimam quæ plurimum habet ignis aut aeris admixtum; eam aquam effe graviffimam quæ graviorem

terram habet admixtam, qualem arbitror esse marinam, & eam unde conficitur sal: itidem aer aquæ rerræve proximus gravior est, aut certe minds levis est, eo qui procul abest à terra. Cu. Utrum habet plus terrenz naturz, lapis an plumbum? Al. Lapis. Cu. Et tamen plumbum lapide gravi. us est pro ratione portionis. Al. In causa est denfitas, lapis enim rarior eft, coque plus habet aeris quam plumbum Him est quod videmus quoddam terræ genus desiceatum, si coniiciatur in aquam non subsidere, sed natare: eadem de cause videmus toros agros natantes; suffinentur enim cavis radicibus arundinum aliarumque paluftrium herbarum interfe connexis. Cu. Hinc fortaffis & pumicum levitas. Al. Qui pleni cavernis funt, præterea multo igne decocti; fubmirruntur enim è locis ardentibus. Cu. Unde tanta suberislevitas? Al. Jam dictum eft: raritas enim in causa est. Cu. Utrum est gravius, plumbum an aurum? Al. Aurum, opinor. Cu. Aurum tamen videtur habere plus igneæ naturæ. Al.Qui noctu velut ignis lucet, (a) ut air Pindarus ? Cu. Scilier. o Se x gusos Al. Sed denfitas in auro major, Cu. Unde id deprehendim! Al. Respondebunt aurifices, nec argentum, nec plumbum, meine vuxni, nec æs Cyprium, nec ullum fimile genus latius diduciur malleo quam aurum. Eâdem ratione philosophi deprehenέξοχαπλέτε, derunt nihil effe liquidius melle & oleo : quod fi quis hat Hoc est, au- inunctione dilater, & latissime diffunditur humor & siccevum vero tan- scit serius. Cu. Sed urrum gravius est, oleum an aqua? A. nen Si de oleo lini loqueris, arbitror oleum esfe gravius. Ch lin a felendet inter Cur igirur aquæ supernatar oleum ? Al. Levitas non est in aero dun pracipua divi-causa, sed ignea olei natura, tum peculiaris omnium pinguium vis ab aqua abhorrens, quæ est in herba quæ dicitur fatt (b) aBano. Cu. Cur igitur non natat ferrum igne car in a mmergi aqua dens? Al. Quia non est calor nativus. Le ideo citius pene- 41. Eral

21

C

Do

VÌ:

12

cic

Tel

COL

fun

obl

quo

trat

a In primo hymno Olympiorum, שפרום ניות ignis nocte b AGarros

wan poreft.

di-

pof-

um

icur um,

po.

erra Nec

fed eam

eris

rem 1, &

OXI-

ocul

s an

AVI-

apis

line

BII-

aufa adi-

r fe Quia

mit-

sle-

. 11.

nor.

Quia

icet.

tur?

wm,

citut

henhac

cce-

pin-

grat

trat aquam, quod caloris magnitudo dispellat obstantem liquorem. Sie cuneus ferreus ciciùs petic ima quam lamina. Cu. Utrum intolerabilius eft, ferrum candens an frigidum? Al. Candens. Cu. Gravius igitur. Al. Est, si commodius eft gestare manu paleam incensam, quam filicem frigidum. Cu. Quid eft in causa quod lignum ligno levius aut gravius eft ? Al. Denfitas ac raritas. Cu. At ipfe novi quendam è familia regis Britanniæ qui in convivio oftendie nobis Res mira, de lignum ejus ut aiebat, arboris quæ fert aloen: adeò solidum ligno aloes. erat, ut lapis videri posset : adeò manibus libranti leve, ut arundo videri posser, & si quid sicca arundine levius : impositum vino (putabat enim ità depelli venena) mox properabat ad fundum, ut vix plumbum celerius. Al. Nec densitas nec raritas semper in causa est, sed peculiaris & occulra in rebus cognatio, quæ facit ut quædam fefe amplectantur me refugiant, veluti magnes attrahit chalybem, vicis refugit brafficam, & flamma etiam è longinquo ad naphtham transrolat aliquantò inferiore loco positam, cum naphtha sie natura gravis, flamma levis. Cu. Omne genus æris innarat argento vivo, folum aurum subsidir & circumvolvitur, cum argentum vivum sit materia liquidissima. Al. Non habeo quod respondeam, nisi peculiarem naturæ cognationem : ad hoc enim natum eft argentum vivum ut purget aurum. Arethula fle Cu Cur Arethusa fluvius subter mare Sicanum transit, ac vius. non potius innatat, cum ante dixeris marinam aquam fluviatili esse graviorem? Al. Naturale dissidium est in caua fed arcanum. Cu Cur natant cygni, cum homines eandem aquam ingressi pessum eant? Al. In causa est non medm pennarum concavitas levitásque, verum etiam siccitas, quam aqua refugit : hinc est quod in panno linóve rehementer ficco, fi ponas aquam aur vinum, in globum se contrahit; fin in humidum, mox spargitur. Itidem fi infundas liquorem in cyathum ficcum, aut marginibus pingui a Pifces funt oblitis, & infundas aliquanto plus quam cyathus capit, li-à Græcis quor circa medium citius colligit fele in rotundum quam marai & transeat margines. Cu. Cur in fluminibus naves minus sufti- magres apment oneris quam in mari? Al.Quia subtilior est fluviati- pellati à conla aqua. Eadem de causa volucres facilius sese librant in tinua navigaft in ere craffiore quam vehementer subtili. Cu. Cur non subfi-quam enim dunt (a) Flotæ? Al. Quoniam cutis Sole deficcata & levior submerguncitul facta eft, & humorem respuens. Cz. Cur ferrum diductum tur, Murzcat in amplam laminam natar, cum idem contractum fidar ? nas effe voent di. Partim ficcitas eft in causa, partim aer inter aquam & funt in fretrolami-Siculo. Ff2

d

Di

ſ

9

qi fi

Fi

ful

pe

nu

mi

ger

un

mu

Qu

nar

íco

um

pro

abe

hom!

Caufa levitatis ac gravi-

Arbitror vinum non cedere aquæ. Cu. Quamobrem ergo gul ab cenopolis emunt vinum, aquam pro vino reperiunt in imo dolio? Al. Quia vinum habet pingue quiddam quod aque refugit liquorem non aliter quam oleum. Argumen. tum in promptu est: Quò vinum est generosius, hòc & difficiliùs admiscetur aquæ, & incensum ardet vehementius. Cu. Cur in Asphaltite lacu nullum corpus animalis vivum mergirur ? Al. Non est meum ad omnia naturæ miracula respondere. Habet illa quædam arcana quæ nos mirari voluit, scire noluir, cu. Cur homo macilentus obeso gravior tatis in homi- eft, si catera fant paria? Al. Quoniam offa dentiora func carne, & ideo graviora, Cu. Cur idem homo jejunus gravior est seipso pranso, cum corpori onus accesserir? Al. Cibo portique spiritus augentur, & il addunt corpori levitatem. Unde & hilaris levior est mœrente, & mortuus vivo longe Cu. Sed qui fit ut idem homo cum vult faciat se graviorem ac leviorem? Al. Contento spiritu reddit se leviorem, emisso graviorem. Sic natat vesica inflata & claufa. pertula fidit. Sed quando Curio definet nobis occinere Cur? Cu, Definam, si mihi pauca etiam dixeris; cœlum utrum grave fit an leve? Al. An leve fit nescio; certe grave non poreft effe, cum fit naturæ igneæ. Cu. Quid igitur fibi vult vetus proverbium, Quid si cælum ruat. Al. Quia rudis antiquitas Homerum segunta credidit cœlum esse ser-Sed Homerus à coloris fimilitudine ferreum dixit, quomodo coe- non à pondere; quemadmodum nos cinericeum dicimus quod cineris colorem præ se fert. Cu. Est igitur cœlum coloratum? Al. Non vere, sed tale nobis videtur propter aerem & liquorem medium; quemadmodum Sol nobis nunc rubet, nunc fulvet, nunc candicat, cam is nihil talium mutationum recipiat. Itidem & iridis pictura non in cœlo est sed in aere humido. Cu. Verum, ut finiam, fateris cœlo nihil effe sublimius, quacunque tegit orbem terræ? Al. Fateor, Cu, Et centro terræ nihil esse profundius? Al. Scilicet, Cu. Inter omnes rerum species quid est gravissimum? Al. Aurum, opinor. Cu, Hic abs te vehementer diffentio. Al. An scis aliquid auro gravius? Cu. Scio, & quidem multis partibus. Al. Proinde me vicissim doce quando scis quod me nescire profiteor. Cu. Quod igneos illos spiritus è summo cœli vertice depressit in ima tarrari, (nam ea collocant in centro terræ) nonne oportuit omnium esfe gravissimum? Al. Fareor, sed quidoam fuir illud? Cu. Peccarum, quod &

Homerus lum effe fereum dixit.

Peccarum amnium reum eft granilimum.

Al.

rgò

inc

bol

n-

&

ús.

ım

ula

70-

101 onc

101

bo

m.

igė

(e

fe

IU-

re

in

12-

ur

114

7-

it,

us

m 15

nc

m

ole

lo

14-

1-

n?

10.

ul-

bc

no

nt

n?

8

ni-

hominum animas, quas Maro vocat aurai similicis ignes, codem demergit. Al. Si libet ad istud philosophiæ genus demigrare, fateor & aurum & plumbum effe plumeæ levitatis fi cum peccato conferantur. Cu. Qu' fiet igitur ut qui hác farcina sunt onusti subvolant in cœ um? Al. Profecto pon video. Cu. At qui sese parant ad cursum saltumve non folum quicquid eft oneris abjiciunt, verum etiam contento foiriru sese reddunt leviusculos; & ad hunc cursum saltumque quo ferimur in cœlum, non studemus illud abjicere auod omni saxo omni plumbo gravius est? Al. Faceremus, fi vel micam sanæ mentis haberemus.

ARGUMENTUM.

(a) Epicureus, divinissimum plane colloquium, de vero bono, pura conscientia, a Collatio hotemporaria & aterna vita, piè & erudite differit. Felicitas eft ubi vera vo- neltæ ac turluptas, m'nimum triftitis. Christiani vere pii sunt veri Epicurei : hibent pis voluptaenim conscientiam puram, cum Deo pacem ; qui tametsi mundo videntur lu- tis. gere, revera tamen deliciantur. Pracipua voluptates proficifcuntur ab animo. Qui De um habet, quid potest desiderare amplius? De Sacerdote qui prastiziis suis convivas exceperat epulis imaginariis. Libido scortatio & ebrictas plus habere doloris quam voluptatis. Stolidum Tantali votum. Peccatum est lapis Tantaleus. Immensa Dei misericordia erga peccatores resipiscentes. b Voluttuari-

(b) HEDONIUS, (c) SPUDÆUS.

Uid venatur meus Spudæus, quod fic totus incum- deve, h.e. bit libro, nescio quid secum murmurans ? Sp. Pla- nomen habet. ne ver or, Hedoni, sed nihil aliud quam venor. He. Quid vo- c Frugalis, holuminis est quod habes in sinu? Sp. Dialogi Ciceronis de nestus, studis-Finibus bonorum. He. At quanto fatius effet quærere bono-sus. rum inicia, quam fines. Sp. Sed M. Tullius finem boni ap d Fines dicur-tum inicia, quam fines. Sp. Sed M. Tullius finem boni ap tur cujusque pellat bonum omnibus muneris absolutum, quod qui sit asse-rei extrema, quirus nihil præterea defideret. He. Opus comprimis eru- fines in agris drum & eloquens: sed num tibi vide is aliquod operæ pre- funt limites hum fecisse, quod ad veri cognitionem attinet? Sp. Hoc qui agrum ab mihi videor fecisse lucri, quòd nunc magis etiam (d) am- agro diribigam de finibus qua n antea. He. Agricolarum est ambi- e Hoc est dugere de finibus, Sp. Nec satis queo mirari, de re tanta inter bitans & sufantos viros tantam fuiffe fententiarum pugnam. He, Ni frenfus in opimirum quia foccundus est error, cum fimplex sit veritas, nione. Tra-Quoniam totius negotii caput ac fontem ignorant, divi cum a runonant ac delirant omnes. Sed quæ sententia tibi videtur effe micis, qui Copo vicinior? Sp. Cum audio impugnantem M Tulli- deservasi dium, displicent singulæ: rursus cum audio defendentem, sio cebantur, h. e. prorsus (e) equerixos. Mihi camen Scoici videntur minus de nulla re berrare à verò quibus proximum locum tribuo Peripate- res, fed sem-Ff3 ticis. per harentes .

us ato The n

reorum. Sp. Arqui inter omnes nulla damnatior omnium

Suffragiis. He. Miffam faciamus nominum invidiem; fuerit Epicurus qualis quisque velit, rem per se confideremus. Ille felicirarem hominis collocar in voluptare, camque vitam judicar beariffimam quæ plurimum habeat voluptatis, triftitiæ quam minimum. Sp. Sic eft. He. Quid dici potuit hâc fententia fanctius? Sp. Imo clamitant omnes hanc effe vocem pecudis, non hominis, He. Scio: sed ifti errant in rerum vocabulis. Quòd fi de veris loquamur, nulli magis funt In mostel. Epicurei quam Christiani piè viventes. Sp. Cynicis propiores: nam isti se macerant jejuniis, deplorant sua com-Lege Plin. miffa, & aut funt tenues, aut benignicas in egenos conciliar lino admiran- illis inopiam, opprimuntur à potentioribus, deridentur à da prodit: af- plerifque. Si voluptas adfert felicitarem, hoc vitæ genus bestimm vo à voluptatibus quam longissime videtur abesse. He. Admitcant à natu- tisne authoritatem Plautinam ? Sp. Si quid recte dicat. ra, quod fit He. Accipe igitur nequiffimi servi dicum omnibus Stoi-inextinctum, He. Accipe igitur nequiffimi servi dicum omnibus Stoi-& flammis corum paradoxis sapientius. Sp. Exspecto, He. * Nibil est non obnoxi-miserius quam animus sibi male conscius. Sp. Non rejicio di-Chum; fed quid hinc colligts? He. Si nihil miserius animo 6 Admirabi- fibi male conscio, consequirur nihil este felicius animo sibi lius inopinabi- bene conscio. Sp.Rede quidem colligis : sed in qua randem e Sardanapa- regione invenies istum animum nu lius mali fibi conscium? lus & Apici- He, Malum appello quod dirimic amicitiam inter Deum & ui luxu per-hominem. Sp. Et ab hoc mali genere puto perpaucos effe diriffimi fue puros. He. Ego verò & purgaros habeo pro puris. Qui lixire, ut passim vio lacrymarum, ac poenitentia nitro, aut charitatis igne Sed Philoxe maculas absterserung, eis non solum nihil nocent peccara, nus gulofifi-verum etiam frequenter in majoris bont materiam cedunt, mus fuit, ut Sp. Equidem nitrum & lixivium novi; igne purgari macu-pote qui nafi las nuaquam audivi. He. Atqui fi adeas argentarias officimuccum in nas, videbis aurum igne purgari. Quanquam & (a) lini mungere for genus eft quod conjectum in ignem non exuricur, fed ninlieus ber quo diùs fulendescit quam ulla possit aqua, ecque vivam appelreliquis con Jahr. Sp. Næ tu nobis adlers paradoxum omnibus Stoico-vivis deterris rum paradoxis (b) mapadocotseov. Vivunt illi vitam volupris iple folis mariam quos Christus appellavie ob id beatos quod lugeant? eibis appolins de Mundo videntur lugere, sed revera delicianrur, ac quod Natratex Plu- dici soler, toti melle peruncti suaviter vivunt; adeo ut tarcho Her cum his collati (c) Sardaffapalus, Philosenus, Apicius, aut molaus Bar fi quis alius est voluptarum studio nobilitarus, tristem ac barus in the mileram peregerit vitam. Sp. Nova narras, sed vix creferione The mileram peregerit vitam.

denda

fcen. 8.

lius.

miltii.

u-

m

11

11-

m

li-

âc

m

m

nt

11-

n-

at

à

us

it-

11.

ji-

eft

i-

10

bi

m

3

&

le

î-

ıe

1,

IL.

11

į-

1

)-

)•

?

d

יזו

ľ

C

.

denda, He. Experire, & omnia térque quatérque dices vera fuiffe mea. Efficiam tamen, ut arbitror, ne videatur ufque adeo veri diffimile. Sp. Accingere. He. Faciam fi mihi prius quædam concesseris. Sp. Modò cu æqua postules. He. Lucrum annumerabo, fi forcem dederis, Sp. Age. He. Primum illud opinor, dabis, nonnihil interesse inter animam & corpus. Sp. Quantum inter cœlum & terram, inter immortale & mortale. He. Deinde falfa bona non est ponenda in bonis. sp. Nihilo magis quam umbræ habendæ funt, pro corporibus, aut præstigiæ magorum somniorumve ludibria ducenda sunt pro veris. He. Hactenus commode respondes. Dabis, opinor,& illud, veram voluptatem, non cadere nifi in animum fanum. Sp. Quidni? Nullus enim Sole delectatur, si lippiant oculi; aut vino, si febris palatum infecerir. He. Nec iple, ni fa lor, Epicurus amplecteretur voluptatem quæ longe majorem cruciatum multoque diuturniorem fecum adducerer. Sp. Non, arbitror, si quis modò sapiat. He. Nec illud negabis, Deum esse summum bonum, quo nihil pulchrius, nihil amabilius, nihil dulcius. Sp. Istud nullus iverit inficias, nisi Cyclopibus immanior: quid tum postea? He, Jam mihi donasti, nullos suavius vivere quam qui pie vivunt; nullos miserius & afflicins quam qui vivunt impié, Sp. Plus igitur largitus sum quam putabam. He. Sed quod recte darum eft, ut air Plato, non oporret reposceie. Sp. Age. He. Catella que habetur in delieus, pascitur lautissime, cubat molliter, ludit ac lascivit jugiter, an non vivit svaviter? Sp. Vivit. He. Oprares tibi talem viram? Sp. Bona verba, nisi pro homine velim esfe canis. He. Fateris lgitur præcipuas voluptates ab animo proficifci, velut à fonte. Sp. Apparet. He. Tanta enim animi vis eft, ut læpe doloris externi fenium adimar; nonnunquam quod per fe eft amarum reddit jucundum. Sp. Isthuc quotidie videmus in amantibus, quibus dulce est pervigilium & Hybernis nodibus excubare ad amicæ fores. He. [am illud reputa fi rantam vini habet amor humamis, qui nobis cum rauris & ca- Amor Dei hibus est communis, quanto plus valear amor ille coelestis, mira potest. 2 Christi spiritu profectus, cujus tanta vis est, ut mortem quoq; qua nihil est terribilius; reddae amabilem; Sp. Quid alii lentiant intus nescio; certe carent multis voluptations qui adhærent veræ pletati. He. Quibus? Sp. Non ditescunt, non affequentur honores, non convivantur, non faltant, non ca-

nunt, non olent unguenta, non rident, non ludurt. He. De divitiis & honoribus nulla erat hie facienda mentio, qua

Ff4 no

am; de careris agamus qua cum primis venantur quibus ftu-

dio est suaviter vivere. Nonne quotidie vides ebrios, fatuos & infanos, ridentes ac faltantes? Sp. Video. He. Num putas illos suavirer vivere? Sp. Hostibus contingat illa suavitas. He. Quamobrem? Sp. Quia non adest sana mens, He, Tu igitur malles jejunus incumbere libro quam ad eum modum delectari? Sp. Plane mallem vel agrum fodere. He. Nam inter divicem ac temulentum nihil intereft, nifi quod huic infania mederur fomnus, illi vix medicorum cura succurrit. Natura fatuus nihil differt ab animante bruto præter formam corporis, sed leviùs miseri sunt quos natura genuit brutos quam piorum quam qui belluinis cupiditatibus obruuntur. Sp. Fateor. He. Jam num tibi fobrii videntur aut fani, qui propter præftigias umbrásque voluptarum, & veras animi voluptares negligunt, & veros fibi cruciatus accerfunt? Sp. Non videntur. He. Non funt illi quidem temulenti vino, sed amore, sed ira; sed avariria, sed ambirione alissque pravis cupiditaribus; que longe perniciosser est ebrieras quam quæ vino contrahicur. Syrus ille in comædia posteaquam edormiverat vinum quod biberat, sobria loquitur: at animus vitiofa cupiditate ebrius, quam gravate redit ad fele? quot annis urget mentem amor, ira,odium, libido, luxus & ambitio? quam multos videmus ab adolescentia ad decrepitam usq; æratem ab ambitionis, avariere, libidinis luxufq; remulentia nunquam expergifci ac refipifc. re? Sp. Istiusmodi novinimium multos, He, Largitus es, falfa bona non effe in bonis ducenda. Sp. Nec repotco, He. Nec est vera voluptas nisi qua ex veris nascitur, Sp. Fareor. He. Non funt igitur yera bona quæ vulgus hominum perfas nefafq, venatur. Sp. Non arbitror. He. Si vera effent bona non concingerent nisi bonis, & beatos redderent quibus obveniunt. Quid autem voluptas; num vera videtur que non ex veris bonis, fed ex falfis bonorum umbris nascitur? Sp. Nequaquam. He. Ar voluptas efficit ut suaviter vivamus. So Maxime. He. Mullus igitur vere vivit suaviter nisi qui piè vivit, hoc est, qui veris fruitur bonis; sola autem pietas reddir hominem beatum que Deum fummi boni fontem homini sola conciliat. Sp. Propemodum affentior. He. Nune mihi vide quot parafangie abfintà voluptate qui vulgo videntur præter volupraces nibil fequi. Primum animus illorum impurus eft,& cupidiarum fermento vitiatus, ut etiamfi quid incidit dulce,

proxinus amarescat, quemad modum fonte viriato non potest non effe liquor infipidus. Deinde non est vera volupras nisi

Deploration conditio imbrutorum. fervorum, trc.

1-

1-

05 1-

e.

11

e-

i-

æ râ

r-

m

m 1-

8

n

1-

è

15 .

n

)-

2,

2

1

que sano percipicur animo. Nam irato nihil vindictà jucundius; fed ea voluptas vertitur in dolorem fimul atq; morbus animum reliquerit. Sp. Non refragor. He. Postremo voluptates illæ sumuntur ex falsis bonis, unde consequitur & illas effe præstigias. Quid porro diceres, si videres hominem magicis artibus delusum vesci, bibere, saltare, ridere, plaudere, cum nihil earum rerum verè adesser, quas se videre credit? Sp Equidem & infanum dicerem & miferum. He. Simili fpe- Sacerdos præfaculo ipfe nonnunquam interfui. Sacerdos erat qui calle. figiator falbat artem præstigiatoriam. Sp. Eam non didicerat è literis lit convivas facris He. Imò è facerrimis, h. e. execratiffimis. Hunc aliquot dapibus imaaulica femina frequenter appellabant, ut acciperentur ab eo ginariis. convivio, fordes & parfimoniam opprobrantes; annuir, invitavit. Venerunt jejunæ quò libentius epularentur. Accubuerunt; nihil aberat, ut videbatur, lautitiarum: explêrunt fefe affari n. Peracto convivio, egerunt convivatori granas, ac difcefferunt fyam quæq; domum. At mox cæpit oblatrare ftomachus: demirantur quid effet hoc monfiri, statim à prandio tam splendido esurtre ac sitire. Res tandem erupit, & in risum abiir. Sp. Et merito: præstiterat domi lenticula placare ftomachumquam inantbus spectris deliciari. He. At mihividetur multo magis effe ridiculum vulgus hominum pro veris bonis inanes bonoru numbrasamplecti, & his præftigiis delectari quæ non exeunt in rifum, sed in luctus sempiternos. Sp. Quò propiùs intueor, hoc mihi videre minus absurda loqui. He. Age, largiamur ut interim in nomen voluptaris veniant que revera non fint: appellarésne mulsum dulce cui longe plus effet admixtum aloes quam mellis? Sp. Non dicerem, fi vel triens aloës effet admixtus. He. Aut optares tibi malam kabiem, quòd icalpendi fit aliqua voluptas? Sp. Non, fi compos fim mentis. He. Fac igitur tecum subducas rationem, quantum amaritudinis admixtum fit istis falso nomine voluptatibus quas gignit amor impudicus, libido illicita, comessatio ac temulentia. Omitto nunc, quod est omnium caput conscientia cruciarus, inimicitiam cum Deo, exspectationem æterni supplicii. Quod, obsecro, in his volupratibus genus est quod non ingens externorum etiam malorum agmen secum adducat? Sp. Quænam? He. Rursus omicramus avaritiam, ambitionem. iram superbiam, invidiam, quæ per se triftia sunt mala; conferamus illa quæ præcipue delectationis nomine commendantur, Cum largiori potationi succedit febris, capitis dolor, alvi tormina, ingenii stupor, fame macula, memoriæ detrimentum, vomitus, & ruina stomachi, tremor corporis, num

no al cont

There's extens 5 12 V 212

& Hoc eft, enesto nomine rem exfectabilem & pudendam elovis propriè υποκορίζειν per diminutionem loqui fignificet. **b** Significat Epicurum agere; h. e. voluptaribus fludere. e Hoceft, re-Eta ad tonstrinas currere. Nostra tempestate qui tonfores funt ut plurimum gicen exercent; posuit itaque tonftrinam pro Chirurgi domo, in qua eiusmodi pustuli & porce gailicæ curantur. Sed interim eleganter alludit ad etymologiam TE TIXEP CHIV, bum viderur Sonare, ad puellas applicare, cum puellis conversari,

vel Epicurus existimares eam voluptatem expetendam? Sp. fugiendam dicerer. He. Cum adolescentes è scortatione novam lepram, quam nunc (a) v ποκοείζ οντες quidam Neapolevantes & ho- liranam fabiem appellant, fibs, ut fere fir, contrahunt, per quam toties fit illis in vita moriendum, sempérque vivum cadave, circumferendum, nonne belle videntur. (b) intixei. (ew? Sp. Imo (c) En xueria Ser. Het Jam finge delectarioquentes, quam- nis ac doloris æquilibrium; oprarefne tamdiu cruciari dolore dentium, quamdiu duravit potationis aut scortationis voluptas? Sp. Equidem mallem utroque carere: nam voluptatem emere dolore non est lucrum, sed pensatio: hic sane potior eft avangnoia, quam Cicero ausus est indolentiam appellare. He At nunc voluptatis illicitæ titillatio, præterquam quod longe minor est, cruciaru quem adducit, temporis etiam exigui est. Lepra verò contracta per omnem vitam misere discruciat, totiefq; mori cogit priufquam mori liceat. Sp. Tales discipulos non agnosceret Epicurus. He. Luxuriæ comes plerumq; est egestas, onus & miserum & grave: libidines immodicæ, paralyfis, tremor nervorum, lippitudoac cœcutientia, lepra; at non hæc tantum. Annon egregia negotiatio, nec veram, nec finceram, ad hæc brevem delectationem tot tanto gravioribus ac diuturnioribus commutare malis? Sp. Ut non acfimul Chirur- cedar cruciatus, mihi stultiffimus negotiator effe videatur qui gemmas vitro permutar. He Illud dicis, qui vera animi bona ob fucatas corporis voluptates amittat. Sp. Ita sentio. He. Nuncredeamus ad exactiorem supputationem. Necfebris aut egestas semper comitatur luxum, nec nova lepra aut paralyfis semper comitatur Veneris immodicum usum; sed conscientia cruciatus, quo nihil esse miserius jam inter nos convenit, semper comes est illicitæ voluptatis. Sp. Imo præcurrit interdum, & in ipfa voluptare fodicat animum. Sunt tamen quos dicas hoc fensu carere. He. Jam hoc ipso infeli-Quis enim non malit sentire dolorem, quam corpus habere stupidum & sensûs expers? Verum ut nonnullis vel cupiditatum intemperantia, velut ebrieras quædam vel qued adver- vitiorum affuerudo, seu callus quidam, mali sensum adimat in inventa; cum ad senecturem perventum fuerit, ac præter innumera incommoda, quorum thesaurum supericris vice commissa repoluerunt, de propinquo terret mors nulli mortalium evitabilis, tanto gravits discruciat conscientia, quanto magis per omnem vitam stupuic; tum enim velit nolit expergiscitur animus. Senectus autem cum per se fit triftis, quippe multis naturæ incommodis obnoxia, Equanto miserior eft, arque etiam turpior, fi urgeat animus

animus fibi male conscius? Convivia, comeffationes, amores, choreæ, cantilenæ, cæteráque quæ juveni videbantur fuavia, seni funt amara; nec aliud habet æras illa quo se fulciat, nifi adfic vitæ innocenter actæ recordatio, ac spes vitæ melioris. Hi sunt duo Scipiones quibus nititur senecta: quod si pro his subductis imponas geminam sarcinam, vitæ perpe- a Id est, Equi-ram actæ memoriam, & futuræ felicitatis desperationem, ob- fenettutem. secro, quod animal fingi porest afflictius aut miserius ? Sp. E. b Prov. 14. quidem non video, etiamfi quis (a) 70 inne oneas objici- 13. at. He. Tum denique, fero sapiunt Phryges, & illud veriffi- c Eccles. 30. me dictum, (b) extrema gaudit luctus occupat : &, (c) Non de Prov. 17. est oblectamentum super cordis gaudium : &, (d) Animus gaudens floridam atatem facit; spiritus triftis exsiccat offa : e Prov. 15. frem illud, (e) Omnes dies pauperis mali, hoc est, afflicti ac 15. miferi ; secura mens quasi juge convivium. Sp. Sapiune igitur qui mature rem faciunt, & colligunt viaticum venturæ fenethuti. He. Scriptura mystica non tam humi repit, ut fortunæ bonis metiatur hominis felicitatem; is demum eximie pauper eft, qui nudus est omnivirtute, & animam fimul cum corpore debet Orco. Sp. Is quidem exactor est implacabilis. He. Is ve- Nullus metus re dives est qui Deum habet propitium. Quid autem meruat piis. qui talem habeat protectorem? num homines? minus potest universorum hominum potestas adversus Deum, quam culex adversus Elephantem Indicum: num mortem ? ca piis transirus est ad æternam beautudinem: num inferos? sed confidenter Deo loquicur vir pius, (f) Etsi ambulavero in mediof Pfal. 33. un bra mortis, non timebo mala, quoniam tu mecum esi Cur metuar dæmones, in pectore gerens eum quem tremunt dæmones? nam hominis pil mentem templum esse Dei, non uno in loco prædicat Scriptura vere (g) avantipfil . Sp. Equidem g Authentica non video quibus rationibus ista queantrefelli, quanquamvi- cui nequit dentur plurimum abesse à sensu communi. H. Quisic? Sp. Nam contradici. ad tuam ratiocionatinem quivis Franciscanus viram ageret magis voluptuariam quam alius opibus, honoribus, breviter omni genere deliciarum affluens. He. Adde monarchæ sce-Felicitas pioptrum, si liber ; adde pontificiam coronam, eamque è tripli- rum præ cæci fac centuplicem; modo detrahas animum fibi bene con- teris omniscium audacter dicam, hunc Fran ciscanum nudipedem, no- bus. dolo fune cinctum, renuiter ac viliter amictum, jejuniis, vigilits ac laboribus attenuatum, qui teruncium non habet in orbe, modo adfir bona mens, deliciofiùsvivere, quam fi in unum hominem sexcentos confles Sardanapalos. Sp. Unde igitur est quod pauperes sere conspicimus tristiores divitibus?

He.

10-

-00

cr

ca-

ei.

10-0-

0-

p-

0-

el-

m

m

if-

es

e.

0-

e-

n,

ŀ

11

1

.

Efficaria,

He. Quia bis pauperes sunt plerique. Alioqui morbus, inedia, vigiliz, labores, nudicas, extenuant quidem corporis habitum; sed tamen non in his tangum, sed etiam in ipsa morte sese exerit mentis alacritas. Animus enim, quanquam illigatus eft mortali corpori, tamen quoniam natura potentioris eff,corpus ipsum quodammodo transformat in sefe, præserrim fi ad vehementem naturæ impetum accedat * ingenea fpiritus, Hinc est quod sæpenumero videmus homines verè pios majore cum alacritate morientes quam alios conviventes, Sp. I-

beatitudo.

Forum conditio afflicta longe melior quam voluptuaria impiorum.

flud profecte pon raro sum admiratus. He, Atqui non el admirandum, illic effe invincibile gaudium ubi adeft omnis Iztitiz fons Deus. Quid autem novi est, animum verè pii hominis gaudere jugiter in mortali corpore, cum idem, si ad intima tartari demergatur, nullum felicitatis detrimentum facturus fit? Ubicunque pura mens est, ibi Deus est; ubicunque Deus eft, ibi paradisus est; ubi cœlum, ibi felicitas Ubi Deus, ibi eft; ubi felicitas est, ibi gandium est verum & alacritas fincera. Sp. Attamen suavius viverent si abessent incommoda quædam & adessent oblectamenta quæ velnegligunt vel non affequuntur. He. Quæ verò mini narras incommoda? quæ lege communi comitantur conditionem humanam, tamem, firim, morbum, laffirudinem, senecturem, mortem, fulmina, terra morus, inundationes, bella? Sp. Et ifta quoque. He. At nos de mortalibus interim agimus, non de immortalibus. Et tamen in his quoq; malis longè tolerabilior est piorum condirio, quam voluptates corporis per fas nefasque venantium, Sp. Qui sic? He. Imprimis, quoniam animos habent ad temperantiam ac tolerantiam exercitatos, cæteris moderatiùs ferunt ea quæ vitari non poffunt. Dein, quoniam intelligunt illa omnia à Deo immitti vel ad purgationem criminum, vel ad exercitationem virtutis, non modo patienter, verum etiam gaudenter, tanquam obedientes filii, illa de manu propitii patris accipiunt; atque etiam, gratias agunt vel pro clementi correctione, vel pro inæstimabili lucro. Sp. Sed multi sibi accersunt corporis molestias. He.Sed plures adhibent medicorum remedia, quo corporis fanitatem vel tueantur vel recuperent. Cæterûm accersere molestias, h. e, inopiam, adver-Iam valerudinem, perfecutionem, infamiam, nisi cum huc impellir Christiana Charitas, non est pieraris, sed stulcitiæ. Cærerum quoties infliguntur ob Christum & ob justiciam, quis zusit eos vocare miseros, cum ipse Dominus appellet eos b:aros, & horum gratia gaudere jubeat? Sp. Habent tamen interim & ifta sensum cruciabilem, He, Habent, sed quem facile absorbet hinc metus gehennæ, illine spes æternæ beatitudinis. Age, fi tibi persualum effet te nunquam ægfotaturum, aut nullam corporis molestiam sensurum in omni vita, si semel pariaris culpide aciculæ tibi lummam pungi cutem, nonne lubens ac gaudens acciperes tantillum dolorem, Sp. Maxime. Imo fi certo sciam mihi nunquam in vita dolituros dentes, aquo animo patiar vel altiùs infigiacum, atque etiam ambas aures subula perforari. He, Arqui quicquid in hac vità accidit afflictionis, levius ac brevius est ad aternos cruciatus, quam momentaneum acus vulnusculum ad hominis vitam, quamvis longam; nulla enim analogia rei finitæ ad infinitam. Sp. Veriffima prædicas. He. Jam fi quis tibi perfuadeat, te per omnem vitam omni moleftia cariturum,fi semel manu flamam dividas, good fieri vetuit Pythagoras, nonne lubens id faceres? Sp. Ego sanè vel centies, modò nè fallat promissor. He. Deus ne potest quidem fallere: sed ille flammæ sensus diuturnior eft ad totam hominis vitam collarus, quam tota vita collata ad coelestem beatitudinem, etiamsi quis trium Nestorum excedar annos. Siguidem illa quantumliber brevis mamis injectio, nonnulla hujus viræ portio est; sed tota hominis vita nulla portio est æternitatis. Sp. Non habeo quod contradicam. He. Ad hanc igitur qui toto pectore certaque spe properant, cum tam brevis fit transcursus, an credis eos hujus vitæ molestiis discruciari? Sp. Non arbitror, modò adfit certa persuasio firmáque spes assequendi. He. Venjo nunc ab oblechamenta quæ objiciebas. Abstinent à choreis, àcomessationibus. à spectaculis; hæc nimirum ità contemnunt, ut fruantur mulio jucundioribus, nec minus oblectentur, sed aliter: Oculus non vidit, auris non audivit, nec in cor hominis afcen- 1 Cor. 2. 9 derunt que solatia Deus paraverit diligentibus ipsum. Paulus agnovit quæ fint cantica, quæ choreæ, quæ tripudia, quæ comeliationes plarum mentium etiam in hac vita.Sp. At sunt quædam voluptates licitæ, quas isti fibi ipsis interdicunt. He. Eriam licitarum voluptatum immodicus usus eft illicitus: hunc si excipias, in cateris omnibus superant qui videntur aspera vitam degere. Quod potest esse magnificentius spectaculum quam hujus mundi contemplatio? Ex eo longe Longe plus plus capiunt volupratis homines Deo chari quam cæteri. Si- Voluptatiscaquidem hi dum curiofis oculis contemplantur admiranduhoc piunt viri boni ex hoc opus, anguntur animo quod multarumrerum causas non affe-mundo quin quantur. In quibusdam etia ceu Momi quidam obmurmurant impiiopifici, neque raro Naturam pro matre nocercam appellant: quod convitium verbo tenus quidem naturam ferit, sed re-

(e

ł

d

n

vera in eum redundat qui naturam condidit, siqua est om. nino natura. At homo pius religiofis ac fimplicibus oculis magna cum animi voluptate spectat opera Domini patrifque sui, demirans singula, nihil reprehendens, sed pro cundis gratias agens, cum reputar hac omnia propter hominem ese condita : atque adeo in fingulis rebus adorat omnipotentiam, sapientiam ac bonitarem conditoris quarum vestigia perspicit in rebus conditis. Jam finge mihi esse aliquod palatium revera tale quale Psychæ fingit Apuleius, aut si quod potes magnificentius elegantiusque : huc adhibe duos spectatores, alterum peregrinum, qui tantum visendi causa veneric, alterum servum aut filium ejus qui construxit hoc adificium:uter impensius delectabitur? hospes ille ad quem ea domus nihil attinet; an filius, qui chariffimi patris ingenium, opes ac magnificentiam in ædificio magna cum voluptate speculatur, præsertim cum cogitat totum hoc opus ipfius gratia factum effe ? Sp. Percunctatio tua non eget responso: sed plerique, non piis moribus, sciunt cœlum & quæ colo clauduntur hominis causa effe condita. He. Sciunt plerique omnes, sed non omnibus hoc venit in mentem: & si venit in mentem, plus tamen capit voluptatis qui magis amat opificem, quemadmodum alacrius intuetur cœlum qui ad vitam coelestem aspirat: Sp. Veri simillima dicis. He. Jam conviviorum suavitas non est sita in lauriciis palari aut coquorum condituris, sed in prospera corporis valetudine & stomachi appetentia. Cave igitur putes ullum Lucullum cœnare jucundiùs appositisperdicibus, phasianis, turturibus, leporinis, scaris, filuris, aut murænis, quam vir pius cibario pane, oleribus aut leguminibus, potu vel aquæ, vel cervifiæ tenuis, vel vini probe diluti; propterea quod hæc accipit tanquam missus à benigno patre datos. Omnia conditoratio, omnia sandificat præcatio præcedens, sacra lectio comes magis animum reficiens quam esca corpus, & gratiarum actio succedens; postremo, surgir à mensa non distentus, sed recreatus, non onuflus, sed refectus, & refectus mente pariter & corpore. An tu putas ullum istarum vulgarium cupediarum architectum convivari jucundiús? Sp. Sed in Venere fumma est delectatio, si Aristoteli credimus. He. Et hac in parte vincit homo pius non minus quam in convivio : rem sic accipe. Quo vehementior est erga uxorem charitas, hoc congressus rici suas dili- ille connubialis est jucundior. Nulli porrò vehementiùs agunt uxores. mant uxores suas quam qui éas fic diligunt ficut Christus dilexit Ecclesiam; nam qui eas volupratis gratia diligunt, ne

dili-

Mundus piorum gratiâ conditus.

diligunt quidem. Adde quòd quò rarior est cum uxore congreffus, hoc est suavior; quæ res nec impium poeram latuir, qui scripfit, --- Voluptates commendat rarior usus. Quanquam minima voluptatis pars in coltu fita eft. Longe major eft in perperuo convictu, qui inter nullos potest esse jucundior quam inter eos qui se Christiana charitate finceriter amant, & amant pariter mutuó. In aliis frequenter cum senescente voluprate senescit amor: Christiana charitas hoc magis virelcit, quò magis delectatio carnis decrescit. An nondum cibi persuasi nullos vivere jucundius quam qui cum pierare degunt? Sp. Utinam itidem fit persuasum omnibus. He. Quod fi Epicurei sunt qui suaviter vivunt, nulli verius sunt Epicurei quam qui sancte pieque vivunt. Et si nos tangir cura nominum, nemo magis promeretur cognomen Epicurei quam adorandus ille Christianæ philosophiæ princeps? Græcis Christus ipto enim Thuse O, auxiliatorem declarat. Cum natura lex effet Epicurus, i. vitiis tantum non obliterata, cum Moss lex magis irritaret auxiliater, cupiditates quam faparet, cum impune regnaret in mundo tyrannus Saranas, solus ille pereunti humano generi præsentaneam artulit opem. Proinde vehementer falluntur quidam qui blaterant Christum natura fuisse tristem quempiam ac melancholicum, nósque ad inamœnum viræ genus invitaffe: Imò is unus oftendit vitam omnium suavissimam veræque voluptatis plenissimam; tantum absit lapis ille Lapis Tanta Tantaleus. Sp. Quid ifthuc anigmatis eft? He. Ridebis fabu- leus. lam; sed hic jocus seria ducir, Sp. Exspecto jocum serium. He. Narrant ii quibus olim studio fuir philosophiæ præcepta fabularum involucris tegere, Tantulum quendam adhibitum fuisse Deorum mensæ, quam volunt este lautissimam. Cum hospes esser dimittendus, Jupiter hoc suz dapsiliratis esse ratus, nè conviva discederet absque xenio, permittit ut quod vellet peteret, accepturus quicquid petiiffet. Tantalus autem folidus, ut qui bearitudinem hominis ventris & gulz Stolidum delectatione metiretur, optavit ut fibi per omnem vitam li- Tantali ver ceret tali mensæ accumbere. Annuit Jupiter, & ratum erat Tantalus affidet meníæ omni genere deliciarum instructæ; appositum est nectar, nec desunt rosæ nec odores, qualibus deorum nares possunt oblectari, adstat pocillator Ganymedes aut Ganymedi fimilis, circumftant Muse suaviter canentes, saltat ridiculus Silenus, nec absunt moriones, breviter quicquid ullum hominis sensum possit oblectare; fed inter hæcomnia ille feder wiftis, suspirans & anxius, nec hilarescens risu nec attingens apposita, Sp. Quid in causa ?

1-

n-

10

1-

m

1-

li

it

d is

n

e

Mala consci-

probitatem prioris vitæ

eft fax um

Tantaleum.

der ingens faxum jamjam casuro simile. Sp. Ego me à tali menía subducerem. He. Sed illi vorum transiit in necessira-

tem; neque enim Jupiter tam placabilis eft quam nofter De-

us qui perniciosa vota mortalium rescindit, si modò pœni-

teat. Quanquam & alioqui, nè se Tantalus subducat vetat idem lapis qui prohibet vesci. Meruit enim si se commoverit. nè illico faxi ruina conteratur. Sp. Ridiculam fabulam! He, Ar nune audi quod non rideas. Vulgus à rebus externis perit vitam jucundam,cum ea non præster nisi mens secura: nam fibi male confeiis faxum multo gravius impendet quam impender Tantalo, imo non impender, sed urger premisque entia ob immentem; nec inant metu discruciatur animus, sed in fingulas horas exspectat ut conjiciatur in gehennam. Obsecro, quid est ram suave in rebus humanis, quod mentem tali saxo pressam possit verè exhilarare? Sp. Nulla profecto res, nisi vel dementia, vel incredulitas. He. Hæc fi perpenderent adolescentes, qui voluptatibus ceu poculo Circão dementati, pro verè jucundis amplectuntur mellita venena quanto fludio caverent ne quid per incogitantiam admitterent quod in omnem viram mordear animum? Quid non facerent ut hoc viaticum pararent senectuti venturæ, mentem sibi bene consciam & famam nulla labe contaminatam? Quid autem Illa senectute miserius, quæ cum respicit in tergum, magno cum horrore vider quam speciosa sunt quæ neglexit, quam fœda quæ amplexa est; rursus cum à fronte prospicit,

Mifericordia Domini erga peccatores infinita eft & immenfa.

per proficientes pervenerunt usq; ad senectutis metam, He. Proximus locus debetur iis qui à juvenili temulentia mature refipuerint. Sp. Sed quid concilii das illi misero seni? He. Nulli desperandum quamdiu spirat: jubeo ad Domini clementiam confugere. Sp. Sed quò fuit longior, hoc magis accrevit scelerum cumulus jam arenam exsuperans quæ est in litore maris. He. Sed eas arenas longe superant misericordiz Domini. Arena tametsi non est homini numerabilis, finito tamen est numero: ac Domini clementia nec modum nec finem novit. Sp. Sed non eft spatium brevi morituro. He. Quò minus est spatis, hoc clamet ardentius. Apud Deum satis longum est quod à terris ad cœlum valeat pertingere. Penetrat autem & brevis precatio cœlum, modo vehementi spiricus impetu ejaculetur. Evangelica peccatrix

cernit imminere diem supremum, & ab hoc protinus æterna gehennæ supplicia? Sp. Felicissimos arbitror qui primam ætatem servarunt incontaminatam & in pietatis studio semfer ipf

dil

(ec

fax

111

hu

fertur per omnem vitam egisse poenitentiam; sed latro in ipsa morte quam paucis verbis impetravit à Christo paradisum. Si toto pectore clamaverit, Miserere mel Deus, seundum magnam misericordiam tuam, Dominus tollet saxum Tantaleum, dabit auditui illius gaudium & lætitiam, & exultabunt de condonatis peccatis ossa per contritionem humiliata.

the space with the

The results of the second of t

•

IMI

G g

DES

DES ERASMUS ROTERODAMUS DE UTILITATE COLLO. LUIORUM.

AD LECTOREM.

Hoc eft, calumnia: quæ apud Græcos hoc nomen habet, quòd omnia in aliriciat quam existimata aut edita funt

Deo nunc in omnes of in omnia per universum orbe graffatur comitata Furiis (a) n Siaconn, ut tutu non fit ullum emittere librum nifi satellitio muni tum. Quanquam quid fatis effe tutum possit adverfus fycophanta morfum, qui, velut aspis ad vocem incantanti ità ad omnem purgationem quamvis justissimam obtuni erahat & con- aures? Prima pars bujus operis, que mea fuit de non mu temeritate cujusdam erat edita. Quam cum ingenti applasu viderem exceptam à studiosis, abusus sum affectu vel gari ad profestum Audiorum. Quandoquidem nec medi semper agrotis ministrant saluberrima, 'sed illis nonnihil cocedunt ob boc ipsum quod vehementer appetant : itidem mil vifum eft hoc genus illecebris incfcare teneram atatem, que jucundis facilius ducitur quam seriis aut exactis, quod editum erat purgavi, deinde adjeci qua moribus e tiam formandis conducerent, velut trrepens in animos ade lescentium, quos relle scripsit Aristoteles in idoneos audib res Ethica Philosophia, duntaxat ejus qua seriis pracepti traditur. Quod fi quis clamet, indecorum bomini feni fi pueriliter ludere; nihit moror quam pueriliter, modo will ter. Et fi laudantur literatores atate provelli, qui pueriti eruftulis blandiuntur, elementa velint ut discere prima mihi non arbitror vitio verti debere, quod simili studio juice them illesto vel ad elegantiam Latini sermonis, vel ad pic tatem. Adde quod bona prudentia pars eft noffe stultas val gi cupiditates, or absurdas opiniones: Eas arbitror satiunt boc libello discere, quam experientia stultorum magistra Multis amara sunt Grammatices pracepta. Ariftotelis Ethi ca non est apra pueris: Theologia Scoti minus; ne viris qui dem admodum willis ad parandam bonam mentem : de plut mum babet momenti, gustum optimarum rerum protinus in sevisse teneris animis. Et haud scio an quicquam discitu felicius quam quod ludendo discitur. Est hoc nimirum sa Gissimum fallendi genus, per imposturam dare beneficium Laudantur enim medici qui sic fallunt agrotos. Et tant fi nibil his aliud quam nugatus fuillem, videbantur laturi PHID

nunc. quoniam prater lingue politiem inspersi quadam que mentem instruant ad religiohem, calumniantur, ac proinde quasi dogmata Christiana professionis bic serio pronuncientur, ità syllabas etiam ad vivum excutiunt. Id quam faciunt inique, magis erit perspicuum ubi declararo Colloquiorum aliquot non vulgarem utilitatem. Ut enim omittam tot serias fententias mediis jocis admixtas, tot fabulas, tot historias, tot

rerum naturas dignas cognitu.

r bei

utin

muni

duerantis

cura

mes

plan

THE

nedia

taque

us c

ade

edito

cepti

i fi

utili

TILL

ma:

rien

pie

u es

iftrå

Ethi

llai

Citu

turt

RID

In Colloquio De visendo loca sacra cohibetur superstitiosus Pag. 17. de immodicus quorundam affectus, qui summam pietatem esse De votis teducunt vidife Hierofolymam : de buc per tanta terrarum ma- tie risque spatia currunt senes Episcopi, relieto grege qui curandus erat; buc viri principes, reliefa familia ac ditione; buc mariti, relictis domi liberis of uccore, quorum moribus ac pudicitia necessarius erat custos; buc adolescentes ac femina, non fine gravi discrimine morum of integritatis. Quidam etiam iterum atque iterum recurrunt, nec aliud faciunt per omnem vitam : of interim superstitioni, inconstantia, stultitia, temeritati pratexitur religionis titulus; ac desertor suorum, contra doctrinam Pauli sanctimonia laudem aufert, ac sibi quoque pietatis omnes numeros explevisse videtur. Paulus 1 Tim 5. 8. intrepide pronunciat, Si quis autem suorum, & maxime domefficorum, curam non haber, fidem abnegavir, & est infideli deterior: Atqui bic Paulus loqui videtur de viduis que liberos atque nepotes negligunt, idque pratextu religionis, dum sese mancipant obsequiis Ecclesia. Quid di-Aurus de maritis, qui deflitutis tenevis liberis, axore juvencula, idque in re tenui, proficiscuntur Hierosolymam? Ex multis unicum exemplum proferam, nec tam recens ut metuenda fit invidia, nec tam vetus, quin nepotes superfint quos damni magnitudo non finit oblivisci rei gefte. Vir quidam prapotens decreverat ante mortem invifere, Hierofolymam, pio quidem animo, sed parim felici consilio. Rebus igifur ordinatis, facultatum omnium, uxoris, quam gravidam reliquit, oppidorum & arcium curam tutelamque commisit Archiepiscopo ceu parenti. Obi rumor allatus est bominem in ea peregrinatione periisse, Archiepiscopus pro parente geffit pradonem, occupavit possessiones omnes defuncti, denique of arcem munitiorem, in quam gravida confugerar, vi expugnavit, do ne superesset ultor atrocissimi facti, gravida confossa simul cum fætu terit. Nonne pium erat tali viro diffuadere periculofam G non necessariam profectionem? Hujus generis quam multa comperiantur exempla, cateris afti-Gg2

mandum relinguo. Ne quid interim dicam de sumptibus, quos ut fateamur non omnino perire, tamen nemo prudens non fatebitur in usus longe meliores expendi potuisse. Quod autem ad Religionem attinet, Divus Hieronymus lauda: Hilarionem. quod cum effet Palestinue, dy in Palestina viveret, tamen femel duntaxat viferit Hierofolymam, ob loci vicinitatem, nè videretur contemne e loca facra. Si merito laudatus est Hilarion, quod abstinuit ab Hierosolyma tam vicinus, ne Deum angufto loco claudere videretur, semel tantum adierit ob loci propinquitatem, ne quos offenderet, quid dicendum de bis qui ex Anglia dy Scotja tantis impendis, per tot diferimina, petunt Hierofolymam, prafertim domi reliefis chariffimis, quibus juxta dollrinam Apostoli debent perpetuam curam ? Clamat S. Hieronymus, Non magnum est Hierosolymis fuisse, sed bene vixiffe magnum eft. Et tamen etate Hieronymi probabile eft evidentiora vestigia veterum monumentorum exftitiffe quam nunc extant. De Votis disputationem aliss relinquo; tantum bec agit Colloquium, ne quis temere talia vota suscipiat. Id effe verum declarant bec mea verba, Præsertim cum domi haberem uxorem integra adhuc ætate, liberos & familiam quæ pendebat ex me, & opera mea quotidiana alebatur de cetera que sequentur. De votis igitur susceptis nibil dicam, nife quod fi summus essem Pontifex, non admodum gravate relaxarem obstrictos. In suspiciendis, quemadmodum fateor fieri poffe ut aliquis cum fructu pietatis eat Hierofolymam, ità non dubitarem multis, ex rerum circumstantis, dare consilium ut eas impensas, tempus & operam insumerent in alia que propiùs conducant ad veram pietatem. Hac arbitror effe pia; eogi confiderata multorum vel levitate, vel ignorantia, vel superflitione, visum est super ea re monere juventutem; neg; video quos offendere debeat bec admonitio, nisi forte quosdam istos quibus charier eft quaftus quam pietas. Nec illic damno Pontificias indulgentias aut diplomata, sed taxo nugacissimum nugatorem, qui ne cogitans quidem de corrigenda vita, totam (pem collocarit in condonationibus humanis. Hic si quis mibi confideret, quanta jactura pietatis hata fit inter mortales, partim ex corum vitto qui prostituunt Pontificias indulgentias, partim eorum culpa qui illas secus quam oportet accipiunt, fatebitur opera pretium, juventutem super hac re commonitam effe. Verum boc modo parim consultum est commissionariis. Audig & bone, fi viri boni funt, gaudebunt effe monitos fimplices : fin porior eft illis questus quam pietas, valeant. In colloquio De captandis Sacerdotiis taxo eos qui Romam

Indulgentiæ. · Quibus à Possifice concessium erat in in-... dulgentiis caupona m exercere. Hos rectius Indulgentiarum redemptores aut concinnitores ap. pellamus. Pag. 19.

CHY-

Þ

fuze inflicu-

eursitant, venanturque Sacerdonia, crebro gravi jachma tum morum tum pecunia; eoque deduco sermonem, ut sacerdos pro concubina lectione bonorum authorum semet oblectet.

In Milicis confessione taxo fa inora militum de impiam pag. 21. militum confessionem, ut adolescentes ab ejusmedi moribas

abborreant.

7

i

i

•

3

C

. e

•

.

n

7

1,

te

11

1

77

0-

1-

03

11

N-

H-

m

bi

7-

ß,

4-

1772

is.

li-

11.

In Monitis Pædagogicis doceo puerum vercundiam, ac pag 26. mores atati decoros.

In Pictate Puerili nonne piis praceptis imbuo puerilem ani- pag. 33. mum ad studium pieratis? Nam quod quidam arrodebant de Confessione; mera fuit calumnia, cui jampridem respondi. Doceo Confessionem esse suscipiendam, perinde quasi nobis esset in Confessio. fituta à Christo. Caterum an id sit factum, nec refellere est animus, nec affeverare, quod nec mibi fatis perfuasum eft, nec aliis probare possim. Quod autem admoneo de genere vita serio delig ndo, deq; seligendo Sacerdote un committas arcana tua, judicabam adole centibus esse necessarium, nec video cur me debeat pænitere. At sic erunt pauciores Monachi dy Sacerdotes. Fortassis erunt, sed meliores. Idem probabit quisquis verè Monachus est. Porro qui venantur (a) profely. a Venantur. tos vel ob pradam, vel ob superstitionem, dignissimi sunt qui omni- Proselytos qui ad vinz bus omnium scriptis traducantur, quo resipiscant.

* In Convivio prophano non damno confitutiones Ecclefie rum vel fede jejuniis ac detectu ciborum, sed indico superstitionem cam callida quorundam qui bis plus tribuunt quam oportet, negligentes persuatione wrum qua magis faciunt ad pietatem; damnoq; eorum cru- fimplicium animos illedelitatem qui bac exigunt ab bis à q ib is Ecclesia mens non dant, canexigit : item eorum praposteram sanctimoniam qui ex bujusmodi quam escà rebis condemnant proximum. Hic fi quis reputet quanta projectà in vera pietatis lues bine nata sit inter mortales, fatebitur vizaretia perdusliam admonitionem esse magis necessariam. Sed hac de re co centes.

piosius alids respondebimus.

In Convivio Religioso, cum omnes faciam alienos à facris, page 76. omnes conjugator, fatis doces quale debeat effe convivium omnium Christianorum. Ad quam formam si sacerdotes quidam Monachi conferant sua convivia, intelligent quantum absint ab ea perfectione qua conveniebat illos Laicis antecellere.

In Apotheofi doceo quantum honoris debeatur egregiis viris, pag. 106.

qui suis vigiliis bene meriti sunt de studiis liberalibus.

Sunt inepti quibus colloquium Proci & Puella videatur pag. 111 Lascivum, cum nil fingi possit castius; si res bonesta est matrimonium & procum agere honestum est. Atq; utinam omnes proci tales effent qualem bic fingo, nec aliis colloquiis coirent matrimonia.

Gg 3

matrimonia. Quid facias istis ingeniis tetricis, so ab omnibus gratiis alienu, quibus impudicum videtur quicquid amicum est ac festivum. Hac puella negat proco discessiro osculum, quo totam virginitatem illi servet illibatam. Quid autem nunc vulgo non dant puella procis? Deinde non vident quam multa philosophica sint inspersa jocis, de non pracipitando conjugio, de delestu non solum corporum, sed multo magis animorum, de sirmitate conjugii, de non contrabendo matrimonio sine consensu parentum, de caste colendo matrimonio, de sanste educandis liberis; postremo puella comprecatur Christum ut illius auspiciis sit felix connubium. An bec non convenit scire juvenes? Et qui banc lestionem ob lasciviam putant esse noxiam pueris, patiuntur illis pralezi Plautum su facetias Poggii. Praclara judicia!

Tag. 119.

In Virgine Mysogamo detestor eos qui adolescentes aut puellas invitis parentibus pelliciunt in monasterium, abutentes illorum vel simplicitate vel superstitione, persuadentes eis non esse spem salutis extra Monasteria. Nisi talibus piscatoribus plenus esset mundus, nisi innumera felicissima ingenia per istos infelicissimè sepelirentur ac desoderentur viva, qua fuissent elesta vasa Domini, si judicio sumpsissent institutum natura congruens, non restè admonui. At si quando cogar in hoc argumento proserve quod sentio, sic depingam do (a) plagiaries illos do issum mali magnitudinem, ut nullus non fassurus sit me non sine causa hac monuisse, quanquam civiliter id quidem à me fassum est, nè malis daretur ansa delinquendi.

plagiarios
vocat, quòd
quodammo
do furtum in
alterius corpus commiteant
P. 126.

Receillos

In pressimo Colloquio, Virginis poenitentis, non induco Virginem que professa mutarit institutum, sed que ante pera-Ham professionem redierit ad parentes quos habebat optimos.

Peg. 128.

In Mempsigamo quam multa sunt philosophica, de celandis Maritorum vitiis, de non interrumpenda conjugum benevolentia, de sarciendis offensis, de corrigendis maritorum moribus, de obsequiis erga maritos? Quid aliud docet Plutarchus, Aristoteles & Xenophon, nisi quod bîc persona vitam quandam addunt orationi?

Pag. 138.

In Colloquio Milicis & Carchusiani simul depingo & insaniam juvenum qui procurrunt ad bellum; & pii Carchusiani vitam, qua sine studiorum amore non potest non esse tristis & inamena.

Pag. 143.

In Pseudocheo depingo quorundam ingenia qui nati sunt ad mentiendum, quo quidem hominum genere nihil est execrabilist, utinam esset rarius.

Pag. 157.

In Colloquio Adolescentis & scorti nonne & Iupanaria

facio casta? Quid autem dici potuit essicacius, vel ad inferendam adolescentum animis pudicitiz curam, vel ad revocandas ab instituto non minus ærumnoso quam turpi puellas ad queflum expositas? Unica vox commovit quosdam, quod impudica puella blandiens adolescenti vocat illum suam mentulam; cum boc apud nos vulgatissimum sit etiam bonestis matronis. Hoc qui ferre non potest, pro mea mentula, seribat, mea voluptas, aut siquid aliud mavult.

In Convivio Poetico diceo cujusmodi debeat esse convivi Pag. 160.
um inter studiosos; parcum, sed festivum de hilare, condinum literatis fabulu, sed sine vixis, sine obtrestatione, sine

surpiloquio,

In Inquisitione de Fide doceo summam Catholica professi-pag. 172.
mis, idque aliquanto vividius ac liquidius quam docent
Theologi quidam magni nominis, inter quos pono do Gersonem, quem interim benoris causa nomino. Lleo porro fingo
personam Lutherani, quo facilius redennt in concordiam, inter quos de pracipuis articulis. Orthodoxa professionis convenit. Etiamsi reliquam inquisitionis partem non addidi, propter
bac exulceratissima tempora.

In Senili Colloquio quam multa velut in speculo exhiben-pag. 1822.
tur, qua vel fugienda sunt in vita, vel vitam reddunt tranquillam. Hac prastat adolescentes ex sestivis colloquis quàm experimentis discere. Socrates philosophiam è cælo deduxit in terras; ego philosophiam etiam in lusas, confabulationes to compotationes deduxi. Oportet enim to ludicra Christia-

norum sapere philosophiam.

In Prochoplousis qu'am multa sunt ad que pastores rusti- pag. 1927 cani, rudes de indosti, nihilque minus quam pastores possint suam vitam corrigere? Pratereaque ad tollendam stultam gloriam vestium, rursus ad coercendam illorum insaniam qui monachorum cultum execrantur, quasi per se mala sit vestis. Et obiter describitur forma, quales debeant esse monachi qui per vicos obambulant. Neque enim admodum multi tales sunt quales hic describo.

In Erudita puella simul & Paula, Eustochii, Marcella ve-pag, 202; tus exemplum renovo, qua cum integritate morum conjunxerunt studium literarum, & Monachos Abbatisque sacrorum studiorum osores, luxui, otio, venationibus, aleaque deditos, puella conjugata exemplo exstimulo ad aliud studiorum genus

ipsis magis congruens.

In Spectro detego technas impostorum, qui credulis sumpli-pag. 212 cium animis solent illudere, singentes apparitiones Damanum

Gg 4

184

B De hoc vide Plati-Dam 6 Prædicatoribus, qui D. Francisci fratres quinque vulnerum fligmatis fru-

Strari cona-

barnur.

dy animarum, vocosque divinas. Quantam vero pestem be praftigia invexerunt pretati Chriftiana! Quoniam autem rudis ac simplex ætas bujusmodi fraudibus potissimum est ob. noxia, visum est exemplo non inamæno depingere modum imposture. Sic impositum fuit (a) Colutino Pontifici Romano. Sie Berne delusus juvenis à (b) monachis. Sic commentitis oraculis of bodie plurimi deluduntur.

fig

N

Te

pe

hi

Si

et

bi

pe

î

fi

1

71

t

b

Nec minima pars humanarum calamitatum est * Alcumiftica, qua dollis etiam de cordatis viris imponit; adeo morbus bic adlubescit, si quem corripuerit. Huic affinis est Magia (eadem nomine, sed cognomine blandiens) naturalis. Similes imposturas taxo in Hippoplano of Prochologia, rursus in Convivio fabuloso. Ex bis si nibil aliud discerent puert quam Latine loqui, quanto plus laudis mea meretur industria, qui Pag. 216. per lusum ac voluptatem id facio, quam illorum qui misera juventuti Mammetrellos, Brachylogos, Catholicontas, dy fig-

nificandi modos obtrudebant ?

In Puerpera, prater naturalium rerum cognitionem, quam multa funt moralia, de cura matrum erga liberos, primum infantes, mox grandiores.

Pag. 253.

Pag. 239:

In Peregrinatione Religionis ergo taxo istos qui per tumultum ejecerunt omnes imagines è templis ; rursus eos qui insaniunt in peregrinationes que suscipiuntur pratextu religionis, unde jam dy fodalitates inventa funt. Qui Hierofolyme fuerunt, equites aurati vocantur, seque Fratres vocant, de in die palmayum serio rem agunt ridiculam, fune trabentes asinum, ipsi non multum differentes ab asino ligneo quem trabunt. Id imitati sunt qui Compostellam adierunt. Dentur bec fane, dentur affellibus hominum, at non ferendum quod bine fibi vendicant pietatem. Notantur & ii qui Reliquias incertas pro certis offendunt, qui bis plus tribunnt quam oporter, qui quastum ex bis sordide faciunt.

In Ichthyophagia tracto quastionem de constitutionibus bumanis, quas quidam prorsus rejiciunt, multum aberrantes à rella ratione; quidam propemodum anteponunt Divinis legibus ; rursus alit abutuntur & Divinis & humanis constitutionibus ad quastum ac tyrannidem. Conor itaq; partem utramque ad moderationem temperare, inquirens unde nata fint, & quibus gradibus buc ufq; progresse constitutiones humana, quos or quaterus obligent, ad quid conducunt, quantum diffent à divinis; obiter indicans prapoftera mortalium judicia quibus jam olim mundus plenus eft, og unde totus bic orbis tumulsus natus eft. Hac ideo quoque trastavi copiofius, quo dostis · fuppedi-

Fag. 275.

Appeditarem occasionem accuratius hisce de rebus scribendi. Nam que adhuc prodierunt non fatis faciunt curiofis. Traducere scortationem, temulentiam, adulterium, non proinde ad rem pertinebat, quandoquidem bec mala nullum fallunt : fed ex bis eft periculum vera pietatis qua vel non fentiuntur. vel Indlimonie fallaci specie blandiuntur. Quod si quis calumnietur, personis sordidis affingi Theologicam disputationem, ab bis talia nunc in omnibus convivis disputantur, de buiufmodi personis opus erat familiarius crassiusq; rem tractaturo.

In Funere, quoniam mors arguere folet Ch istian am fiduci- Pag. 313. am, in duobus idiotis depinai diversim mortis genus, veluti imagine viva ponens ob oculos dissimilem excessim eorum qui fidunt rebus commentities, of qui frem falutis fixerunt in mifericordia Domini: obiter taxans divitum stultissimam ambitio. nem, qui luxum ac superbiam suam of ultra mortem proferent, quam mors faltem debebat auferre; simul eorum perstringens vitium qui sui compendit gratia stultitià locopletum abutuntur, quam ipfi potifimim debebant corrigere. Quis enim audebit libere monere potentes ac divites, si monachi, qui se prositen-tur mundo mortuos, palpantur illorum vitiis? Si nulli tales sunt quales descripsi, tamen oftensum est exemplum quod oportet vitari: sin vulgo referuntur longe his que proposuimus execrabiliora, qui sunt aqui meam agnoscant civilitatem, suimq; vitium corrigant, of si vitto vacant ipsi, alios peccantes vel emendent vel coerceant. Nullum Ordinem perstrinximus, nisi forte totum Christianismum infamat qui quicquam monendi gratia dixerit in corruptos Christianorum mores. Quos tantopere movet honos ordinis eos imprimis compescere debebant qui palam factis suis debonestant ordinem. Nune cum illos ut germanos sodales agnoscant, foveant ac tueantur, qua fronte causantur à bene monente ladi existimationem Ordinis? Quanquam que ratio distat, sic habendam bujus aut illius humanæ sodalitatis rationem ut publicam Christianorum utilitatem negligas? Pag. 321.

In Differentia Verborum ac Rerum taxo prapostera quo-

rundam judicia.

2

1-

0.

is

.

u

4

3

n

n

i

2

n

1.

In Convivio vario commonstro rem civilitati congruam, In Charonte deteffor bellum inter Christianos,

Pag. 329. l'ag. 336.

In Synodo Grammaticorum rideo studium cujusdam Car- Pag. 340. thufiani suo judicio dollissimi, qui cum in Gracas literas soleat stolidissime debacchari, nunc libro suo indiderit Gracum titulum, sed ridicule, Amicomaritas dicens quos appellare poterat Antimarianos vel Antidicomarianos.

In Cyclope taxo quosdam qui Evangelium semper habent in Pag. 352. ere, cum in vita nibil fit Evangelicum,

DE COLLOQUIORUM

Pag. 364.

In Conjugio impari pono ob oculos vulgi fultitiam, qui in spansalibus supputant dotis modum, nec ad rationem vocant Sponsi scabiem lepra deteriorem. Atque id bodie fit tam passim ut nemo miretur, cum nibil sit in liberos crudelius.

A cor

eionis

ardu.

tona?

nofch

mo I

matt

Mill

logic

quen

quid

difpi

cana

lumi

nolu

Fan

telli

Apo

beni

dan

mer

Cui

per

101H

adu

mei

cit.

me

fun

dif

VC

tel

en

215

fu

P

qu

bu

10

q

Pi

Pag. 367.

In Ementita pobilitare depingo genus hominum qui sub umbra nobilitatis existimant sibi nibit non licere : que pracipua pestis est Germania.

Pag. 369. . Qui dam apertius vitia infectatur, cogitur fub-

In Senatulo traducturus eram vitia quadam multerum, fed civiliter, ne quis expellet tale quippiam quale habet (a) Juvenalis. Verum boc agenti obortus eft quidam inaiv's avin-TG-, lupus, ut aiunt, in fabula. Reliqua fere comparata funt inde curpiora ad voluptatem, sed non illiberalem. Non boc est dehonestare ob oculos po- ordines, sed erudire. Qua propter omnibus ordinibus de privatim of publice redins confultum fuerit, fi deposita quidvis calumniandi rabie, candidis animis amplestamur omnes quicquid pio fludio in publicam utilitatem adfertur. Aliis alie funt dotes, de alios alia capiunt, milleque modis bomines trabuntur ad pietatem. Laudatum est juvenci studium, qui sacram Evangeliorum bistoriam carmine prodidit. Nec sua laude fraudatus eft Arator, qui idem fecit in Alfa Apostol:rum. Adversus Hareticos tubam intendit Hilarius: argutatur Augustinus: Hieronymus dialogis pugnat: Prudentius vario metri genere dimicat : Thomas & Scotus dialectices ac philosophia prasidis pugnant. Simile studium omnium, fed dissimilis singulorum ratio. Non reprehenditur diversitas, que scopum eundem petit. Pralegitur pueris Petrus Hispanus quo dociliores ventant ad Ariftotelem. Multum enim promovit qui gustum dedit. Atqui bic libellus, si tenera pubi pralegatur, tradet illos ad multas disciplinas magis habiles ad Poeticen, ad Rhetoricen, ad Physicen, ad Ethicen, demum ad ea que sunt pietatis Christiane. Stulti personam sufcepi, factus ipfe mearum rerum (b) Encomiaftes; fed buc b Laudater; me compulit partim quorundam improbitas nibil non calumniantium, partim Christiana juventutis utilitas, in quain oportet omnes omnibus studis incumbere.

vulgi eft proverbism.

Hee ità cum habeant, omnibusque qui literas didicerunt perspicua sint, est tamen quoddam hominum genus mirè (c) bliteon, Deputatos appellant Galli, opinor, quod male putatt fint, aut certe plus satis putati, qui sic pronunciant de meis mihil sapiers, Colloquits, Opus effe fugiendum, prasertim monachis, quos illi Religiofos appellant, de adolescentibus, eo quod jejunia de ab-Rinentia Ecclesia parvi penderentur; beata Maria Virginis or Sanctorum pro ludibrio haberentur suffragia; Virgintias

e Boracenos, inconditum.

f conjugio conferatur, nullius effe aut parvi momenti; relitionis etiam dissuaderetur omnibus ingressus; quodque in eo ardue difficilesque Theologia quastiones Grammaticulis promantur contra statuta per magistros in artibus jurata. Agwick, mi Lector, Atticam eloquentiam. Ut ad postremum prino loco respondeavo. Quid artium magistri proponant Grammaticulis nescio; que tractantur in Colleguis de Symbolo, de Mifa, de Jejuniis, de Votis, de Confessione nivil habent Theobeica difficultatis, sed ejus genetis sunt ut non oporteat ea quemquam nescire: Et si pueris præleguntur Epistola Pauli, quid periculi est si gustus quidam illis præbeatur Theologicæ diputationis? Ad bec chin non ignorent pueris Sophistices candidatis perplexas de personis Divinis statim quastiones summe difficultatis propont, nè dicam otiose subtilitatis, cur polunt pueros boc discere quod ad communem vitam pertinet? fam si putant nihil referre quid sub qua persona dicatur; intelligunt, opinor, quam multa comperiantur in Evangelicis de Apostolicis literis que secundum hanc legem manifestam bebent blasphemiam. Multis locis approbo jejunium, nusquam damno. Qui fecus affeverat, eum declarabo impudentissime mentiri. Sed in Pietate puerili, inquiunt, leguntur hac verba. Cum jejunio mihi nihil est negotii. Finge bac verba dici sub persona militis aut temulenti, num protinus Erasmus damnat iejunia? Non opinor. Nunc dicuntur ab adolescente nondum adulto, quam atatem lex non obstringit ad jejunandum. Et tamen is adolescens praparat se ad justa jejunia. Sic enim subjicit. Sed ramen fi sensero opus prandeo cœnoq; parcius, quò me præbeam alacriorem studiis pietatis per diem festum.

Abstinentias verò quàm damnem declarant hac verba qua sunt in Convivio profano. In plerisq; non res, sed animus discernit nos à Judzis. Illi manum abstinebant à cervis cibis velut ab immundis & animum inquinaturis. Nos cùm intelligamus omnia munda esse mundis, tamen carni lascivienti velut equo serocienti, pabulum subducimus, quò magis sit audiens dicto spiritus. Nonnunquam immoderatum suavium rerum usum abstinentiz molestia castigamus. Paulo post reddit rationem quare Ecclesia interdizerit esum quorundam ciborum. Omnibus, inquit, conducet. Nam tenuibus, cochleis aut ranis licebit vesci, aut cepas porrumve artodere; mediocres detrahent nonnihil quotidianis obsoniis, quòd si quid divites delicientur hac occasione, suz gula imputent, non incusent Ecclesiz constitutionem. Mox loquor bis similia. Rursus aliquanto post, Scio medicis magnopere

damnatum

m

eb

-9

d

t

damoarum esse piscium esum ; sed secus visum est majoribus nostris quibus obremperare religiosum est. Inibi protinus doceo bic vitandum etiam offendiculum insumirum.

e.

qui

jor

fta

Et

tat

Sa

tuin

A

fc

U

fe

4

e

Aquè fallum est, in Collequis irrideri suffiagia beata Virginis de alierum Sanctorum; sed illos irrideo qui petunt à Sanctis que con auderent à bono viro petere, aut boc animo petunt à certis divis, quasi boc aut illud, bic aut ille civiès vestit aut possit prastare quam alius, aut quam ipse Christus. Imo in Puerili pietate sic loquitur puer, Salutem dixi non-nullis. Quibus? Christo ac divisaliquot. Et aliquanto post, Rursus tribus verbis saluto Jesum, ac divos divasque omnes; sed nominatim Virginem matrem, tum cos duos habeo mihi peculiares. Et insra commemorat nominatim quos divos salutat quotidie.

Mirum verò si Procus amans laudat nuptias, dicitq, castum conjugium non multum abesse à laude virginitatis, cum Augustinus Patriarcharum polygamiam anteponat nostro cælibatui.

Quod objectunt de ingressu Religionis, quam sit manisesta vanitatis declarant mea verba in Virgine Miscgamo, sic emin loquitur Virgo, Damnas igitur hoc totum vitæ institutum ? Responder juvenis, Nequaquam : veràm quemadmodum nemini suadere velim, ut quæ se in hoc vitæ genus conjecerit suctetur emergere; ità non dubitem hortari puellas omnes, præsertim indolis generosæ, nè se temere eò præcipitent unde post sese non possunt explicare. Hæe est illius cossoquit conclusio, utcunque certatum est argumentis. Observo, an boc est omnibus dissuadere ingressum religionis? Non damnatur ingressus, sed praceps temeritas damnatur. Hac igitur malitiose detorquent ad calumniam. At non perpendunt quam multa illic discunt grammaticuli qua pugnant cum decretu Lutheranorum.

In Puerili pietate traditur ratio bene & utiliter audiendi Missam. Decetur ratio bene & efficaciter consitendi. Admonetur puer ut antequam sumat Eucharistiam confessione purget animam. Ibidem docentur grammaticuli, que recepta sunt usu populi Christiani, cum tamen in sacris literis non babeantur, baltenus esse servanda, ne cui simus offend culo.

In Prophatto convivio docentur, magis obtemperandum Pontificum constitutionibus quam medicorum constituis: tantum admonentur in necessitate servare vigorem constitutionis bumane, dy mentem legislatoris. Ibidem probat quispiam benignitatem in monachorum collegia, modo detur in usum, non ad lucum, dy potissimum detur religionis disciplinam observantibus.

De constitutionibus humanis bec pronunciantur in collequio 12 Avoqueria Pugnent qui volent, ego centeo leges majorum reverencer suscipiendas & observandas religiose, velut Deo profectas: nec esse turum, nec esse pium, de poreflate publica finistram concipere aut serere suspicionem. Et si quid est tyrannidis, quod ramen uon cogat ad impietatem, facius est ferre quam sediciose reluctari. Hujusmodi permulta grammaticuli discunt ex meis colloquis, quibus a contrit fic obmurmurant ilti. Sed indecorum eft The logum jocari. Saltem boc mibi concedant apud pueros, quod ipfi permittunt fibi viri apud viros in Vesperiis, ut vocant rem infulfant infulfo vecabulo.

Infulfas calumnias quas in Hispaniis objecere quidam o-. ftendi mera effe fomnia bominum nec sobriorum nec Latine scientium. Nec minus indoctum eft quod quidam pronunciavit, baretice dichum, quod in symbolo Pater dicitur simpliciter Author omnium. Verum is, deceptus, inscitia Latini fermonis, existimat authorem, nibil aliud quam creatorem aut fabricatorem significare. Atqui fi consulat eos qui callent elegantiam Romani fermonis, si evolvat Hilarium aliofq; tetustos authores, comperiet authoritatem accipi pro es quod Scholaftici vocant rationem perfectiffimam principii, come Patri peculiariter tribuunt, of authoris nomire fare delignant Patrem cum personas inter fe conferunt; An Pater rede dicatur causa filii nibil mea refert, cum nunquam eo verso sim abusus, nisi quod illud est verissimum, nos de Deo non posse loqui nifi verbis impropriis; nec magis proprium verbum est fons, aut principium, aut origo, quam caufa.

Fam hinc mihi perpende, Lector, quales sint interdum qui fuis sententiis bomines pertrabunt ad incendium. Nibil turpius qu'am reprehendere quod intelligas. At ista quidvis calumniandi sebris quid aliud gignit qu'am amarulentiam ac diffidia? Quin potius aliena candide interpretemur : nec flatin noitra pro oraculis haberi velimus; nec esrum judicia pro oraculis ducamus qui quod legunt non intelligunt. Ubi in consilto est odium, ibi excum est judicium. Pacificator univerforum, Spiritus qui suis organis variis utitur modis, faciat nos comnes concordes dy unanimes in sana doffrina san- atmosfoct Hisque moribus; quo contingat pariter ad colestis Hierosolyme, que nescit ulla dissidia. consortium pervenire. Amen.

Anno M D XXVI. 12 Call. Junias, Bafiles.

gradum ca-

DES. ERASMIROTE. RODAMI VITA.

Vixit 70. an-

Esiderius Erasmus Roterodamus, ornamentum nostræ ætatis,& de honestis disciplinis optime meritus, vixitad septuagesimum annum: De anno quo natus est apud Batavos non constat, Apud Daventriam primum poluit in literis tyrocinium utriusque linguæ rudimentis imbibitis sub Alexandro Hegio Westphalo, qui cum Rudolpho Agricola recens ex Italia reverso amicitiam contraxerat, & ab eodem Grece docebatur: nam bujus linguæ peritiam ille primus in Germaniam importavit. Terentii comcedias puer non fecus tenebat ac digitos suos, memoria namq; fuit tenacissima, ingenio perspicacissimo. Exceptis rudimentis, plane dici potestin literis autolisaxio. Nam quod in Italiam jam natu grandior profectus est post Regii apud Anglos medici filios, Archiepiscopi quoque fancti Andrez in Scotia, qui tum Senis degebat, aliquandiu, Professor nobilissimæ regionis visendæ causa fecit; non ut Professoribus operam illic daret, neque enim Bononiæ quenquam publice prælegentium audivit, sed Pauli Bombasii, qui sub Leone postea Romæ periit, amicirià contentus, domi studiis suis invigilabat; Adagiorum opus tum colligens, quod paulo post Aldo Manutio dedit excudendum; quæ res fecit ut Venetios adiret, ubi Marco Musuro arque Scipione Cateromacho, viris doctiffimis, familiariter usus est, quos ambos non semel consuluit si quis nodus incidisset, horum candorem ac eruditionem apud amiços commendare folitus. Docuit Lovanii, Cantabrigiæ in Anglia, Lutetiæ etiam privatim, ubi Theologiæ dedit juvenis operam. Pileum deinde doctoralem, com in Italiam iret, in Taurinensi Academia accepit. Patronos ac Mæcenates habuit Henricum à Bergis Episcopum Cameracensem, Gulielmum Montjoium, atque omnium liberalissimum Gulielmum Guaramum Archiepiscopum Cantuariensem, Anglia primatem:

Doctoratús gradum čapít. m

mè

De

at.

m

to

ns

m

ri-

as

g;

m

ft

ie

t;

0-

d

1-

el

C

it

n

e

primatem: amicos in Britannia, Joannem Coletum, Grocinum, Latumerum, Linacrum, Thomam Morum; Antverpiæ Petrum Ægidium; Conradum Goclenium Lovanii. Corpulculo fuit fatis compacto; fed quod effet tenerrima complexionis, minimatum etiam rerum mutatione, puta vini, cibi, cœlive, facilè offenderetur. In literis verfabatur indefarigabili ftudio : teffantur hoc tor ab illo conscripti libri, quorum catalogus exstat Basilia. Vixit apud Johannem Frobenium aliquandiu: deinde in alteris ejusdem adibus seorsin habitavit. Friburgi septennio toto vixit, non solum optimo cuique ejus Academiæ charus, verum etiam Magistratibus civibusque haud vulgariter amatus atque reverendiffime cultus. Friburgo reversus cum articulari morbo aliquandiu conflictatus, tandem viribus paulatim deficientibus, cum ferme mensem integrum dysenteria laborasset, apud Hieronymum Frobenium Joannis filium quinto Idus Iulias Jub mediam nostem vita functus eff. Anno Domini M. D. XXXVI. Com autem vitæ finis inftaret, clara Christianæ patientiæ & animi religiosi documenta edidit, quibus in Christum se spem omnem figere testabatur, affidue clamans, O Jesu misericordia; Domine, libera me ; Domine, fac fidem ; Domine, miserere: & Germanica lingua, Lieber Got, hoc eft, Chare Deus. Teffamentum condidit, in quo clariffimum virum Bonifacium Amerbachium Jureconsultum nominatum hæredem fidei commisso de bonis suis in pauperes ætate valetudinéve infirmos, in puellas nupturas, ut harum pudicitize succuratur, in bonz spei studiosos adolescentos ac in quoivis hujulmodi dignos auxilio, diffribuendiscollocandifque honoravit; adjunctis eidem duobus executoribus, Hieronymo Frobenio & Nicolao Episcopio. vum accordetat, i Sofietate care excibits in recit figures to

ter's subdiversition of the continues of parties that have named to be the continues of the

THE COURT OF THE PARTY OF THE P

DES. ERASMI ROTERODAMI DE RATIONE STUDII AD CHRISTIANUM LUBE CENSEMEPISTOLA PARAENETICA.

V V M te incredibili quodam ardore Literarum flagrare minime dubitarem, Christiane non vulgaris amice, borratore nihil opus effe putavi, fed ejus quam ingressus effes via duce modo, ne tanquam indice, id quod met officit effe judicavi, videlicet ut tibi. bomini non modo multis modis copulatifimo, verum etiam incundissimo, vestigia quibus ipse à puero essem ingressus commonstrarem. Que si tu pari curà accipies qua ego diciurus fum futurum canfido, ut neg; me monuise, neg; te paruiffe panituerit. Prima igitur cura fit, ut praceptorem tibi deligas guam eruditissimum. Neg; enim fieri poteft ut is relle quenquam erudiat qui fit ipfe ineruditus. Quem finne-Larg; nallus fueris fac omnibus modis efficias ut ille patris in te, tu' filit vicissim in illum indues affectum. Ad quod quidem cum ipfa bonefti ratio nos debet adbortari, anod non minus debeamus in a quibus reste vivendi rationm quam à quibus vivendi initia sumpsimus; tum ifta mutua benevotentia tantum ad difcendum habet momenti. ut fruftea fis literarum praceptorem habiturus, nift habueris de amicum. Deinde, ut te illi de attentum de affiduum prebeas. Contentione enim immodica nonnunquam obruuntur ingenia discentium. Affiduitas vero de mediocritate sua perdurat, o quotidianis incrementis majorem opinione acerwum accumulat. Satietate cum omnibus in rebus tum in literis nibil perniciosius. Laxanda est igitur aliquoties illa literarum contentio, intermiscendi lusus, sed liberales, sed literis digni, of ab his non nimis abborrentes. Imo medis ipfis fludis perpetua quadam voluptas eft intermiscenda, ut ludum podie discendi quam laborem existimemus. Nibil enim per-Optima quaque flatim ac primum disce. Extrema eft dementia

tia discere dediscenda. Quod in curando stomacho solent pracipere medici, idem tibi in ingentis servandum puta. Cave ant noxio aut immedico cibo ingenium obruas, utroque enim juxtà offenditur. Ebrardum, Catholicon, Brachylogum, caterosque id genus, quos percensere neque possum neque opera pretium est, its relinquite ques barbariem immenfe labore discere juvat. Initio non quam multa; sed quam bona percipias refert. Sed jam rationem accipe qua possis non solum re-Hins, sed etiam facilius discere : boc enim in homine artifice prestare solet artis ratio, ut tantundem operis cum re-Hins expeditinque, tum levins etiam efficiat. Diem tanquam operas partito; id quod dy à Plinio Secundo, dy à Pio Pontifice Maximo, viris omnium memoria prestantissimis, factitatum legimus. Principio, quod caput eft, praceptorem interpretantem non attentus modo sed avidus auscultato: non contentus impigre sequi disserentem, aliquoties pravolare contende. Omnia illius dicta memoria, pracipua etiam literis mandabis, fidelissimis vocum custodibus. Quibus rursus ita confidas cave, ut dives illi ridiculus apud Senecam, qui sic animum induxerat, ut se tenere crederet quicquid servorum quisquam meminisset. Noli committere ut codices habeas eruditos, ipje ineruditus. Audita ne effinant, aut apud te, aut cum aliis retracts. Nec his contentus aliquam temporis partem tacita cogitationi tribuere memento: quam unam divus Aurelius tum ingenio tum memoria imprimis conducere scripsit. Conflictatio quoque & tanquam palastra ingeniorum nervos animi pracipue tum oftendit, tum excitat, tum adauget. Nec sciscitari siquid dubitas, nec castigari siquid errabis, sit pudor. Nocturnas lucubrationes atque intempestiva studia fugito: nam & ingenium extinguint, & valetudinem vehementer offendunt. Aurora musis amica eft, apta studiis. Pransus aut lude, aut deambula, aut hilarius confabulare. Quid quod inter ifta quoque studiis locus effe potest; Cibi non quantum libidini, sed quantum valerudini fatis sit, sumito. Sub cænam paulisper inambula; cæ-natus idem facito; sub somnum exquisiti quippiam ac dignum memoria legito; de eo cogitantem sopor opprimat; id experrectus à teipso reposcas. Plinianum illud semper animo insideat two, Omne perire tempus quod studio non impertias. Cogita juventa nihil esse fugacius : que ubi evolarit semel, redit nunquam. Sed jam hortator effe incipio, indicem pollicitus. Suavissime christiane, banc formain, aut si quam poter's meliorem, sequere, ac bene vale.

INDEX INSIGNIUM RERUM ET VOCUM TOTIUS OPERIS MEMO-RABILIORUM LOCUPLETISSIMUS.

Ban Ban Pag. 440	merum. 83	Anima hominis ubi amat elt,
Abbas afinus in-	Alcumiftarum fraudes, 219	non ubi animat. 112
doctus. 205	Deliria, spes vana. 221	Animæ alæ. 248
Non vult monachos fuos	Ales jactus felix, damnofus.	Animalium inimiciriæ. 425
effe eruditos. 203	367	
Nullum habet librum in	Alea scopulus. 188	Animi vis. 445
cubiculo. ibid.	Alienæ preces & merita non	Animi actiones corporis af-
Abbatis & Erudita collo-	mercanda. 324	fectionibus impediuntur.
quium. 202	Allium ferpentes fugat, 427	246
Abdomini impendere. 393	Liliis amicum. 435	Animum male habitare.247
	Alopecia defluvium capillo-	Animalia and and the court of a f
Ablactationis periculum.		Anser animal vigilantiff. 62
253	Amandus animus conjugis	Anseres Rom. olim Capito-
Ablutio manuum ante ci-		lium defend. ibid
bum 55,83	magis quam corpus. 116	Anserinum jecur. ibid
Absolutionis perversæ for-	Amaracus fuibus Venenum.	
mula. 23	79	Anticomarita quid. 341
Abfurda. 356	Amicitia rerum arcana. 424,	Avlina Seia rerum. 434
Ακαπνα. 399	435	Antipodum ratio. 438
Accipiter columbis infeftus.	Amicos conciliandi metho-	Antonii Lovaniensis histo
433	dus. 398	ria. 237
Acco. 208	Armicus aulicus. 16	Antronius Abbas, 20:
Accufandi formulæ. 70	Amnium aspectus sub occa-	Aza 9 is. 39
Aceti collegium Parifiis mul-	fu Solis jucundiff. 71	Apicius.
tos necat. 3.07	Amor cœcus, I I 5.at occulat.	Apodes aviculæ. 36
Achelous. 86	qui ex judicio nascit. ibid.	Apodixis. 256
Achilleum argumentum. 112	Amor infelix. 114	
Admonitio qualis. 403	Amor mira porest. 445	Απουξία. 18
Adolescentia est æratis dilu-	Amphibia. 33,82	Arressolivusa. 350
culum. 378	Amphibii monachi. 257	Apuleius inverfus. 17
Adulterium acerbe punitum.	Amphictyones. 113	Apum regnum. 8
199	Anagnoftes 103	Aquæ quid supernatet. 440
Æmulatio mulierum. 373	Anagyris herbæ fpec. 341	Aquæ potoribus frigent car
Æsopus & Apicius luxuriosi.	Αναλγησία. 448	mina.
63	Anarchia. 240	Aqua vinum diluere. 16
Æstimandi formulæ. 69	Anatomia cur fiat. 315	Aquila amat puellam. 42
Ætas defluit. 35	A natura nimium, ab ho-	Araneus ferpentis hoftis. 43
Affectatio odiofa. 403	nesto minime receden-	-infestus bufoni. 43
Affectus temporarii. 401	dum. 401	Arborum herbarumque ini
Affectus non adhib. in con-	Ancoram facram figere.176	
fil. fed ratio in ambien-	Extrema ancora. 86	Arborum fenfus. 43
dis nupriis, 119	Angelici pueri fatanizant.	Arcana Franciscanorum.42
1.00		
Affinitatum vocabula. ibid.	Angelus & animus quid dif-	Arcana creaturarum bene
		volentia. 43
		Areopagitæ.
Ay XI oxiov regaliv. 351 Agri natantes. 440	Anima quid. 248 Anima humana velut in	Arethusa fluvius. 44
	C.1	Archimorita. 34
Alcinoi regis horti apud Ho-	præfidio collocata, 94	Aristidis patientia, 380

Aristippus Diogene sapien	in digreffu.	victus. 139
tior.		
Aristotelis locus. 168, 169		0 0 1 .
Arithmeticam in bello cal	2	233
lere, quid. 318		
Ars notoria. 382	methodus: 399	Catonis in Lentulum argu-
Afini onerarii- aures demit-	Bernardus fuxit lac ex ea-	tum dictum. 380
tunt. 438		Catonis dictum divin. 93
Afoti. 55	Jefus. 264	Cavere post principia. 8
Aspicio & Respicio, quid	Beta natatilis. 341	Cavum. 425
differunt. 387	Bibliotheca Abbatis. 203	Ceremoniæ Pontificiæ jugum
Aspayahieus. 363	Blactire & oblictire. 206	gravislimum. 285
As payabs variae etymolo-	Blandlendi nomina. 2	Obstant quo minus
giæ. 364		Christianam fidem ample-
Ate Dea dissidiorum. 285	funt. 445	Ctantur plurimi. 295
Atoma. 109		Ceremoniæ Judæorum tole-
Attages, feu attagenes, avi-	321	rabiliores legib. Paps
um species. 96	Bos ad ceroma. 385	Ceremonialis lex cur abolita
Avari fordidiffimi vita, lu-	Boves Cyprii stercore victi-	ibid.
crum. 405, 406	Bελιμία. 63, 240	Num Judæus carne ve-
Augeæ stabulum. 159	Braffica vitibus inimica. 435	fci potest procina in buli-
Aurora aurea pars diei. 376 Aurum gravius plumbo.	Britanni Magi & Alcumi-	mia. 282
	fiæ. 220	Certamen Cermine. 171
Aurum ductile metallum.	Bufonis & Aranei infestum	Cervorum natura. 61
ibid.	diffidium. 431	Cum arrexerit aures
Auspicanti quippiam bene	Bufonites nova gemma, 265	acerrimi effe auditibid.
precandi form.	Bulbi Venerem irritant. 294	Cestus veneris est morum
Aufter ventus homini noxi-		fuavitas in uxore. 136
115. 436	C	Chamæleon mutato locos
	CAcodæmonem evocares	mutat colorem. 85
B	161	Charitatis exempla: 260
BAcchus cur Poetarum De-	Calceus S. Thomæ. 274	Charitatis defectus in Papa.
us. 57	Calcearium fallit Mac. 230	285
Pueri effigie quare	Calcei fenestrati. 385	Charites. 207
pingitur. ibid.	Calendæ Græcæ. 25	Charon.
Baptifini ratio. 123,124	Calumnia mordet bonos.	Chelidonia herb. reddit vi-
Baptizandi recens natos in-	398	fum pullis hirundineis.81
fant.mos perstringitur.283	Canities honor quare. 83	Cherubici & Seraphici viri
Bafilifcus. 82	Canis Ulyflis dominum ag-	Choragus. 417
Battologia vetita. 254	novit post 20. annos. 19	Christus triplici nomine glo
Becketti tumba gemmis onu-	Canis aleæ jactus damnofus.	rificandus. 101
fta innumeris. 97, 271	Capero pro Galero. 394	Christus natus, passus, cru-
Bellaria. 87,96 Belli confusio, 22	Capiftrum conjugii 117	cifixus. 176, 370
Belli contufio, 22 Bellorum caufa. 8	Captandi Sacerdotia. 19	Christiani vere pii sunt ma-
	Carcer. 93	xime Epicurei: plus enim
Bellum arre ducere. 318	Carnes quæ funt falubriores.	voluptatis, & minus ha-
Bellum quando & quomodo	59	bent triftitiæ. 444
fuscipiendum. 141	Carnes plus alunt quam pif-	Christiani frigidius moriun-
Bene precendi formula. 3	ces. 63	tur iptis Ethnicis. 95
Gravidæ, convivis,	Caro ferina carior ex dono	Christianismus ceremonialis
fternutanti. ibid.	quam macello. 60	damnatur. 283
- Auspicanti quippiam	Carthufianorum mores &	Christophorus Luterianus
	Hh a	infter

	INDEA.	
instar montis. 265	Confabulatio pia. 33	Convivarum numerus quis.
Chrysippo Melissa cibum in	Confessarii improbi. 39	65
os ingeffit. 57	Confessio. ilid.	Convivium religiofum. 76
Ciborum delectis. 90	Confirendi peccata racio fo-	Convivium dispar. 329
Cicada ala correpta. 316	Jum ad Christum non ad	Convivii apparatio ut ne-
Ciceronis dictum præclarum.	Sacerdot. ibid.	mini displiceat. 330
93	Confessionis vanitas. 39	Convivium fabulosum. 228
Natura nobis comnio-	Conjugium, seu Uxor Mem-	Convivium Scythicum 239
randi, &c. ibid.	pfigumus. 128	Convivium poeticum. 160
Ciceronis officia nunquam	Conjugium impar. 344.	Convivii triftina vel clamo-
deponenda de manib. 84	Conjugium fine Parent. au-	
Ciceroni quomodo incum-	thor, nou contrahend, 125	Convivium prophanum. 54
bendum. 328	Plufquam Mezentiana	Convivior prifea lex. 65
Cinœdi qui. 81	parent, crudelit, in elo-	Viliores cibi in primis
Cleopatræ luxus. 70, 104	candis filiabus. 346	ferculis, varietas in ulti-
Clypeus cum infignibus fi-	Conjugia auspicata. 118	Quomodo bibendum. ibid.
C K	Conjugium virginitati præ-	
Coccyffare. 31 Cœlum Homero ferreum.	latum. 116, 117	Conviviorum claufula cafe-
	Conjugium vulgus capi-	Convivis bene precandi, for-
Colum grave ac leve. ibid.		mula.
	Conjugum pacem quæ con-	Copiæ præceptio brevis. 72
0	Conjugum officia mutua.	Corcebo stultior. 334
Coma Luculliana	117	Cor in Genua decidere. 262
Cona Lucuillana. 97	Conjugum mores novifie	Coriandrum memoriam e-
E S Diogenica J qualis.	oportet, non odiffe. 130	mendat. 245
S. L Pythagor. 5 53	Conscientiæ cruciatus. 448	Cornix oftii malleus, 239
Collegium Aceti Lutetize	Conscientia bona beat, mala	Corpus animæ collega. 89
multos enecat. 307	internus. 449	Corpus est vestis animæ.246
Colophon. 38	Confilium in vitæ genere	Cors, unde cohors. 77
Coloffi. 265	deligendo. 139, 183	Corvos hiantes fallere. 235
Commentus, 318	Confilio bono nullum eft	Credere fanctam Eccl. 179
Commendandi formula. 51	munus pretiolius. 397	Credo, formula. 45
Comiras morum conciliat	Confilii Evangelici & præ-	-Non credo. form. 46
amicitiam, 398	cepti differentia. 291	Crepitu ventris falutat. 239
Commercor, demercor &	Confecrandi mensam for-	Cretenies impostores. 352
promereor quid differ. 52	mula. 71, 83	Crocodilus homini infestus
Comporationum pericula.	Constitutiunculæ humanæ	82, 427
18	nullius ponderis. 303	Cruore animalis corrupto
Comos, Deus luxús. 128	Constantia in actionib. 401	nullus fœtor pestilent.276
Conchæ imbricatæ. 254	Constitutionum humanarum	Cryptoporticus. 269
Concio, feu Merdardus. 384	tyrannis. 294	Cuculla non facit Mona-
Concionum cum utilitate	Controversiarum judex quis	chum. 10
aud. ratio. 37, 38	287	Culeus. 346
Concionatores ad bella vo-	Contemplationis argumen.	Culinaria ars plus fapit quam
cant. 8	omnia suppeditant. 77	oratoria. 58
Concionatores quales audi-	Consuetudinis vis. 291	Cultus omnis pender à con-
endi. 38	Convivatoria ars	fuetudine. 200
Concordiz fludendum inter	Potus non dandus	Cultus matronarum qualis
conjugts. 129,130	nifi petentibus. (330	esse debet in castis ac pu-
Condicere cœnam, 54	. Hilaritas unde > &	dicis moribus. 129
Confabulari de Scripturis	concilierur.	Cur non es hilaris? for, 99
licet omnibus. 85	Cohvivatoris instru-	Cur non visis? form. 14
Confabulatio domestica. II	ctio.	non licuit per occu-
		pationer.

pationes.	Dextro Hercule. 18	8 valetudinem corporis
Currendi. 3	3 Diaphragma, 32	
Curtatio & Longatio in Al	- Diarium.	
cumiftica. 21	Diffe- (promereor)	horrent. 13
Cybeles facerdotes Gallo	s rentia commercor 5	Elephantes homini amiciffi
vocari. 45	inter demereor.	mi. , 42
Cyclops, five Evangeliopho-	Difficilia quæ pulchra. 111	Elephas odit murem. ibia
rus. 352		Elogium quid. 10
Cygnea cantio. 93	Diluculum diei pars optima	. Emendi & vendendi, for. 6
Cynorrhodos. 385	370	
Cypriani locus. 179	Diogene Aristippus sapienti	Empusa spectr. una tibia. 3:
	or. 55	Eo domum, formula.
D	Diogenes quomodo ulcifce	Epialus. 6
	batur inimicum, 38c	Epicurei qui. 444
DAduchi, tædiferi. 320		Epicurei dogma. ilil
Damon. pæd 1gog. 213		Етинуісыт. 448
Dæmones horrent veftem		Epiglottis. 244
Franciscani. 419		Epimenidis fabula. 46, 47
Danidum dolium. 263	Discumbendi in convivio.	Episcopus quis. 333
Dandum pauperibus potius		Epithalamium Petri Ægidii
quam monasteriis. 97	Dispar convivium. 329	205
Dandum cum delectu. 98	Diversoria. 152	felicit, apprecatur nupr
Quantum, quatenus, qui-		270
bus. 99	Divi peculiares. 35	carmina votiva. 208
Date omni petenti, quo mo-	Divis olim nullus in templis	
do intelligendum. 97	locus. 98	Equestre dogma. 361
Detrahendum nobis ipsis ut	Divisiones aquarum, Prov.	Equi cum urso defidium.
· largiamur pauperib, ibid.	21. v. I. quid fignif 84	429
Deambulandi foris.	Divorum arma 256	Equitandi, formula. 25
Debitorum artes. 360	Dolor non pernoctaret apud	Equiti non petiti, jus præ-
Decorum quid. 199	nos. 185	dandi conceditur. 336
Decussatim. 414	Domestica confabulatio. 11	Equitis cujusdam virtutes.
Deformis amatoris descriptio	Domi effe oportet, form. 48	336, 346
13,115,345	Dominicani Bernæ combufti.	Equires equuleo digni, 336
Dei misericordia erga pecea-	418	Equos elocantium & ven-
tores pointentes immen-	Domuncula miraculofe è lon-	dentium fraudes. 222
fa. : 454	ginquo delata. 260	Equus ursum odit. 419
Delphinus homini amicus.	Domum eundi, formula. 50	Equus lophista. 223
82, 427	Domus niteat & bene oleat	Erafinus pro concione no-
Demereor, promereor, com-	24, 104, 138	tatus, vocatur Diabolus.
mereor, quid differunt. 52	Donariorum captatores.	386
Democharis liberum dictum.	234	Erostrati celebritas. 397
381	Dormiendi ratio. 36	Erucæ etiam mortuæ arane-
Deperire aliquam & in ali-	Draco hoftis homini. 429	um nietuunt. 434
quam. 134	Duces bellici pecuniam in-	Ethnicis mensa olim religio-
Deus omnia ubique secretis-	juste corradentes, 318	fa. 83
fima videt. 157		Evangelici fugati. 355
Deus nihil mandat adversum	E	Evangeliophorus. 352
valetudini corporis aut a-	7.1	Evangenitaram oc ordinum
mmæ.	EA lege promitto, for. 49	mendicantium affinit. 217
Deum qui habet, omnia ha-	Echinus. 280	Eunres in ludum literarium.
bet. 449, 450	Echo. 327	Furious software 42
Deus ipse non placer omni-	Ecclefiæ preces. 324	Euripus refluus. 7
bus. 399	Educatio valde conducir ad	Excommunicato Papa bru-
	H h 3	turn

tum fulmen, territat, non	mon horret. 419	Promifcue discum
adurit 173, 292	Veftis odio non habenda.	bunt. 15
	193	Idem folwant omne
Excipiendi convivas. 54.		
Excufandi form. cum invita-	Franciscani nudipedes per	
tur ad convivium. 48	Synedochen. 422	- Lectus & cubiculum
Exfequiæ Seraphicæ. 412	Franciscanorum mores, vita.	quale.
Exorcismus. 210	194	Gerontologia. 18:
	Franciscani vocantur Sera-	Gerionis quinque Veritates
T	phici. 417	
	- Dominicani Cherubici.	Gigantes. 394
		Gloria citra invidiam. 398
FAbarum è stipulis nectere.	- 100 0	
316	Francisci san&i arcanæ reve-	Gloria perpetua quæ. 401
Macci fallent.	lationes. 417	Grammaticorum Synodus.
calceator. 230	Franciscanus professor: 316	340
VOporopolid. de fi-	Franciscus mitis. ib.	Gratias agendi ante epula
Fabula cubus. 231	Fratres mendicantes convo-	form. 55, 8;
Sacerdot. de pe-	lant ut vultures ad mori-	Gratias agendi post mensan
cunia. 232	entem. 315	
Ludovici Gal.Reg.	Fraudulenti viri & inhonefti	
234	mercatores quomodo di-	Gratias agendi formula. 1
Fex vini calculum in renibus	tescunt. 144	4
generat. 406	Fucus. 373	Responsio de gratia
Fallendi, nè fallas me. 53	Fulmen brutum. 173	rum actione. 16, 44
Fallendi mos egregius dete-	Funebris pompa etiam in	(iter, annum)
		C (-t)
girur. 143		
Fallere fidentem scelus ne-	Funus ambitiofum. 315, 303	landi) diem, no- (cui
quissimum. 335	Funus Scraphicum. 412	Ctem.) 3-4
Famam honestam acquiren-	Fures legillatores. 326	Gratiis iratis que nuptia
di modus. 381, 397	Fures permulti. ibid.	cocunt. 208
Famulæ bonæ 3 præcipuæ		Grave & leve quid. 438
dotes. 162		Gravidæ bene prec. form.
	G	Graviora corpora. 440
Fascinum. 113	CAllica pronunciatio neg-	Gravi Conver and
Feciales. 161		
Felicitas piorum. 449		Guttus & patina ad lavand,
Ferina carior ex dono quam	barum. 10	55
ex macello. 60	Gallici apparatus magnifici	ante conviv. ministra
Fiftis diebus quid gerendum	in conviviis. 66	aquam, ibid.
36	Galli pugnant cum Aquila.	
Ficus quidam abstulerat.	Io	H
	Gallorum moresin hospitio.	
231		www. Abisana bana inima fist
Fides fola justificat. 420	T152	HAbitare bene prima feli-
Fidei confessio. 174, 175	Gallus avis valde pugnax.	77 1 100
Fiscus quid significat. 335	425	423
Flotæ pisces. 441	Gallus Cybeles. 62	Hamaxiæa státua. 265
Fœmina nihili res divulsa à	Ganymedes barbatus 154	Hectica. 279
marito. 137	Gemmarum varietas 266	Heliogabia fortes 102
Fœneratur fallitur. 238	Germanica diversoria planè	Helluo librorum. 103
Forma deflorescit. 116	inhospita. 153	Henas repetita fit chilias.
		and the second s
Formicæ indicæ aurum le-	Exciunt per Hypocau-	C SuGina 1: 344
gunt & fervant. 82	flum, ibid.	C Suscitandi 2
Foliatum unguentum- 108	Germanorum mensa. 155,	Herilia Serv.è lecto. Mittendi in 24 var. negot.
Franciscana cors. 385	410	Herilia Mittendi in
Franciscani descript. carpen-	non paratur cœna	var. negot.
tis Erafinum. ibid	omnibus nisi hospit, præ-	Equitandi.
Fransciscanam Vestem dæ-	fentibus. 153	Hierofolymæ descriptio. 17
	-33	Hilaritas
1 1 1 1 1 1 1 1 1 1 1 1 1 1 1 1 1 1 1	The state of the s	Stoniffee
		4131 -11-1

Hilaritas vera unde 8	4 Incredibile eft, formula, 46	dendæ. 38
Hippoplanus. 22		Lacertæ hominibus amicæ
Homicidii indicium. 43		ferpentibus inimicæ. 423
Homo homini Deus. 39		Lacte delectantur ferp. 426
Homo macilentus obefo gra		Lactis natura pueri indolem
vior. 44	G. T. F. T.	Vitiat. 251
Homo qui nec pane nec vin		Lactuca sessilis. 161
victitabat. 6		Lætandum inter epulas. 53
Horatii locus. 58,16		Lætitia vera quæ. 84
Horti elegans descriptio. 78		Læti fimus & Epicurei. 55
7		Lampadem alii tradere. 78
Horti Epicurei.		Lanii non fidendi mactare
Horti, flores, arbores, fen		boves intra muros civ.277
tentias ministrant. 17		Laniorum fraudes in ven
Hospites ipsi suos curant e		
		dendis carnibus. 278
quos apud Germanos	Inquifitio de fide. 173	Lapis Tantaleus. 453
.15		Lararium, 370
. Hospitibus gratias agend		Larus hians. 226
formula.		Laffitudo. 186
Hospitium Lugduni opt. ex		Laverna Dea furum. 225
folis mulieribus.		Lectio Scripturæ S. in men-
Humilitas quid fignificet.	Insubres Italiæ populus. 98	fa & epulis duabus de cau-
385		fis adhibenda. 83
Quotuplex. 390		Lectus deluendis offenfis fa-
Hybridæ. 348	fit. 187	cer. 135
Hymni Ecclefiaft. loc. 387		Leges sumpmariæ. 54
Hymnus ante & post men-		Leges humanæ ex se non
fam. 82,101	Eam declinandi modus.	habent vim obligatoriam.
Hypocrifis quid. 354		221
	Invitandi ad convivium. 47	Leo ad cantum galli expa-
I.	excusandi se ad invi-	velcit. 433
TAcobus Compostellanus.	tant. form. 48	Lepores candidi. 61
254	promittendi se ventu-	Lepores fine mare gignere.
Jacturam facere. 147	rum. 49	ibid.
Tambi cruenti. 160	Invocandus præter Deum	Lesbia regula. 392
Idioris fas est de Scriptura	nullus. 148	Lex divina quare
confabulari. 85	Irreie dura . 357	humano generi
Idolothyta. 90	Irascor tibi, form. 52	impolita. > 281
Jejunium tenuibus noxium.	Quâ causa? ibid.	Ceremonialis
304,411	Quia non curas me. ibid.	cur abolita.
Jejunii finis. 62,63	Irato marito uxori quid a-	Jan S Rhemia. 23 2
Jejunium pueris noxium. 38	gendum. 131	Lex {Fannia.
- Quando à Deo non	Judices in controversiis qui.	Liberis nihil agendum abf-
mandatum. 304	294	que consensu parentis. 123
Imaginarium Sacerdotis e-	Jupiter ipse non placet om-	Liberi unde dicuntur. ibid.
pulum. 447	nibus. 359	Liberi solatio sunt parenti-
Impium eft honores Deo	Juventus Illibata diu ut con-	bus. 118
debitos transferre in ho-	fervetur method. 185	Libri suaves confabulones.
mines. 299	Ίχ. θυοραγία. 275	20,140
Impiorum misera conditio.	~/3	Libros exacte scribere janua
446,800	L.	ad famam. 404
Impostura jocosa. 351	Ac Divinæ virgin. 260	Ligni aloes mira qualitas.
Inconstantia cavenda. 401	Lacenæ puellæ facetum	441
Inconstantes odiofi. ibid.		Ligni facri fragment. 265
sizoimance batom	Hh 4	Lingua

INDEX,

	* ** **	
Lingua invictum mulieris	Maccus joculatur. 230	Memoria Dea. 50
telum. 129	Macilentus homo gravior o-	Memorariva ars optim. 383
Lingua multis causa invidiæ.	befo. 442	Mendacium & furrum in e.
404	Magistri haud muti. 10	odem semper homine.143
Linguam cohibere util. 184	Magno conftat. form. 67	MendacifL miraculum de e-
Linguarum imperitia erro-	Malorum confortium est fu-	quite servato augustà por-
rum caufa. 392	giendum. 39	tà dilatata. 259
Linum vivum. 444	Male valere, form.	Mendicorum fenaculum.
Literas quibus canibus vena-	Mali corvi malum ovum.	273
ri possumus. 61	349	Mendicorum fraudes. 226
Literas an accepifti?	Malva, lupinum & porrum	Ulcerofos fe fing. 225
form. Responsio. 5 44	inferorum cibus. 338	Mutant personas. 226
Literas absque pecunia. 45	Mammetractus. 341	Mendicantes fratres fummo
Liturgia. 385	Mammothreptos. ibid.	Pontifici formid, 395
Longario & Curtatio in Al-	Mandandi ac pollicen. 15	Mendicitas regno fimilis.
cumiftica. 217	Manuum lotio ante cib.	228
Lucrum turpius ex menda-	55.87	Mensa erat relig. Eth. 83
cio quam ex lotio. 144	Manzares. 316	Menfæ confeerandæ, form.
Luculli divitiæ. 56	Mariæ B. V. Epistola.	55,71
Ludendi venia impetrat. 28	255	Ex Chryfoftomo. 83
C Pilâ. 28	Mariti quinam verè diligunt	Mentientis mores. 143
Ludendi & Pilâ. 28 Globis. 30	uxores. 452	Mercatores fallaces fuavius
Eligendi partes. 29	Mariti & uxoris dignitas	agunt quam veraces. 146
Ludum literarium &	comparatur. 371	Mercurius propitius. 408
exercitia describit.	Mariti mali descriptio. 345	Mercurii caduceus. 161
Horologii fonirus	Maritus commoditate uxoris	Merdardus, merdofus. 386
Precent plagnius.	correct. 134	Meta distillatoria. 245
Repetendi lecti- 43	Mariti prudentia emendatur	Methodus ad artes perdi-
onem. Charta per-	uxor. 132	fcendas. 383
fluit.	Masculus partus optatior.	Metus officit memoriæ. 43
Ludus faltůs. 32	240	Mezentii crudelitas. 346
Ludus fphæræ per annulum	Mater unde dicatur, semi-	Micare digitis. 163,164
ferreum. 31	matres quæ. 251,252	Midas aleæ jactus. 367
Ludi sphærici plebiscita.ibid.	Marrimonium non incund.	Militaria colloquia, 8,10
Ludovici Gall, regis facet.	ante 28. ætat. annum. 40	Militis & Carthufiani. 138
(Rapa. 234	Matrimoni m repetere peri-	Militaris vita fcelerum ma-
	culofunt . 185	giftra. 22
de Pediculo.	Non contrahend.fine con-	Mili- I fitui 338
Aulicos fuos fal. ibid.	fenfu parentum. 118	tes profani. 141
Lumbricos è terra eliciendi	Maximilianus clemens in de-	Militiæ (celera. 22
ars. 41	bitores fuos. 236	Militum mores. 142
Lupus homini infestus. 430	Medicis non eget vir tempe-	Militum mifera conditio,im-
Lupus hins. 20	rans. 186	pia vita. ibid.
Lufus globorum. 30	Medici multi, mors certa.	Mingere in patrios cin. 345
Lufus puerilis 28	315	Ministrarem ribi fi cogn.
Luxus quorundam in convi-	Medici non funt dii, ut vi-	quid te oblectaret. 58
viis. 70	tam dent. ibid.	Miracula cur jam cessarunt
Luxus in templis reprehen-	Medici exequiis non inter-	in Ecclefia. 297
ditur. 97	funt, ibid.	Misericordia quid. 88
Lydius lapis. 226	Medicorum cura. ibid.	Misericordia Dei immensa
M.	Meditario piz anima in	eft. 454
A Achabæi quare efum fu-	templo.	Miffam audiendi ratio. 37
M illæ carnis respuerunt.	Meliffa Chryfippo ingeffit	Monachi mundo quomodo
282	in os cibum. 57	irreplerunt. 326
	31	Monachorum
		A SHOULDCHOLING

Monachorum veftis fine fu-	Mulier se inferiorem marito	Nemo leditur nifi à seipso
Monachi & parochi rixa.	non effe contendit. 24	27)
	Mulieris conditio tutior	Ne quid nimis. 30,332
MonachiquodammodoChri-	quam viri. 371	Nemelis infolentiæ vindex.
frum abnegant. 124	Imperium quale. 370 Cultus vestis. 372	White and and are
Monachi nebulones impu-		Nihil agere, malè agere, ali-
dentifimi.		ud agere 167
Monachi formidabiles. 305		Noctuæ volatus ominofus.
1.0 111	Mundus piorum gratia con-	Note == 396
Monachi fine libris 203 Monachorum craffa ignoran-	4,1	Nolo te præscire, form. 48
tia, ut nè Latinè quidem	Munerum publicorum de-	Nomen pro debito. 145
	lectus. 184	Nomotheta. 64
feiant. 393	Mustare. 318	Non credo, formula. 46
Monachorum folitudo. 139	Mutata omnia. 46	Non curas me. 52
Monach. mores in cornob.	Mystagogus. 261	Non licuit per occupat. 14
taxantur. 122		Non possum promitt formu-
fraudes ad illaqueand.	N.	la. 48
animas. 125		Non refert quo fit colore,
Monachorum ambitio.	NÆniæ. 320	formula. 56
Monafticæ professionis hy-	Naphtha 441	Non fum edax, form. 54
perbol. blafphemia. 416	Naficæ jocus. 374	Nova Rogandi formula. 44
Monendum absque restibus,	Nafi oblongi utilitas varia.	Responsio ad nov. ibid.
132	. 20	Nova omnia., 46
Monita pædagogica. 26	Natandi. 33	Novarum rerum omnes avi-
Monitio intempeftiva con-	Nationum diverfi mores.	di. / 106
ciliat invidiam. 403	402	Nudipedes per Synecdochen.
Monogrammi qui. 60	Natura artifex. 266	423
Mores puer. quom. form.26	Natura undiquaque loquax.	Nupriæ quomodo ambien-
Moretum. 342	. 77	dæ. IIS
Moriend. & nascendi diversa	Natura paucis contenta.	Cum quibus. 116
ratio. 314	1140	Cum ratione. 119
Moritur nunquam male qui	Naturæ inclinat. concede.	Nupriæ Felices. 20
bene vixit. 323,326	436	Nuptiæ Lapytharum. 345
Mors an horrenda. 314	Disponit nos ad res fe-	Nuptiæ infelices Gratiis ira-
Mors Christiani hom. 326	liciter gerendas. 400	tis. , 208
Mors operofa. 323	Naturæ miracula. 266	Nutricem effe non aliam de-
Mortis iter ipsa morte durius.	Naufragium feci. form. 10	bere quam ipsam matrem.
314	Naufragium describitur. 146	151,243
Mortis ambitio. 315	Navis galeata. 405	Nutricum indiligentia.
Morris acerbitas vitam cha-	Navigat. varia pericula.	252
riorem reddit. 314	146	Nutricum usus reprobatur.
Mortis commoda.	Nautarum superstirio. 147,	151,243
Mortis nova species, 322	148	Ipfæ feræ færus fuos nu-
Mortis fenfus quis. 314	B. V. Mariam & fan-	triunt. 243
Mores homin. observa. 402	ctos, ipsum etiam mare	No. 1
Morum fuavitas parat ami-	invocant. itid.	0.
COS. 403	Nautæ maritimi fures. 272	
More tyrannus violentiffi-	Neapol. scabies. 346,448	Bedientia quid. 89
mus. 61,241	Νηφάλιον συμπόσιον. 397	Obedientia parentibus.
Mulieres loquaeulæ. 10	Necessitas durum telum. 147	123
Mulieres pize in facris olim	Nè fallas me, formula.	Obsequii formula. 51
literis exercitatiffimæ.205	Negare beneficium citò est	Occidit quisquis servare po-
Mulierum ornat, qualis.	beneficium. 236	teft, nec fervat. 113
129	Negotiatus fui, 14	Oculi vitrei, 128
		Cculia
	1	1

IRAL

Oculis & auribus deligendus	Pareus periculofi. 242	Ineffabilis felicitas in
maritus. 136	Pastillus. 119	hac vita. 451
Oculi per se mali confiliarii	Patientia Phocionis & alio-	Pilæ lufus. 28
in nupriis ambiend. ibid.	rum. 379,380	Pilentum. 373
Oeconomicus vir. 318	Patria dulcis eft. 46	Tiva . 156
Officia Cic laudar Plin. 84	Pauper vere. 449	Pifcandi. 4 41
Olla Oppignorata ipli cujus	Pauperibus dandum, non	Pifces gratiores quorundam
erat. 237	Monasteriis. 97	palato quam carnes. 63
Oporopolis de 5 libris fieu-	Quomodo dandum.98	-Luxus olim in iis prz-
um fallitur. 231	Pediculus regi fublatus. 234	cipuus. ibid.
Opulentia fordida. 405	Peccata omnia fua natura	Cur edantur in jejunio
Oratiuncula ad B. Virg. 262	funt mortalia. 289,&c.	ibid.
Orbilio plagofior. 42	Pec- 2 gravissimum inter	Reddunt morbofum. 64
Ordines mendicantium. 317	ca- > gravia. 442	Piscium esus noxius. 62
Ordo decoctorum. 218	tum Sexcusar neces. 290	, Piscium esus damnaturà me-
Os habere 380	Pecuniæ contactus vetitus	dicis. 64,279.
Os oblinere. 254	Franciscanis. 420	H midi namdı, Lex convi-
Offa Dea famæ. 337	Penia Dea. 225	viorum prifca66
Oftracismus. 398	- 110	Placere omnibus impossibile.
Ovatio, supplicatio & tri-	(In primo congreffu.	399
umphus. 86	De valerudine.	Plagium, plegiarii. 12
Ovillæ carnes magis faluta-	De rebus domefficis. 12	Plantago herba bufoni me-
res. 59	Peregrinatio religionis ergô.	detur. 430
Ovis in vita & morte utilis.	253	Platonica cœna. 53
274	Periodus conviviorum. 50	Platonica civitas.
7/4	Perfarum gaza. 377	Plenis tibiis. 318
P.	Persona muta. 87	Plutarchus Scoto præfertur.
PAcem in orbe Christiano	Pertufum dolium. 383	93
Pacental of the canada	Peftis vitanda.	Divinus Ethnicus. 103
methodus. 286	Pestilentissimus fœtor cruo-	Pœnitentiæ vera. 93
Pædagogica monita. 26	ris mactatorum pecorum.	Pœnitentiæ nitrum. 444
Palæstrites. 174		Poetæ qui & qualiter leg.
Palatorum in hominibus di-	S. Petri digitus quafi gigan-	ut plurimum carent judic.
verfitas. 60		prud. 40,161
Panace, panacea. 114	nl c1	Poètæ irritabiles. 162
Pandocheus 155	WL C.	- 111 - 11
Panis argilla fermentatus.	Phaima. 211 Philippi Regis patientia.	Pollicendi. 15
		11.0
Πανολεθρία. 406	Philodoxus. 397	
Panthera sævit in hominem.	mt re e	Polus quidam spectra se vi-
	ni 1 1 1 1	
Pont iniquis five commonies	w1 ·	70
Papa iniquis fuis ceremoniis		Polyphagia & polypolia con-
impedit multos à Christi	Pho- Spatientia, 3	fuerudinis, non necessita-
- 4.4	cio- 2 pium dict. 380	
Paradifus qualis. 279	mrn 1	Pomceria. 295
Paraphrafis diviniff. & ele-		Pompa. 196
gantiff. in Symbolum A-	Picturarum inscriptio. ibid.	Pompa funebris. 329
postolicum. 174	Pietas puerilis: 33	Poppyfma. 131
Parathalassia diva. 257	——Sub fomnum. 34,36 ——Aufpicandi diem. 34	Porcina caro Judzis verita.
Parentalia. 96		
Parentib. invitis non nuben-	Pii adolescent, exemplum.	
dum. 218	Dii verà Eniquesi	
Nihil agend, 123,124,	Pii verè Epicurei. 444	Preca- Jante Cibum 55
125	Beatiff, conditio. 445	tio L post J Cibum 71
		Proces

Pio H7 Puo Puo

Pu Pu Py Py Py

Q

Q

F

R

FIF

I

No. of the last of	. IN DEA.	
Procus & puella. III	è pereg. Hierofolym. 17	Samfucinum. Tos
Prædii fuburbani elegans	ex militia. 21	Sancte Socrates, ora pro no-
descriptio. 77.78	Reducem salutandi form. 5	bis. 95
Priapus. 79	Reges non habent hominem	Sanctorum invocatio irride-
Problema. 437	cujus authoritate punian-	tur. 148
Proles mutuam conciliatgra-	tur. 85	Sancti assimilantur ovibus.
tiam inter conjuges. 136	Regula pandocheorum. 194	274
Promitto ea lege. 49	Religio quid. 33	Sancti frigidius coluntur
Profelyta. 122	Omnem ætatem decet. ibid.	quam olim. 254
Prosper successus.	Reliquias fanctorum ofcu-	Sapientiæ laus. 376
Mont GrepG. 264	landiab furdicas. 273	Sapphus mores imitari. 123
Proverbia Solomonis. 85	Rem attigifti, form. 57	Saxa viva.
Pseudocheus & Philerymus.	Rem præstat haberé quam	Scabies Neapolitana nova
Diam des	rei nomen, in rebus expe-	Store bone of the swiles
Pfora dea. 345 Hrayologia, 225	tendis, contra in fugien-	Scarabæus odit aquilam.
Hrayondson Francisc. 192	Popus Cilia	Scorres & adalacana 432
Pueri unde alantur. 251	Represalia. 350 Respicere quid, & respicere	Scort babeur pro marila
Puerorum mores quales. 26		Scort. habetur pro marula non amica. 158
In schola, in mensa, &c.		Scorpius frequens Italiz. 81
• 35•	n .	Ad aconiti contactum
- Cætu ecclefiaft. 37	112 6 11	stupescit, albi Hellebori
Puerpera 239	D	contactu recipit vigor.
Pullos excludere. 167	Romanæ deliciæ. 62	82
Pyrrhi disciplina. 330	Romulus abstemius. 230	Scotus taxatur. 206
Pythagoras de anima. 246	Monada abitemas. 230	Præ Cicer. Plutarch. &c.
Pythagorica cœna. 53	S	contemnitur. 93
O		Scribendi libido poet. 362
	SAcerdotii captatio. 20	Script. facra legenda inter
Qua caufa, formulæ. 52	Sacerdotium non incund.	convivia. 85
Quare, form. 48	ante 28. an. ætatis. 40	Secundæ mensæ instructio.
Querela B. V. Mariz ob	Sacerdos fallit convivas fictis	66
neglectum divorum cul-	epulis. 447	Senarulus feu guvarnosuvi-
tum. 255, 256	Sacrifico pecunia erepta	Sg. 359
Quercus olez & juglandi eft	fraude perquam faceta.	Senectutem recerdandi me-
infefta. 435	232	thodus. 183
Quia non curas me, form. 52	Sacrificium quid. 88	Senes quibus gaudent. 331
Quo vadis, formulæ. 50	Deus quomodo aversatur	Senile colloquium. 182
Eo domum. ibid.	facrificia. ibid.	Sepeliendi mos in templis
Quod felix faustumque sit,	Sacrilegum votum, 255	reprehendendus. 98
&c. 229, 369	Saguntina fames. 276	Septem reddunt concilium
	Salis natura. 77	legitimum. 341
R	Saltus & faltatio. 32	Seraphici & Cherubici ordi-
	A prand mox nocent.ibid.	nis fratres. 418
RAnarum faltus. 32	Salutandi per alium. 4	Serpentum genus inim. ho-
Ranas configendi. 42	Salutandi in Primo congref-	mini, lacte delectatur.
Rapam remunerat Ludovi-	fu. I	425, 426
cus Rex. 234	Salutandi reducem. 5	Sibyllæ folium. 107
Raro visis. 14	Salutandi in occurfu. 52	Siculæ gerræ.
Rafuræ commoditas. 139	Salutatio honoris gratia. 2	Simius horrer testudinem.
De Rebus ac vocabulis. 333	Inter amantes. ibid.	431
Redemptio mundi per Chri-	Salutem nunciandi form. 51	Sobrietas vitæ perpetud ob-
ftum opus Dei admiran-	Salutatur quidam crepitu	(eryanda.
dissimum. 105	ventris. 239	Sobrietatis memores decet
Redeunti è bello 8	Samius literatus, 139	
A STATE OF THE STA		effe

Victorial Victor

Vot Tra Ur Ur Ur Vu

2.00	effe in conviviis.	104			Valen Sbene:	6
5	Societas malorum vita		proferunt in horto	. 379		. 7
		39		434	Indignum	
	Socratis divin. Dictum		Synanche.	339	o Magnomin	
		381	Synodus Grammatic		Literæ tuæ	magnopere
	Socratis patientia.	380	Sypher.	405		
	Sol non ideo lucer ut d				Eftimandi	
	ant homines.	376	T		Æstimandi. Accufandi. Nunguam d	. 70
	Solitudinis commoditas		Printer C. CI.	101	Nunquam c	
	~ * 1	140	TAbulæ sponsales.	349	tui ero ir	nmemor.
2	Solitudo ut vitetur.	ibid.	Talaris veftis cu			75
	Solœcismus	72	cis in usu.	363	Vejoves.	173
	Somnus imago mortis.		Talorum lufus.	365	Venatio.	41
	Somnus faginat aliquos		Talus offis plantaris		Venatio pia.	Tos
	Sorbona Collegium.	65	Nullus in homir		Venari literas du	obus cani-
	Sordida avari parfimon		Tantaleus lapis.	453	bus.	16
		406	Tantali beatitudo in		Vendendi & emer	
	Sortes Heliogabali.	102	_ // / / / / / / / / / / / / / / / / /	i.id.	Venetorum pomp	a in fune-
	Spe alendus animus.	. 9	Tantalivotum ineptui		ribus.	320
	Spectra ficta à Polo, qu		Tauri non ferunt pur		Venti hominibus a	
	egregiè fallit plurime		colorem.	131	Venus aleæ jactu	s telicifi-
	210, n/que	216	Tempestatis descripti		mus.	367
	Spes frustrata.	9	gans.	. 146	Vestis Franciscan	
	Spiritus S. etiam in et	nnic.	Templorum luxuries	& o-	potest Turcam,	vel iplum
		92	pulentia taxatur.	270	Dæmonem.	420
	Sternutanti bene prec.	3	Temporis parlimonia.	35	Veftis ad Duplicen	n ulum.
	Stipulari quid.	9	Tenedia bipennis.	298		140
	Stoa, unde Stoici.	59	Terentii locus.	163	Vestimentibus pro	vestibus.
	Stoici triftes ac feveri.	55	Terminus Deus qualis.		1	394
	Studere à prandio not	eft	Thema variatur poeti	C.	Vestium usus.	200
		377		171	Veftium forma	cur tam
ı	Studes nimium.	14	Theognideum dictum		multiplex mona	chis. sbid.
		376	Theologi cause bell	orum.	Vilitatem ancillæ	fuæ re-
	Studior. meth. & ratio.	383		. 8	fpexit.	387
	Successus prosper.	15	Thomæ Pecketti t		Vini fæx calculun	a generat
	Sues offenduntur amara	co.	gemmis onusta. 97		in renibus.	406
		79	Cantuariæ in ten	nplo.	Vinum Belnense.	56
•		301		263	Quo fit colore n	on curo.
	Superfition plus fanctos		Tipulæ.	338		ibid.
	rentur & reverentur qu		Torpedo piscis.	278	In vino veritas.	90
	ipfum Deum & cult	mut	Trimestris fœtus.	136	Vinum facerdotibus	
		312	Trophonii antrum.	344	is vetitum.	ibid.
	Superstiriosa insania Par	pift.	Tympani sonus irritat t	igres.	Vinum 4. sensibu	s placere
		120		131	debet.	56
	Sus Minervæ & Veneri	in-	Tyrannie Pontificiorur		Virginitas potest es	Te in vita
		138	constitutionib. huma	nis.	conjugali.	117
	Sybaritæ invitabant cor		(9)	283	Virgo Misozano.	119
	vas in annum proxim.		1		Virgo pænitens.	126
	Sydera faufta & infau.	136	1 1	(	Viri justi variis olim	
	Symbolum fignum milit.		V		lati criminationib	398
		74.			Visendi loca secra.	17
	Paraphrafis in Symb	ol.	VAlebo, fed non coqu	าบร	cur non vifis, for	m. 14
١	Apost. optimum fanè.	311		III '	Vita est vigilia.	377
	175,8	Ca.	Valedicendi formulæ.	4	Vira genus delig. con	nfil. 139
	1			1		Vitas
	his to the same					

*neis voluptatib. fed fa-		oriatur. 130
pientia. 203	Uxor semper memor esset	
Vitis horret brafficam. 435	reverentiæ viro debitæ.	fervans ejus affectum. ib.
Viva vox magis afficit	138	Omnia niteant in do-
	Uxor non ducenda ante 28	mo. 138
egnicus à cane. 19	ætatis annum. 40	
Umbra quis 77	Uxor bona bona fors. 87	
Umbram adducere ad con-	Uxor studeat placere marito	Uxorem deducturus invirat
viv. id eft, comitem .49	eriam prodigo. 131	amicos.
Voluptates impii funt veri	Dehonestat seipsam quæ	
dolores. 447	maritum dehonestat. 129,	
Voluptates commendat rari-	371	li funt. 136
or usus. 453		Uxor diligeret marirum au-
Voti impositio propter alium	129	
1 254	Uxor abique teftibus mone-	
Vorum temere fuscepit. 18	re debet maritum. 132	cto aur cubiculo. 135
Trenegiler, 448		Uxor quomodo marirum de-
Urbes philosophis agris apti-	Uxor irato non irafcend.	
ores. 77	viro 129	
Urfus fomno faginatur. 60		x
Utilitatis form. 45	thodus. 131	
Responsio. ibid.	Studendum conjugibus	X Enia, que. 102
Vulcures præfentium cada-	concordiæ: detur amplius	A
yer. 315		2 .
Warramus Archien, Cant.	Uxorem penes est, ut maritus	70ili fama : 197
Frasmo charus. 270	bonus fit malus. 136	L
- Luising som, mr.		12.1

LINAL

SANCTÆ SCRIPTURÆ LOCI Expositione Erasmiana illustrati in hoc Colloquiorum opere.

DRoverbia Solomonis, cap. 21. ver. 1, 2, 3 84, 6	3.85
Hose. 6. 6. Misericordiam volo, & non Sacrificium	
I Corinth. 6 12. Omnia mihi licent, &c.	90
Matth. 6. 24. Nemo potest duobus Dominis servire, &c.	. 99
Matth. 5. 42. Date omni petenti.	97
Coloff. 2. 18.	390
Facobi 1. 9, 10, Glorietur autem frater humilis, &c.	391
Luc. 1. 48. Respexit ad humilitatem, &c.	387
per alia loca explanat.	391

Loci ex Authoribus prophanis

In Prolog. Eunuchi Terent.		162
Epodis Horatian. ad Canidiam.		165
Odar. lib. I. Tu ne quæsiris, &c.	1.	166
Senecæ Epistolis.		167
Elenchis Aristotelis.		168

Honor, Laus & Gloria sedenti super thronum, & Agno in æternum, Amen. Amen.

FINIS.

Lusus Anagrammaticus in nomen Authoris.

NOMEN.

5

9

7

37

56

57

n,

DESIDERIUS ERASMUS ROTERODAMUS.

ANAGRAMMA.

- '1MYSTES RARUS, ORE MIRUS, DESUDA DEO.
- 2 ROS ERIS MUSARUM DESIDERATUS DEO.
- 3 MYSTES MIRUS REDDOR; OS VERE SUADA.

Edmondus Lynold de

Heling, Lincoln.

Some Books Printed for, and fold by W. Freeman, at the Bible over against the Middle-Temple-Gate in Fleet-Street.

Phraseologia Generalis; Or, a full, large and general Phrase-Book, comprehending whatsoever is necessary and most useful in all other Phraseological Phrase-Books (hitherto, here Published) and methodically digested; for the more speedy and prosperous progress of Students in their Humanity Studies. By William Robertson, A. M.

The Roman History, from the building of the City to the perfect settlement of the Empire by Augustus Casar. Containing the space of 727 Years. Design'd as well for the understanding of the Roman Authors, as the Roman Affairs. By Lawrence

Eachard, A. M. of Christ College in Cambridge.

The faurarium Mathematica, Or, the Treasury of the Mathematick; Containing variety of useful Practices in Arithmetick, Geometry, Trigonometry, Astronomy, Geography, Navigation, and Surveying: As also, the Mensuration of Boards, Glais, Tiling, Paving, Timber, Stone, and irregular Solids. Likewise, it teacheth the Art of Gauging, Dialling, Fortification and Gunnery: Explains the Logarithms, &c. With several Mathematical Sculptures, on Copper Plates: By John Taylor, Gent. in Octavo.

The Elements of Euclid Explain'd in a New, but most Easie method: Together with the Use of every Proposition through all parts of the Mathematicks. Written in French by that Excellent Mathematician F.C. Francis Milliet de Chales of the Society of Jesus. Now made English, and a Multitude of Errors Corrected which had escap'd in the Original. The 2d. Edition, 80. Price 4s.

The True English School for His Majesty's three Kingdoms; being an Excellent new Spelling-Book, whereby all Persons of the meanest Abilities, may with little help be able to read the whole Bible over distinctly, easily, and more speedily, than by any other Method; with several curious Copper Cutts. Published, by Tobias Ellis, late Minister of the Gospel.

The most delectable History of Argalus and Parthenia, illustrated with several curious Cutts; in Ostavo by F. Quarles.

--- The same in Twelves, without Cutts.

A Manual of Private Devotions and Meditations, with a Manual of Directions for the Sick. By the Right Reverend Father in God, Lancelot Andrews, late Lord Bishop of Winchester.

Politeuphuia: Wits Common-wealth, newly Corrected and

Amended.